DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ARŞİV BELGELERİNE GÖRE

OSMANLI'DA KADIN

İstanbul 2015
Başbakanlık Devlet Arşivleri
Genel Müdürlüğü
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 137

ARŞİV BELGELERİNE GÖRE

OSMANLI'DA KADIN

İSTANBUL 2015

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

PROJE YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

PROJE SORUMLULARI
Durali GÜRAĞAÇ
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR
Daire Başkanı

Mümin YILDIZTAŞ
Yayın İşleri Koordinatörü

YAYINA HAZIRLAYANLAR
Dr. Ersin KIRCA
Kevser ŞEKER

BELGE FOTOĞRAFLARI
Osman Furkan KESKİN

GRAFİK-TASARIM
Barış HACINOĞMANOĞLU

BASKI
BİON MATBAACILIK
Orta Mah. İbrahimağa Cad. No:18 Kısmet İş Merkezi B Blok K:3/8
Bayrampaşa, İstanbul - Türkiye
Tel: +90 212 567 62 62 / bionmatbaa.com

ISBN: 978-975-19-6455-7

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖNSÖZ

Arşiv belgeleri, tanzim edildiği zamanın şahididir. Bununla beraber tarih araştırmacıları, kesin yargı için tek başına bu belgelerle yetinmezler; hatırât, kronik ve vakanüvis tarihleri gibi diğer kaynakları da destekleyici unsur olarak değerlendirirler. Aynı zamanda bir araştırma çerçevesinde var olduğu bilinen arşiv belgelerine ulaşılmamış ve iyi tetkik edilmemişse neticesinde yapılacak yayının veya verilen hükmün kadük, eksik ve hatta yanlış olacağını da muhatap kitle bilir.

Osmanlı Arşivi, 95 milyona varan belge ve 400 bin civarındaki defter koleksiyonu ile devasa bir kaynaktır. Söz konusu belge ve defterlerin daha iyi şartlarda ve her gün daha fazlasının bilim insanlarının hizmetine sunulması için Genel Müdürlüğümüze bağlı tüm birimler yoğun bir gayret içerisindedirler. Tarihin ve özellikle de Osmanlı tarihinin en iyi şekilde anlaşılması yolunda gerçekleştirilen bunca emek ve gayret için tüm personelime teşekkür ediyorum. Söz konusu emek ve gayret yayın faaliyetlerimizde de kendisini göstermektedir. Hazırlamakta olduğumuz belgesel ve bilimsel nitelikli yayınların hem bilim insanlarımıza hem de tarih meraklılarına hitap edecek tarzda ortaya çıkmasına gayret edilmektedir.

Osmanlı kadınının toplumdaki konumu ve sosyal hayattaki yeri öteden beri hep tartışılagelmiştir. Bu alanda yapılan yayınların, söylenen sözlerin ekseriyetle birbiriyle çelişkili ve çoğunda duygusal ve taraflı kanaatlerin ortaya konulduğu da bir gerçektir. Bu hususta da daha sağlıklı bilgilere ulaşmak için Osmanlı Arşivi kayıtlarına dikkat çekmek gerekiyordu. Genel Müdürlüğümüzün Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı bünyesinde hazırlanan «Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı'da Kadın» adlı işbu çalışma bu amaçla hazırlanmıştır. Elbette ki elinizdeki kitap Osmanlı kadını hakkında hazırlanmış nihaî bir çalışma değildir. Osmanlı kadınının toplumdaki konumunu ve yerini ortaya koyabilecek arşivimizde mevcut on binlerce belgeden sadece 154 adedi bu kitap için seçilmiş, transkribe edilmiş ve özetlenmiştir. Söz konusu belgeler içerisinde hüküm niteliği taşıyan Mühimme Defterleri ve Şer'iye Sicili kayıtlarına da yer verilmiştir. Kitapta ayrıca Osmanlı kadınının yaşantısına dair muhtelif kaynaklardan bir hayli minyatür, gravür ve fotoğraf derlenmiş ve belgelerle bütünleştirilmeye çalışılmıştır.

Kitabın hazırlanmasında emeği geçen tüm personelimize yeniden teşekkür eder, ilgililere faydalı olmasını temenni ederim.

Doç. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 3

İÇİNDEKİLER 5

Evlenme ve Boşanmalarda Kadının Durumu

1 Şartlı Evlilik 12

2 Boşanmada Mehir Karşılığı Olarak Eşya Alınması 14

3 Anlaşmalı Boşanma 16

4 Yeniden Evlenen Kadının Çocuğu Babasına Vermesi 18

5 Nikah Akdinde Kadının Bizzat Hazır Bulunması 20

6 Kadınların Evlenmeye Zorlanmaması 22

7 Evlenmede Denklik Olmamasının Boşanma Sebebi Sayılması 24

8 Müslümanlığı Seçen Kadının Gayr-ı Müslim Kocasından Boşanması 26

9 Kadın Tarafından Verilen Boşanma Senedi 28

10 Kadınların ve Velilerinin İsteği Hilafına Cebrî Evliliklere Müsaade Edilmemesi 30

11 Evliliklerde Başlık Parası Alınmaması, Kızların Dengi Olmayanlarla Zorla Evlendirilmemesi 34

12 Düğünlerde ve Doğumlarda Aşırı Harcama Yapılmaması 38

13 Kocasını Terkeden Halime Adlı Kadının Geri Dönüş Şartları 42

14 Siirtli Sito Adlı Kadının Başka Bir Memlekete Giden Kocası Adına Borçlanabileceği 44

15 Hukuk-ı Aile Kararnâmesi'nin Nikâh ve Boşanma İle İlgili Hükümleri 46

Kadınların Mülkiyet ve Miras Hakları

16 Kadınlar Arasında Mülk Satışı 52

17 Fatma Adlı Kadının Mülküne Yapılan Müdahalenin Engellenmesi 54

18 Hâcce Hatun Adlı Kadına Mirastan Düşen Hissesinin Hakkıyla Verilmesi 56

19 Ev Satışında Aldatılan Kerime Hanım'ın Davasının Görülmesi 58

20 Cenani Adlı Kadının İzmir Voyvodalık Cizyesindeki Hissesi 60

21 Hac Yolunda Vefat Eden Nazife Hatun'un Mirası 62

22 Goncafer Kadın'ın Hissesini Kendi Rızasıyla Başkasına Devri 64

23 Kadınların Kefaletinin Kabul Edilmesi 66

24 Ayşe Hanım'ın Kozlu Madeni'ndeki Hissesi 70

25 Maden Hissesine Sahip Kadınlara Berat Verilmesi 72

Kadınlarla İlgili Düzenleme Ve Yasaklamalar

26 Kadınların Mescid-i Aksâ ve Kudüs'te Uygunsuz Davranışlarda Bulunmamaları 78

27 Müslüman Kadınların Kıyafetlerine Dair Düzenlemeler 80

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

28 Ermeni Kızların Avrupalılarla Evlenme Yasağı 84
29 Kadınların Açık Renk ve Büyük Yakalı Feracelerle Çarşı Pazarda Dolaşmamaları 86
30 Kadınların Boğaziçi'nde Yabancı Şirketlere Ait Vapurlarda Seyahat Etme Yasağı 90
31 Kadınların Ramazan'da Sokaklarda Uygunsuz Davranışlarda Bulunmamaları 92
32 Kadınların Beyoğlu'nda Açık Faytonlarla ve İnce Örtülerle Gezmemeleri 94
33 Kadın ve Kızların Nüfus Sicillerinde Yaş Düzeltme İşlemleri 96
34 Nüfus Sayımlarında Kadınların Da Yazılması 98
35 Müslüman Kadınların İslâmiyet Şiarına Aykırı Kıyafetlerle Gezmemeleri 100
36 Beyrut'ta İslâm Kadınlarının Sinemalara Girmelerinin Yasaklanması 104
37 Kadın ve Erkeklerden Oluşan Karma Musikî Heyetinin Konser Vermesinin Yasaklanması 108
38 İslâm Kadınlarının Tiyatro Sahnelerine Çıkmalarının Engellenmesi 110

Çalışma Hayatında Kadın

39 Kadınlara Toplum Düzenini Bozacak İşlerin Yaptırılmaması 114
40 Üsküdar'da Kadın Güvenlik Görevlisine Hâne Kiralanması 116
41 Kadın Eğitmene Maaş Tahsisi 118
42 Askerî Dikimevinde Çalışan Kadınlar ve Kadın Yöneticiler 120
43 Dârülaceze'de Kadın Hizmetli İstihdamı 124
44 Isparta'da Kadın ve Kızların Halı Tezgâhlarında İstihdamı 128
45 Mudanya İskelesinde Kadın Güvenlik Görevlisi İstihdamı 130
46 Sınır Kapılarında Kadın Güvenlikçi İstihdamı 132
47 Kadın Hapishânelerinde Kadın Kolcu ve Gardiyan İstihdamı 134
48 Ebe Mektebi'nden Mezun Şehver Hanım'ın Sicili 136
49 Bursa'da İpek Fabrikalarında Çalışan Kadın İşçilerin Çalışma Ortamları ve Ücretlerinden Şikayetleri 138
50 Bursa'da Halı ve İpek Fabrikalarında Çalışan Kadın İşçilerin Grevi 142
51 Kadınların İstihbarat Memurluklarında İstihdam Edilmeleri 146
52 Üç Kadının Bir Araya Gelerek Şirket Kurması 148
53 Kadınların Doktor, Eczacı ve Diş Hekimi Olmalarının Önünün Açılması 152
54 Adlî Tıp Kurumu'nda Çalışanların Çoğunluğunu Kadınların Oluşturduğu 154
55 Bahriye Dikimhânesi'nde Çalışan Kadın İşçiler 156

Kadın Dernekleri ve Faaliyetleri

56 Muhadderât-ı Osmaniyye Cemiyet-i Hayriyesi 162
57 Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyeti 164
58 Ermeni Maârifperver Kadınlar Cemiyeti 168
59 Teâlî-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti 170
60 Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Kadınlar Şubesi 172
61 Yahudi Koçvil-Giovi Goviel [?] Kadınlar Cemiyeti 174

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

62 İstihlâk-ı Millî Kadınlar Cemiyeti ... 178
63 Osmanlı Kadınlar Cemiyet-i Hayriyesi ... 182
64 Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi Hanımlar Şubesi ... 184
65 Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi ... 186
66 Suriye Nisvan Umûr-ı Hayriye Cemiyeti ... 194
67 Müslüman Kadını Birliği ... 198
68 Beynelmilel Kadınlar Müessese-i Hayriyesi ... 200
69 Beynelmilel Anneler Cemiyeti İslâm Merkezi ... 202
70 Ortaköy Kadın Cemiyeti ... 204
71 Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti ... 206
72 Vahdet-i Nisvân Cemiyeti ... 210
73 Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği ... 212
74 Dul Kadın ve Yetim Çocuklara İmdad Cemiyeti ... 214

Kadınların Kollanıp Gözetilmesi

75 Bursa'da Bir Kadına Tecavüz Eden Kişilerin İdam Edilmesi ... 218
76 Kamer Hatun'a Maaş Tahsisi ... 220
77 Boğdanlı Esir Kadınların Kurtarılması ... 222
78 Bender Kalesi'ndeki Kadın ve Çocukların Korunması ... 224
79 Amcaları Tarafından Alınan Çocukların Annelerine Verilmesi ... 226
80 Hasta ve Yaşlı Kadına Günlük Yiyecek Tahsisi ... 230
81 Üçüz Çocuk Doğuran Kadına Maaş Bağlanması ... 232
82 Evi Yanan Emine Hatun'a Ev Tahsisi ... 234
83 Şerife Hanım'ın Koca Zulmünden Kurtarılması ... 236
84 Kadınlara Babalarından Maaş Bağlanması ... 240
85 Babıâli Civarında Toplanan Kadınların Şikâyetlerinin Giderilmesi ... 242
86 Kötü Yola Düşen Kadınların Dikimhânelerde İstihdamı ... 244
87 Çocuklu Kadın Mahkûmların Tayinâtlarının Artırılması ... 246
88 Kadın Mahkûmların Çocukları İle Birlikte Olması ... 248
89 Savaş Sebebiyle Açlık ve Sıkıntı Çeken Kadınlar ... 252

Kadın ve Eğitim

90 Kız Çocuklarına Kur'an Öğretmek Üzere Muallime Tayini ... 258
91 Evinde Kız Çocuklarına Kur'an Öğreten Sade Hoca Hanıma Mektep Yapılması ... 262
92 Kasımpaşa'daki Kız Mektebine Kur'An Muallimesi Tayini ... 264
93 Piyano Hocası Refia Hanım'ın Maaşına Zam Yapılması ... 266
94 Kız Öğretmen Okulu [Dârülmuallimât] Mezunlarından Hamide Hanımın Muallime Tayini ... 268
95 Kız Sanâyi Mektebi Nizamnâmesi ... 270

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

96 Matmazel Esmeralda Servantes'in Osmanlı Kadınlarıyla İlgili Görüşleri 276
97 Edirne, Adana ve Üsküp Kız Rüşdiye Mekteplerine Muallime Tayini 288
98 Muallime Fatma Hanım'ın Sicil Kaydı 290
99 Darülaceze'deki Kadınlara Dokuma Sanatı Öğretilmesi 292
100 Okul Öncesi Çocuklara Eğitim Veren Madam Yeksima'ya Ruhsat Verilmesi 294
101 İlkokullarda Muallime Olarak İstihdam Edilen Kadınlar 298
102 Tahsil İçin Cenevre'de Bulunan İki Gayrımüslim Kadına Maaş Tahsisi 300
103 Dârülfünûn'da Hanımlara Mahsus Konferanslar 302
104 Gülhane Parkı'nın Salı Günleri Kız Öğrenciler İle Hanımlara Tahsisi 306
105 Dârülfünûn'da Hanımlar İçin Açılan Resim Atölyesi 308
106 Dârülfünûn'da Hanımlara Yönelik Düzenli Serbest Konferanslar İçin Teşekkür 310
107 İsviçre'de Tıp Tahsili Yapan Hanımlar 312

Kadın, Suç Ve Ceza

108 Uygunsuz Davranışları Görülen Kadınların Sürgün Edilmeleri 318
109 Ermenilerin Dinî İnançlarına Aykırı Davranan Kadına Sürgün Cezası 320
110 İstanbul'da Uygunsuz Davranışlarda Bulunan Bazı Kadınların İzmit'e Sürülmesi 322
111 Bir Kadın Hapishânesi İnşası 324
112 Hafif Suç İşleyen Kadınlar İçin Cağaloğlu'nda Bir Hânenin Hapishâne Olarak Kullanılması 328
113 Kaza ve Nahiyelerde Tutuklanan Kadınların İmam ve Muhtarların Evinde Muhafaza Edilmesi 332
114 Küçükçekmece'de Bir Kadın Hapishânesi Açılması 334
115 Kadın Ticaretiyle Uğraşanlar Hakkında Alınan Tedbirler 336

Kadınların Taltifleri

116 Kız Öğretmen Okulu Müdiresi Refia Hanım'a Şefkat Nişanı Verilmesi 340
117 Başarılı Hizmetlerde Bulunan Ebelerin Nişan Verilerek Taltifi Edilmeleri Nişanı Verilmesi 342
118 Kız Sanâyi Mektebi Müdire ve Ustaları Olan Hanımlara Şefkat Nişanı Verilmesi 346
119 Çorum İnas Mektebi Muallimesi ve Muavinesine İftihar Madalyası Verilmesi 348
120 Adana'da Bazı Hanımlara Hicaz Demiryolu Madalyası Verilmesi 352
121 Boyabatlı Bazı Kadınlara Tahlisiye Madalyası Verilmesi 356
122 Asker İçin Yardım Toplayan Hanımlara Teşekkür 358
123 Osmanlı Donanması'na Yardım Eden Hanımlara Madalya Verilmesi 360
124 Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti Üyesi Bazı Kadınlara Madalya Verilmesi 362
125 Yaralı Askerlerin Bakımını Yapan Hastabakıcı Kadınların Madalya ile Taltifi 366
126 IV. Ordu Bölgesi Hastanelerinin Kurulmasına Katkı Sağlayan Kadınlara Şefkat Nişanı Verilmesi 368
127 Yaralı Askerleri Tedavi Eden Hanımlara Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası Verilmesi 370
128 Nakış Muallimesi Ulviye Hanım'a Sanayi Madalyası Verilmesi 374

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Edebî ve Kültürel Hayatta Kadın

129 Hattat Şerife Rabia Hanım'a Maaş Bağlanması 380
130 Vefat Eden Şaire Leyla Hanım'ın Maaşından Bir Kısmının Şaire Şeref Hanım'a Tahsisi 382
131 Kendisine Maaş Bağlanan Şaire Şeref Hanım'ın Padişaha Sunduğu Kaside 386
132 Kendisine Şefkat Nişanı Verilen Şaire Zehra Hanım'ın Teşekkür Yazısı ve Kasidesi 390
133 Amerikalı Entelektüel Bayanların Fatma Âliye Hanım Hakkındaki Görüşleri 394
134 Hanımlara Mahsus Gazete 396
135 Veliahd Yusuf İzzeddin Efendi'nin "İlim-Sanayi ve Kadın"a Dair Görüşü 400
136 Gazeteci Nezihe Hanım'ın Uygun Bir Göreve Tayini 402
137 Müslüman Kadınların Tiyatroda Sahneye Çıkmalarının Yasaklanması 406

Kadın ve Sağlık

138 Hanımlara Kaplıca Tahsisi 412
139 Mekteb-i Tıbbiye'den Mezûn Olmayanlara Ebelik Yaptırılmaması 414
140 Mahpus Kadınlar İçin Hastane Yapılması 416
141 Kadınlara Mahsus Yeni Bir Hastane Yapılması 418
142 Haseki Nisâ Hastanesi'nin Şehremaneti'ne Bağlanması 420
143 Kadın Hastalıkları ve Ebelik Bilimi Kongresi'ne Temsilci Gönderilmesi 424
144 İstanbul Akıl Hastanesi'nin Kadınlar Dairesinin Genişletilmesi 426
145 İstanbul'da Bir Doğumhâne Açılması 428

Kadınlar ve Hayır Eserleri

146 Menteşe'de Valide Sultan Darüşşifası'na Doktor Tayini 432
147 Mihrimah Sultan'ın Edirnekapı'da Bir Hamam Yaptırması 434
148 Tokat'ta Balaban Hatun'un Tamir Ettirdiği Mescidin Camiye Çevrilmesi 436
149 Adana'da Sarı Kadın Evkafı Tevliyetinin Tevcihi 438
150 Kethuda Şûhî Kadın Nükûd Vakfı'na Mülk Satışı 440
151 Nazperver Kadın'ın Küre Kazasındaki Hayır Eserleri 444
152 Kastamonu'da Arife Kadın'ın Bina Ettirdiği Numaniye Medresesi 446
153 Hâcce Bahri Ayşe Hatun Evkafı 450
154 Silivri'de Hatice Ruhşah Kadın Vakfı'nın Tevliyeti 452
155 Dizin 455

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

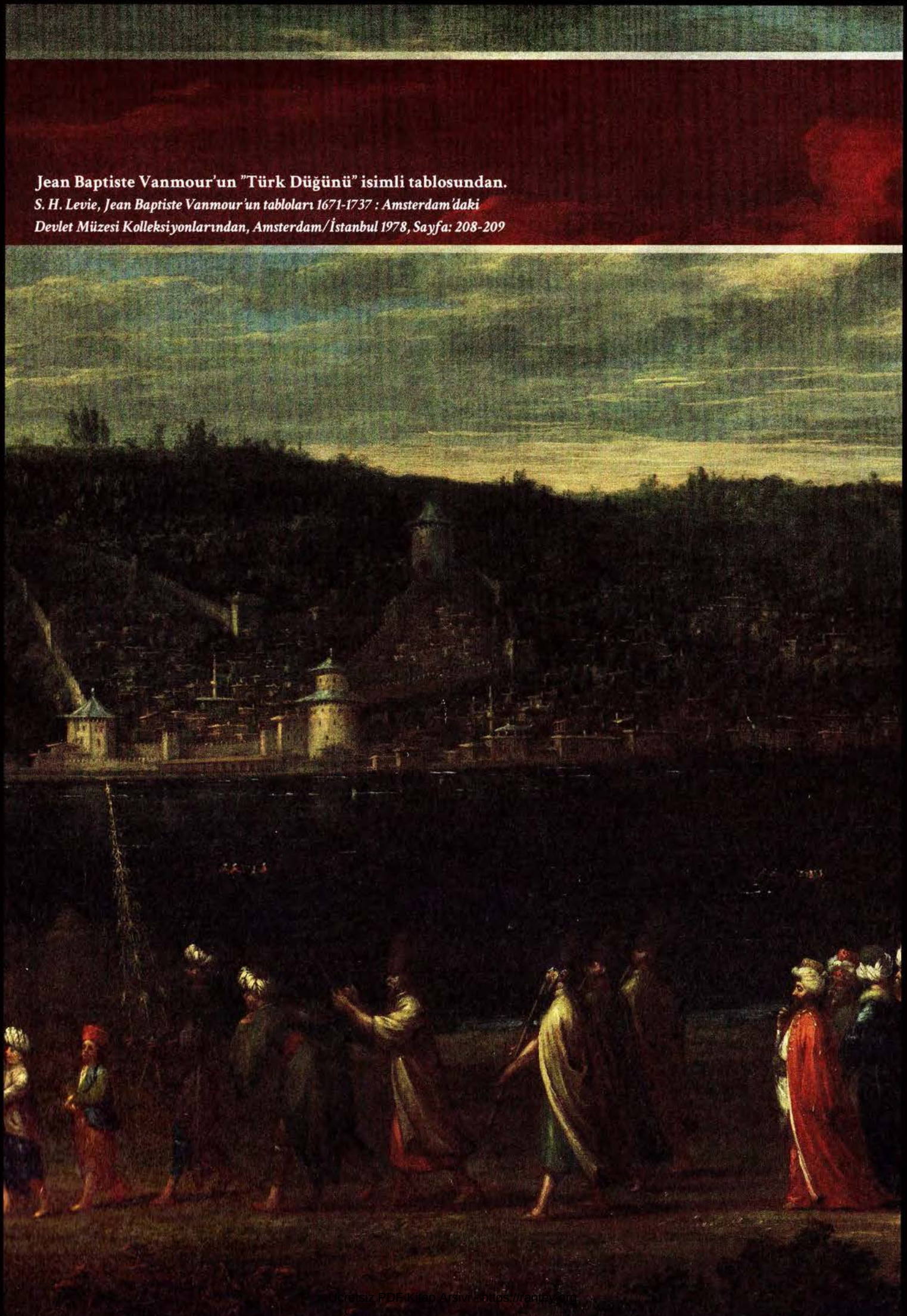

Jean Baptiste Vanmour'un "Türk Düğünü" isimli tablosundan.
S. H. Levie, Jean Baptiste Vanmour'un tabloları 1671-1737 : Amsterdam'daki Devlet Müzesi Kolleksiyonlarından, Amsterdam/İstanbul 1978, Sayfa: 208-209

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://antbyte.org

EVLENME VE BOŞANMALARDA KADININ DURUMU

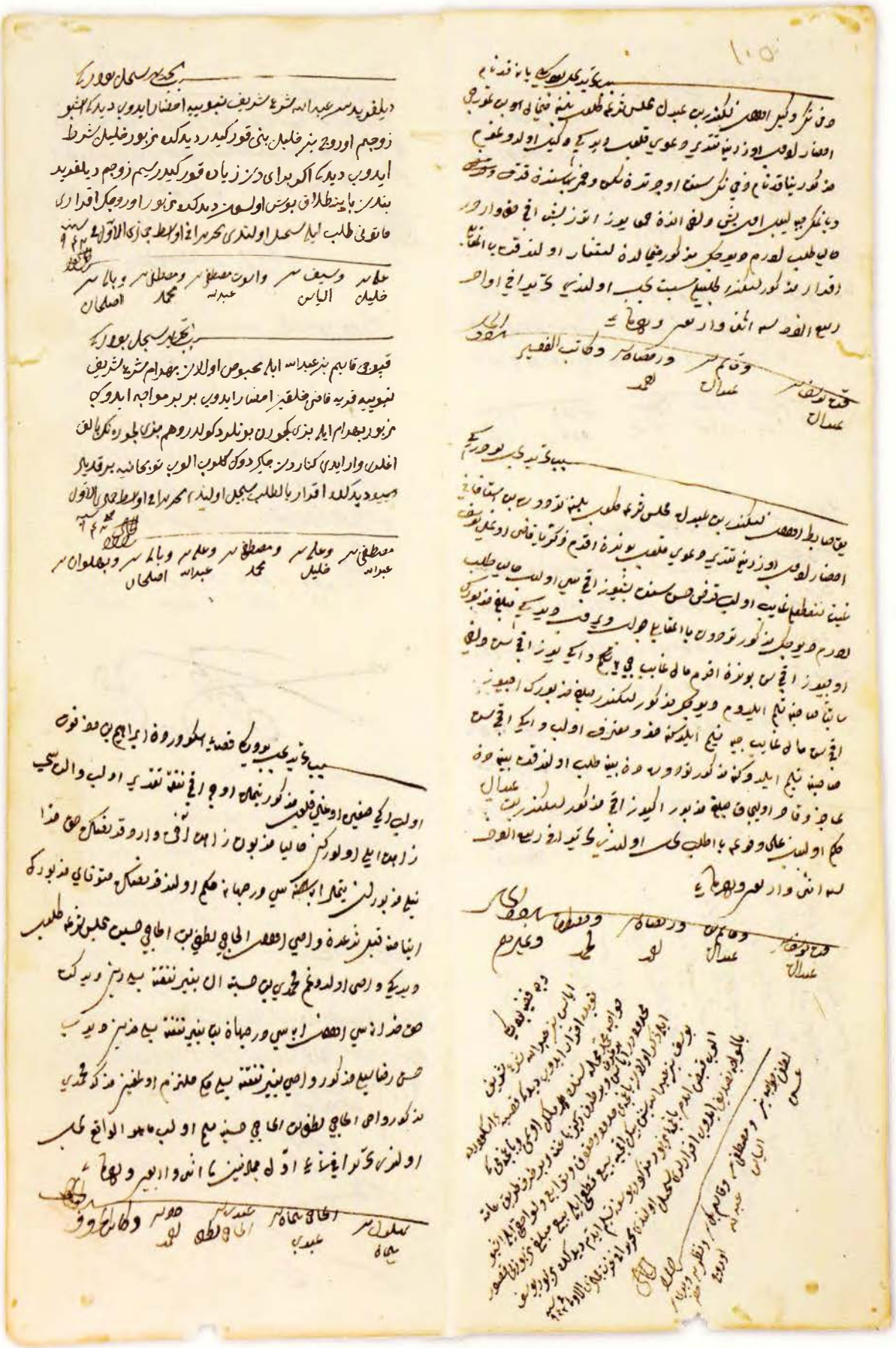

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ŞARTLI EVLİLİK

Oruç bin Halil'in, eşi Dilferîd bin Abdullah'ı bir aydan fazla bırakıp giderse bâyin talâkla[1] boşanmış olacaklarına dair mahkeme kaydı

15 Kasım 1535

Sebeb-i tahrîr-i sicil budur ki, Dilferîd binti Abdullah şer'-i şerif-i Nebevî'ye [zevci Oruc bin Halil'i] ihzâr edip dedi ki işbu zevcim Oruc bin Halil beni kor gider dedikde mezbûr Halil şart edip dedi ki eğer bir aydan ziyade kor gidersem zevcem Dilferîd benden bâyin talâk boş olsun dedikde mezbûr Oruc'un ikrârı hâtunu talebiyle tescil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziyelevvel fî sene 942.

Şuhûdü'l-hâl: Ali bin Halil ve Seyf bin İlyas ve Esvet Mustafa bin Abdullah ve Mustafa bin Mehmed ve Bâli bin Aslıhan.

(Üsküdar Şeriye Sicili d. 09, Cilt: 4, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 341, hüküm no: 855)

[1] Bâyin Talâk: Yeniden bir mehir tesbit ederek nikâh kıymadıkça karı ile koca arasındaki evlilik bağını kesip onları biribirinden ayıran ve nikâhtan doğan karşılıklı hak ve görevlere derhal son veren boşama türü.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

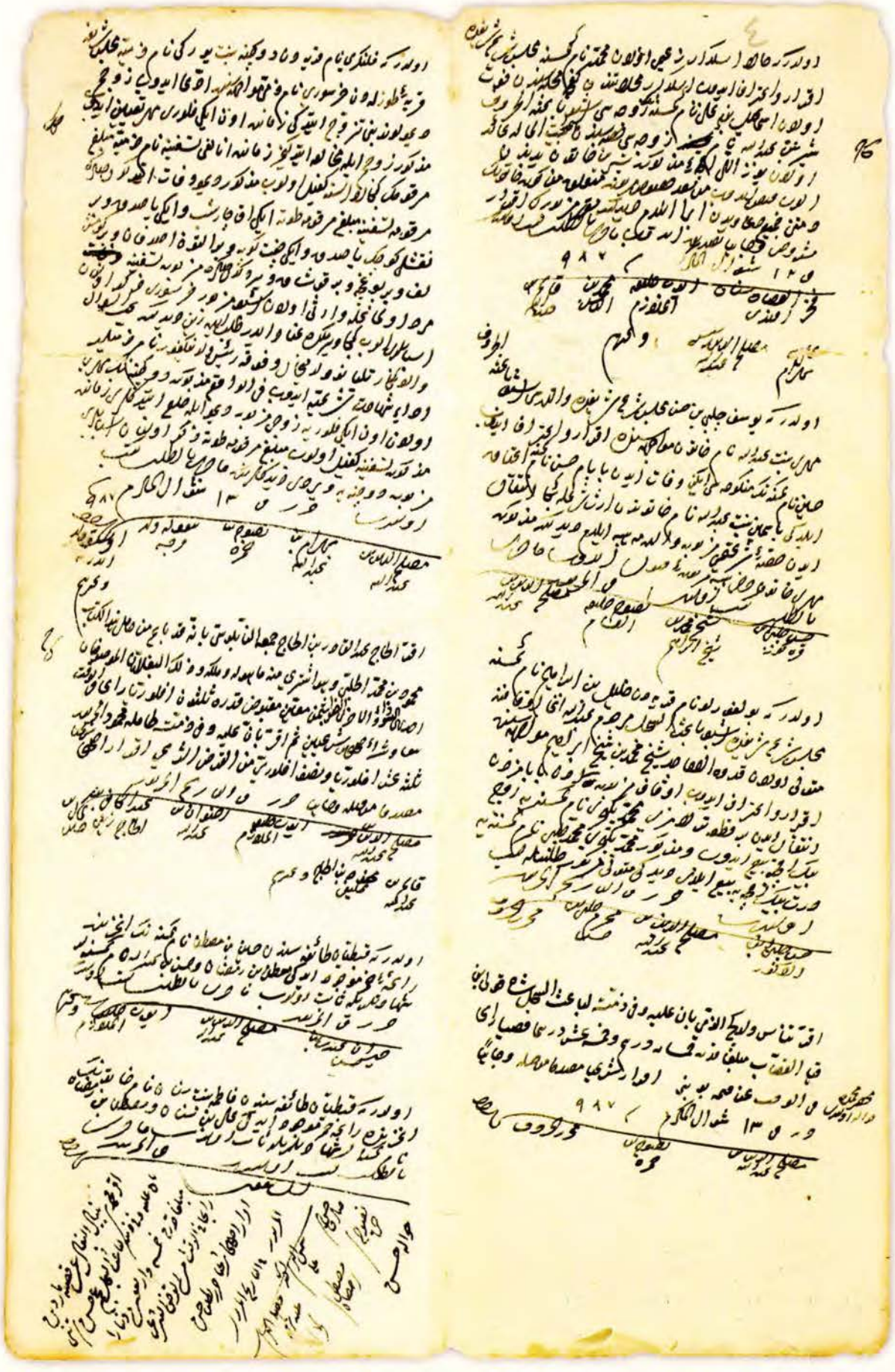

Üsküdar Şeriye Sicili d.51, Varak No: 5a Hüküm 1

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BOŞANMADA MEHİR KARŞILIĞI OLARAK EŞYA ALINMASI

Döçine binti Yorgi'nin boşandığı kocası Dimo levendden 12 filori tutarındaki mehrine karşılık kayın vâlidesi Tesfine'den çarşaf, yastık, takı, bohça ve sair eşya aldığına dair mahkeme kaydı

3 Aralık 1579

Oldur ki Filingiri nâm karyeden Döçine binti Yorgi nâm zimmîye meclis-i şerife karye-i Tuzla'dan Hıristori nâm zimmî muvâcehesinde iddi'â edip zevcim Dimo levend beni tezevvüc ettiği zamanda on iki filori mehir tayin edip mezkûr zevcim ile muhâla'a ettiğimiz zamanda analığı Tesfine nâm zimmîye meblağ-ı merkûmun bana edâsına kefîl olup mezkûr Dimo vefat ettikten sonra merkûme Tesfine meblağ-ı merkûma tuta iki ak çarşaf ve iki yastık ve bir nakışlı küçük yastık ve iki çift küpe ve bir altun isdikan ve bir gümüş lef ve bir bohça ve bir kuşak verdikden sonra mezbûre Tesfine mürd olmakla vârisi olan işbu mezbûr Hıristori zikr olunan esbâbları alıp bana vermekte inâd eder taleb ederin dedikde gıbbe's-suâl ve'l-inkâr Talyano v. Mihal ve Foka Reis v. Nikefor nâm zimmîler edâ-i şehâdet-i şer'iyye edip fi'l-vâki mezbûr Döçine'nin mehri olan on iki filoriyi zevci mezbûr Dimo ile hul' ettikleri zamanda mezkûre Tesfine kefîl olup meblağ-ı merkûma tuta zikr olunan esbâbları mezbûre Döçine'ye verdi dediklerinde mâ cerâ bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fî 13 Şevvâli'l-mükerrem sene 987.

Şuhûdü'l-hâl: Muslihiddin bin Abdullah, Behrâm bin Abdullah, Nasûh bin Hamza, Nikola v. Marça, Duka v. Andriye ve gayruhüm

(Üsküdar Şeriye Sicili d.51 Cilt: 8, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 76, hüküm no: 31)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

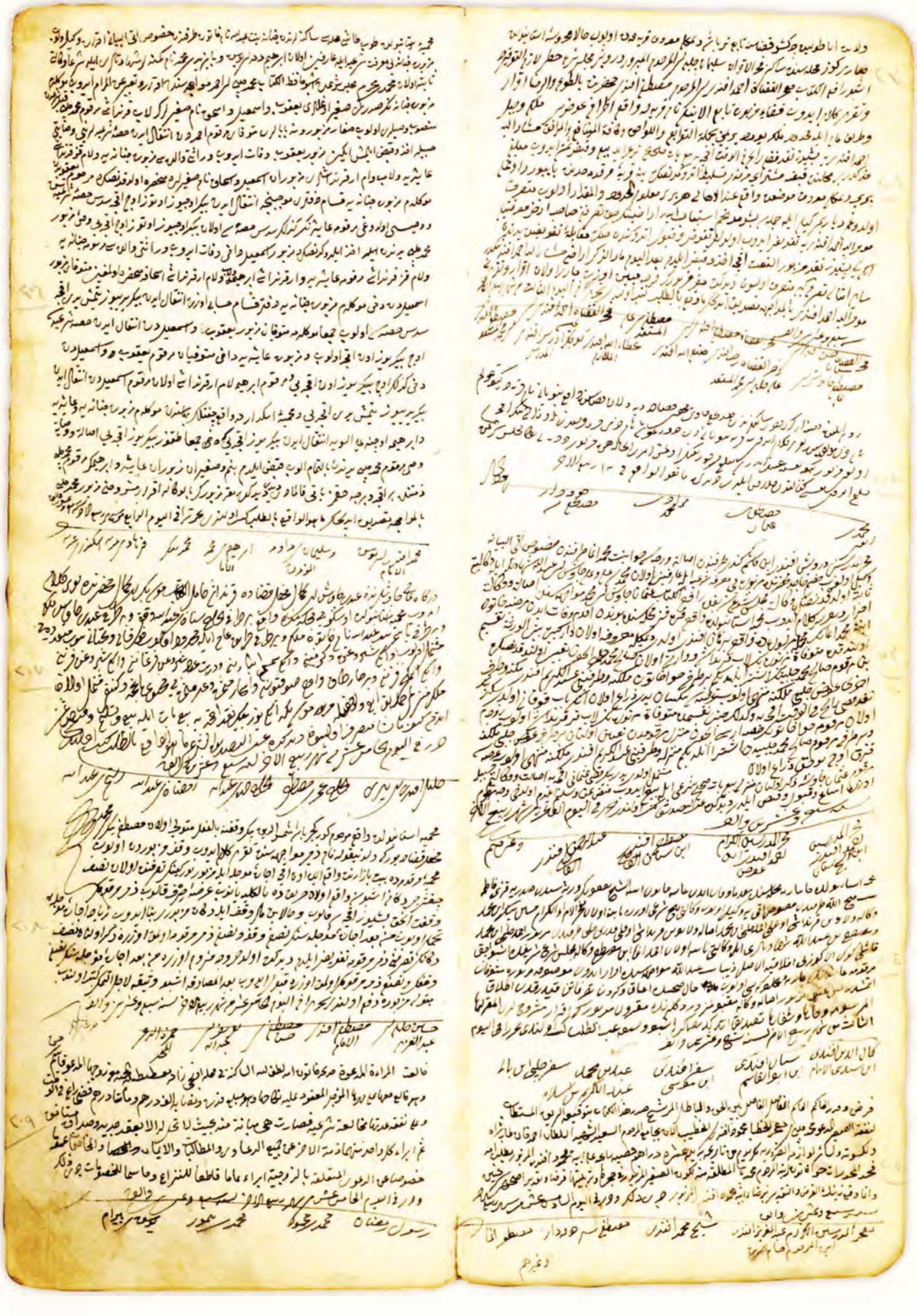

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ANLAŞMALI BOŞANMA

Hatice Hâtun binti Lütfullah'ın kocası Kasım bin Memi ile bin yüz akçe mehr-i müeccel ve iddet nafakası karşılığında anlaşarak boşandıklarına dair

12 Mart 1618

Mahmiye-i Kostantıniyye mahallâtından Uncuzâde mahallesinde sâkine Hatice Hâtun binti Lütfullah adlı kadın Kasım bin Memi adlı kocasıyla muhâla'a yaptı. Kocası da nikâhında taahhüd ettiği râyic fi'l-vakt bin yüz akçe mehr-i müeccel ve iddet nafakası karşılığında onunla muhâla'a yaptı. Kadın, yeni bir akit yapılmadan ve yeniden mehir ödenmeden eski kocasına helâl olmayacak şekilde ondan ayrılmış oldu. Sonra her biri umumen bütün dava, mütâlebât, yemîn ve muhâsamâtdan ve husûsan zevciyyetle alâkalı davadan yekdiğerinin zimmetini ibrâ-yı âm ile kesin olarak ibrâ etti. Cerâ zâlike ve hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşere min şehri Rebî'ilâhir sene 1027.

Şuhûdü'l-hâl: Resûl bin Ramazan, Mehmed bin Mahmud, Mehmed bin Timur, Yusuf bin Bayram

(İstanbul Şeriye Sicili d.03 Cilt: 13, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 185, hüküm no: 223)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İstanbul Şeriye Sicili d.03 Varak No: 63b Hüküm 533

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YENİDEN EVLENEN KADININ ÇOCUĞU BABASINA VERMESİ

Boşandığı Abdi bin Hacı Ahmed'deki nafakasını tamamen alan Fatma binti Sefer'in yeniden evlendiği için yanındaki çocuğunu babasına teslim etmesine dair mahkeme kaydı

23 Haziran 1618

Mahmiye-i İstanbul'da merhûm Hâfız Paşa odaları sâkinelerinden Fâtıma binti Sefer nâm hâtun mahfil-i kazada, zevc-i mutalliki olan râfi'ü hâze'l-kitâb Abdi bin el-Hâc Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm edip, bundan akdem mezbûr Abdi bana bin akçe mehr-i müeccelim teslim edip, beni talâk-ı bâyin ile tatlîk etdikde, ben dahi iddetim münkaziye olunca kendi nefsim ile benden tevellüd edip hacrimde olan Bayram nâm sagîr için yevmî sekiz akçe nafaka takdir etmiş idim. El-hâletü hâzihî iddetim münkaziye olup, tarih-i kitâba gelince mürûr eden nafaka-i mefrûzayi mezbûr Abdi'nin yedinden bi't-tamâm ahz u kabz edip ve nefsimi zevc-i âhara tezevvüc etmemle sagîr-i mezbûru dahi teslim edip, zevciyyete müte'allik davadan birbirimizin zimmetini ibrâ-yı âm ile ibrâ etdik dedikde, gıbbe't-tasdik mâ hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevm-i evâhiri Cemâziyelâhir li-sene seb'a ve ışrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Receb, Arslan bin Mehmed, Sinan bin Abdullah, Murad bin Mehmed ve gayruhüm.

(İstanbul Şeriye Sicili d.03 Cilt: 13, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 371, hüküm no: 548)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

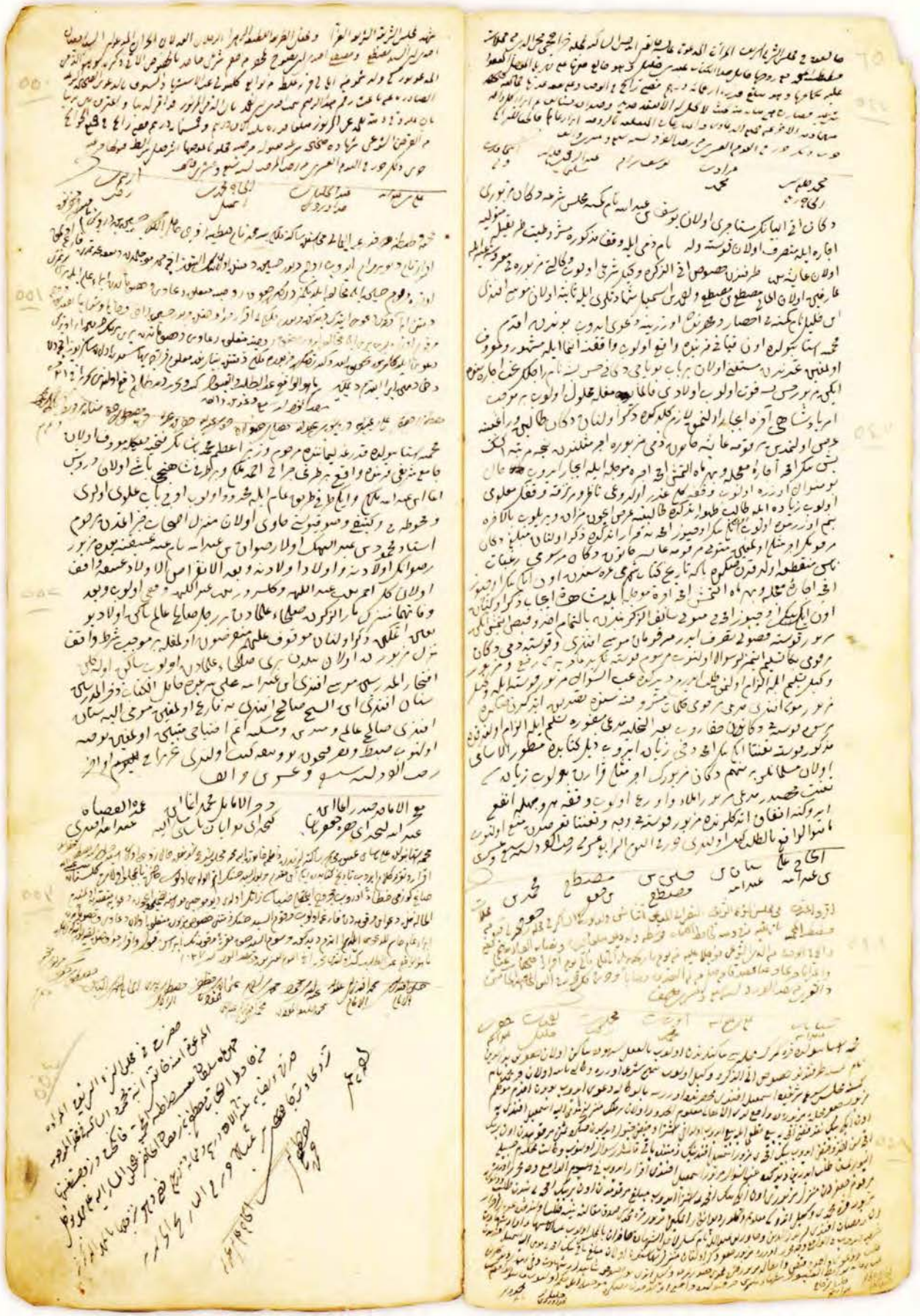

İstanbul Şeriye Sicili d.03 Varak No: 66a Hüküm 554 (Arapça)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

NİKAH AKDİNDE KADININ BİZZAT HAZIR BULUNMASI

İstanbul'da Mihrimah Sultan mahallesinden Emine Hâtun binti Mahmud'un mahkemede bizzat hazır bulunarak Mustafa bin Ramazan ile evlenmesine dair mahkeme kaydı

1618

Mahmiye-i Kostantıniyye mahallâtından merhume Mihrimah Sultan mahallesinde sâkine Emine Hâtun binti Mahmud adlı kadın meclis-i şer'-i şerifde hâzır olup kendisini hâzır bi'l-meclis hâfız-ı kitâb Mustafa bin Ramazan ile üç bin üç yüz akçe mehr-i müeccel ile nikâhladı. O da mehr-i mezkûr ile Emine Hâtun ile evlendi. Tarih-i mezbûrda cereyân etti.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Ömer, Mustafa bin Hamza, el-Hâc Ali bin Abdullah

(İstanbul Şeriye Sicili d.03 Cilt: 13, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 383, hüküm no: 569)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

6

A.DVNS.MHM.d. 92/276

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KADINLARIN EVLENMEYE ZORLANMAMASI

Eşinin ölümünden sonra kimseyle evlenmeye niyeti olmayan Raziye Hanım'ın Vezir-i azam Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa tarafından nikâh konusunda rahatsız edilmemesi için Mihaliç kadısına yazılan hüküm

2 Temmuz 1657

Mihaliç monlâsına hüküm ki

Düstûr-ı mükerrem Erzurum muhâfazasında olan Vezir Mustafa Paşa'nın hemşîresi olup kaza-i mezbûr sâkinelerinden Râziye Hanım arz-ı hâl idüp bundan akdem bunun zevci Hasan fevt olup kendünün kimesneye nikâh ile varmağa rızâsı yoğiken sâbıka Vezir-i A'zam Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa Paşa mücerred bunu ta'cîz için "ben seni nikâh ile alırım" deyu rencîde idermiş. Hilâf-ı şer'-i şerif rencîde olunmamak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L. [Şevval] [10]68

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

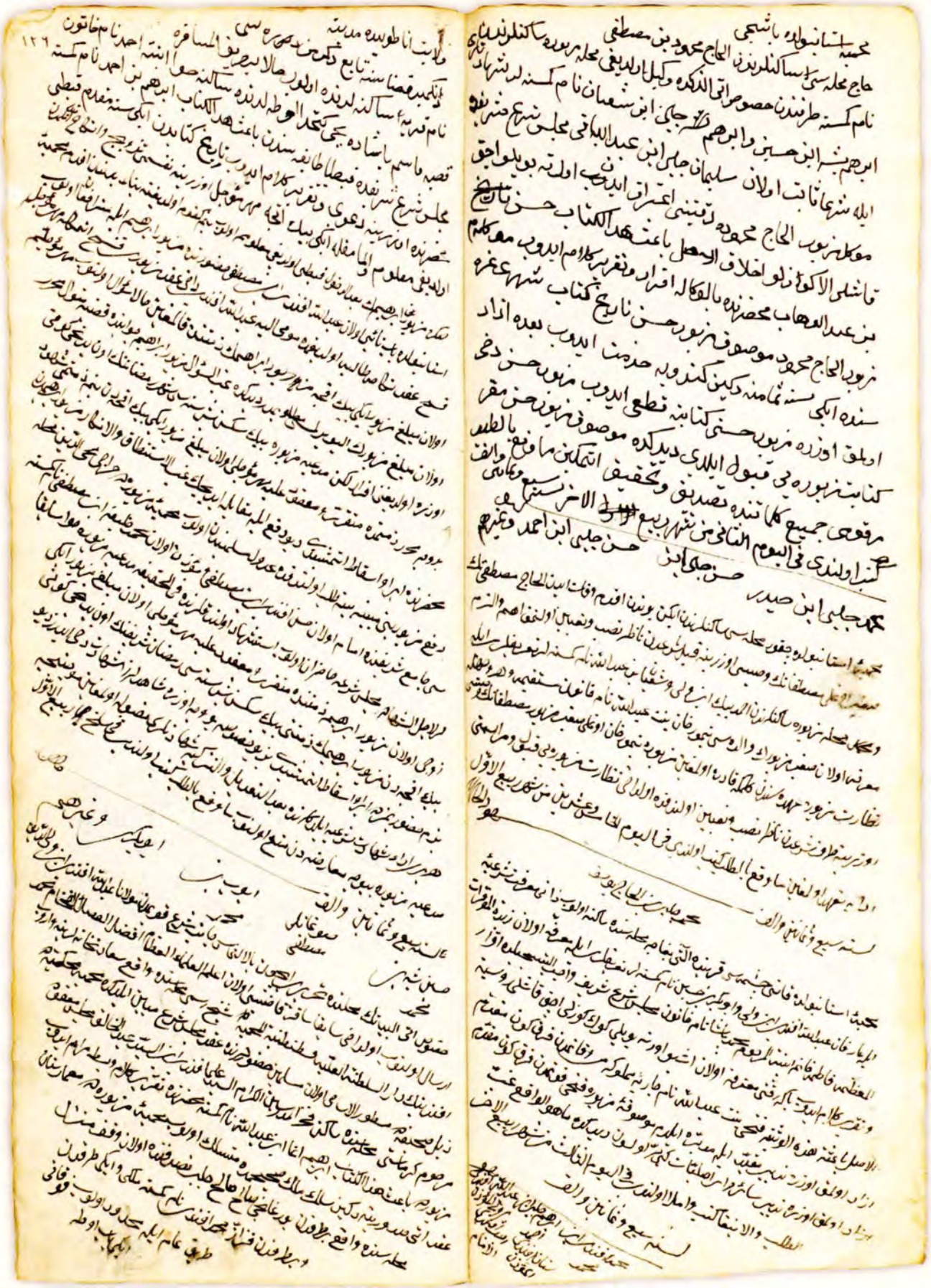

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EVLENMEDE DENKLİK OLMAMASININ BOŞANMA SEBEBİ SAYILMASI

Kasımpaşa'da Havvâ binti Ahmed'in evlendikten sonra Çingene olduğunu anladığı ve dengi olmadığı gerekçesiyle boşadığı kocası İbrahim bin Ahmed'den daha önceki anlaşması sebebiyle herhangi bir para talebinde bulunamayacağına dair mahkeme kaydı

12 Haziran 1676

Vilâyet-i Anadolu'da medîne-i İznikmid kazasına tâbi Değirmenderesi nâm karye sâkinelerinden olup hâlâ bi-tarîki'l-müsâfere kasaba-i Kasımpaşa'da Yahya Kethüdâ odalarında sâkine Havvâ binti Ahmed nâm hâtun meclis-i şer'-i şerifde Kıbtî taifesinden bâ'is-i hâze'l-kitâb İbrahim bin Ahmed nâm kimesne mahzarında üzerine dava ve takrîr-i kelâm edip tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem Kıbtî olduğu malum olmamağla iki bin akçe mehr-i müeccel üzerine nefsimi tezvîc ve inkâh ettiğimden sonra mezbûr İbrahim'in ba'de'd-duhûl Kıbtî olduğu ma'lûmum olup benim küfvüm olmadığına binâen bundan akdem mahmiye-i İstanbul'da Bâb nâibi olan Abdullah Efendi bin Mustafa huzûrunda mezbûr İbrahim ile müterâfi'ân olup fesh-i akd-i nikâha tâlib olduğumda mûmâileyh Abdullah Efendi dahi akd-i mezbûru fesh etmekle mehr-i müeccelim olan meblağ-ı mezbûr iki bin akçe mezbûr İbrahim'in zimmetinde kalmağın hâlâ suâl olunup mehr-i müeccelim olan meblağ-ı mezbûrun alıverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr İbrahim cevâbında kaziyye minvâl-i muharrer üzere olduğunu ikrâr, lâkin medîne-i mezbûra bin seksen beş senesi şehri Ramazanı'nın on yedinci günü ber vech-i muharrer zimmetimde mütekarrir ve ma'kūdun-aleyh mehr-i müecceli olan meblağ-ı mezbûr iki bin akçeden benim zimmetimi şuhûd mahzarında ibrâ ve iskāt etmiş idi deyû def' ile mukābele edicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr mezbûr İbrahim'den def'-i mezbûrunu mübeyyine beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden olup mahmiye-i mezbûrede Harâccı Muhyiddin mahallesi cami-i şerifinde imâm olan Hasan Efendi bin Mustafa ve müezzin olan Mehmed Halîfe bin Mustafa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-hakika müdde'iye-i mezbûre Havvâ sâbıkan zevci olan mezbûr İbrahim zimmetinde mütekarrir ve ma'kūdun-aleyh mehr-i müecceli olan meblağ-ı mezbûr iki bin akçeden mezbûr İbrahim'in zimmetini bin seksen beş senesi Ramazan-ı Şerif'inin on yedinci günü bizim huzûrumuzda ibrâ ve iskāt etmiş idi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz, şehâdet dahi ederiz deyû her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiyye şehâdetleri makbule olmağın mûcebince müdde'iye-i mezbûre bî-vech mu'ârazadan men' olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fî selh-i Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve semânîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin Beşe bin Mehmed, Soğanlı Mustafa, Eyyûb bin Mehmed, Ebûbekir bin ( ) ve gayruhüm.

(İstanbul Şeriye Sicili d.18 Cilt: 18, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 446, hüküm no: 470)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

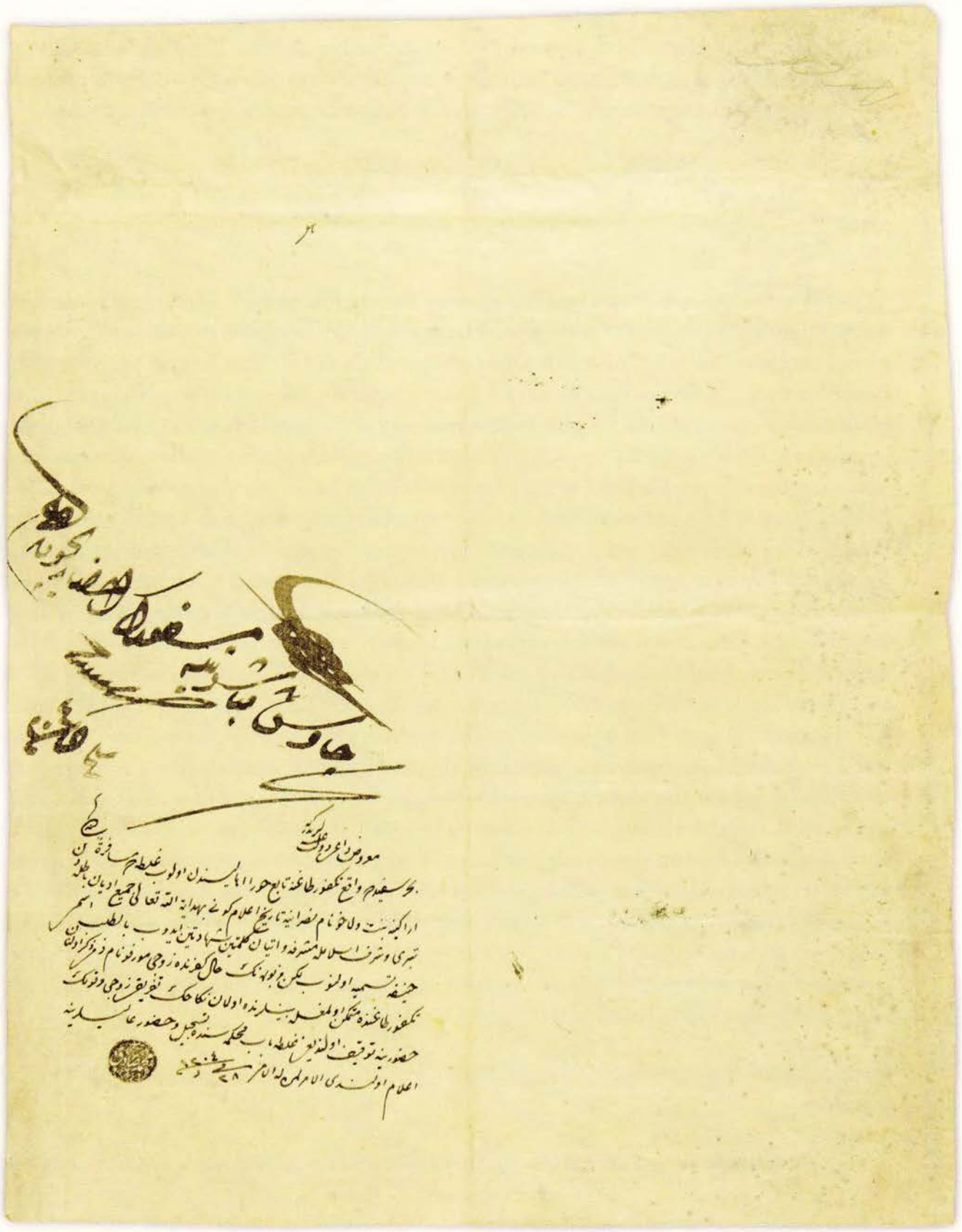

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MÜSLÜMANLIĞI SEÇEN KADININ GAYR-I MÜSLİM KOCASINDAN BOŞANMASI

Tekirdağı Hora ahalisinden olup misafir olarak Galata'da bulunan Erakine binti Vilaho kendi isteğiyle Hanife ismini alıp Müslüman olduğundan gayr-i müslim olan kocasından boşanması için kocasının Galata mahkemesine getirilmesi

9 Eylül 1790

Çavuş mübaşereti yle mesfûrun ihzâriçin buyuruldu

Fî selh-i Z[ilhicce] [1]204

Ma'rûz-ı da'i-i Devlet-i Aliyyeleridir ki

Bahr-i Sefîd'de vâki Tekfurdağı'na tâbi Hora ahalisinden olup Galata'da misafireten sâkine Erakine binti Vilaho nâm Nasraniye tarih-i ilâm günü bi-hidayeti'llahi Teâlâ cemî' edyân-ı bâtıladan teberrî ve şeref-i İslâmla müşerrefe ve ityân-ı kelimeteyn-i şehâdeteyn edip bi't-taleb ismi Hanife tesmiye olunup lâkin mezbûrenin hâl-i küfründe zevci Morfo nâm zimmî zikrolunan Tekfurdağı'nda mütemekkin olmakla beynlerinde olan nikâhın tefrîki zevc-i merkûmun huzuruna tevkif olunduğu Galata bâb-ı mahkemesinde tescil ve huzur-ı âlîlerine ilâm olundu. El-emr li men lehü'l-emr.

Fî 28 Zilhicce 1204

[Mühür]
Mehmed Sâdık

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

باعث تحریر حروف اولدرکه
اشبویاک ایکوز طقوز سنه سی شهر ربیع الاخر اوائلنده زوجم خواجکان دیوان همایوندن ویکونی صدر اعظمی خلفه
سید محمد سعید غالب افندیه بیمزده اولدن رابطه زوجیتک استحصال اتحادیله بین راغبه وخلوطابه
اولدیغمدن ذمتمه منقرد ومعقود علیه اولدن یکسان بیاک اقچه مهر موجل ونفقه عدت مغبنه
وعوض کنام کذی اوزریه اولق اوزره زوجم سومحالیه غالب افندیه ذیل تمسک اسمدی تحریر اولنان
حضور سلیم مواجهه لرنده مخالعه صحیحه شرعیه ایله خلع اولدیغی اولدخی خلع مزبوری قبول ایدرکن
ابدا زوجیتدن اشبو تاریخ تمسک کلنجه به دکین بیمزده جریان ایدن اخذ واعطا ومعاملات شتی به
وسار حقوق شرعیه به متعلقه عامه دعاوی ومطالبات وکافه ایمان ومخاصمادن بین زوجین
سومی الیه غالب افندیک ذمتی ابرا عام دافع الخصام ایله ابرا واسقاط ایدیکمه اولدخی خصوص مذکوره دائر
وسار عام ودعاوی بیم ذمتی ابرا واسقاط بالله هر بیمز بر وجه محرر اخرای ابراسنی قبول ایدرکن بناء سند
اولق اوزره کرک بیم وکرک بردم اذی حضار بیک مهر بیمزایله مختوم اشبو تمسک کتب وامضا وسومی الیه
غالب افندی یه بنیه اعطا اولندی حررفی غره شهر جمادی الاولی سنه تسع وماتین والف

المعلوم
فاطمه

الحاج السید احمد
محمد امین
مدرس

OSMANLI ARŞİVİ
HAT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KADIN TARAFINDAN VERİLEN BOŞANMA SENEDİ

Mektûbî-i Sadâret Halifelerinden Seyyid Mehmed Said Galib Efendi'den boşanan Fatma Hanım'ın mehrini aldığına ve hiçbir alacağının kalmadığına dair boşandığı kocasına verdiği senet

24 Kasım 1794

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki

İşbu bin iki yüz dokuz senesi şehr-i Rebîülâhir evâhirinde zevcim hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan ve Mektûbî-i Sadrıazamî hulefâsından Seyyid Mehmed Said Galib Efendi'yle beynimizde olan râbıta-i zevciyyetin istihsâl-i inhilâline ben râgıba ve hal'a tâlibe olduğum ecilden zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun-aleyh olan seksen bin akçe mehr-i mü'eccel ve nafaka-i iddet-i mu'ayyenem ve me'ûnet-i süknâm kendi üzerime olmak üzere zevcim mûmâileyh Galib Efendi ile zeyl-i temessükde isimleri tahrîr olunan huzûr-ı müslimîn müvâcehelerinde muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hal' olduğumda ol dahî hal'-i mezbûru kabul eyledikden sonra ibtidâ-i zevciyyetden işbu tarih-i temessüke gelinceye değin beynimizde cereyân eden ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâya ve sair hukuk-ı şer'iyyeye müte'allika âmme-i de'âvî ve mutâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan ben zevc-i sâbık mûmâileyh Galib Efendi'nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı râfi'ü'l-hısâm ile ibrâ ve ıskât eylediğimde ol dahî husûs-ı mezkûra dair ve sair âmme-i davadan benim zimmetimi ibrâ ve ıskat birle her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabul eylediğimize binâen sened olmak üzere gerek benim ve gerek pederim efendi hazretlerinin mühürlerimiz ile mahtûm işbu temessük ketb ü imlâ ve mûmâileyh Galib Efendi yedine i'tâ olundu. Hurrire fî gurre-i şehr-i Cumâdelûlâ sene tis'a ve mieteyn ve elf.

el-ma'lûme
Fatıma
Es-Seyyid el-Hac Mehmed Emin, peder-eş

Şuhûd-ı hâl

Bâkî Efendi an Hulefâ-yı Mektûbî-i Sadr-ı âlî,
es-Seyyid Abdulhalim Efendi Halife-i Râbi' Muhasebe-i Cizye,
Mir Ahmed Nuri an-Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn
Mehmed Emin Efendi an-Kâtib-i Muhasebe-i Evvel
Osman Ağa, Câbî-i Evkaf-ı Kara Mustafa Paşa
Mehmed Said Efendi, an-Hulefâ-i Mektûbî-i Sadr-ı âlî
Mustafa Ağa tâbi-i Halîfe-i Mâlikâne
Ve gayruhum

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

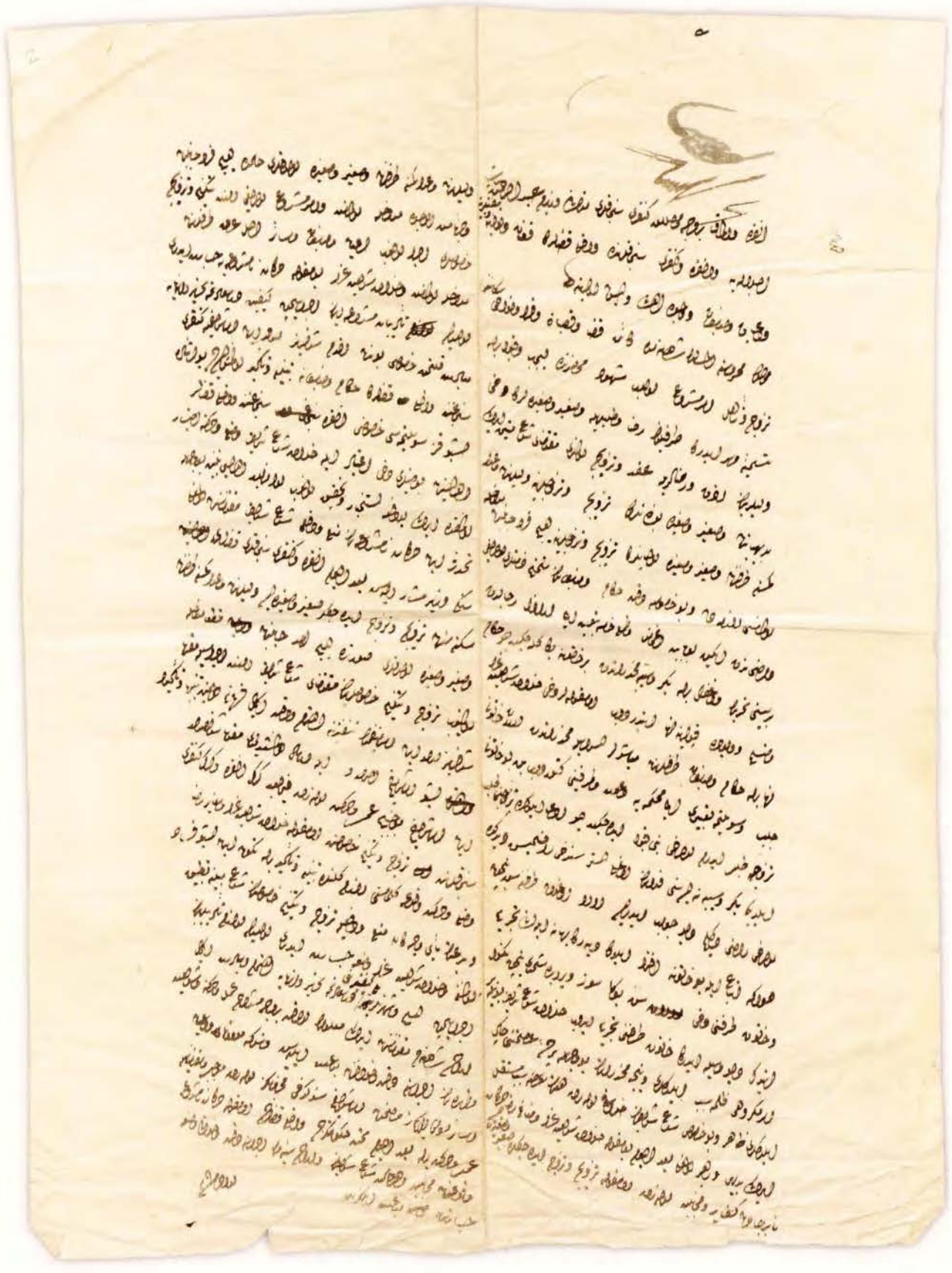

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KADINLARIN VE VELİLERİNİN İSTEĞİ HİLAFINA CEBRÎ EVLİLİKLERE MÜSAADE EDİLMEMESİ

Osmanlı memleketlerinde tarafların rıza ve talepleriyle belirlenen mihir karşılığında ve şahitler huzurunda yapılan evliliğin muteber sayıldığı, küçük yaşta olan erkek ve kızların evliliklerine velilerinden başkasının müdahalesinin asla caiz olmayacağı, bu hususlara dikkat edilmesi kadıların önemli görevleri arasında olduğu halde Ankara ve Çankırı sancaklarında bazı kadıların buna aykırı uygulamalara göz yumması ve bazı yöneticilerin de, paraya tama' etmeleri sebebiyle genç kızların isteği hilâfına hile ve zorlama yoluyla evlilikler yaptırıldığının öğrenildiği, böyle zulme sebep olan şeriata ve kanunlara aykırı evliliklere göz yumulmaması, bu hususlara aykırı hareket edenlerin cezalandırılmaları için şöhretleri ile birlikte İstanbula bildirilmesine dair Ankara ve Çankırı yöneticilerine gönderilen ferman

21 Ocak 1814

Ankara ilhâkan ber-vech-i muhassıllık Kengırı sancakları mutasarrıfı vezirim Abdurrahman Paşa [dâme] iclâlehuya ve Ankara ve Kengırı sancaklarında vâki kazaların kuzât ve nüvvâbına ve müftilerine ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahali ve iş erlerine hüküm ki

Memâlik-i Mahrusetü'l-mesâlik-i şahanemde kâin kaza ve kasabât ve kurâ ve nevâhî sükkânına tezevvüc ve te'ehhül emr-i meşru' olup şuhûd mahzarında îcâb ve kabûl birle tesmiye-i mehr iderek tarafeynin rızâ ve talebleriyle ve sagîr ve sagîrelerin dahi velilerinin izn ü rızâlarıyla akd ve tezvîc olunmaları muktezâ-yı şer'-i metin idüğü bedîhâtdan ve sair ve saire bulunanların tezvîc ve tezevvüclerine velilerinden mâadâ kimesne tarafından ve sagir ve sagire olmayanların tezvîc ve tezevvüclerine hiç ferd cânibinden müdahale olmaması lâzımeden ve bu hususa dikkat-i hükkâm ve zâbitânın mütehattim-i zimmetleri olduğu vâzıhâtdan iken bu bâbda iğmaz ve tama'-ı hâma tebaiyet ile erâzil-i ricâlden birisini tahrik ve iğfal birle bikr ve seyyibe-i muhadderâtdan bir hatuna "bana gelecektir" deyu hükkâm ve mütesellim ve voyvoda kapularına inhâ etdirdüp o makûleler dahi hilâf-ı şerî'at-ı garrâ inhâ birle hükkâm ve zâbitân taraflarından mübâşirler isrâsıyla muhadderâtdan olan hatunu celb ve söyletme tabiri ile mahkemeye davet ve tarafeyni getürdüp "ben bu hatunu tezevvüce taleb ederim ol dahi beni kabul edecektir" deyu iddia eyledikde tezvîcini taleb eylediği bikr ve seyyibe ne ise "seni filanın oğlu ister sen dahi razı mısın" dedikde ol dahi "razı değilim" deyu cevab ederse evvela oğlan tarafına sor niçin hevâna ittibâ' ile bu hatuna iftira eyledün diyerek bahane ile onu tecrîm ve hatun tarafını dahi "sen bana söz verip de şimdi niçin nükûl etdin" deyu vesile ederek hatun tarafını tecrîm edüp hilâf-ı şer'-i şerif böyle bir emr-i mekruhu zulme sebeb eyledikleri ve nice muhadderâtın bu vechile perde-i ısmetini çâk eyledikleri zâhir ve bu husus şer'-i şerifin hilâfı olarak hetk-i ırza sebeb-i müstakil idüğü bedîhî ve bâhir olmakla ba'de'l-yevm bu makûle hilâf-ı şeriat-ı garrâ ve münâfi'-i rızâ harekât-ı nâ-bercâdan keff-i yed ve mücânebet olunarak o makule tezvîc ve tezevvüc edeceklere sagir ve sagire ise velilerinden mâadâ kimesne tarafından ve sagir ve sagire oldukları halde hiç ferd cânibinden vechen mine'l-vücûh müdahale olunmamak ve emr-i meşru' olduğu üzere tenkîh ve tezvîc hususları icra olunup a'yân ve zâbitân ve sair

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ehl-i örf taraflarından müdahale olunmamak ve hilâf-ı şeriat-ı garrâ bu makule harekât-ı nâ-meşru'aya cesaret ederi olur ise te'dîbât-ı meşru'alarının icrası için keyfiyet Dersaâdet'ime tahrîr ve inhâya mübaderet kılınmak hususu bundan akdem şeref-rîz-i sudûr eden emr-i şerifimle Kengırı Sancağı'nda vâki kazaların hükkâm ve zâbitânına tenbih ve te'kîd olunmuş ise de bu esnada işbu kız söylencesi hususunu Ankara Sancağı'nda dahilî kazalar ahalisinden bazıları dahi i'tiyâd ile hilâf-ı şer'-i şerif bazı harekete ictisâr olunmakda idüğü bu defa istihbâr ve tahkik olunup liva-i mezbûr ahalisi beyninde ol vechile tahaddüs eden harekât-ı nâ-meşru'anın men' ü def'i şer'-i şerif muktezâsından olmakla sen ki vezir-i müşârunileyhsin, ba'de'l-yevm Ankara ve Kengırı sancakları kazaları sekenesinden tezvîc ve tezevvüc edecekler sagir ve sagire ise velilerinden mâadâ kimesne tarafından ve sagir ve sagire oldukları suretde hiç ehad cânibinden kat'â müdahale olunmayup tezevvüc ve tehkih hususlarının muktezâ-yı şer'-i şerif üzere icrasıyla mukaddemâ şeref-rîz-i sudûr eden emr-i münîfimin tenfîzine ikdâm ve dikkat eylemek fermânım olmağın tenbihen ve te'kîden işbu emr-i şerifim ısdar ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi mukaddema şeref-sudûr eden emr-i şerifim mûcebince amel ü hareket olunarak fîmâ-ba'd gerek Ankara ve gerek Kengırı sancaklarında tezevvüc ve tenkîh hususunda o makule hilâf-ı şeriat-ı garrâ ve mugayir-i rızâ vaz' u hareket vuku'a gelmemesini lâzım gelenlere tenbih ve te'kîd birle tekevvün eden işbu fesad ve bid'atın bi-eyyi veçhin kâne men' ü def'iyle tezevvüc ve tenkîh hususunun şer'-i mübine tatbik olunmağla ve hilâf-ı şeriat-ı garrâ vaz'a cesaret ederi olur ise lâzım [gelen] te'dîblerinin icrası için isim ve şöhretleriyle keyfiyetleri Dersaâdet'ime tahrîr ve inhâya ihtimâm ve mübâderet eylemek irâde-i şahanem muktezâsından idüğü malumun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ü harekete ve şeriat-ı mutahharanın icrasına dikkat ve hilâfından mübâ'adet eyleyesin. Ve siz ki mevlânâ ve a'yân ve sair mûmâileyhimsiz, mazmûn-ı emr-i şerifim sizin dahi meczûmunuz olarak mûceb ve muktezâsıyla amel ü hareket birle ba'de'l-yevm taht-ı hükûmetinizde vâki kazalarda o makûle harekât-ı nâ-meşrû' vuku'undan mücânebet ve her halde şer'-i şerifin ve irâde-i seniyyemin icrasına dikkat ve hilâfını vaz'a cesaretden mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Evâhir-i Muharrem [12]29

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Soldan Sağa: 1- Yozgatlı İslam Kadını, 2- Ankaralı Hristiyan Esnaf Kadını, 3- Ankaralı İslam Esnaf Kadını

Les Costumes Populaires de la Turqia, Constantinople 1873, Sayfa: 175

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranley.org

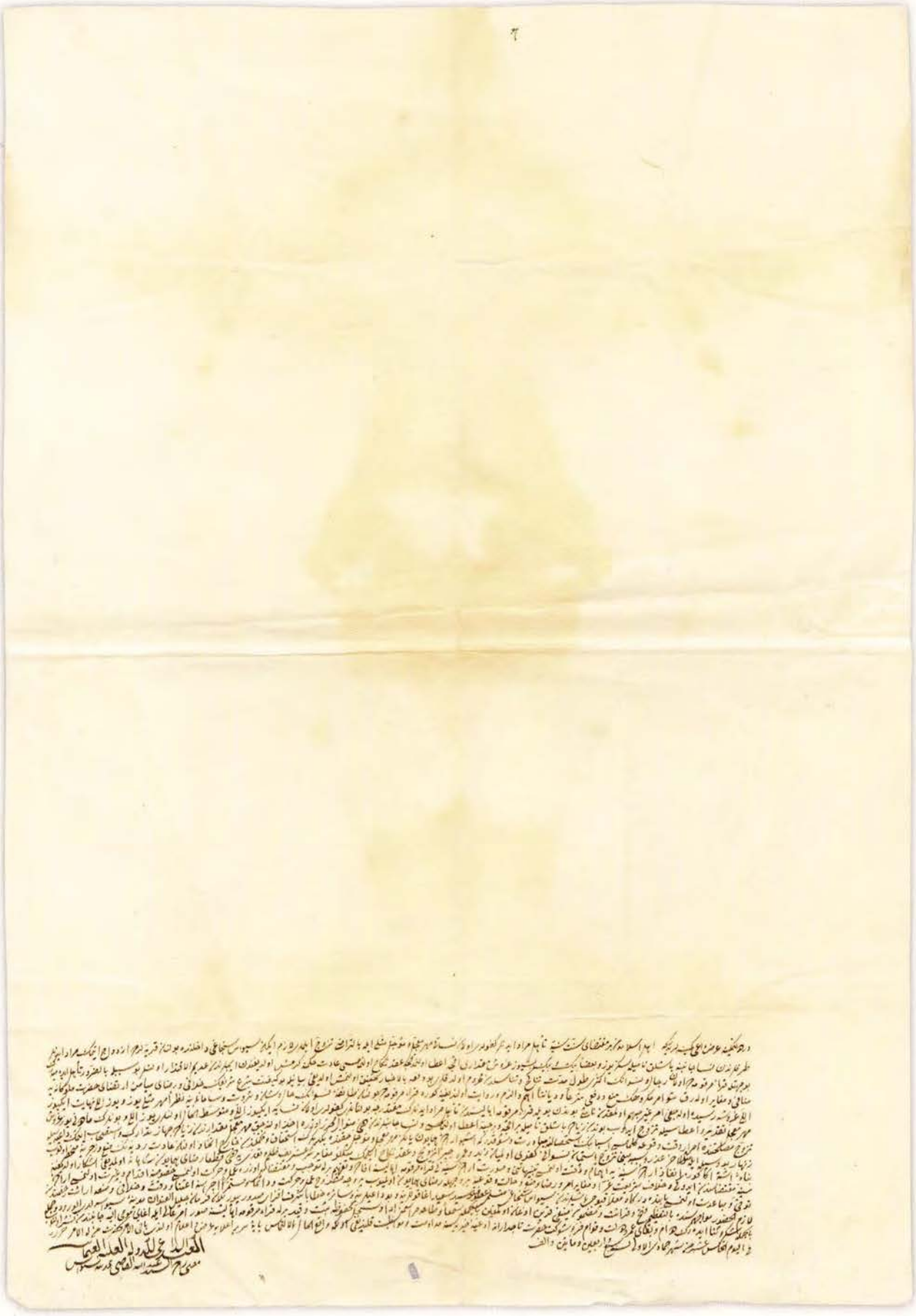

C. ADL 2/93

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EVLİLİKLERDE BAŞLIK PARASI ALINMAMASI, KIZLARIN DENGİ OLMAYANLARLA ZORLA EVLENDİRİLMEMESİ

Ehl-i İslâmdan evlenmek isteyenlerin denkleri olan kadınlarla mehr-i mu'accel ve mü'eccel[1] ile uyuşarak ve anlaşarak evlenmeleri gerekir iken Sivas Sancağı dahilinde bulunan köylerde başlık parası adı altında yüksek meblağlarda para ödenmedikçe nikâh akdi yapılmadığı ve bunun âdet haline getirildiği, bu sebeple bir çok kişinin evlenemediğinin öğrenildiği; şeriata ve padişahın rızasına aykırı bu gibi işlerin ortadan kaldırılmasının her açıdan önemli olduğuna, adı geçen köylerdeki kızların maddî ve sosyal durumları da dikkate alınarak belirlenecek mehirleri karşılığında evlendirilip bundan başka, başlık parası adı altında ayrıca bir para alınmamasına, kız tarafından da yine mehr-i muaccel miktarından ziyade çeyiz tedarik etme düşüncesiyle evlilik işinin geciktirilmemesine, her hangi bir özür veya sebebe mebni evlilik istemeyen kızların dengi olmayan birisiyle şeriata aykırı olarak cebren evlendirilmemesine, böyle durumların padişahın da rızasına aykırı sayılacağına dair fermanın Sivas'ta ilgili kişilerin huzurunda okunduğu ve cümlenin de buna "sem'an ve tâaten –işittik itaat ettik" diyerek sicille kayıt olunduğuna dair Sivas Kadısı Seyyid Abdullah'ın arzı

2 Kasım 1831

Der-i devlet-mekîne arz-ı dâi-i kemîneleridir ki

Ehl-i İslâmdan ber-muktezâ-yı sünnet-i seniyye te'ehhül murad edenler küfüvleri olan nisâyı mehr-i mu'accel ve mü'eccel-i mislî ile bi't-terâzî tezevvüc eylemeleri lâzım iken Sivas Sancağı dahilinde bulunan karyelerde izdivâc etmek murad edenler taraflarından nisâ canibine başlık nâmıyla sekiz yüz ve bazen bin ve bin beş yüz kuruş mikdarı akçe i'tâ olunmadıkça akd-i nikâh olunmaması âdet hükmüne girmiş olduğundan içlerinden adîmü'l-iktidar olanlar bu sebeble bi'z-zarûr te'ehhül edemeyerek bu cihetle kurâ-yı merkûmede olan ricâl ve nisvânın ekseri tûl müddet tenâküh ve tenâsülden mahrum oldukları bu defa bi'l-ihbar tahkik olunmuş olduğu beyânıyla bu keyfiyet şer'-i şerifin hilâfı ve rıza-yı meyâmin-irtizâ-yı hazret-i mülûkâneye münâfi' ve mugâyir olarak şu emr-i mekruhun men' ü def'i şer'an ve diyâneten ehemm ü elzem ve rivayet olunduğuna göre kurâ-i merkûmede bulunan taife-i nisvânın hâl ü şân ve servet ü sâmânlarına nazaran mehr-i misli yüz ve yüz elli nihayet iki yüz elli kuruşa resîde olacağı emr-i gayr-ı mübhem olmakdan nâşi bundan böyle kurâ-yı merkûme ahalisinden te'ehhül murad edenlerin muktedirce bulunanları küfüvleri olan nisâya iki yüz elli ve mütevassıtü'l-hâl olanları yüz elli ve bunların mâdûnu yüz kuruş mehr-i mu'accel takdir ve i'tâsıyla tezevvüc edip bundan ziyade başlık nâmıyla bir akçe ve bir habbe i'tâ olunmaması ve nisâ câniblerinden dahi minvâl-i

[1] Mehir: İslâm hukukunda erkeğin evlenirken kadına verdiği veya vermeği taahhüd ettiği para, takı veya maldır. Mehir Mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel olmak üzere iki çeşittir. Mehr-i Muaccel: Evlenme sırasında erkeğin kadına verdiği veya vermeyi taahhüd ettiği para, takı ve maldır. Mehr-i Müeccel: Nikâh esnasında belirlenen ve erkeğin kadına peşin olarak vermeyip sonradan ödemeyi taahhüd ettiği mehirdir. Ayrıca boşanma ve erkeğin ölümü durumunda mehr-i müeccelin kadına ödenmesi gerekmektedir. (Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, MEB yayınları, İstanbul 1983, C. II, s. 444)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

muharrer üzere ahz olunacak mehr-i mu'accel mikdarından ziyade cihâz tedarik ve istishâb etmek dâiyesiyle tezevvüc maslahatında imrâr-ı vakt vuku'a gelmemesi esbâbının istihsâline mübâderet ve şu kadar ki işbu irâde-i hümâyûn yalnız mehr-i mu'accel ve mü'eccel hakkında yekdiğerin istihkâk ve tahammülünden haric ittihâz olunan âdet-i redîenin men' ü zecrine münhasır olup zinhâr bu vesile ile mesela ahar özr ve sebebe mebnî tezevvüc istemeyen nisvâna küfüvvü olmayan Zeyd ve Amr'a cebren tezvîc ve akd-i nikâh eylemek misillü mugayir-i şer'-i şerif zulüm ü ta'addîye dahi kat'an rıza-yı hümâyûn-ı şahane olmadığı âşikâr olduğuna binâen işte ona göre infaz-ı irâde-i seniyyeye ihtimâm ve dikkat olunması tenbihâtını ve suret-i irâde-i seniyyeyi kurâ-i merkûme ahalisine ifade ve tefhîm birle mûcib ve muktezâsı üzere amel ü hareket olunması hususuna ikdâm ve gayret olunması irâde-i seniyye muktezâsından idüğü ve hilâf-ı şeriat-ı garrâ ve mugayir-i emr ü rıza vaz' u hâlet vuku'una bir vechile rıza-yı hümâyûn olmayıp ber-vech-i meşrûh amel ü hareket ve dâimen ve müstemirren icrasına itina ve dikkat ve hilâf-ı vaz'a irâe-i ruhsatdan tevakkî ve mübâadet olunması bâbında dergâh-ı muallâm kapıcıbaşılarından Sivas Sancağı mütesellimi atûfetli Seyyid Sâ'id Ağa kullarına ve bu dâilerine ve saire hitaben şeref-efzâ-yı sudûr buyurulan fermân-ı celîlü'l-unvan medine-i Sivas'a lede'l-vürûd ve cümle lâzımü›l-huzur muvâcehesinde bi't-ta'zîm feth ü kırâet ve mazmûn-ı münîfi karîn-i iz'an olmağın bi'l-cümle sem'an ve tâ'aten merasimine eda ve sicill-i mahfûza sebt ü kayd birle kurâ-i merkûme ahalisine suver-i emr-i âlî ile ağa-yı mûmâileyh cânibinden neşr olunup bi'l-cümle şükr ü senâ ederek devam ve bekâ-yı ömr-i devlet ve kıvâm-ı ferr ü şevket-i hazret-i tâcdârâne ed'iye-i hayriyesine müdâvemet ve muvâzabet kılındığı ol ki vâkiü'l-hâl bi'l-iltimas pâye-i serîr-i a'lâya arz ve ilâm olundu. Bâkîü'l-emr hazret-i men lehü'l-emr. Hurrire fî'l-yevmî'l-hâmis aşer min şehr-i Cumâdelûlâ li-sene seb'a ve erba'in ve mieteyn ve elf.

El-abdü'd-dâi li-Devleti'l-Aliyyeti'l-Osmaniyye
Müftüzâde Es-Seyyid Abdullah El-Kadı
Be-medine-i Sivas

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Soldan Sağa, Sivaslı Türk Kadını, Sivaslı Kürd Kadını, Sivaslı Ermeni Kadını

Les Costumes Populaires de la Turqia, Constantinople 1873, Sayfa: 194

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

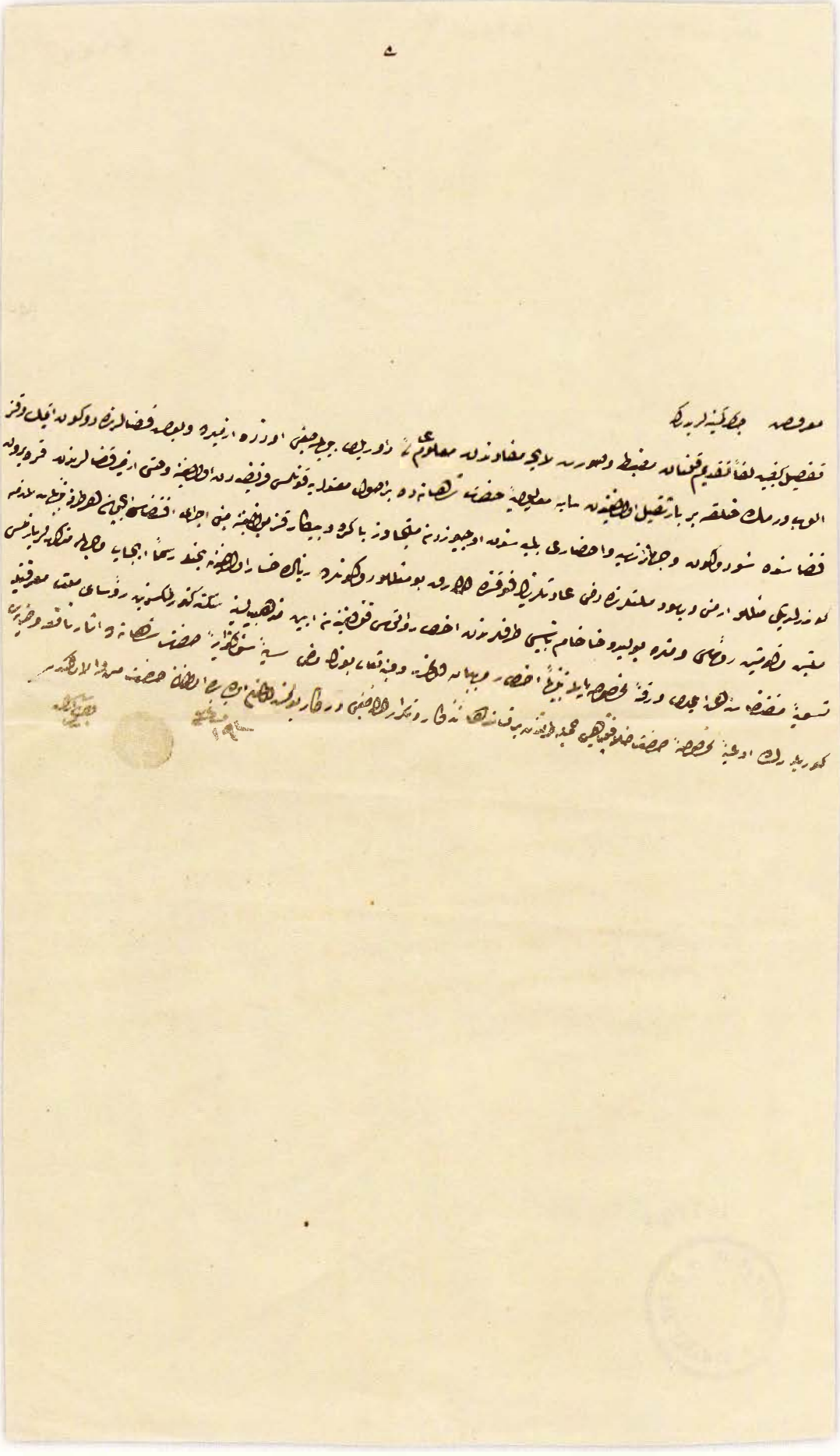

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

DÜĞÜNLERDE VE DOĞUMLARDA AŞIRI HARCAMA YAPILMAMASI

İzmir'de ve bazı kazalarında düğün yapmak ve kız alıp vermek halka ağır bir yük haline geldiği, bunun mutedil bir usule konulması gerektiği, hatta İzmir'in Karaburun Kazası'nda düğün ve çeyiz meşakkatinden dolayı üç yüzden fazla kızın evlenememiş olduğu, bu konuda halka gerekli nasihatlerin yapıldığı, Ermeni ve Yahudi milletlerinde dahi âdetlerinin üzerinde olarak bu gibi düğünlerde fazlaca masraf yapıldığından bahisle ruhanî temsilcilerinin de bundan yakındıkları, bunun üzerine İzmir Valiliğinin düğün, sünnet ve doğumlarda yapılan merasimler esnasında adet haline gelen aşırı harcamalara getirdiği sınırlandırmaları havi genelge

17 Mart 1856

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Tafsil-i keyfiyet leffen takd im kılınan mazbata ve suret-i lâyiha müfâdından malum-ı âlî-i dâverîleri buyurulacağı üzere İzmir'de ve bazı kazalarında düğün etmek ve kız alıp vermek halka bir bâr-ı sakil olduğundan saye-i maâli-vâye-i hazret-i şahanede bir usul-i mu'tedileye konulması farizadan olduğuna ve hatta İzmir kazalarından Karaburun Kazası'nda şu düğün ve cihaz tehyie ve ihzarı beliyyesinden üç yüzden mütecâviz bâkire ve bekâr kız bulunduğuna mebnî icra-yı iktizâsı için her tarafa tenbihât-ı lâzıme gönderildiği misillü Ermeni ve Yahudi milletlerinde dahi âdetlerinin fevkinde olarak bu misillü düğünlerde ziyade hasar olduğundan bahisle resmen icabı vechile müzekkireler yazılması milleteyn-i merkûmeteyn rüesâsı ve metropolid ve hahambaşısı taraflarından ihtar ve iltimas kılındığından âyin-i mezhebiyelerine sekte getirilmeksizin rüesâ-yı millet ma'rifetiyle tesviye-i muktezâsına himmet eylemeleri varaka-i mahsusa ile tenbihen ihtar ve beyân olunmuş ve bi-mennihi Teâlâ bunun dahi saye-i şevket-vâye-i hazret-i şahane ve âsâr-ı nâfia ve hayriyesi görülerek ed'iye-i mahsusa-i hazret-i Hilâfet-penâhî cümle tarafından bir kat daha tezkâr ve tekrar olunacağı derkâr bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 19 B [Receb] [12]72

Vali-yi Eyalet-i
İzmir
[Mühür]
Süleyman

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hıtan ve nikâh ve cemiyet-i sûrda emsal gayreti gütmek veyahud familya ve müte'allikâtdan suret-i teşvikde bir cebr-i maneviye görmek âdet-i nâ-meşrû'ası halkı daire-i kudret ve vüs'atinin haricinde vadi-i gadr ve müzâyakada bırakmakda olup hâlbuki bunda hâlen ve istikbâlen mazarratdan ve ekser kudreti olmayan zevâtın idaresini yolundan çıkarmakdan başka bir şey olmadığı münsıf ve müteemmil indinde muhtac-ı berâhîn değildir. Bu yolda memnû'iyet ve ıslâh tarafına gidilmesi herkesin kudretince izhâr-ı servet ü sâmân ile alıp vermek arzusunda bulundukları peder ve mâderlerinden mahrumiyet-i lütf ve mürüvveti tecvîz demek olmayıp ancak adem-i takayyüd cihetiyle derkâr olan bunca telefât ve hasarâtın mübeddel-i sermaye-i bekâ olarak saye-i ihsân-vâye-i hazret-i şahanede imtidâd-ı saadet-hâlin semt-i sühûletini aramak demek olacağı âşikâr ve peder ve mâderin mebzûl olacak semâhat ve fütüvvetini enzâr-ı halkda te'min edecek esbâb-ı nâfia ve hayriye bedîdâr bulunduğundan mücerred herkesin şu mazarratdan kurtarılması zımnında verilen kararı mutazammın lâyihadır.

Ba'd-ezîn cemiyet-i nikâhda bulunacak müte'allikât ve komşu ve saireye öteden beri âdet olduğu üzere kahve ve şerbet verilip ondan gayrı yemek yedirmek ve hediye vermek külliyyen memnû' tutulacaktır.

Cemiyet-i nikâhda bulunacak hutbehân hoca efendilere âdet-i kadîm üzere i'tâsı caiz olan şey verilecekdir ve akîb-i nikâhda mu'tâd olan nişan boğçasının irsâlinde tekellüfât-ı zâideye kalkışılmayıp düzce bir yağlık ile iktifa olunup onun mukabilinde güvey tarafından gönderilecek şeyler külliyyen men' olunacaktır.

Gelin odasının bir takım sırmalı ve yaldızlı çevreler ve havlular ve boğçalar ve bunun emsali şeylerle ba'demâ tezyîni külliyyen men' olunacağından arus denilip meşru' olan yalnız bir köşeye gelin oturacak mahallin tezyîniyle Dârülhilâfeti'l-Aliyye'de olduğu misillü iktifa olunarak evladına in'âm murad edenler şu edecekleri masârıf-ı havâiyeye karşılık emlâk ve irâd veyahud mücevherât misillü âtide işe yarayacak şeyler vermesi lâzım gelecektir.

Gelin tarafından tekellüfât-ı külliye ile öteye beriye i'tâsı cârî olan boğçalar külliyyen memnû' tutulup yalnız vâlideyne hâline çespân bir kat çamaşır gibi bir hediyecik ile iktifa kılınacaktır.

Bi'l-cümle cemiyet ve düğünlerde bundan sonra uzun uzadıya külfetli ta'âm vermek ve sair suretle masraf etmek caiz olmayıp yalnız zifâf gecesi velime ta'âmı ile iktifa edilip med'uv olan zevât tarafından dahi hediye getirilmesi memnû' tutulacaktır.

Çocuk tevellüdünde askı ve altın ve sair suretle hediye vermek gibi âdetler bir nev' halkı ızrâr demek olduğuna ve ebeveynin asacakları altın ve saire kifayet edeceğine mebnî ba'd-ezîn bu dahi memnû' tutulacaktır ve sünnet düğünlerinde dahi akraba ve ta'allukâtına ve ehibbâsına bir ta'âm ile iktifa med'uv olan taraflarından bir şey verilmeyecekdir.

Bunu tasavvur ile halka ilânından murad dûçâr olunan masarıfât-ı zâideden herkesi kurtarmak ve bu yüzden dahi memleketde bir eser-i hayr olarak veli-nimet-i bî-minnetimiz padişahımız efendimiz hazretlerine hayır dua aldırmak kaziyyesi olup bu tenbihâtın hilâfında olarak hareket eden her kim olur ise olsun usul-i mer'î ihlâline sa'y eylemiş olunacağından hey'et-i meclis ol zât hakkında davacı olacağı cihetle ona göre hareket edilecektir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

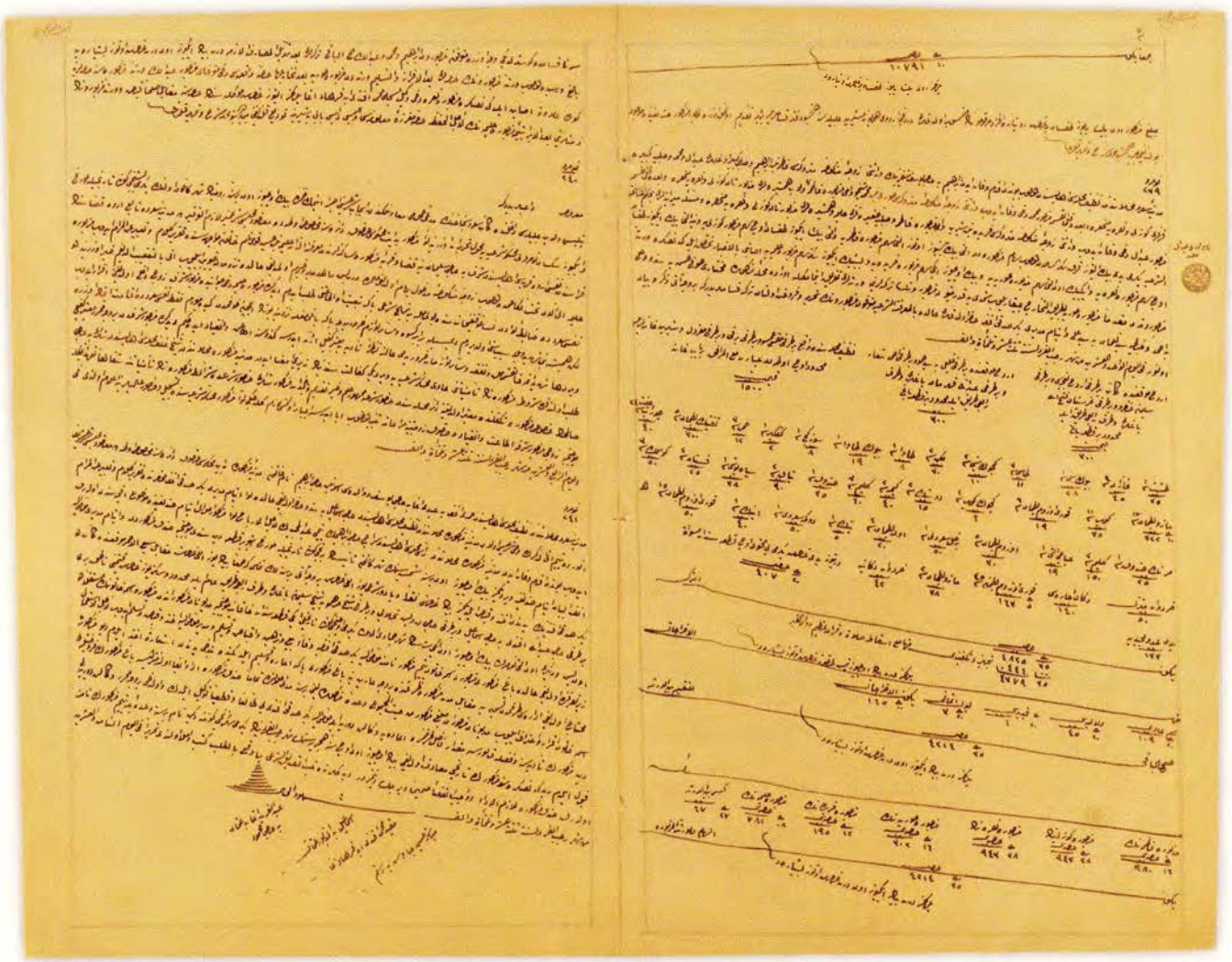

MŞH. ŞSC. d.7588 / Sayfa 76, Hüküm 240

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KOCASINI TERKEDEN HALİME ADLI KADININ GERİ DÖNÜŞ ŞARTLARI

Eruh kazası halkından Hüseyin kızı Halime'nin terkettiği kocası Şeref bin Hacı Süleyman'a kendisini sürekli tehdit etmemek, maişetini düzenli olarak temin etmek ve Siirt merkezde ikamet ettirmek şartlarıyla geri dönmesine ve kocasına itaat etmesi gerekliliğine dair Siirt Mahkemesinin kaydı

10 Ocak 1896

Ma'rûz-ı dâ'îleridir ki,

Bitlis Vilâyet-i Celîlesi dahilinde kâin Siird Sancağının Müdde'î-i Umûmî Mu'âvinliği'nden îcâb-ı şer'îsini icrâ etmek zımnında bin üç yüz on bir sene-i Rûmî'nin şehri- Kânûn-ı Evvel'inin yirmi beşinci günü tarihiyle müverrah ve iki yüz seksen numaralı mahkeme-i şer'iyyeye muhavvel tahrirât üzerine livâ-i mezkûr Bidâyet Mahkemesi Hukuk Dairesi'ne mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'-i münîr-i lâzımü't-tevkîrde medîne-i Siird'e tâbi Eruh kazasının kurâsından nefs-i Eruh karyesi ahalisinden Şeref bin Hacı Süleyman yine kaza ve karye-i mezkûre sâkinelerinden mu'arrefetü'z-zât Halime binti Hüseyin Kumî nâm hâtûn muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr ani'l-merâm edip mezbûre Halime ile'l-ân taht-ı nikâhımda olup zevce-i menkûha-i medhûlün bihâm olduğu hâlde dört beş mâhdan beri haberim olmadığı hâlde nezdimden gaybûbet eyleyip onu bi't-ta'kîb aldığım haber üzerine nefs-i Siird'de zâbıta-i livâdan Nisâ Tevkifhânesi'nde bulmamla ber-nehc-i şer'î bana tebaiyyet ve itaatını taleb ederim dedikde mezbûre Halime dahi cevâbında mezbûr Şeref zevc-i dâhili olduğunu ikrâr edip lâkin hemîşe beni tehdid ve bilâ sebep seni öldürürüm demesiyle berâber kisve ve sair levâzım-ı zaruriyece bana bakınamakla nezdine bunun için havfımdan gidemiyorum, fakat nefs-i Siird'de ikâmet etmek üzere ve bir daha tehdidâtıma kalkışmamak ve nafaka ve sair levâzımât-ı zaruriyemi hâline nazaran te'diyeye mu'teber kefîl irâe ederse kendisine itaat u inkiyâd edeceğim dedikde mezbûr Şeref'den ber-vech-i muharrer mu'teber kefîl kaleb olundukda şürût-ı mezkûrenin te'minâtını hâvî Mahkeme-i Şer'iye'ye verdiği kefâlet senedinin zîrini imzâ eden medîne-i mezkûre mahallâtından Şeyh Halef mahallesi ahasilinden Şükrü bin Hacı Salih'in husûs-ı mezkûra tekeffülünde mu'teber olduğuna dair mahallesinden huzûr-ı şer'e memhûr ilmuhaber takdim ve bi'z-zât mezkûr Şükrü huzûr-ı şer'de şerâit-i mezkûrenin te'minâtına şifâhen taahhüd etmekle mûcebince zevci mezbûr Şeref'e itaat u inkiyâda hukûk-ı zevciyyete mürâ'âta tenbih olunup ibâ ederse icbâr olunması lâzım geleceği livâ-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde tescil ve huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu.

Fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ışrîn min şehri Recebi'l-ferd li-senetin selâsete aşer ve selâse mietin ve elf.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

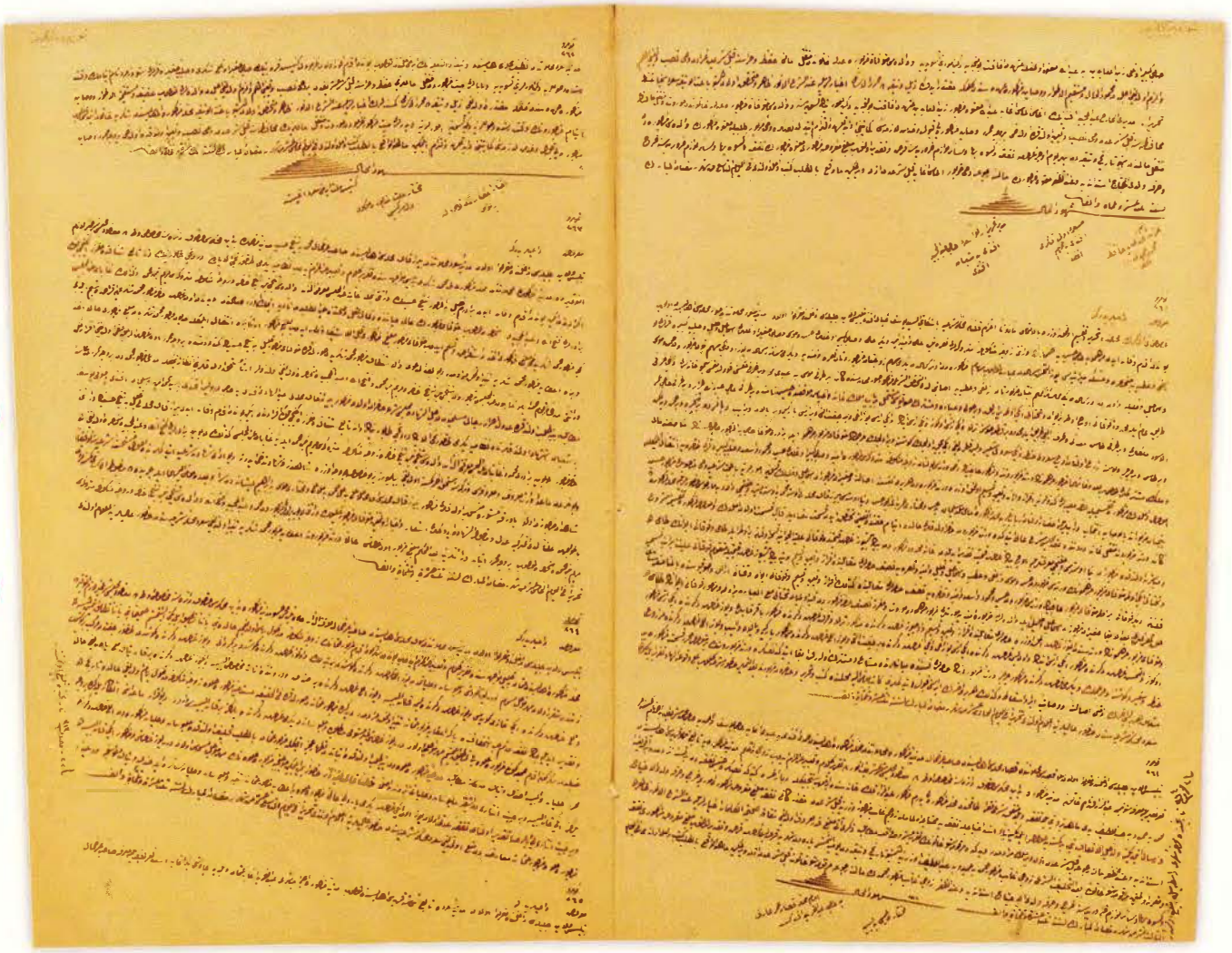

MŞH. ŞSC. d.7588 / Sayfa 283, Hüküm 261

SİİRTLİ SİTO ADLI KADININ BAŞKA BİR MEMLEKETE GİDEN KOCASI ADINA BORÇLANABİLECEĞİ

Siirt'in Kassar mahallesinden Sito binti Abdürrezzak'a, kendisini babasının evine bırakarak sepetçilik yapmak üzere başka bir memlekete gitmiş olup uzun süredir haber alınamadığı eşi Mehmed bin Hamido adına genel ihtiyaçlarına mukabil aylık 45 kuruş borçlanabileceğine dair mahkeme kaydı

27 Şubat 1896

Fî 3 Muharrem sene [1]314 tarihinde muhzır Şükrü vasıtasıyla tebliğ olunmuşdur.

Bitlis Vilâyet-i Celîlesi dahilinde makarr-ı livâ olan Siird kasabası mahallâtından Kassar mahallesi ahalisinden sahibe-i arzuhâl medîne-i mezkûre mahallâtından mahalle-i mezkûre ahalisinden Hamdi Efendi bin Abdi Ağa bin Hacı Yusuf ve Ahmed bin Hacı Mehmed Şerif bin Ahmed nâm kimesneler tarifleriyle mu'arrefe Sito binti Abdürrezzak nâm hâtûn medîne-i mezkûre Bidayet Mahkemesi Hukuk Dairesi'ne mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'-i şerif-i enverde takrîr-i kelâm ve ta'bîr ani'l-merâm edip "zevc-i dâhilim medîne-i mezkûreye tâbi Tillo karyesi ahalisinden Mehmed bin Hamido bin Abdüllatif yedi mâlıdan beri beni bilâ-nafaka ve bilâ menfık-ı şer'î fukarâ takımından mahalle-i mezkûreli pederim mezkûr Abdürrezzak'ın hânesinde bırakıp sepetçilikle diyâr-ı âhara gitdikden sonra cins-i nafakadan bir nesne nezdimde bırakmadığına ve irsâl etmediğine ve li-ecli'l-infâk beni bir kimesneye havale eylemediğine binâen eşedd-i ihtiyacla nafakaya muhtâce olmamla zevcim gâib-i mezbûr üzerine kıbel-i şer'den mikdâr-ı kâfî nafaka-i meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru umûruma harc u sarfa ve lede'l-ihtiyac istidâneye ve inde'z-zafer malına rücû'a kıbel-i şer'den izin vermek muradımdır" dedikde merkûme Sito Hâtûn'un takrîr-i meşrûha vâkı'a mutâbık zikir-i âtî meblağ kadr-i ma'rûf olduğu sikât-ı sahîhatü'l-kelimât ihbârlarıyla inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve mukarrer olmağın merkûme Sito Hâtûn'u ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î zevci gâib-i mezbûr Mehmed bin Hamido bin Abdüllatif üzerine işbu tarih-i vesikadan yevmiye altmışar paradan şehriye kırk beş kuruş farz ve takdir olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru nafaka ve kisve bahâ ve sair levâzım-ı zaruriyesine harc u sarfa ve lede'l-ihtiyac istidâneye ve inde'z-zafer zevci gâib-i mezbûr Mehmed'in malına rücû'a merkûme Sito Hâtûn'a kıbel-i şer'den izin verilmeğin mâ hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imlâ olundu.

Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehri-i Ramazani'l-mübârek li-senetin selâsete aşer ve selâse mietin ve elf.

Şuhûdü'l-hâl:
İmam-ı mahalle-i Kassar Ömer Arif bin Hacı Abdülferid Efendi
Muhtârı İsa bin Yasin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

15

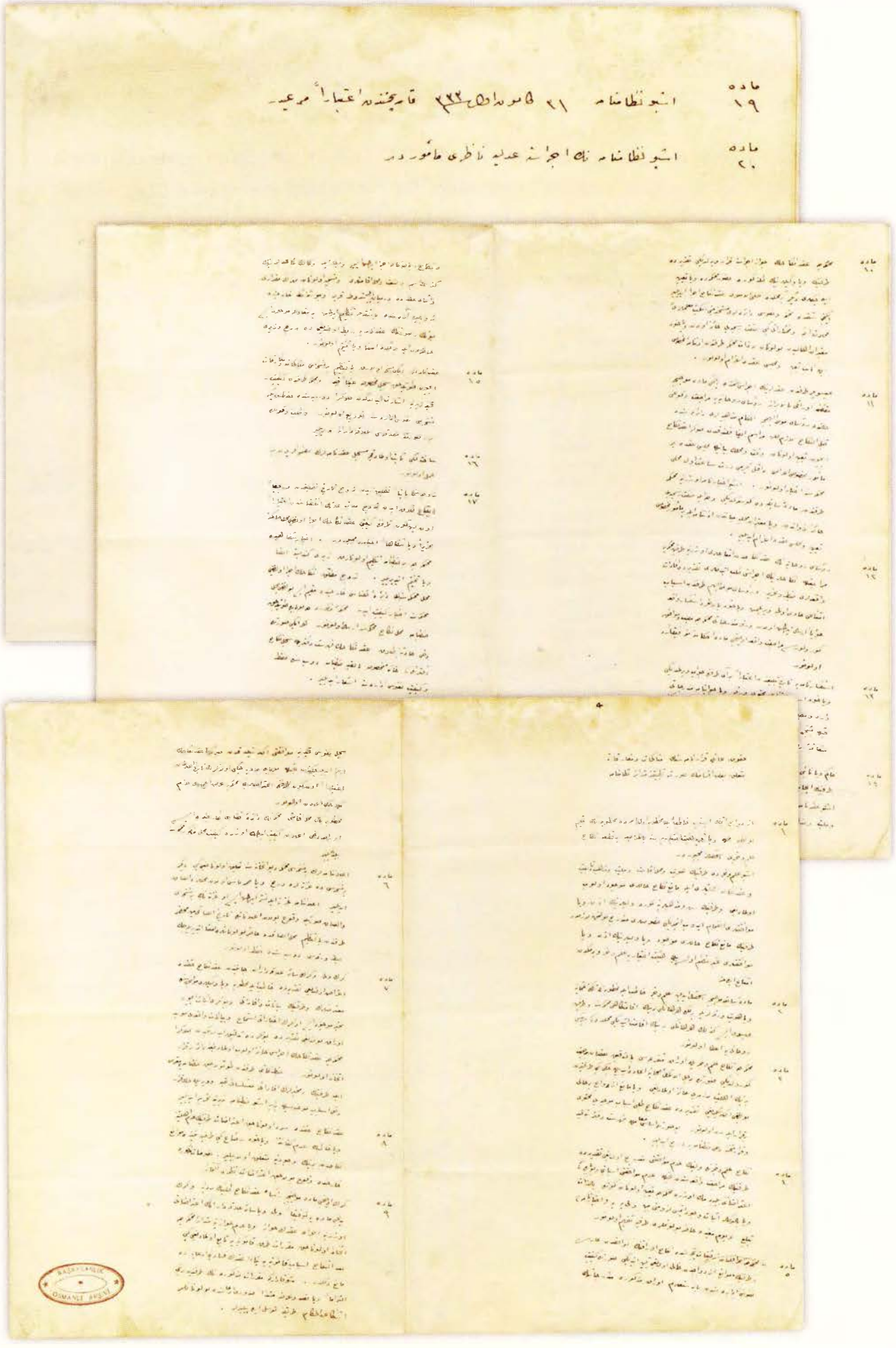

ŞD.HU, 2839/10

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HUKUK-I AİLE KARARNÂMESİ'NİN NİKÂH VE BOŞANMA İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİ

Hukuk-ı Aile Kararnâmesi'nin nikâh ve boşanma ile ilgili uygulanacak hükümlerini içeren yirmi maddelik nizamnâme

31 Aralık 1917

Hukuk-ı Aile Kararnâmesi'nin Münâkehât ve Müfârekâta Müte'allik Bazı Aksâmının Suret-i Tatbikine Mütedâir Nizamnâme

Madde 1: İzdivac etmek isteyen hâtıb ile mahtûbe evvel emirde mahtûbenin mukîm olduğu mahalle veya karye hey'et-i ihtiyariyesine bi'l-mürâca'a bir kıt'a nikâh ilmuhaberi istihsâline mecburdur.

İşbu ilmuhaberde tarafeynin hüviyet ve mahall-i ikamet ve milliyet ve mezheb ve tâbiiyet ve akd-i nikâha ehliyetleri ile mâni-i nikâh hâlleri mevcud olup olmadığı ve tarafeynin sinn ve mezheblerine göre velilerinin izin veya muvâfakatları inzimâm edip etmediği hususları münderic bulunmak lâzımdır. Tarafeynin mâni-i nikâh hâlleri mevcud veya velilerinin izin veya muvâfakatları gayr-ı munzamm olsa bile hey'et-i ihtiyariye ilmuhaber vermekden imtinâ' edemez.

Madde 2: Madde-i sâbıka mûcebince istihsâl edilen ilmuhaber hâtıb ile mahtûbenin tezkire-i Osmaniyye veya hüviyet varakalarıyla birlikde herhangi birinin ikametgâhı mahkemesine ve tarafeyn İsevî ise kezâlik herhangi birinin ikamet etdiği mahaldeki reis-i ruhânîye i'tâ olunur.

Madde 3: Mahkemece nikâh ilmuhaberiyle evrak-ı müteferri'ası bi't-tedkik noksan bir cihet görüldüğü suretde li-ecli'l-ikmâl ashâbına iade edileceği gibi tarafeynden birinin ehliyet-i lâzımeyi haiz olmadığı veya mâni-i izdivâc bir hali bulunduğu anlaşıldığı takdirde akd-i nikâh talebi esbâb-ı mûcibeyi muhtevî bir karar ile red olunur. Bu suretde esas muamele fihrist defterine kayd ve karar-ı müttehiz dahi zabıtnâmeye derc edilir.

Madde 4: Nikâh ilmuhaberinde velinin adem-i muvâfakati münderic olduğu takdirde tarafeynin müracaat-ı vâkı'asından bahisle adem-i muvâfakatı esbâbını ve bu bâbdaki itirazâtını bildirmek üzere mahkemece tayin olunan günde bizzat veya bi'l-vekâle isbat-ı vücud etmesi lüzumunu mübeyyin veliye bir (ihbarnâme) tebliğ ve yevm-i muayyende hâzır bulunmaları tarafeyne tefhîm olunur.

Madde 5: Mahkemece icra kılınan tedkikât neticesinde nikâh evrakının nevâkısdan ârî ve tarafeynin mevâni'-i izdivacdan hâlî olduğu tebeyyün etdiği suretde keyfiyet nüfus idaresinden bi'l-isti'lâm evrak-ı mezkûre mündericâtının sicill-i nüfus kaydına muvâfakatı anlaşıldıkdan sonra akd-i nikâhın icra edileceğinden bahisle bu bâbda bir diyeceği olanların tarih-i ilândan itibaren on gün zarfında itirazlarını mahkemeye arz eylemeleri lâzım geleceği ilân olunur.

Mahtûbenin mahall-i ikameti mahkemenin daire-i kazası haricinde ise oraca dahi ilân-ı keyfiyet edilmek üzere keyfiyet mahall-i mezkûr mahkemesine bildirilir.

Madde 6: İlannâmelerin bir nüshası mahkeme divanhânesine ta'lîk olunacağı gibi diğer bir nüshası da gazetelere derç veya memerr-i nâs olan mahallere ilsâk edilir. İlannâme gazete ile neşr edilmiş ise o

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gazetenin bir nüshası ve ilsâk suretiyle vuku bulan ilanâtda tarih-i ilsâkı mübeyyin muhzır tarafından bi't-tanzim mahâll-i ilsâkda hâzır bulunanlara imza etdirilecek zabıt varakası dosyasında hıfz olunur.

Madde 7: Gerek veli ve gerek sair alâkadârân cânibinden akd-i nikâh hakkında itiraz olunduğu takdirde hâtıb ile mahtûbe veya vekilleri muvâcehesinde mu'terizlerin ve tarafeynin beyânât ve ifâdâtı ve bunları isbat için muhbir mevcud ise onların ihbârâtı istimâ' ve beyânât-ı vâkı'ayı müeyyid evrak bulunduğu takdirde bunlar da tedkik edildikden sonra mahkemece akd-i nikâhın icrası caiz olup olmadığına dair bir karar ittihâz olunur. Zabıt kâtibi tarafından tutulacak zabıtnâmeye mu'teriz ile tarafeynin ve muhbirlerin ifâdâtı müteselsilen kayd ve verilecek karar dahi esbâb-ı mûcibesiyle beraber işbu zabıtnâme zîrine tahrîr edilir.

Madde 8: Akd-i nikâh hakkında serd olunacak itirâzât tarafeynin adem-i ehliyetine veya hâtıbın adem-i kifâ'etine veyahud ruza'a gibi tarafeyn beyninde mevâni'-i nikâhdan birinin vücuduna müte'allik olabilir. Hususât-ı mezkûre haricinde vuku bulacak itirâzât nazara alınmaz.

Madde 9: Gerek üçüncü madde mûcebince re'sen akd-i nikâh talebinin reddine ve gerek yedinci maddeye tevfîkan veli veya sair alâkadarânın itirazâtı üzerine icra-yı akdin cevâz veya adem-i cevâzına mütedâir mahkemece ittihâz olunacak mukarrerât turuk-ı kanuniyeye tâbi olmadığı gibi ba'de'n-nikâh esbâb-ı kanuniyeye binâen akdin fesâdını iddiaya da mâni' değildir. Şu kadar ki mukarrerât-ı mezkûrenin tarafeynden birini iltizâmen veya kasd veya garaza müsteniden sudûru iddiasında bulunanlar iştikâ' an-il-hükkâm tarîkine tevessül edebilirler.

Madde 10: Mahkemece akd-i nikâhın cevâz-ı icrasına karar verildiği takdirde tarafeynin veya vekillerinin talebine göre huzur-ı mahkemede veya tayin edecekleri diğer bir mahalde ale'l-usul akd-i nikâh icra edilir. İkinci şıkda mahkeme ve nüfus daireleri müstahdemîni, mekteb muallimleri, mahallât e'imme ve muhtârânı gibi sıfat-ı resmiyeyi haiz olan veyahud mu'teberân-ı ahaliden bulunan bir zât mahkeme tarafından izinnâme-i mahsus ile nâib tayin ve meclis-i akde i'zâm olunur.

Madde 11: İsevîler tarafından akidlerinin icrası zımnında ikinci madde mûcebince muktezî evrakı bi'l-ibrâz rüesâ-yı ruhâniyeye müracaat vuku'u hâlinde rüesâ-yı mûmâileyhimce ahkâm-ı mezhebiyeleri dairesinde kable'n-nikâh lâzım gelen merasim îfâ kılındıktan sonra akd-i nikâh için tayin olunan vakit ve mahallin beyânıyla meclis-i akde bir memur-ı mahsus i'zâmı lâ-ekal yirmi dört saat evvel mahalli mahkemesine ihbar olunur. İşbu ihbarnâme üzerine mahkeme tarafından madde-i sâbıkada gösterildiği vechile sıfat-ı resmiyeyi haiz zevâtdan veya mu'teberân-ı mahalliye miyânından izinnâme ile bir memur-ı mahsus tayin ve meclis-i akde i'zâm edilir.

Madde 12: Rüesâ-yı rûhâniyenin akd-i nikâhdan imtinâ'ları üzerine tarafeyn mahkemeye müracaatla nikâhlarının icrasını taleb etdikleri takdirde ifâdât-ı vâkı'aları zabt ve tahrîr ve rüesâ-yı mûmâileyhim tarafından esbâb-ı imtinâ'ı hâvî evvelce verilmiş veyahud bilâhare istifsâr-ı vâkı'a cevaben irsâl edilmiş olan varaka mündericâtı mahkemece musîb ve muvâfık görülürse müracaat-ı vâkı'a üçüncü madde ahkâmına tevfîkan red olunur.

Madde 13: İstifsarnâmeye tarih-i tebliğinden itibaren bir ay zarfında cevab verilmediği veyahud esbâb-ı imtinâ'ı muhtevî varaka veya cevabnâme mündericâtı vârid ve musîb görülmediği takdirde

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mahkemece akd-i nikâh edileceğinden bahisle beşinci madde mûcebince ilânât-ı mukteziye icra ve muamelât-ı müteâkibe-i saire ifa olunur.

Madde 14: Hâkim veya nâibi veya memur-ı mahsus meclis-i nikâhda mahzar-ı şu hûdda tarafeynin icab ve kabulünü bi'l istimâ' bir akidnâme tanzim eder. İşbu akidnâmede zevceynin ve ebeveynlerinin isim ve san'at ve mahâll-i ikamet ve millet ve mezheb ve tâbiyetleri ve mu'arreflerin ve akid şahidlerinin ve nikâh bi'l-vekale icra edilmiş ise vekiller ile vekâlet şahidlerinin kezâlik isim ve san'at ve mahâll-i ikametleri ve tesmiye olunan mehrin mikdarı ve esna-yı akidde dermiyân edilen şürût tahrîr ve bu şerâit haricinde zevceyn arasında başkaca tanzim edilmiş bir mukâvele mevcud ise bunun bir suretinin akidnâmeye rabt olunduğu da derç ve zîri hâzırun ile birlikde imza veya tahtîm olunur.

Madde 15: Akidnâmeler iki nüsha olarak bi't-tanzim bir nüshası münâkehât ve müfârakât için tutulacak sicill-i mahsusa aynen kayd ve mahkeme tarafından keyfiyet-i kayd zîrine işaret edildikden sonra dosyasında hıfz ve diğer nüshası nüfus idaresine tevdî' olunur ve taleb vuku'unda birer suret-i musaddakası alâkadârâna verilir.

Madde 16: Sahteliği sâbit olmadıkça müseccel akidnâmelerin mazmunlarıyla bilâ- beyyine amel olunur.

Madde 17: Zevcesini bâyinen tatlîk eden zevc tarih-i tatlîkden ve raci'an îkâ'-ı talâk eden zevc müddet-i iddetin inkizâsından itibaren on beş gün zarfında keyfiyeti akd-i nikâhın icra olunduğu mahal hâkimine tahrîren veya şifahen ihbara mecburdur. İhbar-ı şifahîde mahkemece bir zabıtnâme tanzim olunarak zîri kendisine imza veya tahtîm etdirilir. Zevc-i mutallik nikâhın icra olunduğu mahal mahkemesinin daire-i kazası haricinde mukim ise bulunduğu mahal mahkemesine ihbar-ı keyfiyet eder. Mahkeme-i mezkûrece bu bâbda tutulacak zabıtnâme mahâll-i nikâh mahkemesine irsâl olunur. Her iki suretde dahi hâdise-i talâk akd-i nikâhın fihrist defteriyle sicill-i nikâh defterindeki hâne-i mahsusa bi'l-kayd zabıtnâme dosyasında hıfz ve keyfiyet nüfus idaresine iş'âr edilir.

Madde 18: Zevceyn beynini tefrîka veya akd-i nikâhın feshine veyahud zevceynin ayrı yaşamalarına hükm eden mahkeme, keyfiyeti madde-i sâbıka mûcebince sicill-i mahsusuna kayd eder.

Nikâh başka bir mahkeme ma'rifetiyle akd edilmiş veyahud tefrîka hakem hey'eti tarafından karar verilmiş olduğu takdirde hükmü i'tâ veya hakemleri tayin eden mahkeme hükmün bir suret-i musaddakasını li-ecli't-tescil mahâll-i nikâh mahkemesine tebliğ eyler.

Madde 19: İşbu nizamnâme 31 Kânûn-ı Evvel sene [1]333 tarihinden itibaren mer'îdir.

Madde 20: İşbu nizamnâmenin icrasına adliye nazırı memurdur.

Sadrıazam	Adliye Nazırı Halil

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

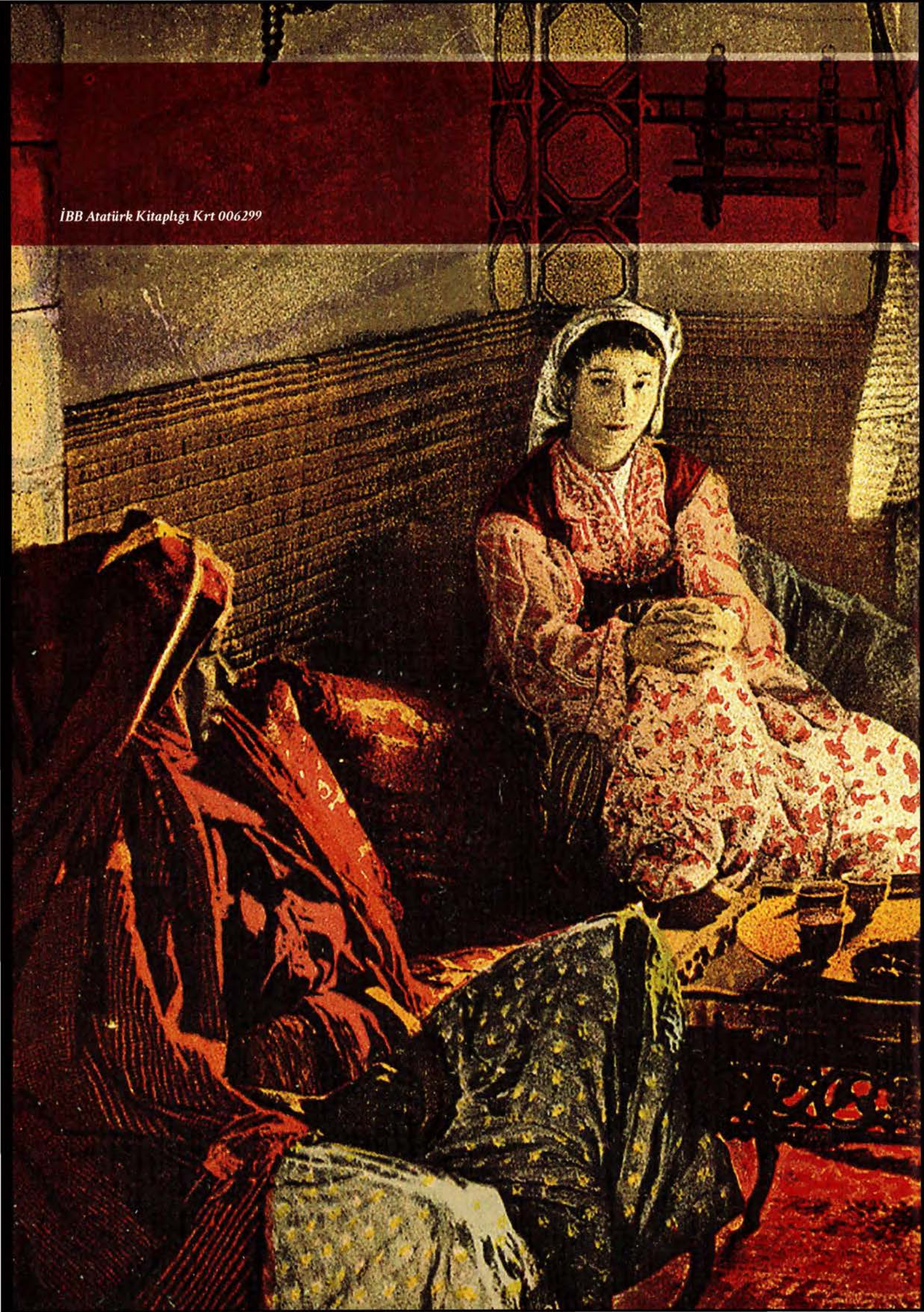

İBB Atatürk Kitaplığı Krt 006299

KADINLARIN MÜLKİYET VE MİRAS HAKLARI

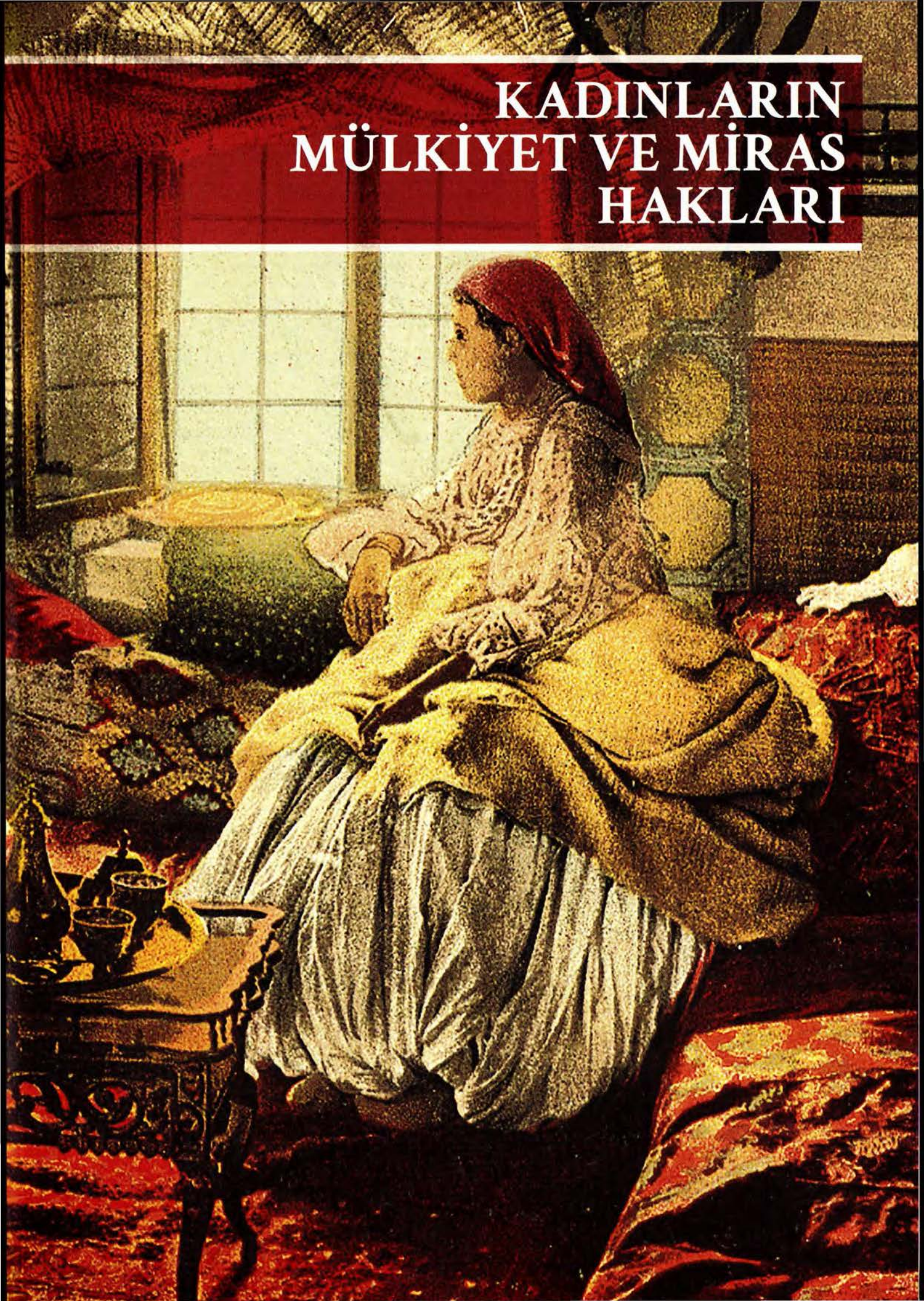

KADINLAR ARASINDA MÜLK SATIŞI

Emine binti Nasrullah'ın İstanbul Haraççı mahallesindeki evini yüz bin akçe bedelle Fâtıma binti Ali'ye sattığı

17 Mayıs 1618

Emine binti Nasrullah adlı kadın meclis-i şer'-i şerifde, işbu akdin sudûruna kadar sâhibi ve mâliki olduğu, elinde ve taht-ı tasarrufunda bulundurduğu, mahmiye-i Kostantıniyye mahallâtından Haraççı mahallesinde kâin, tahtânî iki bâb ev, altında iki bölmesi olan bir ev, iki selâmlığı, su kuyusunu, bahçeyi ve helâyı hâvî, bir tarafdan Asiye binti ( ) mülkü, diğer tarafdan Haraççı Mescidi müezzinine vakfedilmiş ev, öbür tarafdan Şeyhî Efendi'nin zevcesi mülkü, diğer tarafdan Süleyman bin Mehmed ve Mustafa Çavuş ve İbrahim Çelebi mülkleri ve öbür tarafdan da tarîk-i âm ile mahdûd mülk menzilini cümle tevâbi' ve levâhıkı ile birlikte râyic fi'l-vakt yüz bin akçe semen-i mu'ayyen-i makbûz ile hâfızatü hâze'l-kitâb Fâtıma binti Ali'ye sattığını ikrâr etti. Fâtıma binti Ali de satın aldı. Müşteri tarafından ikrârı tasdike vekâleti Seyyid Mustafa bin Seyyid () ve Süleyman bin Ahmed şehâdetleriyle sâbit olan vekil Melahat Hâtun binti Abdullah tarafından tasdik edildi. Teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eylediler. Cerâ zâlike ve hurrire fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min Cumâdelûlâ sene 1027.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi bin Hasan müderris, Hamza bin Mehmed, Ahmed bin Ahmed, Seyyid Mustafa, Ali bin Veli, Mehmed bin Ömer, Ali bin Veli ve gayruhüm

(İstanbul Şeriye Sicili d.03 Cilt: 13, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 250, hüküm no: 335)

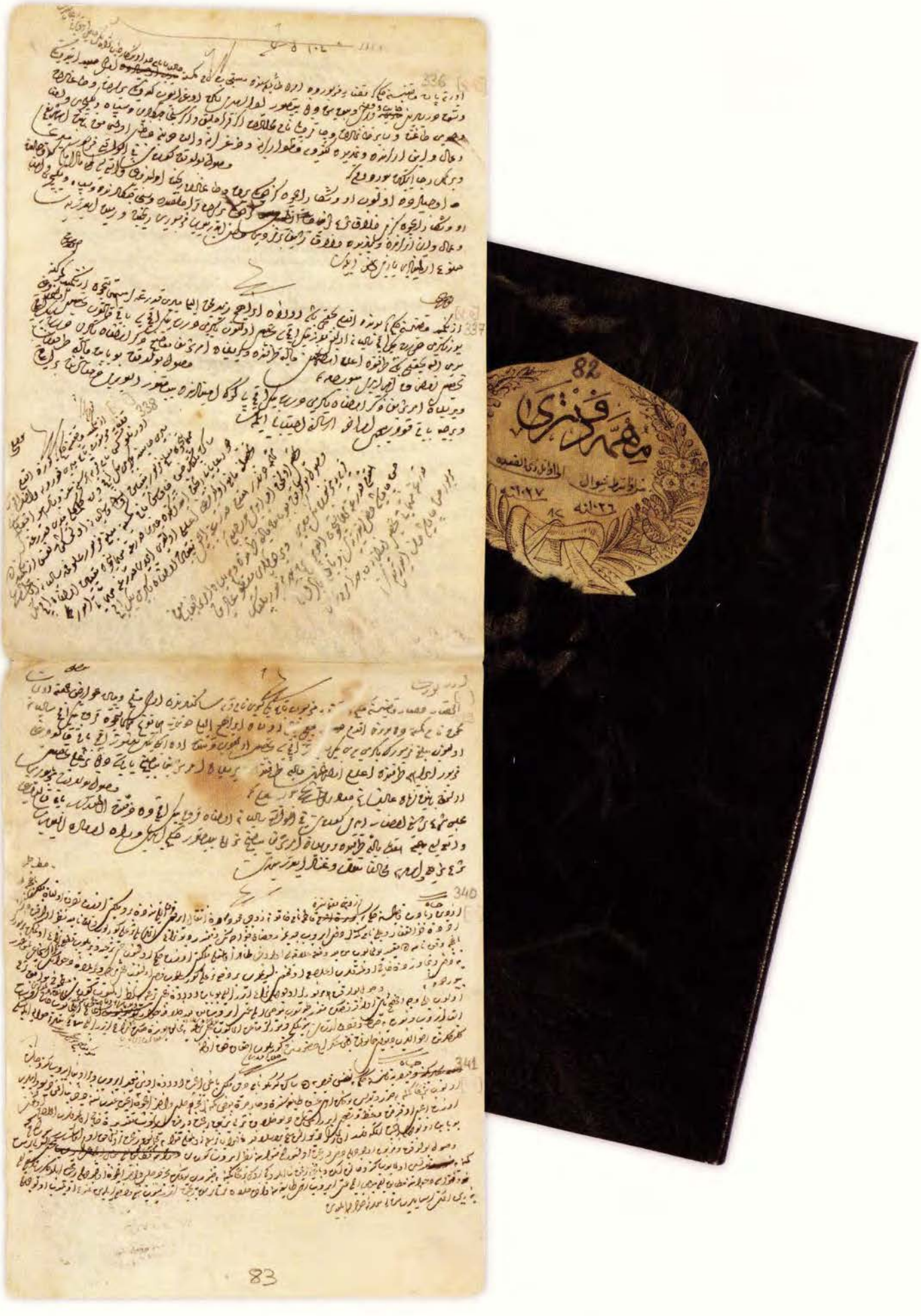

FATMA ADLI KADININ MÜLKÜNE YAPILAN MÜDAHALENİN ENGELLENMESİ

İzdin Kazası'nda Fatma adlı kadının, kocasından intikal eden bahçesine, Zülfikâr ve Ali adlı kişiler tarafından yapılan müdahalenin engellenmesine dair hüküm

30 Eylül 1618[1]

Bâ-hatt-ı Hilmi.

İzdin ve Badra kâdîlarına hüküm ki:

İzdin kazasından Fâtıma nâm hâtûna zevci Mahmûd'dan intikâl edip kırk-elli seneden beri mülkiyyet üzere tasarruf olunan mülk bâğçeye âhardan Zülfikâr ve Ali nâm kimesneler dahledip; "Ceddimiz Ramazan Hoca'nın vakfıdır." deyu nizâ' itmeleriyle şer'le görülüp vakıf-nâmeye nazar olundukda zikrolunan bâğçe vakıf-nâmede mukayyed bulunmayıp min-ba'd vakfa alâkası olmadığı zâhir olmakla mülkiyyet üzere hüküm olunup huccet-i şer'iyye verilip kat'-ı nizâ' olmışken mezbûrlar yine dahl ü tecavüzden hâlî olmadıkları i'lâm olunmağın imdi; bir defa şer'le görülüp fasl olunup huccet-i şer'iye verilen davanın tekrar istimâ'ı memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlar ol vechile nizâ' iderler ise bu bâbda olan huccet-i şer'iyyeye nazar eyleyip göresiz; mazmûnı muvâfık-ı şer' olup alâ-vechi'l-hasm sâbit oldukdan sonra mukarrer tutup mûcebi ile amel edip min-ba'd hilâfına cevâz ve bu bâbda olan huccet-i şer'iyyeye muhâlif davasın istimâ' eylemeyip hâli üzere ibkâ edip mezbûreye zabt u tasarruf etdüresiz. Şöyle ki; mezbûrlar kanaat etmeyip bu bâbda verilen hüccet-i şer'iyyeye muhâlif kanaat etmeyip bundan sonra tekrar nizâ' iderler ise südde-i saadetime havale eyleyesin ki, geldiklerinde ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûn'umda kâdî-askerlerim huzûrunda hakk üzere görülüp ihkak-ı hakk oluna.

[1] 313 numaralı hükmün baş tarafındaki [Yev]mü'l-Ahad, fî 10 L., sene: [102]7 tarihi esas alınmıştır.

HÂCCE HATUN ADLI KADINA MİRASTAN DÜŞEN HİSSESİNİN HAKKIYLA VERİLMESİ

Mirastan hakkına düşen payı almak üzere Bolu'ya giden Hâcce Hatun, diğer hisseye sahip olan Üsküdârî Şemsi Paşa oğlu tarafından tehdit ve cebir ile az bir hisseye razı edilerek eline huccet verildiği, Şemsi Paşa oğlunun mahkemeye getirilmesi ve adı geçen hanımın hakkına düşen hissenin alınmasına dair hüküm

21 Mayıs 1629

[Yev]mü'l-isneyn fi 28 N [Ramazan] sene [10]38

Yazıldı

Ba hatt-ı Mahmud Efendi

Bolu ve ( ) kadılarına ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yan ( ) *zîde mecdühu*ya hüküm ki:

Hadice nâm hatun südde-i saadetüme arzuhâl edip, bundan akdem mezbûrenün kız karındaşı olan Saliha nâm hatun fevt olup, verâset-i mezbûreye ve ammisi oğlu olup bi'l-fi'l ber-vech-i arpalık Bolu Sancağı'na mutasarrıf olan Üsküdârî Şemsi Paşa oğluna münhasır olup, babası müteveffâ Hacı Ahmed'in Bolu'da olan evleri ve kulları ve câriyeleri ve mülk yerleri ve çiftliklerde olan yüz seksen müd terekesi ve beş altı yüz koyunu ve kara sığır ve su sığır inekleri ve öküzleri ve mülk çayırları ve bir bâb değirmeni ve bir su kafesi ve bağ ve bağçesi ve sair emvâl ü erzâkının nısf hissesi şer'an mezbûreye aid olup, hakk-ı sarîhi iken hakkını almağa Bolu'ya varıp, babasının evlerinde otururken mezkûr Şemsi Paşa oğlu mezbûrenin üzerine kırk elli nefer adamla kethüdasın gönderip, zevci Yusuf'u tutup, habs edip, "Elbette benimle sulh ol olmazsanız sizi katl ederüm" deyu küllî zulm ü ta'addi edip, "Cüz'î şeyle sulh oldum" deyu eline bir huccet alıp, mezbûreye hakkın vermeyip, bu bâbda davasına muvâfık Şeyhülislâm'dan elinde fetva-yı şerife olduğun bildirip, mûcebince amel olunup, mezkûr Şemsi Paşa oğlunun fuzûlen zabt eyledüği zikr olunan emlâk ve erzâk ve kul ve câriye ve davarın şer'an mezbûreye aid olan nısf hissesi alıvirülmek bâbında hükm-i hümâyûnum rica etmeğin şer'le mahallinde hakk üzere görülüp, elbette ve elbette mezbûrenün hakkı icrâ olınup, girü muhalefet edip, hakkı ol cânibde icrâ olunmaz ise irsâl olunan mübaşir ile Asitâne-i Saadetime ihzâr olunmak emrüm olmuşdur. Buyurdum ki;

Vusûl buldukta siz ki kâdîlarsız bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel edip dahi husus-ı mezbûra merkûm Yusuf Kâdî'yi ve sair kaziyyede medhali olmayan bir ferdi bir vechile dahl ü taarruz etdürmeyip ve siz müstakillen mezkûr Şemsi Paşa oğlunu şer'-i şerife ihzâr eyleyip, mukaddemâ bir defa muktezâ-yı şer' üzere fasl olunmayan hususların onat vechile hakk ve adl üzere teftiş ü tefahhus ve bu bâbda olan fetvasına nazar edip göresiz. Arz olunduğu üzere mezkûr Şemsi Paşa oğlunun mezbûreye vech-i meşrûh üzere zulm ü ta'addîsi mukarrer olup ve bu bâbda mezbûrenin elinde olan fetvası davasına muvâfık ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm ve davasına muvâfık fetvası mûcebince amel edip, mezkûr Şemsi Paşa oğlu mezbûrenin şer'le müteveccih olan hakkından her ne kabz itmiş ise ba'de's-sübût hükm edip, elbette ve elbette bî-kusûr alıverip, bir vechile ta'allül ü niza' etdürmeyesiz. Şöyle ki bu defa dahi muhalefet edip, mezbûrenin hakkı ol cânibde icrâ olunmaz ise irsâl olunan mübâşir ile Ordu-yı Hümâyûnuma gönderesiz ki ahvâlleri Divan-ı Hümâyûn'umda vezir-i a'zamım huzurunda görülüp, ihkak-ı hakk oluna ve sen ki husus-ı mezbûra mübaşir tayin olunan ( ) mezbûrenün hakkın icra itmede ziyade ikdâm ve ihtimâm eyleyesin. Eğer vermekde ta'allül ederse mezbûr Şemsi Paşa oğlunu Ordu-yı Hümâyûn'uma getürüp, bir vechile ta'allül ve niza' itdürmeyesin."

A.DVNS.MHM.d. 85 / Hüküm 258

EV SATIŞINDA ALDATILAN KERİME HANIM'IN DAVASININ GÖRÜLMESİ

Ranya isimli kadının, kendisini aldatarak evini değerinden çok düşük fiyata satın aldığını iddia eden ve söz konusu evini geri almak isteyen Kerime Hanım'ın davasının görülmesine dair hüküm

14 Ocak 1631[1]

Bâ-hatt-ı Hamid Efendi.

Rûmili kâdî-askerine ve İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dârende Kerîme südde-i saadetüme gelip; Mahmiyye-i Galata'da vâki Bereketzâde nâm mahallede beş yük akça kıymetli mülk menzilini; "yüz seksen bin akçadan ziyadeye değmez." deyu Ranya nâm zimmiyeye tağrîr etmekle yüz seksen bin akçaya bundan iştirâ edip ba'dehû bu, âhar diyâra gidip yirmi sene devrinden sonra gelip mezbûre dahi mürde olmakla menzil-i mezbûru evlâdları zabtedip zikrolunan menzilinün [bedeli] beş yük akça iken ol mikdâr akça ednâ bahâ ile satılıp gabn-ı fâhiş ile fürûht olunmakla yüz seksen bin akçeyi mezbûra reddedip menzil-i mezbûru almak istedükde mezbûr ta'allül etmekle şeyhü'l-İslâmdan istiftâ olundukda; "Gabn-i fâhiş ile bey' olduğı isbât olıcak, menzil-i mezbûru alınağa kâdirdür." deyu fetvâ-yı şerife verilip ba'dehû düstûr-ı ekrem, müşîr-i efhamım, Vezir-i a'zamım Hüsrev Paşa edâma['llâhü] Teâlâ iclâlehûnun huzûrunda ihzâr olundukda; ehl-i hıbre ve üstâd mi'mâr ile üzerine varılıp menzil-i mezbûr ne mikdâr akçeye mütehammildür; keşfolunup sıhhati ile [tayin] olunmak fermânum olmışken sâbıkâ Rûmili Kâdî-askeri olan a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn Mehmed edâma'llâhü Teâlâ iclâlehûnun huzûruna varduklarında; "Zaman mürûr itmiş." deyu menzil-i mezbûru, iştirâ eden mezkûra hükmedip bu dahi istiftâ olundukda; "Hükmi nâfiz olmaz." deyu fetvâ-yı şerife dahi verilip istînâfına emr-i şerifim rica etmeğin buyurdum ki:

Hükm-i şerifimle vardukda, mezbûru ihzâr edip hakk üzere teftiş ve elinde olan fetvâlarına nazar edip göresiz; menzil-i mezbûr gabn-i fâhiş ile ve elinde olan fetvâları davasına mutâbık ise mûcebince amel edip şer'le müteveccih olan mülk menzilin hükmedip alıverip tasarruf etdüresiz. Min-ba'd fetvâ-yı şerife ve emr-i hümâyûnuma muhâlif ta'allül ü inâd etdürmeyesiz.

[1] 257 numaralı hükmün baş tarafındaki [Yev]mü'l-İsneyn, fî 10 C., sene: [10]40 tarihi esas alınmıştır.

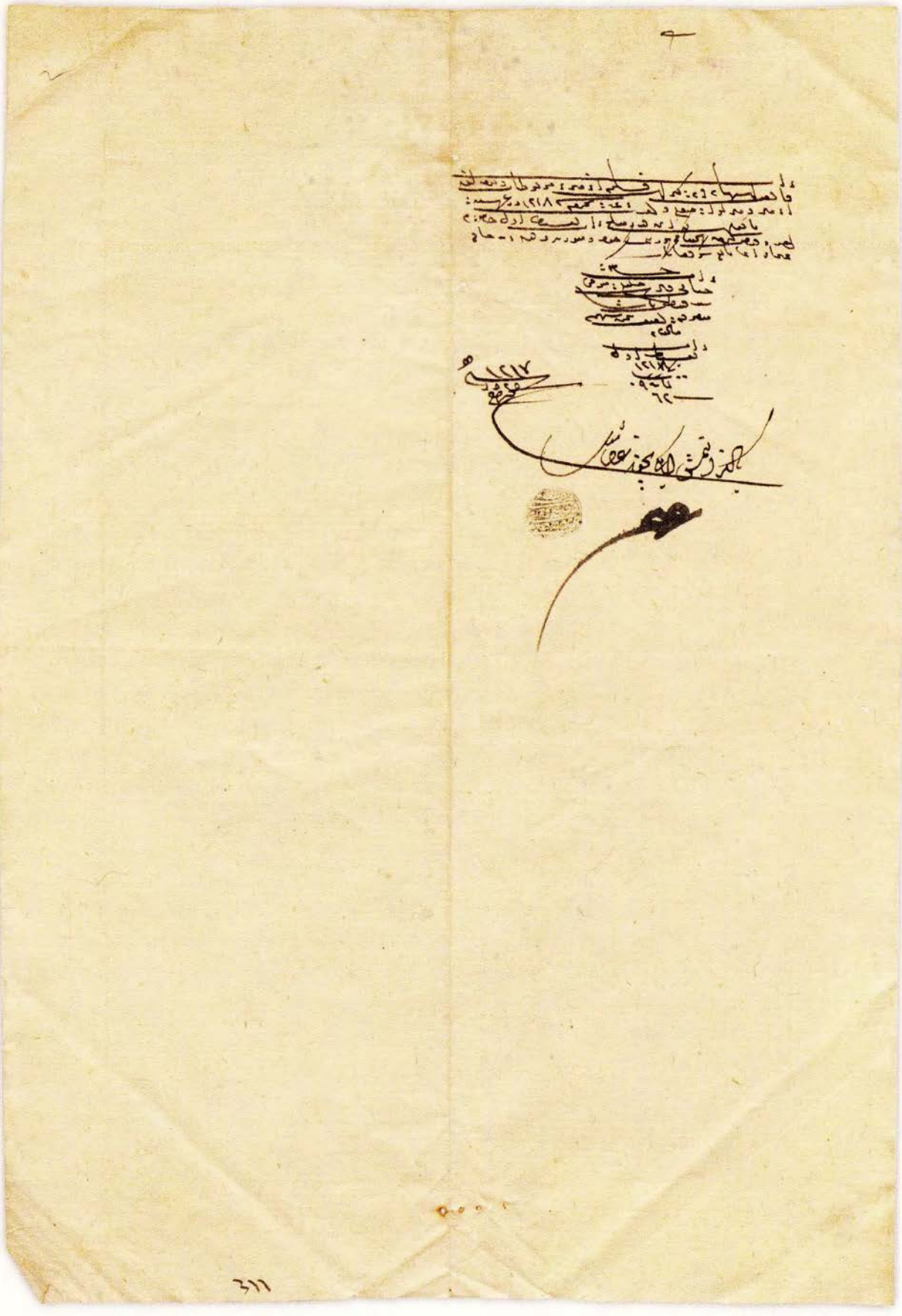

AE. SSLM.III, 21409

CENANİ ADLI KADININ İZMİR VOYVODALIK CİZYESİNDEKİ HİSSESİ

Seyyid Mustafa Paşa'nın eşi Cenânî Kadın'ın İzmir voyvodalık cizyesinden hisse sahibi olduğu ve bu hisseden dolayı gelir elde ettiğine dair

23 Nisan 1803

Berây-ı faiz-i eshâm-ı cizye-i gebrân-ı kalem-i İzmir an merbûtât-ı voyvodalık-ı İzmir ve mirlivâ-i Sığla vâcib an gurre-i Muharrem sene 1218 der uhde-i ( ) ba-kefâlet-i ( ) ki in kadar meblağ berây-ı taksit-i evvel hisse-i m. ahz ve kabz kerde ber-mûceb-i memhûr temessük-i hod ve suret-i defter an yed-i Hacı Osman Ağa tâbi-i ser kassâbân.

Berây-ı hisse-i
Cenânî Kadın halîle-i müteveffâ Seyyid Mustafa Paşa mutasarrıfa-i nısf-ı sümün-i sehm mâlikâne
Berây-ı taksit-i evvel
Sene 1218
Kuruş
Altmış iki buçuk
62,5
Yalnız altmış iki buçuk kuruş

25 Za 1217

[Mühür]

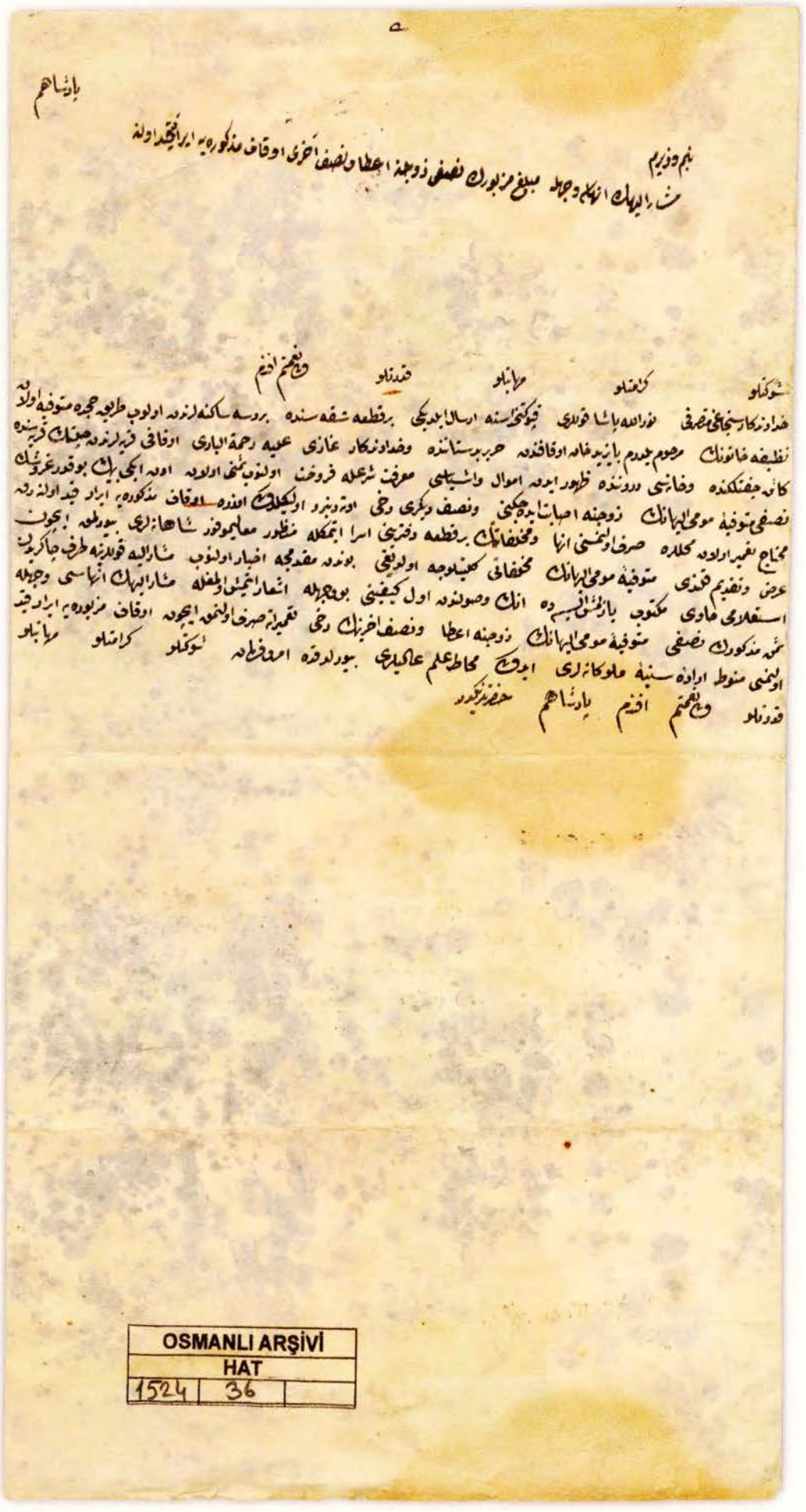

OSMANLI ARŞİVİ
HAT
1524 | 36

HAC YOLUNDA VEFAT EDEN NAZİFE HATUN'UN MİRASI

Hacyolunda vefat eden Bursalı Nazife Hatun'un mirasının yarısının kocasına verilmesi yarısının ise Yıldırım Bayezid Vakfı'na gelir olarak kaydedilmesine dair Sultan II. Mahmud'un Hatt-ı Hümayunu

1813

Benim vezirim,

Müşârunileyhin inhâsı vechile meblağ-ı mezbûrun nısfı zevcine i'tâ ve nısf-ı âharı evkaf-ı mezkûreye irâden kayd oluna.

Şevketli, kerâmetli, mehâbetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Hüdavendigar Sancağı Mutasarrıfı Nurullah Paşa kulları kapukethüdasına irsâl eylediği bir kıt'a şukkasında Bursa sâkinelerinden olup tarîk-i hacda müteveffiye olan Nazife Hatun'un merhum Yıldırım Bayezid Han Evkafı'ndan Harir Bostanı'nda ve Hüdavendigâr Gazi *aleyhi'r-rahmetü'l-Bârî* evkafı karyelerinden Çeltik Karyesi'nde kâin çiftliğinde ve hânesi derûnunda zuhur eden emvâl ve eşyası ma'rifet-i şer'le fürûht olunup semeni olan on iki bin bu kadar kuruşun nısfı müteveffiye-i mûmâileyhânın zevcine isabet edeceği ve nısf-ı diğeri dahi öteden beri olıgeldiği üzere evkaf-ı mezkûreye irâd kayd olunarak muhtac-ı tamir olan mahallere sarf olunmasını inhâ ve muhallefâtının bir kıt'a defterini isrâ etmekle manzûr-ı meâlî-mevfûr-ı şahaneleri buyurulmak için arz ve takdim kılındı. Müteveffiye-i mûmâileyhânın muhallefatı külliyetlüce olduğu bundan mukaddemce ihbar olunup müşârunileyh kullarına taraf-ı çâkerîden isti'lâmı hâvî mektub yazılmış ise de onun vusûlünde evvel keyfiyeti bu vechile iş'ar etmiş olmakla müşârunileyhin inhâsı vechile semen-i mezkûrun nısfı müteveffiye-i mûmâileyhânın zevcine i'tâ ve nısf-ı âharının dahi tamirâta sarf olunmak için evkaf-ı mezbûreye irâd kayd olunması menût-ı irâde-i seniyye-i mülûkâneleri idüğü muhât-ı ilm-i âlîleri buyuruldukda emr u fermân şevketli, kerâmetli, mehâbetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerinindir.

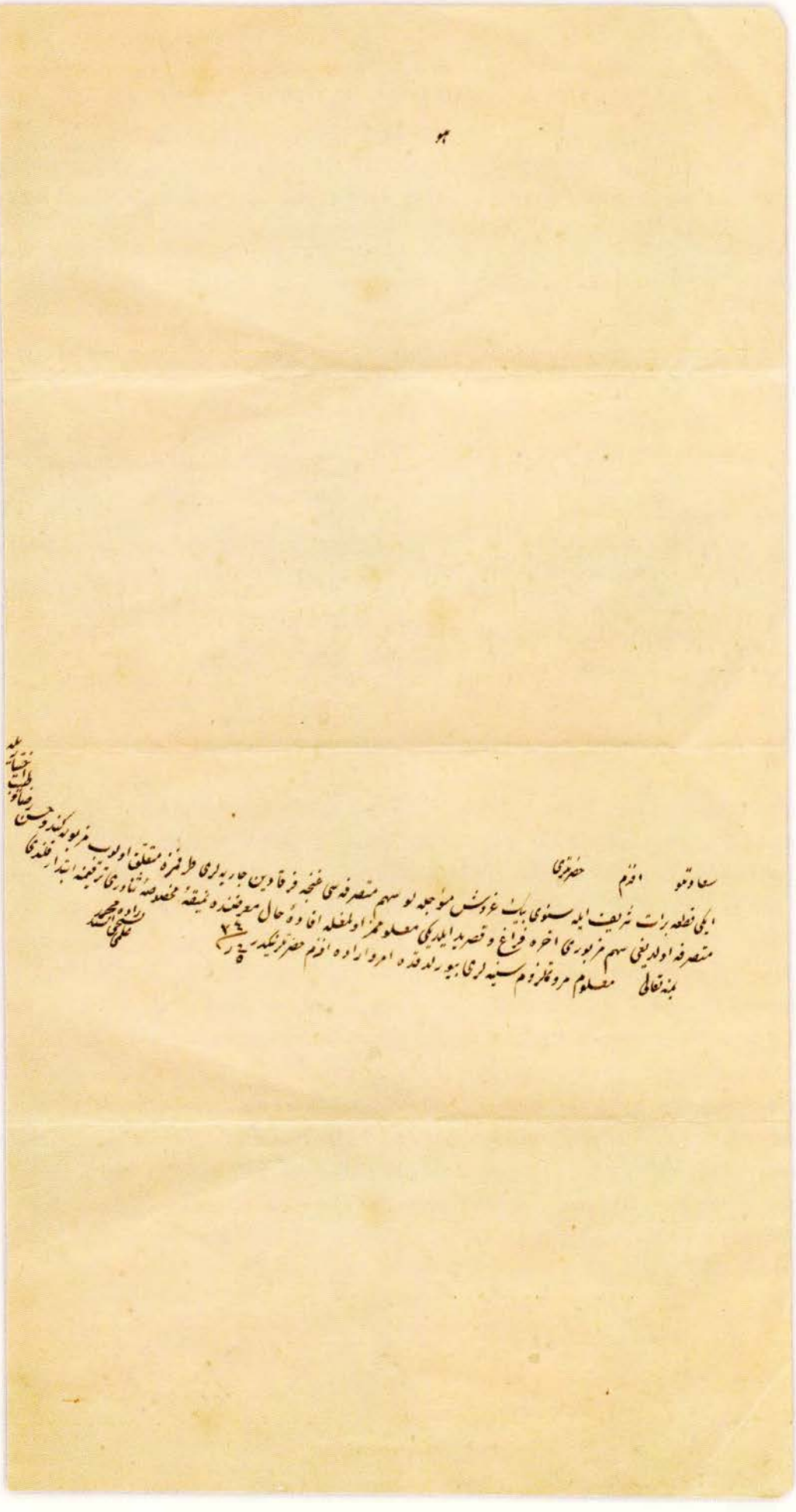

GONCAFER KADIN'IN HİSSESİNİ KENDİ RIZASIYLA BAŞKASINA DEVRİ

Hisse sahibi Goncafer adlı kadının tasarrufundaki hissesini kendi rızasıyla bir başkasına devrettiğine dair.

23 Kasım 1857

Saadetli efendim hazretleri

İki kıt'a berât-ı şerif ile senevî bin kuruş mü'ecceleli sehim mutasarrıfesi Goncafer Kadın câriyeleri tarafımıza müte'allik olup mezbûre kendi hüsn-i rıza ve tayyib-i ihtiyarıyla mutasarrıfe olduğu sehim-i mezbûru âhara ferâğ ve kasr-ı yed eylediği malumumuz olmakla ifade-i hâl-i ma'rûzunda nemîka-i mahsusa-i senâverî terkîmine ibtidâr kılındı. Bi-mennihî Teâlâ malum-ı mürüvvet-lüzum-ı seniyyeleri buyuruldukda emr u irâde efendim hazretlerinindir.

Fî 5 R[ebîülâhir] [12]74

Şeyhîzâde Es-seyyid Mehmed İlmî

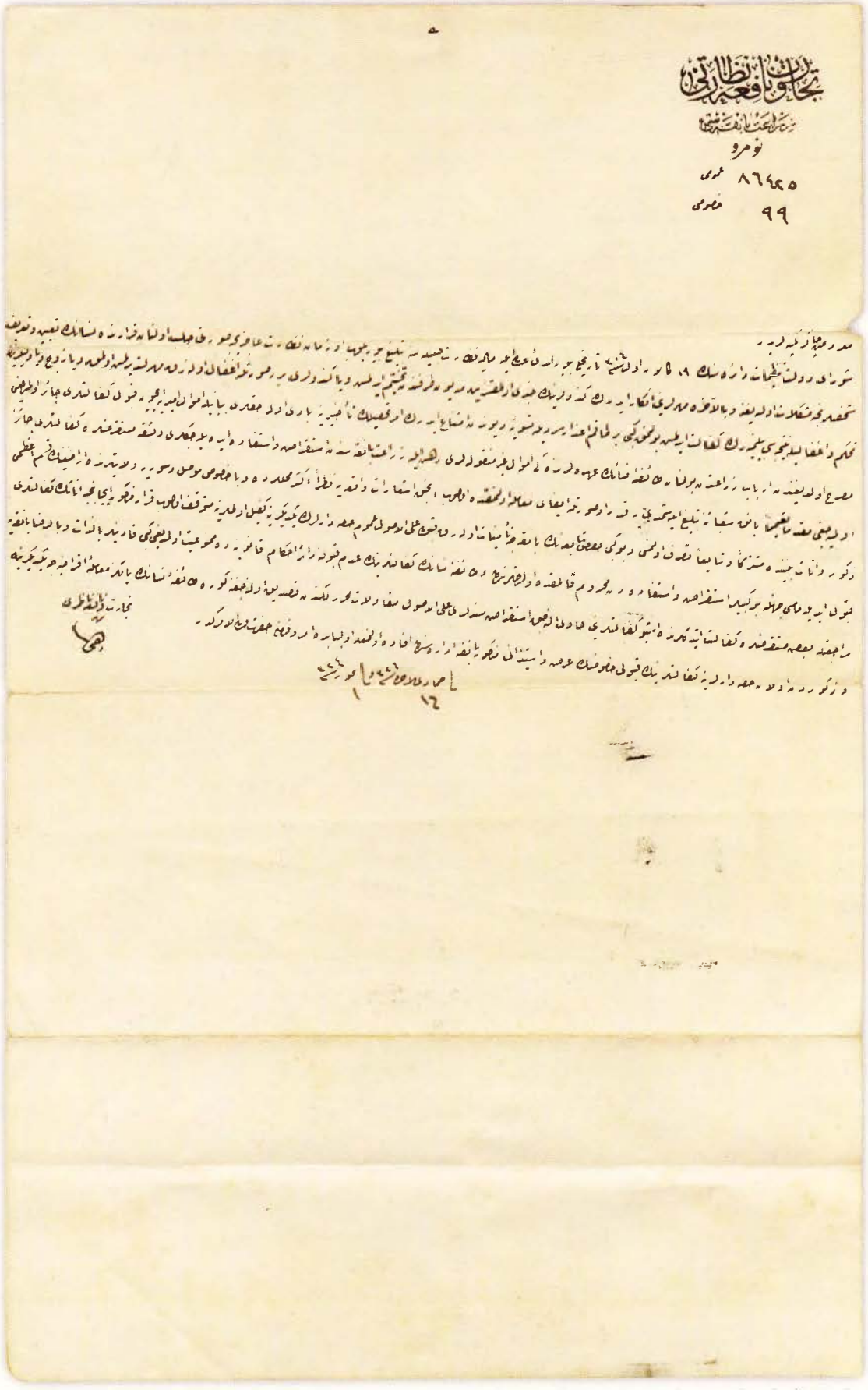

KADINLARIN KEFALETİNİN KABUL EDİLMESİ

Kadınların kimlik tespitlerinde sıkıntı yaşanması sebebiyle üzerinde mühürlerinin yer aldığı resmi belgeleri zaman zaman inkâr edebildikleri, kefalet senetlerinin kendilerinden habersiz olarak düzenlendiği veya bir suretle kandırılarak ya da eşlerininin veya velilerinin baskısı neticesi kefil oldukları gibi gerekçeleri beyan ederek kefil oldukları borçları ödemekte sorun çıkardıkları sebeple kadınların kefaletinin kabul olunmaması yönünde daha önce Şura-yı Devlet'çe bir karar alınmış olduğu ancak bu kararın isabetli olmadığının anlaşıldığı, meselenin Şura-yı Devlet Nâfia ve Maârif Dairesi'nde tekrar görüşülerek emlak sahibi kadınların kefaletlerinin kabul olunması yönünde yeni bir karar alındığı, sözkonusu kararın ilgili birimlere bir genelge ile bildirilmesi gerektiğine dair Dahiliye Nezâreti'nin yazısı

6 Şubat 1909

Ticaret ve Nâfia Nezâreti
Ziraat Bankası
Numara
Umumî: 86425
Hususî: 99

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi'nin 19 Kânûn-ı Evvel [1]304 tarihli buyuruldu-i âlî ile Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ buyurulup o zaman nezâret-i acizîce sureti celb olunan kararında nisânın tayin ve tarif-i şahıslarınca müşkilât olduğuna ve bilâhare mühürlerini inkâr ederek kendilerinin haberi olmaksızın medyun tarafından tahtîm edilmiş veya kendileri birer suretle iğfal olunarak mühürletdirilmiş olmak veya zevc veya velilerinin tahakküm ve iğfaliyle neticesi bilinmeyerek kefalet edilmiş bulunmak gibi bir takım a'zâr serdiyle tesviye-i düyûndan imtinâ' ederek emr-i tahsilin te'hirine bâdî olacakları beyânıyla emvâl-i emîriye için kabul-i kefaletleri caiz olmadığı musarrah olduğundan erbâb-ı ziraatden bulunan taife-i nisânın uhdelerindeki emvâl-i gayr-ı menkûleleri rehin ile Ziraat Bankası'ndan istikrâz ve istifade edebilecekleri ve başka müstakrizlere kefaletleri caiz olmayacağı mukaddemâ ta'mimen bank şu'ubâtına tebliğ ile şimdiye kadar o suretle ifa-yı muamele olunmakda olup ancak iş'ârât-ı vâkı'aya nazaran ekser mahallerde ve bâ-husus Musul ve Suriye vilâyetlerinde arazinin kısm-ı a'zamı zükûr ve inâs beyninde müştereken ve şâyi'an tasarruf olunması bu gibi husus-ı şâyi'anın bankaca te'minât olarak kabulü ale'l-usul umum hissedarların yekdiğerine kefil olmalarına mutavakkıf olup karar-ı mezkûr icabınca inâsın kefaletleri kabul edilememesi cihetle bu gibiler istikrâz ve istifadeden mahrum kalmakda olduklarından ve taife-i nisânın kefaletlerinin adem-i kabulüne dair ahkâm-ı kanuniyede memnû'iyet olmadığı gibi kadınlar bizzat ve bi'l-rıza bankaya müracaatla bazı müstakrizlere kefalet ettiklerinde işbu kefaletlerini hâvî alınacak istikrâz senedleri ale'l-usul Mukavelât Muharrirliği'nden tasdik olunacağına göre taife-i nisânın yalnız muamele-i ikrâziyece yekdiğerine ve zükûrdan olan hissedarlarına kefaletlerinin kabulü hususunun arz ve istîzânı mezkûr banka idaresinden ifade olunmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 16 Cemâziyelâhir [1]326 ve fî 1 Temmuz [1]324

Ticaret ve Nâfia Nazırı Bende
Zihni

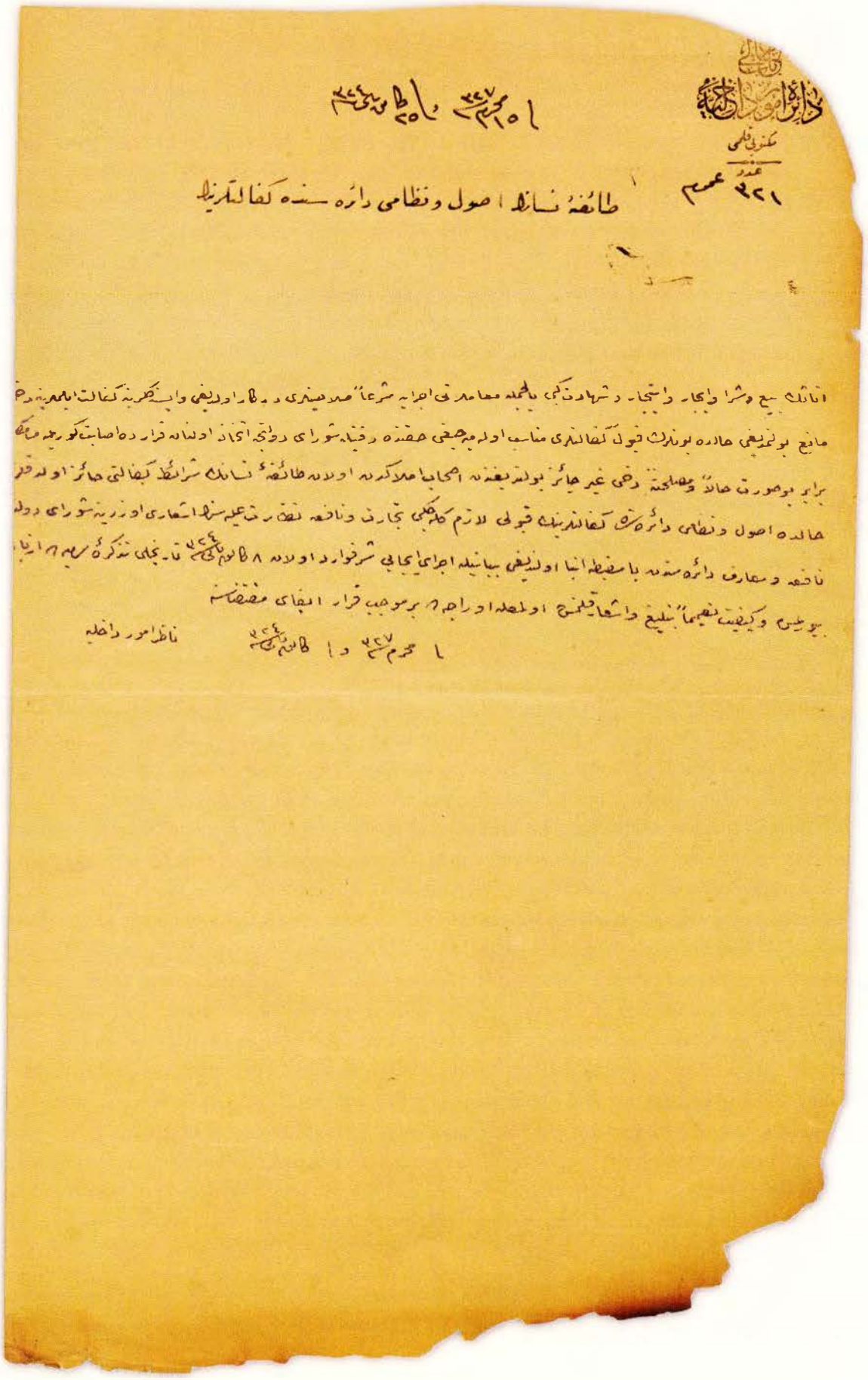

دائرهٔ امور داخلیه
مکتوبی قلمی
عدد ۲۷۱ عمیم

۱۵ محرم سنه ۲۷ طابق ۲۶ کانون ثانی سنه ۲۶

طائفهٔ نساءك اصول ونظامی دائره سنه کفالتدر

انائك بیع وشرا وایجاب واستیجاب وشهادتلری بالجمله معاملاتی اجرایه شرعاً صلاحیتدار و مظهر اولدیغی وایکنجی نمره کفالت ایلمه‌یه مدخ
مانع بولنمدیغی حالده بونلرك قبول کفالتلری مناسب اولدیغی حضرات رفیقه شورای دولتجه اعتماد اولنمامله قرار ویرلمش اصابت کوریلمکله
براءة بوصورتله حالاً ومصلحتة رضی غیر جائز بولندیغندن اصحاب امر کدن اولدیغی طائفهٔ نساءك شرائط کفالتی جائز اولدقلری
حالده اصول ونظامی دائره‌سنك کفالتلرینك قبولی لازم کلمکله تجارت ونافعه نقصانی علیه نساء اشعاری اوزرینه شورای دولت
نافعه وسعارف دائره‌سنده بامضبطه انبا اولندیغی بیانیله اجرای ایجابی شرفواردات اولدیغی ۸ طابق ۲۶ تاریخلی تذکره سامیه‌لرینه ایفای
بویورلمش وکیفیت تفهیماً تبلیغ واشعاری لمحله اوراجه برموجب قرار ایفای مقتضاسنه

۱ محرم سنه ۲۷ و ۱ کانون ثانی سنه ۲۶

ناظر امور داخلیه

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektûbî Kalemi
Aded:
Umum 321

Fî 15 Muharrem [1]327 ve fî 25 Kânûn-ı Sânî [1]324

Taife-i nisânın usul ve nizâmı dâiresinde kefaletlerinin [kabulü]

İnâsın bey' ü şirâ ve îcâr ve istîcâr ve şehadet gibi bi'l-cümle muamelâtı icraya şer'an salahiyetleri derkâr olduğu ve istediklerine kefalet etmelerine dahi mâni' bulunmadığı halde bunların kabul-i kefaletleri münasib olamayacağı hakkında vaktiyle Şûrâ-yı Devlet'ce ittihaz olunan kararda isabet görülememekle beraber bu suret hâlen ve maslahaten dahi gayr-ı caiz bulunduğundan ashâb-ı emlâkdan taife-i nisânın şerâit-i kefâleti hâiz oldukları halde usul ve nizamı dâiresinde kefaletlerinin kabulü lâzım geleceği Ticaret ve Nâfia Nezâret-i Aliyyesi'nin iş'ârı üzerine Şûrâ-yı Devlet Nâfi'a ve Maârif Dâiresi'nden bâ-mazbata inbâ olunduğu beyânıyla icra-yı îcâbı şeref-vârid olan 8 Kânûn-ı Sânî [1]324 tarihli tezkire-i sâmiyede izbar buyurulmuş ve keyfiyet ta'mîmen tebliğ ve iş'âr kılınmış olmakla oraca da ber-muceb-i karar îfâ-yı muktezâsına

Fî ( ) Muharrem [1]327 ve Fî ( ) Kânûn-ı Sânî [1]324

Nâzır-ı Umûr-ı Dahiliye

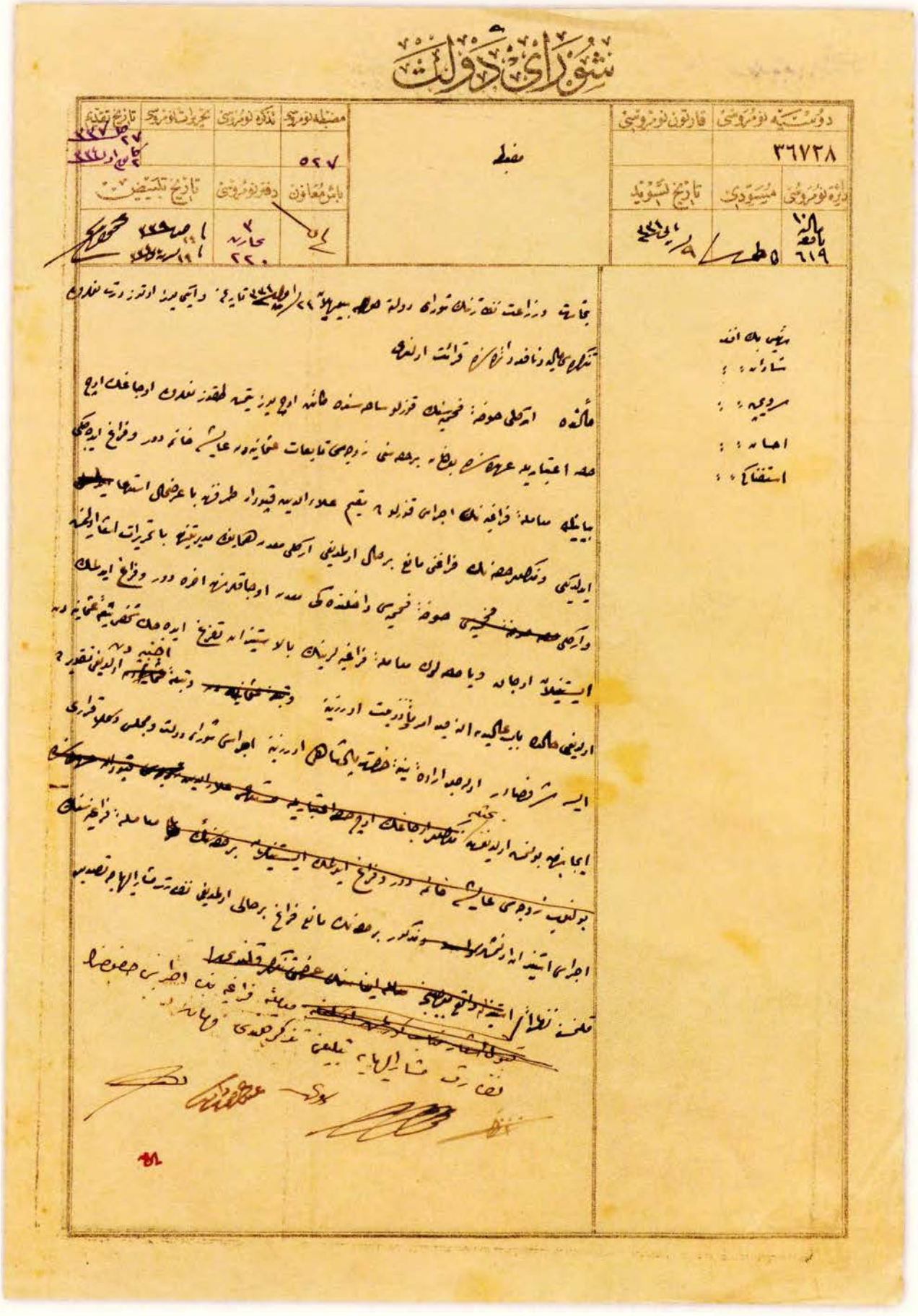

شورای دولت

24

AYŞE HANIM'IN KOZLU MADENİ'NDEKİ HİSSESİ

Ereğli havzasının Kozlu sahasında bulunan üç yüz yetmiş dokuz numaralı maden ocağının üç hissesinden birinin Ayşe Hanım'a devri hakkında Şûrâ-yı Devlet mazbatası

2 Aralık 1918

Şûrâ-yı Devlet

Mazbata

Ticaret ve Ziraat Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 24 Teşrîn-i Evvel [1]334 tarih ve iki yüz otuz dört numaralı tezkiresi Maliye ve Nâfia Dairesi'nde kırâet olundu.

Meâlinde Ereğli havza-i fahîmesinin Kozlu sahasında kâin üç yüz yetmiş dokuz numaralı ocağın üç hisse itibarıyla uhdesinde bulunan bir hissesini zevcesi tâbi'ât-ı Osmaniyye'den Ayşe Hanım'a devr ü ferâğ edeceği beyânıyla muamele-i ferağiyenin icrası Kozlu'da mukim Alaaddin Kapudan tarafından bâ-arzuhâl istid'â edildiği ve mezkûr hissenin ferağını mâni bir hâl olmadığı Ereğli Maden-i Hümâyûnu Müdüriyeti'nden bâ-tahrirât iş'âr olunmuş ve Ereğli havza-i fahîmesi dahilindeki maden ocaklarından âhara devr ü ferâğ edilmek istenilen ocak veya hisselerin muamele-i ferağiyelerinin bi'l-istîzân teferru' edecek şahıs tebaa-i Osmaniyye'den olduğu hâlde Bâbıâli'den alınacak emir ve me'zûniyet üzerine ve tebaa-i ecnebiyeden olduğu takdirde ise şeref-sâdır olacak irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî üzerine icrası Şûrâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararı icabından bulunmuş olduğundan bahisle muamele-i ferağiyesinin icrası istîzân olunmuştur. Mezkûr bir hissenin mâni-i ferâğ bir hali olmadığı nezâret-i müşârunileyhâca tasdik kılınmasına nazaran muamele-i ferağiyenin icrası hususunun nezâret-i müşârunileyhâya tebliği tezekkür kılındı fermân.

[İmzalar]

Fî 27 Safer [1]337 / fî 2 Kânûn-ı Evvel [1]334

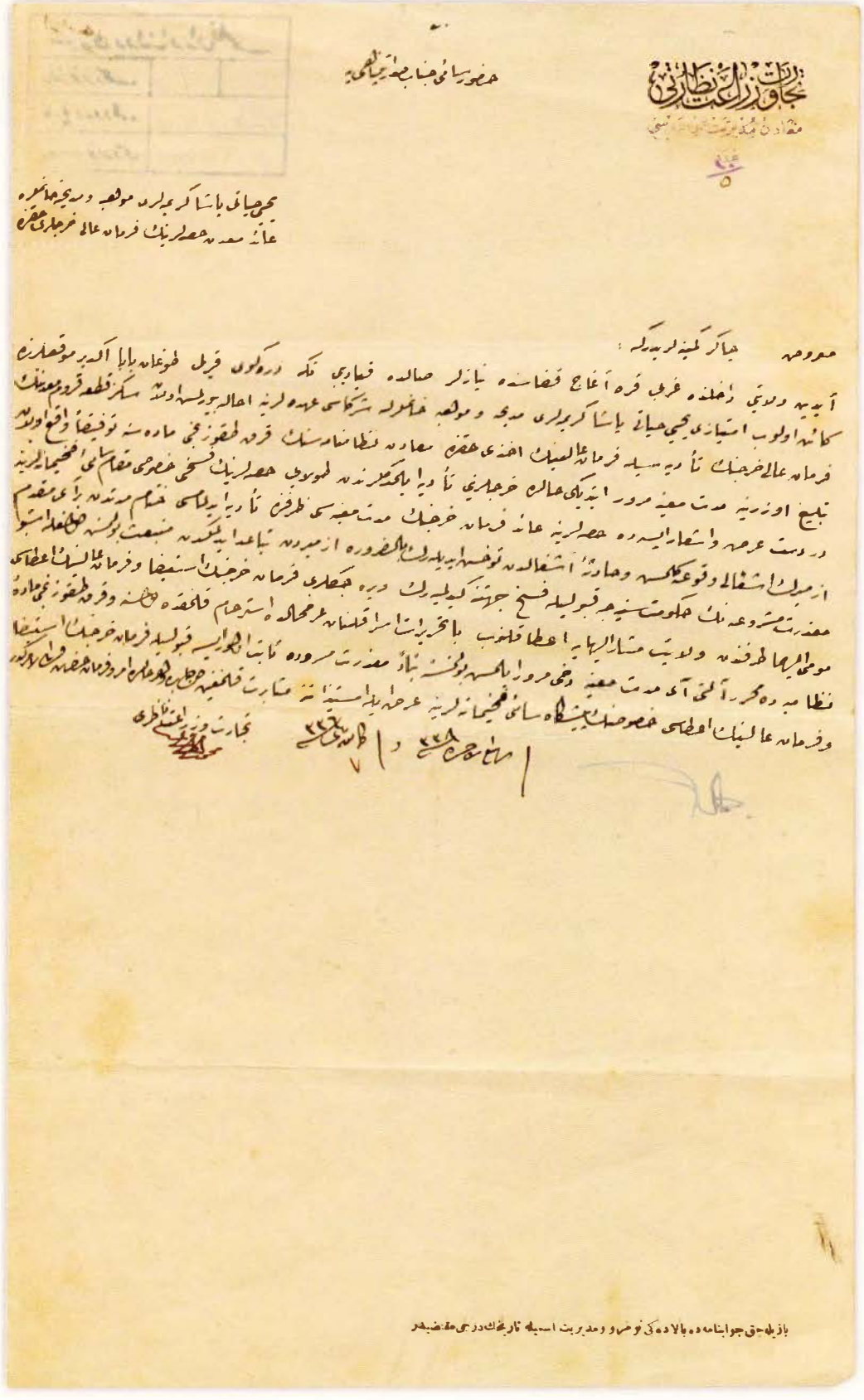

25

MADEN HİSSESİNE SAHİP KADINLARA BERAT VERİLMESİ

Mediha ve Mevhibe Hanım'lara ait Aydın Vilâyeti dahilinde Garbî Karaağaç Kazası'nda sekiz yerde bulunan krom madeni hisselerine dair beratın verilmesi

21 Şubat 1920

Ticaret ve Ziraat Nezâreti
Maadin Müdüriyet-i Umumiyesi
Aded
10/5

Yahya Hayati Paşa kerimeleri Mevhibe ve Mediha Hanım'lara aid maden hisselerinin fermân-ı âlî harçları hakkında

Huzur-ı Sâmî-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Aydın Vilâyeti dahilinde Garbî Karaağaç kazasında Niyazlar, Salde, Kayadibi, Teke, Dereköy, Kırlı, Doğanbaba, Eğdir mevkilerinde kâin olup imtiyâzı Yahya Hayati Paşa kerimeleri Mediha ve Mevhibe Hanım'larla şürekâsı uhdelerine ihale buyurulmuş olan sekiz kıt'a krom madeninin fermân-ı âlî harcının te'diyesiyle fermân-ı âlîsinin ahzı hakkında Maadin Nizamnâmesi'nin kırk dokuzuncu maddesine tevfîkan vâki olan tebliğ üzerine müddet-i muayyene mürûr etdiği hâlde harçlarını te'diye eylemediklerinden dolayı hisselerinin feshi hususu makam-ı sâmî-i fahîmânelerine derdest-i arz ve iş'âr ise de hisselerine aid fermân harcının müddet-i muayyenesi zarfında te'diye edilmemesi hitâm-ı müddetden bir ay mukaddem İzmir'in işgali vuku'a gelmiş ve hâdise-i işgalden tevahhuş edilerek bi'z-zarure İzmir'den tebâ'üd edilmekden münba'is bulunmuş olmakla işbu mazeret-i meşrû'anın Hükûmet-i Seniyyece kabulüyle fesih cihetine gidilmeyerek verecekleri fermân harcının istîfâ ve fermân-ı âlînin i'tâsı mûmâileyhimâ tarafından vilâyet-i müşârunileyhâya i'tâ kılınıp bâ-tahrirât isrâ kılınan arzuhâlde istirhâm kılınmakda olmasına ve kırk dokuzuncu madde-i nizamiyede muharrer altı ay müddet-i muayyene dahi mürûr eylemiş bulunmasına binâen mazeret-i mesrûde sâbit olur ise kabulüyle fermân harcının istifa ve fermân-ı âlînin i'tâsı hususunun pîşgâh-ı sâmî-i fahîmânelerine arz ile istîzânına müsâberet kılınmağın ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî Rebîülâhir [1]338 ve fî 7 Kânûn-ı Sânî [1]336

Ticaret ve Ziraat Nazırı
[İmza]
Mehmed Hâdi

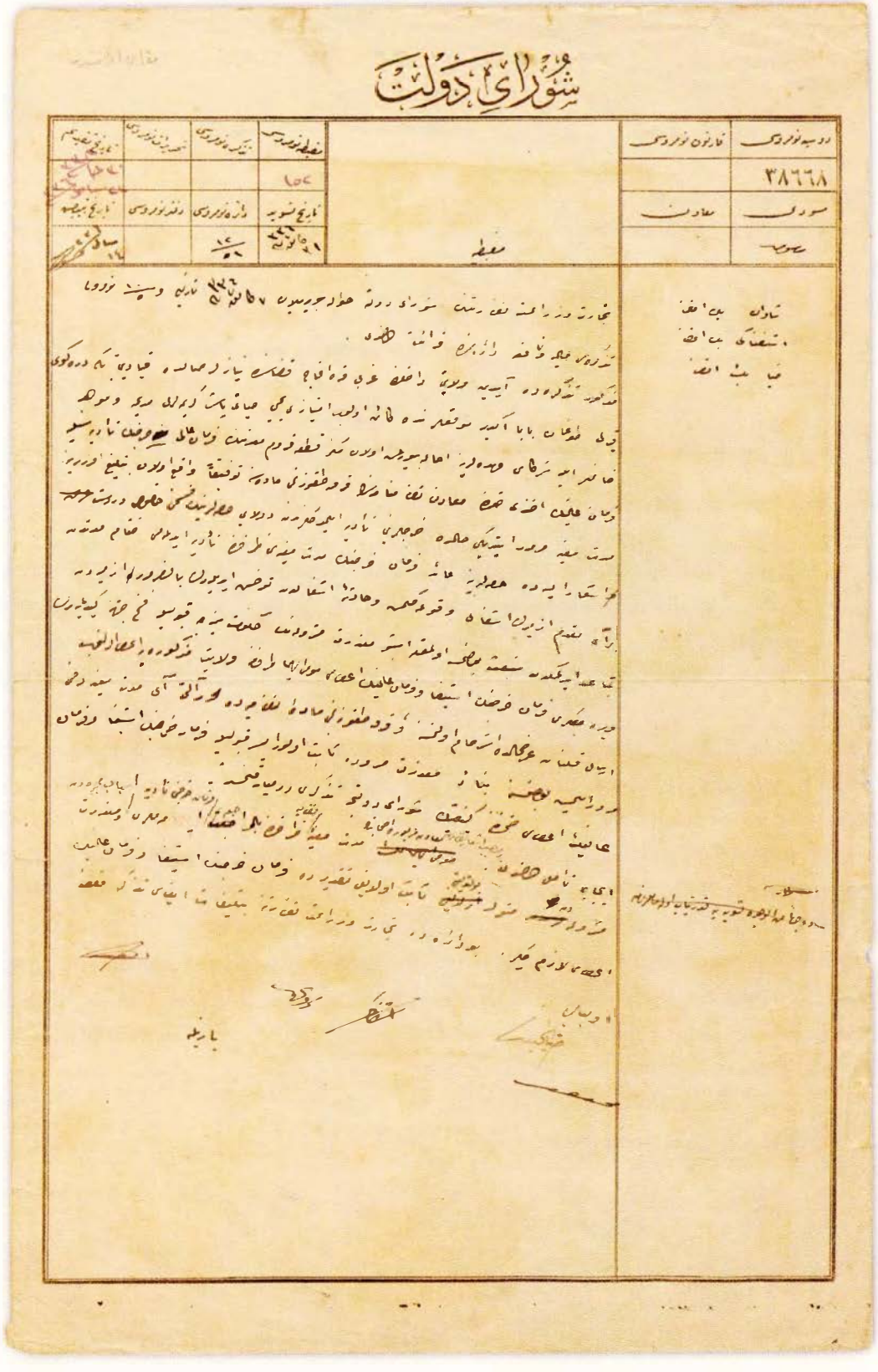

شورای دولت

دوسیه نومروسی	قارتون نومروسی		نمره نومروسی	تاریخ ورودی	تاریخ تحریر
۳۸۶۶۸			۱۵۷		
سورک	معادن		تاریخ تسویه	دائره نومروسی	دفتر نومروسی
صنف		معطیه	۲۱ کانون ثانی ۳۲۶	۱۷	

تجارت ودراعه نظارتلرینه حواله حوالهٔ عالیلرینه ۱۷ کانون ثانی ۳۲۶ تاریخ ونمره نومرو

[illegible] ایله تحریر اولنان [illegible]

[illegible] آیینه دولتلو افندم حضرتلرینک [illegible] ایله [illegible] ده کوی

[illegible] ایله [illegible] ایله [illegible] ایله [illegible]

Şûrâ-yı Devlet

Mazbata

Ticaret ve Ziraat Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 7 Kânûn-ı Sânî [1]336 tarihli ve 10/5 numaralı tezkiresi Maliye ve Nâfia Dairesi'nde kırâet olundu.

Mezkûr tezkirede Aydın Vilâyeti dahilinde Garbî Karaağaç kazasında Niyazlar, Salde, Kayadibi, Teke, Dereköy, Kırlı, Doğanbaba, Eğdir mevkilerinde kâin olup imtiyâzı Yahya Hayati Paşa kerimeleri Mediha ve Mevhibe Hanım'lar ile şürekâsı uhdelerine ihale buyurulmuş olan sekizkıt'a krom madeninin fermân-ı âlî harcının te'diyesiyle fermân-ı âlîsinin ahzı hakkında Maadin Nizamnâmesi'nin kırk dokuzuncu maddesine tevfikan vâki olan tebliğ üzerine müddet-i muayyene mürûr etdiği hâlde harçlarını te'diye eylemediklerinden dolayı hisselerinin feshi hususu derdest-i iş'âr ise de hisselerine aid fermân harcının müddet-i muayyenesi zarfında te'diye edilmemesi hitâm-ı müddetden bir ay mukaddem İzmir'in işgali vuku'a gelmiş ve hâdise-i işgalden tevahhuş edilerek bi'z-zarure İzmir'den tebâ'üd edilmekden münba'is bulunmuş olmakla işbu mazeret-i meşrû'anın Hükûmet-i Seniyyece kabulüyle fesih cihetine gidilmeyerek verecekleri fermân harcının istîfâ ve fermân-ı âlînin i'tâsı mûmâileyhimâ tarafından vilâyet-i mezkûreye i'tâ olunup irsâl kılınan arzuhâlde istirhâm olunmasına ve kırk dokuzuncu madde-i nizamiyede muharrer altı ay müddet-i muayyene dahi mürûr eylemiş bulunmasına binâen mazeret-i mesrûde sâbit olur ise kabulüyle fermân harcının istifa ve fermân-ı âlînin i'tâsı zımnında keyfiyetin Şûrâ-yı Devletçe tezekkürü dermiyân kılınmışdır.

İcabı teemmül olundu. Ber-mûceb-i iş'âr-ı nezâret maadin-i mezbûre ashâbının müddet-i muayyene-i nizamiye zarfında bi'l-müracaa fermân harcını te'diye edememeleri esbâb-ı mücbireden ve mazeret-i meşrû'adan mütevellid bulunduğu sâbit olduğu takdirde fermân harcının istifa ve fermân-ı âlînin i'tâsı lâzım gelir. Bu dairede Ticaret ve Ziraat Nezâreti'ne tebligât ifası tezekkür kılındı ol bâbda.

[İmzalar]

Fî 30 Ca [Cemâziyelevvel] [1]338 / fî 21 Şubat [1]336

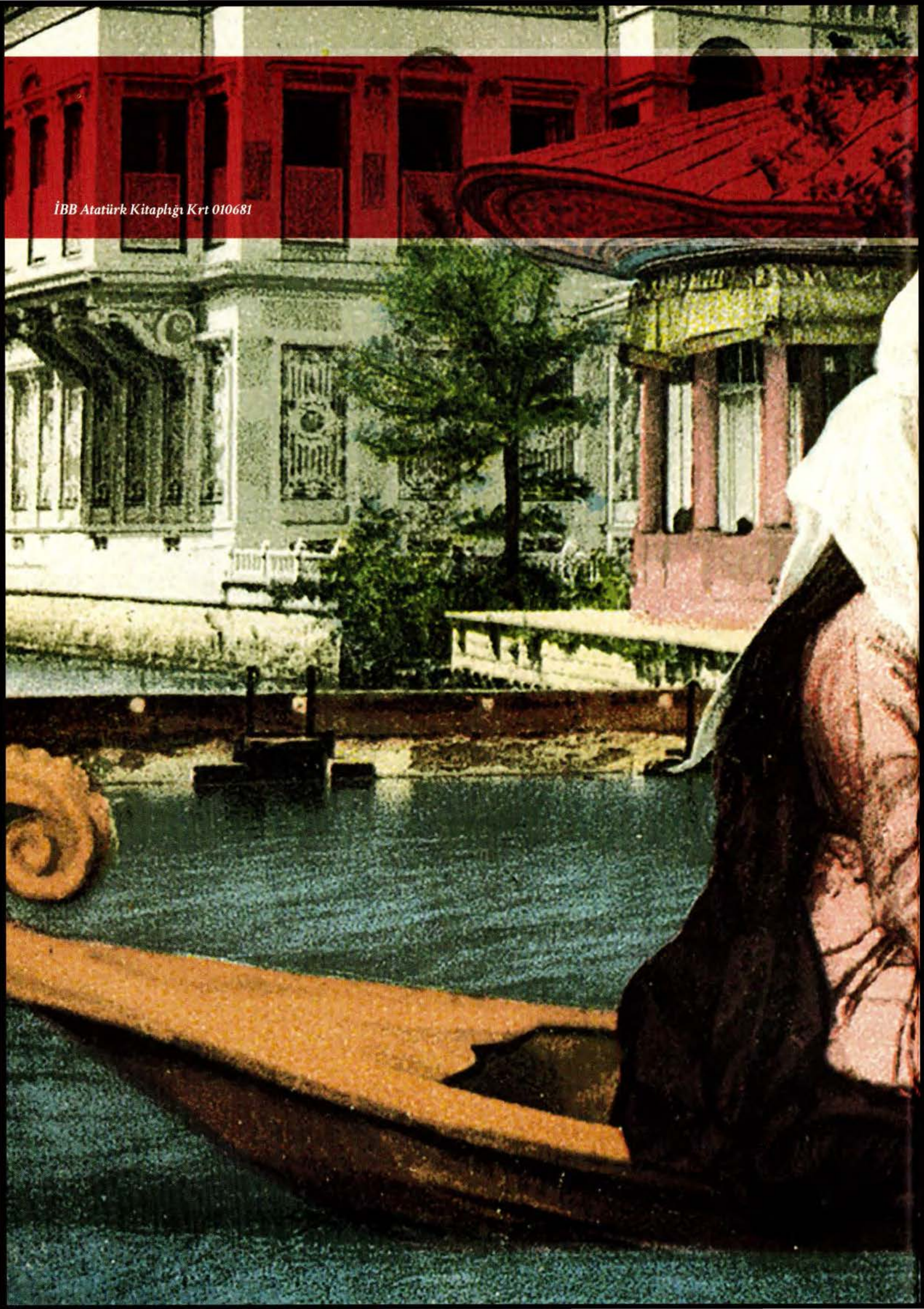

İBB Atatürk Kitaplığı Krt 010681

KADINLARLA İLGİLİ DÜZENLEME VE YASAKLAMALAR

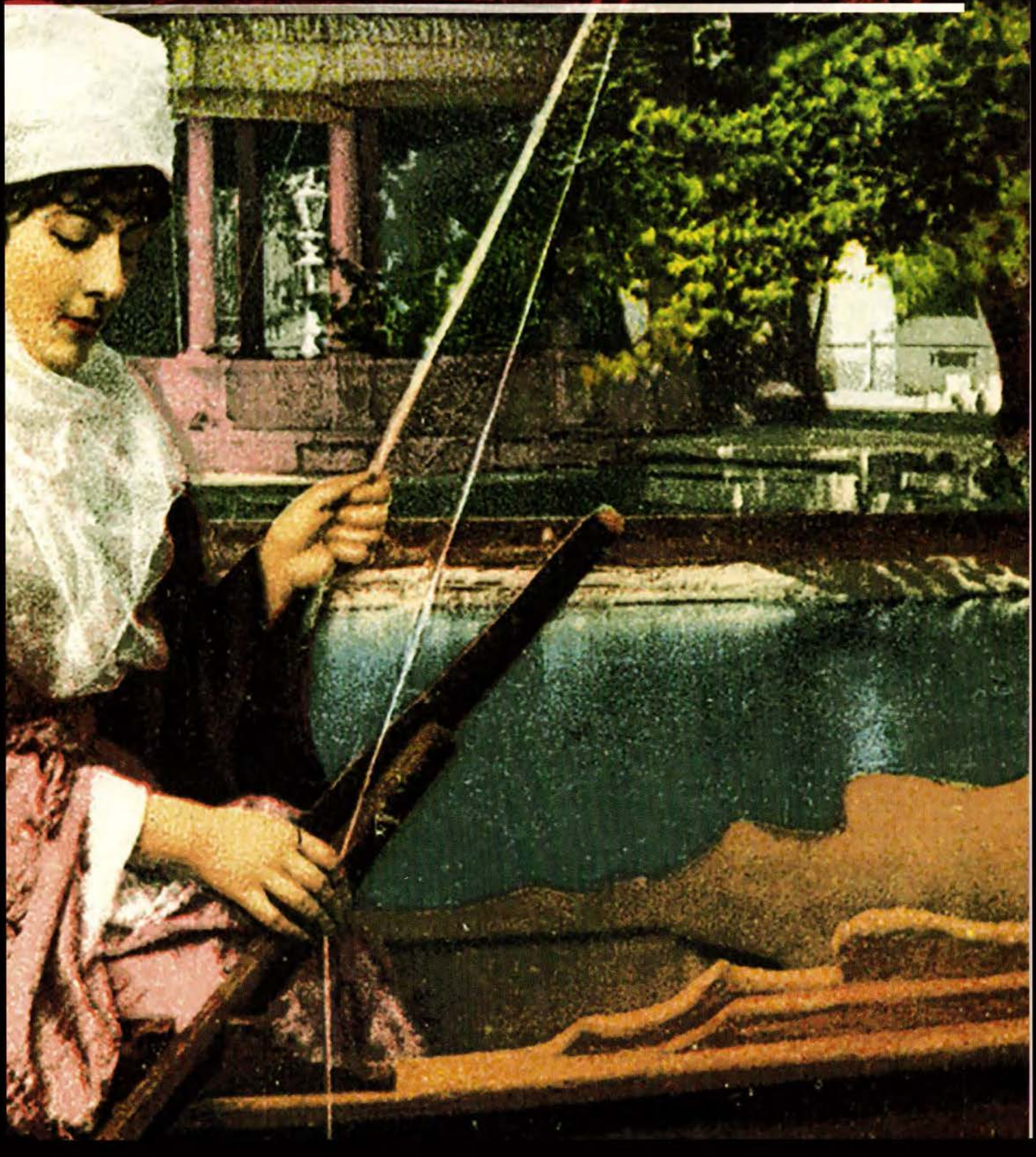

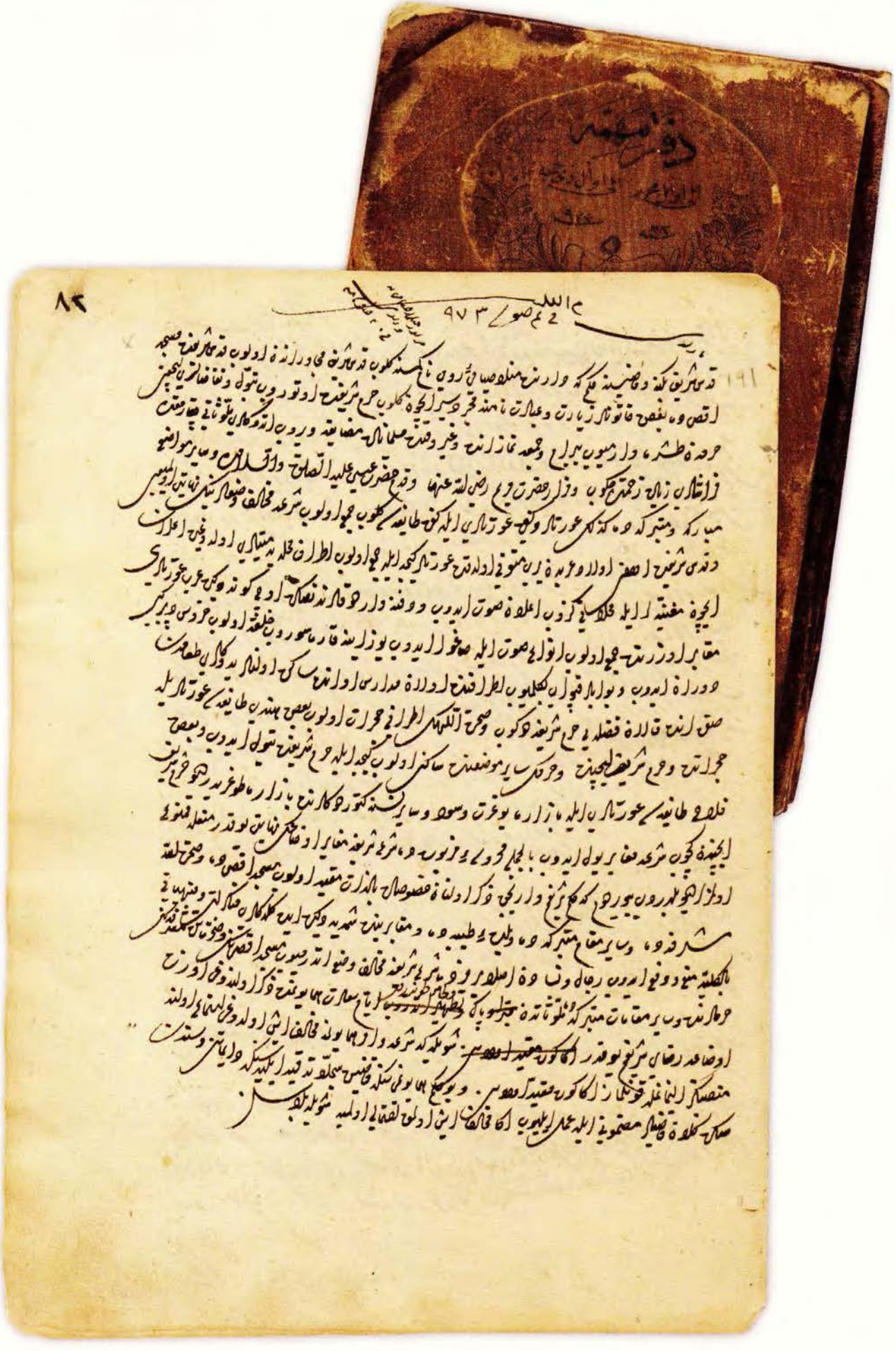

A. DVNS. MHM. d. 5, Hüküm 191

KADINLARIN MESCİD-İ AKSÂ VE KUDÜS'TE UYGUNSUZ DAVRANIŞLARDA BULUNMAMALARI

Ziyaret ve ibadet maksadıyla Mescid-i Aksâ'ya gelen bazı kadınların etrafı kirlettikleri, ferraşların bunların pisliğini temizlemekte çok zahmet çektikleri, Hz. Meryem'in kabri ve Hz. İsa'nın ayak izinin olduğu yere gelen gayr-ı müslim kadınların dine aykırı davranışlarda bulunduğu, Kudüs'te Araplardan biri öldüğünde kadınlarının gece mahalle aralarında feryad u figan ettikleri ve mezar başında karalar sürünüp üç gün ağıt yaktıkları bildirildiğinden bu gibi uygunsuz davranışlara müsaade edilmemesi hakkında emir

16 Eylül 1565

Yazıldı. Fî 4 Safer sene 973
Mezbûr Monla Sıyamî'ye verildi.
Fî 20 Safer sene minh

Kudüs-i Şerif beyine ve kadısına hüküm ki:

Dârende Monla Sıyamî-i Rumî nâm kimesne gelip Kudüs-i Şerif mücâvirlerinden olup Kudüs-i Şerif'de Mescid-i Aksâ'da bazı hâtûnlar ziyaret ve ibâdet nâmına mücerred seyr için gelip Harem-i Şerif'de oturup tebevvül ve tekâzâları için Harem'den taşra varmayıp bayram ve cum'a namazlarında ve gayrı vakitde müslimânlara müzâyaka verip etdikleri mülevvesâtı çıkarmakda farrâşları ziyade zahmet çekip ve karar-ı hazret-i Meryem radıya'llâhu-anhâ ve Kadem-i Hazret-i İsâ *aleyhi's-salâtu ve's-selâmda* ve sair mevâzi'-i mübâreke ve müteberrekede kezâlik avretler ve kefere avretleri ile kefere taifesi gelip cem' olup şer'e muhâlif vaz'larının nihâyeti olmayıp ve Kudüs-i Şerif'de olan evlâd-ı Arab'dan biri müteveffâ oldukda avretler gece ile cem' olup etrâf-ı mahalleye meyyitleri olduğun i'lân için muganniyeler ile mahallâtı gezüp i'lân-ı savt edip ve defne varduklarından sonra üç güne değin Arab avretleri mekâbir üzerinde cem' olup envâ-ı savt ile sagular edip yüzlerine kara sürüp halka olup horos deper gibi devrân edip ve bevvâblar kapuları beklemeyip etrâfında olan medâris evlerinde sâkin olanlar yedikleri ta'âmdan sofralarında kalan fazlayı Harem-i Şerif'e döküp ve Sahratullah'ın etrâfı hucûrât olup bazı hindî taifesi avretleriyle hucurâtda ve Harem-i Şerif içinde ve Harem'in sair mevzi'inde sâkin olup gece ile Harem-i Şerif'de tebevvül idüp ve bazı fellâh taifesi avretleri ile bâzâra yoğurt ve süd ve sair nesne getürdüklerinde bâzâra doğrudur" deyu Harem-i Şerif içinden geçip şer'a mugâyir yol edip bi'l-cümle mahrûsa-i mezbûrede şer'-i şerife mugâyir evzâ'ın nihâyeti yokdur; men'le memnû' olmazlar deyu bildirip buyurdum ki:

Hükm-i şerifim varıcak zikr olunan husûslara bizzât mukayyed olup Mescid-i Aksâ'da ve Sahratullah-i Müşerrefe'de ve sair makam-ı müteberrekede ve belde-i tayyibede ve mekâbirînde şimdiye değin idegeldikleri münkerât u menhiyyâtı bi'l-küliye men'ü def' edip ricâl ü nisâdan aslâ bir ferde şer'-i şerife muhâlif vaz' etdirmeyip Mescid-i Aksâ'nın ve Sahratullah-ı Müşerrefe'nin haremlerinde ve sair makamât-ı müteberrekede mülevvesâtdan pâk ü tâhir tutdurup eyyâm-ı saadet-i hümâyûnumda zikr olunduğu üzere evzâ'a rızâ-yı şerifim yokdur. Şöyle ki, şer'e ve emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olduğu istimâ' oluna, mansıbınız alınmağla konulmaz. Ana göre mukayyed olasın ve bu hükm-i hümâyûnumu sen ki kadısın, sicillâta kayd eyleyesin ki daima sen ve senden sonra gelen kadılar mazmûnu ile amel eyleyip âna muhâlif iş olmak ihtimâli olmaya. Şöyle bilesin.

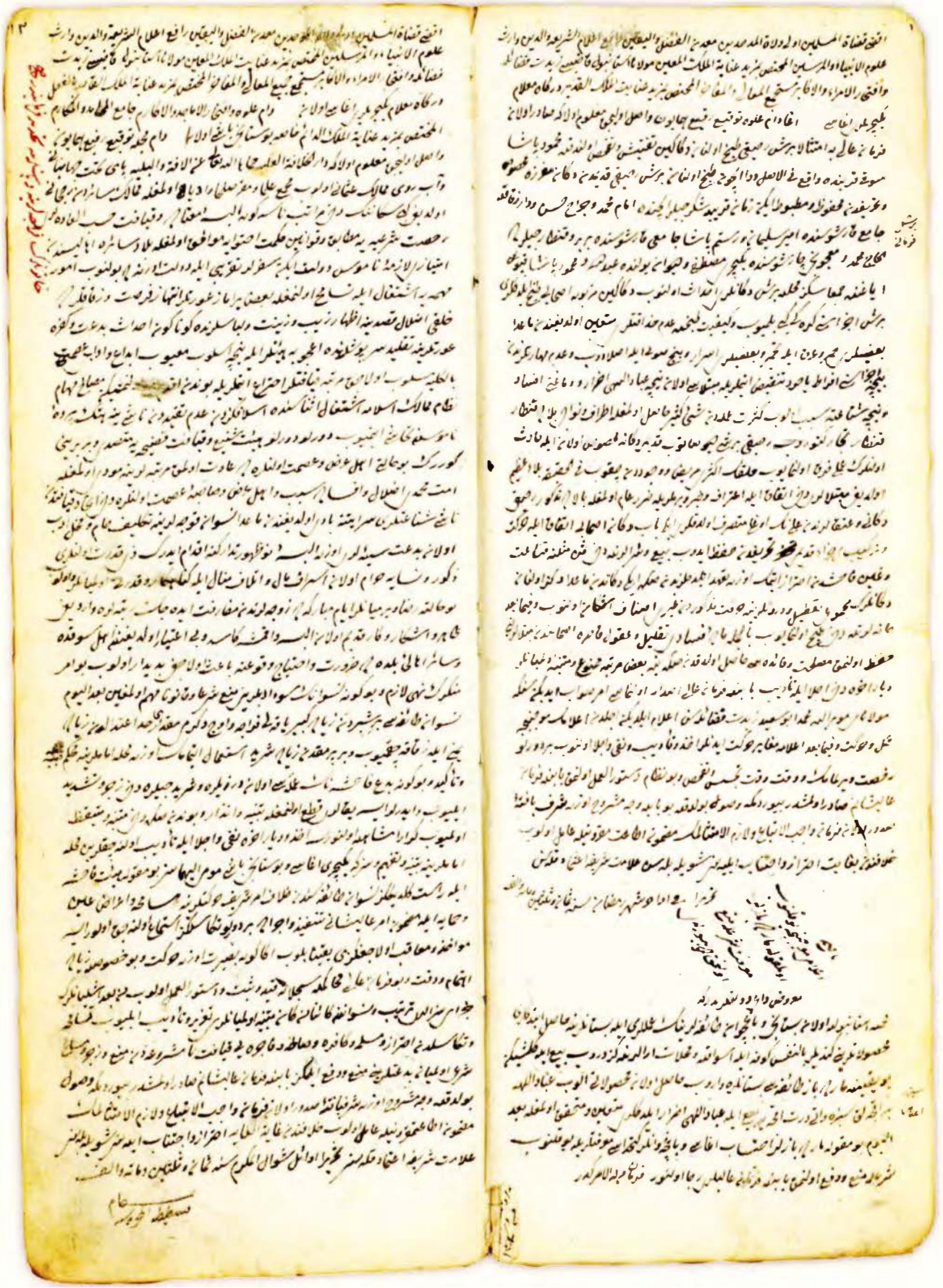

MÜSLÜMAN KADINLARIN KIYAFETLERİNE DAİR DÜZENLEMELER

Devlet ricalinin Edirne'de bulunmasından dolayı İstanbul'da bazı kadınlar bunu fırsat bilip zînetlerini gösteren süslü elbiseler ve yabancı kadınlar gibi şapkalar taktıkları bunların namuslu kadınlara da kötü örnek olacağı, bu tür sonradan icad olunan kıyafetlerin mal ve para israfına sebep olduğu, durumu yerinde olmayan erkeklerin, karılarının giyiminden ayırt edilmeye başlandığı, bundan böyle kadınların büyük yakalı ferace, uzun yemeni ve bir parmaktan fazla şerit giyinmemeleri bu hususta mahalle imaml arına ve terzilere ve şeritçilere gerekli uyarıların yapılması ve bu tarz giyinen kadınlara müsamaha gösterilmemesine dair ferman

11 Haziran 1726

Sah.

Hâtunların feracelerine ve başlarına tahdid fermânıdır.

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'-i a'lâmi'ş-şerî'ati ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtas bi mezîdi inâyeti'l-ıneliki'l-Mu'în mevlânâ İstanbul kadısı -zîdet fezâiluhû- ve iftiharü'l-ümerâ'i'l-ekâbir müstecmi'u cemî'i'l-me'âlî ve'l-mefâhir el-muhtas bi mezîdi inâyeti'l-meliki'l-Kâdir bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan ( ) Ağa -dâme ulüvvuhû- iftihârü'l-emâcidi ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmidi ve'l-mekârim el-muhtas bi mezîdi inâyeti'l-meliki'd-Dâim hâssa bostancıbaşı olan ( ) -dâme mecduhû- tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Dârü'l-hilâfetü'l-aliyye -hamâhallâhu Teâlâ ani'l-âfet ve'l-beliyye- pây-ı taht-ı cihân-bânî ve âb-ı Rûy-i memâlik-i Osmânî olup mecma'-ı ulemâ ve makarr-ı sulehâ-i edyân olmakla memâlik-i saireden rüchânı olduğu gibi sükkânının dahi merâtib-i nâsa göre elbise-i mu'tâde ve kıyâfet-i hasbe'l-âdeleri ruhsat-ı şer'iyyeye mutâbık ve kavânîn-i hikmet-ihtivâya muvâfık olmakla bilâd-ı saire ahalisinden imtiyâzı lâzıme-i nâmus-ı devlet iken, seferler takrîbi ile devlet Edirne'de bulunup umûr-ı mühimmeye iştigâl ile tesâmüh olunmakla bazı yaramaz avretler intihâz-ı fırsat ve sokaklarda halkı idlâl kasdına izhâr-ı zîb ü zînet ve libâslarında gûnâ-gûn ihdâs-ı bid'at ve kefere avretlerine taklîd serpûşlarında u'cûbe heyetler ile nice üslûb-ı ma'yûb ibdâ' ve âdâb-ı ismet bi'l-külliye meslûb olacak mertebe kıyâfetler ihtirâ' etmeleriyle, bundan akdem men' olunmuş iken, mesâlih-i mehâmm-ı nizâm-ı memâlik-i İslâm'a iştigâl esnâsında eslâfınızdan adem-i takayyüdden nâşî yine hetk-i perde-i nâmusdan tehâşî etmeyip ve türlü türlü heyet-i şenî' ve kıyâfet-i fazîhaya mütesaddî ve birbirini görerek bu hâleti ehl-i ırz ve ismet olanlara da âdet olmak mertebelerine müeddî olmakla ümmet-i Muhammed'i ıdlâl ve ifsâda sebeb ve ehl-i ırz ve ve sâhibe-i ısınet olanlara dahi îcâd-ı kıyâfetden nâşî şenâ'atleri sirâyetine bâdî olduğundan mâadâ nisvân kocalarına teklif-i hâm ve muhill-i edeb olan bid'at-i seyyieleri üzere elbise-i nev-zuhûr tedarikine ikdâm ederek zî-kudret olanları zükûr ve nisâya harâm olan israf-ı mâl ve itlâf-ı menâl ile ve kudreti olmayanlar ve olup da bu hâlete rızâ vermeyenler eyyâm-ı mübârekede zevcelerinden müfârakat edecek rütbelere

vardığı zâhir ve âşikâr ve kâr-ı kadîm olan elbise ve akınişe kâsid ve bî-i'tibâr olduğundan ehl-i sûkda ve sair ahali-i beldede zaruret ve ihtiyac vukū'una bâ'is olacağı bedîdâr olup bu emr-i münkerin nehyi lâzım ve bu gûne nisvânın sû-i edeblerini men' şer'an ve kānûnen mühim olmağın, ba'de'l-yevm nisvân taifesi bir şibrden ziyade kebîr yakalı ferace ve üç değirmi mikdârı hadd-i i'tidâlden ziyade yemeni ile sokağa çıkmayıp ve bir parmakdan ziyade şerid isti'mâl etmemek üzere mahalle imâmlarına muhkem tenbih ve te'kîd ve bu gûne bida'-i fâhişenin amelesi olan terzilere şeridçilere dahi zecr ve teşdîd eyleyip ve ederler ise yakaları kat' olunmakla tenbih ve inzâr ve bundan sonra dahi mütenebbih ve müteyakkız olmayıp kirâren müşâhede olunursa, ahz ve diyâr-ı âhara nefy ü iclâ ile te'dîb olunacakların mahalle imâmlarına tenbih ve tefhîm ve siz ki yeniçeri ağası ve bostancıbaşı mûmâileyhimâsız, bu makūle heyet-i fâhişe ile rast geldiğiniz nisvân taifesinden hilâf-ı emr-i şerif hareketlerine müsâmaha ve i'râz-ı ayn ve himâye ile mazmûn-ı emr-i âlîşânı tenfîz ve icrâda bir türlü tekâsülünüz istimâ' olunacak olur ise muâhez ve mu'âkab olacağınızı yakînen bilip ana göre basîret üzere hareket ve bu husûsda ziyade ihtimâm ve dikkat ve bu fermân-ı âlî mehâkimle sicillâta kayd ve sebt ve düstûrü'l-amel olup min ba'd eslemeyenlerin cezâ-i sezâları tertib ve nisvândan kâ'inen men kân mütenebbih olmayanları ta'zîr ve te'dîb eyleyip, müsâmaha ve tekâsülden ihtirâz ve müslime ve kâfire ve sâliha ve fâcireyi kıyâfet-i nâ-meşrû'adan men' ve zecr ve mesâğ-ı şer'î olmayan bid'atlerini men' ü def' eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itaat-makrûnuyla âmil olup hilâfından gāyetü'l-gāye ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâili Şevvâli'l-mükerrem sene semân ve selâsîne ve mi'e ve elf. Be makām-ı Kostantıniyye el-mahrûse.

(İstanbul Şeriye Sicili d.24 Cilt: 21, İSAM Yayınları, İstanbul 2010, sayfa: 97, hüküm no: 31)

Levnî'nin bir minyatürü

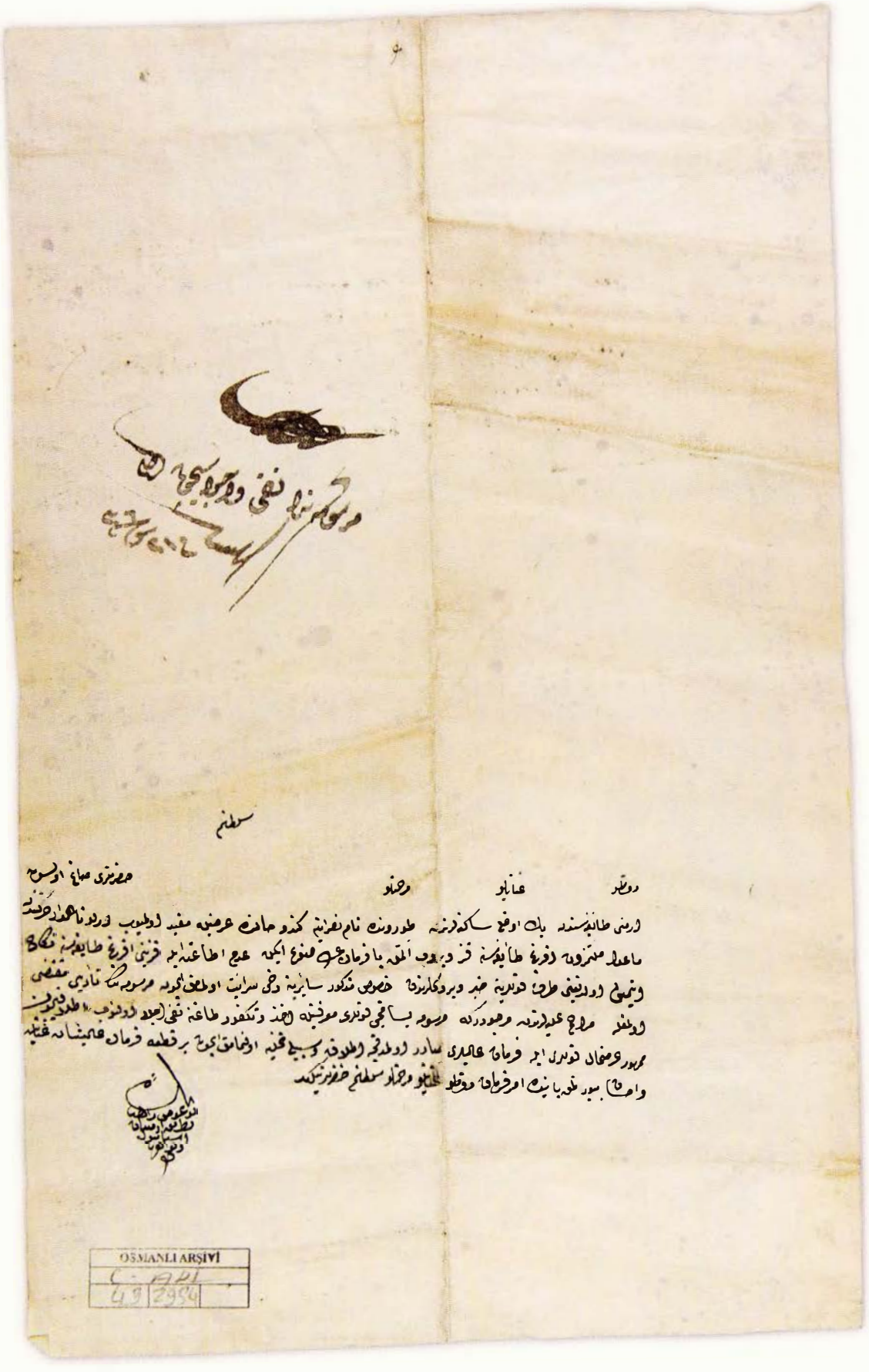

OSMANLI ARŞİVİ
C.ADL
49 2954

ERMENİ KIZLARIN AVRUPALILARLA EVLENME YASAĞI

Kanunen yasak olmasına rağmen kızını Avrupalılara nikahlayan Torondo isimli Ermeni Kadın'ın Tekirdağ'a sürülmesi hakkında Ermeni Patriği'nin yazısı ve sadrazam buyuruldusu.

24 Mayıs 1821

Mersûmenin nefy ü iclâsıçün hüküm buyuruldu. Fî 21 Ş. [Şaban] [12]36

Devletli, inayetli, merhametli sultanım hazretleri sağ olsun.

Ermeni taifesinden Beyoğlu sâkinelerinedn Toronda nam nasrâniyye kendi halinde ırzıyla mukayyed olmayıp türlü nâ-hemvâr hareketinden mâ'adâ milletimizden Efrenc tâifesine kız verip almak bâ-ferman-ı âlî memnu' iken adem-i itâ'at ile kızını Efrenc tâifesine nikah etmiş olduğunu taraf-ı kullarına haber verdiklerinden husus-ı mezkur sâirîne dahi sirayet olmamak için mersûmenin tedibi muktezî olmağla merâhim-i aliyyelerinden murcûdur ki: Mersûme yasakçı kulları marifetiyle ahz ve Tekfurdağı'na nefy [ü] iclâ olunup ıtlâkıçün memhur arzuhal-i kulları ile ferman-ı âlîleri sâdır olmadıkça ıtlak ve sebili tahliye olunmamak içün bir kıt'a ferman-ı âlî-şân inayet ve ihsan buyurulmak bâbında emr [u] ferman devletli, inâyetli, merhametli sultanım hazretlerinindir.

Bende
Bogos Rahib,
Patrik-i Ermeniyân-ı İstanbul ve Tevâbiuhâ, hâlâ

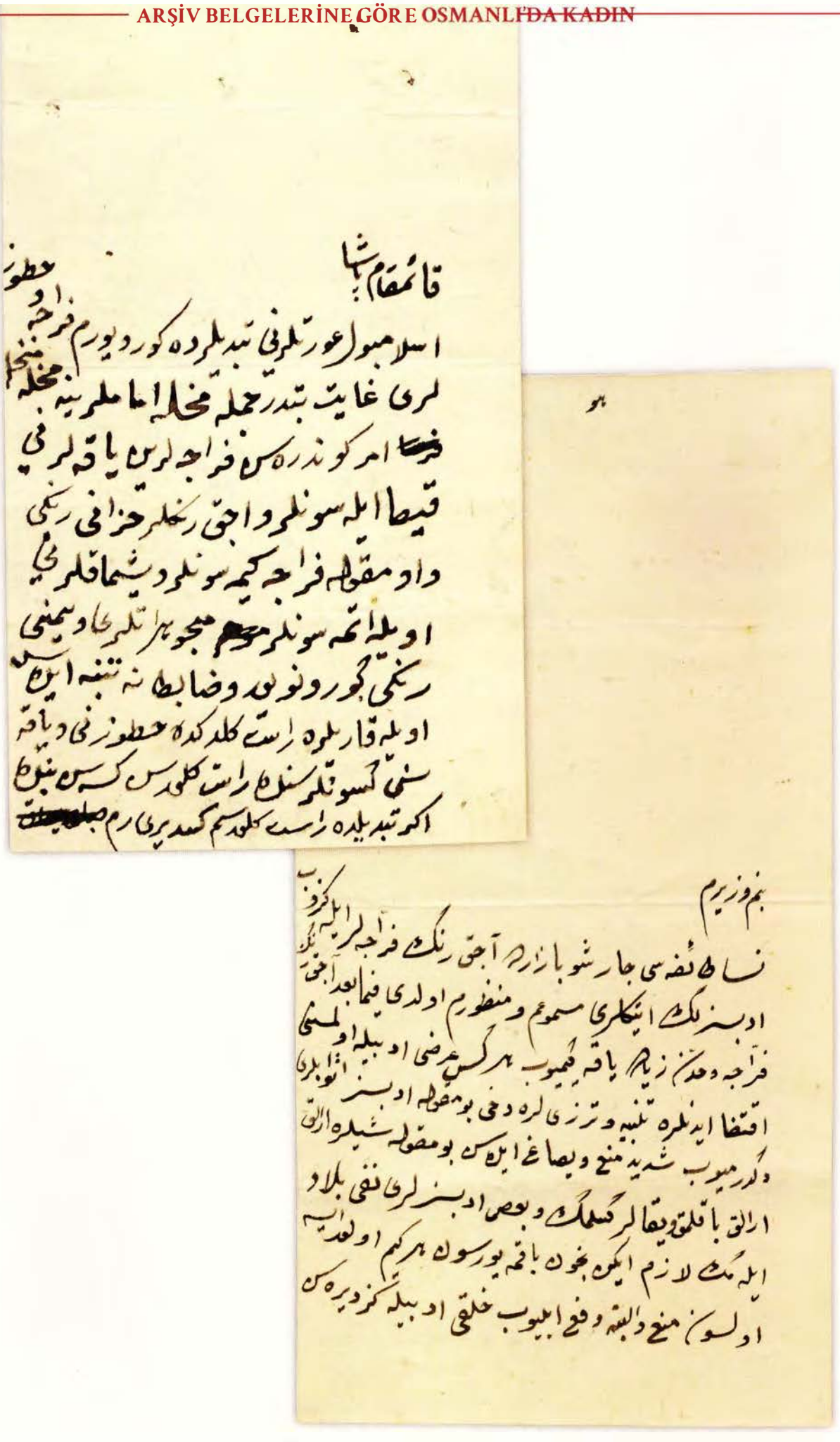

KADINLARIN AÇIK RENK VE BÜYÜK YAKALI FERACELERLE ÇARŞI PAZARDA DOLAŞMAMALARI

Kadınların çarşı ve pazarlarda açık renkli ve büyük yakalı feracelerle gezmemeleri, giyimlerine mücevherlerini göstermeyecek şekilde dikkat etmeleri, terzilerin de kadın kıyafeti dikerken bu kurala göre hareket edmelerine dair Sultan III. Selim'in hatt-ı hümâyûnları

1797

***

Kaymakam Paşa

İslâmbol avretlerini tebdillerde görüyorum. Ferace ve hotozları gayet beddir[1]*. Cümle mahalle imamlarına mahalle mahalle emir gönderesin. Feracelerin yakalarını kıt eylesünler. Açık renkler, hazanî rengi ve o makule ferace giymesünler ve yaşmakları öyle etmesünler. Mücevherâtları ve yemeni rengi görünüyor. Ve zâbitâna tenbih edesin öyle karılara rast geldikde hotozunu ve yakasını kessünler. Sen de rast gelürsen kesesin. Ben de eğer tebdilde rast gelürsem kesdiririm.*

[1797]

Benim Vezirim

Nisâ taifesi çarşu pazarda açık renk feraceler ile gezüb edepsizlik etdikleri mesmû'um ve manzûrum oldu. Fîmâ-ba'd açık renk ferace ve hadden ziyade yaka giymeyüb herkes ırz u edebiyle olmasını iktizâ edenlere tenbih ve terzilere dahi bu makûle edebsiz esvabları diktirmeyüb şedîd men ve yasâğ idesin. Bu makûle şeylere aralık aralık bakılmak ve yakalar kesilmek ve bazı edebsizleri nefy-i bilâd eylemek lâzım iken niçin bakmıyorsun. Her kim olur ise olsun men' ve elbette def' eyleyüb halkı edebiyle gezdiresin.

Fî 21 Ramazan [1]211

1 Metinde "betdir" şeklinde geçmekdedir.

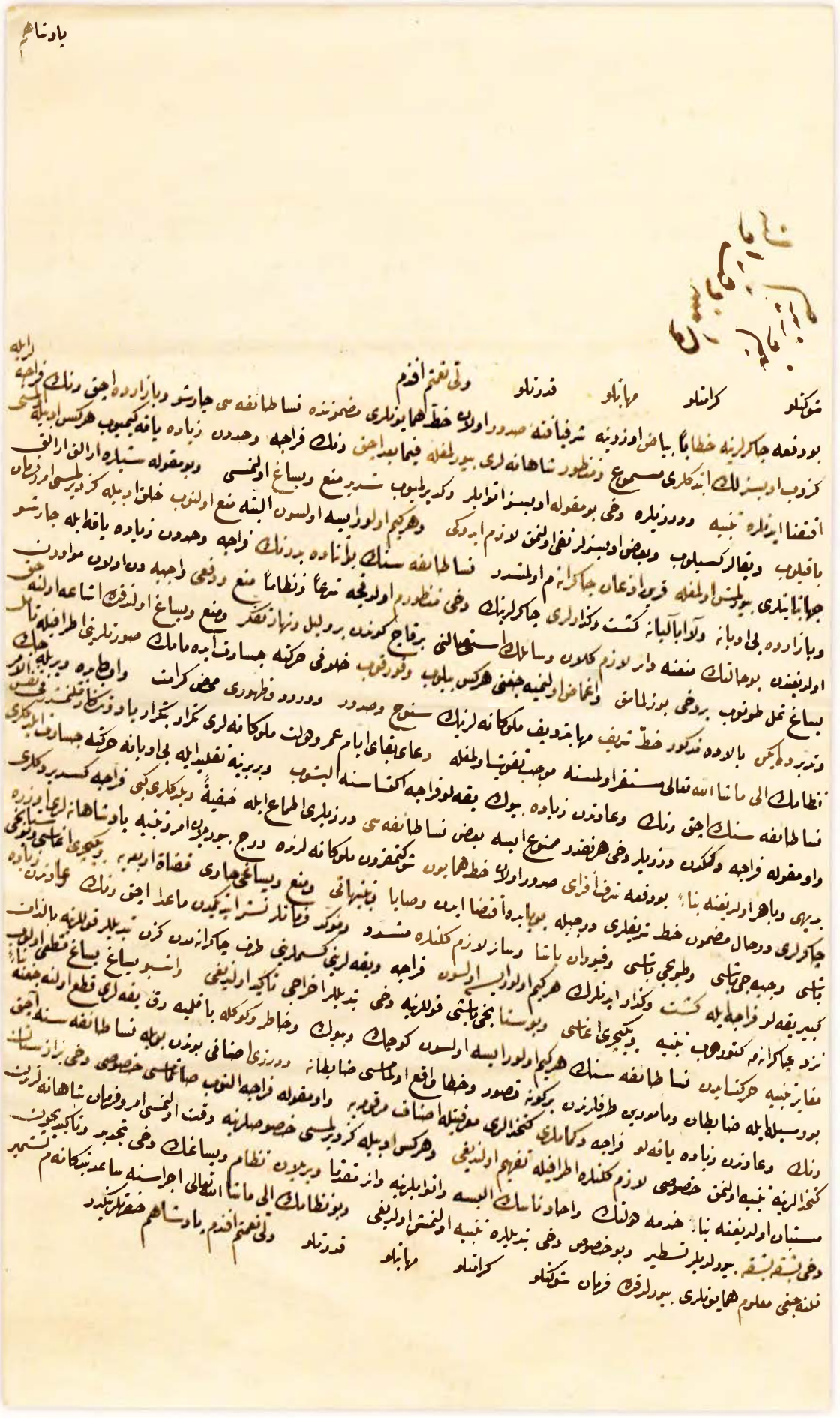

***

Benim vezirim, devamına dikkat oluna.

Şevketli, kerâmetli, mehâbetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Bu defa çâkerlerine hitaben beyaz üzerine şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûnları mazmûnunda nisâ taifesi çarşu ve pazarda açık renk feraceleriyle gezüp edepsizlik etdikleri mesmû' ve manzûr-ı şahaneleri buyurulmağla, fîmâ-ba'd açık renk ferace ve hadden ziyade yaka giymeyüp herkes edebiyle olmasını iktizâ edenlere tenbih ve terzilere dahi bu makule edebsiz esvablar dikdirilmeyüp şedîd men' ve yasak olunması ve bu makule şeylere aralık aralık bakılup ve yakalar kesilüp ve bazı edebsizler nefy olunmak lâzım idüğü ve her kim olur ise olsun elbetde men' olunup halk edebiyle gezdirilmesi emr u fermân-ı cihan-bânîleri buyurulmuş olmakla karîn-i iz'ân-ı çâkerânem olmuşdur. Nisâ taifesinin bu esnada bed renk ferace ve hadden ziyade yaka ile çarşu ve pazarlarda bî-edebâne ve laabâliyâne geşt ü güzârları çâkerlerinin dahî manzûrum oldukca şer'an ve nizâmen men' ü def'i vâcibeden olan mevâddan olduğundan bu hâletin men'ine dair lâzım gelen vesâilin istihsâlini birkaç günden berü leyl ü nehar tefekkür ve men' ü yasak olundukda işâ'a olunacak yasak temel tutup bir dahi bozulmamak ve iğmaz olunmayacağını herkes bilüp ve korkup hilâfı harekete cesaret edememek suretlerini etrafıyla teemmül ve tedbirde iken bâlâda mezkûr hatt-ı şerif-i mehâbet-redîf-i mülûkânelerinin sünûh ve sudûr ve vürûd u zuhûru mahz-ı kerâmet ve ol bâbda verilecek nizamın ilâ mâşâallahu Teâlâ müstekarr olmasına mûceb-i takviyet olmakla duâ-yı bekâ-yı eyyâm-ı ömr ü devlet-i mülûkâneleri tekrar be-tekrar yâd u tezkâr kılınmışdır. Fi'n-nefsi'l-emr nisâ taifesinin açık renk ve âdetden ziyade büyük yakalar ferace iktisâsına alışup ve birbirine taklîd ile bî-edebâne harekete cesaret eyledikleri ve o makûle ferace dikmekden terziler her ne kadar memnû' ise bazı nisâ taifesi terzileri ıtmâ' ile hafiyyeten diledikleri gibi ferace kesdirdikleri bedihî ve bâhir olduğuna binâen bu defa şeref-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı mülûkânelerinde derc buyurulan emr ü tenbih-i padişahâneleri üzere çâkerleri derhal mazmûn-ı hatt-ı şerifleri derciyle bu bâbda iktizâ eden vesâyâ ve tenbihâtı vaz' ve yasağı hâvî kuzât-ı erba'aya ve yeniçeri ağası ve bostancıbaşı ve cebecibaşı ve topçubaşı ve kapudan paşa ve sair lâzım gelenlere müşedded ve müekked fermanlar neşr etdiğimden mâadâ açık renk ve âdetden ziyade kebir yakalı ferace ile geşt ü güzar edenlerin her kim olur ise olsun ferace ve yakalarını kesmelerini taraf-ı çâkerânemden gezen tebdiller kullarına bizzat nezd-i çâkerâneme getürdüp tenbih ve yeniçeri ağası ve bostancıbaşı kullarına dahi tebdiller ihracı te'kîd olunduğu ve işbu yasak, yasak-ı kat'î olup mugayir-i tenbih hareket eden nisâ taifesinin her kim olur ise olsun küçük ve büyük ve hatır ve gönüle bakılmayarak yakaları kat' olunacağına binâen bu vesile ile zâbitân ve memurîn taraflarından bir gûne kusur ve hata vâki olmaması zâbitâna ve terzi esnafı bundan böyle nisâ taifesine açık renk ve âdetden ziyade yakalı ferace dikmemeleri kethüdaları ma'rifetiyle esnaf-ı merkûmeye ve o makule ferace alınup satılmaması hususu dahi bezzâzistan kethüdalarına tenbih olunmak hususu lâzım gelenlere etrafıyla tefhîm olunduğu ve herkes edebiyle gezdirilmesi hususlarına dikkat olunması emr u fermân-ı şahanelerinden müstebân olduğuna binâen hademe-i devletin ve ahâd-ı nâsın elbise ve esvablarına dair mukaddema verilen nizam ve yasağın dahi tecdîd ve te'kîdiçin dahi başka başka buyuruldular tastîr ve bu husus dahi tebdillere tenbih olunmuş olduğu ve bu nizamın ilâ mâşâallahi Teâlâ icrasına sâ'id-i bendegânem teşmîr kılınacağı malum-ı hümâyûnları buyuruldukda ferman şevketli, kerâmetli, mehâbetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerinindir.

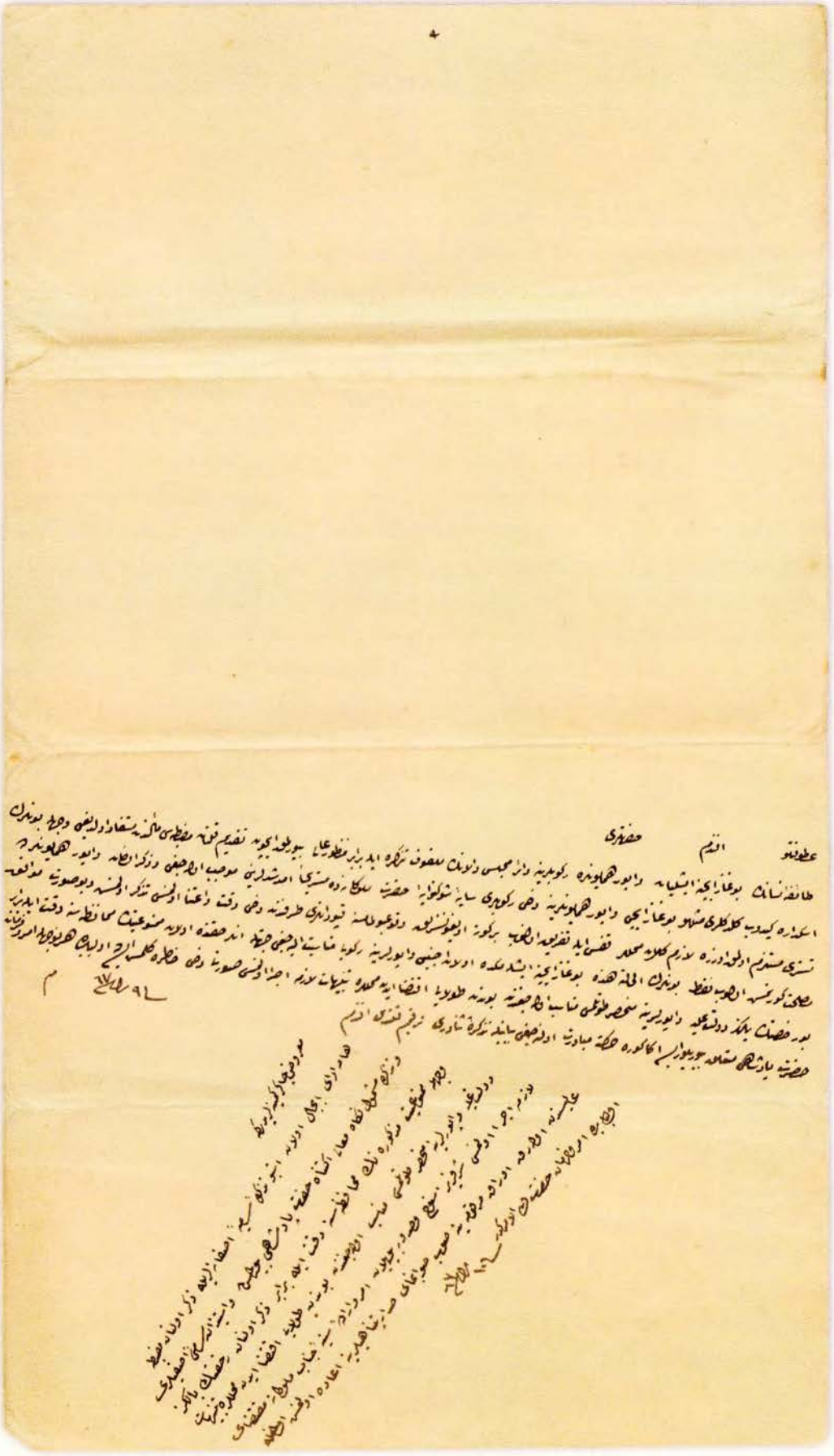

İ. MVL, 196/6068

KADINLARIN BOĞAZİÇİ'NDE YABANCI ŞİRKETLERE AİT VAPURLARDA SEYAHAT ETME YASAĞI

Kadınların Üsküdar'a gidip geldikleri gibi Boğaziçi'nde işleyen devlet vapurlarına binebilecekleri ancak bu vapurlarda tesettüre uygun tarzda erkek ve kadın mahallerinin ayrı tutulması ve hiçbir şekilde uygunsuz hareket olunmaması hususuna kaptanlarca dikkat edilmesi bununla beraber Boğaziçinde yolcu taşıyan yabancı şirketlere ait vapurlarda kadınların seyahat etme yasağının devamına dair irâde

13 Ocak 1851

Atûfetli efendim hazretleri

Taife-i nisânın Boğaziçi'ne işleyen vapur-ı hümâyunlara rükûblarına dair Meclis-i Vâlâ'nın melfûf tezkire ile beraber manzûr-ı âlî buyurulmak için takdim kılınan mazbatası meâlinden müstefâd olduğu vechile bunların Üsküdar'a gidip gelmeleri misillü Boğaziçi vapur-ı hümâyûnlarına dahi rükûbları saye-i şevket-vâye-i hazret-i mülûkânede müsterihen âmed ü şüdlerini mûcib olacağı ve zikrolunan vapur-ı hümâyûnlarda tesettürü müstelzim olmak üzere lâzım gelen mahaller kafes ile tefrîk olunup bir gûnâ uygunsuzluk vuku bulmamasına kapudanları tarafından dahi dikkat ve itina olunması tezekkür olunmuş ve bu suret muvâfık-ı maslahat görünmüş olup fakat bunların el-hâletü hâzihî Boğaziçi'ne işlemekde olan ecnebi vapurlarına rükûbu münasebet olmayacağı cihetle onlar hakkında olan memnû'iyetin muhafazasına dikkat ile beraber bu ruhsatın yalnız Devlet-i Aliyye vapurlarına münhasır tutulması münasib olacağından bundan dolayı iktizâ eden mahallere tenbihât-ı lâzıme icra olunması sureti dahi hâtıra gelmiş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i pâdişâhî müte'allik buyurulur ise ona göre harekete mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 9 Ra [Rebîülevvel] [12]67

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-ârâ-yı ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata ve tezkire meşmûl-i nigâh-ı ma'âlî-iktinâh-ı hazret-i Padişahî buyurulmuş ve istîzân-ı sâmî-i âsafîleri vechile memnû'iyet-i mezkûrenin muhafazasına dikkat ile beraber zikrolunan ruhsatın yalnız Devlet-i Aliyye vapurlarına münhasır tutulması münasib olacağından bundan dolayı iktizâ eden mahallere tenbihât-ı lâzıme icra olunması şeref-rîz-i sünûh ve sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı âlîsinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı savâb-hây-ı Sadâret-penâhîlerine iade olunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 Ra [Rebîülevvel] [12]67

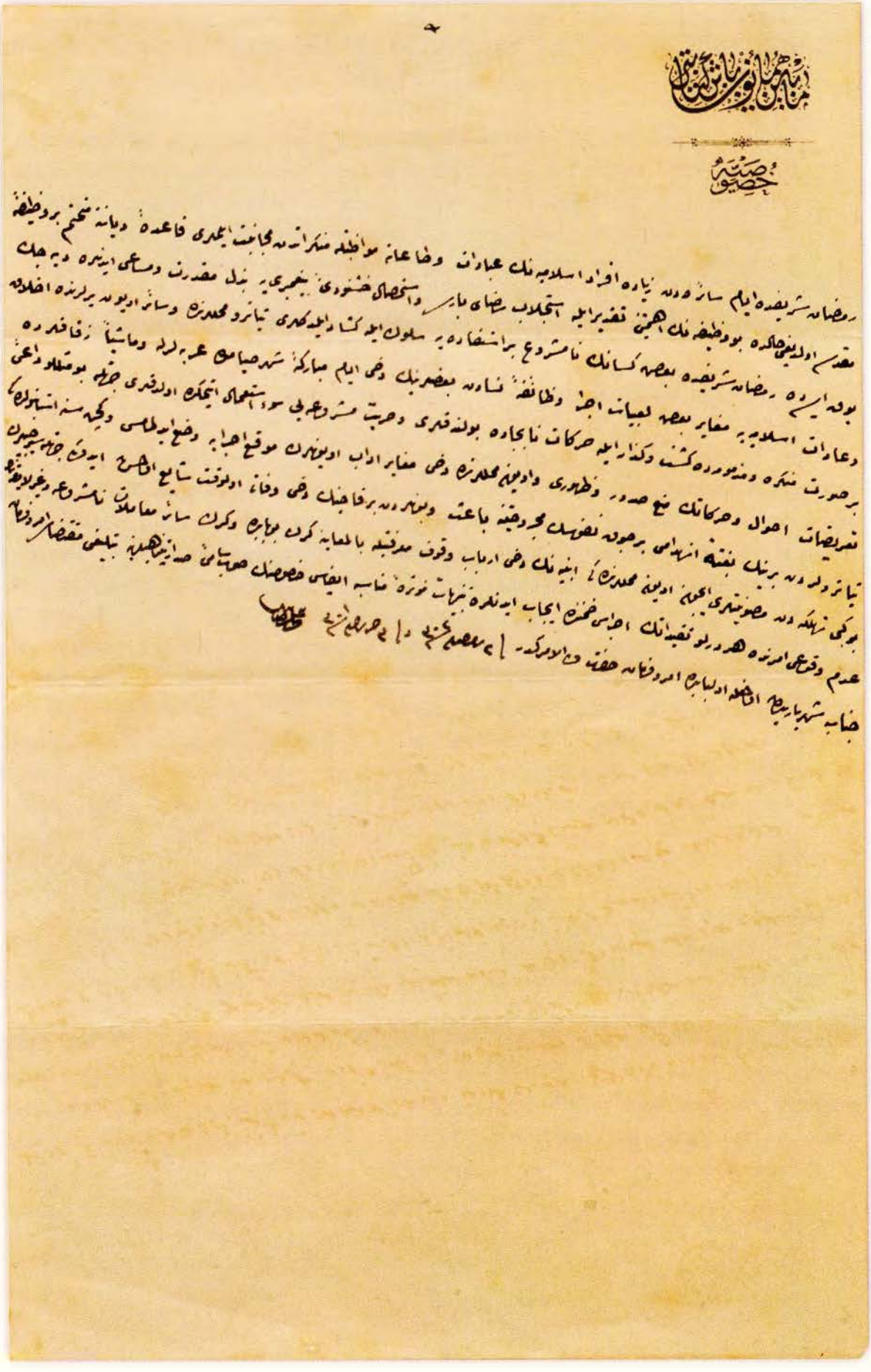

KADINLARIN RAMAZAN'DA SOKAKLARDA UYGUNSUZ DAVRANIŞLARDA BULUNMAMALARI

Müslümanların Ramazan ayında diğer zamanlardan daha fazla ibadet ve dua ile meşgul olmaları ve günahlardan kaçınmaları gerekirken bu ayda bazı kadınların arabalarla ve yaya olarak sokaklarda ahlak sınırlarını aşacak davranışlar sergiledikleri, konu ile ilgili her türlü tedbirin alınması ve gerekli kişilere tenbihâtda bulunulmasına dair II. Abdülhamid'in emri

15 Haziran 1885

Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbeti
Hususiye

Ramazan-ı şerifde eyyâm-ı saireden ziyade efrâd-ı İslâmiyenin ibâdât ve tâ'ata muvâzebetle münkerâtdan mücânebet eylemeleri kaide-i diyânete mütehattim bir vazife-i mukaddese olduğu halde bu vazifenin ehemmiyetini takdir ile isticlâb-ı rızâ-yı Bârî ve istihsâl-i hoşnudî-i peygamberîye bezl-i makderet ve mesâî edenlere diyecek yok ise de Ramazan-ı şerifde bazı kesânın nâ-meşrû bir istifadeye sülûk ile küşâd eyledikleri tiyatro mahallerinde ve sair oyun yerlerinde ahlâk ve âdât-ı İslâmiyeye mugayir bazı lu'biyyât icra ve taife-i nisâdan bazılarının dahi eyyâm-ı mübareke-i şehr-i siyâmda arabalarla ve mâşiyen sokaklarda bir suret-i münkere ve mezmûmede geşt ü güzâr ile harekât-ı nâ-becâda bulundukları ve hürriyet-i meşru'ayı su-i isti'mâl etmekde oldukları cihetle bu misillü dâ'î-i ta'rîzât ahvâl ve harekâtın men'-i sudûr ve zuhuru ve oyun mahallerinde dahi mugayir-i âdâb oyunların mevki'-i icraya vaz' edilmemesi ve geçen sene İstanbul'daki tiyatrolardan birinin bağteten inhidâmı birçok nüfusun mecrûhiyetine bâis ve bunlardan birkaçının dahi vefatı ol vakit şâyi' olmuş idüğü cihetle seyircilerin bu gibi tehlikeden masûniyetleri için oyun mahallerindeki ebniyyenin dahi erbâb-ı vukûf ma'rifetiyle bi'l-muayene gerek bu bâbda ve gerek sair muamelât-ı nâ-meşrû'a ve gayr-ı lâyıkanın adem-i vuku'u emrinde her türlü takayyüdâtın icrası zımnında icab edenlere tenbihât-ı müessire-i münasibe ifası hususunun savb-ı sâmî-i Sadâret-penâhîlerine tebliği muktezâ-yı emr u fermân-ı cenâb-ı şehriyârîden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Ramazan [1]302 ve Fî 3 Haziran [1]301

Bende
Ali Rıza

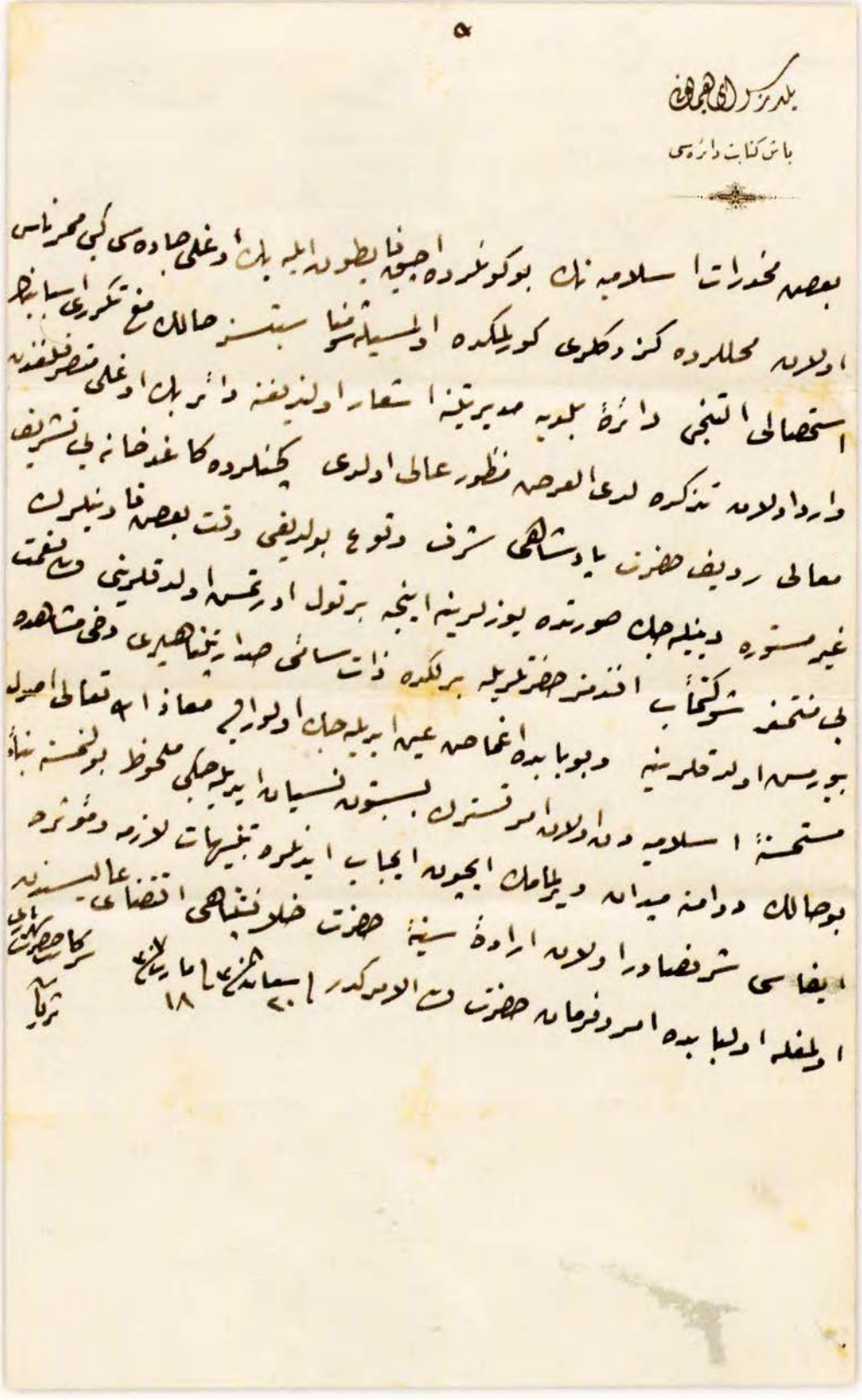

İ. DH, 1222/95690

KADINLARIN BEYOĞLU'NDA AÇIK FAYTONLARLA VE İNCE ÖRTÜLERLE GEZMEMELERİ

Bazı Müslüman kadınların Beyoğlu'nda açık faytonlar ile gezdikleri ve örtüsüz denecek şekilde yüzlerini ince bir tül ile örttükleri görüldüğünden bu gibi uygunsuzlukların önlenmesi hakkında irâde

30 Mart 1891

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dairesi

Bazı muhadderât-ı İslâmiyenin bugünlerde açık fayton ile Beyoğlu caddesi gibi memerr-i nâs olan mahallerde gezdikleri görülmekde olmasıyla şu münasebetsiz hâlin men'-i tekerrürü esbâbının istihsâli Altıncı Daire-i Belediye Müdüriyeti'ne iş'âr olunduğuna dair Beyoğlu Mutasarrıflığı'ndan vârid olan tezkire lede'l-arz manzûr-ı âlî oldu. Geçenlerde Kağıdhâne'yi teşrif-i ma'âlî-redîf-i hazret-i Padişahî şeref-vuku bulduğu vakit bazı kadınların gayr-ı mestûre denilecek suretde yüzlerine ince bir tül örtmüş olduklarını veli-nimet-i bî-minnetimiz şevket-meâb efendimiz hazretleriyle birlikde zât-ı sâmî-i Sadâret-penâhîleri dahi müşahede buyurmuş olduklarına ve bu bâbda iğmâz-ı ayn edilecek olur ise mazallâhu Teâlâ usul-i müstahsene-i İslâmiyeden olan emr-i tesettürün büsbütün nisyân edileceği melhuz bulunmasına binâen bu hâlin devamına meydan verilmemek için icab edenlere tenbihât-ı lâzıme ve müessire ifası şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Şaban [1]308 / fî 18 Mart [1]307

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Süreyya

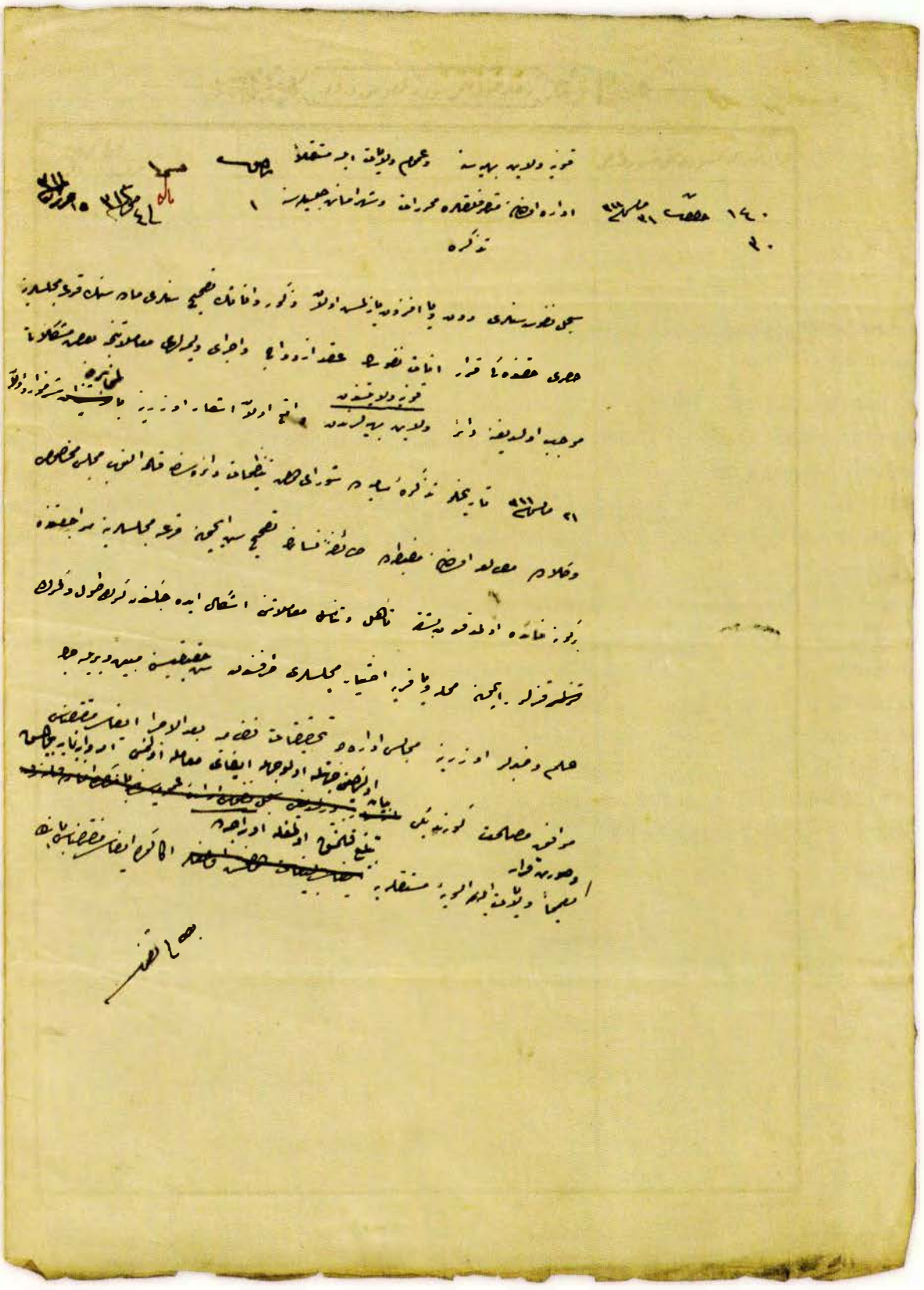

KADIN VE KIZLARIN NÜFUS SİCİLLERİNDE YAŞ DÜZELTME İŞLEMLERİ

Nüfus siciline yaşları büyük veya küçük yazılmış olan kadın ve kızların yaş düzeltme muamelelerinin, mahalle ve köy ihtiyar meclisleri tarafından gerçek yaşlarını gösterir verilecek ilmuhaber üzerine ve idare meclislerince tahkikât icrasından sonra yapılmasının vilâyetlere ve mutasarrıflıklara tebliğ edilmesi

27 Haziran 1895

Dahiliye Mektubî Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır

Konya Vilâyet-i Behiyyesi'ne ve Umum Vilâyât ile müstakilen idare olunan Mutasarrıflıklara muharrerât ve Şehremânet-i Celîlesi'ne tezkire

Sicill-i nüfusa sinnleri dûn veya efzûn yazılmış olan zükûr ve inâsın tashih-i sinnleri maddesinin kur'a meclislerine hasrı hakkındaki karar inâs nüfusunun akd-i izdivâc ve icra-yı velimeleri muamelâtınca bazı müşkilâtı mûcib olduğuna dair Konya Vilâyeti'nden /vilâyet-i behiyyelerinden vâki olan iş'âr üzerine bi'l-muhabere şeref-vârid olan 21 Mayıs [1]311 tarihli tezkire-i sâmiyede Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi'nden kaleme alınıp Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'da mütâlaa olunan mazbatada taife-i nisânın tashih-i sinn için kur'a meclislerine müracaatında bir gûne faide olmadıkdan başka te'ehhül ve tenâsül muamelâtını işkâl edeceğinden gerek dul ve gerek kızlar için mahalle veya karye ihtiyar meclisleri tarafından sinn-i hakikîsini mübeyyin verilecek ilmuhaberler üzerine mecâlis-i idarece tahkikât-ı nizâmiye ba'de'l-icra ifa-yı muktezâsı muvâfık-ı maslahat göründüğü beyân olunduğu cihetle ol vechile ifa-yı muamele olunması emr u izbâr buyurulmuş ve suret-i karar ta'mimen vilâyât ile elviye-i müstakileye tebliğ kılınmış olmakla oraca da ona göre ifa-yı muktezâsı bâbında.

Fî 4 Muharrem [1]312 / fî 15 Haziran [1]311

Battalı nüfusa

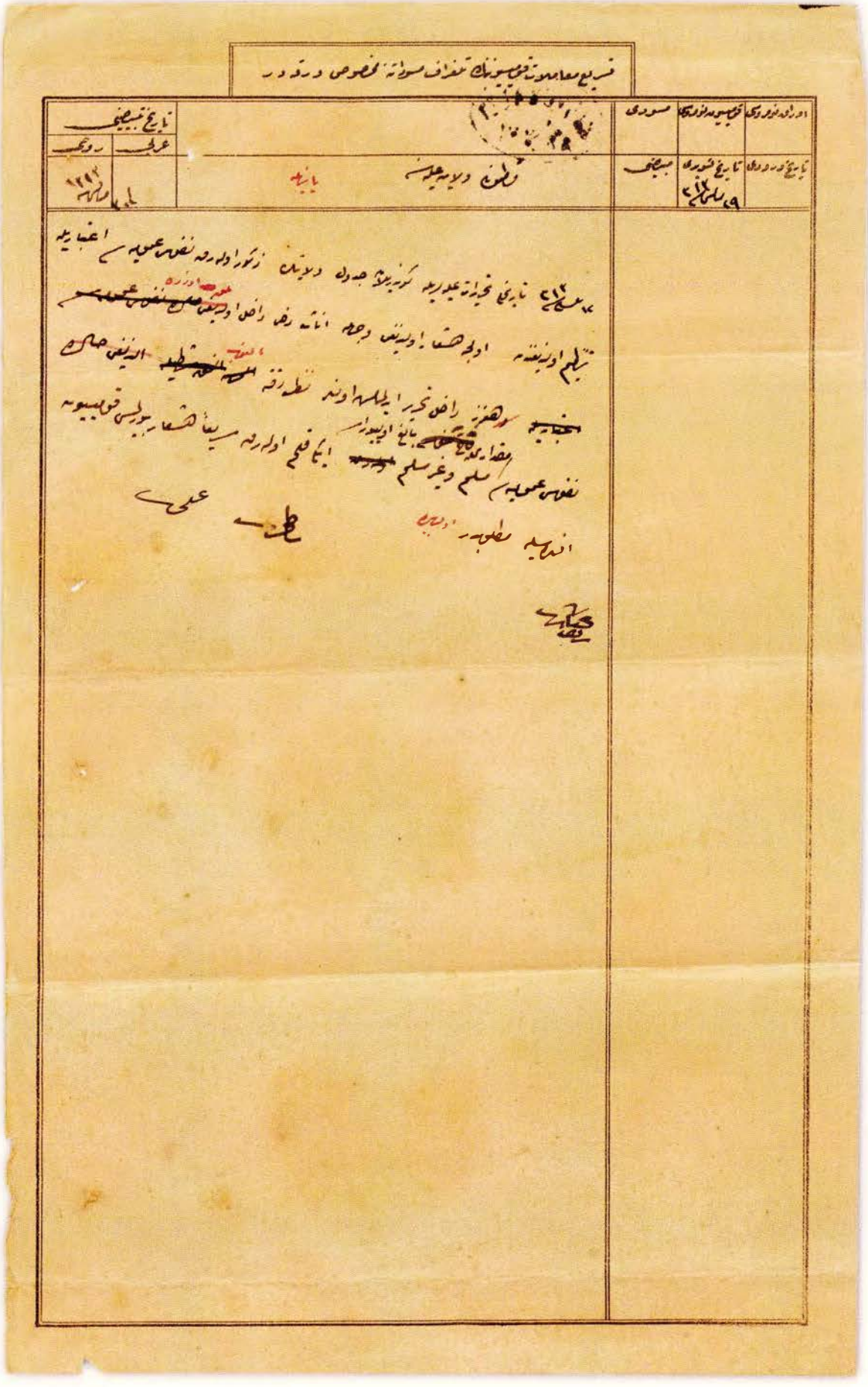

NÜFUS SAYIMLARINDA KADINLARIN DA YAZILMASI

Nüfus sayımında sadece erkek nüfusunun değil kadın nüfusunun da yazılması ve toplam nüfusun müslim ve gayr-ı müslim iki kalem olarak bildirilmesine dair

12 Haziran 1897

Tesrî'-i Muamelât Komisyonu'nun Telgraf Müsveddâtına Mahsus Varakadır
Tarih-i Tebyîzi: 30 Mayıs 1313

Kastamonu Vilâyet-i Aliyyesi'ne

12 Nisan [1]313 tarihli tahrirât-ı aliyyeleriyle gönderilen cedvel vilâyetin zükûr olarak nüfus-ı umumiyesi itibarıyla tanzim olunduğundan evvelce iş'ar olunduğu vechile inas dahi dahil olmak üzere henüz dahil-i tahrîr edilmemiş olanların nazar-ı dikkate alınıp nüfus-ı umumiyesi mikdarı neye baliğ oluyor ise müslim ve gayr-ı müslim iki kalem olarak serî'an iş'âr buyurulması komisyon ifadesiyle matlûbdur ol bâbda.

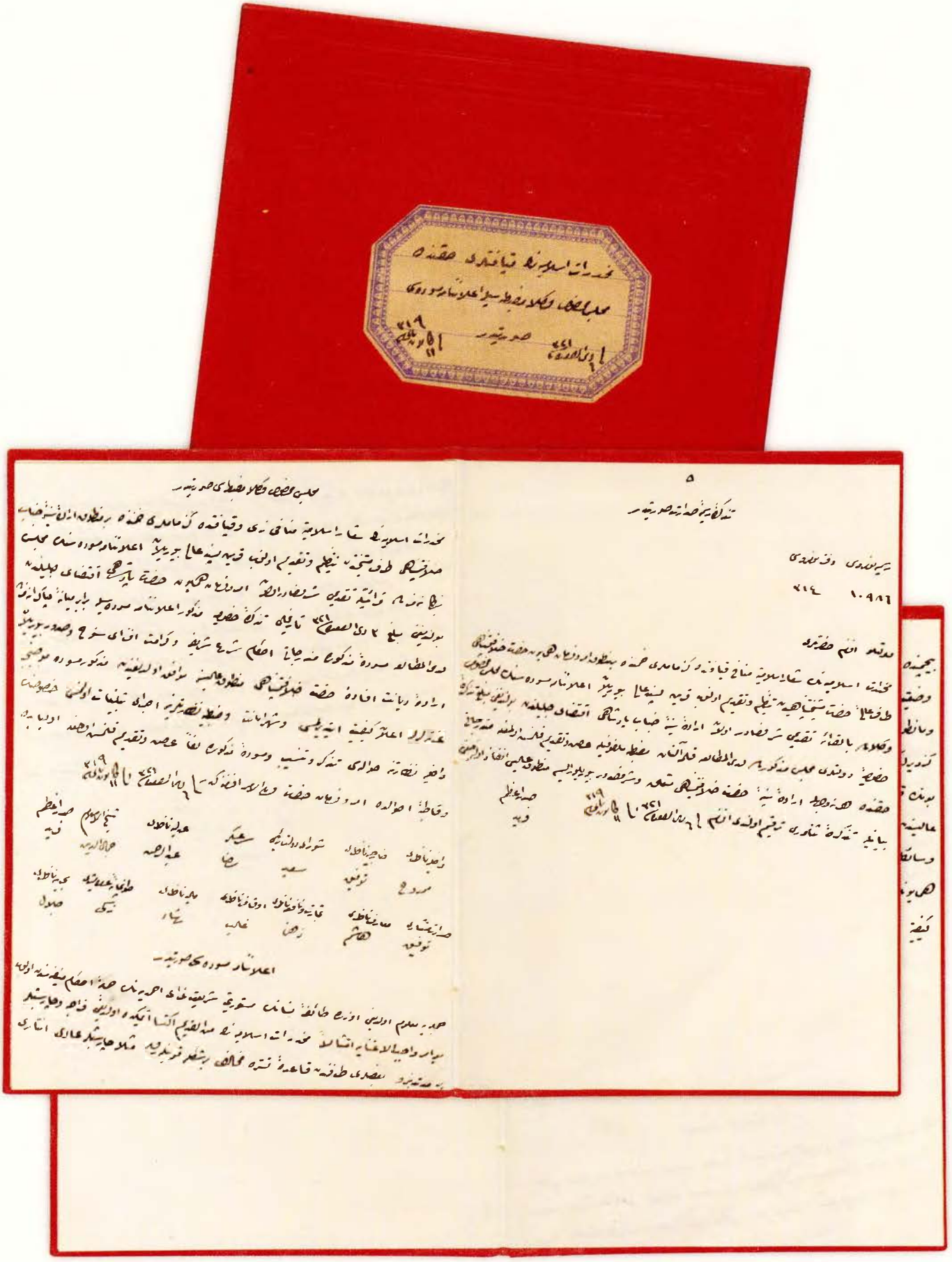

Y. MRZ.d., 11954

MÜSLÜMAN KADINLARIN İSLÂMİYET ŞİARINA AYKIRI KIYAFETLERLE GEZMEMELERİ

Müslüman kadınların örtünmesi İslâm dininin önemli kurallarından biri olması sebebiyle eskiden beri giymekte oldukları ferace ve çarşafların bir süredir bazıları tarafından tesettür kaidelerine aykırı bir şekle sokulduğu, çarşafların adi entari biçiminde ve feracelerin kolsuz ve münasebetsiz surette dikildiği, yaşmakların gayet ince ve saçları tamamen gösterecek vaziyette kullanılmakta olduğu, bazı kadınların da ferace yerine Osmanlı subaylarının ceketlerine benzer ceket ve manto giydikleri, tesettür zamanı gelmiş olan bazı kızların da açık ve düzgün olmayan kıyafetlerle gezdirildiklerinin görülmekte olduğu, İslâmiyet'e yakışmayacak bu gibi davranışların devamının asla caiz olmayacağı, bu gibi durumların kesin olarak engellenmesi gerektiğine dair hükûmetin kararı ve ilannâme suretleri

24 Ocak 1904

Muhadderât-ı İslâmiye'nin Kıyafetleri Hakkında Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ Mazbatasıyla İlannâme Müsveddesi Suretidir

Fî 6 Zilkade [1]321 / fî 11 Kânûn-ı Sânî [1]319

***

Resmiye numarası: 10986
Defter numarası: 314

Tezkire-i Resmiye-i Sadâret suretidir

Devletli efendim hazretleri

Muhadderât-ı İslâmiyenin şiâr-ı İslâmiyet'e münâfî kıyafette gezmemeleri zımnında ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhî taraf-ı âlî-i hazret-i Meşihat-penâhîden tanzim ve takdim olunup karîn-i pesend-i âlî buyurulan ilannâme müsveddesinin Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'da bi'l-kırae takdimi şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî iktizâ-yı celîlinden bulunduğunu mübelliğ tezkire-i hususiye-i devletleri meclis-i mezkûrda lede'l- mütâlaa kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz ve takdim kılınmış olmakla mündericâtı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 6 Zilkade [1]321 / Fî 11 Kânûn-ı Sânî [1]319

Sadrıazam
Ferid

Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ mazbatası suretidir

Muhadderât-ı İslâmiyenin şiâr-ı İslâmiyet'e münâfî zî ve kıyafette gezmemeleri zımnında bermantûk-ı irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî taraf-ı Meşihat'den tanzim ve takdim olunup karîn-i pesend-i âlî buyurulan ilannâme müsveddesinin meclis-i bendegânemizde kırâetiyle takdimi şeref-sâdır olan emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i Padişahî iktizâ-yı celîlinden bulunduğunu mübelliğ 3 Zilkade [1]321 tarihli tezkire-i hususiye mezkûr ilannâme müsveddesiyle beraber miyâne-i çâkerânemizde lede'l-mütâlaa müsvedde-i mezkûre mündericâtı ahkâm-ı şer'-i şerife ve kerâmet-efzâ-yı sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i diyânet-ifade-i hazret-i hilâfet-penâhî mantûk-ı âlîsine muvâfık olduğundan mezkûr müsvedde mûcebince gazetelerle ilân-ı keyfiyet etdirilmesi ve Şehremânet ve Zabtiye Nezâretlerine icra-yı tebligât olunması hususunun Dahiliye Nezâreti'ne havalesi tezekkür ve tensîb ve müsvedde-i mezkûre leffen arz ve takdim kılınmış olmakla ol bâbda ve kâtıbe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 6 Zilkade [1]321 ve fî 11 Kânûn-ı Sânî [1]319

Sadrıazam Ferid	Şeyhülislâm Cemaleddin	Adliye Nazırı Abdurrahman	Serasker Rıza	Şûrâ-yı Devlet Reisi Sâ'id	Hariciye Nazırı Tevfik	Dahiliye Nazırı Memdûh
Bahriye Nazırı Celâl	Tophâne-i Âmire Müşiri Zeki	Maliye Nazırı Reşad	Evkâf Nazırı Gâlib	Ticaret ve Nâfia Nazırı Zihni	Maârif Nazırı Haşim	Sadâret Müşteşarı Tevfik

***

İlannâme Müsveddesi suretidir

Cümleye malum olduğu üzere taife-i nisânın mestûriyeti şeriat-i garrâ-yı Ahmediyenin cümle-i ahkâm-ı münîfesinden olup bu emr-i vâcibü'l-itinaya imtisâlen muhadderât-ı İslâmiyenin mine'l-kadim iktisâ etmekde olduğu ferace ve çarşablar bir müddetden beri bazıları tarafından kaide-i tesettüre muhalif bir şekle konularak mesela çarşablar adi entari biçiminde ve feraceler kolsuz ve münasebetsiz resimde yapılıp ve yaşmaklar da gayet ince ve saçları tamamen gösterecek vaziyetde isti'mâl olunup bazı kadınların dahi ferace yerine zâbıtân-ı asâkir-i şahane caketlerine mümâsil caket ve manto iktisâ eyledikleri ve tesettür zamanı gelmiş olan bazı murâhika kızların da açık ve gayr-ı me'lûf bir kıyafetde gezdirildikleri görülmekde olduğuna ve şiâr-ı İslâmiyet'e yakışmayacak bu gibi ahvâlin devamı asla caiz olmadığına mebnî bunun katiyyen men'i kerâmet-efzâyı sünûh ve sudûr olan irâde-i diyânet-ifade-i hazret-i halifet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunmuş ve taife-i nisâdan âdâb-ı şer'iye ve şeâir-i İslâmiyeye muhalif zî ve kıyafetde gezenler olduğu vesâit-i mu'temene ile bi't-tahkik anlaşıldığı hâlde velileri hakkında tedâbîr-i zecriye icrasıyla hükm-i emr u fermân-ı hümâyûnun infazı mukarrer olup ol bâbda lâzım gelenlere tebligât-ı ekîde ifa kılınmış olmakla ilân-ı keyfiyete ibtidâr olundu.

Mukabele olunmuşdur

Kulları Refik	Kulları Mehmed	Abd-i memlûkleri Tahsin

Şemsiyeli Bir Türk Kadını,
İBB Atatürk Kitaplığı, Krt 4032

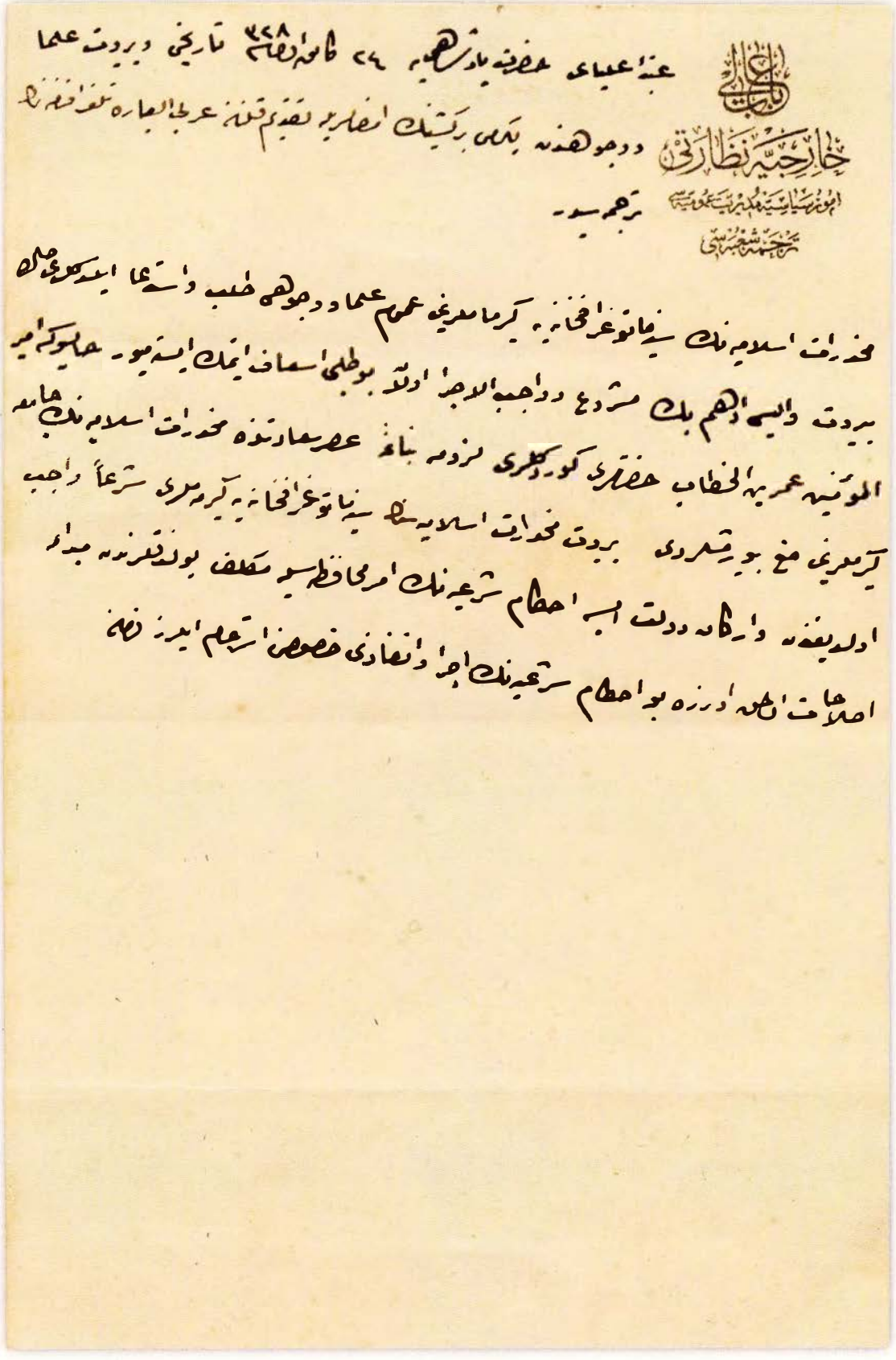

BEYRUT'TA İSLÂM KADINLARININ SİNEMALARA GİRMELERİNİN YASAKLANMASI

Beyrut'ta İslâm kadınlarının sinemaya girmelerinin yasaklanması hususunun âlimler ve halkın ileri gelenlerince talep ve istida edildiği, Şeyhülislâmlık makamının da Beyrutluların bu talebini onayladığına dair Dahiliye Nezâreti'nin Beyrrut Vilâyeti'ne telgrafı

21 Ocak 1913

Bâb-ı Âlî
Hariciye Nezâreti
Umûr-ı Siyasiye Müdüriyet-i Umumiyesi
Tercüme Şubesi

Atebe-i Ulyâ-yı Hazret-i Padişahî'ye 24 Kânûn-ı Evvel [1]328 tarihli ve Beyrut ulema ve vücûhundan yirmi bir kişinin imzalarıyla takdim kılınan arabiyyü'l-ibare telgrafnâmenin tercümesidir

Muhadderât-ı İslâmiyenin sinematografhâneye girmemelerini umum ulema ve vücûhu taleb ve istid'â eyledikleri hâlde Beyrut Valisi Edhem Bey meşrû' ve vâcibü'l-icra olan bu talebi is'âf etmek istemiyor. Halbuki Emirü'l-Mü'minîn Ömer bin El-Hattab hazretleri gördükleri lüzuma binâen asr-ı saadetinde muhadderât-ı İslâmiyenin camiye girmelerini men' buyurmuşlardı. Beyrut muhadderât-ı İslâmiyesinin sinematografhâneye girmemeleri şer'an vâcib olduğundan ve erkân-ı devlet ise ahkâm-ı şeriyenin emr-i muhafazasıyla mükellef bulunduklarından mebde'-i ıslahat olmak üzere bu ahkâm-ı şeriyenin icra ve infazı hususunu istirhâm eyleriz fermân.

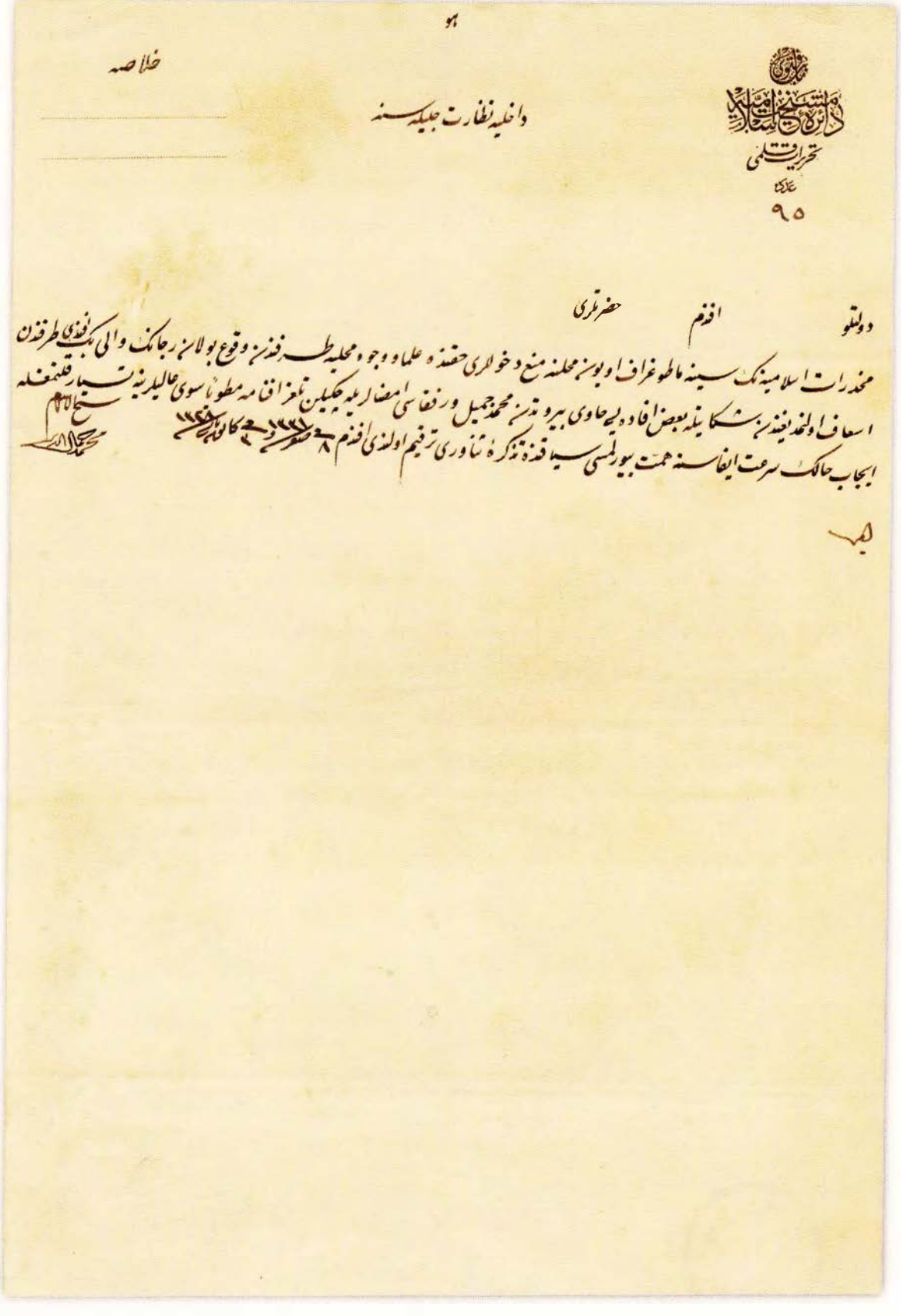

خلاصه

داخلیه نظارت جلیله سنه

دائره مخابرات سلامیه
تحریرات قلمی
علاکه
۹۵

دولتلو افندم حضرتلری

مخدرات اسلامیه نک سینه ماطوغراف اولبوسز محلنه منع دخولری حقنده علماء وجوه محلیه طرفندن وقوع بولان رجانک والی پاشا حضرتلری طرفندن اسعاف اولنمغله بوسکایله بعض افاده یه حاوی بیرودتز محمد جمیل ورفقاسی امضالریله جکلین تلغراف نامه مطوی سوی عالیلرینه تسیار قیلنمغله ایجاب حالک سرعت ایفاسنه همت بیورلمسی سیاقنده تذکره ثناوری ترقیم اولندی افندم

Bâb-ı Fetvâ
Daire-i Meşihat-i İslâmiye
Tahrirât Kalemi
Aded
95

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Muhadderât-ı İslâmiyenin sinematograf oyun mahalline men'-i duhûlleri hakkında ulema ve vücûh-ı mahalliye tarafından vuku bulan ricanın vali beyefendi tarafından is'âf olunmadığından şikâyetle bazı ifadeyi hâvî Beyrut'dan Muhammed Cemîl ve rüfekâsı imzalarıyla çekilen telgrafnâme matviyyen sûy-ı alîlerine tesyâr kılınınakla icab-ı hâlin sür'at-i ifasına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 8 Safer 1331 ve fî 3 Kânûn-ı Sânî 1328

Şeyhülislâm
Mehmed Cemaleddin

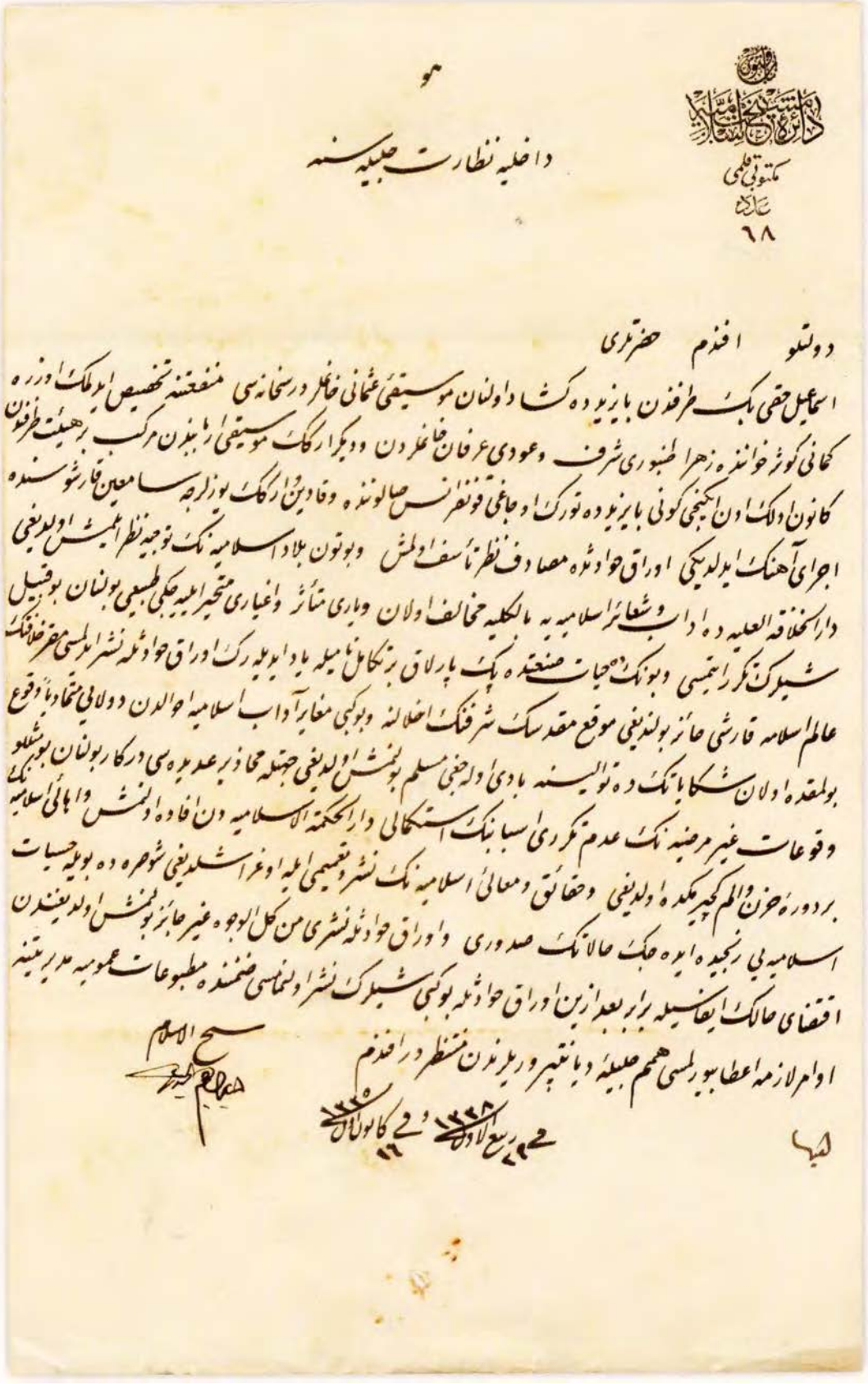

مکتوبی قلمی
عادی
٦٨

هو

داخلیه نظارت جلیله سنه

دولتلو افندم حضرتری

اسماعیل حقی بک طرفدن بایزیده کشاده اولنان موسیقی عثمانی خانه‌سی منفعتنه تخصیص ایدلمک اوزره
کمانی کوچک خواننده زهرا لمبوری شرف وعودی عرفان خانه‌دن ودیگر ارکان موسیقی‌یه بدن مرکب بر هیئت طرفدن
کانون دولتلرینه کیمی بایزیده تورک اوجاغی قونفرانس صالونده وقادین ارکان یوزلرجه سامعین قارشوسنده
اجرای آهنگ ایدلدیکی اوراق حوادثده مصادف نظر تأسف اولمش وبوتون بلاد اسلامیه نک توجیه نظر ایلمش اولدیغی
دار الخلافة العلیه ده آداب وشعائر اسلامیه یه مالکلیه مخالف اولان وباری متأثر واغیاری متحیر ایلیه جکی طبیعی بولنان بوقبیل
شیلرک نکرار تعمیمی وبونک حیات صنعتده پک پارلاق برنکامل نامیله یادایدیلرک اوراق حوادثده نشر اولنمسی مقرر خلافنک
عالم اسلامه قارشی حائز بولندیغی موقع مقدسک شرفنک اخلالنه وبوکبی مغایر آداب اسلامیه احوالدن دولایی تمادیاً وقوع
بولمقده اولان شکایاتک دهتوالیسنه بادی دله جنی مسلم بونمش اولدیغی جهتله محاذیر عدیده‌سی درکار بولنان بوبابده
وقوعات غیر مرضیه نک عدم تکرری سبابنک استکمالی دار الحکمة الاسلامیه دن افاده اولنمش واهالی اسلامیه نک
بر دوره حزن والم کچیرمکده اولدیغی وحقائق ومعالی اسلامیه نک نشر وتعمیمی ایله اوغراشدیغی شوحره ده بویله حسیات
اسلامیه یی رنجیده ایده جک حالاتک صدوری واوراق حوادثده نشری من کل الوجوه غیر جائز بونمش اولدیغندن
اقتضای حالاتک ایفاسیله برابر بعد ازین اوراق حوادثده بوکبی شیلرک نشر اولنمسی ضمنده مطبوعات عمومیه مدیریتنه
اوامر لازمه اعطا بورلمسی همم جلیله دیانتپرورلرینه منتظر در امضدم

سلیم الاسلام

٢٠ ربیع الاول سنه ٢٠ دی کانون اول سنه

KADIN VE ERKEKLERDEN OLUŞAN KARMA MUSİKÎ HEYETİNİN KONSER VERMESİNİN YASAKLANMASI

Bayezid'de açılan Musiki-i Osmanî Hanımlar Dershânesi'nin kadın erkek musikîseverlerden oluşan heyetinin yine kadın erkek dinleyiciler huzurunda konser verdiği, bütün İslâm coğrafyasının herşeyiyle takip ettiği Hilâfet'in merkezi İstanbul'da adap ve İslâm kurallarına külliyen aykırı olduğu, dostları üzmesi, düşmanları sevindirmesi tabiî olan bu tür icraatların bir daha tekrarlanmaması gerektiği ayrıca meselenin sanat hayatında pek parlak bir gelişme adıyla anılarak gazetelerle neşredilmesinin Hilâfet merkezinin İslâm âlemine karşı haiz olduğu şerefini ihlâl edeceğine, bu gibi İslâm adabına aykırı işlerin önlenerek gazetelerle ilân etdirilmesi hakkında şeyhülislâmın yazısı

16 Aralık 1919

Bâb-ı Fetvâ
Daire-i Meşihat-i İslâmiye
Mektubî Kalemi
Aded
68

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

İsmail Hakkı Bey tarafından Bayezid'de küşâd olunan Musiki-i Osmanî Hanımlar Dershânesi menfaatine tahsis edilmek üzere kemanî Kevser, hânende Zehra, tanburî Şeref ve ûdî İrfan Hanım'lardan ve diğer erkek musikî erbâbından mürekkeb bir hey'et tarafından Kânûn-ı Evvel'in on ikinci günü Bayezid'de Türk Ocağı Konferans Salonu'nda ve kadın erkek yüzlerce sâmi'în karşısında icra-yı ahenk edildiği evrak-ı havâdisde müsâdif-i nazar-ı teessüf olmuş ve bütün bilâd-ı İslâmiyenin tevcîh-i nazar eylemiş olduğu Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye'de âdab ve şeâ'ir-i İslâmiyeye bi'l-külliyye muhalif olan ve yârı müteessir ve ağyârı mütehayyir eyleyeceği tabiî bulunan bu kabil şeylerin tekerrür etmesi ve bunun da hayat-ı san'atda pek parlak bir tekâmül nâmıyla yâd edilerek evrak-ı havadisle neşr edilmesi makarr-ı Hilâfet'in âlem-i İslâma karşı haiz bulunduğu mevki'-i mukaddesin şerefinin ihlâline ve bu gibi mugayir-i âdâb-ı İslâmiye ahvâlden dolayı mütemadiyen vuku bulmakda olan şikâyâtın da tevâlîsine bâdî olacağı müsellem bulunmuş olduğu cihetle mehâzîr-i adîdesi derkâr bulunan bu misillü vukuât-ı gayr-ı marziyenin adem-i tekerrürü esbâbının istikmâli Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'den ifade olunmuş ve ahali-i İslâmiyenin bir devre-i hüzn ve elem geçirmekde olduğu ve hakâik ve ma'âlî-i İslâmiyenin neşr u ta'mimi ile uğraşıldığı şu sırada böyle hissiyât-ı İslâmiyeyi rencide edecek hâlâtın sudûru ve evrak-ı havadisle neşri min küllî'l-vücûh gayr-ı caiz bulunmuş olduğundan iktizâ-yı hâlin ifasıyla beraber ba'd-ezîn evrak-ı havadisle bu gibi şeylerin neşr olunmaması zımnında Matbûât-ı Umumiye Müdüriyeti'ne evâmir-i lâzıme i'tâ buyurulması himem-i celîle-i diyânet-perverîlerinden muntazardır efendim.

Fî 22 Rebîülevvel 1338 ve 16 Kânûn-ı Evvel 1335

Şeyhülislâm
[İmza]
İbrahim el-Haydarî

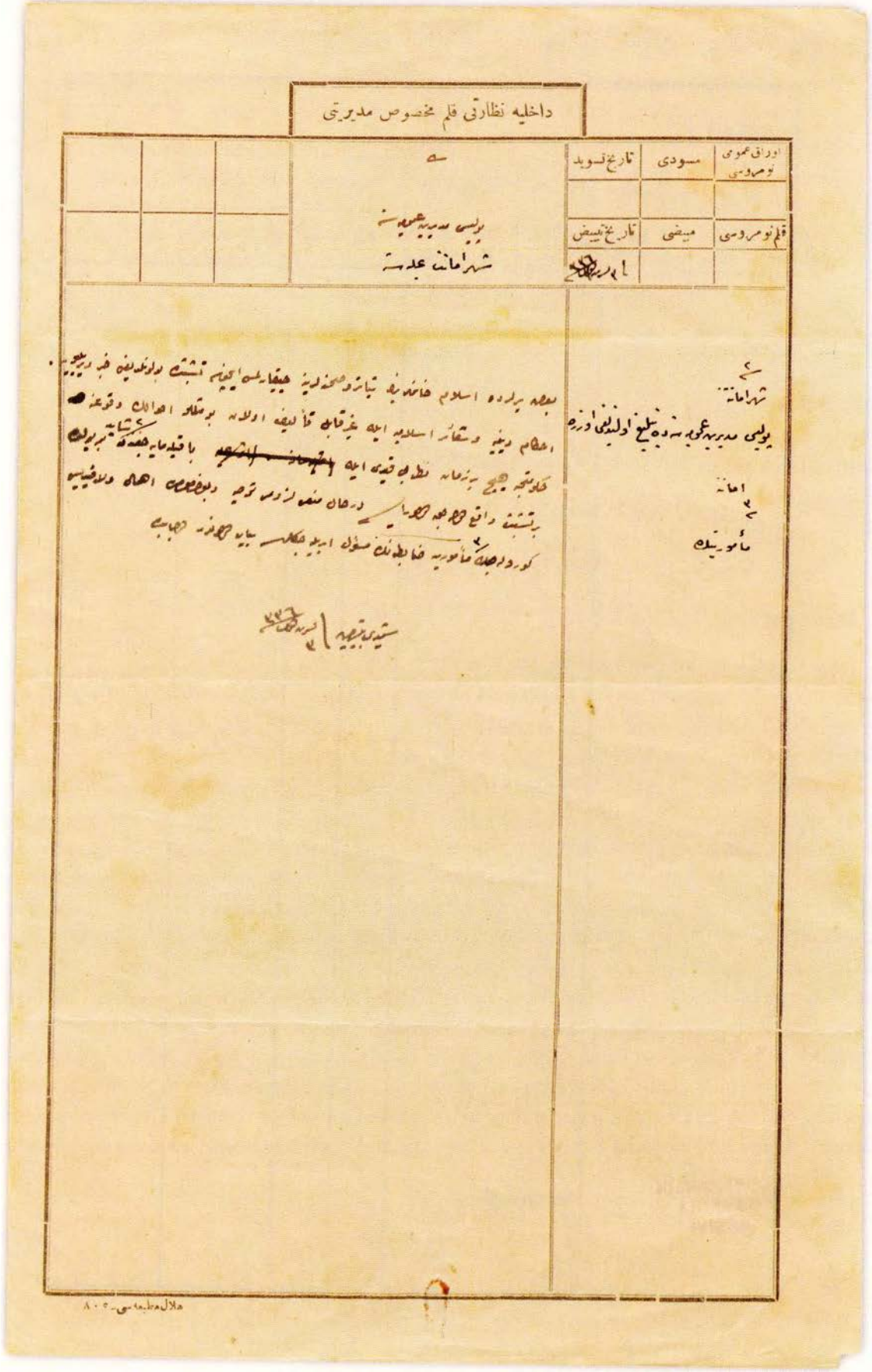

داخلیه نظارتی قلم مخصوص مدیریتی

اوراق عمومی نومرو سی	مسودی	تاریخ تسوید
قلم نومرو سی	مبیضی	تاریخ تبییض

پولیس مدیریت عمومیه سنه
شهر امانت عدیه

شهر امانته
پولیس مدیریت عمومیه سنه تبلیغ اولنلی اوزره
امانه
مأمورینه

بعده یرده اسلام خانه یه تبادر صحنه ده هیچ بر یس ایچنه تشبث بولنمدیغنه فهم ویرمیوب
احکام دینیه و شعائر اسلامیه ایله غیر قابل تألیف اولان بو طاق احوالات وقوعنه
کاه بتجه صحیح بر رهانه نظر دقته ایله [illegible] باقیلمایه جغندن بر یولی
برتشبث واقع اولمدیغی حالده [illegible] درحال منعه لزوم ترجیح و بوفحوای اعلان ولنمغیسیه
کوره وجهله مأموریه طابقنان مسؤل اولیه جقلرینه بیانه حاجت قالمیوب

سنه ۱۳۲۷ [illegible]

هلال مطبعه سی ۸۰۲

İSLÂM KADINLARININ TİYATRO SAHNELERİNE ÇIKMALARININ ENGELLENMESİ

Bazı yerlerde Müslüman hanımların tiyatro sahnelerine çıkarılması için teşebbüsde bulunulduğuna dair haberlerin geldiği, İslâm hükümlerine ve şiarına aykırı olan bu gibi hususlarda hükûmetin kayıtsız kalamayacağı ve kolluk kuvvetlerinin böyle durumlara müdahalesinin vazifesi olduğuna dair

3 Ekim 1920

Dahiliye Nezâreti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti
Tarih: 3 Teşrîn-i Evvel [1]336

Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne

Şehremanet-i Aliyyesi'ne

Bazı yerlerde İslâm hanımlarının tiyatro sahnelerine çıkarılması için teşebbüsde bulunulduğu haber veriliyor. Ahkâm-ı diniye ve şeâir-i İslâmiye ile gayr-ı kâbil-i te'lîf olan bu misillü ahvâlin vuku'una hükûmetçe hiçbir zaman nazar-ı bî-kaydî ile bakılamayacağından Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne de tebliğ olunduğu üzere şâyed bu yolda bir teşebbüs vâki olacak olur ise derhal men'i lüzumu tavsiye ve bu hususda ihmal ve lâ-kaydîsi görülecek* memurîn-i zâbıtânın mes'ul edileceği beyân olunur ol bâbda.

* Emanet'e memurînin

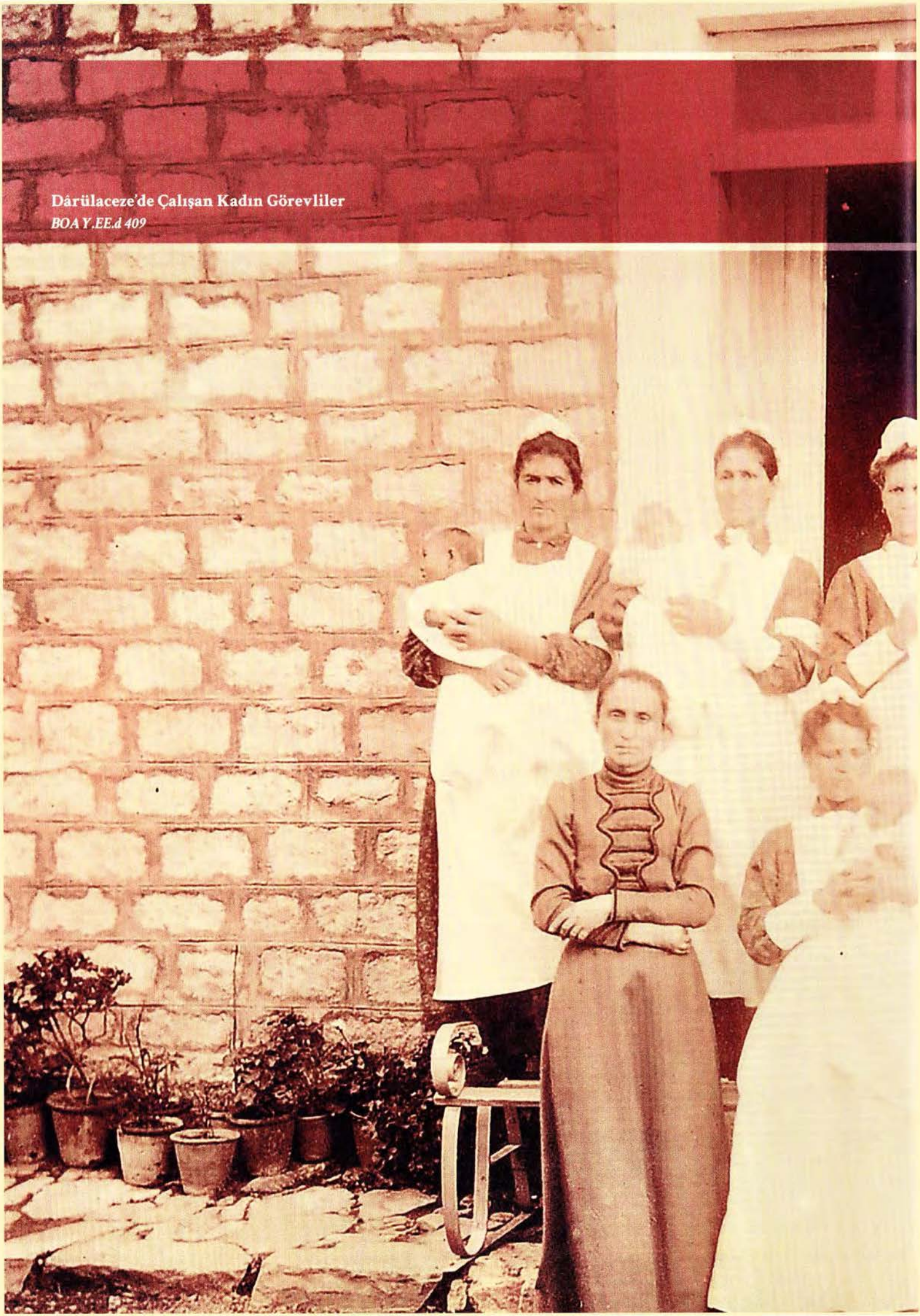

Dârülaceze'de Çalışan Kadın Görevliler
BOA Y.EE.d 409

ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN

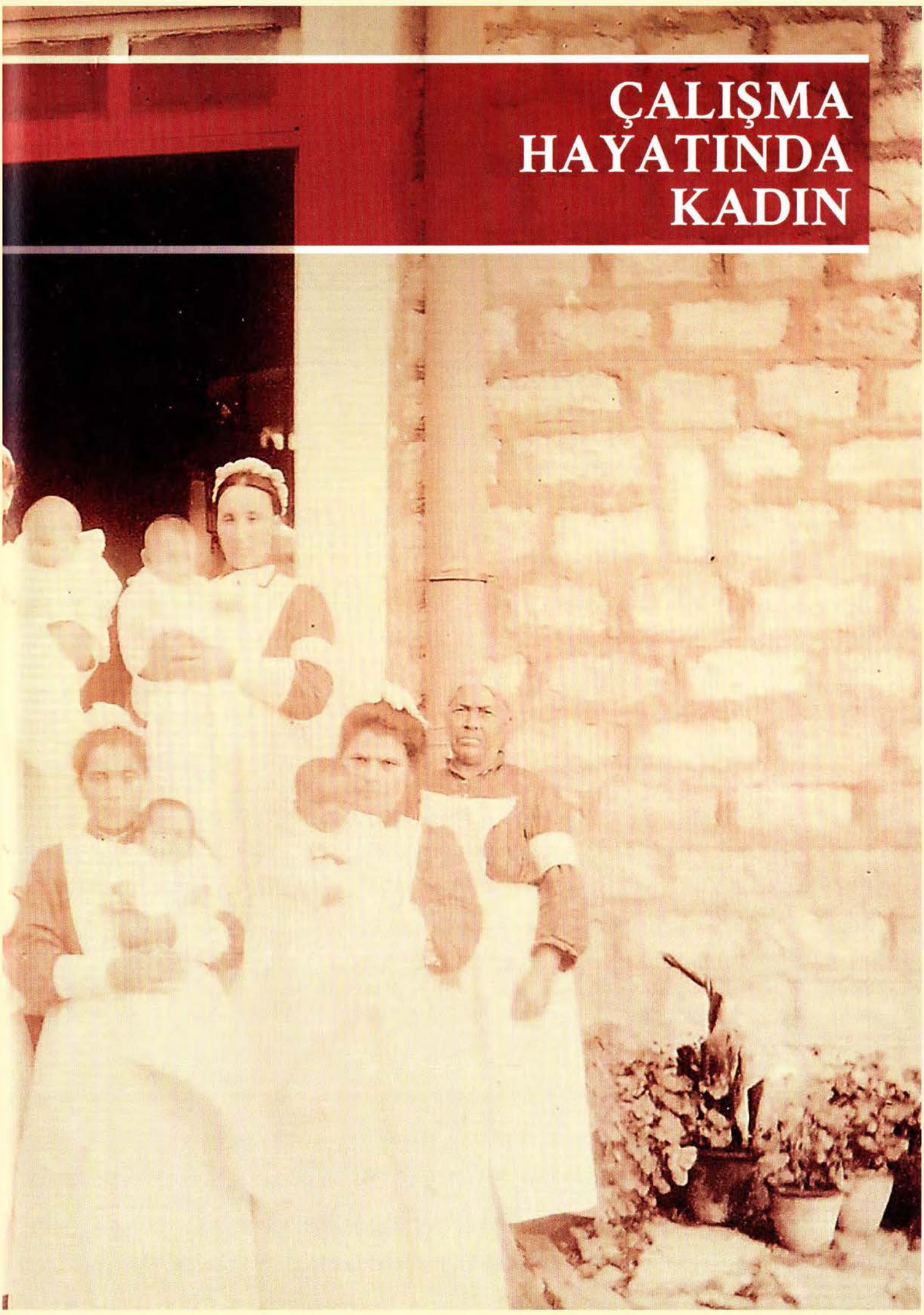

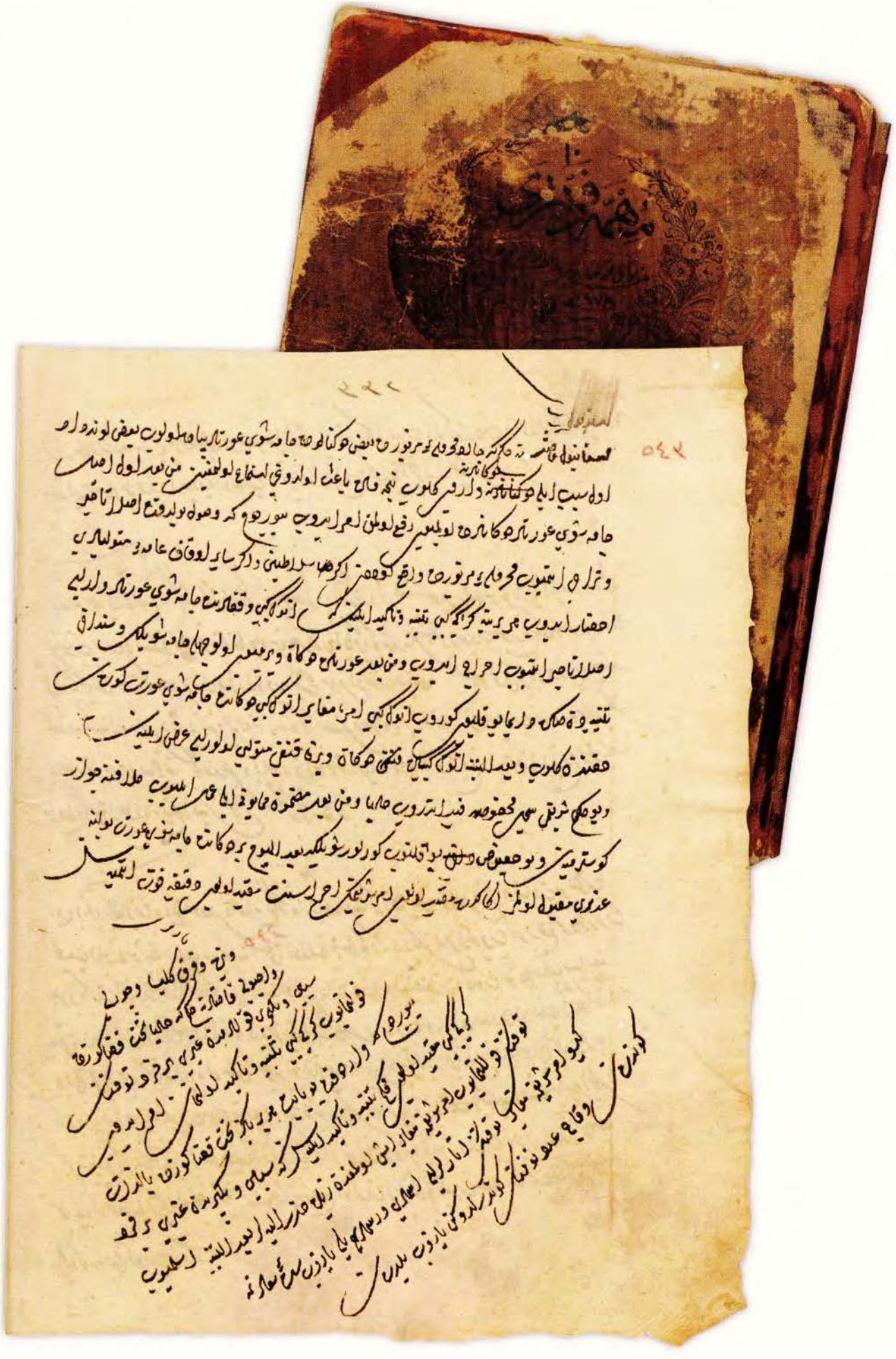

KADINLARA TOPLUM DÜZENİNİ BOZACAK İŞLERİN YAPTIRILMAMASI

İstanbul'da bazı dükkânlarda çamaşırcı kadınlar peyda olup bazı leventler bu kadınların dükkânlarına gidip fesat çıkmasına sebep olduklarından bu tür dükkânların kapatılması ve vakıf dükkânlarının çamaşırcı kadınlara kiraya verilmemesi hakkında hüküm

29 Mayıs 1571[1]

Yazıldı.

İstanbul kadısına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i mezbûrda bazı dükkânlarda câmeşuyî avretler peyda olup bazı levendâd ol sebeb ile dükkânlarına varıp gelip nice fesâda bâ'is olduğu istimâ' olunmağın min-ba'd ol asl câmeşûyî avretler dükkânlarda olmayıp ref' olmak emr edip buyurdum ki:

Vusûl buldukda aslâ te'hir ve terâhî etmeyip mahrûse-i mezbûrda vâki olan eğer selâtin ve eğer sâyir evkâf amme-i mütevellîleri ihzâr edip her birine gereği gibi tenbih ü te'kîd eyleyesin ki ânun gibi vâkıflarında câmeşûyî avretler var ise aslâ te'hir etmeyip ihrâc edip ve min-ba'd avretlere dükkân vermeyip ol vechile câmeşuyîlik ve sen dahi tenbihden sonra dâyimâ yoklayıp görüp ânun gibi emre mugâyir ânun gibi dükkânda câmeşûyî avret göresin hakkından gelip ve ba'de't-tenbih ânun gibilere dükkân veren hangi mütevellî olur ise arz eyleyesin ve bu hükm-i şerifimi sicill-i mahsusa kayd etdirip hâliyâ ve min-ba'd mazmûn-ı hümâyûnı ile amel eyleyip hilâfına cevâz göstermeyesin ve bu husûs yoklanıp görülür şöyle ki ba'de'l-yevm bir dükkânda câmeşûyî avret buluna özri makbûl olmaz âna göre mukayyed olup emr-i şerifimin icrâsında mukayyed olup dakîka fevt etmeyesin.

[1] Defterin 328. Sayfasının başındaki 4 Muharrem 979 tarihi esas alınmıştır.

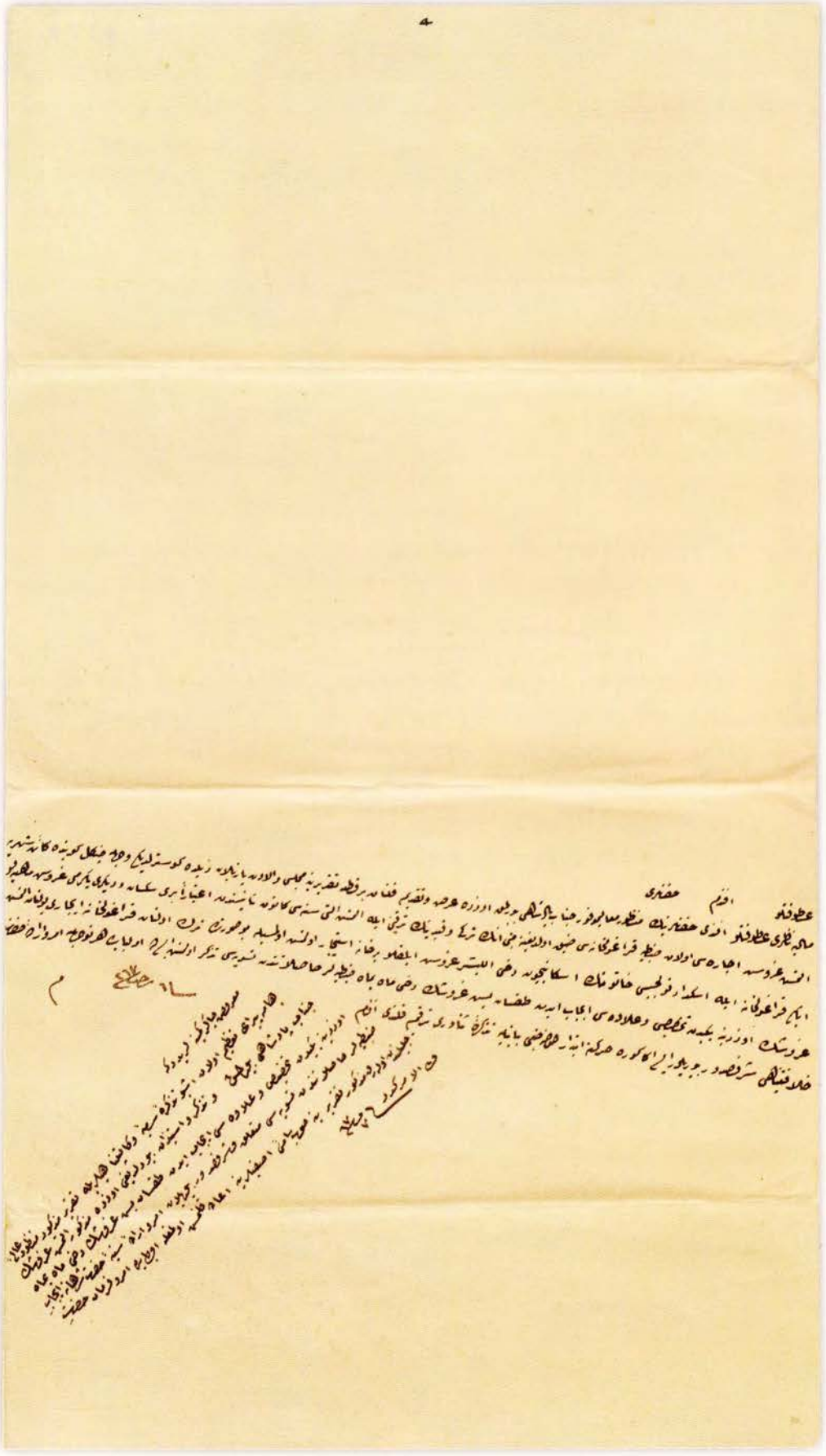

İ. MVL, 209/6779

ÜSKÜDAR'DA KADIN GÜVENLİK GÖREVLİSİNE HÂNE KİRALANMASI

Üsküdar kolcusu kadının iskânı için kiralanan hâne ile iki karakolun kira bedelinin ödenmesi hakkında irâde

8 Mayıs 1851

Atûfetli efendim hazretleri

Maliye nazırı atûfetli efendi hazretlerinin manzûr-ı meâlî-mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî buyurulmak üzere arz ve takdim kılınan bir kıt'a takrîrine Meclis-i Vâlâ'dan yazılan zeylde gösterildiği vechile Çengelköyü'nde kâin şehriye altmış kuruş icaresi olan zabtiye karakolhânesi dik olduğuna mebnî onun terki ve kaydının terkîni ile altmış altı senesi Kânûn-ı Sânî'sinden itibaren biri seksen ve diğeri yirmi kuruş mahiyeli iki karakolhâne ile Üsküdar kolcusu hatunun iskâniçin dahi ellişer kuruş aylıklı bir hâne istîcâr olunmuş olmasıyla bu suretde terk olunan karakolhâne icarı bulunan altmış kuruşun üzerine yeniden tahsis ve ilâvesi icab eden doksan beş kuruşun dahi mâh be mâh zabtiyeler hâsılâtından tesviyesi tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u irâde-i hazreti-i hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulur ise ona göre harekete ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 6 Receb [1]267

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i vekâlet-penâhîleriyle takrîr-i mezkûr manzûr-ı âlî-i cenâb-ı Padişahî buyurulmuş ve tezekkür ve istîzân buyurulduğu üzere mezkûr altmış kuruşun üzerine yeniden tahsis ve ilâvesi icab eden doksan beş kuruşun dahi mâh be mâh zabtiyeler hâsılâtından tesviyesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i şahane icab-ı celîlinden olarak mezkûr takrîr yine savb-ı sâmî-i asafîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 7 B [Receb] [12]67

OSMANLI ARŞİVİ
A.} MKT.MHM
238 | 81

KADIN EĞİTMENE MAAŞ TAHSİSİ

Tırhala'da sokakta bulunan yeni doğmuş bir kız çocuğuna Zeynep isimli bir kadının kırk beş kuruş maaşla mürebbiye tayin olunmasına dair

5 Mayıs 1862

Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Henüz tevellüd edip sokakda bulunan bir kız çocuğuna bakmak üzere zenciye Zeyneb nâm hatuna kırk beş kuruş maaş tahsisi ifadesine dair Tırhala Meclisi'nin vârid olan mazbatası manzûr-ı atûfîleri buyurulmak için leffen tesyâr kılınmış olmakla emsaline tevfîkan icra-yı icabı mütevakkıf-ı himmet-i behiyyeleridir.

6 Za.[Zilkade] [12]78

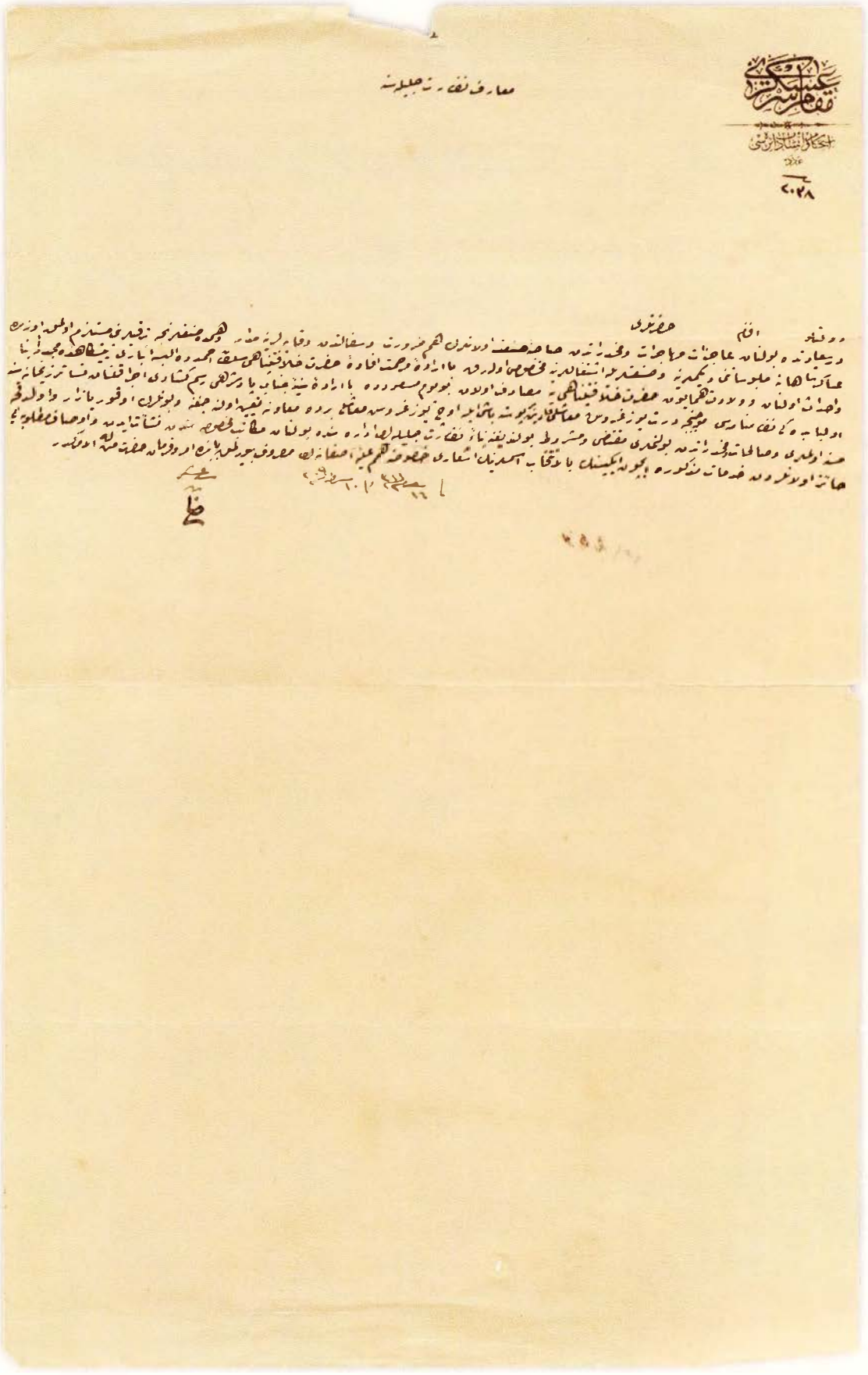

ASKERÎ DİKİMEVİNDE ÇALIŞAN KADINLAR VE KADIN YÖNETİCİLER

İstanbul'un Sultanahmet semtinde askerî kıyafet üretimi yapan ve çalışanlarının tamamı gelir seviyesi düşük kadınlardan oluşan dikimevine tahsilli bir kadın postabaşı ve bir kadın yardımcı tayini

2 Nisan 1894

Makam-ı Seraskerî
İstihkam ve İnşaat Dairesi
Aded
2038

Maârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Dersaâdet'de bulunan âcizât, muhâcirât ve muhadderâtdan sâhibe-i san'at olanların hem zaruret ve sefaletden vikâyelerine medâr ve hem de san'atlarınca terakkîlerini müstelzim olmak üzere asâkir-i şahane melbusâtını dikmelerine ve san'atlarıyla iştigâllerine mahsus olarak bâ-irâde-i merhamet-ifade-i hazret-i hilâfet-penâhî Sultanahmed'de elbise anbarı pîşgâhında müceddeden bina ve ihdâs olunan ve vilâdet-i hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîye müsâdif olan bu yevm-i mesudda bâ-irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî resm-i küşâdı icra kılınan nisâ terzihânesine ol bâbdaki nizamnâmesi mûcebince dört yüz kuruş maaşlı kadın bir postabaşı ile üç yüz kuruş maaşlı bir de muavine tayin olunacağına ve bunların okuryazar ve oldukça müsinne olmaları ve sâlihât ve muhadderâtdan bulunmaları muktezî ve meşrût bulunduğuna binâen nezâret-i celîleleri idaresinde bulunan mekâtib-i mahsusasından neş'et eden ve evsâf-ı matlûbeyi haiz olanlardan hidemât-ı mezkûre için ikisinin bi'l-intihâb isimlerinin iş'ârı hususuna himem-i aliyye-i âsafâneleri masrûf buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 16 Şaban [1]311 ve fî 10 Şubat [1]309

Serasker
Bende
[İmza]
Rıza

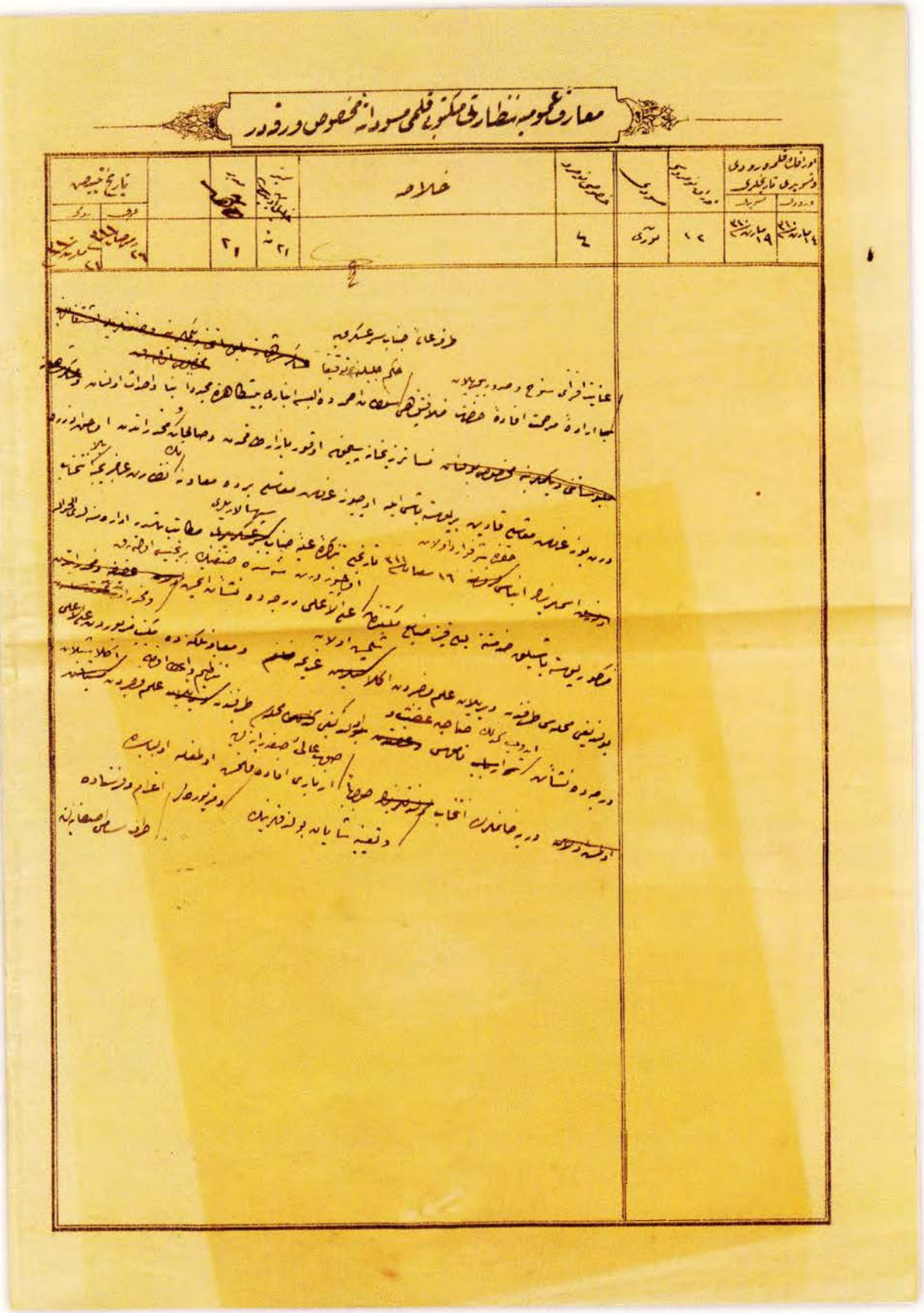
معارف عمومیه نظارتی جلیلهسنه قلمیه مسوده مخصوص ورقه در

نمره	خلاصه				
۲۱	۲۱	۶	تحریری	۱۲	۲۱ / ۱۹

Maârif-i Umumiye Nezâreti Mektubî Kalemi Müsveddâtına Mahsus varakadır

Taraf-ı Âlî-i Cenâb-ı Seraskerî'ye

İnâyet-efzâ-yı sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i merhamet-ifade-i hazret-i hilâfet-penâhî hükm-i celîline tevfîkan Sultanahmed'de elbise anbarı pîşgâhında müceddeden bina ve ihdâs olunan nisâ terzihânesi için okuryazar takımdan ve salihât ve muhadderâtdan olmak üzere dört yüz kuruş maaşlı kadın bir postabaşı ile üç yüz kuruş maaşlı bir de muâvinenin nezâret-i acizîce bi'l-intihâb isimlerinin inbâsı hakkında şeref-vârid olan 16 Şaban [1]311 tarihli tezkire-i aliyye-i cenâb-ı sipehsâlârîleri Mekâtib-i Rüşdiye İdaresi'ne lede'l-havale mezkûr postabaşılık hizmetine Leylî Kız Sanâyi Mektebi'nden üç yüz dört senesinde sınıfının birincisi olarak aliyyü'l-âlâ derecede neş'et etmiş ve muhadderâtdan bulunduğu mahallesi tarafından verilen ilmuhaberden anlaşılmış olan Azîme ve muâvineliğine de mekteb-i mezbûrdan aliyyü'l-âlâ derecede neş'et edip kezâlik sâhibe-i iffet ve namus olduğu mahallesi tarafından tanzim ve i'tâ olunan ilmuhaberden anlaşılan Düriye Hanım'ların intihâb ve tayine şâyân bulunduklarının cevaben savb-ı âlî-i safderânelerine izbârı ifade ve mezbûrlar taraf-ı sâmî-i âsafânelerine i'zâm ve firistâde kılınmış olmakla ol bâbda.

Fî 26 Ramazan [1]311 / fî 21 Mart [1]310

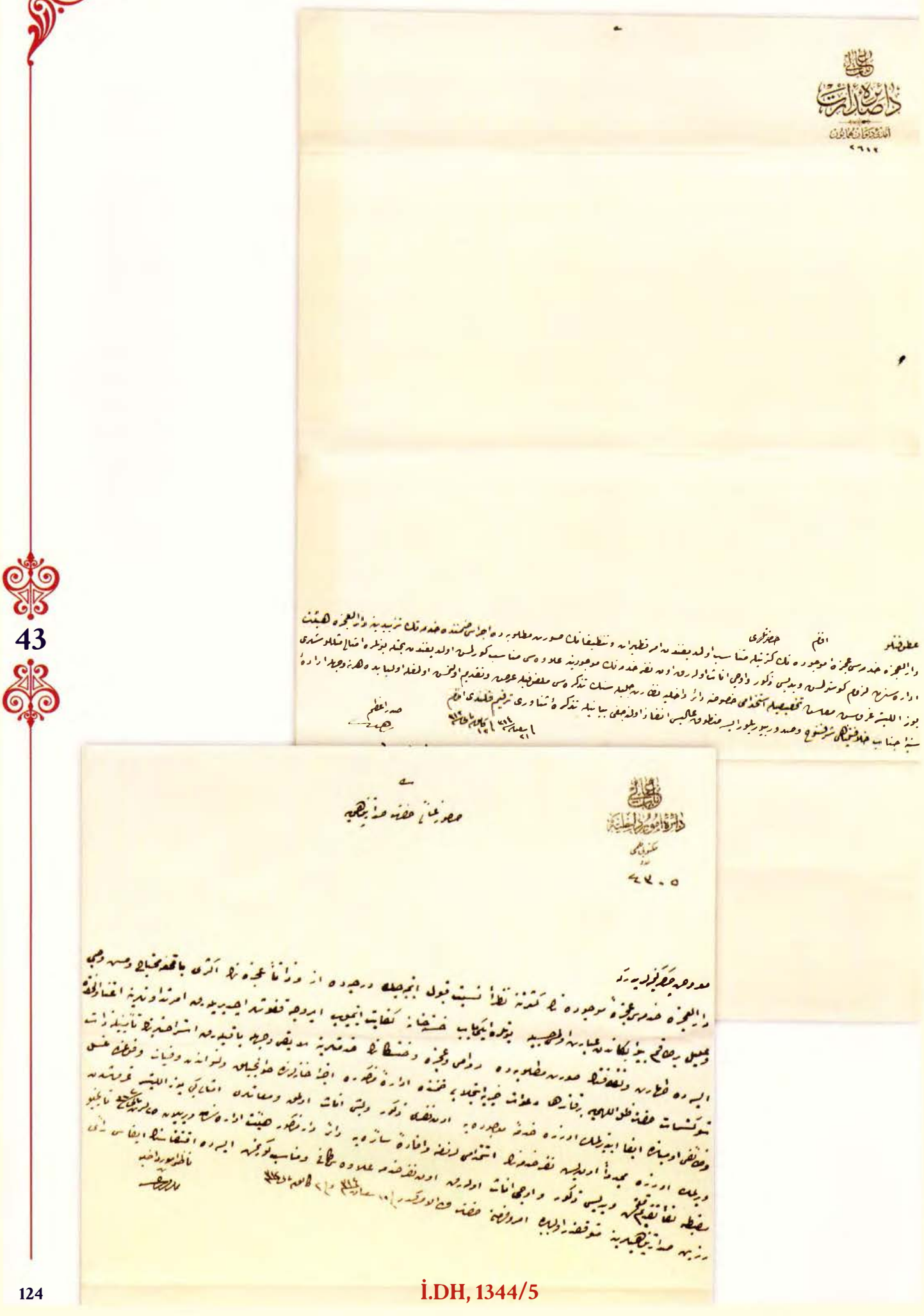

İ.DH, 1344/5

DÂRÜLACEZE'DE KADIN HİZMETLİ İSTİHDAMI

Dârülaceze'de bakılanların çoğalması sebebiyle erkek hizmetliler ile birlikde kadın hizmetlilerin de temizlik işlerinde istihdam edilmesi hakkında irâde

8 Şubat 1897

Bâb-ı Âlî
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubî Kalemi
Aded
4305

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Dârülaceze hademesi aceze-i mevcudenin kesretine nazaran nisbet kabul etmeyecek derecede az ve zaten acezenin ekseri bakmağa muhtac ve müsinn ve sabî ve alîl bir takım bî-vâyegândan ibaret olması hasebiyle bunlara iki bâb hastahâne kifayet etmeyip ayrıca koğuşlar açtırılarak emr-i tedavilerine itina olunmakda ise de tahâret ve nezâfetin suret-i matlûbede devamı ve aceze ve hastagânın hizmetlerine lâyıkı vechile bakılarak istirahatlerinin te'miniyle zât-ı şevket-simât-ı hazret-i zıllullâhiye bir kat daha davât-ı hayriye isticlâbı zımnında idare-i mezkûre eczahânelerinde havancılık ve nisvândan vefiyât vuku'unda gasl vezâifi o miyânda ifa etdirilmek üzere hademe-i mevcudeye on neferi zükûr ve beşi inâs olmak ve maaşları emsali gibi yüz ellişer kuruşdan verilmek üzere müceddeden on beş nefer hademenin istihdamı lüzumuna ve ifade-i saireye dair dâr-ı mezkûr hey'et-i daresinden verilen 25 Teşrîn-i Sânî [1]312 tarihli mazbata leffen takdim kılınmış ve yedisi zükûr ve üçü inâs olarak on nefer hademe ilâvesi kâfi ve münasib görünmüş ise de iktizâsının ifası re'y-i rezîn-i Sadâret-penâhîlerine mutavakkıfdır. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 Şaban [1]314 ve 2 fî Kânûn-ı Sânî [1]312

Nazır-ı Umûr-ı Dahiliye
Bende
[İmza]
Memduh

Bâb Âlî
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
2613

Atûfetli efendim hazretleri

Dârülaceze hademesi aceze-i mevcudenin kesretiyle mütenâsib olmadığından emr-i tathîrât ve tanzifâtın suret-i matlûbede icrası zımnında hademenin tezyîdine Dârülaceze hey'et-i idaresinden lüzum gösterilmiş ve yedisi zükûr ve üçü inâs olarak on nefer hademenin mevcudîne ilâvesi münasib görülmüş olduğundan bahisle bunlara emsali misillü şehrî yüz ellişer kuruş maaş tahsisiyle istihdamı hususuna dair Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi melfûflarıyla arz ve takdim olunmuş olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 21 Şaban [1]314 / fî 12 Kânûn-ı Sânî [1]312

Sadrıazam
[İmza]
Rifat

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Ramazan [1]314 ve fî 27 Kânûn-ı Sânî [1]312

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Tahsîn

Dârülaceze,
BOA YEE.d 409

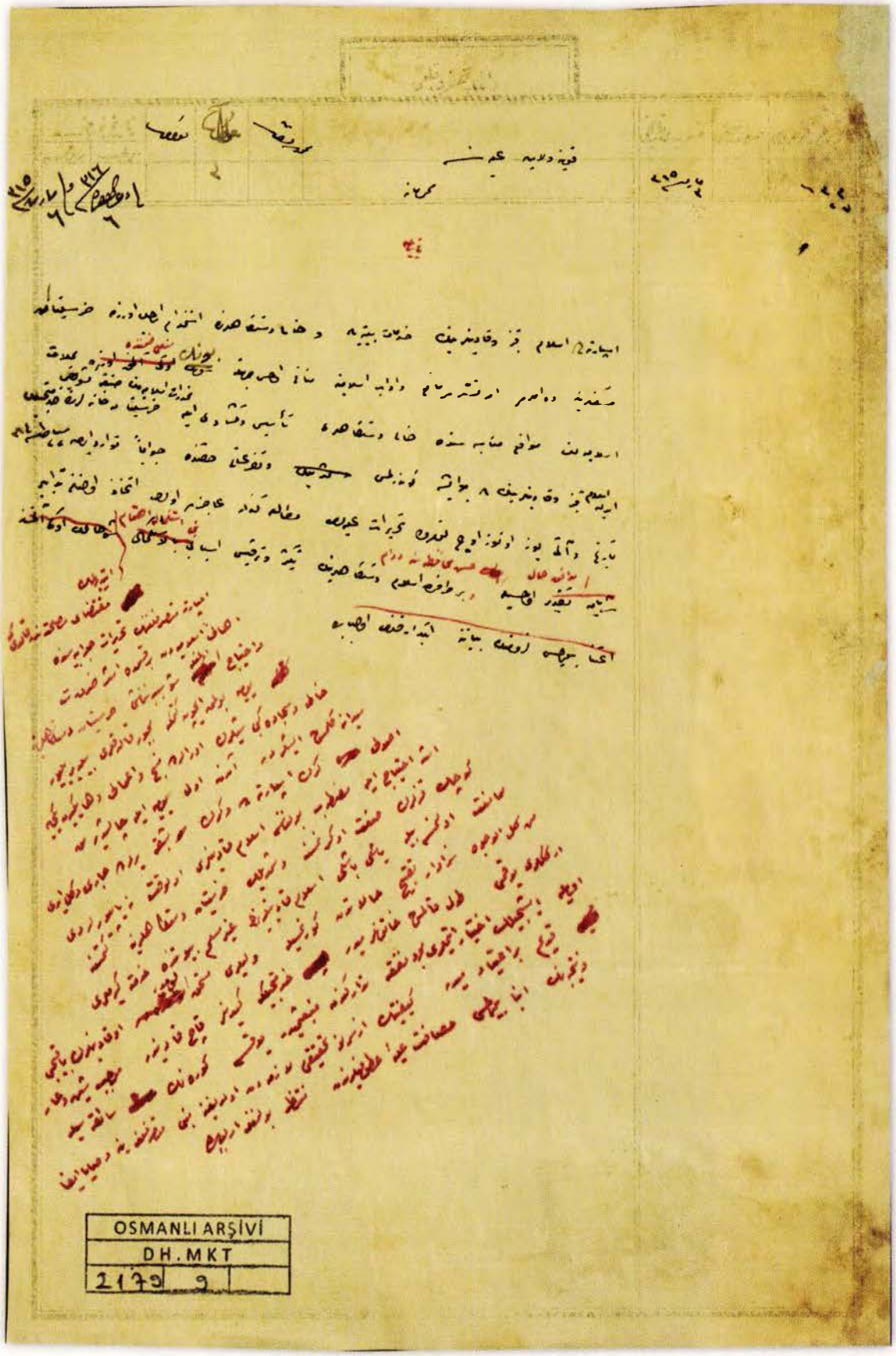

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
2179 9

DH. MKT, 2179/9

ISPARTA'DA KADIN VE KIZLARIN HALI TEZGÂHLARINDA İSTİHDAMI

Isparta'da Müslüman kadın ve kızların Hıristiyan evlerinde ve halı tezgâhlarında çalışmaları İslâm geleneklerine uygun olmadığından bu hâlin engellenmesi ve uygun mahallelerde halı tezgâhları açılmak suretiyle Müslümanlara ait tezgâhların çoğaltılması gerektiğine dair

17 Şubat 1899

Dahiliye Mektubî Kalemi

Konya Vilâyet-i Aliyyesi'ne

Mahremâne

Yazıla

Isparta'da İslâm kız ve kadınlarının hidemât-ı beytiyyede ve halı destgâhlarında istihdam edilmek üzere hıristiyan meskenlerine devamları emr-i tesettüre mâni ve âdâb-ı İslâmiyet'e münâfi olması cihetle bunun men'i zımnında mahallât-ı İslâmiyenin mevâki'-i münasibesinde halı destgâhları te'sis ve küşâdı ile muhadderât-ı İslâmiyenin sanâyi'e teşviki hıristiyan hânelerinde hizmetçilik eden İslâm kız ve kadınlarının da bu işe gönderilmesi ve teferruâtı hakkında cevaben tevârüd eden 22 Şubat [1]314 tarih ve altı yüz otuz üç numaralı tahrirât-ı aliyyeleri mütâlaa-güzâr-ı acizî oldu. İttihaz olunan tedâbîr muvâfık-ı hâl olmasıyla hüsn-i muhafazasına devam ve bir tarafdan İslâm destgâhlarının teksîr ve terakkîsi esbâbını istikmâle ihtimâm etdirilmek muktezâ-yı maslahatdandır. Kaldı ki Isparta Mutasarrıflığı'nın tahrirât-ı cevabiyesinde ahali-i İslâmiyeden bir kısımda eşedd-i zaruret ve ihtiyaç olmakla şu sebebden nâşi hıristiyan destgâhlarına yevmiye bulmak için gitmeğe mecbur kaldıkları bildiriliyor. Halı ve seccade gibi şeylerin oralarda nesc ve imali daha yeniden yeniye meydana gelmiş işlerdir. Ondan evvel yevmiye ile çalışdırmak usulü gerek Isparta'da ve gerek başka yerlerde câri değil idi. Eşedd-i ihtiyac ile muztarib bulunan İslâm kadınları ol vakit ne yapıyorlardı. Küçük kızların san'at öğrenmesine ve şimdilik hıristiyan destgâhlarına gitmesine mümâna'at olunsa bile yaşlı başlı İslâm kadınlarının gayr-ı müslim büyûtunda hizmete girmeleri min külli'l-vücûh sezâvâr-ı takbîh hâlâtdan görünmesiyle velileri müstehak-ı levmdir. O kadınların bakıcı erkekleri yok mu, dul kalmış hatunlar mıdır, hizmetçiliğe gidenler kaç kadındır, mûcib-i şeyn ü ar öyle işçilik etmeleri mücerred nafaka tedarikinden münba'is midir, yoksa görenek sâikasıyla kadîm bir i'tiyâd mıdır? Keyfiyetin ez-ser-i nev tahkiki lâzımeden olduğuna mebnî mutasarrıflığa yine vesâyâ îfâ ve neticenin inbâ buyurulması hasâfet-i aliyye-i atûfîlerinden muntazar bulunmakla ol bâbda.

Fî 6 Zilkade [1]316 ve fî 6 Mart [1]315

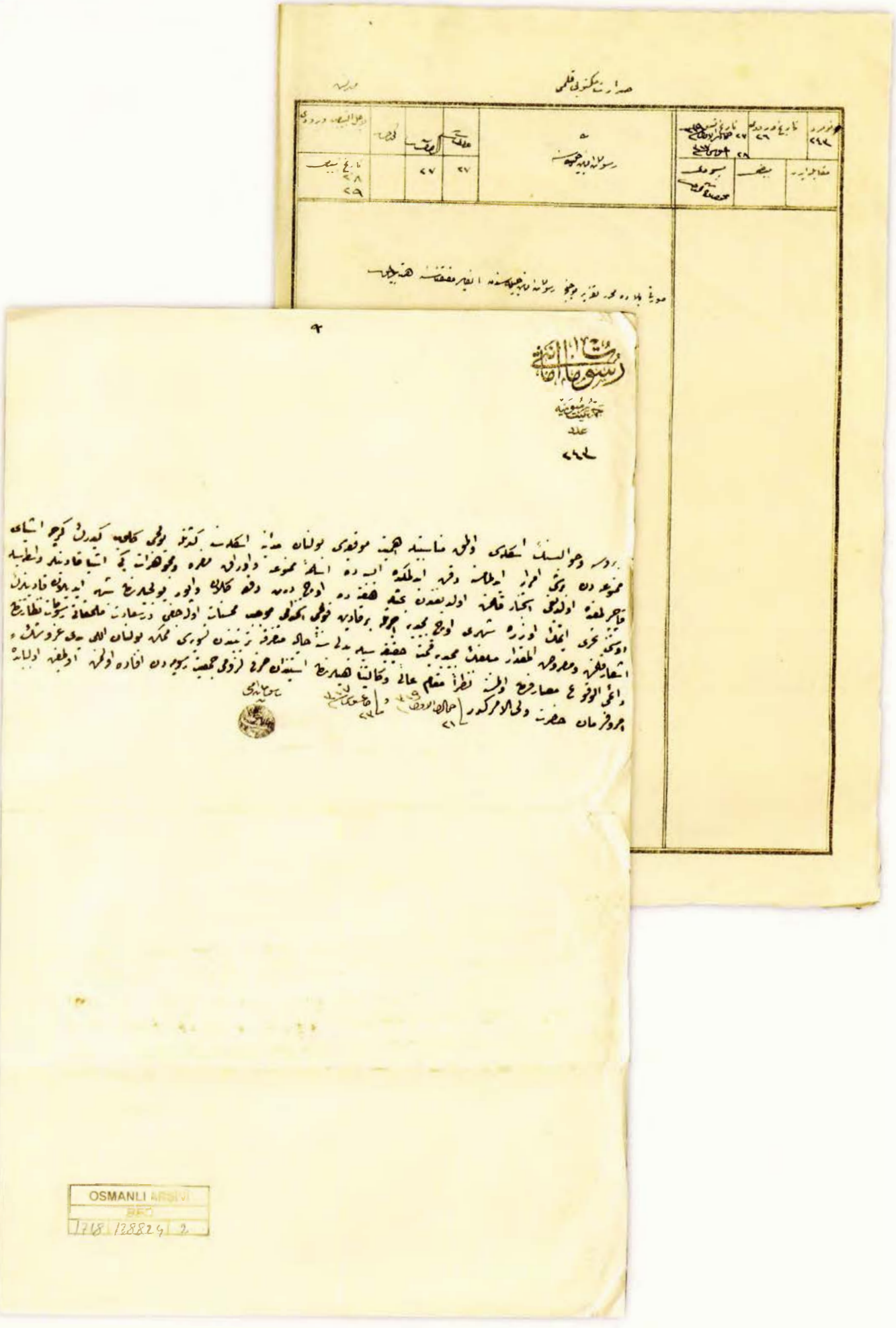

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
1718 128824 2

BEO, 1718/128824

MUDANYA İSKELESİNDE KADIN GÜVENLİK GÖREVLİSİ İSTİHDAMI

Bursa havalisinin önemli bir mevkii olan Mudanya iskelesine yoğun yolcu akışı olduğundan yasadışı silah, zararlı yayın ve kaçak mücevherat gibi eşyaların kadınlar vasıtasıyla kaçırılmakda olduğu, şübhe edilen kadınların üstünü aramak üzere aylık üç mecidiye maaş karşılığında bir kadın güvenlik görevlisi istihdam edilmesine dair

10 Eylül 1901

Rüsûmat Emaneti
Cemiyet-i Rüsûmiye
Aded
243

Bursa havalisinin iskelesi olmak münasebetiyle ehemmiyet-i mevki'iyesi bulunan Mudanya iskelesine kesretle yolcu gelip giderek gerçi eşya-yı memnû'adan bir şey imrâr edilmemesine dikkat edilmekde ise de eslihâ-i memnû'a ve evrak-ı muzırra ve mücevherât gibi eşya kadınlar vasıtasıyla kaçırılmakda olduğu istihbâr kılınmış olduğundan bahisle haftada üç dört defa gelen vapur yolcularından şübhe edilen kadınların üstünü taharrî etmek üzere şehrî üç mecidiye ücretle bir kadın kolcu istihdamı mucîb-i muhassenât olacağı Dersaâdet mülhakatı Rüsûmat Nezâreti'nden iş'âr kılınmış ve ma'rûzü'l-mikdar meblağın mecidiye kıymet-i hakikiyesiyle bedeli sene-i hâliye müteferrika tertibinden tesviyesi mümkün bulunan elli yedi kuruşun daimîü'l-vuku masârıfdan olmasına nazaran makam-ı âlî-i vekâlet-penâhîlerinden istîzân-ı sarfı lüzumu Cemiyet-i Rüsûmiye'den ifade olunmuş olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Cemâziyelevvel [1]319 ve fî 23 Ağustos [1]317

Rüsûmât Emini
Ahmed Nazif

***

Sadâret Mektubî Kalemi

Rüsûmât Emanet-i Celîlesi'ne

Sureti bâlâda muharrer takrîr mûcebince Rüsûmât Emanet-i Celîlesi'nden ifa-yı muktezâsına himmet buyurulmak.

Mudanya iskelesinde şehrî üç mecidiye ücretle bir kadın kolcu istihdamı hakkında

Fî 27 Cemâziyelevvel [1]319 / fî 28 Ağustos [1]317

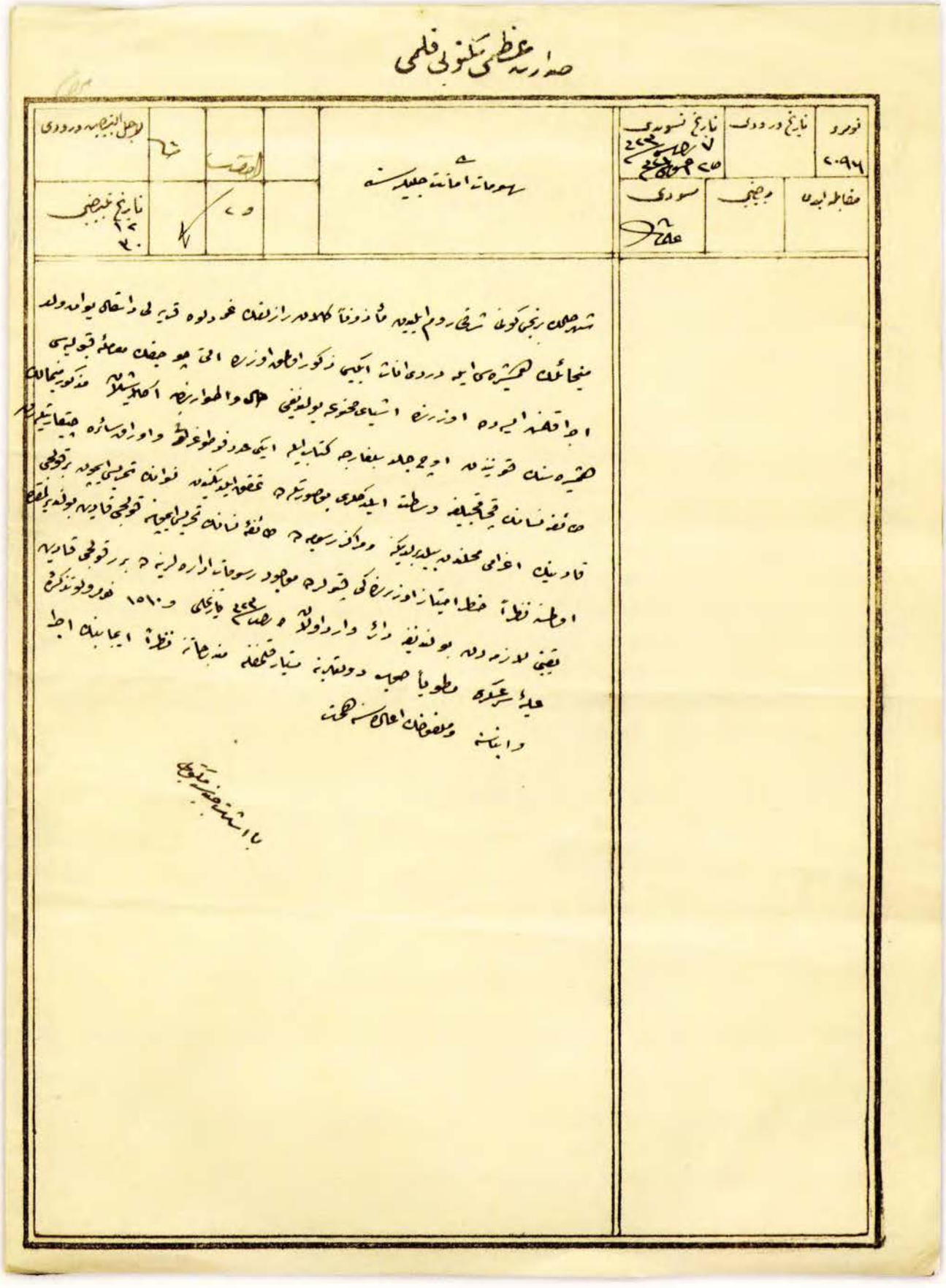

صدارت عظمی مکتوبی قلمی

نمره	تاریخ ورود	تاریخ تسویه
۲۰۹۶		

مقابله ایدن	مبیض	مسوده

رسومات امانت جلیه سنه

وصل البنصبه وردوی				تاریخ تبیض

شهر جمادی الاخر سنه ثمان وتسعین والف مأذونا کاملا مدار افتخار محمد دولوه قریه لی دعاگوی دولت
مبحاثک تحریره سی ایچون وردوی امانت ایکن زکور اوطه اوزره الی یوز جفت معتاد قویونی
اجاقلنه ایرده اوزره اشیای محرره بولونمغین طرف والمعارضه اعلام شد مذکور مبحاثک
تحریره سنک قوتیله اوچ جلد سفارش کتابلرینک هر دوسوطوغرو وارلوب سازه چیقاتیلر
حالنه فرمان قضا جریان وسلطنت ابدمدار مقرون مطلوبدر فقط فرمان تحریرینه مؤدی قوچی
قادینک اغامی محلله سیدلردیکز ومذکور رسومات اداره لرینه برر قوچی قادینک
اوطه نظارت فخر امتیاز اوزره کی قیودده موجود رسومات اداره لرینه برر قوچی قادینک
قبض لازم ولمغله بو لفه وارد اولدی فرمان عالیشان مقتضاسنجه مبلغ مذکوری
عهده سنه مطلوبا صحیه ودفتره سنیاز قیلنمغله مبلغ مذکور قطعه ایجابنه اجل
عهده سنه مطلوبا صحیه ودفتره سنیاز قیلنمغله مبلغ مذکور قطعه ایجابنه اجل
وابنه وبمقتضای اعلای سلطنت

BEO, 2664/199755

SINIR KAPILARINDA KADIN GÜVENLİKÇİ İSTİHDAMI

Kadınların da kaçakçılığa aracılık ettikleri anlaşıldığından kadınları aramak için sınır kapılarında birer kolcu kadın istihdam edilmesi hakkında Rüsûmât Emaneti'ne yazılan yazı

12 Eylül 1905

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Tarih-i tebyîzi: 12 Receb [1]323 / 30 Ağustos [1]321

Rüsûmât Emanet-i Celîlesi'ne

Şehr-i hâlin birinci günü Şarkî Rumeli'den me'zûnen gelen Razlık'ın Godlova karyeli Daskal Yuvan veledi Mihail'in hemşîresi ile dördü inâs ikisi zükûr olmak üzere altı çocuğun muamele-i kabuliyesi icra kılınmış ise de üzerinde eşya-yı memnû'a bulunduğu hâl ve etvârından anlaşılan mezkûr Mihail'in hemşiresinin koynundan üç cild bulgarca kitab ile iki aded fotografî ve evrak-ı saire çıkarılarak taife-i nisânın kaçakçılığa vesâtat eyledikleri bu suretle de tahakkuk eylediğinden nisvânın taharrîsi için bir kolcu kadının i'zâmı mahallinden bildirildiğine ve merâkiz-i rüsûmiyede taife-i nisânın taharrîsi için kolcu kadın bulundurulmakda olmasına nazaran hatt-ı imtiyâz üzerindeki kapılarda mevcud rüsumât idarelerine de birer kolcu kadın tayini lâzımeden bulunduğuna dair vârid olan 5 Receb [1]323 tarihli ve 1510 numaralı tezkire-i aliyye-i Seraskerî matviyyen savb-ı devletlerine tesyâr kılınmakla mündericâtına nazaran icabının icra ve inbâsına ve melfûfun iadesine himmet.

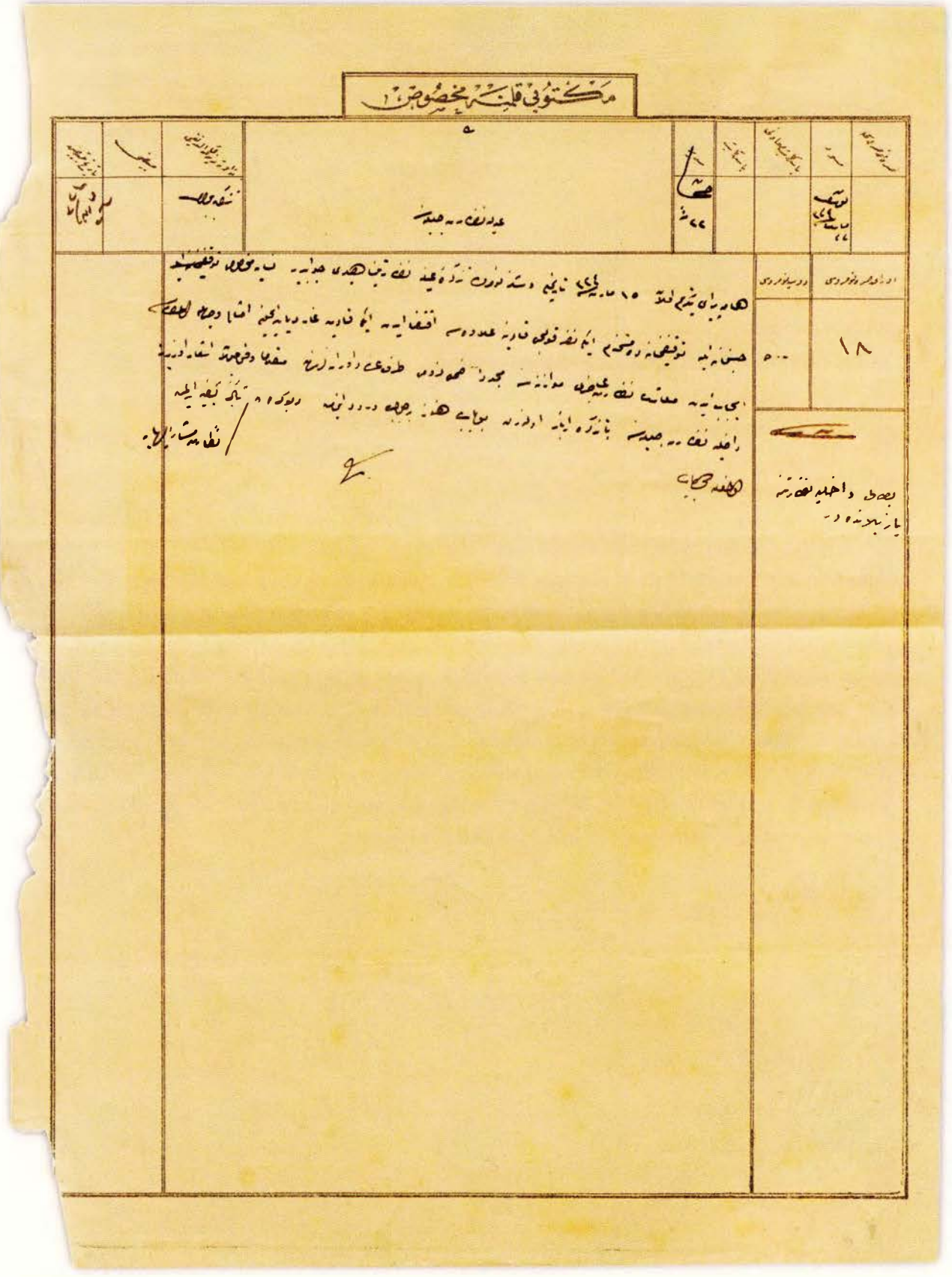

ZB, 311/18

KADIN HAPİSHÂNELERİNDE KADIN KOLCU VE GARDİYAN İSTİHDAMI

Kadınlara mahsus hapishâne ve tevkifhânede çalışan iki kadın kolcuya ilaveten istihdam edilecek iki kadın gardiyana verilecek maaşın Adliye Nezâreti bütçesine eklenmesine dair

8 Nisan 1908

Mektubî Kalemi'ne Mahsus
Evrak sıra numarası: 18
Dosya numarası: 500
Tarih-i Tebyîzi: 26 Mart [1]324

Ne üzerine kaleme alındığı: Tezkire-i buyuruldu

Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne tezkire

Hâme-pîrâ-yı tekrîm olan 15 Mart [1]324 tarihli ve sekiz numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîleri cevabıdır. Nisâya mahsus hapishâne ile tevkifhânede müstahdem iki nefer kolcu kadına ilavesi iktizâ eden iki kadın gardiyan için emsali vechile i'tâsı icab eden maaşın nezâret-i âcizî muvâzenesine müceddeden zammı lüzumu taraf-ı âlî-i dâverîlerinden mukaddemâ vuku bulan iş'âr üzerine Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne ba-tezkire izbâr olunarak bu bâbda henüz bir cevab vürûd etmemesine ve bu kere de nezâret-i müşarunilehâya te'kîd-i keyfiyet edilmiş olmakla ol bâbda.

Battalı Dahiliye Nezâreti'ne yazılandadır.

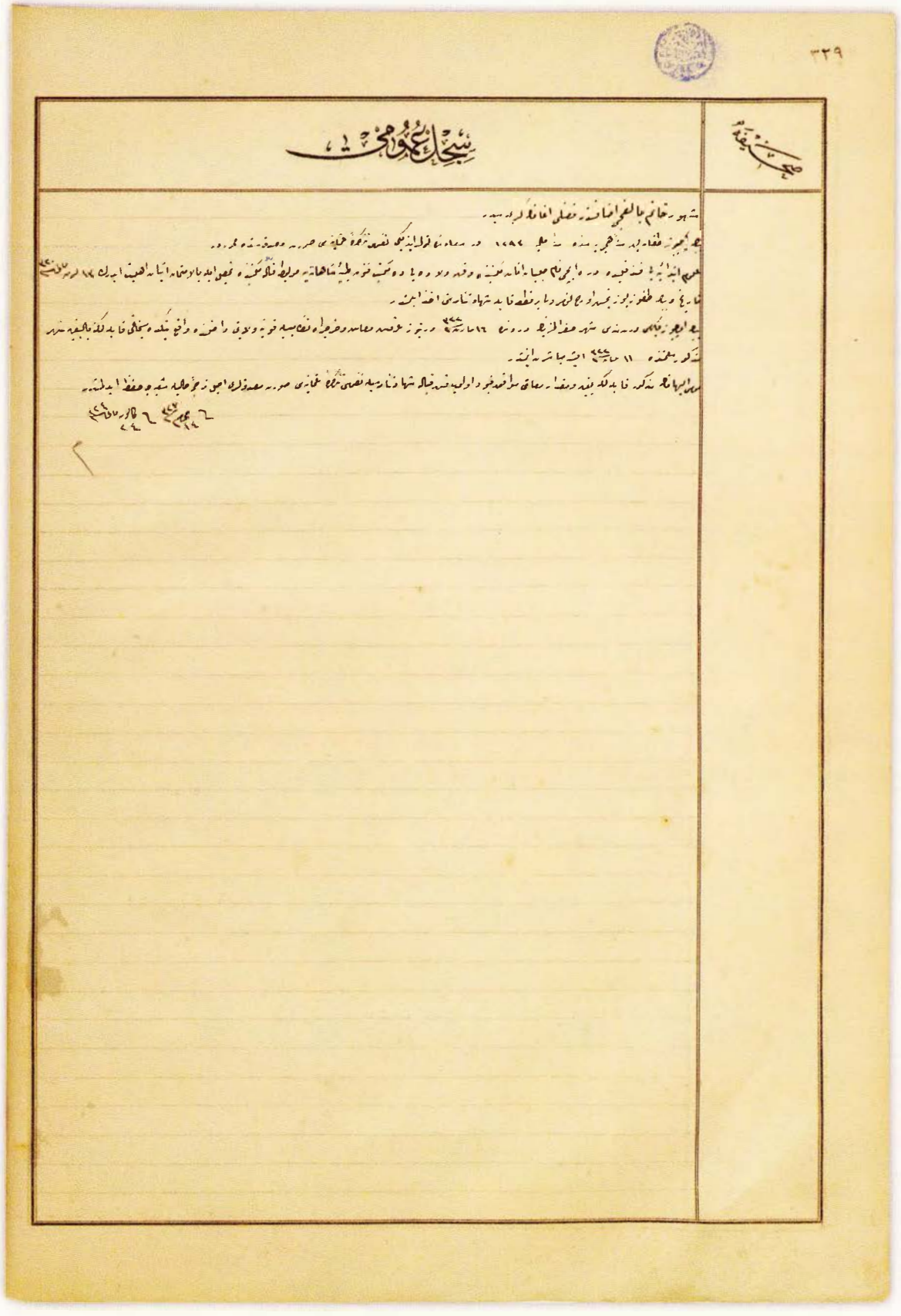

سجل عمومی

EBE MEKTEBİ'NDEN MEZUN ŞEHVER HANIM'IN SİCİLİ

Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiye-i Şahane'ye bağlı Ebe Mektebi'nden me'zûn olan ebe Şehver Hanım'ın sicil kaydı

6 Şubat 1909

Sicill-i Umumî

Şehver Hanım, balıkçı esnafından Fazlı Ağa'nın kerîmesidir.

Bin iki yüz doksan beş sene-i hicriyesinde sene-i maliye 1293 Dersaâdet'de tevellüd etdiği nüfus tezkire-i Osmaniyyesi suret-i musaddakasında muharrerdir.

Ulûm-ı ibtidâiyeyi Fındıklı'da Dereiçi nâm sıbyân inâs mektebinde ve fenn-i vilâdeyi de Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiye-i Şahane'ye merbût Kâbile Mektebi'nde tahsil ile bi'l-imtihan isbat-ı ehliyet ederek 13 Teşrîn-i Sânî [1]320 tarih ve bin dokuz yüz yetmiş üç numaralı bir kıt'a kâbile şehadetnâmesini ahz eylemişdir.

Bin üç yüz yirmi dört senesi şehr-i Saferü'l-hayrının dördünde 16 Mart [1]322 dört yüz kuruş maaş ve harcırah-ı nizamîsiyle Konya Vilâyeti dahilinde vâki Niğde sancağı kâbileliğine bi't-tayin şehr-i mezkûr selhinde 11 Nisan [1]322 işe mübâşeret etmişdir.

Mûmâileyhânın mezkûr kâbileliğe tayin ve mikdar-ı maaşı muvâfık-ı kuyûd olup fenn-i kıbâle şehadetnâmesiyle nüfus tezkire-i Osmaniyyesi suret-i musaddakaları asıl tercüme-i hâliyle şubece hıfz edilmişdir.

Fî 14 Muharrem [1]327 / fî 24 Kânûn-ı Sânî [1]324

BEO, 3630/272209

BURSA'DA İPEK FABRİKALARINDA ÇALIŞAN KADIN İŞÇİLERİN ÇALIŞMA ORTAMLARI VE ÜCRETLERİNDEN ŞİKAYETLERİ

Mesai saatlerinin fazlalığı, ücretlerinin düşüklüğü ve çalışma koşullarının ağırlığından şikâyet eden Bursa'daki altmıştan fazla ipek fabrikasında çalışan 1200 kadın işçinin, durumun tahkik edilerek elde edilecek neticeye göre gereğinin yapılması

3 Eylül 1909

Atebe-i Ulyâ-yı Cenâb-ı Tâcdârî'ye

Ma'rûz-ı câriyeleridir

Cenâb-ı Hak padişah-ı hürriyet-perver ve şehinşah-ı adalet-güster efendimiz hazretlerini her türlü avarız-ı kevniyeden masûn buyursun âmîn.

Sevgili padişahımız! Ma'rûzatımız mühim, ve halâsımız inâyet-i celîl-i hazret-i hilâfet-penâhîlerine menûtdur. Zaman-ı istibdatda bütün zavallılar kâfe-i mağdurlar zenginlerin, müteneffizân ve mütegallibelerin kahr u zulümleri altında ezildikleri hâlde zebûn-ı esâret olduklarını söylemek için bir merci' bulamadıklarından daha sarîhi her merci'ler esâreti âmir bulunduklarından ya esâret zinciri altında mahv olurlar veyahud metin ve mukavim bir vücuda sahib iseler beşeriyetin tahammülü fevkinde her türlü ıztırab ve işkencelere serfüru ederek ömür-i tabiîlerini bir sefalet-i müessire ile ikmâl edip ölürler idi. Şimdi hamd olsun Meşrutiyet idareye meşrutiyet-perver, milleti düşünür bir padişah-ı zîşâna mâlik olduğumuzdan arz u şikâyâta cür'etyâb oluyoruz.

Şikâyât-ı câriyemiz saik-i zaruretle mecburen intisab etdiğimiz ipek fabrikaları direktörlerinin aczimizden bi'l-istifade tatbik etdikleri insaf ve merhametden ârî adaletsizliklere mütedairdir. Şöyle ki,

Bursa'mızın mahsulât-ı mühimmesinden en birincisi koza ve ipek mahsulü olduğundan nefs-i Bursa kasabasında kış ve yaz sefalet-i dâime içinde altmışı mütecâviz ipek fabrikaları mevcuttur. Fabrika ameleleri muhtac-ı iâne İslâm ve Hıristiyan kızlarından intihâb edilir. Fabrikatörler esasen derya-yı sefalete gark olan biz biçarelere istihdam edilip kesb-i istihkâk edeceğimiz ücurâta mahsûben bir lira veya daha ziyade para i'tâsı suretiyle zincir-i esâretlerine arzuları vechile bağladıktan sonra yevmiye üç kuruş mukabilinde kışın nısfü'l-leyl sayılan saat onda yazın saat sekizde işbaşına davet ve on altı saat tahammül-fersâ ameliyatda istihdam ederek yine karanlık zamanlarda avdetimize müsaade etmekdedirler. Havâic-i zaruriye-i beşeriyemizi bir başka vasıta ile te'min etmekteki aczimizden nâşî bu tâkat-sûz emr-i gayr-ı meşru'aya itaate mecbur oluyoruz. Halbuki en büyüğümüz yirmi beş yaşında bulunan biz biçareler ekseriyetle memleketimizin nihayetlerinde bulunan fabrikalara sabahleyin karanlığında azimetimiz hîninde ve gerek akşamdan sonra hânelerimize avdet zamanında bazı eşirrâ ve serhoşların tecavüzât-ı namus-şikenânesine ve saadet ve istikbalimize ma'tûf tehlikelere ma'rûz kaldığımız ve kadınlığımızla kış günlerinde karlar içinde ve uyuşturucu soğuklar karşısında cüz'î bir ücret mukabilinde maişet arkasında koştuğumuz bazı hâdim-i insaniyet olanların bâ'is-i teessürü olduğundan istirdâd-ı hürriyet-perver bu insaniyete, insafa mugayir ve tahammül edilmez işkencelerin izâlesi emrinde birçok konferanslar,

nutuklar verildiği ve matbûâtta makaleler yazıldığı hâlde menfaatinden başka bir şey düşünmeyen efendilerimiz harekât-ı bî-insafânelerini tebdil etmemiş ve mağduriyet-i fevkalâde-i câriyânemizden tahlîsimize medâr olacak her türlü tedâbîre müracaat etdiğimiz hâlde kâffesinde me'yûs olduğumuz cihetle nâçâr veli-nimetimiz ve şehinşah-ı adalet-sîret efendimiz hazretlerine ilticaya mecbur olduk. Şâyed cidden merhamete lâyık olan vaziyet-i sefilâne-i ma'rûzamızın tahakkuku emrinde bütün fabrikatörlere kaide olmak üzere ifa edilen hizmete göre munsıfâne bir ücret i'tâsı ve ba'de'ş-şafak fabrikaya azîmetle karanlık basmazdan evvel hânemize avdete müsaade edilmesi hakkında irâde-i adalet-mu'tâde-i hazret-i hilâfet-penâhîleri şeref-sudûr buyurulursa bütün âlem-i insaniyetin dağ-ı derûnu olan sefaletimizden tahlîs buyurulacağımız muhakkak olduğundan kadınlığımıza, pek cüz'î bir menfaat mukabilinde ifasına mecbur tutulduğumuz tahammül-sûz hizmetin te'siriyle dûçâr olduğumuz sefalet-i uzmâya merhameten ba'demâ bütün ipek fabrikalarının insaniyet ve adalet dairesinde amele istihdam etmelerine ve kadınların ahvâl-i hususiyelerinin dahi nazar-ı dikkate alınmasına irâde-i şahanelerinin bî-diriğ buyurulmasını bin iki yüz fabrika amele kızları nâmına istirhâma cür'et-yâb olduk. Ol bâbda emr u fermân ve lutf u ihsân padişah-ı meşrutiyet-perver efendimiz hazretlerinindir.

Fî 21 Ağustos [1]325 / fî 17 Şabanü'l mu'azzam [1]327

Bursa fabrikalarında müstahdem bin iki yüz umum kızlar nâmına

Kostanbay fabrikasında câriyeleri
Zehra
Serpuk
Kadinko

Köleyan fabrikasında câriyeleri
Kamile
Kuhar

Rapik fabrikasında câriyeleri
Ayşe
Akabi
Hablazon

Boduroğlu Agop'un fabrikasında câriyeleri
Fatma
Rapik
Vasiliki

Boduroğlu Simon'un fabrikasında câriyeleri
Hace Marliye

Boduroğlu Simonik Ağa fabrikasında câriyeleri
Emine
Marliko
Lotisa

Mösyö Pol fabrikasında müstahdem câriyeleri
Elmas
Anik
Anastasya

Kırmızıyan Karabet Ağa fabrikasında müstahdem câriyeleri
Meryem
Hace Akabi

Dingilyan fabrikasında müstahdem câriyeleri
Gülsüm
Maryem

Hacı Minas fabrikasında müstahdem câriyeleri
Fatma
Peruzar
Elisabet

Agobhan fabrikasında müstahdem câriyeleri
Tenzile
Elbis

Osman Fevzi Efendi fabrikasında câriyeleri
Fatma
Bayzar

Balayan fabrikasında fabrikasında müstahdem câriyeleri
Ayşe
Eleni
Maryem

Zakarya fabrikasında müstahdem câriyeleri
Virjin
Serpuhi

***

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi

Kasr-ı Hümâyûnda imza olunmuşdur.

Nâfia Nezâreti'ne telgraf

Bursa'da adedi altmışı mütecâviz ipek fabrikalarında çalışan taife-i inâs üçer kuruş ücretle günde on dört saatden ziyade işlemeğe icbâr edildiklerinden ve sıhhatleri muhtel olmakda bulunduğundan bahisle şikâyet ediyorlar. Ücretin cüz'iyetinden ziyade saat-i mesâî dikkati câlib olduğu ve Kavala tütün fabrikalarında çalışan zükûr ve inâs işçiler tarafından iki sene evvel vuku bulan müracaat üzerine gerek ücret ve gerek saat-i sa'y ve amelce ta'dîlât-ı lâzıme icra edildiği cihetle memurîn-i nezâretden münasibinin serî'an Bursa'ya i'zâmı ipek fabrikalarındaki işçilerin sinleri ve tahammül-i bedeniyeleri hakkında tedkikât-ı mükemmelenin ifasıyla istihsâl olunacak netayice göre tahdid-i saat-i mesâî esbâbının istikmâli tavsiye olunur.

Fî 21 Ağustos [1]325

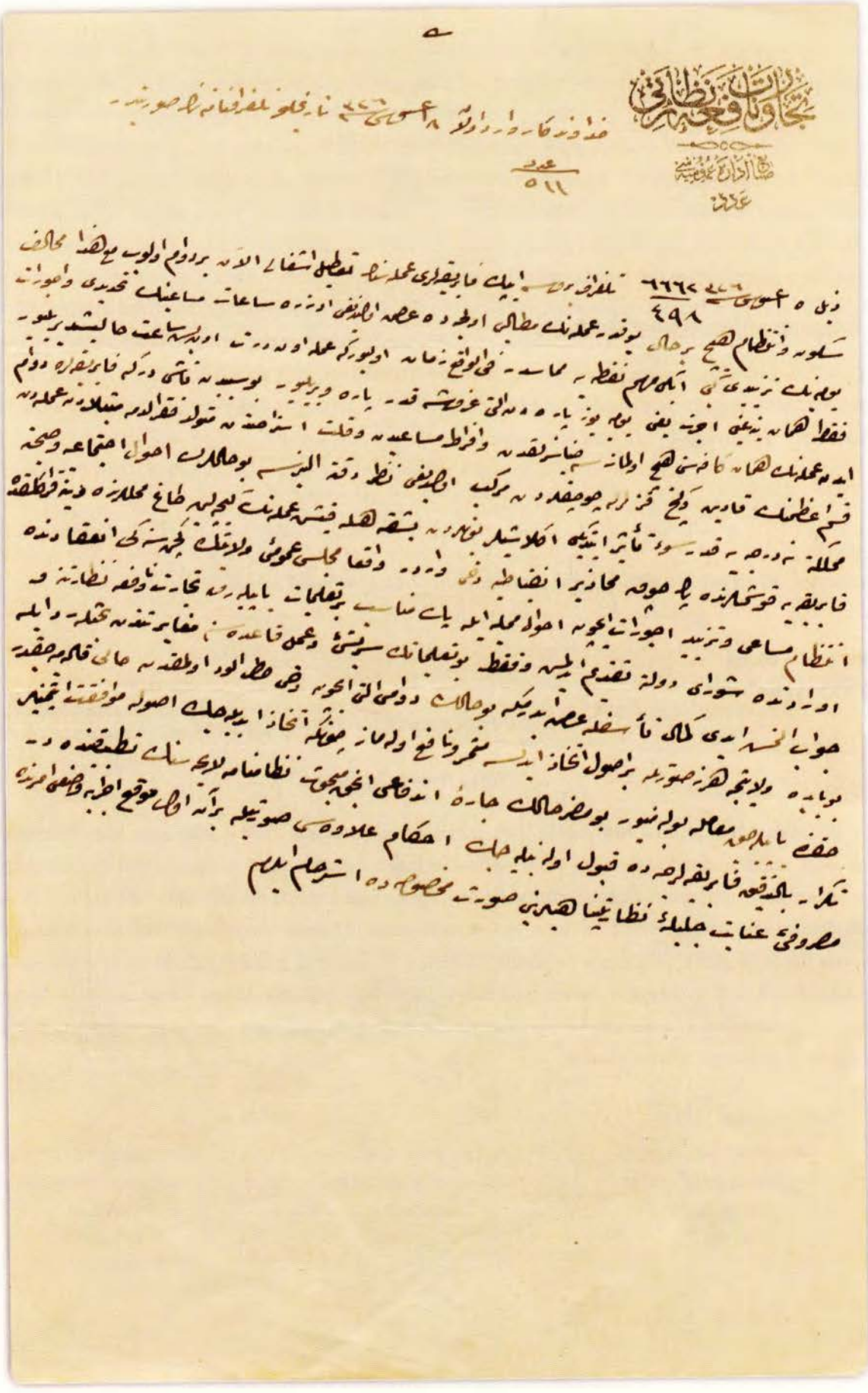

BURSA'DA HALI VE İPEK FABRİKALARINDA ÇALIŞAN KADIN İŞÇİLERİN GREVİ

Bursa'da bulunan halı ve ipek fabrikalarında çalışan kadın işçilerin çalışma saatlerinin fazlalığı ve ücretlerin düşük olması sebebiyle greve gittikleri, grevin sonlandırılması için daha önce Hüdavendigâr Vilâyetince fabrikatörlerle işçiler arasında arabuluculuk yapılması

20 Şubat 1911

Ticaret ve Nâfia Nezâreti
Sanâyi İdare-i Umumiyesi
Aded:511

Hüdavendigâr [Vilâyeti'nden] vârid olan 8 Ağustos [1]326 tarihli telgrafnâme suretidir.

Zeyl 5 Ağustos [1]326 6662/498 telgraf. Bursa ipek fabrikaları amelesinin tatil-i eşgâli el-ân ber-devam olup maa-hâzâ muhalif-i sükûn ve intizam hiçbir hâl yoktur. Amelenin metâlibi evvelce de arz olunduğu üzere saât-i mesâînin tahdidi ve ücurât-ı yevmiyenin tezyîdi gibi iki mühim noktaya mümassdır. Filvaki zaman oluyor ki amele on dört on beş saat çalıştırılıyor. Fakat hemen yine aynı ücret yani yevmiye yüz paradan altı kuruşa kadar para veriliyor. Bu sebebden nâşîdir ki fabrikalara devam eden amelenin hemen kâffesini hiç olmazsa ziyâsızlıkdan ve ifrat-ı mesâîden ve kıllet-i istirahatden mütevellid fakrü'ddeme müptelâdan, ameleden kısm-ı a'zamının kadın ve genç kızlarla çocuklardan mürekkeb olduğu nazar-ı dikkate alınırsa bu hallerin alıvâl-i ictimaiye ve sıhhıye-i memlekete ne dereceye kadar sui te'sir etdiği anlaşılır. Bunlardan başka hele kışın amelinin geceleyin dağ mahallerinde ve yine karanlıkda fabrikaya koşmalarında pek çok mehâzîr-i inzibâtiye dahi vardır. Vâkı'a meclis-i umumî-i vilâyetin geçen seneki in'ikâdında intizam-ı mesâî ve tezyîd-i ücurât için ahvâl-i mahalliye ile pek münasib bir talimât yapılarak Ticaret ve Nâfia Nezâreti'ne ve oradan da Şûrâ-yı Devlet'e takdim edilmiş ve fakat bu talimâtın serbesti-i amel kaidesine mugâyeretinden bahisle red ile cevab alınmış idi. Kemâl-i teessüfle arz ederim ki bu hâlin devamı âtî[1] için dahi hatar-alûd olmakdan hâlî kalmayacaktır. Bu bâbda vilâyetçe her ne suretle bir usul ittihâz edilse müsmir ve nâfi' olamaz. Çünkü ittihâz edilecek usule muvâfakat etmeyenler hakkında yapılacak muamele bulunmuyor. Bu muzır hâlin çare-i indifâ'ı ancak mebhûs nizamnâme lâyihasının tatbikindedir. Tekrar bi't-tedkik fabrikalarca da kabul olunabilecek alıkâm ilâvesi suretiyle bir an evvel mevki'-i icraya vaz'ı emrinde masrûfî-i inâyet-i celîle-i nezâret-penâhîlerini suret-i mahsusada istirhâm eylerim.

[1] Metinde altı şeklinde geçmektedir.

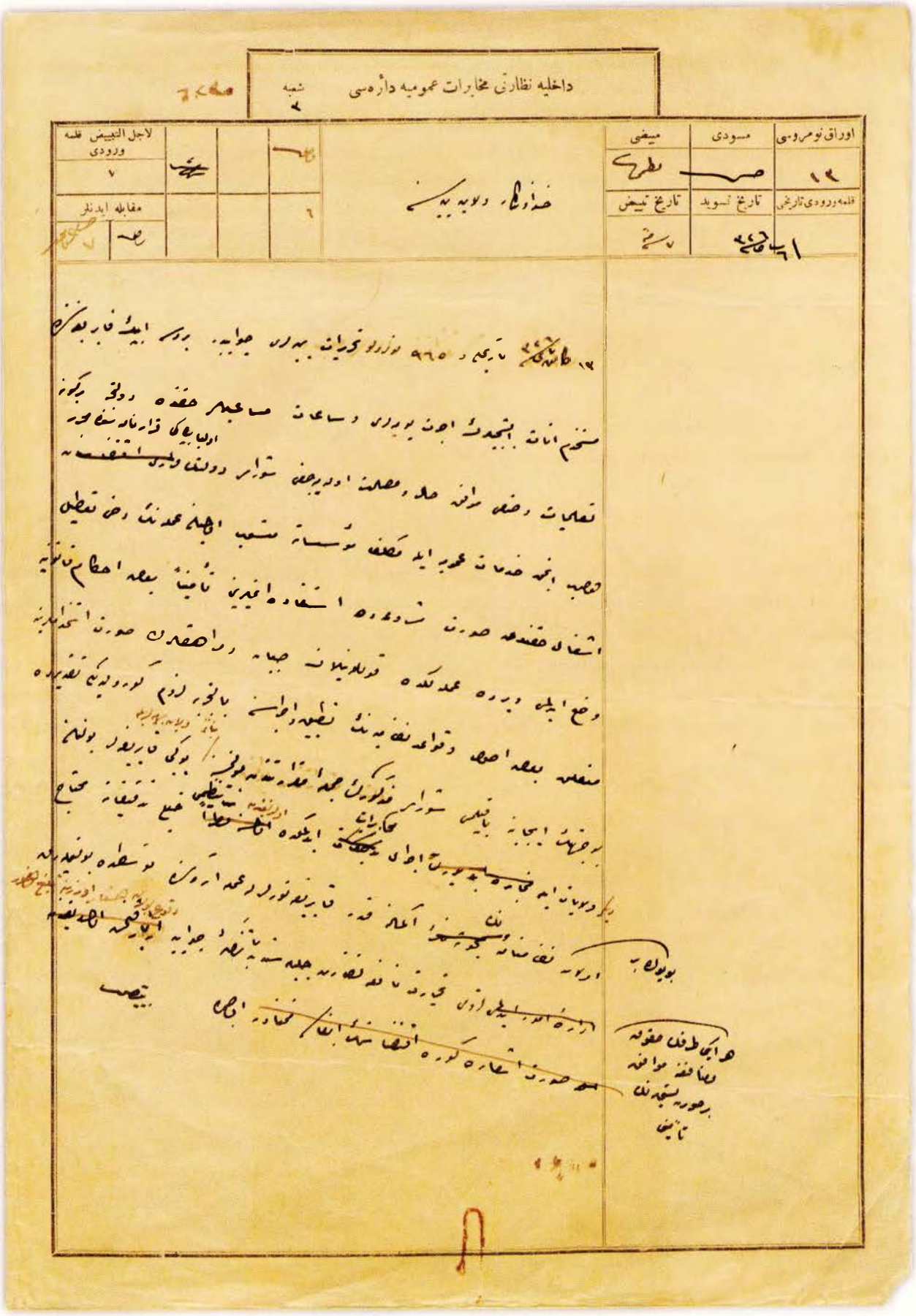
داخله نظارتی مخابرات عمومیه دائره‌سی

شعبه

اوراق نومرو سی	مسودی	مبیضی
۱۲	صـــ	طرح
قلمه ورودی تاریخی	تاریخ تسوید	تاریخ تبیض
۱۶		

لاجل التبییض قلمه ورودی ۷

مقابله ایدنلر

خدا یار دولتمز یشه

DH.İD, 107/17

Dahiliye Nezâreti
Muhaberât-ı Umumiye Dairesi

Hüdavendigâr Vilâyet-i Behiyyesi'ne

13 Kânûn-ı Sânî [1]326 tarihli ve 965 numaralı tahrirât-ı behiyyeleri cevabıdır. Bursa ipek fabrikasında müstahdem inâs işçilerin ücret-i yevmiyeleri ve saât-ı mesâîleri hakkında devletçe bir gûnâ talimât vaz'ı muvâfık-ı hâl ve maslahat olamayacağı Şûrâ-yı Devlet'in ol bâbdaki kararnâmesinde muharrer olup ancak hidemât-ı umumiye ile mükellef müessesâta mensub olmayan amelenin dahi tatil-i eşgâl hakkında suret-i meşrû'da istifade etmelerini te'minen bazı ahkâm-ı kanuniye vaz' edilmesi ve bir de amelelikde kullanılan sıbyân ve mürâhıkların suret-i istihdamlarına müte'allik bazı usul ve kavâ'id-i nizamiyenin tatbik ve icrasına bi't-tecrübe lüzum görüldüğü takdirde bu cihetin icabına bakılması şûrâ-yı mezkûrun cümle-i mukarrerâtından bulunmasına binâen vilâyet-i behiyyeleriyle bu gibi fabrikalar bulunan diğer vilâyât ile icra-yı muhâberât edilmekde olduğundan tanzimi hayli tedkikâta muhtaç olan bu yolda bir nizamnâmenin ikmâline kadar fabrikatörlerle amele arasında tavassutda bulunularak her iki tarafın hukuk ve menâfi'ine muvâfık bir suret-i tesviyenin te'mini lüzumu Ticaret ve Nâfia Nezâret-i Celilesi'nden bâ-tezkire-i cevabiye vuku bulan iş'âr üzerine tebliğ olunur ol bâbda.

Fî 7 Şubat [1]326

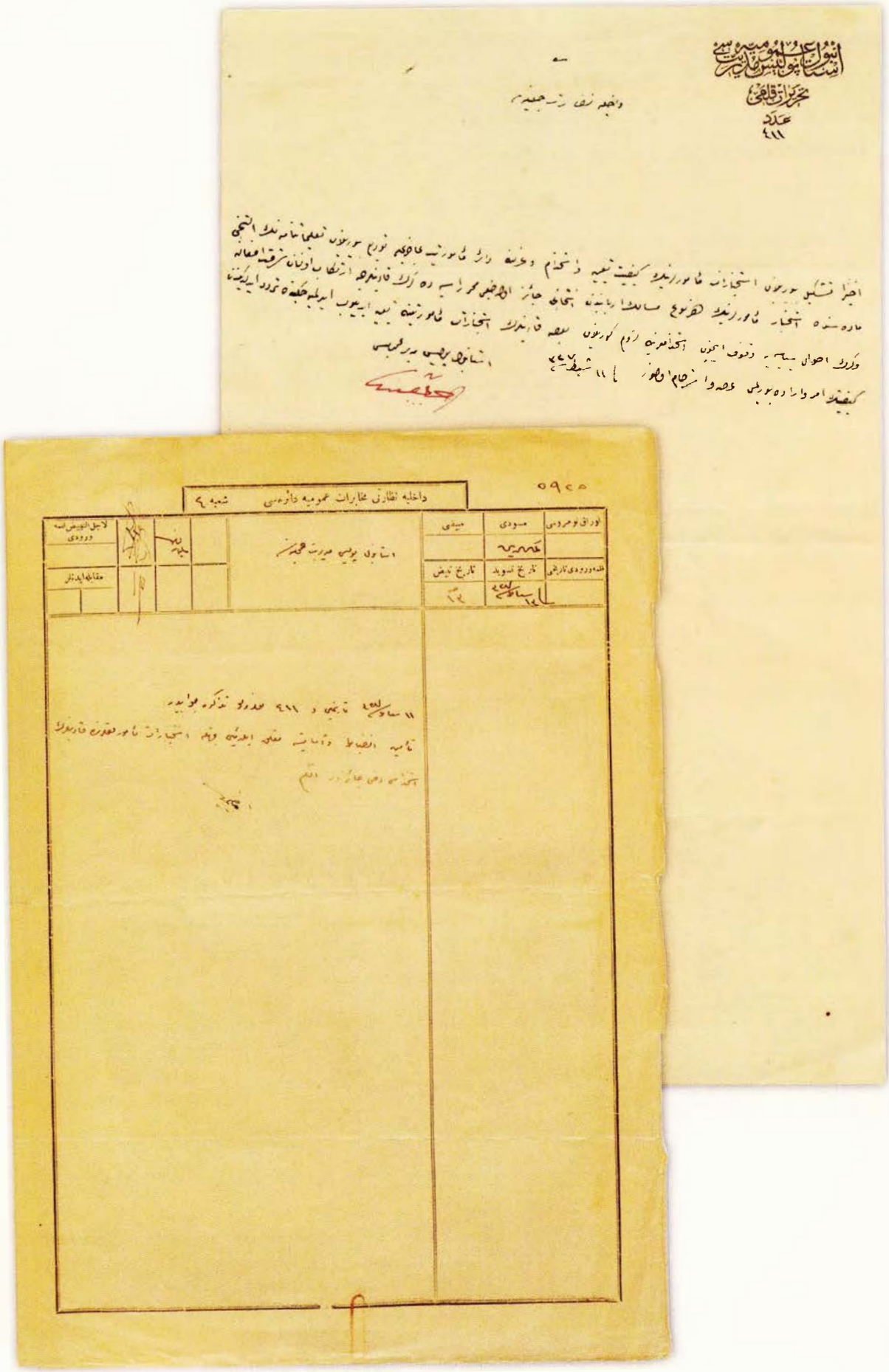

DH. İD, 65/16

KADINLARIN İSTİHBARAT MEMURLUKLARINDA İSTİHDAM EDİLMELERİ

Emniyet ve asayişle ilgili olduğu için kadınların istihbarât memurluklarında istihdam edilmelerinin caiz olduğuna dair

26 Şubat 1912

İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi
Tahrirât Kalemi
Aded
411

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Ahîren teşkil buyurulan istihbarat memurlarının keyfiyet-i tayin ve istihdam ve azline dair memuriyet-i acizîye tevdî' buyurulan talimâtnâmenin altıncı maddesinde istihbâr memurlarının her nev' mesâlik erbabından intihâbı caiz olacağı muharrer ise de gerek kadınlarca irtikâb olunan sirkat ef'âline ve gerek ahvâl-i siyasiyeye vukûf için istihdamlarına lüzum görülen bazı kadınların istihbarat memuriyetine tayin edilip edilmeyeceğinde tereddüd edildiğinden keyfiyetin emr u irâde buyurulması arz ve istirhâm olunur.

Fî 11 Şubat [1]327

İstanbul Polis Müdür-i Umumîsi
[İmza]

***

Dahiliye Nezâreti
Muhaberât-ı Umumiyesi Dairesi

İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne

11 Şubat [1]327 tarihli ve 411 numaralı tezkire cevabıdır.

Te'min-i inzibât ve asayişe ta'alluk eylediği cihetle istihbarat memurluklarında kadınların istihdamı dahi caizdir efendim.

Fî 13Şubat [1]327

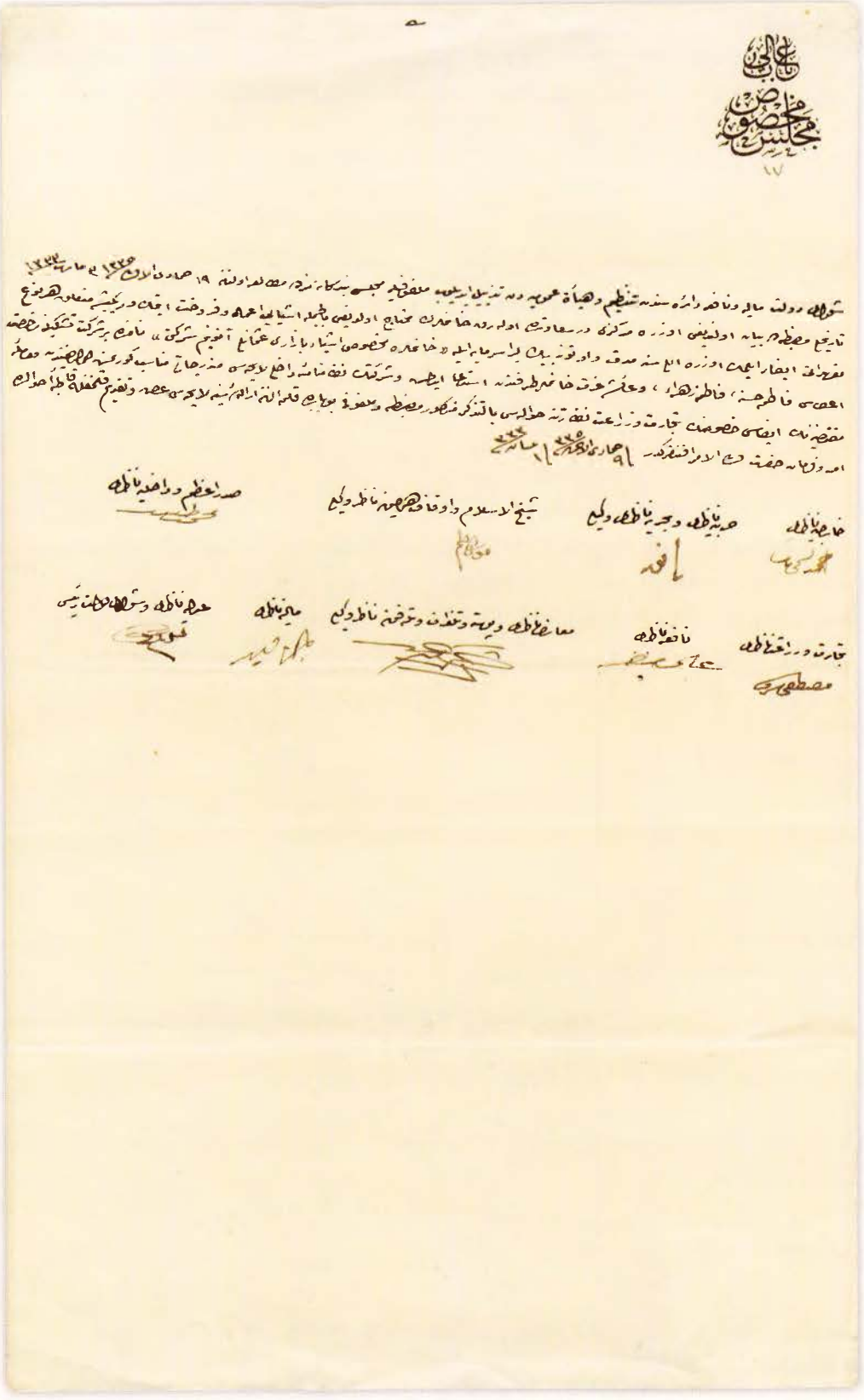

ÜÇ KADININ BİR ARAYA GELEREK ŞİRKET KURMASI

Hanımların ihtiyacı olan her çeşit eşyayı imal etmek ve satmak üzere Fatma Hasene, Fatma Zehra ve Ayşe İzzet Hanım'lar tarafından kurulan "Hanımlara Mahsus Eşya Pazarı Osmanlı Anonim Şirketi" isimli şirkete ruhsat verildiğine dair irâde

8 Nisan 1917

Bâbıâli
Meclis-i Mahsus
17

Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nâfia Dairesi'nden tanzim ve hey'ât-ı umumiyeden tezyîl edilip melfûfuyla meclis-i bendegânemizde mütâlaa olunan 19 Cumâdelûlâ 1335 / 3 Mart 1333 tarihli mazbatada beyân olunduğu üzere merkezi Dersaâdet'de olarak hanımların muhtaç olduğu bi'l-cümle eşyayı imal ve füruht etmek ve dikişe müte'allik her nev' taahhüdâtı ifa eylemek üzere elli sene müddet ve otuz bin lira sermaye ile "Hanımlara Mahsus Eşya Bazarı Osmanlı Anonim Şirketi" nâmında bir şirket teşkiline ruhsat i'tâsı Fatıma Hasene, Fatıma Zehra ve Ayşe İzzet hanımlar tarafından istid'â edilmiş ve şirketin nizamnâme-i dahilî lâyihası mündericâtı münasib görülmüş olduğundan muamele-i mukteziyenin ifası hususunun Ticaret ve Ziraat Nezâreti'ne havalesi bi't-tezekkür mezkûr mazbata ve melfûfu bu bâbda kaleme alınan irâde-i seniyye lâyihası arz ve takdim kılınmağla kâtıbe-i ahvâlde emr u fermân hazreti veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 19 Cemâziyelâhir [1]335 / fî 1 Nisan [1]333

Sadrıazam ve Dahiliye Nazırı Mehmed Talat	Şeyhülislâm ve Evkaf-ı Hümâyûn Nazırı Vekili Musa Kazım	Harbiye Nazırı ve Bahriye Nazırı Vekili Enver	Hariciye Nazırı Ahmed Nesimî
Adliye Nazırı ve Şûrâ-yı Devlet Reisi Halil	Maliye Nazırı Cavid	Maârif Nazırı ve Posta Telgraf ve Telefon Nazırı Vekili Ahmed Şükrü	Nâfia Nazırı Ali Münif
Ticaret ve Ziraat Nazırı Mustafa Şeref			

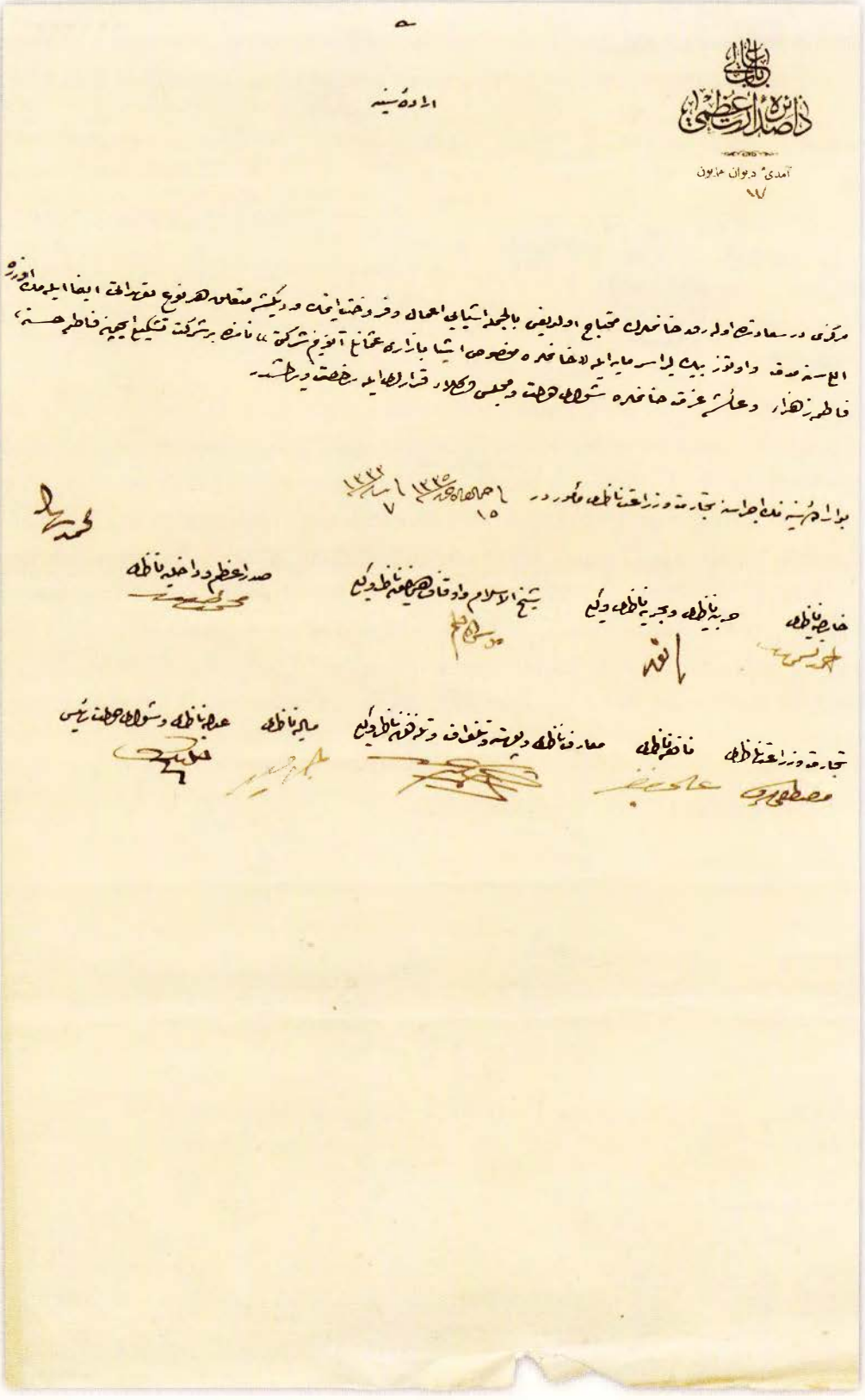

İ.DUİT, 120/43

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret-i Uzmâ
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
17

İrade-i Seniyye

Merkezi Dersaâdet'de olarak hanımların muhtaç oldukları bi'l-cümle eşyayı imal ve füruht etmek ve dikişe müte'allik her nev' taahhüdâtı ifa eylemek üzere elli sene müddet ve otuz bin lira sermaye ile "Hanımlara Mahsus Eşya Bazarı Osmanlı Anonim Şirketi" nâmında bir şirket teşkili için Fatıma Hasene, Fatıma Zehra ve Ayşe İzzet Hanım'lara Şûrâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararları ile ruhsat verilmişdir.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Ticaret ve Ziraat Nazırı memurdur. Fî 15 Cemâziyelâhir 1335 / fî 7 Nisan 1333

Mehmed Reşad

Sadrıazam ve Dahiliye Nazırı Mehmed Talat	Şeyhülislâm ve Evkaf-ı Hümâyûn Nazırı Vekili Musa Kazım	Harbiye Nazırı ve Bahriye Nazırı Vekili Enver	Hariciye Nazırı Ahmed Nesimî
Adliye Nazırı ve Şûrâ-yı Devlet Reisi Halil	Maliye Nazırı Cavid	Maârif Nazırı ve Posta Telgraf ve Telefon Nazırı Vekili Ahmed Şükrü	Nâfia Nazırı Ali Münif
Ticaret ve Ziraat Nazırı Mustafa Şeref			

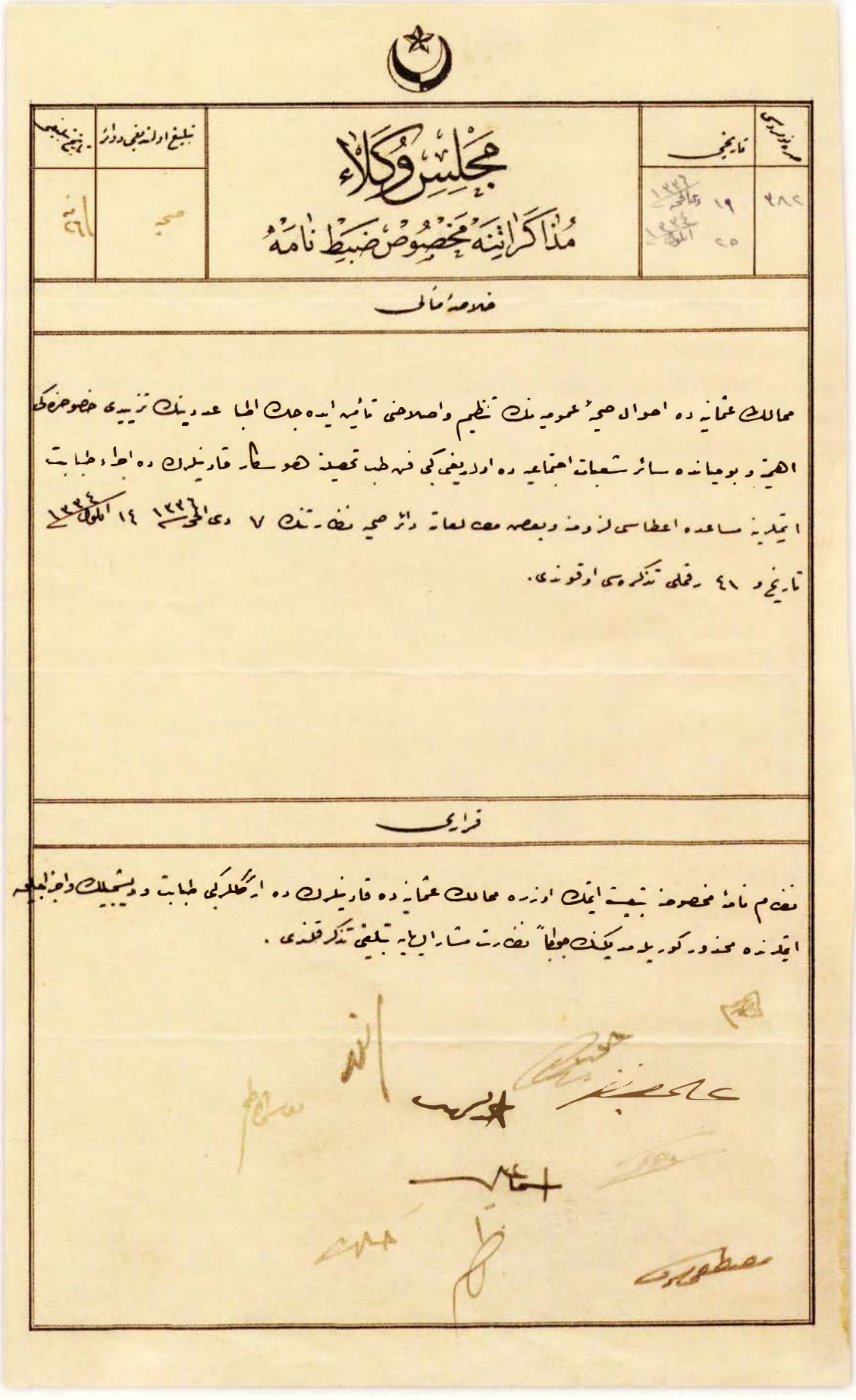

مجلس وكلاء

مذاكراتنه مخصوص ضبط نامه

نمره دفتر سی | تاریخی | تبلیغ اولنديغی دائره | پنجه نمبر

۲۸۶ | ۱۹ ربيع الآخر ۱۳۴۲ / ۲۵ تشرين الثاني ۱۳۴۲ | صحيه | ۶۱

خلاصه مسائل

ممالك عثمانيه ده احوال صحيه عموميه نك تنظيم واصلاحنى تأمين ايده جك الجا عدينك تربيه خصوصيه سنك اهميه و بو ميانده سائر شعبات اجتماعيه ده اولديغى كبى فنه طب تحصيل ايده جك طلبه نك تعيين قاريلرك ده اعطاء طلبات ايتديغى مساعده اعطاسى لزومنه دائر صحيه نظارتنك ۷ دى الحجه ۱۳۴۲ / ۱۴ تموز ۱۳۴۰ تاريخ و ۴۱ رقملى تذكره سى اوقونوب.

قراری

نظارت مشاراليها طرفندن تبعيت ايتديك اوزره ممالك عثمانيه ده قاريلرك ده اركك طلبه كبى طلبات و تشبثات واقعه نك اجرا ايتديرلمه سى محذور كورلديكندن بوبابده نظارت مشاراليها يه تبليغى تذكر قلندى.

KADINLARIN DOKTOR, ECZACI VE DİŞ HEKİMİ OLMALARININ ÖNÜNÜN AÇILMASI

Osmanlı Devleti'nde sağlık işlerinde genel bir düzen ve ıslahın temini için tıp, dişçilik ve eczacılık alanlarında ilgi duyan kadınların da tahsil görmelerinin önünün açılmasına dair Meclis-i Vükelâ kararı

25 Eylül 1918

Meclis-i Vükelâ
Müzâkerâtına Mahsus Zabıtnâme

Hulâsa-i Meâli

Memâlik-i Osmaniyye'de ahvâl-i sıhhiye-i umumiyenin tanzim ve ıslâhını te'min edecek etıbbâ adedinin tezyîdi hususundaki ehemmiyete ve bu miyânda sair şu'bât-ı ictimâiyede olduğu gibi fenn-i tıb tahsiline heveskâr kadınların da icra-yı tabâbet etmelerine müsaade i'tâsı lüzumuna ve bazı mütâlaata dair Sıhhiye Nezâreti'nin 7 Zilhicce 1336 / 14 Eylül 1334 tarih ve 41 rakamlı tezkiresi okundu.

Kararı

Nizamnâme-i mahsusuna tebaiyet etmek üzere Memâlik-i Osmaniyye'de kadınların da erkekler gibi tabâbet ve dişçilik ve eczacılık etmelerinde mahzur görülemediğinin cevaben nezâret-i müşârünileyhâya tebliği tezekkür kılındı.

19 Zilhicce 1336 / 25 Eylül 1334

[Meclis-i Vâlâ azâlarının imzaları]

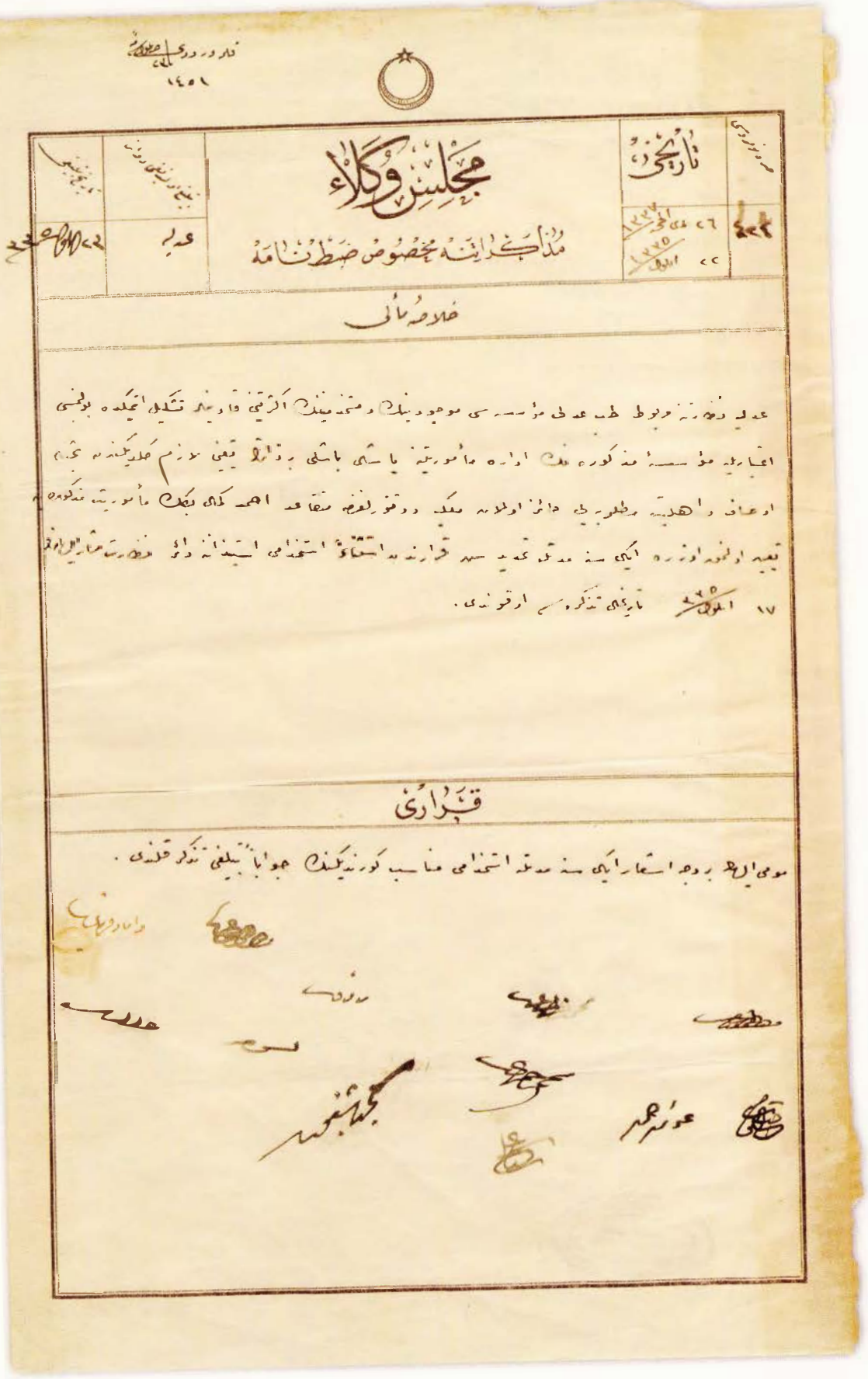

مجلس وكلاء

مذاكرة مخصوص ضبط نامه

خلاصه حالی

قراری

MV, 216/159

ADLÎ TIP KURUMU'NDA ÇALIŞANLARIN ÇOĞUNLUĞUNU KADINLARIN OLUŞTURDUĞU

Adliye Nezâreti'ne bağlı Adlî tTp Kurumu'nun mevcudunun ve genel hizmet verenlerinin çoğunluğunu kadınların teşkil etmesi sebebiyle buraya yaşlı-başlı bir zâtın tayininin lâzım geldiği, bu sebeple doktorluk mesleğinden emekli Ahmet Kemal Bey'in, yaş sınırlaması kararından istisna tutularak buraya tayininin uygun olacağına dair Meclis-i Vükelâ kararı

22 Eylül 1919

Meclis-i Vükelâ
Müzâkerâtına Mahsus Zabıtnâme

Hulâsa-i Meâl

Adliye Nezâreti'ne merbût Tıbb-ı Adlî Müessesesi mevcudunun ve müstahdemîninin ekseriyetini kadınlar teşkil etmekde bulunması itibarıyla müessese-i mezkûrenin idare memuriyetine yaşlı başlı bir zâtın tayini lâzım geldiğinden bahisle evsâf ve ehliyet-i matlûbeyi haiz olan mülkiye doktorluğundan mütekâid Ahmed Kemal Bey'in memuriyet-i mezkûreye tayin olunmak üzere iki sene müddetle tahdid-i sinn kararından istisnâen istihdamı istîzânına dair nezâret-i müşârünileyhânın 17 Eylül [1]335 tarihli tezkiresi okundu.

Kararı

Mûmâileyhin ber-vech-i iş'âr iki sene müddetle istihdamı münasib göründüğünün cevaben tebliği tezekkür kılındı.

26 Zilhicce 1337 / 22 Eylül 1335

[Meclis-i Vükelâ üyelerinin imzaları]

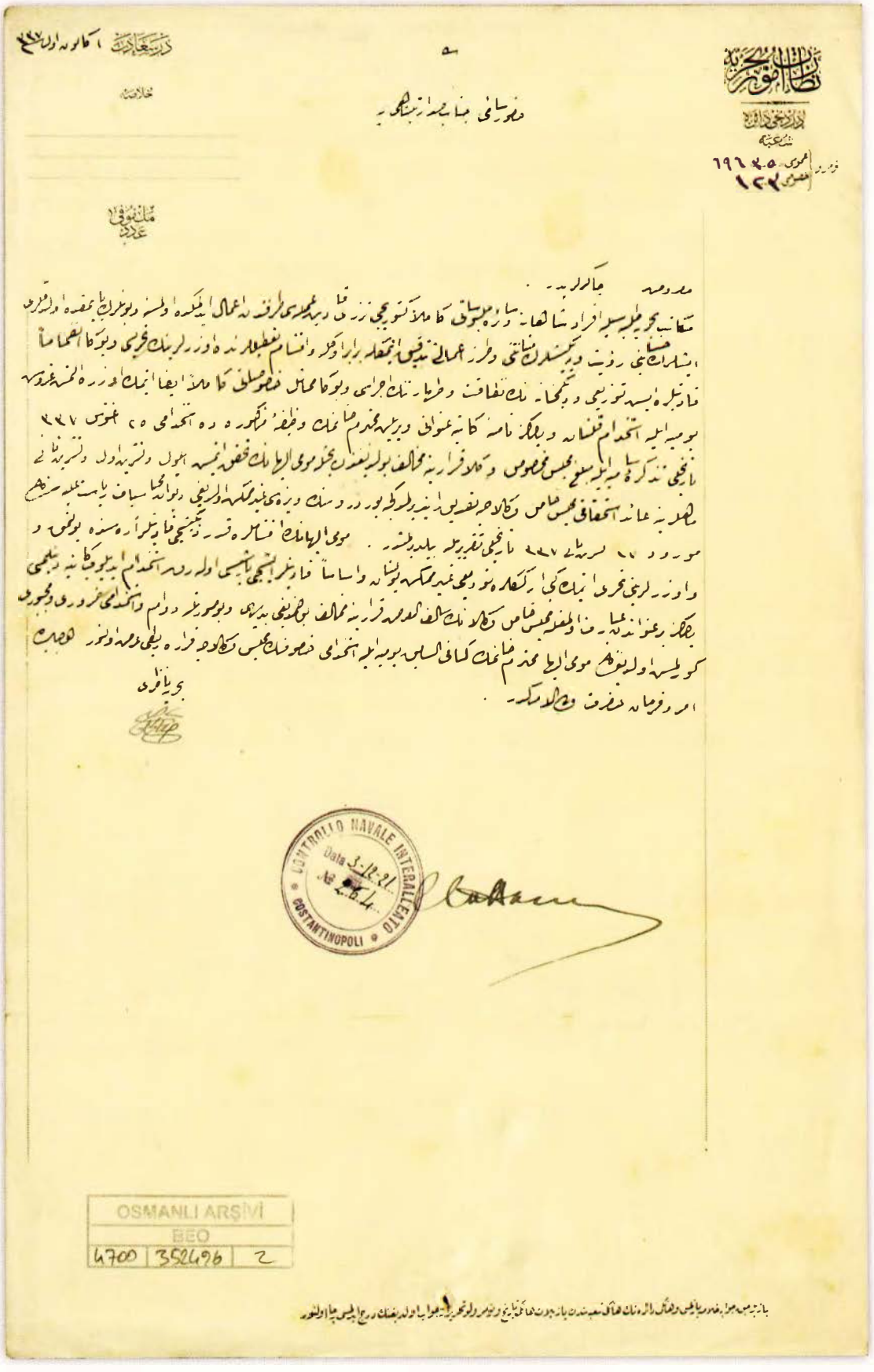

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
4700 | 352496 | 2

BAHRİYE DİKİMHÂNESİ'NDE ÇALIŞAN KADIN İŞÇİLER

Bahriye talebelerinin ve askerlerinin elbiselerinin dikildiği Bahriye Dikimhânesi'nde tamamen kadın terzilerin çalışmakta olduğu, bunların hesabının tutulması, dikişlerin sağlamlığının ve üretim şeklinin kontrolü, öğle ve akşam tatillerinde üzerlerinin aranması, işlerinin dağıtımı ve dikimhânenin temizliğinin temini için İşçibaşılık görevi yapan Muhterem Hanım'a "kâtibe" unvanı verilmesi

12 Aralık 1921

Nezâret-i Umûr-ı Bahriye
Dördüncü Daire
Şube
Umumî numara: 69635
Hususî numara: 123

Dersaâdet 1 Kânûn-ı Evvel [1]337

Huzur-ı Sâmî-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâkerîleridir

Mekâtib-i bahriye talebesiyle efrâd-ı şahane ve saire melbusâtı kâmilen götürücü terzi kadın amelesi tarafından imal edilmekde olmasına ve bunların yapmakda oldukları işlerin hesabını rü'yet ve dikişlerin metânetini ve tarz-ı imalini tedkik etmekle beraber öğle ve akşam tatillerinde üzerlerinin taharrîsi ve buna inzimâmen kadınlara iş tevzî'i ve dikimhânenin nezâfet ve tahâretinin icrası ve buna mümâsil hususatı kâmilen ifa etmek üzere altmış kuruş yevmiye ile istihdam kılınan ve yalnız nâmına kâtibe unvanı verilen Muhterem Hanım'ın vazife-i mezkûrede istihdamı 25 Ağustos [1]337 tarihli tezkire-i sâmiye ile mübellağ Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ kararına muhalif bulunduğundan bahisle mûmâileyhânın tahakkuk etmiş Eylül ve Teşrîn-i Evvel ve Teşrîn-i Sânî mâhlarına aid istihkâkı Meclis-i Hâss-ı Vükelâca tasdik ettirilmedikçe bordrosunun vizesi gayr-ı mümkün olduğu Divan-ı Muhasebât Riyâset-i Aliyyesi'nden mevrûd 17 Teşrîn-i Sânî [1]337 tarihli takrîriyle bildirilmişdir. Mûmâileyhânın akşamlara kadar dikişçi kadınlar arasında bulunmak ve üzerlerini taharrî etmek gibi erkeklere tevdî'i gayr-ı mümkün bulunan ve esasen kadınlar işçibaşısı olarak istihdam edilip kâtibe denilmesi yalnız bir unvandan ibaret olmakla Meclis-i Hâss-ı Vükelâ'nın sâlifü'l- arz kararına muhalif bulunmadığı bedîhî ve bu suretle devam ve istihdamı zarurî ve mecburî görülmüş olduğundan mumâileyhâ Muhterem Hanım'ın kemâfi's-sâbık yevmiye ile istihdamı hususunun Meclis-i Vükelâca karara rabtı arz olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Bahriye Nazırı
[İmza]
Hulusi Salih

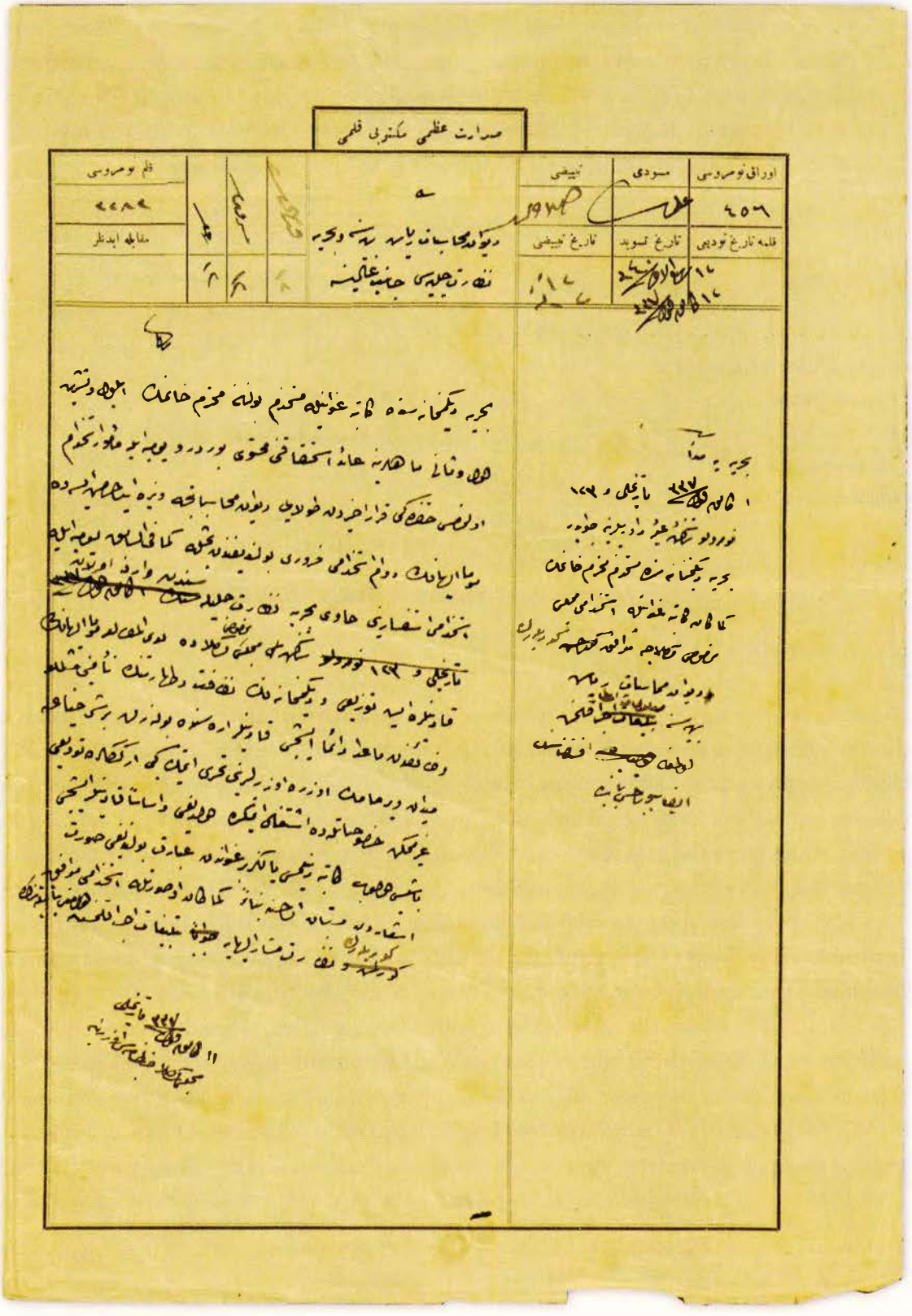

صدارت عظمی مکتوبی قلمی

اوراق نومرسوسی	مسودی	تبییضی		
٤٥٦		١٩٧٨		
قلمه تاریخ تودیعی	تاریخ تسوید	تاریخ تبییضی		
١٧	١٧	١٧		
قلم نومرسوسی				
٢٢٨٢٢				
مقابله ایدنلر				

دیوانه محاسبات یاپه جق بحریه و
نظارت جلیله سی جانبنه عاطفتلو

بحریه نظارت جلیله سی جانبنه عاطفتلو مخدوم ولی نعمتم حضرتلرینه

بحریه دیکمانه سنده کائن عوائدله مخدوم ولی نعمتم حضرتلری طرفندن
اجرا قلنان تشبثات و تنبیهات ایله وقوع بولان مراجعات و مکاتبات
اولنمش حقده کی قرار اجرادن طولایی دیوانه محاسباته ویره جک جواب
سویلیارلیغی دوام تحدثی ضروری بولندیغندن بحث و تحقیق کافه مقتضیاتیله
بنجه تحدثی شفاهی حاوی بحریه نظارت جلیله سنه وارد اولدیغی
تاریخلی و نومرولو تحریرلرینه مفاد و مدلولی تحریرات سابقه مزبوره
قادیقوی نه تودیعی و دیکمانه نک نظارت جلیله سنک تاریخ مزبور
وقتندن ماعدا دائما ایچی قادیقوی اداره سنده بولندیرلدیغی جهتله
میانه ده معامله اوزره اوزیرلرینی تحری ایتمکلری کی ارکانک تودیعی
عرضحاله حاوی اولدیغی بیان و اشعار اولنمش ایسه ده تودیعی
باشسوقلمق قائمه سنک یالکز عنوانده عبارت بولندیغی صورت
اشعاریه وساده ایچه بیانه نظارت جلیله سنجه تحدثی موافق
کورلدیکندن و نظارت جلیله سنک تشبثات قانونیه

١ قائمه ٢٢٧ تاریخلی و ١٧٧
نومرولو تحریرینه جوابدر
بحریه دیکمانه سنده مخدوم ولی نعمتم حضرتلرینک
تحدثاتی مشتمل قائمه عوائدک تحریرینه
مراجعه تحقیقات مزبوره
دیوانه محاسبات یاپه
بحریه نظارت جلیله سنه
ارسالی

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi

Divan-ı Muhasebât Riyâset-i Behiyyesi'ne ve Bahriye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Bahriye Dikimhânesi'nde kâtibe unvanıyla müstahdem bulunan Muhterem Hanım'ın Eylül, Teşrîn-i Evvel ve Sânî mâhlarına aid istihkâkını muhtevî bordro, yevmiye ile memur istihdam olunmaması hakkındaki karar-ı âhirden dolayı Divan-ı Muhasebâtca vize edilmemiş ise de mûmâileyhânın devam-ı istihdamı zarurî bulunduğundan bahisle kemâfi's-sâbık yevmiye ile istihdamı istifsârını hâvî Bahriye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkire Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'da lede'l-mütâlaa mûmâileyhânın kadınlara iş tevzî'i ve dikimhânenin nezâfet ve tahâretinin te'mini misillü vezâifden mâadâ daima işçi kadınlar arasında bulunarak bir şey ziyâa meydan vermemek üzere üzerlerini taharrî etmek gibi erkeklere tevdî'i gayr-ı mümkün hususâtla da iştigâl etmekde olduğu ve esasen kadınlar işçibaşısı olup kâtibe denilmesi yalnız bir unvandan ibaret bulunduğu suret-i iş'ârdan müstebân olmasına binâen kemâ-kân o suretle istihdamı muvâfık görülerek nezâret-i müşârünileyhâya tebligât icra kılınmış olduğu beyânıyla tezkire.

11 Kânûn-ı Evvel [1]337 tarihli

Meclis-i Vükelâ mazbatası üzerine

Bahriye'ye mebde'

1 Kânûn-ı Evvel [1]337 tarihli ve 123 numaralı tezkire-i aliyye-i dâverîlerine cevabdır.

Bahriye Dikimhânesi'nde müstahdem Muhterem Hanım'ın kemâ-kân kâtibe unvanıyla istihdamı Meclis-i Mahsus-ı Vükelâca muvâfık görülerek Divan-ı Muhasebât Riyâset-i Behiyyesi'ne malumât i'tâ kılınmış olmakla iktizâsının ifa buyurulması bâbında.

12 Rebîülâhir [1]340 / 12 Kânûn-ı Evvel [1]337

İlk defa tayyareyle uçan Belkıs Şevket Hanım ile Osmanlı Müdafaa-i Hukuk Nisvan Cemiyeti üyeleri ve Kadınlar Dünyası Dergisinin yazarlarının tayyare önündeki resimleri.
Kadınlar Dünyası Dergisi, Numara 19-100, 6 Muharrem 1331.

KADIN DERNEKLERİ VE FAALİYETLERİ

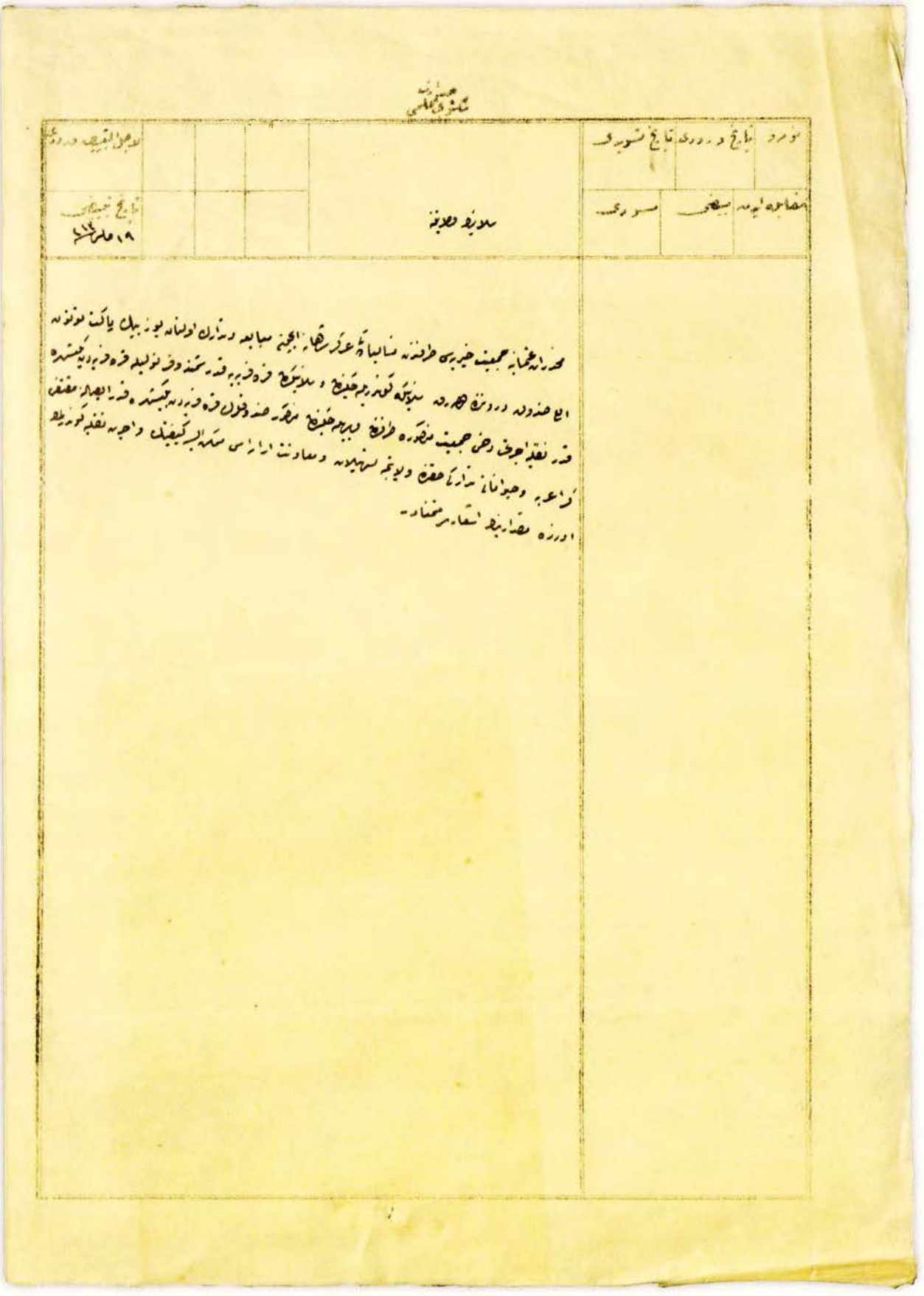

56

BEO, 958/71794

MUHADDERÂT-I OSMANİYYE CEMİYET-İ HAYRİYESİ

Muhadderât-ı Osmaniyye Cemiyet-i Hayriyesi tarafından Teselya'da bulunan asker için tütün gönderileceğinden bunları taşıyacak araba ve hayvanların tedariki hususunda kolaylık gösterilmesine dair Selanik Vilâyeti'ne yazı

31 Mayıs 1897

Sadâret
Mektubî Kalemi

Selanik Vilâyeti'ne

Muhadderât-ı Osmaniyye Cemiyet-i Hayriyesi tarafından Teselya'daki asâkir-i şahane için mübâya'a ve tedarik olunan yüz bin paket tütün elli sandık derûnunda olarak Selanik'e gönderileceğinden ve Selanik'den Karaferye'ye kadar şimendifer navluyla Karaferye'den Yenişehir'e kadar nakliye ücreti dahi cemiyet-i mezkûre tarafından verileceğinden mezkûr sandıkların Karaferye'den Yenişehir'e kadar îsâline muktezî kira araba ve hayvanâtı tedariki hakkında vilâyetçe teshilât ve muâvenet irâesi mümkün ise keyfiyetin ve ücret-i nakliye gönderilmek üzere mikdarının iş'ârı mütemennâdır.

Fî 19 Mayıs [1]313

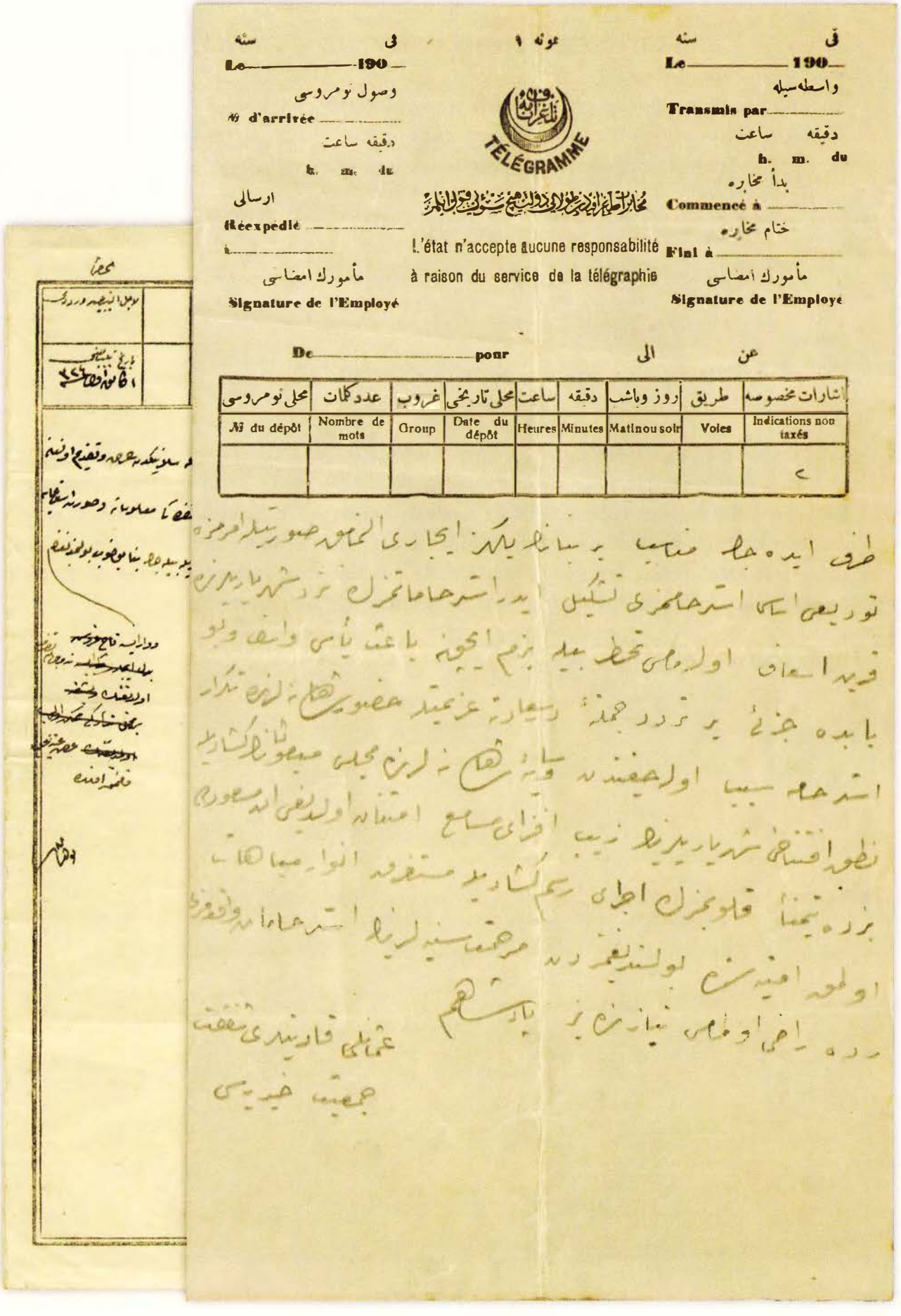

TÉLÉGRAMME

سنه ق
Le 190
واسطه سیله
Transmis par
دقیقه ساعت
h. m. du
بدأ مخابره
Commencé à
ختام مخابره
Fini à
مأمورك امضاسی
Signature de l'Employé

عونه ۹

محابرات امانیه دولتلی دولتلو هیچ سوزی وقوع بولماز
L'état n'accepte aucune responsabilité à raison du service de la télégraphie

سنه ق
Le 190
وصول تومروسی
N° d'arrivée
دقیقه ساعت
h. m. du
ارسالی
Réexpédié
مأمورك امضاسی
Signature de l'Employé

De pour عن الی

اشارات مخصوصه	طریق	روز وباشب	دقیقه	ساعت	محلی تاریخی	غروب	عدد کلمات	محلی تومروسی
Indications non taxés	Voies	Matinou soir	Minutes	Heures	Date du dépôt	Group	Nombre de mots	N° du dépôt

OSMANLI KADINLARI ŞEFKAT CEMİYETİ

Selanik'te fakir ve çaresiz çocukların eğitim ve terbiyelerini sağlamak amacıyla kurulduklarını ifade eden Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyeti'nin, çalışmalarını yürütmek için kendilerine bir bina tahsis edilmesi talebinde bulundukları, uygun bir bina olup olmadığının tahkik edilerek bildirilmesi hakkında Selanik Vilâyeti'ne yazılan yazı

14 Aralık 1908

Telgrafnâme
1 Kânûn-ı Evvel [1]324

An Selanik ilâ Yıldız

Atebe-i Ulyâ-yı Hazret-i Padişahî'ye

İşâ'a-i nûr-ı füyûzât ile serâser müstenîr olan Memâlik-i Şahanelerinde muhadderât-ı İslâmiye dahi ser-i şah-ı kemâle[1] su'ûd için büyük isti'dâd ibrâz eyliyor. Bu cümleden olarak Selanik'de ahîren İslâm hanımları tarafından Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi nâmıyla bir cemiyet teşekkül etmiş ve işbu cemiyetimiz fukarâ ve biçaregân-ı etfâlin her vechile imdadına yetişmek ve bunların talim ve terbiyelerine bezl-i mesâî eylemek vazifesini deruhde eylemişdir. Teşkilât bidayetde ma'rûz-ı müşkilât olduğu gibi Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi de istikmâl-i vesâitde müsâdif-i ta'ab ü usret olduğundan bu mahrumiyet südde-i seniyye-i şahanelerine iltica ile isti'tâfa îkâ'-ı mecburiyet eylemişdir. Cemiyetimizin ictimâ'gâhı ve aynı zamanda etfâlin dârüttahsil ve terbiyesi olacak bir mahalden mahrum olduğumuzdan buradaki emlâk-i seniyyelerinden bu ihtiyacı ber-taraf edecek münasib bir binanın yalnız icârı alınmamak suretiyle emrimize tevdi'i esas-ı istirhâmımızı teşkil eder. İstirhamâtımızın nezd-i şehriyârîlerinde karîn-i is'âf olamaması tahattur bile bizim için bâis-i ye's ve esef ve bu bâbda cüz'î bir tereddüd cümleten Dersaâdet'e azimetle huzur-ı şahanelerinde tekrar istirhâma sebeb olacağından ve saye-i şahanelerinde Meclis-i Mebûsân'ın küşâdıyla nutuk-ı iftitâhî-i şehriyârîlerinin zîb-i efzâ-yı mesâmi'-i imtinân olduğu an-ı mes'ûdda biz de teyemmünen klübümüzün icra-yı resm-i küşâdıyla müstağrak-ı envâr-ı mübâhât olmak ümniyesinde bulunduğumuzdan merhamet-i seniyyelerinin istirhâmât-ı vâkı'amızı redde razı olmaması niyazındayız padişahım.

Osmanlı Kadınları Şefkat
Cemiyet-i Hayriyesi

[1] Metinde ser şâhe-i kemâle şeklinde geçmekdedir.

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi

Selanik Vilâyeti'ne

Atebe-i ulyâ-yı hazret-i Padişahîye Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi imzasıyla Selanik'den arz ve takdim olunan telgrafnâmenin sureti serî'an ahz ve mütâlaa olunarak bu cemiyetin mahiyeti hakkındaki malumâta ve suret-i istid'âya nazaran is'âf-ı mes'ul münasib ise emlâk-i seniyye miyânında tevdî' edilebilecek bina bulunup bulunmadığının ve var ise ne vechile tasarruf olduğunun arz-ı atebe-i ulyâ kılınmak üzere bi't-tedkik ilâve-i mütâlaa ile inbâsı bâ-irâde-i seniyye-i mülûkâne tebliğ olunur.

Fî 1 Kânûn-ı Evvel [1]324

Sağdan Sola, 1- Selanik Müslüman Kadını, 3- Pirlepe Bulgar Kadını, 2- Selanik Yahudi Kadını

Les Costumes Populaires de la Turqia, Constantinople 1873, Sayfa: 84

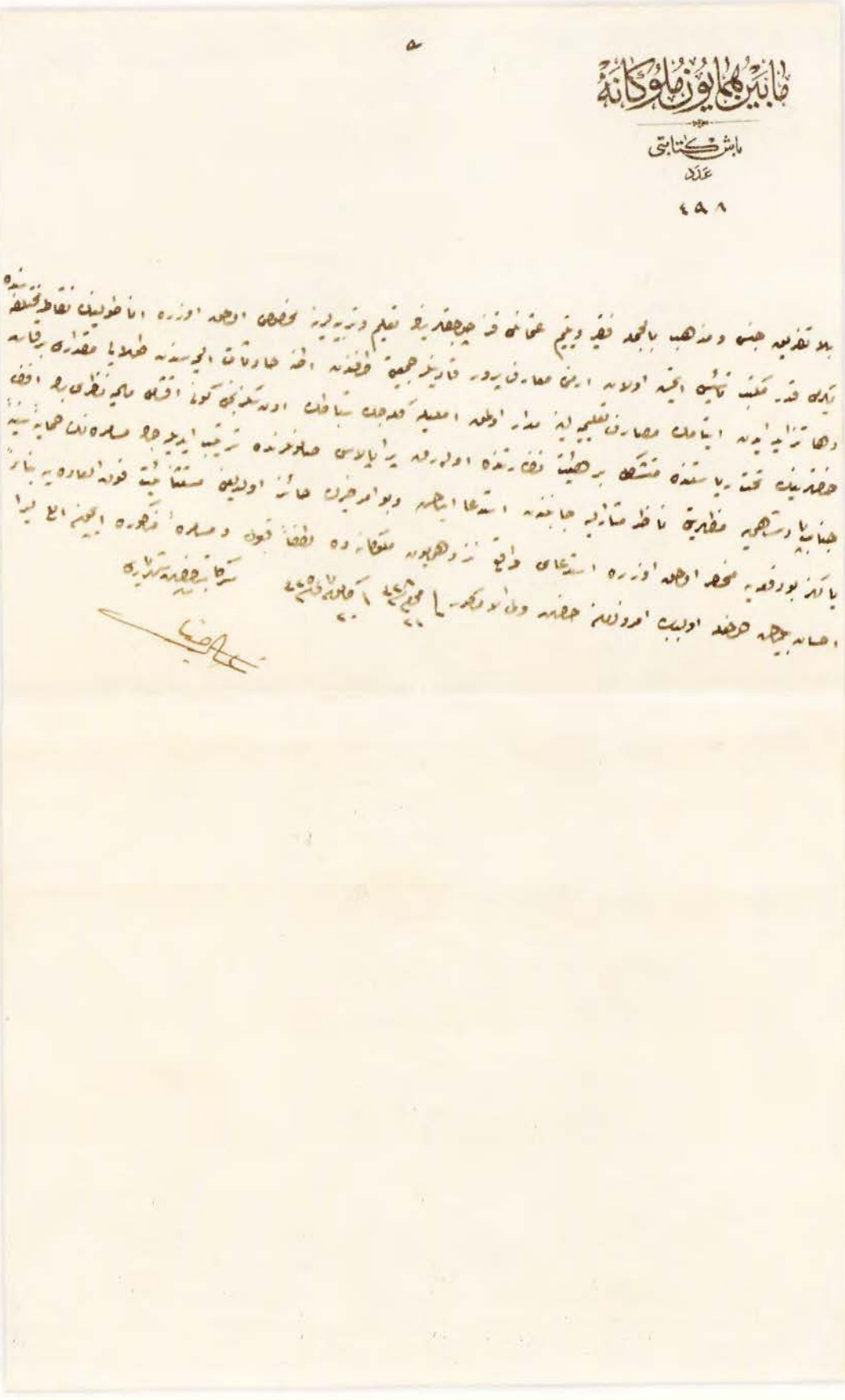

ERMENİ MAÂRİFPERVER KADINLAR CEMİYETİ

Anadolu'nun çeşitli yerlerinde millet ve mezhep ayrımı gözetmeksizin fakir ve yetim kız çocuklarına mahsus yirmi mektep açan Ermeni Maârifperver Kadınlar Cemiyeti tarafından yetimlerin eğitim masraflarına harcanmak üzere düzenlenecek piyesin padişahın himayesinde yapılacağı ve bu müsâmere için padişahın para yardımında bulunduğu hakkında irâde

2 Şubat 1910

Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne
Başkitâbeti
Aded
498

Bilâ-tefrîk-i cins ve mezheb bi'l-cümle fakir ve yetim Osmanlı kız çocuklarının talim ve terbiyelerine mahsus olmak üzere Anadolu'nun nukat-ı muhtelifesinde yirmi kadar mektep te'sis etmiş olan Ermeni Maârifperver Kadınlar Cemiyeti tarafından Adana hâdisât-ı elîmesinden dolayı miktarı bir kat daha tezâyüd eden eytâmın masârıf-ı talimiyelerine medâr olmak emeliyle gelecek Şubat'ın on sekizinci günü akşamı Maliye nazırı beyefendi hazretlerinin taht-ı riyâsetinde müteşekkil bir hey'et nezâretinde olarak Pera Palas salonlarında tertib edilecek müsâmerenin himaye-i seniyye-i cenâb-ı Padişahîye mazhariyeti nâzır-ı müşârunileyh cânibinden istid'â edilmiş ve bu emr-i hayrın haiz olduğu müstesnaiyet-i fevkalâdeye binâen yalnız bu defaya münhasır olmak üzere istid'â-yı vâki nezd-i hümâyûn-ı mülûkânede lutfen kabul ve müsâmere-i mezkûre için elli lira ihsân buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Muharrem [1]328 / fî 20 Kânûn-ı Sânî [1]325

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Halid Ziya

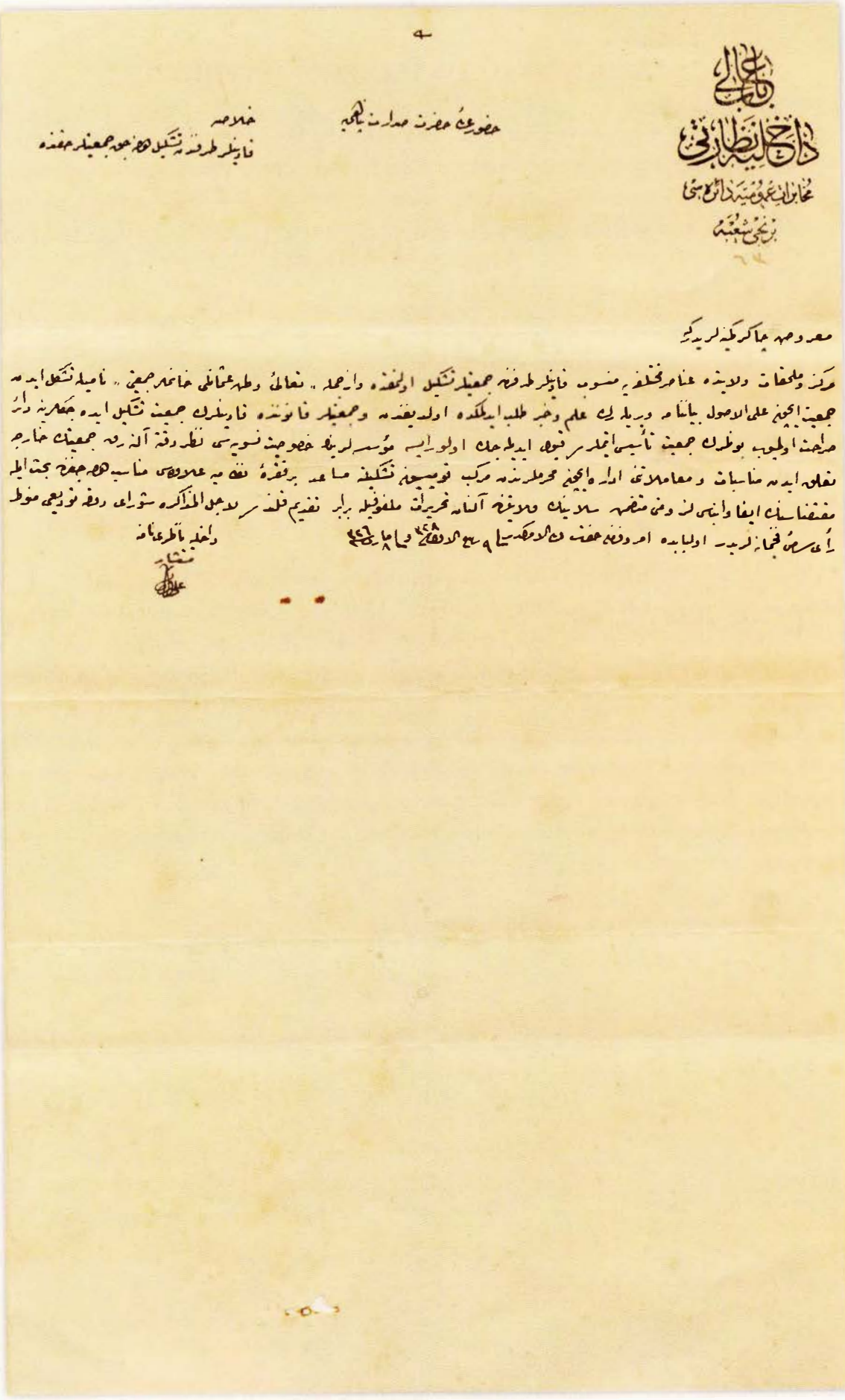

TEÂLÎ-İ VATAN OSMANLI HANIMLAR CEMİYETİ

Teâlî-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti adıyla bir cemiyet teşkil edildiği; Cemiyetler Kanunu'nda kadınların cemiyet teşkil edeceklerine dair açıklık olmadığından bunlar tarafından kurulacak cemiyetlerin nizamnâmelerine, dışarıyla ilgili iş ve muamelelerini idare için mahremlerinden oluşan bir komisyon teşkiline müsait bir fıkra ilâve edilmesi

21 Mart 1910

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Muhaberât-ı Umumiye Dairesi
Birinci Şube
63

Huzur-ı Âli Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Hulâsa:

Kadınlar tarafından teşkil olunacak cemiyetler hakkında

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Merkez ve mülhakât-ı vilâyetde anâsır-ı muhtelifeye mensub kadınlar tarafından cemiyetler teşkil olunmakda ve ez-cümle "Teâlî-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti" nâmıyla teşekkül eden cemiyet için ale'l-usul beyânnâme verilerek ilmuhaber taleb edilmekde olduğundan ve Cemiyetler Kanunu'nda kadınların cemiyet teşkil edeceklerine dair sarâhat olmayıp bunların cemiyet te'sis etmeleri kabul edilecek olur ise müesseselerinin hususiyet-i neseviyyesi nazar-ı dikkate alınarak cemiyetin harice ta'alluk eden münasebât ve muamelâtını idare için mahremlerinden mürekkeb komisyon teşkiline müsaid bir fıkra-i nizamiye ilâvesi münasib olacağından bahs ile muktezâsının ifa ve inbâsı lüzumunu mutazammın Selanik Vilâyeti'nden alınan tahrirât melfûfuyla beraber takdim kılındı. Li-ecli'l- müzâkere Şûrâ-yı Devlet'e tevdî'i menût-ı re'y-i sâmî-i fahîmâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 Rebîülevvel [1]328 ve fî 8 Mart [1]326

Dahiliye Nazırı nâmına
Müsteşar
Bende
[İmza]

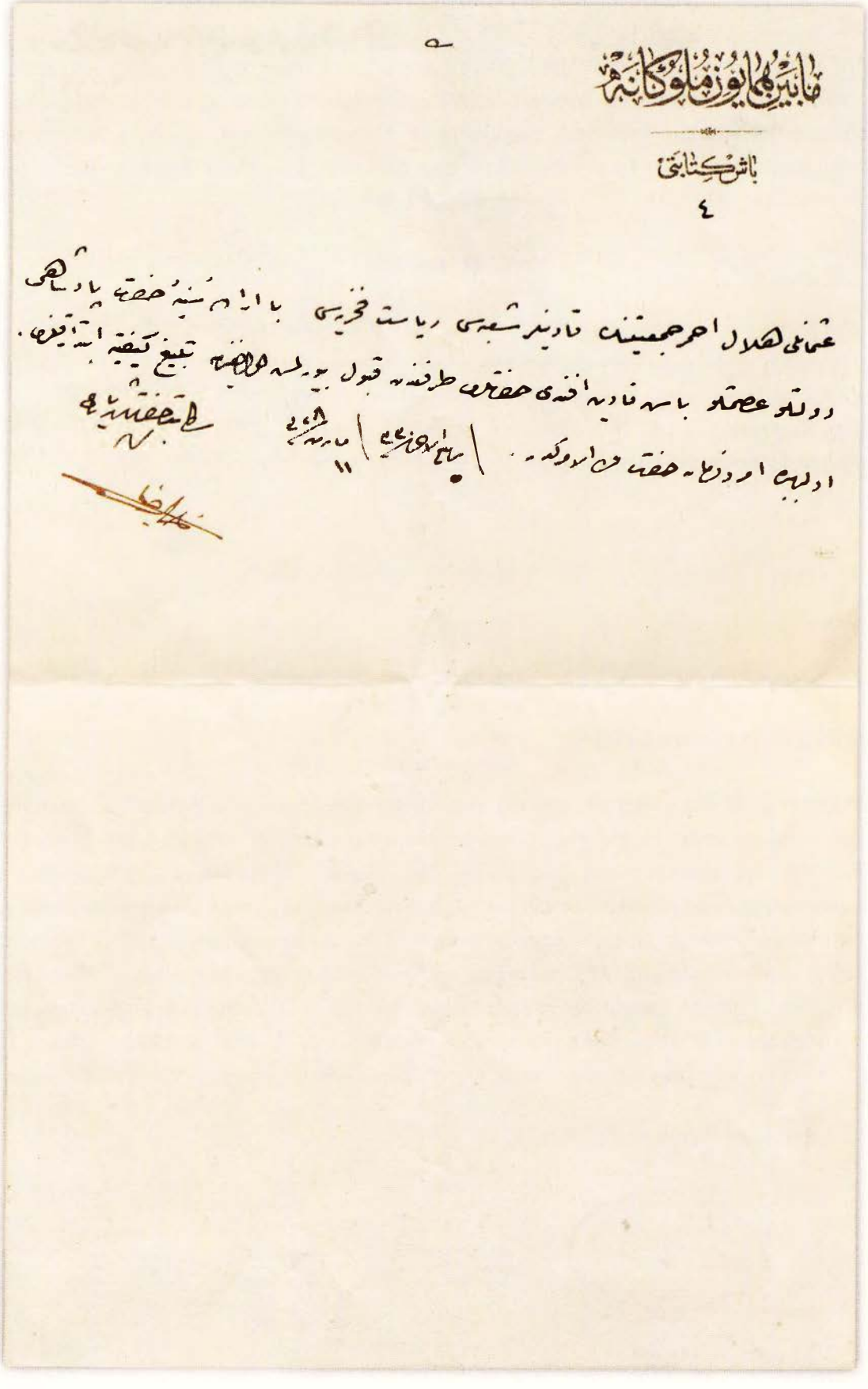

60

İ.MBH, 8/31

OSMANLI HİLÂL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN KADINLAR ŞUBESİ

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Kadınlar Şubesi fahri başkanlığının Başkadınefendi tarafından kabul edildiği hakkında irâde

24 Mart 1912

Mâbeyn-i Hümâyûn-u Mülûkâne
Başkitâbeti
4

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Kadınlar Şubesi riyâset-i fahriyesi bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî devletli ismetli Başkadınefendi hazretleri tarafından kabul buyurulmuş olduğundan tebliğ-i keyfiyete ibtidâr kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Rebiülâhir [1]330 / fî 11 Mart [1]328

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
[İmza]
Halid Ziyâ

YAHUDİ KOÇVİL-GiOVİ GOVİEL [?] KADINLAR CEMİYETİ

Zengin iken fakir düşen ihtiyaç sahiplerine yardım amacıyla kurulan Yahudi Koçvil -Giovi Goviel [?] Kadınlar Cemiyeti'nin nizamnâmesi ile cemiyetin kurucularının isimleri

25 Nisan 1912

Koçvil nâm kadınlar cemiyetinin nizamnâmesi

Giovi Govie[l][?] Cemiyet-i Hayriyesi'nin nizamnâme-i dahilîsidir.

Birinci Madde: Bin üç yüz üç senesi Şubat'ında İzmir'de Giovi Goviel [?] nâmıyla bir cemiyet-i hayriye teşkil edilmiştir.

İkinci Madde: Cemiyetin maksadı erbâb-ı refah ve saadetden iken düşmüş olan ve dilenmeğe muktedir ashâb-ı ihtiyaca ibzâl-i muâvenetden ibaretdir.

Üçüncü Madde: Cemiyeti teşkil eden azâdan altısının re'yi olmadıkça kimseye hiçbir muâvenet icra edilemez.

Dördüncü Madde: Cemiyete dahil olan azâdan her biri ayda lâ-ekal kırk para sağ akçe i'tâsına mecburdur.

Beşinci Madde: Azâlar ehibbâ ve evdâ[d]ları arasında mümkün mertebe ziyade azâ kayd etdirmeği[1] taahhüd ederler.

Altıncı Madde: Cemiyet vâridâtının yüzde yirmi beşi daima ihtiyat akçesi olmak üzere hıfz edilmelidir.

Yedinci Madde: Her sene nihayetinde cemiyet gördüğü işi halka bildirmek için bir hesab tanzim ile neşr u ilâna mecburdur.

Sekizinci Madde: Cemiyet vâridât te'mini için her sene bir müsâmere tertib edecekdir.

Dokuzuncu Madde: Cemiyet her sene ve senenin bittiği prömiyede muhtaç ailelere elbiseler tevzî' edecekdir.

Onuncu Madde: İşbu cemiyet-i hayriyeye bilâ-tefrîk-i cins ve mezheb her sahib-i mürüvvet iştirak edebilecekdir.

[1] Metinde "etdirdiği" yazılmıştır.

Cemiyeti teşkil eden azâlar şunlardır:

İzmir'de Karataş'da mukim Osmanlı tebaasından İsak Rosso kızı Judyet. 171 numaralı hânede tecemmu' edecekdir.

Karantinada mukim Osmanlı tebaasından Aron Molho Efendi zevcesi Sultana.

Karantinada mukim Osmanlı tebaasından David Kohen zevcesi Sultana.

Karantinada mukim Osmanlı tebaasından Emanuil Sidi zevcesi Sarina

Karantinada mukim Fransız tebaasından Leon Taranto zevcesi Viktorya

Karantinada mukim Osmanlı tebaasından Yako Barki kızı Sara

Ispartalı İskelesi'nde mukim Osmanlı tebaasından müteveffâ Salamon Haim kızı Fortune

Karataş'da mukim Osmanlı tebaasından Salomon Rodini kızı Raşel

Karataş'da mukim Osmanlı tebaasından Avram Barki kızı Vida

Fî 12 Nisan 1328

17. yüzyılda İstanbul'da Yahudi Kadını

Sevgi Gürtuna, Osmanlı Kadın Giysisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999, s. 77

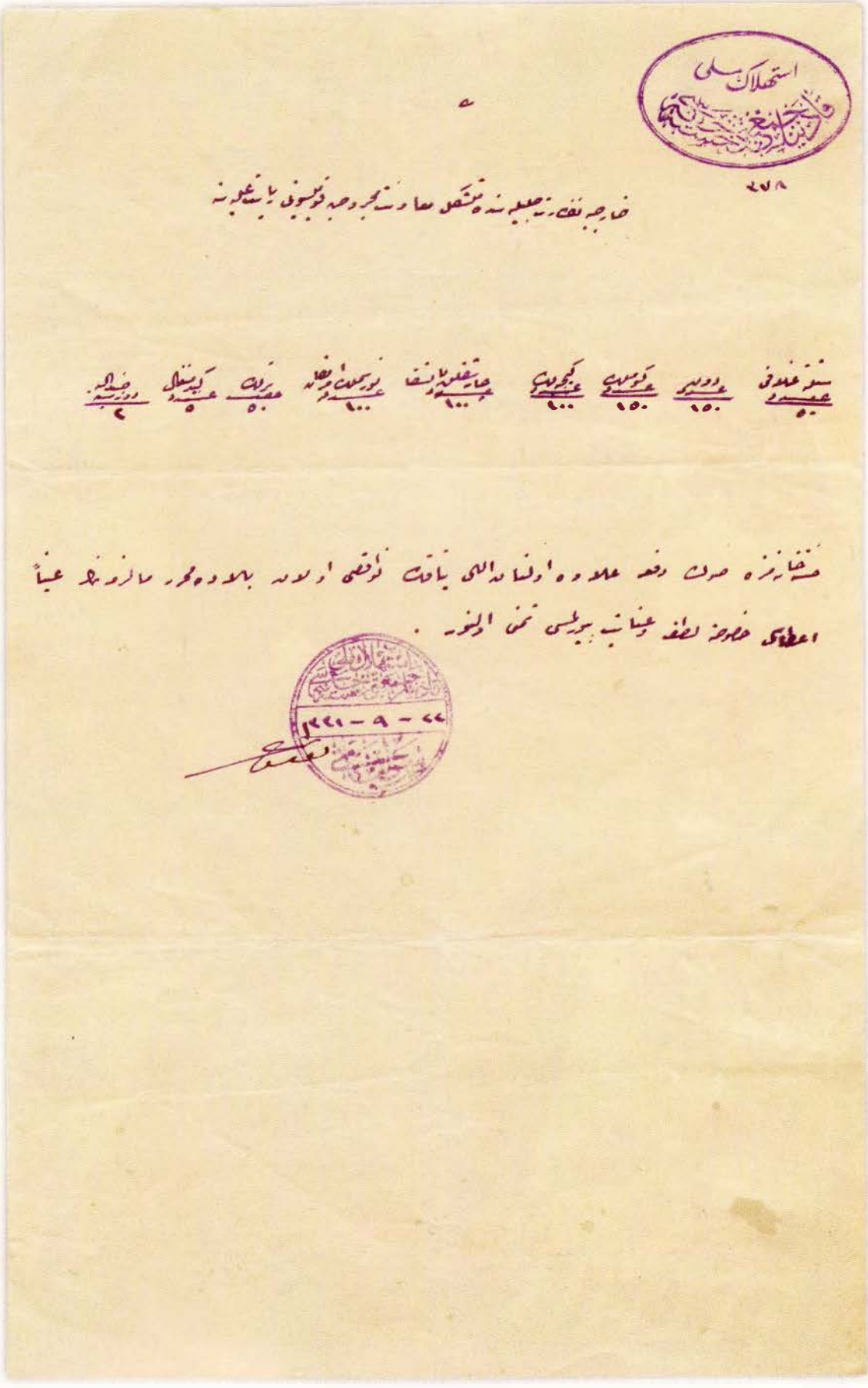

İSTİHLÂK-I MİLLÎ KADINLAR CEMİYETİ

İstihlâk-ı Millî Kadınlar Cemiyeti Hastahânesi'ne ilave olunan elli yatak için Hariciye Nezâreti Muâvenet-i Mecrûhîn Komisyonu'ndan çarşaf, bez, çamaşır ve sair malzeme talebinde bulunulduğu ve komisyon tarafından yapılan para yardımından dolayı memnuniyet duyulduğu

28 Ağustos 1915

İstihlâk-ı Millî
Kadınlar Cemiyeti Hastahânesi

Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nde müteşekkil Muâvenet-i Mecrûhîn Komisyonu Riyâset-i Aliyyesi'ne

Şilte Gılafı 50 adet	Don 150 adet	Gömlek 150 adet	Gecelik 100 adet	Çarşaflık patiska 100 adet	Nevre-simlik Ameri-kan 100 adet	Terlik 50 çift	Kebir mangal 5 adet	Sandalye 2 düzine

Hastahânemize son defa ilave olunan elli yatağın nevâkısı olan bâlâda muharrer malzemenin aynen i'tâsı hususuna lutf ve inâyet buyurulması temenni olunur.

(Mühür:) İstihlâk-ı Millî
Kadınlar Cemiyeti Hastahânesi
Sertebabeti
22-9-1331
(imza)

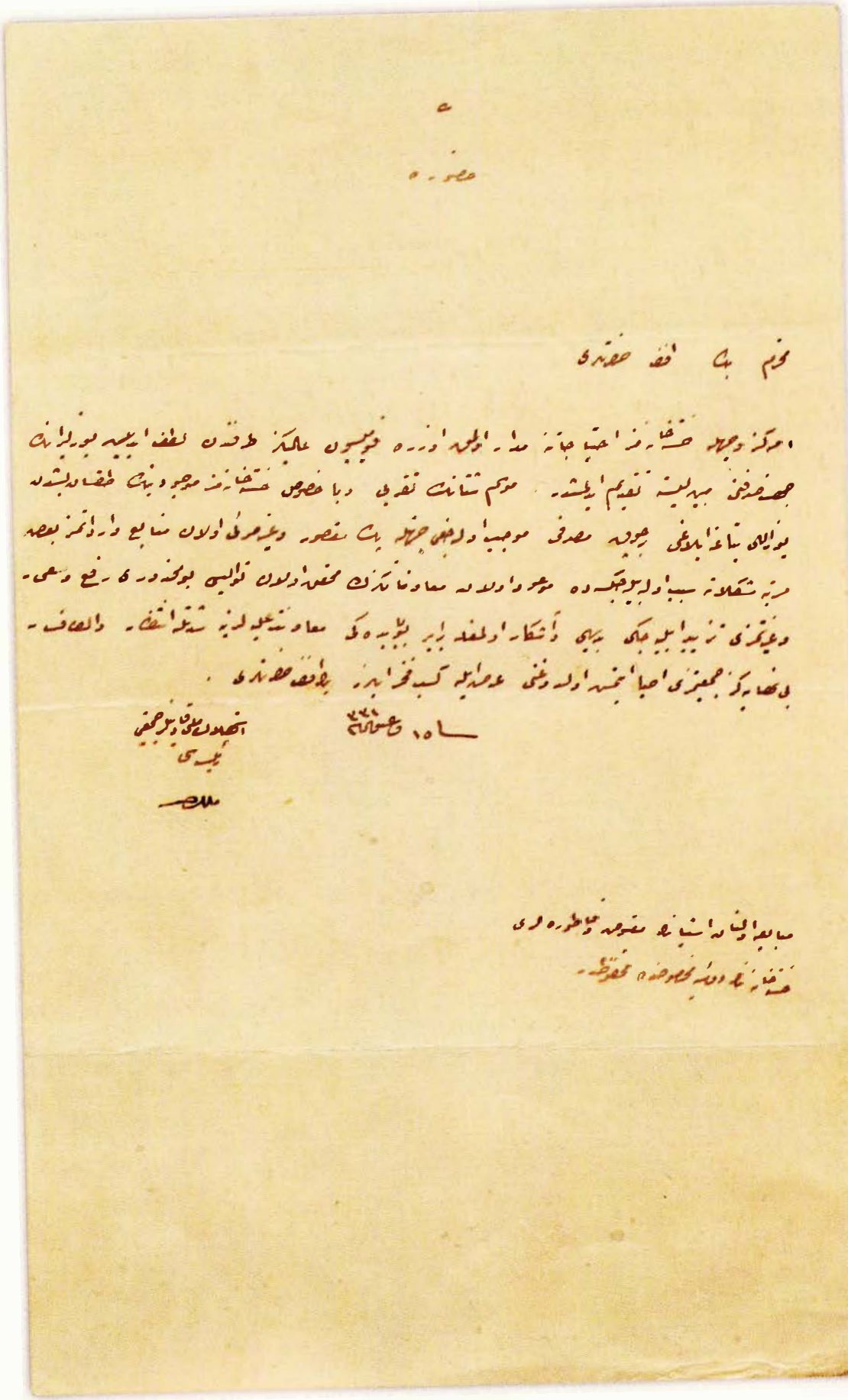

HR.SYS, 2174/3-26

Huzura

Muhterem Beyefendi hazretleri

Emriniz vechile hastahânemiz ihtiyacâtına medâr olmak üzere komisyon-ı âliniz tarafından lutf edilen yüz liranın cihet-i sarfını mübeyyin liste takdim edilmişdir. Mevsim-i şitânın takarrübü ve bâ-husus hastahânemiz mevcudunun doksan beşden yüz elli yatağa iblâğı birçok masrafı mûcib olacağı cihetle pek maksûr ve gayr-ı mer'î olan menabi'-i vâridâtımız bazı mertebe müşkilâta sebeb olabilecekse de mev'ûd olan muavenâtınızın muhakkak olan tevâlîsi bu mahzuru ref' ve say' u gayretimizi tezyîd eyleyeceği bedîhî ve âşikâr olmakla beraber bu bâbdaki muâvenet-i aliyyelerine şiddetle intizâr ve eltaf-ı bî-nihâyeniz cemiyetimizi ihya etmiş olduğunu arz ile kesb-i fahr eyleriz beyefendi hazretleri.

Fî 15 Ağustos [1]331

İstihlâk-ı Millî Kadınlar Cemiyeti
Reisesi
Melek

Mübâya'a olunan eşyanın makbuz ve faturaları hastahânenin dosya-i mahsusunda mahfûzdur.

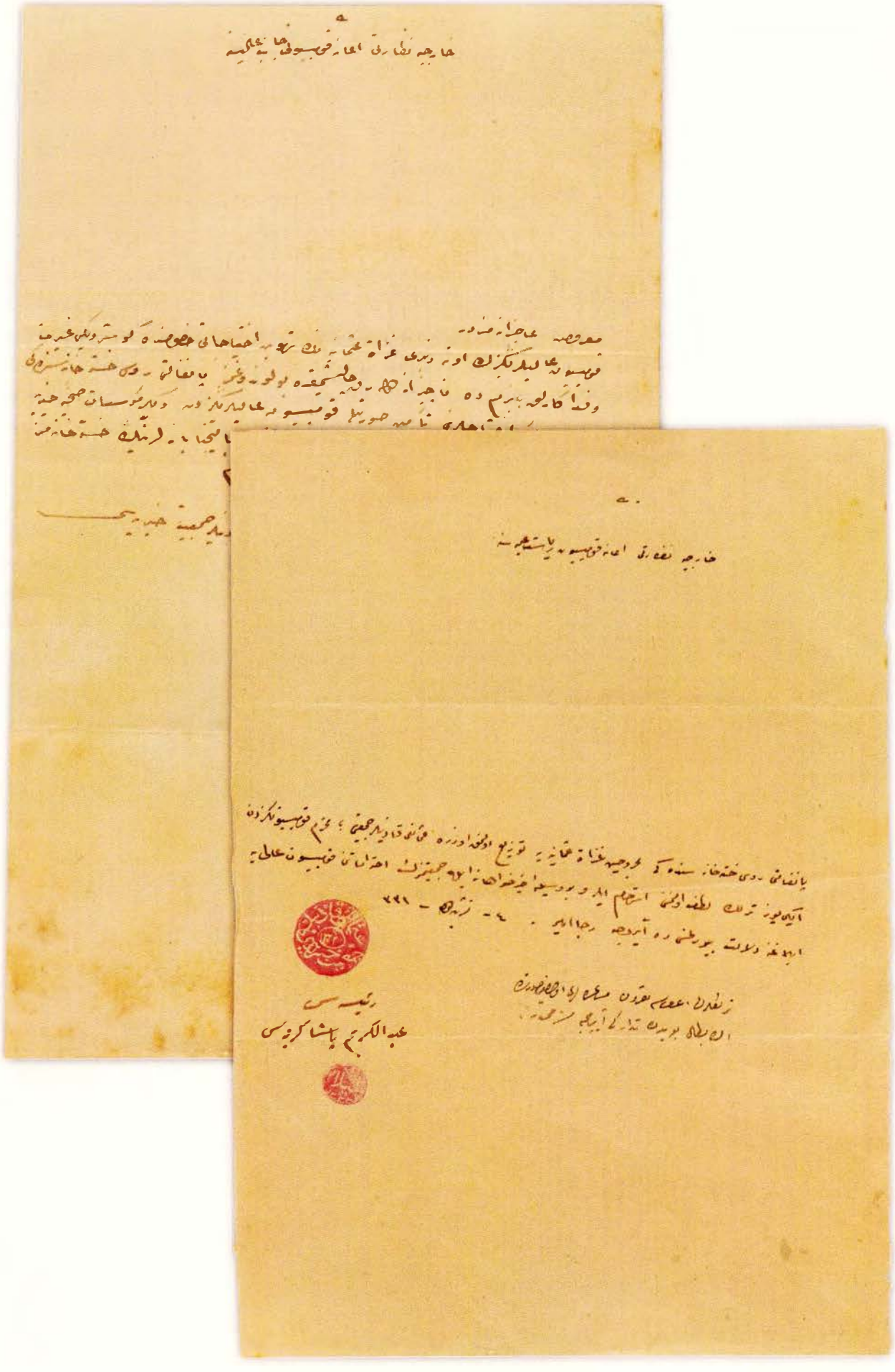

HR.SYS, 2174/3-18, 29

OSMANLI KADINLAR CEMİYET-İ HAYRİYESİ

Osmanlı Kadınlar Cemiyet-i Hayriyesi'nin Pangaltı'da Rus Hastanesi'nde tedavi gören Osmanlı gazilerinin ihtiyaçlarını temin hususunda Hariciye Nezâreti İane Komisyonu'ndan yardım talebinde bulunduğu

17 Ekim 1915

Hariciye Nezâreti İane Komisyonu Cânib-i Âlîsi'ne

Ma'rûz-ı âcizânemizdir

Komisyon-ı âlîlerinizin öteden beri guzât-ı Osmaniyye'nin tehvîn-i ihtiyacâtı hususunda gösterdikleri gayret ve fedakârlık; bizim de naçizane olarak çalışmakda bulunduğumuz Pangaltı Rus Hastahânesi'ndeki yaralıların ihtiyaçlarını te'min suretiyle komisyon-ı âlîlerinizden diğer müessesât-ı sıhhiye-i hayriye hakkında bezl ve inâyet buyurulan hidemât-ı lutf-perverâne ve âlîcenâbânelerinin hastahânemiz hakkında dahi bî-diriğ bulundurulmasını temenni ve istirham eyleriz efendim.

Fî 29 Temmuz [1]331

Osmanlı Kadınlar Cemiyet-i Hayriyesi

(Mühür:) Osmanlı Kadınlar Cemiyet-i Hayriyesi 1327

***

Hariciye Nezâreti İâne Komisyonu Riyâseti Aliyyesi'ne

Pangaltı Rus Hastahânesi'ndeki mecrûhîn-i guzât-ı Osmaniyye'ye tevzî' olunmak üzere Osmanlı Kadınlar Cemiyeti, muhterem komisyonunuzdan iki yüz terlik lutf olunmasını istirham eyler ve bu vesile-i hayır-hâhâne ile cemiyetimizin ihtirâmâtını komisyon-ı âliye iblâğına delâlet buyurulmasını da ayrıca rica eyler.

4 Teşrîn-i Evvel [1]331

Terliklerin i'tâsı makrûn-ı müsaadeleri olduğu suretde en battal boydan tedariki ayrıca müsterhamdır.

(Mühür:)

Osmanlı Kadınlar Cemiyet-i Hayriyesi 1327

Reisesi

Abdulkerim Paşa Kerimesi

(Mühür:) Leyla – 1333

HR.SYS 2174/3-9, 37

MÜDAFAA-İ MİLLİYE CEMİYETİ KADIKÖY MERKEZİ HANIMLAR ŞUBESİ

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi Hanımlar Şubesi'nin hastanelerde yatmakta olan Osmanlı gazileri için Hariciye Nezâreti İane Komisyonu'ndan terlik ve Amerikan bezi talebinde bulunduğu

22 Kasım 1915

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti
Kadıköy Merkezi,
Kadıköy 31/6/1331

Hariciye Nezâret-i Celîlesi İane Komisyonu Riyâset-i Aliyyesi'ne

Muhterem Reis Beyefendi

Kadıköy Botter Hastahânesi'ne lüzumu görülen yüz elli çift terliğin lütfen heyet-i muhteremeleri tarafından irsâl buyurulmasını cemiyet-i âcizanemiz ihtirâmâtına terdîfen istirhâm eylerim efendim.

Reise-i Saniye

Pakize

(Mühür:) Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi

Hanımlar Şubesi 1333

***

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti
Kadıköy Merkezi,
İstanbul 9 Teşrîn-i Sânî 1331

Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nde müteşekkil İane Komisyonu Riyâset-i Aliyyesi'ne

Efendim,

Hastahânelerde taht-ı tedavide bulunan mecrûhîn-i guzât-ı Osmaniyye için çamaşır dikilmek üzere elli top kadar Amerikan bezine ihtiyaç görülmektedir. Komisyon-ı âlî tarafından her vesile ile asker-i Osmaniyye hakkında ibrâz olunagelen âsâr-ı muâvenet ve fütüvvetden cemiyetimiz tekrar istifadeye şitâb ederek lüzumu ma'rûz Amerikan bezlerinin tedarikini komisyon-ı âlîden ricaya ve selâmet-i vatan uğrunda vakf-ı hayat eden gazilerimiz için bu defa dahi muâvenet-i mümkinenin bî-diriğ buyurulmayacağında ümidimizin ber-kemâl olduğunu arza müsâra'at eylerim efendim.

Reise

Behiyye

(Mühür:)

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi

Hanımlar Şubesi 1333

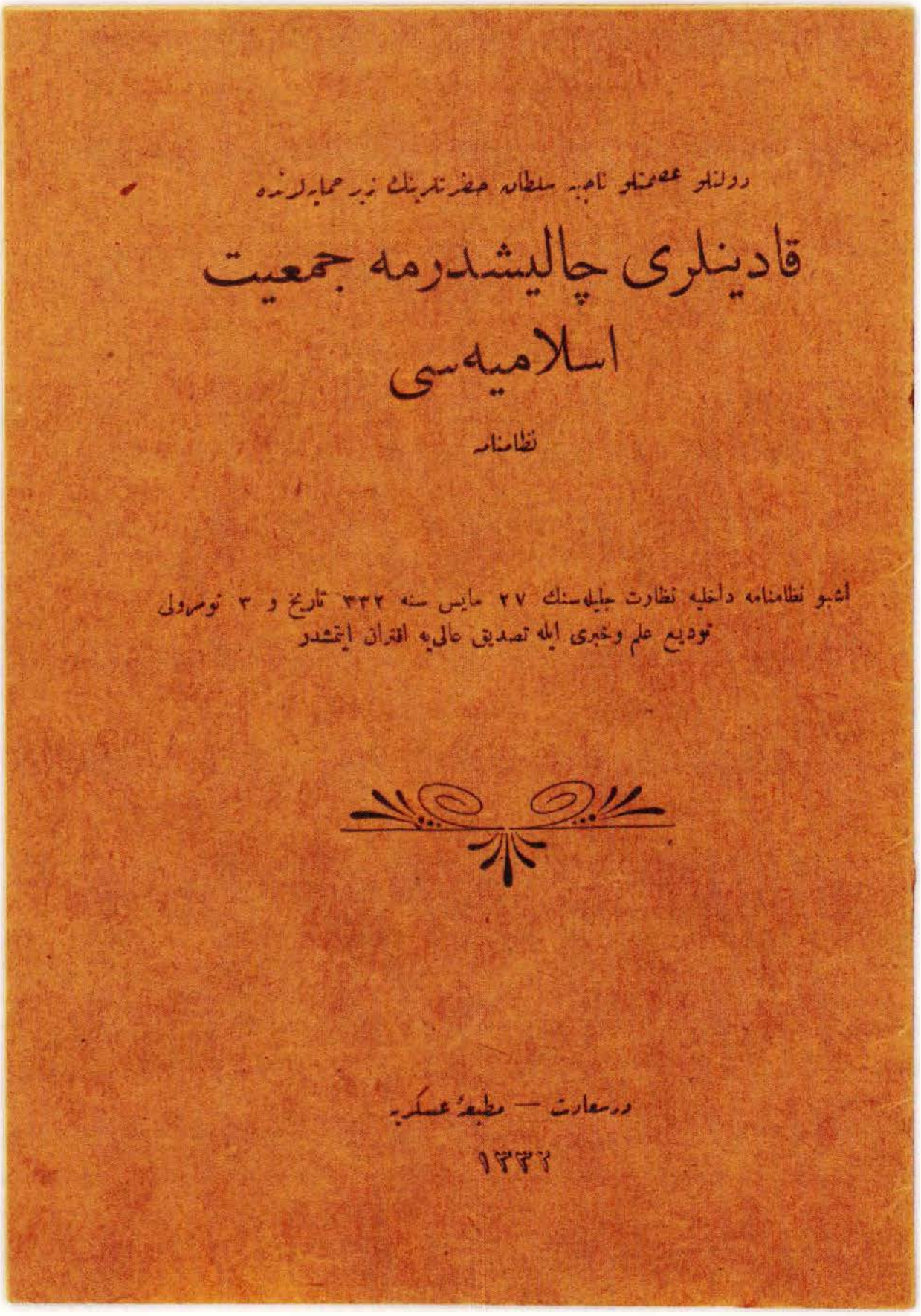

دولتلو عصمتلو ناجیه سلطانه حضرتلرینك زیر حمایه لرنده

قادینلری چالیشدیرمه جمعیت اسلامیه‌سی

نظامنامه

اشبو نظامنامه داخلیه نظارت جلیله‌سنك ۲۷ مایس سنه ۳۳۲ تاریخ و ۳ نومرولی تودیع علم وخبری ایله تصدیق عالیه اقتران ایتمشدر

دار سعادت — مطبعهٔ عسکریه

۱۳۳۲

KADINLARI ÇALIŞTIRMA CEMİYET-İ İSLÂMİYESİ

Naciye Sultan'ın himayesinde merkezi İstanbul'da olmak, gerektiğinde diğer şehirlerde de şubeler açmak üzere ve kadınlara iş bularak namuslu bir şekilde geçimlerini sağlamak amacıyla kurulan Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi'nin nizamnâmesi ile ülkenin çeşitli yerlerinden İstanbul'a gelmekte olan yetim ve kimsesiz çocukların ticarethânelerde, sanayi kuruluşlarında, çiftliklerde ve hânelerde istihdam edilmeleri için ilgililere emir verilmesi hakkında cemiyetin Dahiliye Nezâreti'ne yazısı

25 Temmuz 1916

Devletli, ismetli Naciye Sultan hazretlerinin zîr-i himayelerinde
Kadınları Çalışdırma Cemiyet-i İslâmiyesi
Nizamnâme

İşbu nizamnâme Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nin 27 Mayıs sene [1]332 tarih ve 3 numaralı tevdî' ilmuhaberi ile tasdik-i âlîye iktirân etmişdir.

Dersaâdet-Matbaa-i Askeriye
1332

Kadınları Çalışdırma Cemiyet-i İslâmiyesi

Birinci Fasıl:

Cemiyetin ismi, maksadı ve gayesi

Madde 1: Devletli, ismetli Naciye Sultan hazretlerinin zîr-i himayelerinde merkezi Dersaâdet 'de olmak ve icabında Memâlik-i Osmaniyye'nin sair şehirlerinde şube açmak üzere "Kadınları Çalışdırma Cemiyet-i İslâmiyesi" nâmıyla bir cemiyet teşkil edilmişdir.

Madde 2: İşbu cemiyetin maksadı, kadınlara iş bulup kendilerini namuskârâne te'min-i maişe[te] alışdırarak himaye etmekdir.

Madde 3: Cemiyet işbu maksadını te'min etmek için kadınların yapabileceği bi'l-cümle işlere kendilerini sevk edecek ve bu suretle çalışacakları daimî suretde himaye edecekdir.

İkinci Fasıl

Cemiyetin Azâsı ve Sermayesi

Madde 4: Cemiyetin azâsı, azâ-yı müessise ve azâ-yı asliye olmak üzere iki kısımdır.

Azâ-yı müessise: Cemiyeti teşkil edip her sene iki lira-yı Osmanî vermeği taahhüd edenlerdir. Maamâfih def'aten on lira-yı Osmanî ve daha ziyade bir meblağ teberru' etmekle beraber senevî iki lira-yı Osmanî i'tâsını müteahhid olanlar dahi azâ-yı müessise sıfatını iktisâb edebilirler.

Azâ-yı asliye: Senevî bir liradan dûn olmamak üzere bir meblağ vermeği deruhde edenlerdir.

Taahhüdât-ı seneviyenin takâsit-i muntazamaya rabtı meclis-i idarece kararlaştırılabilir. Deruhde etdikleri takâsiti muntazaman te'diye edenler azâlıkdan iskat edilemez. Bir senenin taksitlerini sene-i âtiyenin hulûlünden mukaddem te'diye etmeyenleri meclis-i idare azâlıkdan iskat edebilir.

Cemiyetin Sermayesi

Madde 5:

Evvelen: Erbab-ı hayrın teberru'âtı

Sâniyen: Azâ-yı cemiyetin taahhüdâtı

Sâlisen: Emvâl ve nükûd-ı cemiyetden hasıl olacak temettü'

Râbi'an: Meclis-i İdare kararıyla cem' olunacak ianât

Hâmisen : Cemiyetce müstahdem kadınların istihkâklarından yüzde onu geçmemek üzere meclis-i idarenin kararı ile icra edilecek tevkifât

Üçüncü Fasıl:

Cemiyetin İdaresi

Madde 6: Cemiyet bir meclis-i idare ve bir heyet-i umumiye ma'rifetiyle idare olunur.

Meclis-i idare beş zâtdan mürekkebdir. İlk azânın memuriyetleri iki sene devam etmek üzere müessisler miyânından intihâb olunur. Bundan sonra teşkil edilecek mecâlis-i idare azâsı lâ-ekal ikisi azâ-yı müessiseden olmak şartıyla ve rey-i hafî ile umum azâ miyânından heyet-i umumîce intihâb olunur.

Meclis-i idare azâlarının müddet-i memuriyetleri bir senedir. Ancak müddeti hitâm bulan azânın tecdîden intihâbı caizdir.

Madde 7: Meclis-i idare azâsı ta'ayyün etdikten sonra bunlardan en müsinn olan zâtın riyâsetinde ictimâ ederek re'y-i hafî ile içlerinden bir reis ve bir reis vekili intihâb ederler.

Madde 8: Meclis-i idare lâ-ekal on beş günde bir defa ictimâ eder. Ancak reis lüzum gördüğü halde meclisi ictimâ'a davet hakkını haizdir.

Meclis-i idarenin kararları ekseriyet-i mutlaka ile ittihâz ve tesâvî-i ârâ vuku'unda reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Meclis-i idare müzâkerâtının bir zabıtnâmesi bulunmak ve her zabtın zîri o meclise riyâset eden zât ile azâ-yı mevcude tarafından imza edilmek şartdır. Azâdan birinin istifası veya suver-i saire ile azâlığın

inhilâli vuku'unda meclis-i idare münhal olan azâlığa diğerini intihâb eder ve bu yeni azânın müddet-i memuriyeti diğerleriyle beraber hitâm bulur.

Meclis-i idarede vekâleten i'tâ-yı re'y caizdir. Ancak bir zât birden fazla azânın vekâletini deruhde edemez.

Madde 9: Meclis-i idare muamelât-ı umumiye-i cemiyeti idare hususunda salâhiyet-i kâmileyi haizdir.

Cemiyetin maksad-ı te'sisini kema-hiye hakkıhâ ifa ve muamelâtını tevsi' esbâbını bi't-tedkik lâzım gelen mukarrerâtı ittihâz ve yeniden şubeler, imalathâneler, destgâhlar, fabrikalar ve saire te'sis eylemek meclis-i idarenin cümle-i vezâifîndendir.

Madde 10: Meclis-i idarenin kararına iktirân etmedikçe cemiyete aid hiçbir muamele mu'teber değildir.

Madde 11: Nükûd-ı cemiyetin tenmiyesi ve emvâl ve emlâk-ı cemiyetin suret-i idaresi meclis-i idarenin kararına tâbidir. Meclis-i idarenin mezuniyeti olmadıkça emvâl-i cemiyetden bir akçe sarf edilemez. Şu kadar ki meclis-i idarenin ilk ictimâ'ında tasdik etdirilmek üzere müdür-i cemiyet ihtiyacât-ı âcile ve mübreme için on bin kuruşa kadar sarf edebilir.

Heyet-i Umumiye

Madde 12: Heyet-i umumiye senede bir defa Mart içinde İstanbul'da ictimâ eder.

Madde 13: Heyet-i umumiye zevât-ı âtiyeden müteşekkildir:

Evvelen: Azâ-yı müessise

Sânîyen: Azâ-yı asliye

Sâlisen: Şubelerin gönderecekleri birer murahhas

Madde 14: Heyet-i umumiye, meclis-i idare reis veya reis vekilinin riyâseti altında ictimâ eder. Heyet-i umumiyenin ictimâ'at ve müzâkerâtı alenîdir.

Madde 15: Meclis-i idare azâsı heyet-i umumiye müzâkerâtına ve i'tâ-yı re'ye iştirak ederlerse de zaman-ı memuriyetlerine ait hesabât ve icraâtın tedkik ve tenfîzinde re'y vermeğe salâhiyetleri yokdur.

Madde 16: Heyet-i umumiyeyi mi'âd-ı mahsusunda veya hasbe'l-lüzum suret-i fevkalâdede ictimâ'a davet meclis-i idarenin vezâifîndendir. Heyet-i umumiyenin suret-i fevkalâdede daveti hakkında gerek meclis-i idare azâsı gerek azâ-yı saire tarafından vuku bulacak taleb esbâb-ı mûcibesiyle meclis-i idarece tedkik olundukdan sonra sülüsan-ı ekseriyetle karar verilmek şartdır.

Madde 17: Heyet-i umumiyenin suret-i fevkalâdede ictimâ'a daveti hakkında sebeb-i ictimâ olan madde yevm-i muayyenden bir hafta evvel azâya tebliğ olunur. Ve müzâkerât ancak o madde üzerine cereyân eder.

İşbu ictimâ-ı fevkalâdeye meclis-i idare reis veya reis vekili riyâset eder.

Madde 18: Heyet-i umumiye in'ikad edebilmek için azâ-yı mevcudenin elliye bâliğ olması lâzımdır. İlk ictimâ'da bu adedin hasıl olmadığı anlaşılırsa diğer bir yevm-i ictimâ tayin olunur. Ve bu defa da mevcudun adedi elliden dûn olursa azâ-yı mevcude ile heyet-i umumiye in'ikad eder.

Madde 19: Heyet-i umumiyenin vazifesi meclis-i idare tarafından verilen raporları ve zevât-ı saire tarafından vuku bulan teklifleri ve cemiyetin senelik bilançosunu bi't-tedkik karara rabt etmekdir.

Dördüncü Fasıl

Mevâd-ı Mütenevvi'a

Madde 20: Cemiyete aid mesâlih için makamât ve mecâlis-i resmiyeye ve mehâkime vuku bulacak müracaât ve mutâlebâtda cemiyet nâmına müdür vaz'-ı imza edecekdir.

Cemiyetin evrak ve vesâit ve defâtiri müdürün mesuliyeti tahtındadır.

Madde 21: Cemiyetin mühr-i resmîsi meclis-i idare reisine mevdû'dur. Müdür bilumum muhaberât ve mukarrerât evrakına vaz' imza eder, heyet-i hesabiye ve tahrîriyenin âmir ve merci'i müdürdür.

Madde 22: Cemiyet müdürünün nasb ve azli meclis-i idareye aiddir. Müstahdemîn-i sairenin de nasb ve azli müdürün inhâsı üzerine meclis-i idarece icra olunur.

Madde 23: Müdür, sandık emini, memurin-i tahrîriye ve hesabiye ve müstahdemîn-i saire muvazzafdırlar. Bunlara verilecek maaşat ve masârıfât mikdarı meclis-i idarece tayin olunur.

Gerek bunların vezâifi ve gerek cemiyetin muamelât-ı umumiyesi bir talimâtnâme ile tayin edilecekdir.

Müessis Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver	Müessis Harbiye Nezâreti Müsteşarı İsmail Hakkı	Müessis Harbiye Nezâreti Mektubcusu Ali Rıza
Müessis İstanbul Mebusu Salah Cimcoz	Müessis Dava Vekili Mehmed Arif	Müessis Dava Vekili Mehmed Salahaddin

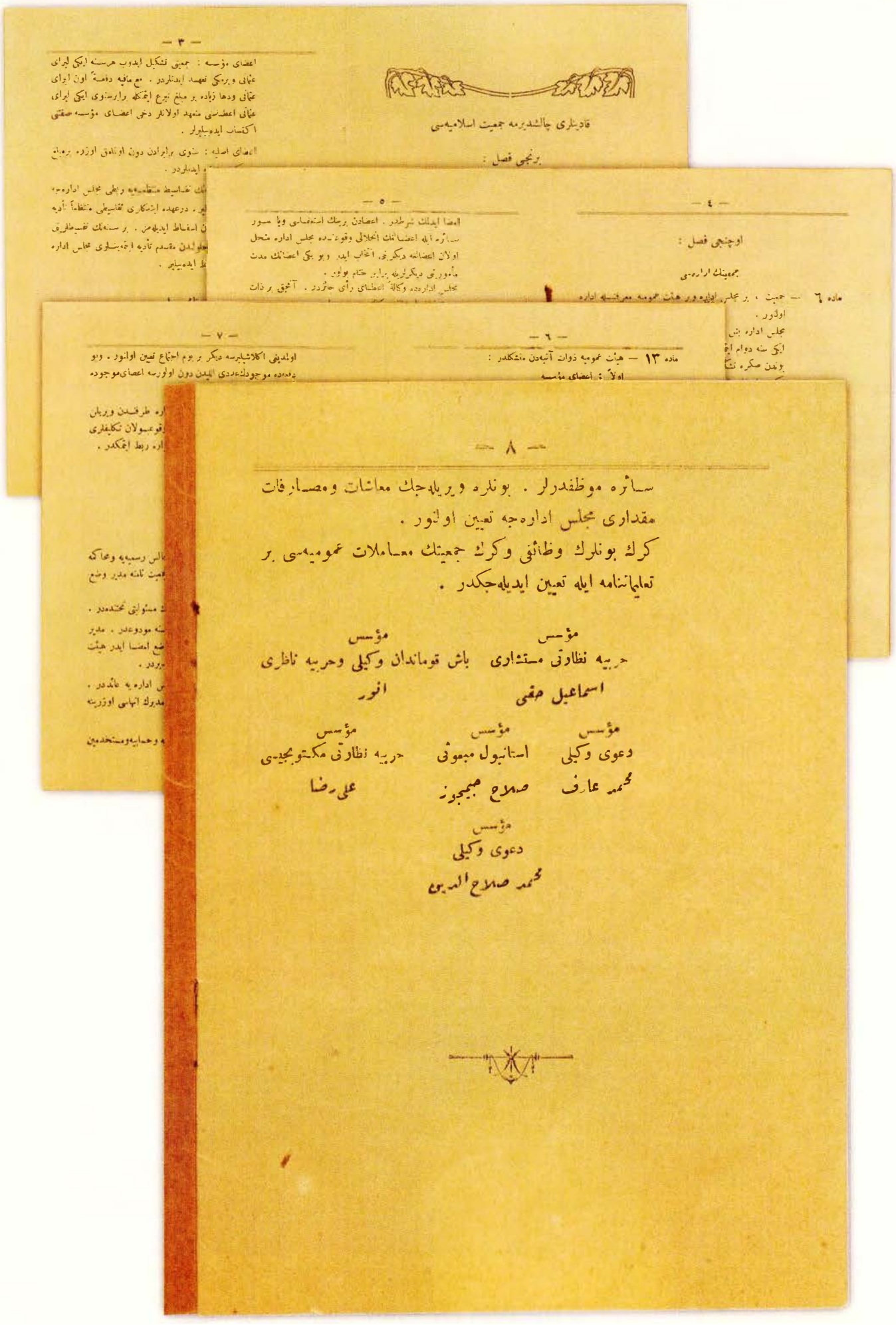

قادینلری چالشدیرمه جمعیت اسلامیه‌سی

برنجی فصل :

— ٣ —

اعضای مؤسسه : جمعیتی تشکیل ایدوب هرسنه ایکی لیرای عثمانی ویرمکی تعهد ایدنلردر . مع مافیه دفعهٔ اون لیرای عثمانی ودها زیاده بر مبلغ تبرع ایتمکله برابرسنده‌وی ایکی لیرای عثمانی اعضاسنی متعهد اولانلر دخی اعضای مؤسسه صفتی اکتساب ایدهبیلیرلر .

اعضای اصلیه : سنوی برابرلرینی دون اوتاغی اوزره برمباغ ... ایدهلردر .

— ٤ —

اوچنجی فصل :

جمعیتك اداره‌سی

ماده ٦ — جمعیت ، بر مجلس اداره‌یه وبر هیئت عمومیه معرفتیله اداره اولنور .

مجلس اداره بش ...
ایکی سنه دوام ای...
یرلرندن صکره ...

— ٥ —

اعضا ایدلمك شرطلردر . اعضالرندن بریسك استعفاسی ویا مسور سائره ایله اعضالرك اخلالی وقوعبولده مجلس اداره منحل اولانلر اعضالره دیکرلری انتخاب ایدر ویو یکی اعضالرك مدت مأمورینی دیکرلریله برابر ختام بولور .

مجلس اداره‌ده وکالةً اعضالرك رأیی حائزدر . آنجق بر ذات

— ٦ —

ماده ١٣ — هیئت عمومیه ذوات آتیه‌دن متشکلدر :

اولاً : اعضای مؤسسه

— ٧ —

اولدیغی اکلاشیلیرسه دیکر بر یوم اجتماع تعیین اولنور . ویو یوم‌ده موجودلك عددی ایکیدن دون اولورسه اعضای موجوده

اره طرفندن ویریلن
قومسیولان تکلیفلری
اره ربط ایتمکدر .

مجلس رسمیه ومحاکمه
جمعیت نامنه مدیر وضع

مسئولیتی تحتندهدر .
نه مودوعدر . مدیر
ضع اعضا ایدر هیئت
یرردر .
س اداره یه عائددر .
مدیرك انهای اوزرینه

ه وحمایه‌ومستخدمین

— ٨ —

سائره موظفدرلر . بونلره ویریلهجك معاشات ومصارفات مقداری مجلس اداره‌جه تعیین اولنور .

کرك بونلرك وظائفی وکرك جمعیتك معاملات عمومیه‌سی بر تعلیمانامه ایله تعیین ایدیلهجکدر .

مؤسس
حربیه نظارتی مستشاری
اسماعیل حقی

مؤسس
باش قوماندان وکیلی وحربیه ناظری
انور

مؤسس
دعوی وکیلی
محمد عارف

مؤسس
استانبول مبعوثی
صلاح عیمجوز

مؤسس
حربیه نظارتی مکتوبجیسی
علی رضا

مؤسس
دعوی وکیلی
محمد صلاح الدین

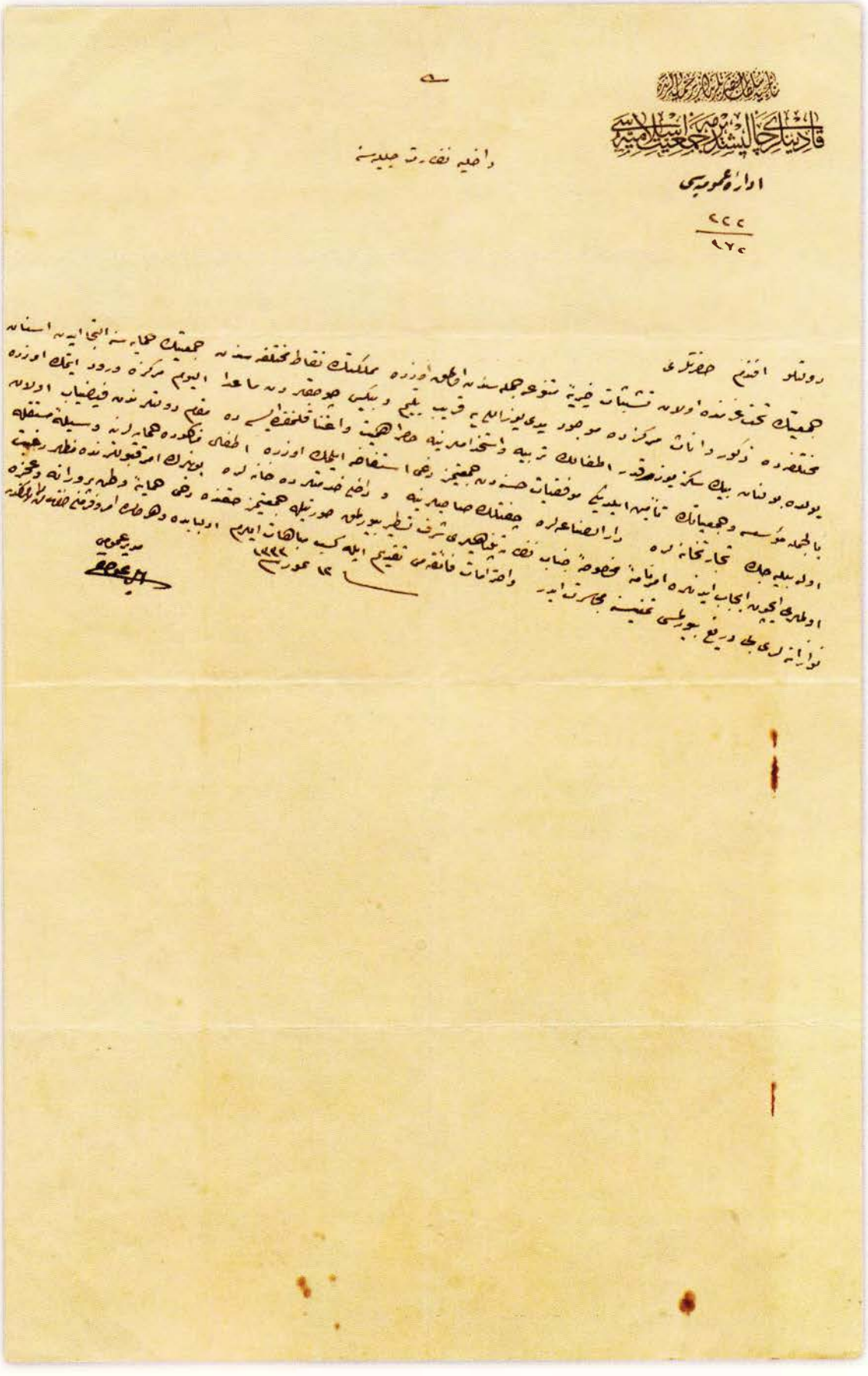

Naciye Sultan Hazretlerinin Zîr-i Himayelerinde
Kadınları Çalışdırma Cemiyet-i İslâmiyesi
İdare-i Umumiye
222/172

Dâhiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Cemiyetin taht-ı azminde olan teşebbüsât-ı hayriye-i mütenevvi'a cümlesinden olmak üzere memleketin nukat-ı muhtelifesinden cemiyetin himayesine iltica eden esnân-ı muhtelifede zükûr ve inâs merkezde mevcud yedi yüz elliye karîb yetim ve bî-kes çocuklardan mâadâ el-yevm merkeze vürûd etmek üzere yolda bulunan bin sekiz yüz kadar etfâlin terbiye ve istihdamlarına hasr-ı ehemmiyet ve itina kılınmakda ise de makam-ı devletlerinden feyiz-yâb olan bi'l-cümle müessese ve cem'iyyâtın te'min eylediği muvaffakiyât-ı haseneden cemiyetimiz dahi istifâza eylemek üzere etfâl-ı mezkûre himayelerine vesile-i müstakille olabilecek ticarethânelere, dârüssınâ'alara, çiftlik sahiblerine ve dahilî hizmetlerde hânelere bunların emr-i kabullerinde mazhar-ı rağbet olmaları için icab edenlere emirnâme-i mahsusa-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri şeref-tastîr buyurulmak suretiyle cemiyetimiz hakkında dahi himaye-i vatan-perverâne ve aceze-nüvâzâneleri bî-diriğ buyurulması temennisine mücâseret eder ve ihtirâmât-ı fâikamı takdim ile kesb-i mübâhât eylerim. Ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 12 Temmuz 1333

Müdür-i Umumî
İsmail Hakkı

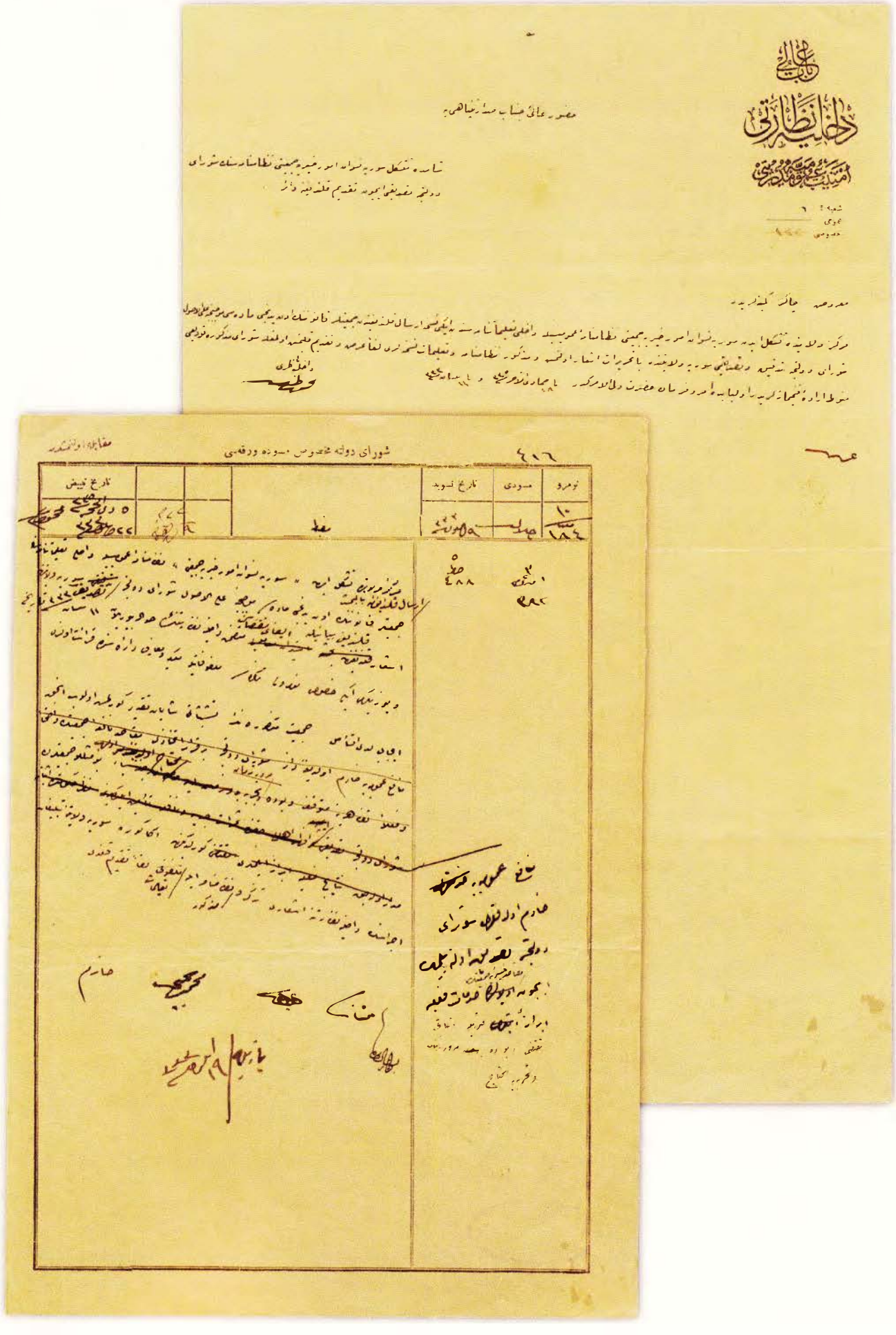

شورای دولت مخصوص مسوده ورقه‌سی

نومرو	مسودی	تاریخ تسوید				تاریخ تبیض
۱۰ سنه ۱۳۲۴	جلد ۴۸۸	۵ صفر سنه ۱۳۲۴				۵ ربیع الاخر سنه ۱۳۲۴

ŞD. MLK. MRF, 1321/29

SURİYE NİSVAN UMÛR-I HAYRİYE CEMİYETİ

Suriye'de Suriye Nisvân Umûr-ı Hayriye Cemiyeti adıyla teşkil edilen cemiyetin Şûrâ-yı Devletçe tasdiki için hayır maksatlı çalışmalarının görülmesi gerektiği ve bunun da zamana muhtaç olduğu hakkında mazbata

22 Eylül 1917

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti
Şube 6
Hususî 122

Şam'da müteşekkil Suriye Nisvân Umûr-ı Hayriye Cemiyeti nizamnâmesinin Şûrâ-yı Devletçe tasdiki için takdim kılındığına dair

Huzur-ı Âlî-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Merkez-i vilâyetde teşekkül eden Suriye Nisvân Umûr-ı Hayriye Cemiyeti nizamnâme-i umumiyesiyle dahilî talimâtnâmesinden iki nüsha irsâl kılındığından Cemiyetler Kanunu'nun on yedinci maddesi mûcebince ale'l-usul Şûrâ-yı Devletçe tedkik ve tasdiki Suriye Vilâyeti'nden bâ-tahrirât iş'âr olunmuş ve mezkûr nizamnâme ve talimât nüshaları leffen arz ve takdim kılınmış olmakla şûrâ-yı mezkûra tevdî'i menût-ı irâde-i fahîmâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Cemâziyelâhir [1]335 ve fî 11 Nisan [1]333

Dahiliye Nazırı
[İmza]
Mehmed Talat

Şûrâ-yı Devlet'e Mahsus Müsvedde Varakası

Mazbata

Merkez-i vilâyetde teşekkül eden "Suriye Nisvân Umûr-ı Hayriye Cemiyeti" nizamnâme-i umumiyesiyle dahilî talimâtnâmesinin irsâl kılındığından bi'l-bahs Cemiyetler Kanunu'nun on yedinci maddesi mûcebince ale'l-usul Şûrâ-yı Devletçe tasdiki Suriye Vilâyeti'nden iş'âr kılındığı beyânıyla ifa-yı muktezâsını mutazammın Dahiliye Nezâreti'nin havale buyurulan 11 Nisan [1]333 tarih ve yüz yirmi iki hususî numaralı tezkiresi melfûfâtıyla Mülkiye ve Maârif Dairesi'nde kırâet olundu. İcabı lede't-teemmül cemiyet-i mezkûrenin teşebbüsâtı şâyân-ı takdir görülmüş olup ancak bu misillü cemiyetlerin menâfi'-i umumiyeye hâdim oldukları Şûrâ-yı Devletçe tasdik olunabilmek için makâsıd-ı hayriye-i cemiyetin hidemât-ı fiiliye ibrâzı suretiyle isbâtı muktezî ve bu da mürûr-ı zaman ve tecrübeye muhtac görüldüğünden ona göre Suriye Vilâyeti'ne tebligât icrasının Dahiliye Nezâreti'ne iş'ârı tezekkür ve mezkûr nizamnâme ile talimât leffen takdim kılındı.

Fî 5 Zilhicce [1]335 / fî 22 Eylül [1]333

Türk Kıyafetinde Kadın (Dame en costume Turc)
İBB Atatürk Kitaplığı, Kn 003585

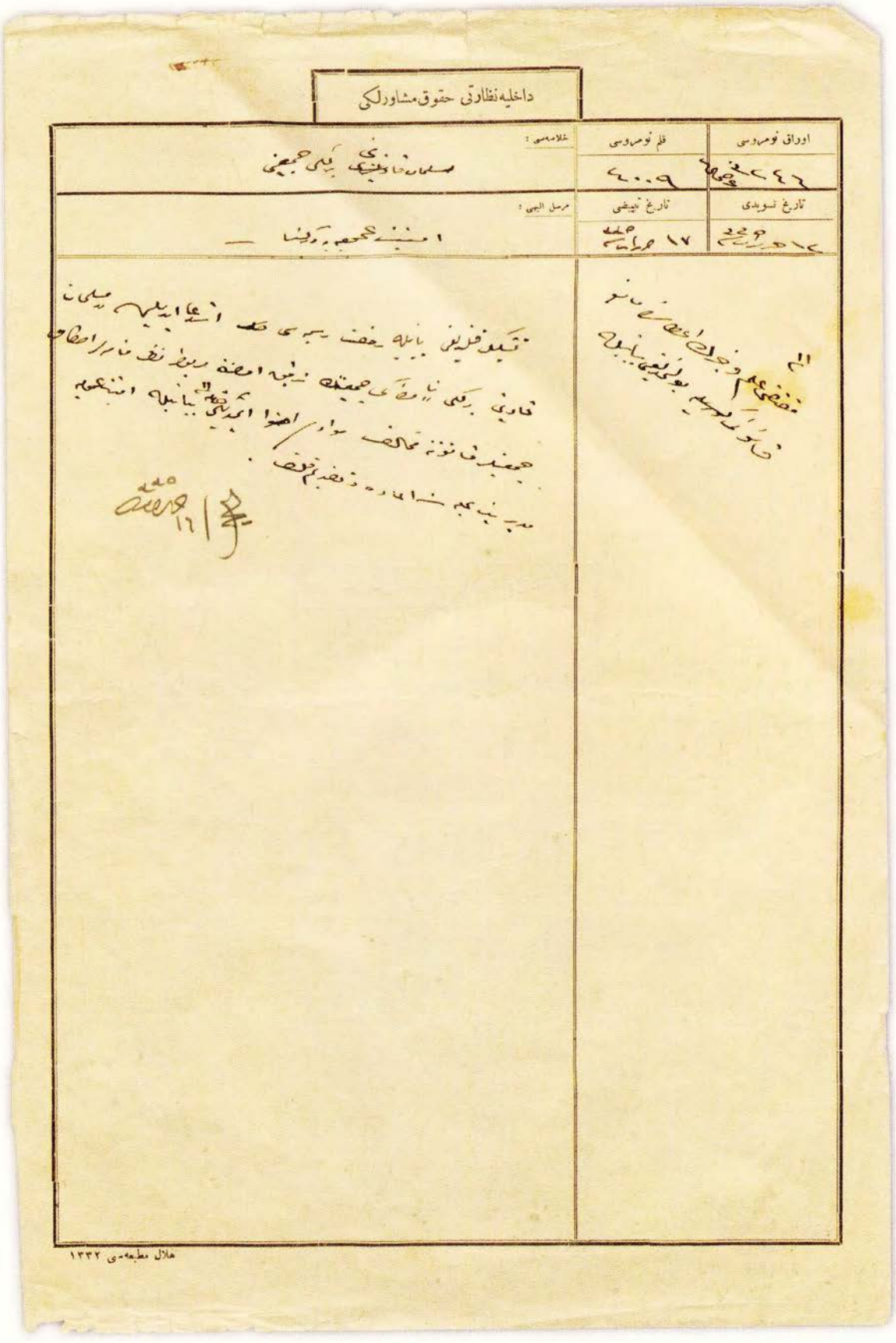

داخلیه نظارتی حقوق مشاورلکی

اوراق نومروسی	قلم نومروسی	خلاصه‌سی :
تاریخ تسویدی	تاریخ تبییضی	مرسل الیهی :

هلال مطبعه‌سی ۱۳۳۲

MÜSLÜMAN KADINI BİRLİĞİ

Müslüman Kadını Birliği adlı cemiyetin nizamnâmeleri hükümlerinde Cemiyetler Kanunu'na aykırı bir madde bulunmadığı

17 Haziran 1919

Dahiliye Nezâreti Hukuk Müşavirliği
Evrak numarası:3246-Arzuhâl
Kalem numarası:4009
Tarih-i Tebyîzi:17 Haziran [1]335

Hulâsası: Müslüman Kadını Birliği Cemiyeti

Mürselünileyhi: Emniyet-i Umumiye'ye derkenar

Teşkil kılındığı beyânıyla ruhsat-ı resmiyesi istid'â edilen "Müslüman Kadını Birliği" nâmındaki cemiyetin tedkik olunan merbût nizamnâmeler ahkâmı Cemiyetler Kanunu'na muhalif mevâdı ihtivâ etmediği cihetle muktezî ilınuhaberin i'tâsında mâni-i kanunî bulunmadığı beyânıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyet-i Aliyyesi'ne iade ve takdim kılındı.

Fî 16 Haziran [1]335

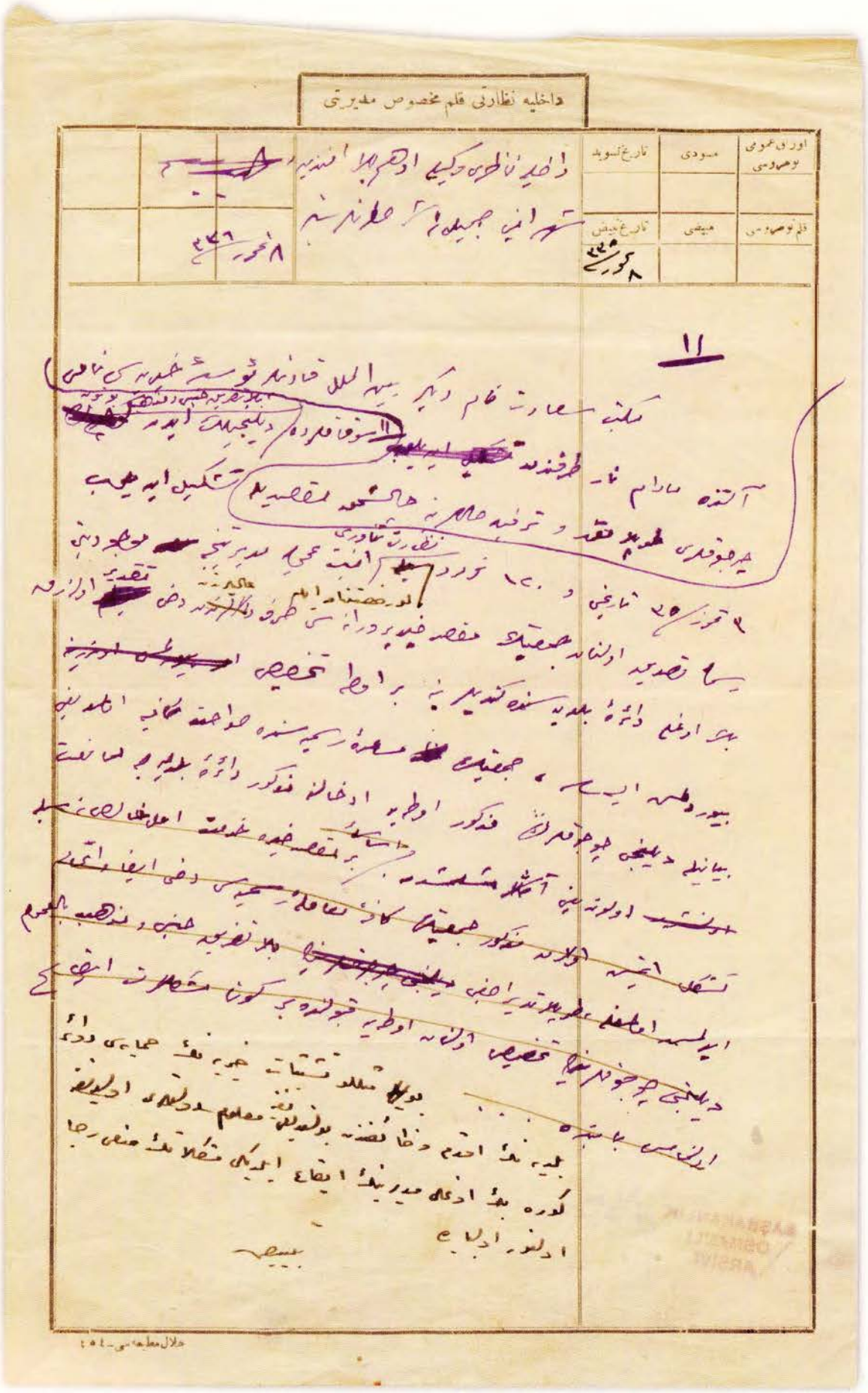
داخلیه نظارتی قلم مخصوص مدیریتی

اوراق عمومی نومره‌سی	مسودی	تاریخ تسوید
قلم نومره‌سی	مبیضی	تاریخ تبیض

11

BEYNELMİLEL KADINLAR MÜESSESE-İ HAYRİYESİ

Beynelmilel Kadınlar Müessese-i Hayriyesi dilencilik eden çocukları toplayıp durumlarını düzeltmek için çalıştığından faaliyetlerinde zorluk çıkarılmaması hakkında Şehremini Cemil Paşa'ya yazı

8 Temmuz 1919

Dahiliye Nezâreti
Kalem-i Mahsus Müdüriyeti

Dahiliye Nazırı Vekili Edhem Beyefendi'den Şehremini Cemîl Paşa hazretlerine

Mekteb-i Saadet nâm-ı diğer Beynelmilel Kadınlar Müessese-i Hayriyesi nâmı altında Madam Nar tarafından sokaklarda bilâ-tefrîk-i cins ve mezheb bütün dilencilik eden çocukları toplamak ve terfîh-i hâllerine çalışmak maksadıyla teşkil edilip 3 Temmuz [13]35 tarihli ve 120 numaralı ruhsatnâme ile nezâret-i senâverî Emniyet-i Umumiye Müdüriyetince mevcudiyeti resmen tasdik olunan cemiyetin maksad-ı hayır-perverânesi taraf-ı âlîlerinden dahi takdir olunarak Beyoğlu Daire-i Belediyesi'nde kendilerine bir oda tahsis buyurulmuş idi. Cemiyetin müsaade-i resmiyesinde sarahât-ı kâfiye olmadığı beyânıyla dilenci çocukların mezkûr odaya idhaline mezkûr daire-i belediyece mümâna'at olunduğu anlaşılmışdır. Bu misillü teşebbüsât-ı hayriyenin himayesi devâir-i belediyenin akdem-i vezâifinden bulunduğuna göre Beyoğlu müdürünün îkâ' eylediği müşkilâtın men'i rica olunur ol bâbda.

Fî 8 Temmuz [1]335

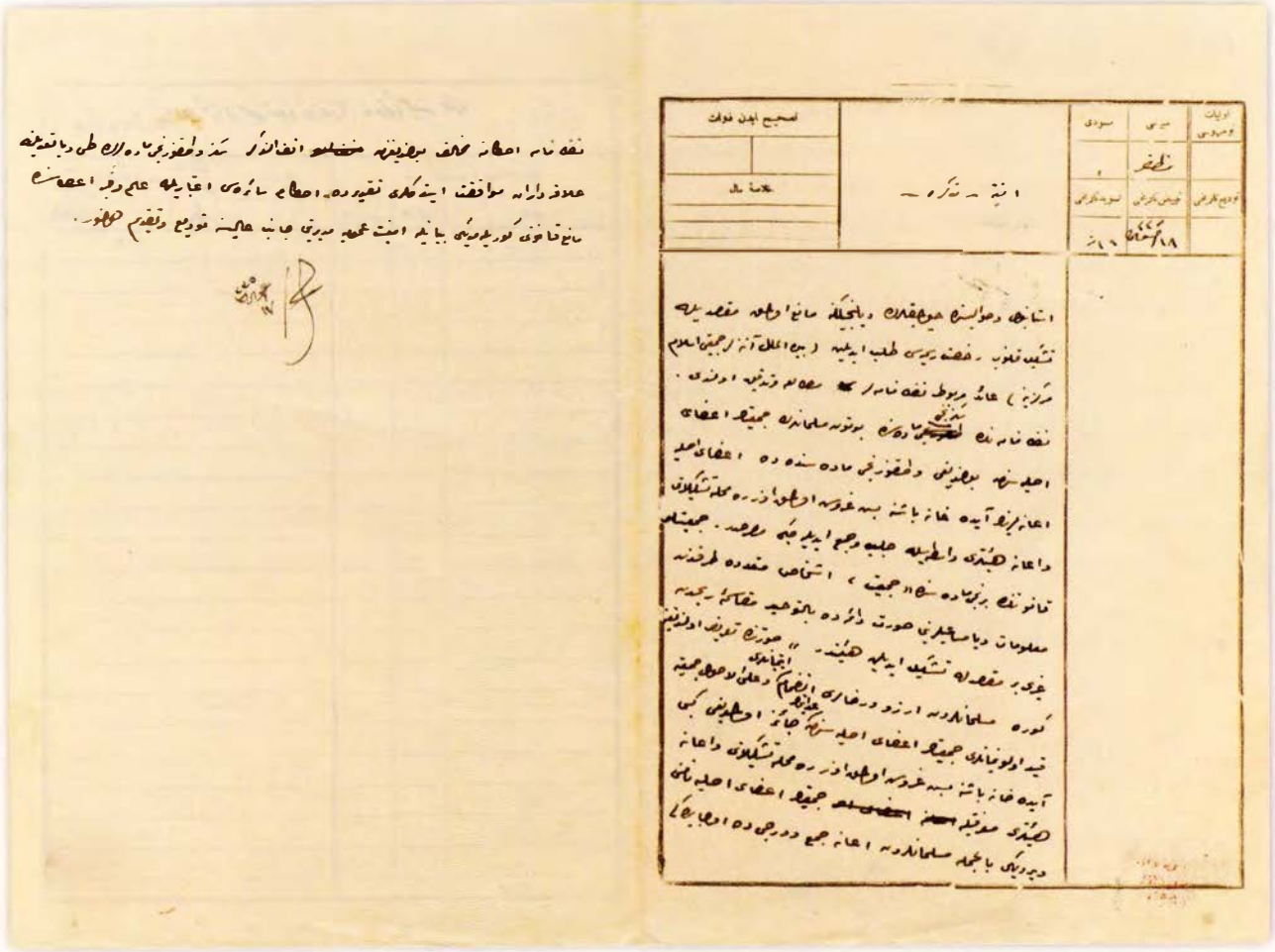

69

BEYNELMİLEL ANNELER CEMİYETİ İSLÂM MERKEZİ

İstanbul ve civarındaki çocukların dilenmesini önlemek amacıyla Beynelmilel Anneler Cemiyeti İslâm Merkezi adıyla kurulan cemiyetin bazı maddelerinde değişiklik yapıldığı takdirde ilmuhaberinin verilmesinde kanunî bir engel bulunmadığı

18 Ağustos 1919

Emniyet'e Müzekkire

İstanbul ve havalisinde çocukların dilenciliğine mâni olmak maksadıyla teşkil kılınıp ruhsat-ı resmiyesi taleb edilen Beynelmilel Anneler Cemiyeti İslâm Merkezi'ne aid merbût nizamnâmeler mütâlaa ve tedkik olundu. Nizamnâmenin sekizinci maddesinde bütün Müslümanların cemiyetin âzâ-yı asliyesinden bulunduğu ve dokuzuncu maddesinde de azâ-yı asliye iânelerinin ayda hâne başına beş kuruş olmak üzere mahalle teşkilâtı ve iâne heyetleri vasıtasıyla celb ve cem' edileceği musarrahdır. Cemiyetler Kanunu'nun birinci maddesinde "Cemiyet, eşhâs-ı müte'addide tarafından malumât veya mesâîlerini suret-i dâimede bi't-tevhîd mukasıme-i ribhden gayrı bir maksadla teşkil edilen heyetdir." suretinde tarif olunduğuna göre Müslümanlardan arzu ve rızaları inzimâm etmeyenleri ve ale'l-usul cemiyete kayd olunmayanları cemiyetin azâ-yı asliyesinden addetmek caiz olmadığı gibi ayda hâne başına beş kuruş olmak üzere mahalle teşkilâtı ve iâne heyetleri ma'rifetiyle cemiyetin azâ-yı asliye nâmını verdiği bi'l-cümle Müslümanlardan iâne cem' ve derci de ol bâbdaki nizamnâme ahkâmına muhalif bulunduğundan ânifü'z-zikir sekiz ve dokuzuncu maddelerin tayy veya ta'dîline alâkadârân muvâfakat etdikleri takdirde ahkâm-ı sairesi itibarıyla ilmuhaber i'tâsında mâni'-i kanunî görülemediği beyânıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti cânib-i âlîsine tevdî' ve takdim olunur.

Fî 18 Ağustos [1]335

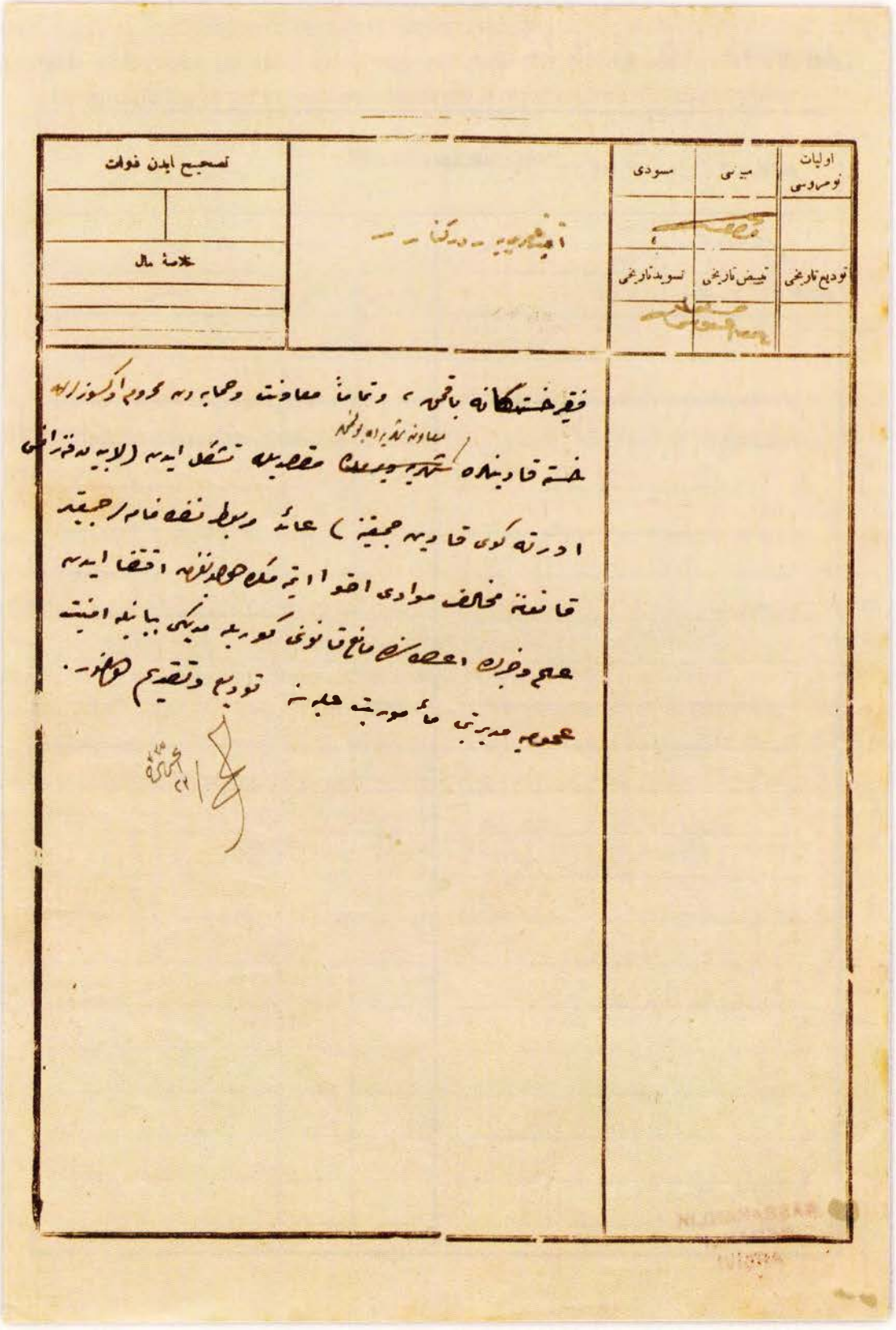

ORTAKÖY KADIN CEMİYETİ

Fakir hastalara, öksüzlere ve hasta kadınlara aylık yardımda bulunmak amacıyla teşkil edilen Ortaköy Kadın Cemiyeti'nin nizamnâmesinde Cemiyetler Kanunu'na aykırı bir madde bulunmadığından gerekli ilmuhaberinin verilmesi

26 Ağustos 1919

Emniyet-i Umumiye'ye derkenar

Fakir hastagâna bakmak, tamamen muâvenet ve himayeden mahrum öksüzlerle hasta kadınlara muâvenet-i şehriyede bulunmak maksadıyla teşekkül eden "La Bien Faisant Ortaköy Kadın Cemiyeti'ne" aid merbût nizamnâmeler Cemiyetler Kanunu'na muhalif mevâdı ihtivâ etmemekde olduğundan iktizâ eden ilmuhaberin i'tâsında mâni-i kanunî görülemediği beyânıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyet-i Memuriyet-i Aliyyesi'ne tevdî' ve takdim olunur.

Fî 26 Ağustos [1]335

آناطولی قادینلری مدافعهٔ وطن جمعیتی

نظامنامه‌سی

۱۳۳۵

=٤=

ماده ۸ — جمعیتك صرفیاتی هیئت اداره قراریله وکاتبهٔ مسئولهٔ اعضاسیله اجرا ایدیلیر . بوتون هیئت اداره اعضاسی : اعضای طبیعیه قیدی وظیفه‌سیله مکلفدر.

ماده ۹ — جمعیتك امور حسابیه سیله مشغول اداره رئیسه‌سیله کاتبه ووزنه‌داردن مرکب برقاصه هیئتی اولوب بو هیئت اداره‌یه قارشو مسئول اولدیغی کبی هیئت اداره اعضاسیده قونغره هیئته قارشو مسئولدر . جمعیتدن وقوعبوله‌جق دعوت اوزرینه قونغره هیئتی اوچ آیده برکره اجتماع ایده‌رك ؛ حسابانی تدقیق ایدر و معاملات حقنده ایضاحات ایستر .

=٣=

ماده ٦ — هیئت‌اداره ؛ جمعیت اعضاسندن متشکل قونغره طرفندن انتخاب اولنور . انتخاب‌اولنان‌هیئت اداره اجرالرندن رای‌خفی ایله بر رئیسه ، بر رئیسهٔ ثانیه برکاتبه انتخاب ایدرلر . کاتبه جمعیتك کاتبهٔ مسئوله‌سیدر . هیئت اداره‌ده یرلیدن اولق اوزره منتخب برده وزنه‌داروارده‌در .

وظائف

ماده ۷ — هیئت‌اداره جمعیتك هیئت اجرائیه‌وفعاله‌سی

=٢=

جمعیتجه مقاومت ومدافعه ایچون لازم کلن هرشیئه توسل ایده‌جکدر . غیر مسلم وطنداشلرمزك جاکیت عثمانیه وحقوق اسلامیه‌مزی خلدار ایده‌جك بروقعه‌یه کندیلری طرفندن صایمیت ویرلمه‌لکه حقوق نابعیتلرینه ومقتضیات دینیه وعنعنات ملیه‌لرینه‌اسلام قادینلری دائما رعایتکارقاله‌جقدر . فقط ملت ووطنمزك ضرریغی موجب اولدیغی هرتشبثی رد ایله ارکلرمزله برابر وبوتون وارلغمزله مدافعه اولنه‌جقدر .

ماده ... جمعیتك اعضای فعاله وطبیعه‌دن متشکلدر.

نظامنامه صورتیدر

ماده ۱ — مرکزی سیواسده اولق وبوتون انا طولینك ایجاب ایدن محللرنده برر مستقل شعبه‌لری بولنمق اوزره «اناطولی قادینلری مدافعهٔ وطن جمعیتی» نامیله بر جمعیت تشکیل اولنمشدر .

ماده ۲ — دولت علیهٔ عثمانیه ایله‌دول ائتلافیه آرمسنده منعقد متارکه نامه‌نك امضا اولندیغی ۳۰ تشرین اول سنه ۳۳۵ تاریخنده الیزده قالان وهر نقطه‌سنده اکثریتی اسلاملر تشکیل ایدن اقسام ممالك عثمانیه‌یکدیکرندن وجامعهٔ عثمانیه‌دن غیرقابل تجزی واتفکاك برکلدر . بالجمله عناصر اسلامیه یکدیکرینه قارشو حرمت متقابله وحس فداکارانه مشحون وضعیت عرفیه واجتماعیه وشرائط محیطه‌لرینه رعایتکار قادین وارکلردن مرکب حقیقی قرداشلرمدر .

ماده ۳ — هردرلواشغال ومداخله‌نك وبالخاصه روملق وارمنیلك تشکیلی غایه‌سنه معطوف حرکاتك ردی خصوصلرنده

ANADOLU KADINLARI MÜDAFAA-İ VATAN CEMİYETİ

Merkezi Sivas'ta olmak ve bütün Anadolu'nun gereken yerlerinde müstakil şubeleri bulunmak üzere teşkil edilen Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti'nin nizamnâmesi

18 Aralık 1919

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti
Nizamnâmesi
1335

Nizamnâme suretidir

Madde 1- Merkezi Sivas'da olmak ve bütün Anadolu'nun icab eden mahallerinde birer müstakil şubeleri bulunmak üzere "Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti" nâmıyla bir cemiyet teşekkül etmişdir.

Madde 2: Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ile Düvel-i İtilâfiye arasında mün'akid mütârekenâmenin imza olunduğu fî 30 Teşrîn-i Evvel sene [1]335 tarihinde elimizde kalan ve her noktasında ekseriyeti İslâmlar teşkil eden aksâm-ı Memâlik-i Osmaniyye yekdiğerinden ve câmia-i Osmaniyye'den gayr-ı kâbil-i tecezzî ve infikâk bir külldür. Bi'l-cümle anâsır-ı İslâmiye yekdiğerine karşı hürmet-i mütekâbile ve hiss-i fedâkâriyle meşhûn vaziyet-i ırkiye ve ictimâiye ve şerâit-i muhitiyelerine riayetkâr kadın ve erkeklerden mürekkeb hakikî kardaşlardır.

Madde 3: Her türlü işgal ve müdahalenin ve bilhassa Rumluk ve Ermenilik teşkili gayesine ma'tûf harekâtın reddi hususlarında cemiyetimiz mukâvemet ve müdafaa için lâzım gelen herşeye tevessül edecektir. Gayr-ı Müslim vatandaşlarımızın hâkimiyet-i Osmaniyye ve hukuk-ı İslâmiyemizi haleldâr edecek bir vak'aya kendileri tarafından sebebiyet verilmedikçe hukuk-ı tâbiyetlerine ve mukteziyât-ı diniye ve an'anât-i milliyelerine İslâm kadınları daima riâyetkâr kalacaktır. Fakat millet ve vatanımızın zararını mûcib olacak her teşebbüsü red ile erkeklerimizle beraber ve bütün varlığımızla müdafaa olunacaktır.

Madde 4: Cemiyetimiz azâ-yı fa'âle ve tabiîyeden müteşekkildir. Bütün İslâm hanımları azâ-yı tabiîyesindendirler. Bu mukaddes gayemizin te'mini için bi'l-cümle İslâm hemşirelerimiz müttehiden çalışacaklardır. Yalnız taht-ı işgalde bulunup arzularını bilfi'l isti'mâl ve serbest izhâr edemeyen hemşirelerimiz şimdilik ma'zûr görüleceklerdir.

Teşkilât

Madde 5: Cemiyetin umûr ve idaresi on altı kişiden mürekkeb bir hey'et-i idare (hey'et-i fa'âle) tarafından tedvîr edilir.

Madde 6: Hey'et-i idare; cemiyet azâsından müteşekkil kongre tarafından intihâb olunur. İntihâb olunan hey'et-i idare içlerinden re'y-i hafî ile bir reise, bir reise-i sâniye bir kâtibe intihâb ederler. Kâtibe cemiyetin kâtibe-i mes'ulesidir. Hey'et-i idarede yerliden olmak üzere müntehâb bir de veznedar vardır.

Vezâif

Madde 7: Hey'et-i idare cemiyetin hey'et-i icraiye ve faalesi olup lâ-ekal on beş günde bir ictimâ ederek cemiyetin umûruyla iştigâl eder. Reisenin görecegi lüzum ve kâtibe-i mes'ule tarafından vuku

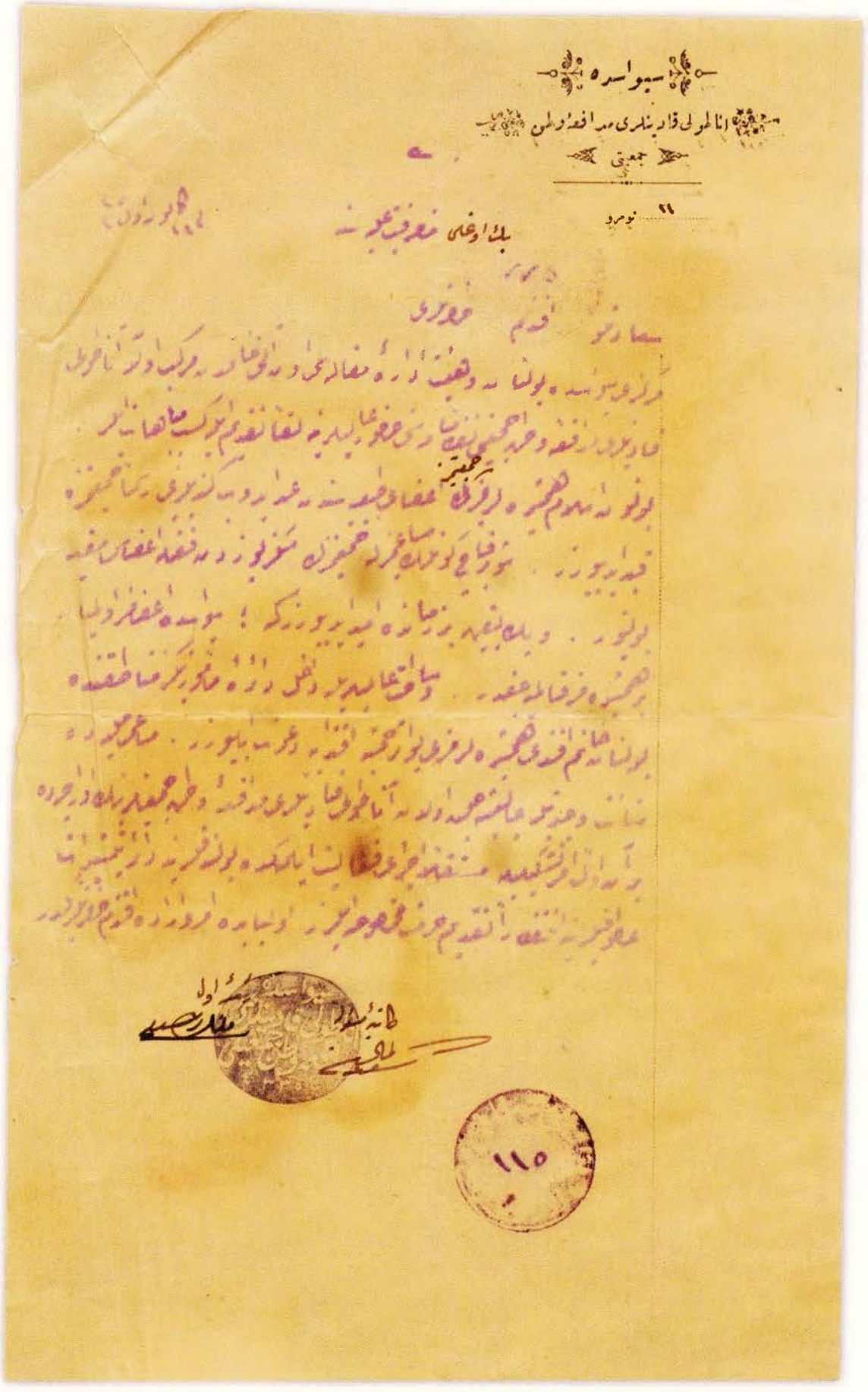

DH. EUM. AYŞ, 67/49-2

bulan davet üzerine daha sık ictimâ edebilir. Üç defa bilâ-mazeret gelmeyen azâ müsta'fî addedilerek derhal yerine diğeri intihâb edilir. Cemiyetin bilumum muharrerâtı cemiyetin mühür-i resmîsiyle temhîr edilip reisenin veya reise-i sâniyenin veyahud hey'et-i idareden birinin ve kâtibe-i mes'ulenin de mutlaka imzası bulunacaktır. Cemiyetin hükûmete karşı murahhası hey'et-i idare reisesi ve reise-i sâniyesi ile kâtibe-i mes'ulesidir.

Madde 8: Cemiyetin sarfiyâtı hey'et-i idare kararıyla ve kâtibe-i mes'ulenin imzasıyla icra edilir. Bütün hey'et-i idare azâsı: azâ-yı tabiîye kaydı vazifesiyle mükellefdir.

Madde 9: Cemiyetin umûr-ı hesabiyesiyle meşgul idare reisesiyle kâtibe ve veznedardan mürekkeb bir kasa hey'eti olup bu hey'et idareye karşı mes'ul olduğu gibi hey'et-i idare azâsı da kongre hey'etine karşı mes'uldür. Cemiyetden vuku bulacak davet üzerine kongre hey'eti üç ayda bir kere ictimâ ederek; hesabâtı tedkik eder ve muamelât hakkında izahât ister.

Madde 10: Cemiyet inde'l-lüzum muvazzaf memurlar istihdam edebilir. Cemiyetin vâridât ve sarfiyâtı lüzum görüldüğü zaman azâ-yı fa'âle ile tabiîye toplanarak teberru' edecekleri iâneden ibaret olacaktır.

Madde 11: Lüzumunda kongre kararıyla nizamnâme ta'dil ve tebdil edilebilir.

Sivas'da
Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan
Cemiyeti
Numara: 21
18 Kânûn-ı Evvel [1]335

Beyoğlu Mutasarrıfiyet-i Aliyyesi'ne

Saadetli efendim hazretleri

Merkezi Sivas'da bulunan ve hey'et-i idare-i faâlesi on altı hanımdan mürekkeb olan Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti Nizamnâmesi'ni huzur-ı âlîlerine leffen takdim ile kesb-i mübâhât eyleriz. Bütün İslâm hemşirelerimizi cemiyetimiz azâ-yı tabiîyesinden addedip kendilerini resmen cemiyetimize kayd ediyoruz. Şu birkaç günlük mesâîmizle cemiyetimizin sekiz yüzden fazla azâsı mukayyed bulunuyor. Ve pek yakın bir zamanda ümid ediyoruz ki; Sivas'da azâmız olmayan bir hemşiremiz kalmayacaktır. Vesâtat-ı âlîleriyle dahil-i daire-i memuriyetiniz menâtıkında bulunan hanımefendi hemşirelerimizi bu eser-i hamiyyete iktidâya davet eyliyoruz. Mesâî-i milliyede metânet ve ciddiyetle çalışacak olan Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan cemiyetlerinin oraca da bir an evvel emr-i teşkiliyle müstakilen icra-yı faaliyet eylemekde bulunduklarına dair tebşîrât-ı atûfîlerine intizâren takdim-i hürmet-i mahsusa eyleriz. Ol bâbda emr u irâde efendim hazretlerinindir.

[Mühür]
Sivas'da
Anadolu Kadınları
Müdafaa-i Vatan Cemiyeti
Reise-i evvel [İmza]
Kâtibe-i Mes'ule [İmza]

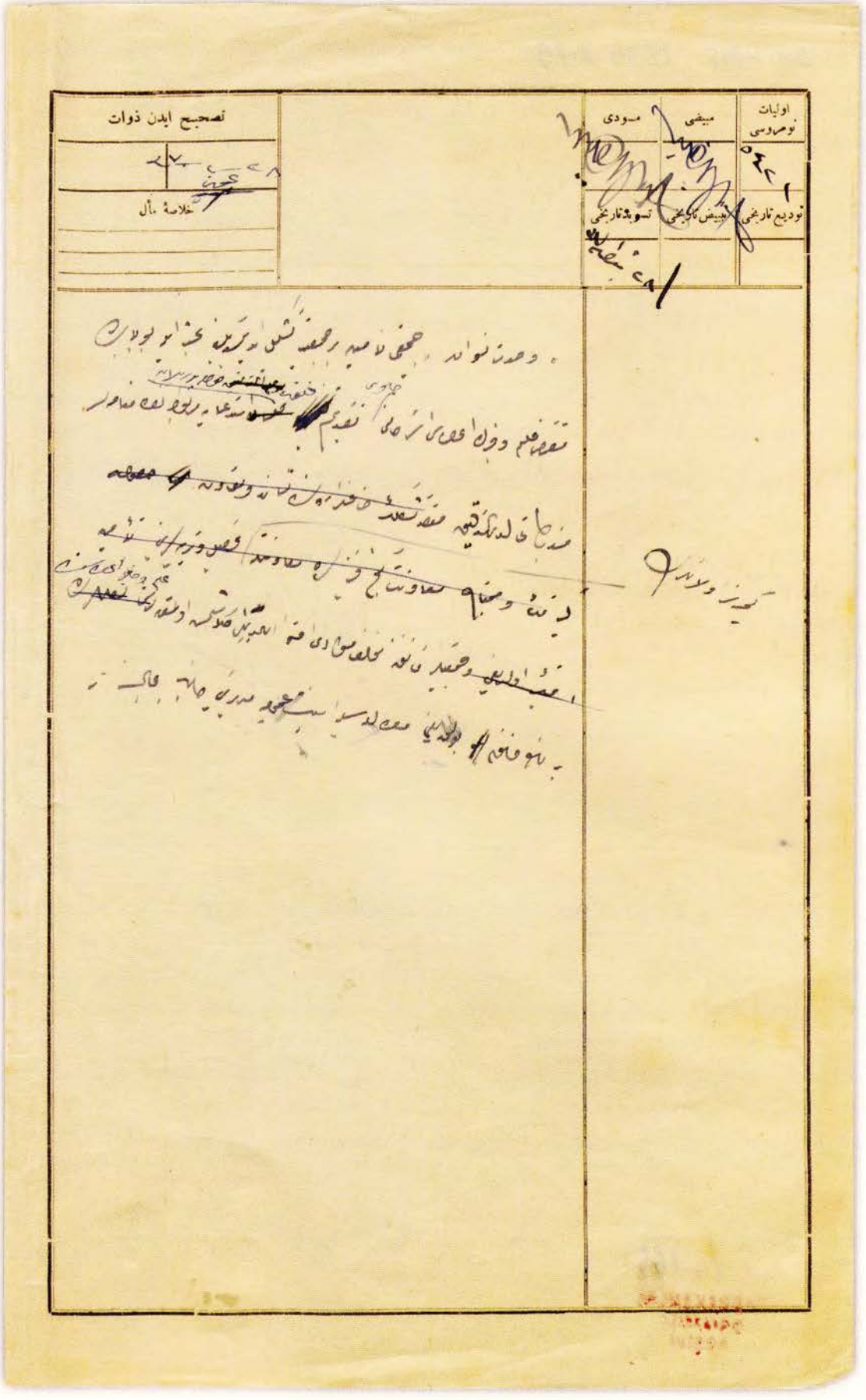
تصحیح ایدن ذوات
خلاصهٔ مآل
مسودی
مبیضی
اولیات نومرولری
تودیع تاریخی
تبییض کاتبخی
تسوید تاریخی

VAHDET-İ NİSVÂN CEMİYETİ

Hanımlar arasında yardımlaşmayı, yardıma muhtaç genç kızların tahsil ve terbiyesini sağlamak üzere Vahdet-i Nisvân Cemiyeti adıyla teşkil edilen cemiyetin, Cemiyetler Kanunu'na aykırı bir durumunun sözkonusu olmadığı

28 Şubat 1921

"Vahdet-i Nisvân" cemiyeti nâmıyla bir cemiyet teşkil edilmesinden bahs ile bu bâbda muktezî ilmuhaberin i'tâsı istirhâmını hâvî takdim kılınıp havale buyurulan istid'aya merbût nizamnâmeler mündericâtı lede't-tedkik maksad-ı teşekkülün hanımlar arasında tesânüd ve te'âvün husûle getirmek ve muhtac-ı muâvenet genç kızlara muâvenetle tahsil ve terbiyelerini te'min etmek olduğu ve Cemiyetler Kanunu'na muhalif mevâdı ihtivâ etmediği anlaşılmış olmakla ilmuhaber i'tâsında bir mâni-i kanunî bulunmadığı mütâlaasıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Canîb-i Âlîsi'ne.

Fî 28 Şubat [13]37

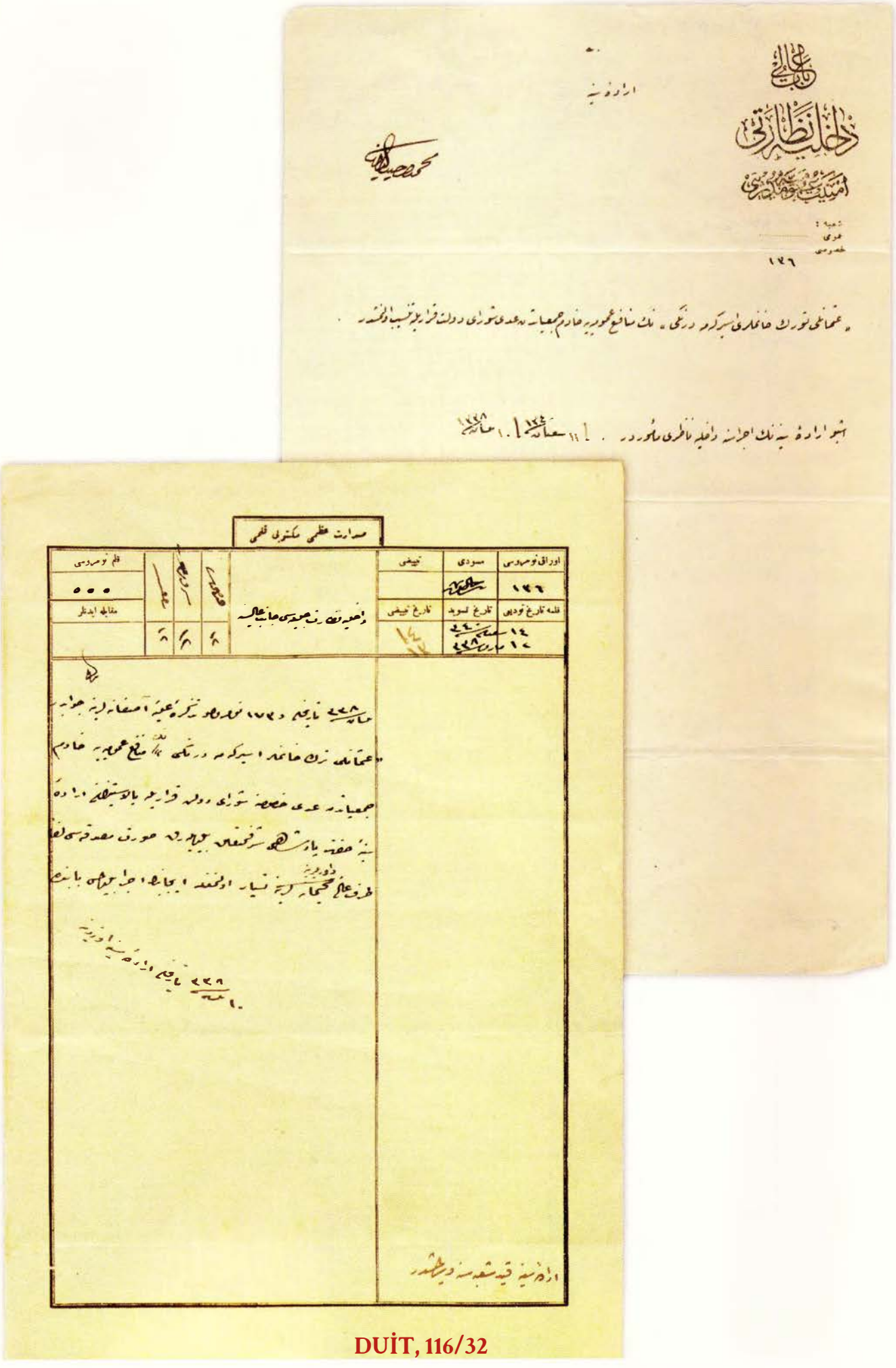

DUİT, 116/32

OSMANLI TÜRK HANIMLARI ESİRGEME DERNEĞİ

Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği'nin kamu yararına çalışan bir dernek olduğu hakkında irâde

10 Nisan 1922

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Evrak Numarası:136
Kalem Numarası:555

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Nisan [1]338 tarihli ve 173 numaralı tezkire-i aliyye-i âsafânelerine cevabdır. "Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği"nin menâfi'-i umumiyeye hâdim cemî'yâtdan addi hususuna Şûrâ-yı Devlet kararıyla bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî şeref-müte'allik buyurularak suret-i musaddakası leffen taraf-ı âlî-i dâverîlerine tesyâr olunmakla icabının icra buyurulması bâbında.

14 Şaban [1]340/12 Mart [1]338

10 Nisan [1]338 tarihli irâde-i seniyye üzerine

İrâde-i seniyye kayıd şubesine verilmişdir.

BEO, 4709/353155

***

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti
136

İrâde-i Seniyye

Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği'nin menâfi'-i umumiyeye hâdim cem'iyyâtdan addi Şûrâ-yı Devlet kararıyla tensîb olunmuşdur.

İşbu irâde-i seniyyenin icrasına Dahiliye nazırı memurdur.

Fî 11 Şaban 1340 / fî 10 Nisan 1338

Mehmed Vahidettin

Sadrıazam
Ahmed Tevfik

Dahiliye Nazırı
Ali Rıza

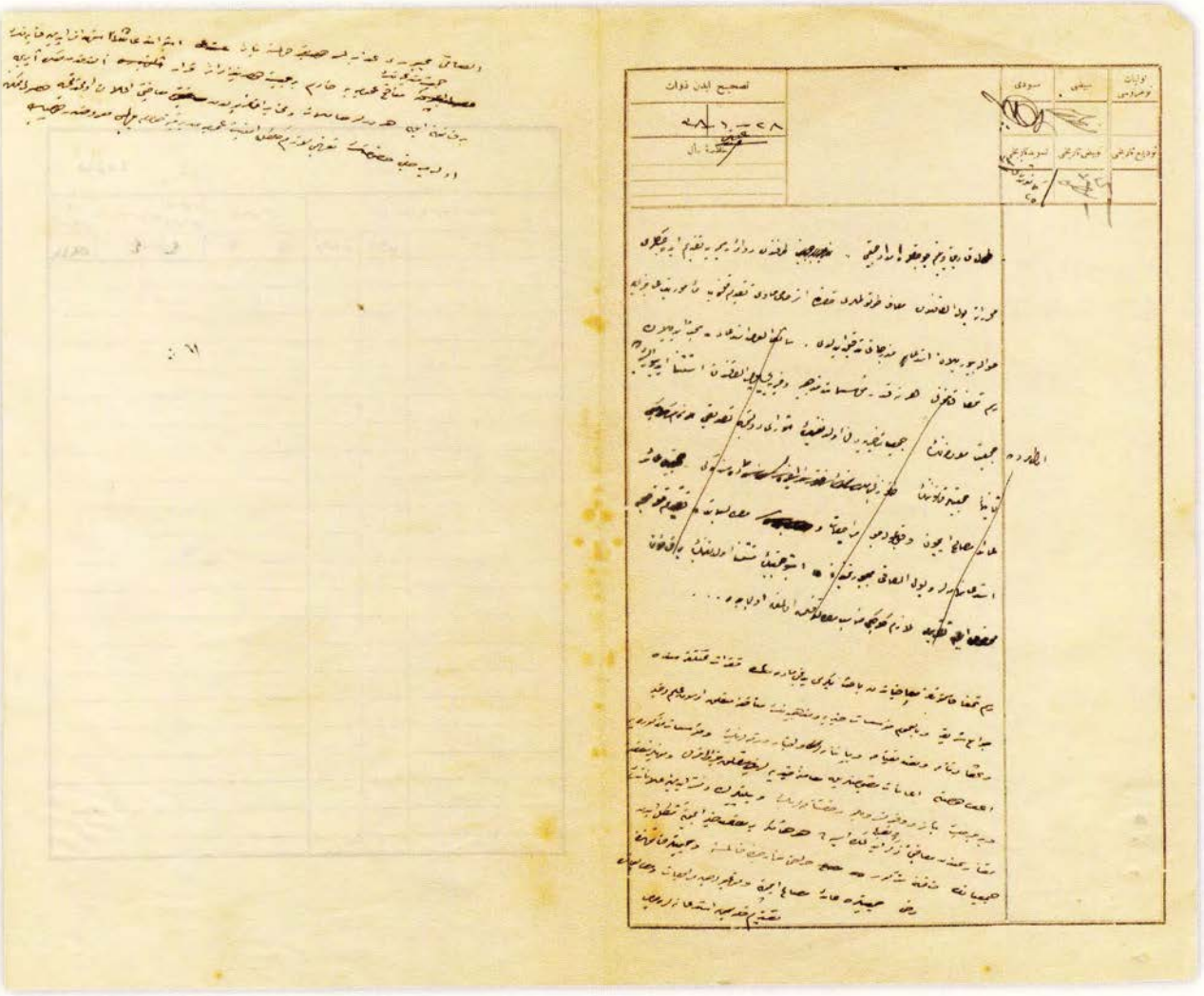

74

DH.HMŞ, 1/5-1

DUL KADIN VE YETİM ÇOCUKLARA İMDAD CEMİYETİ

Dul Kadın ve Yetim Çocuklara İmdad Cemiyeti'nin resmî dairelerle yapacakları yazışmalara pul yapıştırılmasından muaf tutulmaları hakkındaki taleplerinin, kamuya yararlı cemiyet olduğuna dair karar alındıktan ve ayrıca bir kanun ile her türlü muamele ve yazışmaların puldan muafiyeti ilân edildikden sonra mümkün olabileceği

25 Aralık 1922

Dul Kadın ve Yetim Çocuklara İmdad Cemiyeti tarafından devâir-i resmiyeye takdim edecekleri muharrerâta pul ilsâkından muaf tutulmaları hakkında istirhâmı hâvî takdim kılınıp memuriyet-i acizîye havale buyurulan istid'â mündericâtı tedkik edildi.

Resm-i Damga Kanunu'nun muâfiyâtdan bâhis yirmi yedinci maddesinin fıkrât-ı muhtelifesinde cevâmi'-i şerife ve bilumum müessesât-ı hayriye ve mezhebiyenin menâfi'ine müte'allik olan ilmuhaber ve muafiyâtdan bâhis yirmi yedinci maddesinin fıkrât-ı muhtelifesinde cevâmi'-i şerife ve bilumum müessesât-ı hayriye ve mezhebiyenin menâfi'ine müte'allik olan ilmuhaber ve akâretnâme ve tasdiknâme ve beyânnâmeler ve icâr varakalarının ve müessesât-ı mezkûreye i'tâ olunan iânât makbuzlarıyla muamele-i kaydiyelerinin müte'allik cüzlerinden ve bunlar menfaatine verilecek tiyatro ve konser ve balo ruhsatnâmelerinin ve biletlerin ve neşr edilen ilanâtın damga resminden muafiyeti zikir ve tasrîh edilmekde ise de herhangi bir maksad-ı hayriye için teşekkül eden cemi'yâtın kanun-ı mezkûr sarahati haricinde kalmasına ve Cemiyetler Kanunu'nda dahi cemiyetlere aid mesâlih için vuku bulacak müracaat ve mütâlaatda takdim kılınacak istid'ânâmelere pul ilsâkı mecburî addedilmiş olmasına binâen işbu istid'âda istihdâf edilen gayenin cemiyet-i müsted'iyenin menâfi'-i umumiyeye hâdim bir cemiyet olduğuna dair karar alındıkdan sonra ayrıca bir kanun ile her türlü muamelât ve muhaberâtın puldan muafiyeti ilân olunmadıkça husûlü mümkün olamayacağı hususunun tefhîmi lâzım gelmekle Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne havale buyurulması ma'rûzdur ol bâbda.

Fî 25 Kânûn-ı Sânî [13]38

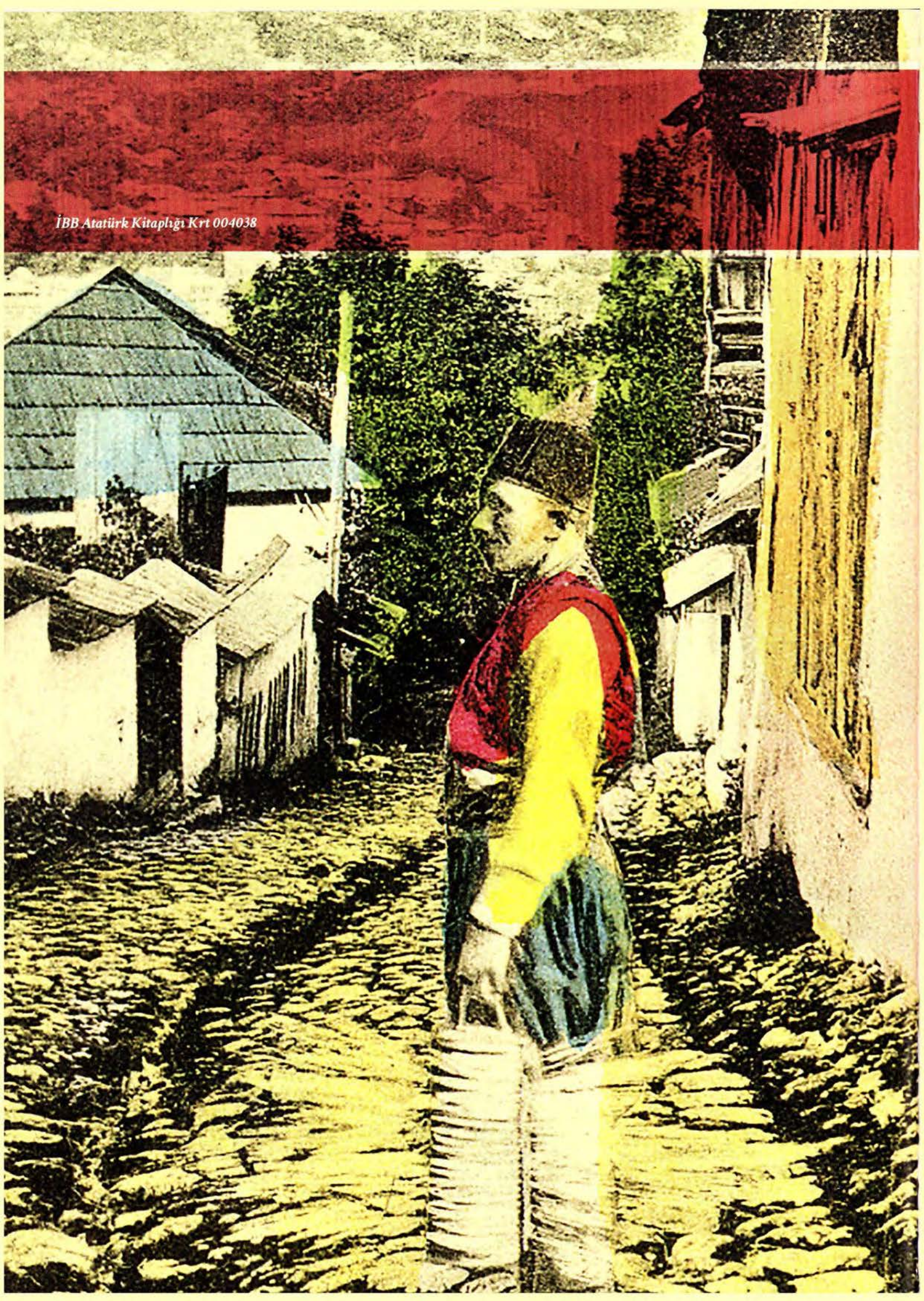
İBB Atatürk Kitaplığı Krt 004038

KADINLARIN KOLLANIP GÖZETİLMESİ

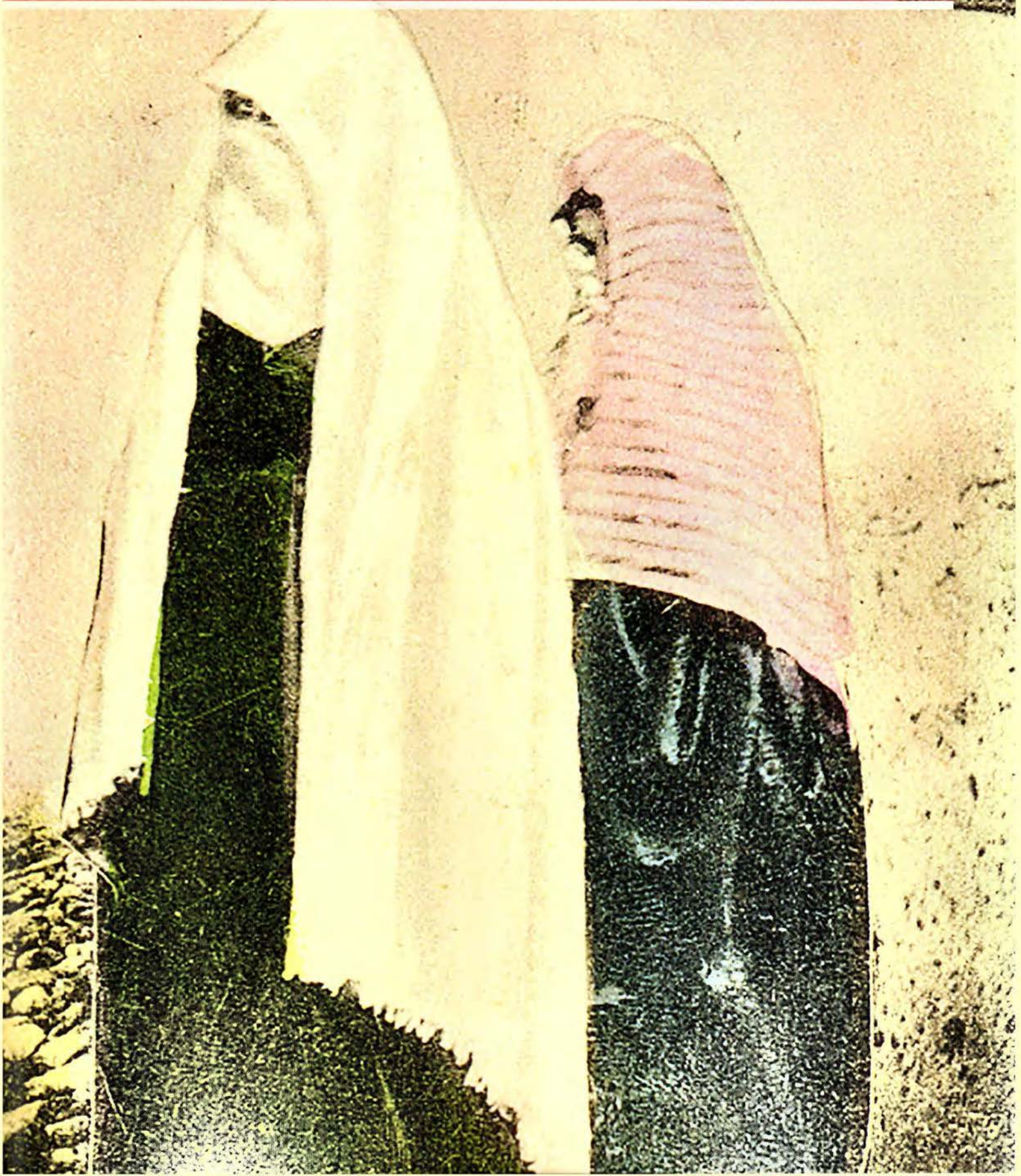

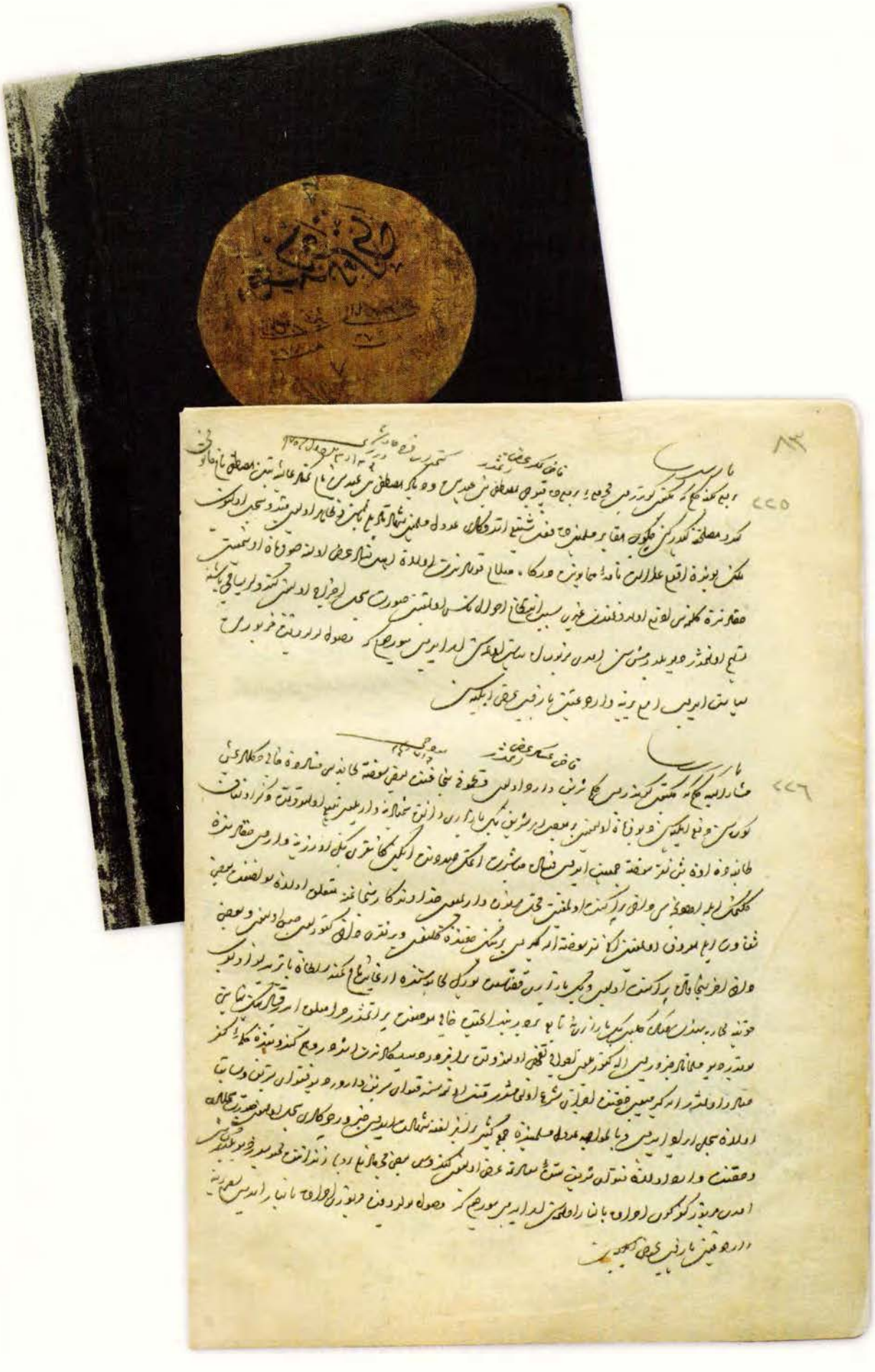

BURSA'DA BİR KADINA TECAVÜZ EDEN KİŞİLERİN İDAM EDİLMESİ

Bursa'da Ayşe binti Mustafa adlı kadına tecavüz eden kapıcı Mustafa bin Abdullah ile diğer Mustafa bin Abdullah'ın siyaset (idam) olunmaları hakkında hüküm

17 Eylül 1567

Yazıldı.

Kâdî-asker arz itmişdür.

Kethudâsı Ferruh Çavuş'a verildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene 975

Burusa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderip; Malırûse-i Burusa'da Kapucı Mustafâ bin Abdullâh ve dîğer Mustafâ bin Abdullâh nâm kimesneler Âyişe bint-i Mustafâ nâm hatunı kendü maslahatına giderken çekip mekâbir-i müslimînde fi'l-i şenî' etdikleri udûl-i müslimîn şehâdetleriyle sâbit ü zâhir olup kayd ü sicill olunup lâkin bundan akdem adâlet-nâme-i hümâyûnumda; "Dergâh-ı Mu'allâm kullarından olan ehl-i fesâd arzoluna." deyu fermân olunmağın haklarından gelinmesi lâzım olduğundan gayrı sebeb-i intizâm-ı alıvâl-i nâs olmağın sûret-i sicill ihrâc olunup kendüler yasakçıbaşına teslim olunmuşdur." deyu bildirmişsin. İmdi; mezbûrlara siyâset olunmasın emredip **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezbûrlara siyâset edip emrüm yerine varduğun yazıp arz eyleyesin.

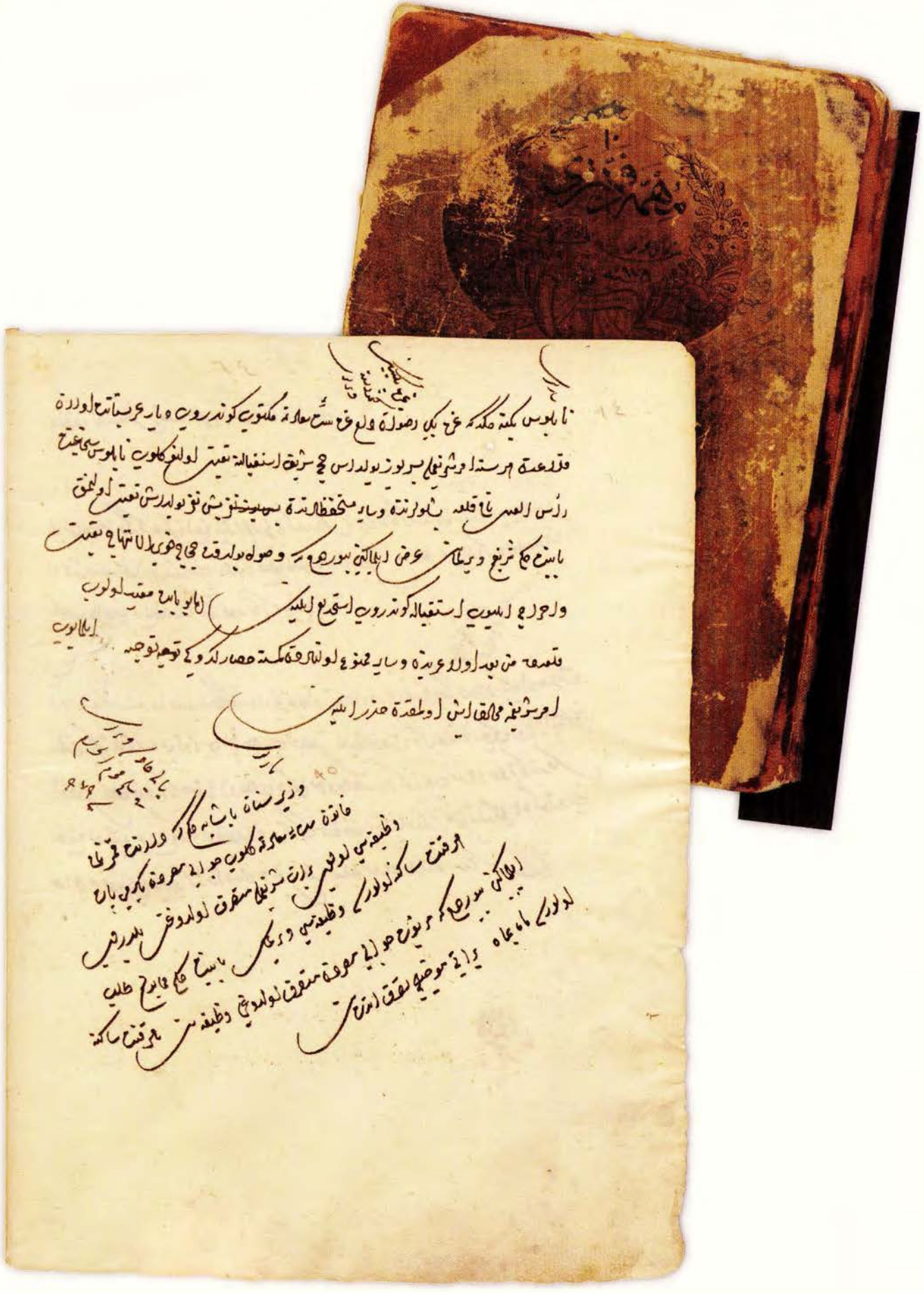

A.DVNS.MHM.d. 10/ Hüküm 95

KAMER HATUN'A MAAŞ TAHSİSİ

Mısır gelirinden aylık yirmi para maaşa sahip olan Kamer Hatun'un her nerede ikamet ederse etsin maaşının her ay kendisine ödenmesine dair

24 Haziran 1571

Yazıldı

Bâlî Çavuş'a verildi.

Fî selh-i Muharremü'l-harâm sene 979

Vezir Sinan Paşa'ya hüküm ki:

Dârende Kamer nâm hatun südde-i saadetime gelip havâli-yi Mısır'dan yirmi pâre vazifesi olup berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğın bildirip her kande sâkine olursa vazifesi verilmek bâbında hükm-i hümâyûnum taleb eylemeğin **buyurdum ki**;

Mezbûra havâli-yi Mısır'dan mutasarrıf olduğı vazifesin her kande sâkine olursa mâlı be-mâh berâtı mûcebince tasarruf etdiresin.

A.DVNS.MHM.d. 124/Hüküm 365

BOĞDANLI ESİR KADINLARIN KURTARILMASI

İstanbul'a getirilip esir olarak satılan Boğdanlılardan on dört kadının kurtarılarak Karadeniz şaykalarıyla Boğdan'a gönderildiği

25 Eylül 1718

Âsitane-i Saadet'imden Boğdan'a varınca yol üzerinde vâki olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem bî-vech defa'âtle seby ü istirkâk olunan Boğdan reayâsından bir mikdarını ashâbı getürüp İstanbul ve ol havalide bey' etmeleriyle ol makûleleri ve istirkâk olunan Boğdan reayâsı her kimin yedinde bulunur ise sahibi yedinden ahz ve istihlâs ve vilâyet-i merkûmeye redd olunmak üzere kıdvetü'l-ümera'il-milleti'l-mesihiyye Boğdan Voyvodası Mihal Voyvoda'nın İstanbul'da olan âdemlerine i'ta ve teslim olunmak üzere taraf-ı Devlet-i Aliyye'mden şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerifim mazmûnu üzere ol makûle ahz olunup İstanbul'da vaz'ü'l-yed olmaları ile murafa'a ve şer'an Boğdanlu olduğu sâbit ve zâhir ve tahlîs olunan on dört nefer Boğdanlu avretleri Karadeniz şaykasına tahmîl ve vilâyetine gönderilmekle berren ve bahren esna-yı râhda mütesellimler ve voyvoda ve subaşı ve a'yân-ı vilâyet ve ümenâ taraflarından bilâ-emr-i şerif dahl u ta'arruz olunmamak bâbında voyvoda-yı merkûmun etba'ından ( ) nâm zımmî inâyet rica etmeğin taraf-ı Devlet-i Aliyye'mden sâdır olan emr-i şerif mazmûnu üzere ol makûle Boğdan reayâsına âhardan dahl u ta'arruz olunmamak bâbında emr-i şerif yazılmışdır.

Fi-evâil-i Şevval 1130

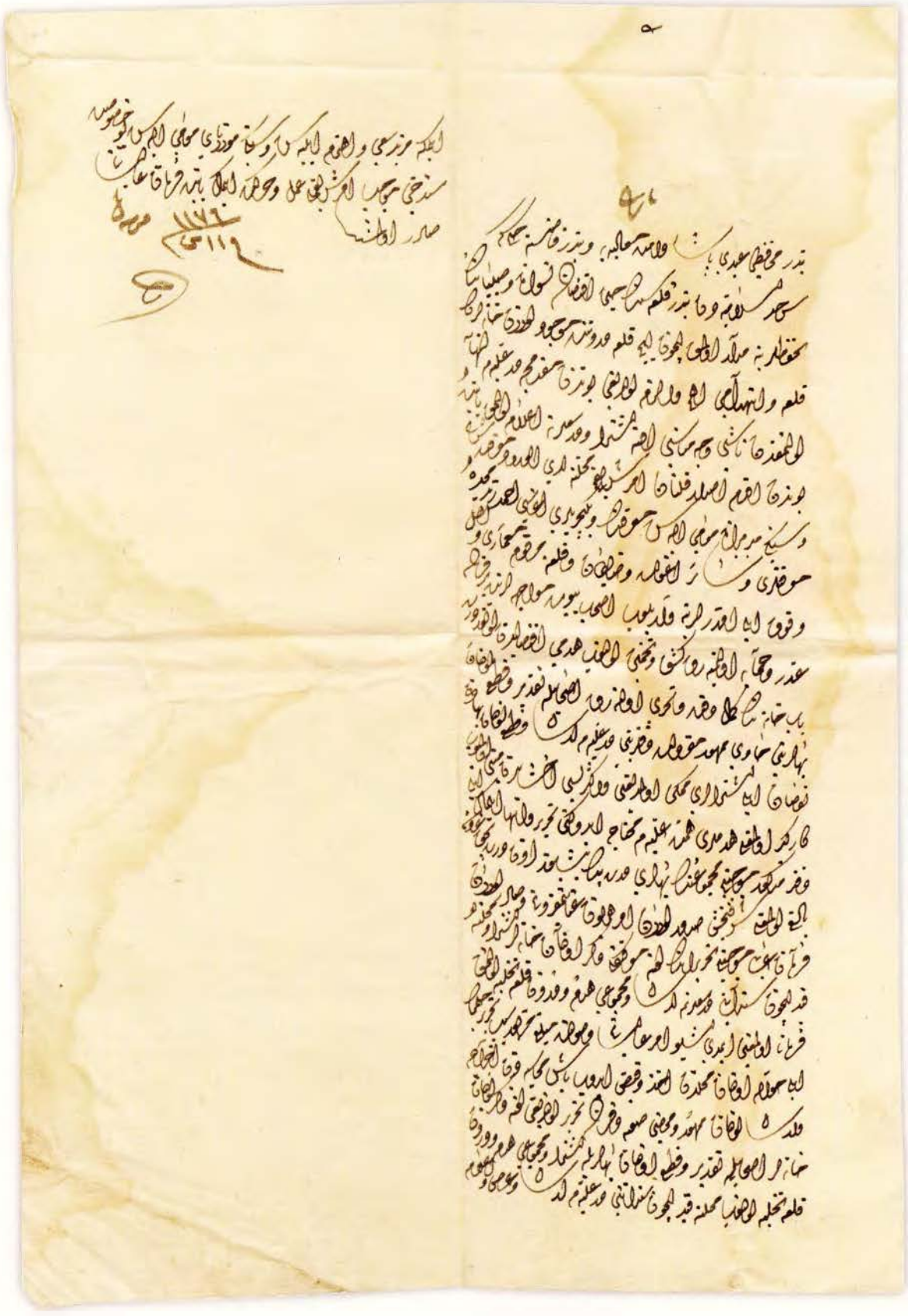

78

BENDER KALESİ'NDEKİ KADIN VE ÇOCUKLARIN KORUNMASI

Bender Kalesi'nde bulunan iç kalede gerektiğinde kadın ve çocukların korunması için hâneler yapılması

25 Şubat 1763

Yazıla

Bender Muhafızı Abdi Paşa dâmet maâliyehuya ve Bender kadısına hüküm ki

Serhadd-i İslâmiyyeden Bender Kalesi'nin hîn-i iktizâda nisvân ve sıbyânın tahaffuzlarına medâr olmak için iç kale derûnunda mevcud olan hânelerin kal' ve inhidâmı ehemm ü elzem olduğu bundan mukaddemce Deraliyye'me inhâ olunmakdan nâşî vech-i münasibi üzere iştirâ ve Dersaâdet'e ilâm olunmak bâbında bundan akdem ısdâr kılınan emr-i şerifim mahalline lede'l-vürûd ma'rifet-i şer' ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâileyhsin ma'rifetin ve yeniçerileri ağası Ahmed zîde mecduhu ma'rifetleri ve sair agavât ve zâbitân ve kale-i merkûm mimarı ve ehl-i vukûf ile üzerlerine varılıp ashâb-ı büyût muvacehelerinde bir ferde gadr ve himaye olunmayarak keşf ve tahmin olunup hedmi iktizâ eden otuz dört bâb hânenin kemâl-i dikkat ve taharrî olunarak ashâbıyla takdir ve kat' olunan bâhâlarını hâvî memhûr mukâvele defterini Deraliyye'me irsâl ve kat' olunan bahâdan noksan ile iştiraları mümkün olmadığı ve ekserîsi ahşabdan mebnî olmayıp kârgir olmakla hedmleri himmet-i aliyyeme muhtac idüğünü tahrîr ve inhâ eylemek ile defter-i mezkûr mûcebince mecmû'unun bahâları dört bin beş yüz on dört buçuk kuruşa bâliğ olmakla şeref-bahş-ı sudûr olan emr-i hümâyûn-ı inâyet-makrûnum ve sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince tahrirâtın üzere ma'rifetinle zikrolunan hâneler iştirâ ve mahalline kayd için istîzânı Dersaâdet'ime irsâl ve mecmû'u hedm ve derûn-ı kale tahliye olunmak fermân olmağın imdi işbu emr-i âlîşânım vusûlünde meblağ-ı mezbûr sebeb-i tahrîr-i hükmün ile havale olunan mahalden ahz u kabz edip başmuhasebeden ihrac ve irsâl olunan memhûr ve mumzâ sûret-i defterde tahrîr olunduğu üzere zikrolunan hâneler ashâbıyla takdir ve kat' olunan bahâlarıyla iştirâ ve mecmû'u hedm ve derûn-ı kale tahliye olunup mahalline kayd için senedâtını Deraliyye'me irsâl ve arz ve ilâm eylemeğe mezid-i sa'y ü ihtimâm eyleyesin ve sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin bu hususda sen dahi mûcib-i emr-i şerifimle amel ve hareket eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur.

Fî 11 Ş[aban] 1176

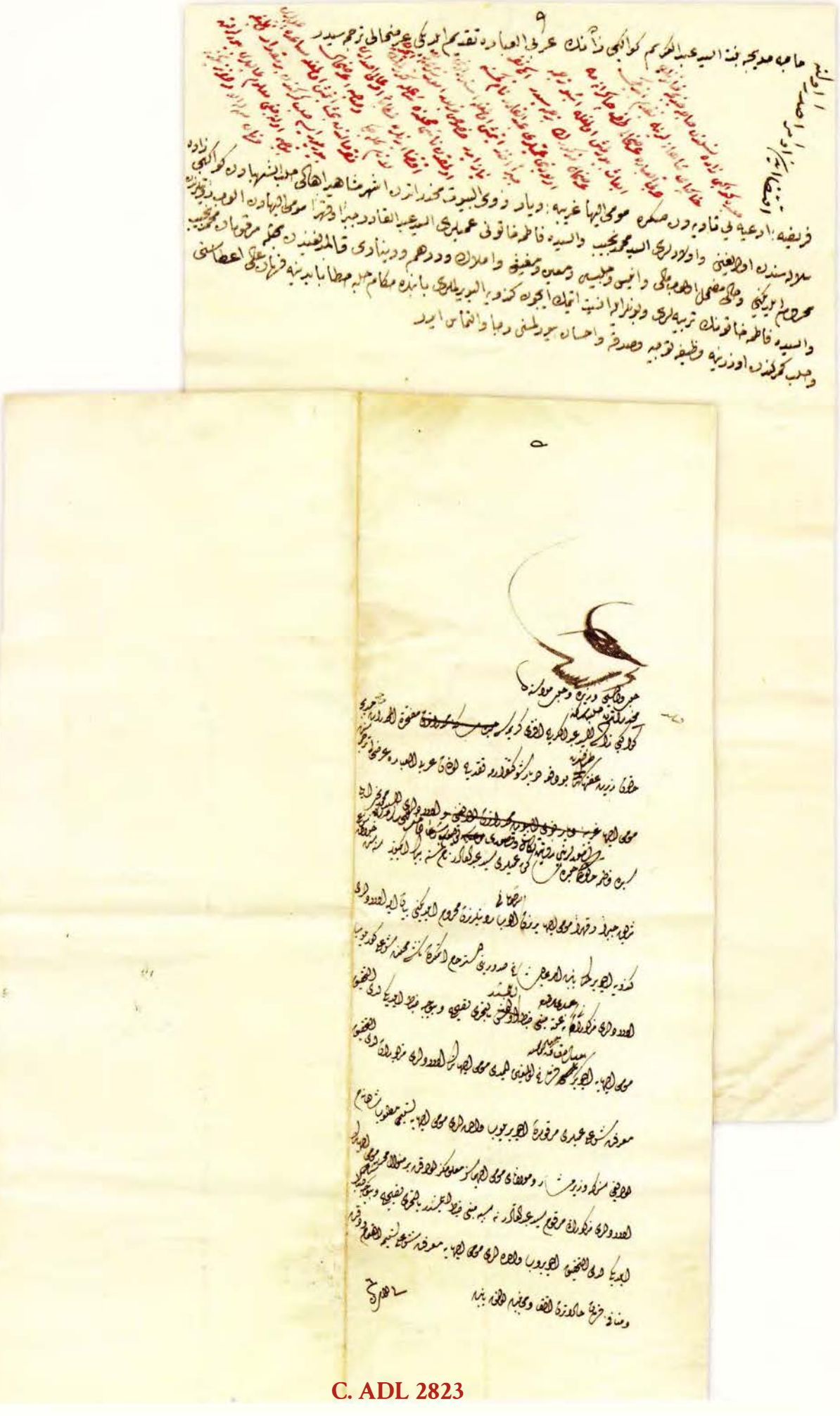

AMCALARI TARAFINDAN ALINAN ÇOCUKLARIN ANNELERİNE VERİLMESİ

Çocuklarının amcası tarafından zorla elinden alındığını ve fakir bir durumda olduğunu bildiren Halebli Hâcce Hatice Hatun'un durumunun tahkik edilerek çocuklarının kendisine verilmesi ve kendisine Halep Gümrüğü gelirlerinden maaş bağlanması

2-12 Mayıs 1792

Hâcce Hatice bint-i es-Seyyid Abdülkerim Kevâkibîzâde'nin Arabiyyü'l-ibâre takdim eylediği arzuhâli tercümesidir.

Farîza-i ed'iyyeyi te'diyeden sonra mûmâileyhâ garibe-i diyar ve zevi'l-büyût muhadderâtdan eşher-i meşâhîr-i ahali Haleb-i şehbâ'dan Kevâkibîzâde sülâlesinden olduğunu ve evlâdları es-Seyyid Muhammed Necib ve es-Seyyide Fatıma Hatun'u ammîleri es-Seyyid Abdülkadir cebren ve kahren mûmâileyhâdan alıp ru'yetlerinden mahrum eylediğini ve hâli muzmahil olup malı ve enîs ü celîsi ve mu'în ü mugîs ve emlâk ve dirhem ü dinarı kalmadığından bahisle merkûmân Muhammed Necib ve es-Seyyide Fatıma Hatun'un terbiyeleri ve bunlar ile ünsiyet etmek için kendüye alıverilmeleri bâbında hükkâm-ı Haleb'e hitâben yedine fermân-ı âlî i'tâsını ve Haleb gümrüğünden üzerine vazife tevcîh ve sadaka ve ihsân buyurulmasını rica ve iltimas eder.

Haleb'de Kevâkibîzâde neslinden Hâcce Hatice Hatun'un hâk-i pây-ı şahanelerine takdim etdiği Arabiyyü'l-ibâre arzuhâli taraf-ı çâkerâneme ib'âs buyurulmuş olmakla işbu tercüme arzuhâl-i mezkûrun tercümesidir. İki nefer evlâdını ammîleri Abdülkadir nâm kimesne cebren ahz etmiş olmakla istirdâdını niyaz eder. Husus-ı mezbûr umûr-ı şer'iyyeden olmakdan nâşi mahallinde şer'le görülmek için iktizâ edenlere hitaben emr-i âlî ısdârı lâzım geleceği ve sahibe-i arzuhâl fakr-ı hâlinden bahsetmiş olmakla müsaade-i aliyyeleri buyurulur ise Haleb gümrüğünden bir mikdar vazife tevcîh olunacağı malum-ı âlîleri buyuruldukda fermân men lehü'l-emr hazretlerinindir.

İktiza eden evâmir ısdâr oluna.

Verildi.

Sah.

Buyuruldu.

Haleb Valisi vezire ve Haleb mollasına hüküm ki

Muhadderâtdan Haleb'de sâkine Kevâkibîzâde es-Seyyid Abdülkerim Efendi kerîmesi müftehirâtü'l-muhadderât Hâcce Hatice Hatun zîdet iffetuhâ tarafından bu defa diyar-ı şevket-karârıma takdim olunan Arabiyyü'l-ibâre arzuhâli tercümesinde mûmâileyhâ evladları es-Seyyid Muhammed Necib ile Seyyide Fatıma Hatun'un umûrlarını ru'yetde tekâsül ve kusuru olmayıp şer'an dahl icab etmez iken Haleb'de sâkin ammîleri Seyyid Abdülkadir nâm kimesne bin iki yüz ( ) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif cebren ve kahren mûmâileyhâ yedinden merkûmânı alıp ru'yetlerinden mahrum eylediğini beyân ile evlâdları kendüye alıverilmek bâbında emr-i âlîşânım sudûrunu istirhâm etmekden nâşi mahallinde şer'le görülüp evlâdları mezkûrânı amımîleri merkûm ne illete mebnî zabt etmişdir. Bi't-taharrî tashih ve bî-vech zabt eylediği lede't-tahkik mûmâileyhâya alıverilip ihkak-ı hak olunmak fermânım olmağın imdi mûmâileyhânın evlâdları mezbûrân lede't-tahkik ma'rifet-i şer'le ammîleri merkûmdan alıverilip vâlideleri mûmâileyhâya teslimi matlûb-ı şahanem olduğu siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâileyhimâsız, malumunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer mûmâileyhânın evlâdları mezkûrânı merkûm Seyyid Abdulkadir ne sebebe mebnî zabt eylemişdir bi't-taharrî tashih ve bî-vech zabt eylediği lede't-tahkik alıverip vâlideleri mûmâileyhâya ma'rifet-i şer'le teslime ihtimâm ve dikkat ve münâfî-i fermân hâlâtdan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında

Fî Evâil-i N.[Ramazan] [120]6[1]

[1] İlk belgede 3. Selim'in hatt-ı hümayunu vardır. Sadece 6 olarak yazılan tarihin hicrî 1206 olma ihtimali çok yüksektir. Tarih 1216 olmuş olsaydı "16" şeklinde yazılırdı. Dolayısıyla belgenin tarihi Evail-i Ramazan 1206 olmalıdır.

Türk Kadın ve çocuk.
İBB Atatürk Kitaplığı, Kat 406 C

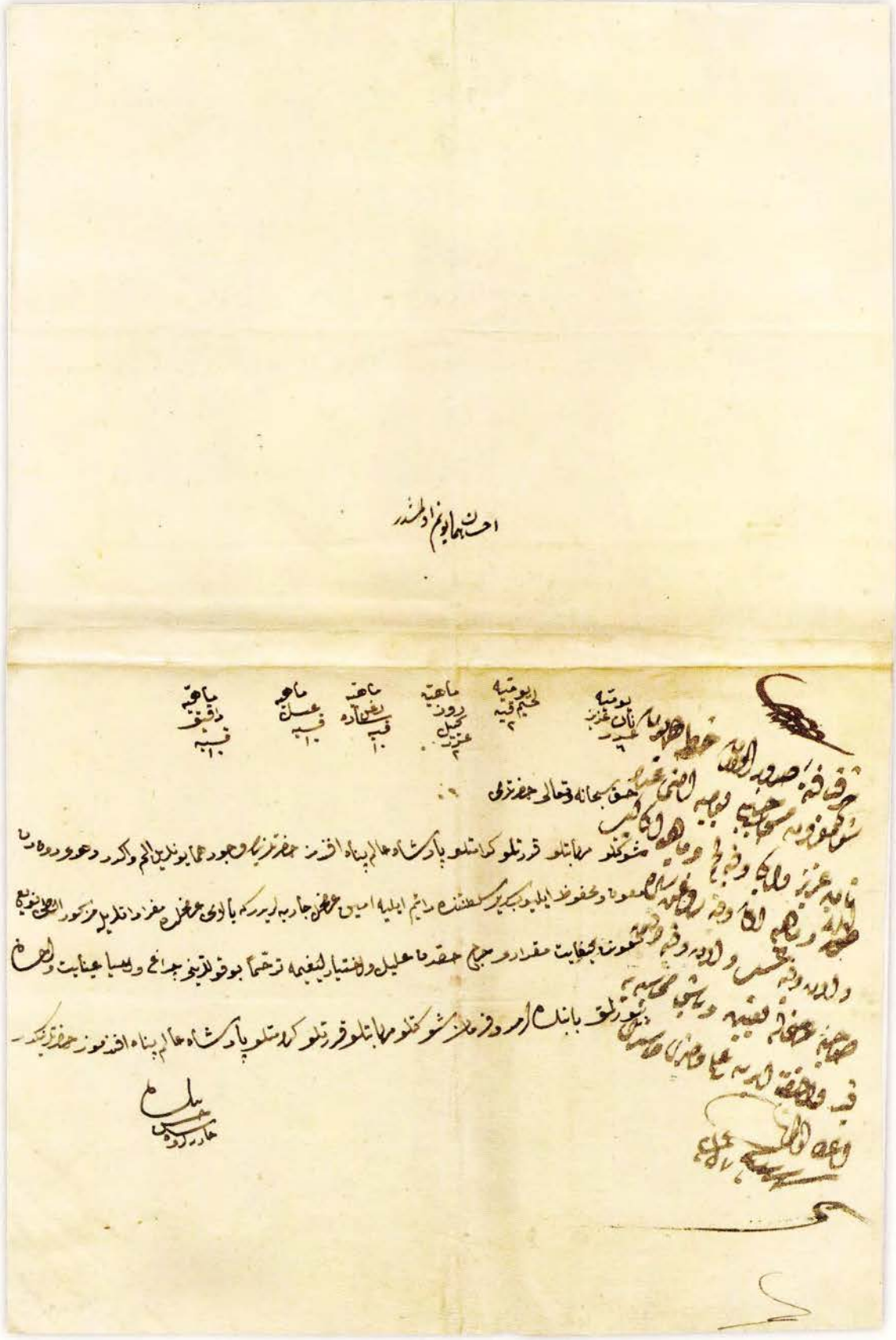

HASTA VE YAŞLI KADINA GÜNLÜK YİYECEK TAHSİSİ

Hasta ve yaşlı olan Hüsnüşah Kadın'a günlük olarak ekmek, et; aylık olarak un, bal, yağ ihsân edildiği hakkında hatt-ı hümâyûn

4 Mart 1800

İhsân-ı hümâyûnum olmuşdur

Yevmiye Nan-ı aziz aded 6	Yevmiye Lahm Kıyye 2	Mâhiye Erz Keyl Aded 2	Mâhiye Ravgan-ı sade Kıyye 10	Mâhiye Asel Kıyye 10	Mahiye Dakîk Kıyye 10

Hak sübhânehu ve Teâlâ hazretleri

Şevketli, mehâbetli, kudretli, kerâmetli padişah-ı âlem-penâh efendimiz hazretlerinin vücud-ı hümâyûnların elem ve ekd[â]r-ı dehr-i dûndan masûn ve mahfûz eyleyip serîr-i saltanatında dâim eyleye âmin. Arzuhâl-i câriyeleridir ki bâlâ-yı arzuhâlde müfredâtlarıyla mezkûr altı nevi[1] meûnetde kifayet mikdarı harc-ı hâssadan alîl ve ihtiyarlığıma terahhumen bu kullarını çerağ ve ihyâ-yı inâyet ve ihsân buyurulmak bâbında emr u fermân şevketli mehâbetli kudretli kerâmetli padişah-ı âlem-penâh efendimiz hazretlerinindir.

Bende
Hüsnüşah câriyeleri

Şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mûcebince yevmiye altı aded nân-ı aziz ve iki vukiyye lahm ve mâhiye iki keyl erz ve mahiye on vukiyye ravgan-ı sade ve on vukiyye asel ve on vukiyye dakîk sâhibe-i arzuhâle tayin ve başmuhasebeye kayd ve iktizâ eden ilmuhaberi ve senedi i'tâ olunmak buyuruldu.

7 L[Şevval] [1]214

[1] Metinde " نويع الطي " şeklinde geçmekdedir.

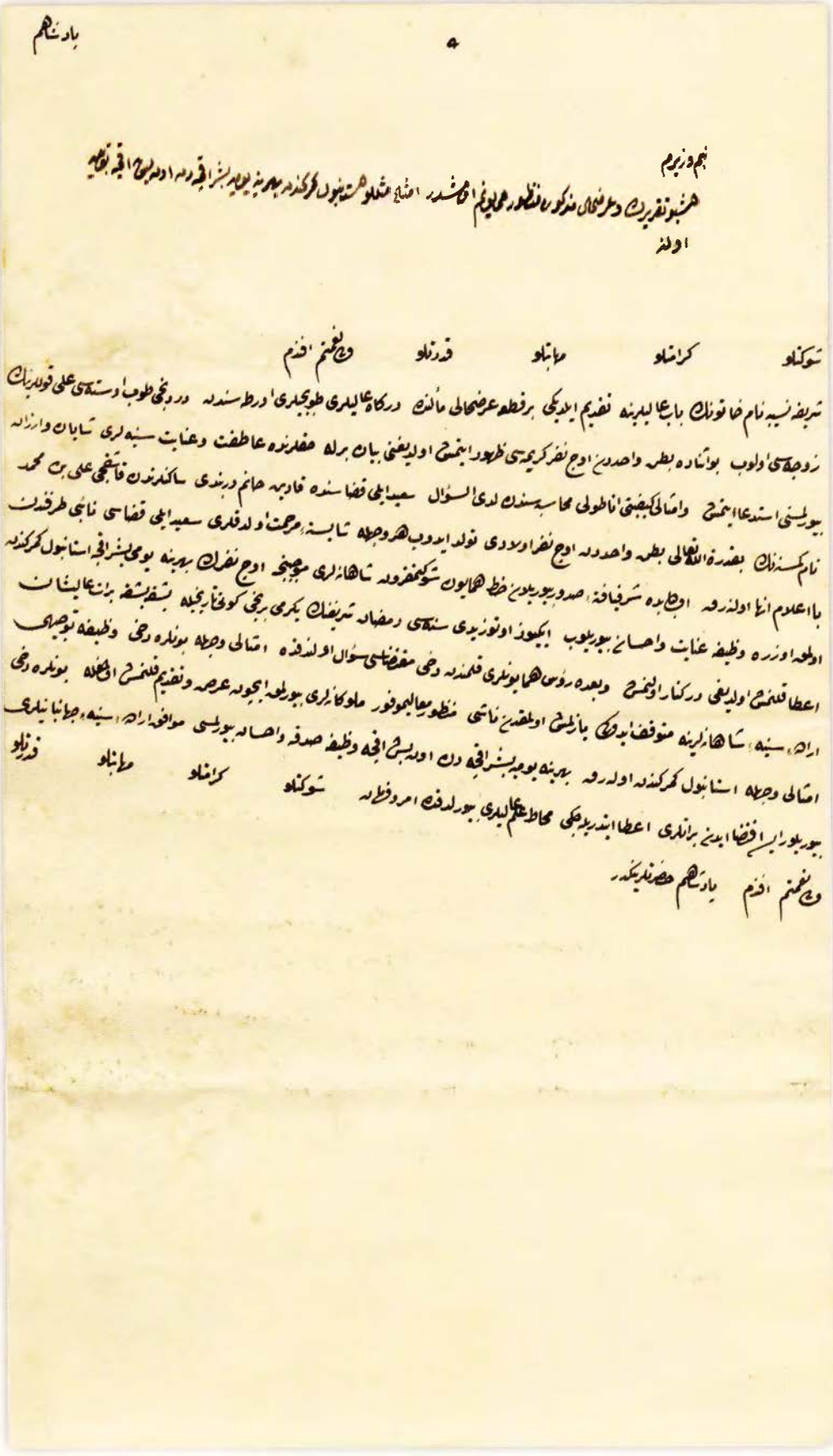

ÜÇÜZ ÇOCUK DOĞURAN KADINA MAAŞ BAĞLANMASI

Üçüz çocuk doğuran Şerife Nesibe Hatun'a çocuk başına beşer akçe olmak üzere İstanbul Gümrüğü'nden günlük 15 akçe tevcîh olunması hakkında II. Mahmud'un hatt-ı hümâyûnu

[1825]

Benim vezirim

İşbu takririn ve arzuhâl-i mezkûre manzur-ı hümâyûnum olmuşdur. Emsali misillü İstanbul Gümrüğü'nden beherine yevmiye beşer akçeden on beş akçe tevcîh oluna.

Şevketli, kerâmetli, mehâbetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Şerife Nesibe nâm hatunun Bâbıâlîlerine takdim eylediği bir kıt'a arzuhâli meâlinde dergâh-ı âlîleri topçuları ortasından Dördüncü Top Ustası Ali kullarının zevcesi olup bu esnada batn-ı vâhidden üç nefer kerimesi zuhur etmiş olduğunu beyân birle haklarında âtıfet ve inâyet-i seniyyeleri şâyân ve erzân buyurulmasını istida etmiş ve emsali keyfiyeti Anadolu Muhasebesi'nden lede's-suâl Saidili kazasında Kadınhanım Derbendi sâkinlerinden Kaşıkçı Ali bin Mehmed nâm kimesnenin bi-kudretillâhi Teâlâ batn-ı vâhidden üç nefer evlâdı tevellüd edip her vechile şâyeste-i merhamet oldukları Saidili kazası nâibi tarafından bâ-i'lâm inhâ olunarak ol bâbda şeref-yâfte-i sudûr buyurulan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şahaneleri mûcebince üç neferin beherine yevmî beşer akçe İstanbul Gümrüğü'nden olmak üzere vazife inâyet ve ihsan buyurulup iki yüz otuz yedi senesi Ramazan-ı Şerifinin yirmi birinci günü tarihiyle başka başka berât-ı âlîşân i'tâ kılınmış olduğu derkenar olunmuş ve ba'dehû Rüûs-i Hümâyûnları Kalemi'nden dahi muktezâsı sual olundukda emsali vechile bunlara dahi vazife tevcîhi irâde-i seniyye-i şahanelerine mütevakkıf idüğü yazılmış olmakdan nâşî manzûr-ı meâlî-mevfûr-ı mülükâneleri buyurulmak için arz ve takdim kılınmış olmakla bunlara dahi emsali vechile İstanbul Gümrüğü'nden olarak beherine yevmiye beşer akçeden on beş akçe vazife sadaka ve ihsan buyurulması muvâfık-ı irâde-i seniyye-i cihân-bânîleri buyurulur ise iktizâ eden berâtları i'tâ etdirileceği muhât-ı ilm-i âlîleri buyuruldukda emr u fermân şevketli, kerâmetli, mehâbetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerinindir.

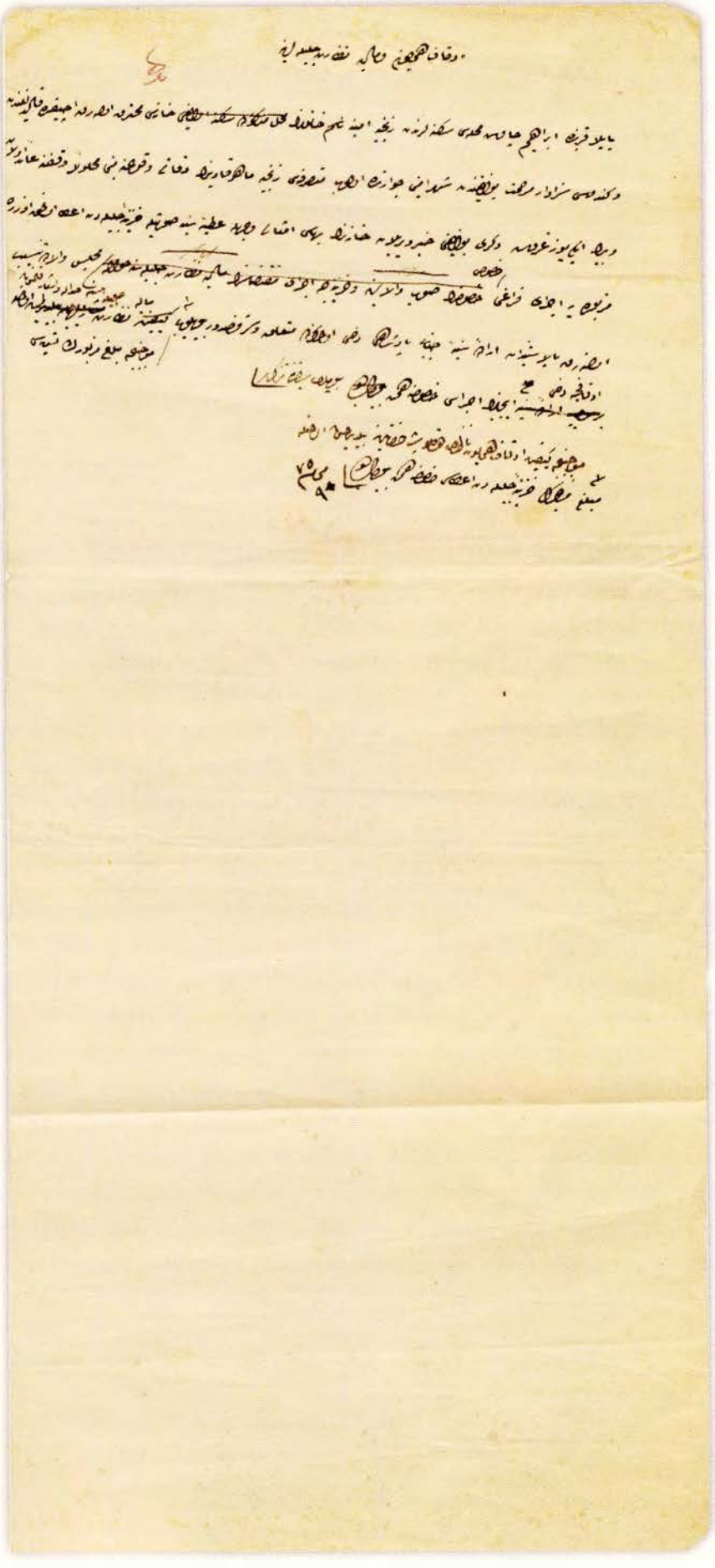

EVİ YANAN EMİNE HATUN'A EV TAHSİSİ

Yayla yakınında İbrahim Çavuş mahallesinde bulunan evi yanan ve açıkta kalan Emine Hatun'a Şehremini civarında kirası hazineden ödenmek şartıyla ev tahsis edildiğine dair Sadâret'in yazısı

19 Ağustos 1858

Evkâf-ı Hümâyûn ve Maliye Nezâret-i Celîlelerine

Yayla kurbünde İbrahim Çavuş mahallesi sâkinelerinden zenciye Emine Hatun'un hânesi muhterik olarak açıkda kaldığından ve kendisi sezâvâr-ı merhamet bulunduğundan Şehremini civarında olup mutasarrıfesi zenciye Mahir Kadın'ın vefatı vuku'una mebnî mahlûlen vakfına aid olan ve bin iki yüz kuruş değeri bulunduğu haber verilen hânenin bahâsı emsali vechile atiyye-i seniyye suretiyle Hazine-i Celîle'den i'tâ olunmak üzere mezbûreye icra-yı ferağı hususu Meclis-i Vâlâ'da tensîb olunarak bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî dahi ol merkezde müte'allik ve şeref-sudûr buyurulup* mûcebince meblağ-ı mezbûrun tesviyesi Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havale ve iş'âr kılınmış olmakla Evkafça dahi icabının icrası hususuna himmet buyurmaları siyâkında tezkire.

*[*Maliye Nezâreti'ne*]: mûcebince keyfiyet Evkâf-ı Hümâyûn nazırı devletli paşa hazretlerine bildirilmiş olmakla meblağ-ı mezkûrun Hazine-i Celîle'den i'tâsı hususuna himmet buyurula deyu.

Fî 9 Muharrem [12]75

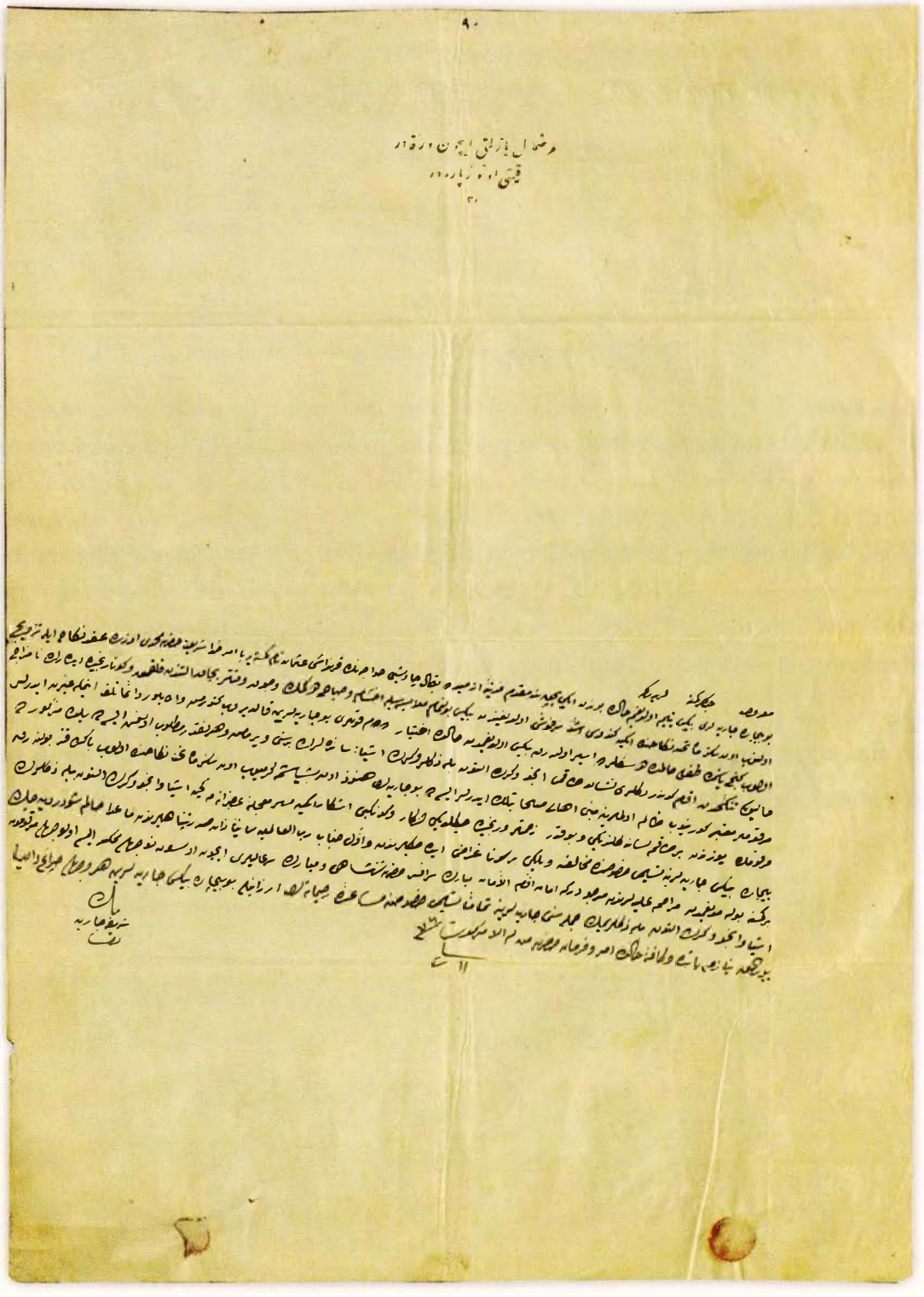

ŞERİFE HANIM'IN KOCA ZULMÜNDEN KURTARILMASI

İçki mübtelâsı kocası tarafından sürekli kötü muamele gördüğü ve akşam-sabah dövüldüğü sebeple yaşlı dedesinin yanına sığınmak zorunda kaldığını beyan eden İzmitli Şerife Hanım'ın dilekçesi doğrultusunda durumunun tahkik edilmesi, hakikat ise yine talebi doğrultusunda mehr-i muacceline karşılık kocasında kalan eşya, inci ve altın bileziklerin alınıp kendisine verilmesine dair İzmid Kaymakamlığı'na yazı

23 Kasım 1859

Arzuhâl yazılmak için varakadır
Kıymeti otuz paradır
30

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Bu bîçare câriyeleri bî-kes yetim olduğum hâlde bundan iki buçuk sene mukaddem medine-i İzmid'de bakkal çavuşu hocanın karındaşı Osman nâm kimesneye bâ-emr-i Hüdâ Şeriat-i hazret-i Muhammedî üzere akd-i nikâh ile tezvîc olunup on sekiz mâh taht-ı nikâhında iken kendisi eşedd-i serhoş olduğundan bî-kes bulunmam mülâbesesiyle akşam ve sabah döğmek ve çok vakitler bıçak altında kalmak ve gûnâ rencide ederek nâ-mizaç olup genç yaşımda tıfl halimde döşeklerde esir olarak bî-kes olduğumdan hâlde ihtiyar dedem kulları bu câriyelerin kaldırıp götürmüş ve Allah bilir daima telef etmeğe gayret ederler. Halbuki tenekkuhdan akdem gönderdikleri nişan takımı, inci ve gerek altın bilezikler ve gerek eşya-yı sairelerin birisini vermemiş ve her ne kadar matlûb olunmuş ise de belde-i mezkûrda merkûmlar mu'teber görünüp zâlim olmalarına mebnî ahali sahâbetlik ederler ise de bu câriyeleri henüz on beş yaşıma girmeyip on sekiz mâh taht-ı nikâhında olup bu kere kız bulunarak merkûmun yüzünden bir takım lisana gelindiği ve bu kadar zahmetler ve rencide çekildiği derkâr ve gün gibi âşikar iken mehr-i muaccele-i âcizâneme geçen eşya ve inci ve gerek altın bileziklerin bîçare bî-kes câriyelerine teslimi hususunda muhalefet ve belki bir gûna garaz edeceklerinden ve evvel cenâb-ı rabbi'l-âlemîn sâniyen zât-ı Sadâret-penâhîlerinden mâadâ halim şudur diyecek bir kimesne bulamadığımdan merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki aman efendim el-aman. Mübarek ser-efser-i hazret-i şehinşâhî ve mübarek ser-i âlîleri için olsun ne vechile mümkün ise ol vechile merkûmdan eşya ve inci ve gerek altın bileziklerimin cümlesini câriyelerine tamamen teslimi hususuna müsaade-i rahîmâneleri erzânıyla bu biçare bî-kes câriyelerin her vechile çerâğ ve ihyâ buyurulmak niyazım bâbında ve kâffe-i hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 11 R[ebîülâhir] [12]76

Bende
Şerife Câriyeleri

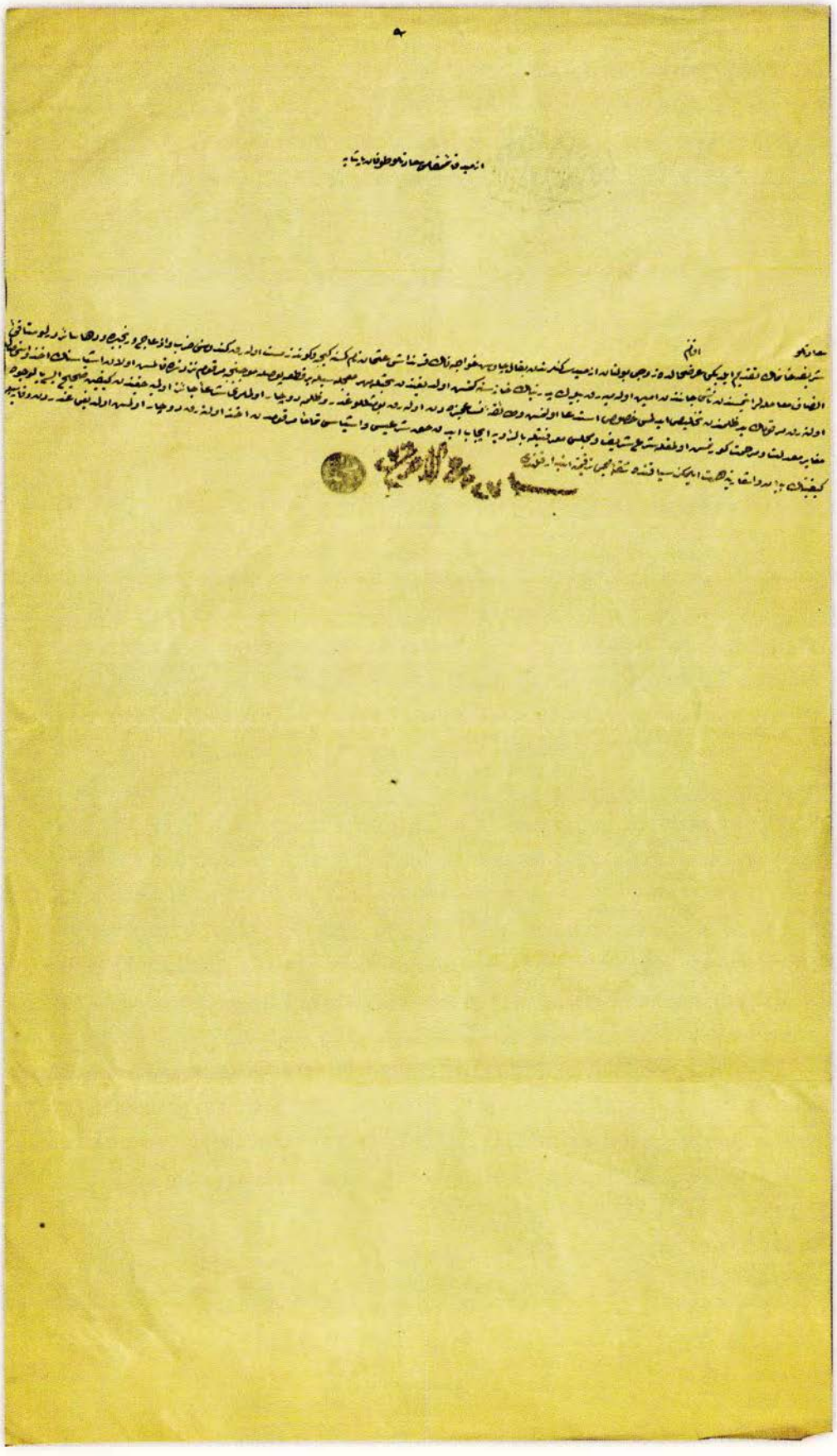

İzmid Kaymakam sadetli Tufan Paşa'ya

Şerife Hanım'ın takdim eylediği arzuhâlde zevci bulunan İzmid sâkinlerinden bakkal çavuş hocanın karındaşı Osman nâm kimesne gece ve gündüz mest olarak kendisini darb ve iz'âc ve rencide ve daha sair türlü menâfi'ü'l-insaf muameleler etmesinden nâşi canından emin olamayarak büyük pederinin hânesine gitmiş olduğundan bahisle mehr-i muaccelesiyle bir kıt'a pusula mûcebince merkûm nezdinde kalmış olan eşyasının ahz ve istihsâl olunarak merkûmun yed-i zulmünden tahlîs edilmesi hususu istid'â olunmuş ve taife-i nisâ acezeden olarak bu misillü gadr ve zulme dûçâr olmaları şer'an caiz olamayacağından keyfiyet sahîh ise bi'l-vücuh mugayir-i ma'delet ve merhamet görünmüş olmakla şer'-i şerif ve meclis ma'rifetiyle bi'r-rû'ye icab eden hakk-ı şer'îsi ve eşyası tamamen merkûmdan ahz olunarak dûçâr olmuş olduğu gadrden vikâyesiyle keyfiyetin beyân-ı iş'ârına himmet eylemeniz siyâkında şukka.

Bâ işaret-i aliyye-i hazret-i müsteşârî

Fî 27 R[ebîülâhir] [12]76

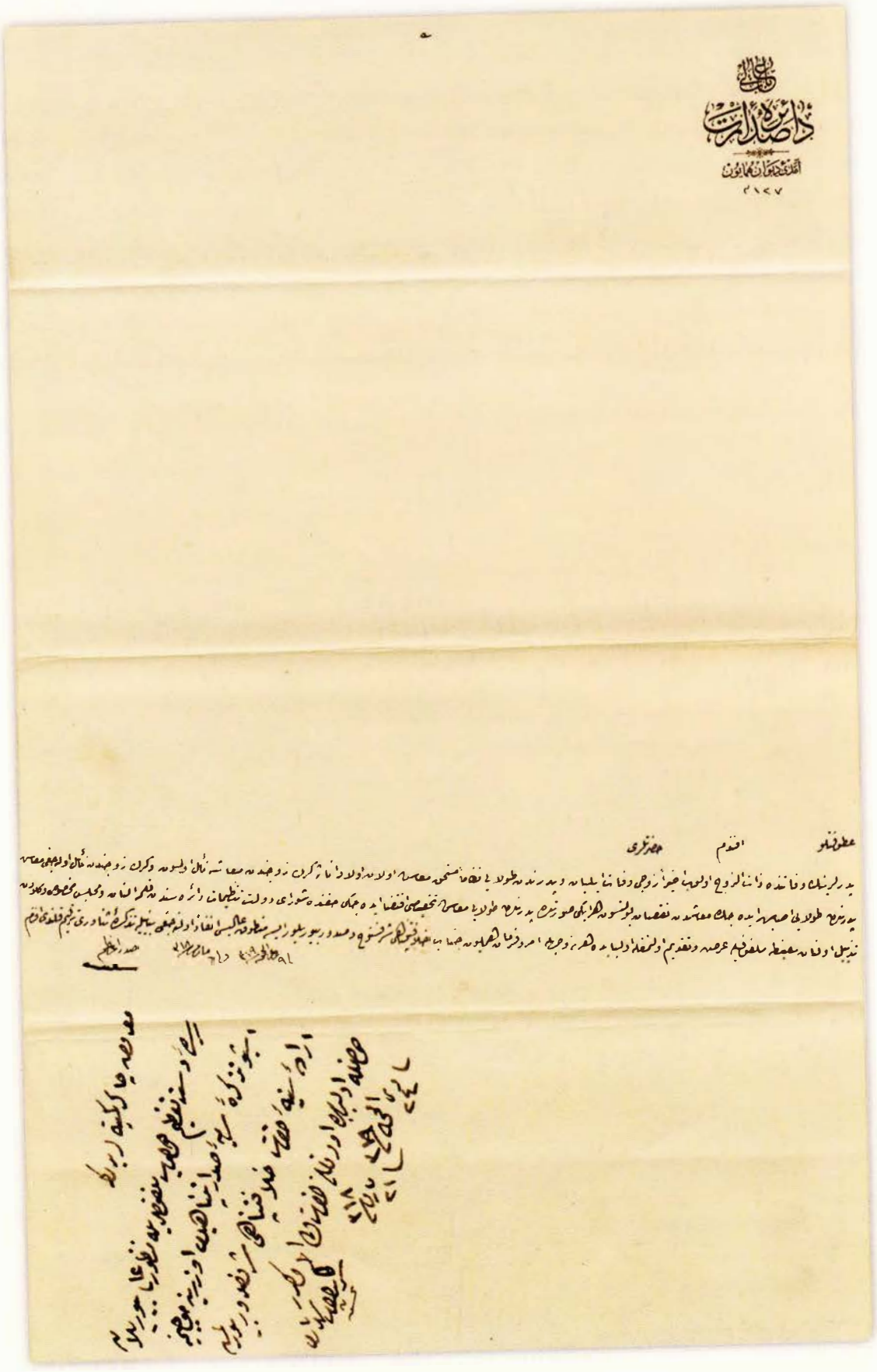

KADINLARA BABALARINDAN MAAŞ BAĞLANMASI

Eşinden maaş kalmayan veya az maaş kalan kadınlara babalarından maaş tahsis edilmesi gerektiği hakkında irâde

3 Nisan 1902

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
3127

Atûfetli efendim hazretleri

Pederlerinin vefatında zâtü'l-zevc olup ahîren zevci vefat eyleyen ve pederinden dolayı nizâmen müstehak-ı maaş olan evlâd-ı inâsa gerek zevcinden maaşa nail olmasın ve gerek zevcinden nail olacağı maaş pederinden dolayı isabet edecek maaşdan noksan bulunsun her iki suretde pederinden dolayı maaş tahsisi iktizâ edeceği hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi'nden kaleme alınan ve Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'dan tezyîl olunan mazbata melfûfuyla arz ve takdim olunmakla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 9 Zilhicce [1]319 ve fî 6 Mart [1]318

Sadrıazam
[İmza]
Said

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Zilhicce [1]319 / fî 21 Mart [1]318

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Tahsîn

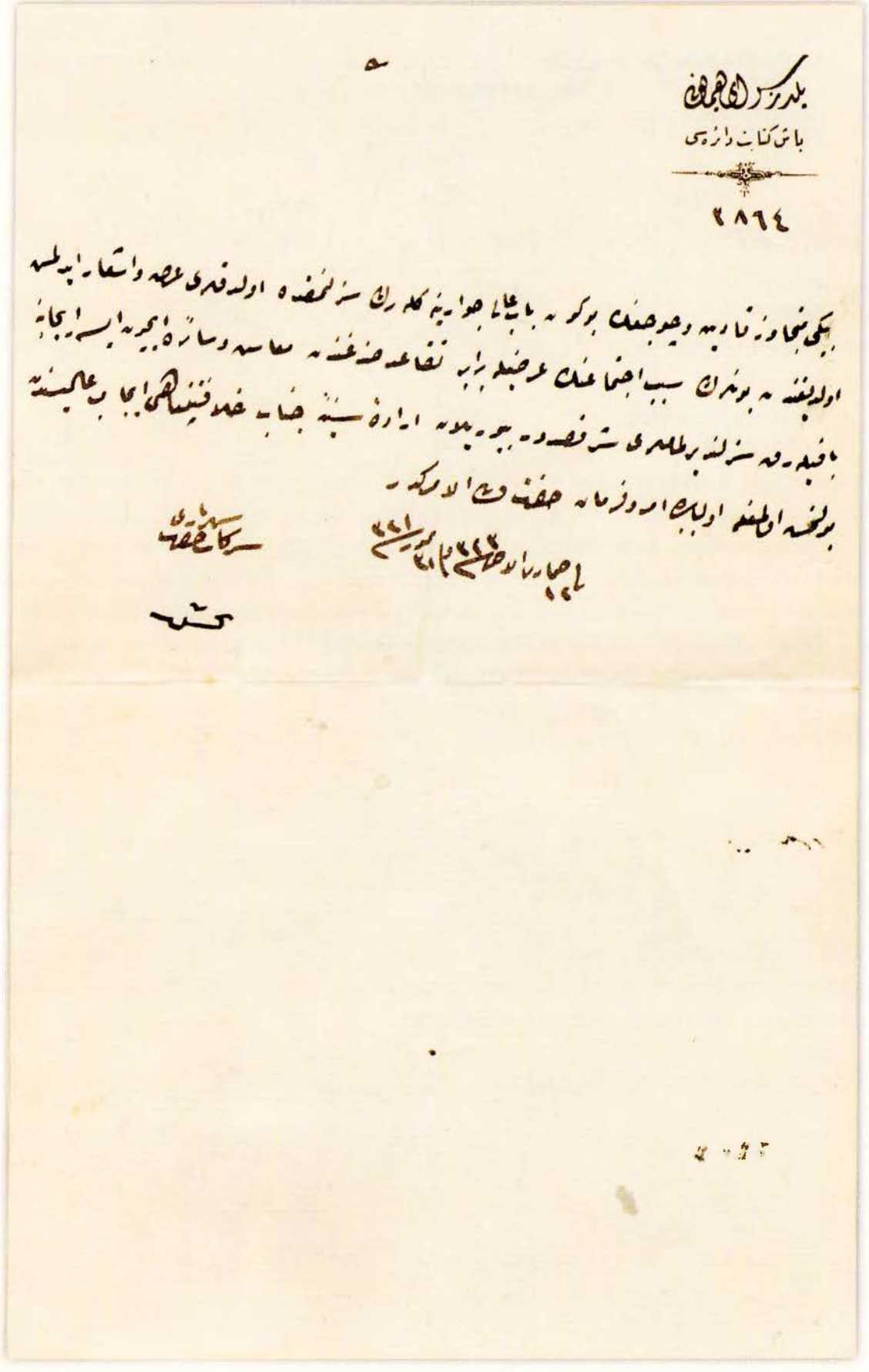

BABIÂLİ CİVARINDA TOPLANAN KADINLARIN ŞİKÂYETLERİNİN GİDERİLMESİ

Binden fazla kadın ve çocuğun Babıâli civarında toplandıkları haber alındığı, eğer konu emeklilik maaşları ise gereğinin yapılarak sızlanmalarının önlenmesi hakkında irâde

3 Ağustos 1905

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dairesi
3864

Bini mütecâviz kadın ve çocuğun bugün Bâbıâli civarına gelerek sızlanmakta oldukları arz ve iş'âr edilmiş olduğundan bunların sebeb-i ictimâ'ının arzıyla beraber tekâüd sandığından maaş ve saire ise icabına bakılarak sızlandırılmamaları şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî icab-ı âlîsinden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Cemâziyelâhir [1]323 ve fî 31 Temmuz [1]321

Serkâtib-i Hazret-i şehriyârî
Bende
Tahsîn

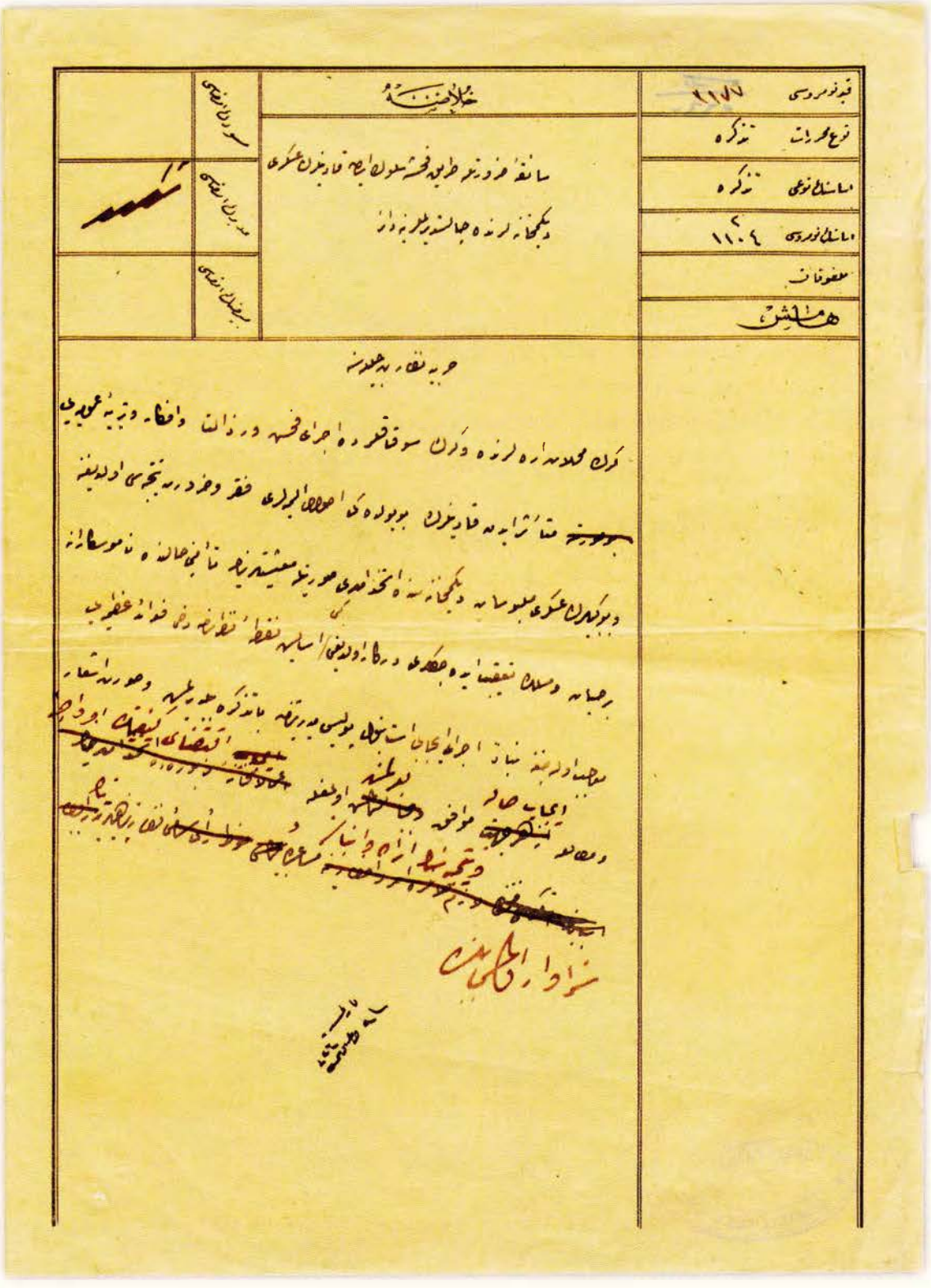

86

KÖTÜ YOLA DÜŞEN KADINLARIN DİKİMHÂNELERDE İSTİHDAMI

Fakirlik ve zaruret dolayısıyla kötü yola düşen kadınların askerî dikimhânelerde istihdam edilerek hayatlarını kazanmalarının sağlanması hakkında Harbiye Nezâreti'ne yazı

22 Ağustos 1910

Sâika-i zaruretle tarîk-i fuhuşa sülûk eden kadınların askerî dikimhânelerinde çalıştırılmalarına dair

Harbiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Gerek mahallât aralarında ve gerek sokaklarda icra-yı fuhuş ve rezalet ve efkâr ve terbiye-i umumiyeyi müte'essir eden kadınların bu yoldaki ahvâl-i elîmeleri fakr u zaruret neticesi olduğuna ve bu gibilerin askerî melbusât dikimhânesinde istihdamları suretiyle maişetlerinin te'mini hâlinde namuskârâne bir hayat ve meslek takib edecekleri derkâr olduğu gibi asayiş nokta-i nazarından dahi fevâid-i azîmeyi mûcib olacağına binâen icra-yı icabı İstanbul Polis Müdüriyeti'nden bâ-tezkire bildirilmiş ve suret-i iş'âr ve mütâlaa icab-ı hâle muvâfık bulunmuş olmakla iktizâ-yı keyfiyetin emr u icra ve neticesinin irâe ve inbâsına müsaade-i nezâret-penâhîlerinin sezâvâr olması bâbında.

Yazıldı

Fî 9 Ağustos [1]326

87

DH. MB. HPS, 61/20

ÇOCUKLU KADIN MAHKÛMLARIN TAYİNÂTLARININ ARTIRILMASI

Kadın hapishânelerinde bulunan mahkûmlardan süt emen çocuğu olanlara yeterli gıda alabilmeleri için yarım tayinât fazla verilmesine dair Kastamonu valisinin talebi

9 Haziran 1916

Kastamonu Vilâyeti
Mektubî Kalemi
Aded
209

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

20 Nisan [1]332 tarihli ve yüz otuz dört numaralı arizaya zeyldir.

Nisâ hapishânelerinde bulunan nisvândan çocuklu bulunanlara verilen tayinât çocuklarla beraber vâlidelerinin tagaddîsine kifayet edememekde olduğundan mezkûr çocuklardan dolayı vâlidelerine nısf tayin daha i'tâ ve işbu masarıfın da hapishâneler muayyenat ve mütferrika tahsisâtından ifası hususuna müsaade buyurulması İstinaf Mahkemesi'nden verilen müzekkire üzerine Meclis-i İdare-i Vilâyet ifadesiyle arz olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 25 Receb [1]334 ve fî 15 Mayıs [1]332

Kastamonu Valisi
(İmza)

***

Tarih: 27 Mayıs [1]332
Mahreci: Kastamonu
Numara: 1917

Dahiliye Nezâreti'ne

C. 26 Mayıs [1]332 / 153. Nezdlerinde hâl-i irzâ'da etfâl bulunan mahbus vâlidelere yarım tayin fazla verilmesi lüzumu bunların tagaddî için fazla ekmeğe ihtiyaçları bulunmasındandır.

Fî 26 Mayıs [1]332

Kastamonu Valisi
[İmza]

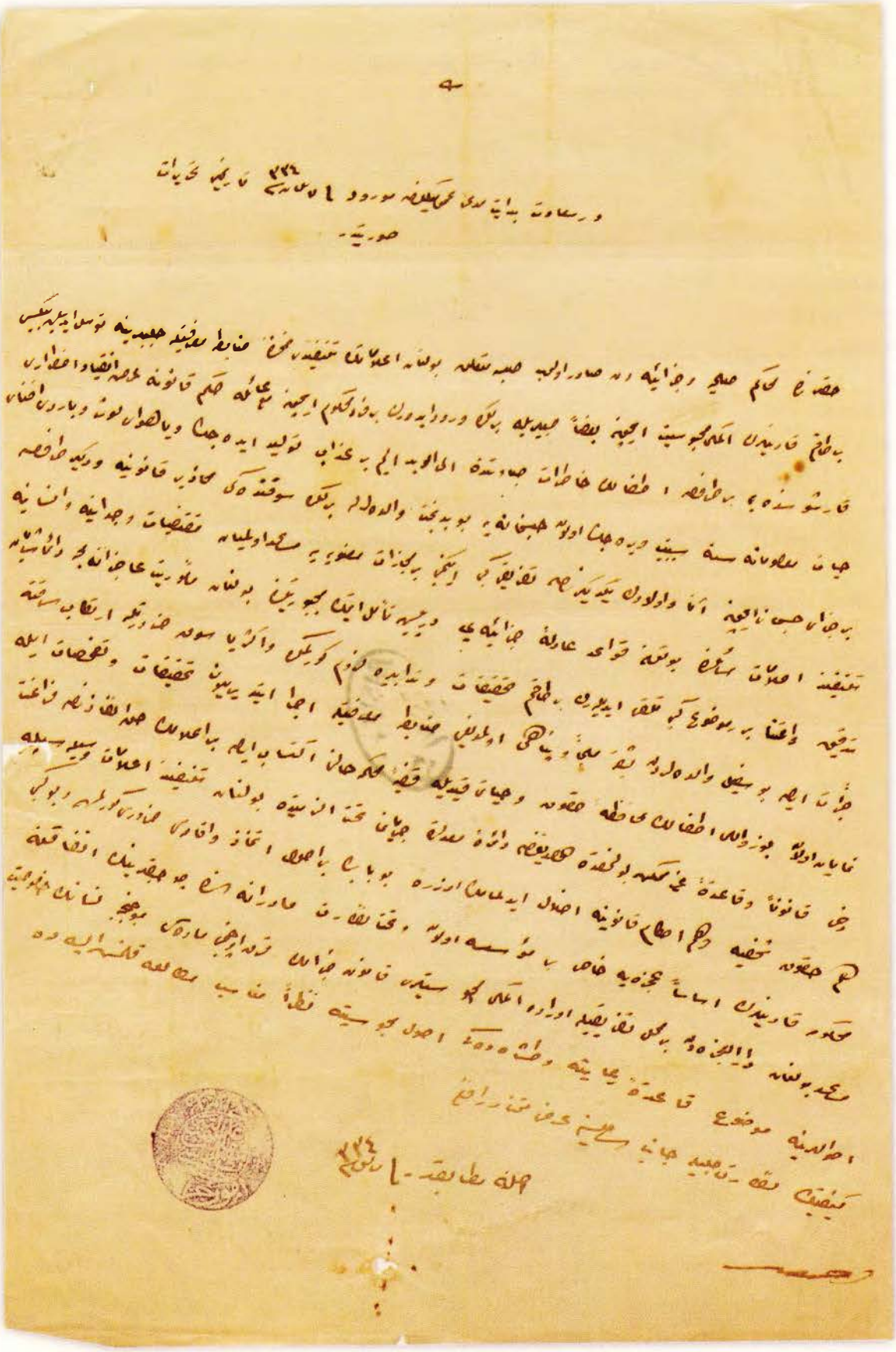

KADIN MAHKÛMLARIN ÇOCUKLARI İLE BİRLİKTE OLMASI

Çocuklu kadın mahkûmların tutukluluk sürelerini Darülaceze'de ayrılacak özel bir yerde tamamlamalarının uygun bulunduğunun İstanbul Bidayet Müdde-i Umumîliği'nden bildirilmesi üzerine Adliye Nezâreti'nce, Hapishâneler ve Tevkifhâneler Nizamnâmesi'nde çocuklu kadın mahkumlar hakkında bir hüküm olup olmadığı, şayet hüküm yok ise beş altı yaşına kadar olan çocukların anneleriyle birlikde hapishâneye alınıp daha büyük yaşta olanların alınmaması konusunda Dahiliye Nezâreti'nin görüşünün sorulduğu

29 Nisan 1918

Dersaâdet Bidâyet Müdde-i Umumîliği'nden mevrûd 7 Nisan [1]334 tarihli tahrirâtın suretidir

Haklarında mehâkim-i sulhiye ve cezaiyeden sâdır olup hapse müte'allik bulunan ilâmâtın tenfîzi zımnında zâbıta ma'rifetiyle celblerine tevessül edilen bî-kes bir takım kadınların ikmâl-i mahbusiyet için bazen sabileriyle birlikde vürûd ederek bir ferd-i mahkum için ma' aile hükm-i kanuna arz-ı inkiyad ve ıztırarı karşısında bir tarafdan etfalin hatırât-ı sabâvetinde ile'l-ebed elîm bir azab tevlîd edecek veya hevâ-yı levs ve bâridî efnâ-yı hayat-ı masumânesine sebebiyet verecek olan hapishâneye bu bedbaht vâlidelerle birlikde sevkindeki mehâzîr-i kanuniye ve diğer tarafdan bir ceza-yı hapishâne için ana ve evladın yekdiğerinden tefrîki gibi ikinci bir mücâzât-ı maneviyeye müsaid olmayan mukteziyât-ı vicdaniye ve insaniye tenfîz-i ilamât mesâilinde bugün kavâ'id-i âdile-i cezaiyeyi derpîş-i teemmül etmek mecburiyetinde bulunan memuriyet-i acizânemce daima şâyân-ı tedkik ve itina bir mevzû' gibi telakki edilerek bir takım tahkikât ve tedâbîre lüzum görülmekde ve ekseriya sevk-i zaruretle irtikâb-ı sirkate cür'et eden bu sefil vâlidelerden başka melce' ve penâhı olmadığı zâbıta ma'rifetiyle icra etdirilen tahkikât ve tefahhusât ile nümâyân olan bu zavallı etfalin muhafaza-i hukuk ve hayatı kaydıyla kaziyye-i muhkeme halini iktisâb eden bir ilamâtın hakk-ı infazından feragat dahi kanunen ve kaideten gayr-ı mümkün bulunmakda olduğundan daire-i ma'deletde cereyânı taht-ı elzemiyetde bulunan tenfîz-i ilâmat vesilesiyle hem hukuk-ı şahsiye ve hem ahkâm-ı kanuniye ihlâl edilmemek üzere bu bâbda bir usul ittihâz ve ikamesi zarurî görülmüş ve bu gibi mahkûme kadınların esasen acezeye hâsır bir müessese olan ve taht-ı nezâret-i mâderânesinde çocuklarının infâkına müsaid bulunan Dârülaceze'den bir mahal tefrîkiyle orada ikmâl-i mahbusiyetleri Kanun-ı Ceza'nın kırk üçüncü maddesi mûcebince nisânın hususiyet-i ahvâllerine mevzu' kaide-i riâyete ve taşradaki usul-i mahbusiyete nazaran münasib mütâlaa kılınmış ise de keyfiyetin nezâret-i celîle cânib-i sâmîsine arzı mütemennâdır efendim.

Aslına mutabıkdır. Fî Mayıs [1]334

[Mühür]
Adliye ve Mezâhib Nezâret-i Celîlesi
Umûr-ı Cezaiye Müdüriyeti

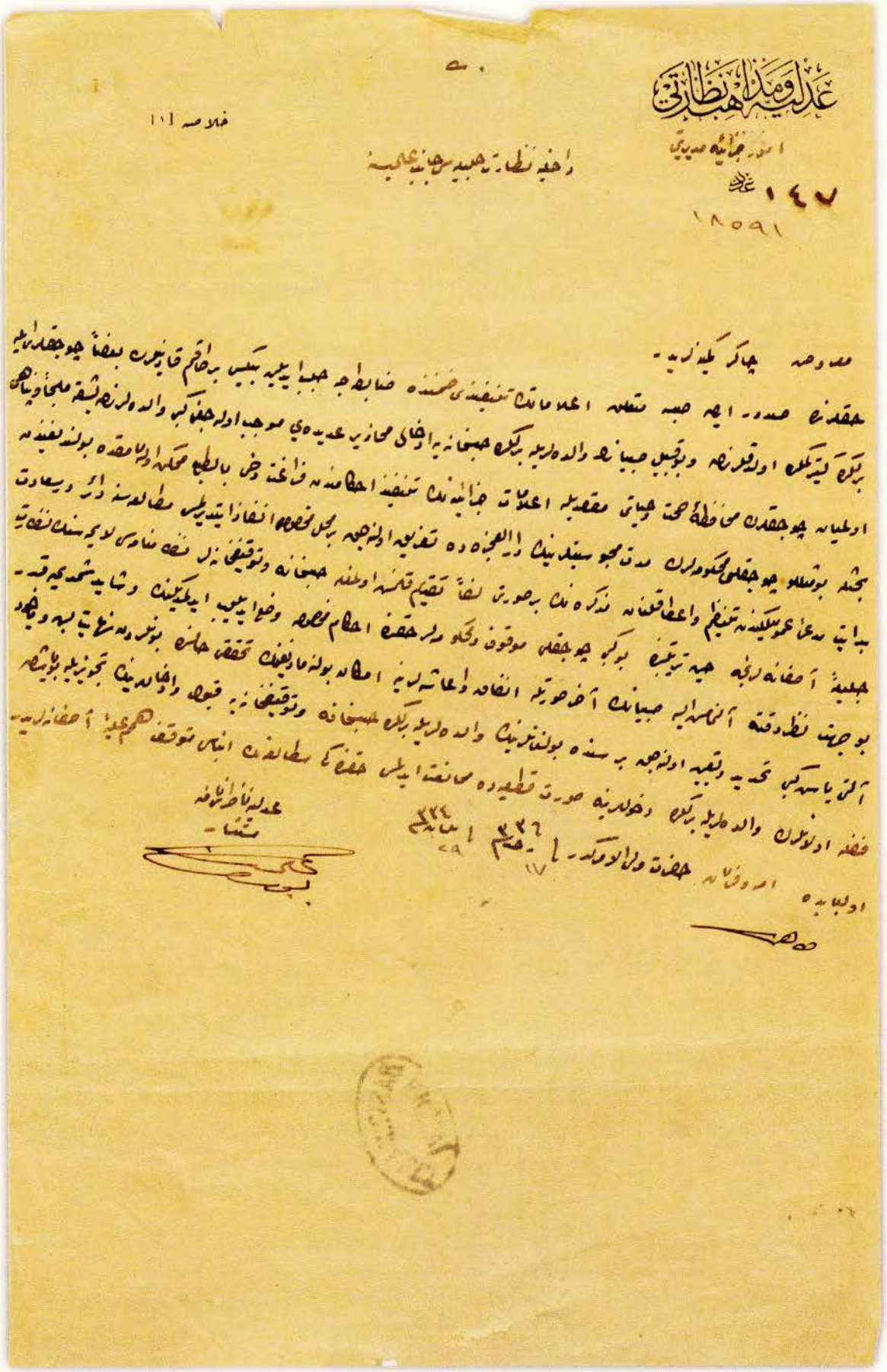

DH. MB. HPS, 160/82

Adliye ve Mezâhib Nezâreti
Umûr-ı Cezaiye Müdüriyeti
Aded
147/18591

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Haklarında sudûr eden hapse müte'allik ilamâtın tenfîzi zımnında zâbıtaca celb edilen bî-kes bir takım kadınların bazen çocuklarıyla birlikde getirilmekde olduklarından ve bu kabil sıbyânın vâlideleriyle birlikde hapishâneye idhali mehâzîr-i adîdeyi mûcib olacağı gibi vâlidelerinden başka melce' ve penâhı olmayan çocukların muhafaza-i sıhhat ve hayatı maksadıyla ilamât-ı cezaiyenin tenfîz-i ahkâmından feragat dahi bittab' mümkün olamamakda bulunduğundan bahisle bu misillü çocuklu mahkûmelerin müddet-i mahbûsiyetlerinin Dârülaceze'de tefrîk olunacak bir mahâll-i mahsusda infaz etdirilmesi mütâlaasına dair Dersaâdet Bidayet Müdde-i Umumîliği'nden tanzim ve i'tâ kılınan müzekkirenin bir sureti leffen takdim kılınmış olmakla Hapishâne ve Tevkifhâneler Nizamnâmesi Lâyihası'nın nezâret-i celîle-i âsafânelerince hîn-i tertibinde bu gibi çocuklu mevkûf ve mahkûmeler hakkında ahkâm-ı mahsusa vaz' edilip edilmediğinin ve şâyed şimdiye kadar bu cihet nazar-ı dikkate alınmamış ise sıbyânın âhar suretle infâk ve iâşelerine imkân bulunamadığının tahakkuku hâlinde bunlardan nihayet beş veyahud altı yaş gibi tahdid ve tayin olunacak bir sinde bulunanlarının vâlideleriyle birlikde hapishâne ve tevkifhâneye kabul ve idhallerinin tecvîziyle bu yaşdan fazla olanların vâlideleriyle birlikde duhûllerine suret-i kat'iyede mümâna'at edilmesi hakkındaki mütâlaanın inbâsı mutavakkıf-ı himem-i aliyye-i âsafâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Receb [1]336 / fi 29 Nisan [1]334

Adliye Nazırı nâmına
Müsteşar
[İmza]
Ali Yusuf

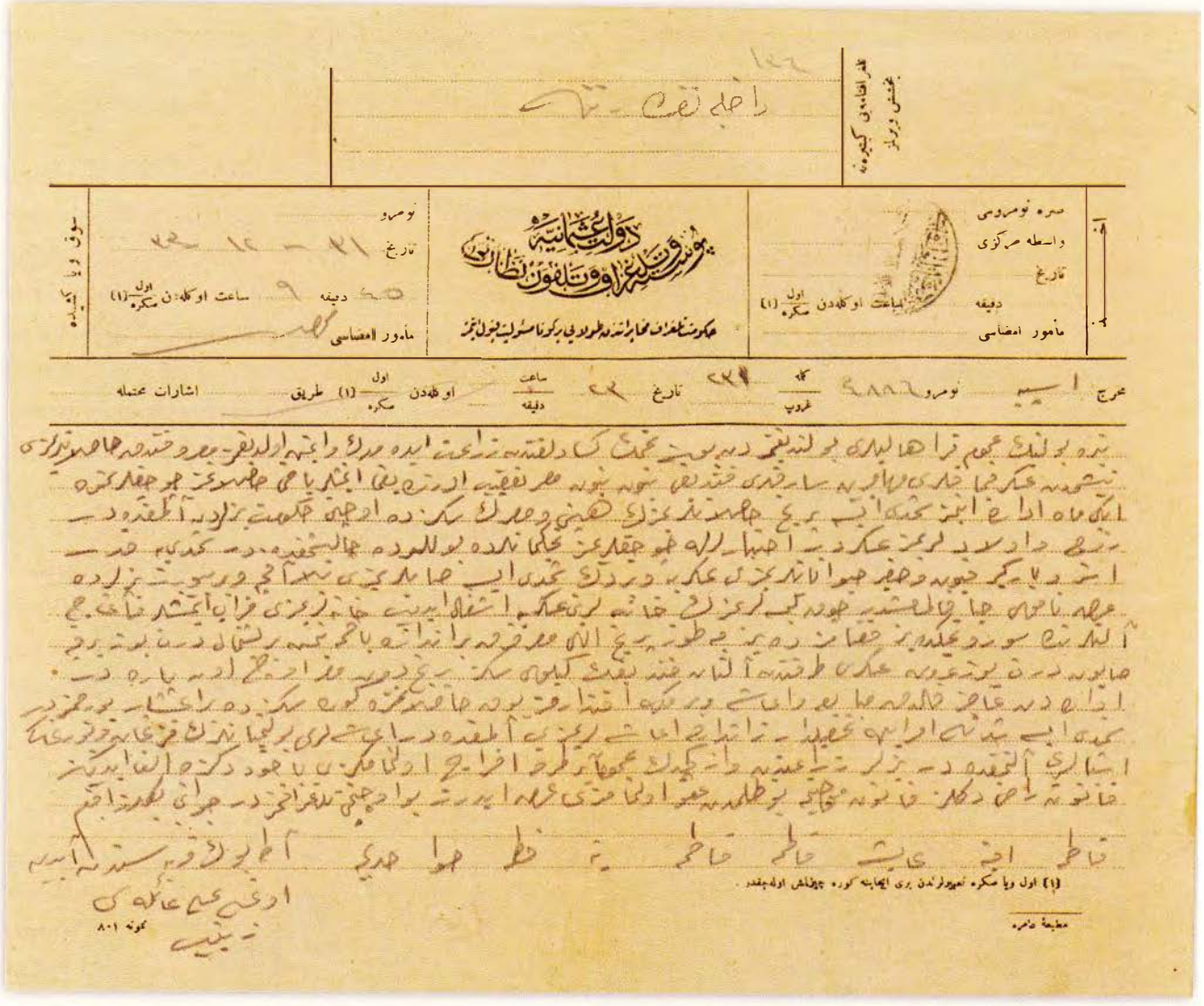

89

SAVAŞ SEBEBİYLE AÇLIK VE SIKINTI ÇEKEN KADINLAR

Cihan harbi sebebiyle tohum yetersizliğinden yeterli ziraat edemediklerini, mısır ve fındık hasılatlarının yarısının asker kaçakları ve hırsızlar tarafından yağma edildiğini, geri kalanının ise çocuklarının iki aylık nafakasına yetmeyeceğini, hükûmetin ise pirinç ve mısır hasılatlarını almakta olduğunu, zaten eş ve evlatlarının askerde bulunduğunu ihtiyarlarla çocukların ise yol tahkimatlarında zaman harcadığını, at, katır koyun ve sığırlarını daha önce askeriyeye verdiklerini, birçok kimsenin evlerini askeriyenin işgal etmesi sebebiyle ağaç altlarında süründüklerini, bu yüzden ırz ve namuslarına sahip olamadıklarını, satılan ihtiyaç maddelerinin alınamayacak derecede pahalılaştığını beyan eden Espiyeli kadınlarının "Umumen bir tarafa ihrâc olunmamızı [isteriz], yahud denize ilkâ ediniz." şeklinde hükûmet yetkililerine çekmiş oldukları telgraf

5 Ocak 1918

Telgraf
Mahrec: Espiye
Numara: 4886
Tarih: 31 Kânûn-ı Evvel 1334

Dahiliye Nezâreti'ne

Tirebolu'nun umum kurâ ahalileri bulunduğumuzdan bu sene tohumun kesâdlığından ziraat edemedik ve etmiş olduğumuz mısır ve fındık hâsılâtlarımızı tışardan asker kaçakları muhâcirîn sârikleri fındığı bütün bütün mısır[ı] nısfiyet üzere yağma etmişler. Bâkî hâsılâtımız çocuklarımıza iki mâh idare etmez. Şimdi ise pirinç hâsılâtlarımızın hepsini ve mısırın sekizde üçünü hükûmet bizlerden almakdadır. Zevc ve evlâdlarımız askerdir. İhtiyarlarla çocuklarımız tahkimâtlarda yollarda çalışmakdadır. Şimdiye kadar ester ve bargir ve koyun ve sığır hayvanâtlarımızı askeriye[ye] verdik. Şimdi ise saplarımızı bilâ akçe veriyoruz. Bizlerde ırz, nâmus, hayâ kalmamışdır. Çok kimesnelerimizin hânelerini askeriye işgal edip, hânelerimizi harâb etmişler ve ağaç altlarında sürünmekdeyiz. Kazamızda bir kıyye toz pirinç elli, mısır kırk, bir endâze basma yetmiş, bir peştemal dört yüz, bir kıyye sabun dört yüz kuruş. Askerî tarafından alınan fındığın kilosu sekiz, pirinç dört, mısır üç [kuruş] on paradır. İdâreden âciz kaldık. Mübâya'a ve iâşe vermeğe iktidârımız yok. Hâsılâtımıza göre sekizde bir a'şâr borcumuzdur. Şimdi ise şiddetli emir ile tahsildar jandarma iâşelerimizi almakdadır. İâşeleri bulunmayanların kazgan ve yorga[n] gibi eşyaları alınmakdadır. Bizler ziraatden vazgeçtik. Umumen bir tarafa ihrâc olunmamızı[1] [isteriz] yahud denize ilkâ ediniz. Kanuna razı değiliz. Kanun mucebince bu zulümden afvolunmamızı arz ederiz. Bu üçüncü telgrafımızdır. Cevâbını bekleriz efendim.

Adabük Karyesinden Aydınoğlu Ali Ailesi Zeyneb	Hadice	Havva	Fatma	Penbe	Fatma	Fatma	Ayşe	Emine	Fatma

Arzuhâl Encümen'e fî 1 Kânûn-ı Sânî [13]34

[1] Metinde "اولنمامكزى" şeklinde geçmekdedir.

İdâre-i Umumiye-i Dahiliye Müdüriyeti
Kalem Numarası: 361/455
Tarih-i Tebyîzi 5 Kânûn-ı Sânî [1]334

Nâzır Vekili Cemal Paşa hazretlerinden Canik Mutasarrıfı Râşid Bey'e

Zeyneb ve sair imzalarıyla Espiye'den çekilen 4886 numaralı telgrafnâme kopyasının mütalaasıyla ihtiyaçlarının nazar-ı dikkate alınması.

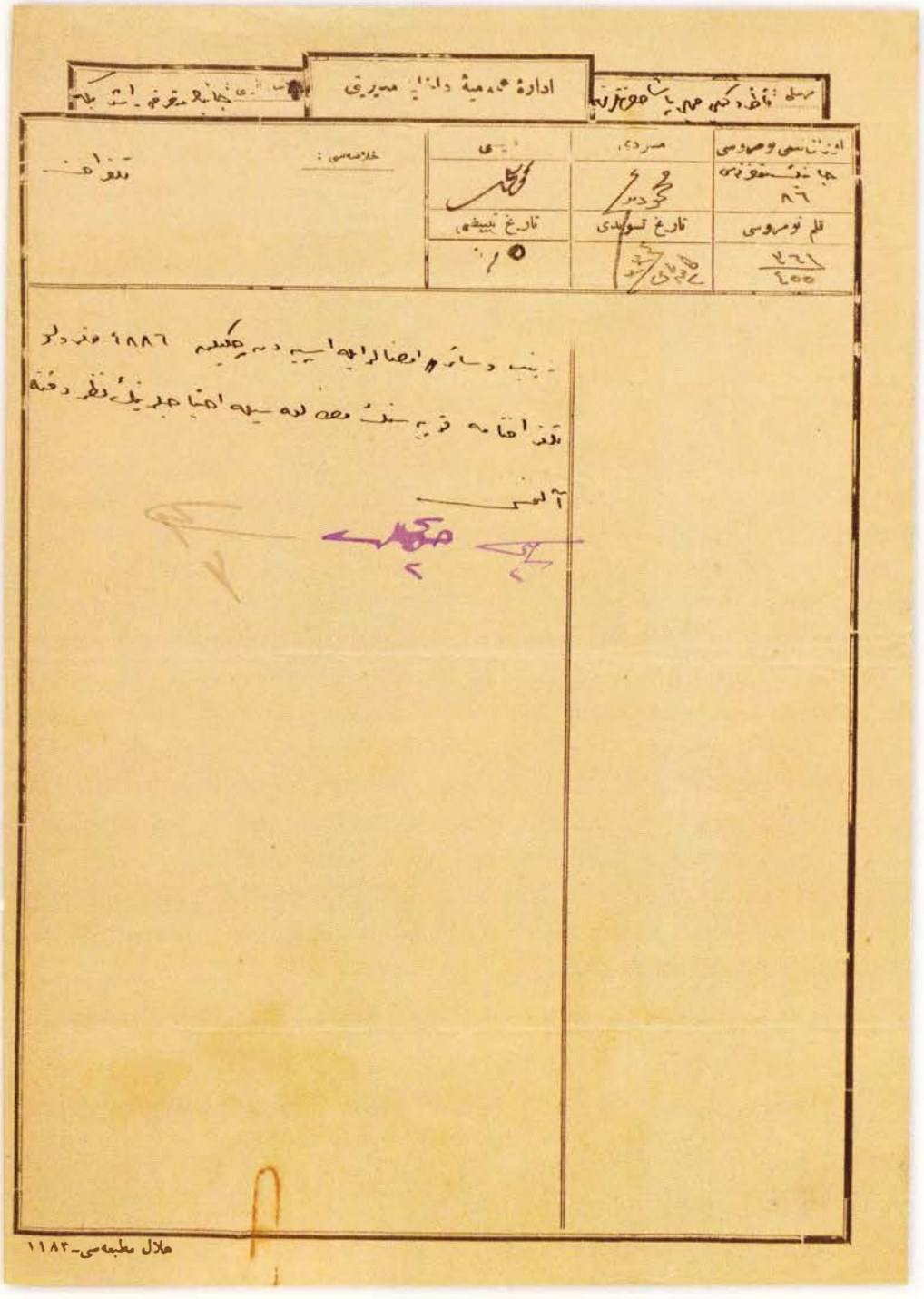

Trabzon İslam Kadını ev kıyafeti ile
Les Costumes Populaires de la Turqia, Constantinople 1873, Sayfa: 206

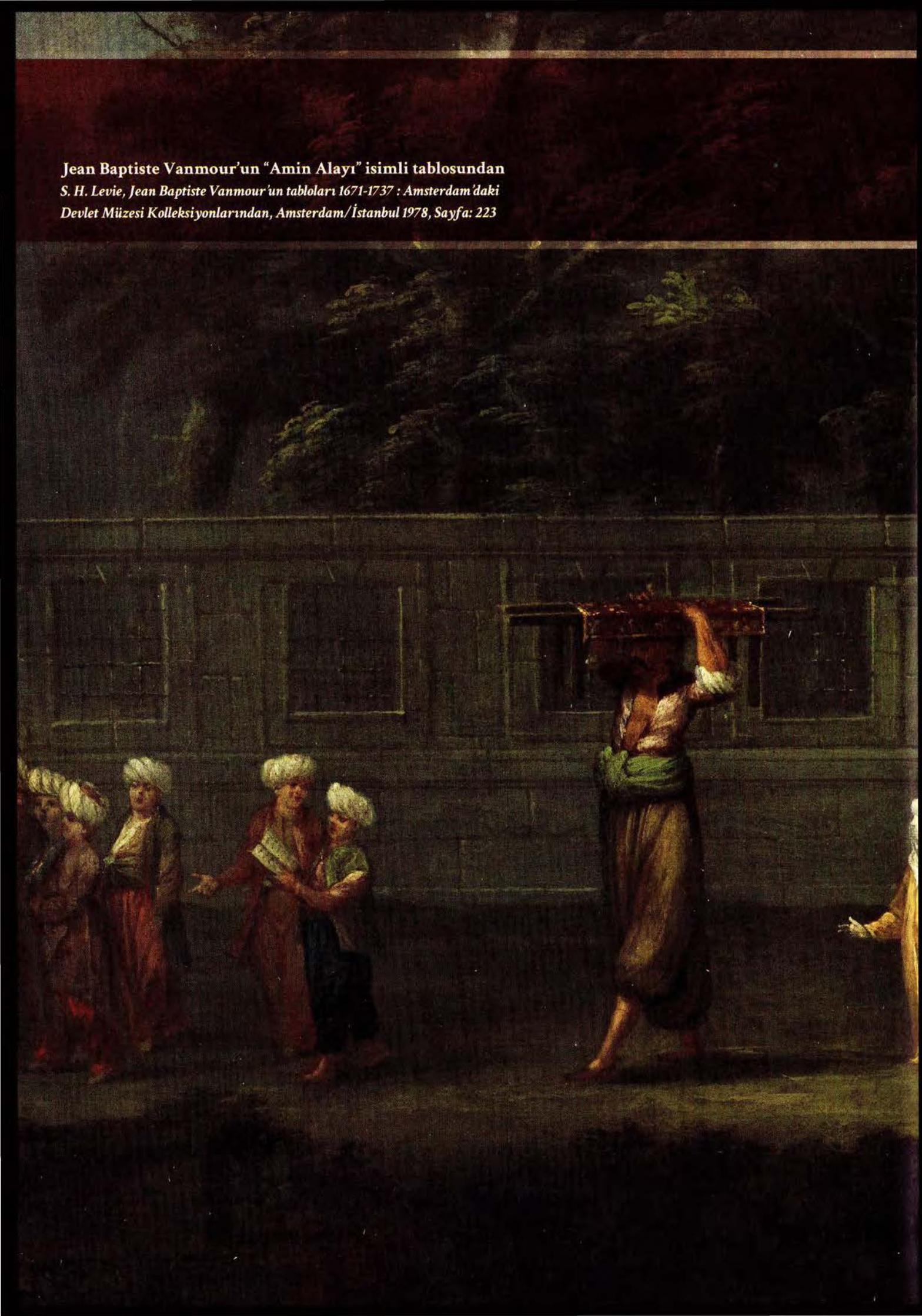

Jean Baptiste Vanmour'un "Amin Alayı" isimli tablosundan
S. H. Levie, Jean Baptiste Vanmour'un tabloları 1671-1737 : Amsterdam'daki Devlet Müzesi Kolleksiyonlarından, Amsterdam/İstanbul 1978, Sayfa: 223

KADIN VE EĞİTİM

KIZ ÇOCUKLARINA KUR'AN ÖĞRETMEK ÜZERE MUALLİME TAYİNİ

Tırhala'da Akdoğan mahallesinde Şeyh Ahmed Efendi isimli sahib-i hayrın vakfettiği mektebde kız çocuklarına Kur'an-ı Kerim öğretmek üzere Rukiye bint-i Receb'in muallime tayin edilmesine dair buyuruldu

13 Haziran 1745

Der-i devlet-mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki

Medîne-i Tırhala'da ta'lîm-i sabiyyât-ı benât için bu dâ'îleri vakf ve ihyâ etdiğim kızlar hocalığının bâ-berât-ı şerif-i âlîşân yevmî otuz akçe vazife ile muallimesi olan Rabia bint-i Ahmed nâm hatun hizmet-i lâzımesi olan muallimeliği kendi irâdetiyle terk ve diyar-ı âhara gidip, ol vech ile yeri hâlî ve hizmeti mu'attal olmağın erbâb-ı istihkâkdan Rukiye bint-i Receb nâm hatun her vechile hizmet-i mezbûreye lâyık olmağın vazife-i mezbûre vech-i meşrûh üzere merkûme dâ'iyelerine tevcîh ve sadaka ve yedine berât-ı şerif-i âlişân ihsân buyurulmak ricâsıyla vâki-i hâl der-i devlete i'âm olundu. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis min Rebîülevvel li-sene semâne ve hamsîn [ve miete] ve elf.

Ed-dâ'î li'd-Devleti'l-Aliyye
Ahmed Hâtem
Vâkıf

Tatbik

Mühr-i sâhib-i arz mutâbıkdır.

Ed-dâ'î Seyyid Ali Zeki Mükerrem
El-kâdî bi-medîneti Edirne sâbıkâ
[Mühür]

Mahalli

Ber-mûceb-i defter-i Hazîne-i Âmire

Vakf-ı nükûd-ı sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Akovalızâde eş-Şeyh Ahmed Efendi der-Tırhala

Rabia Hatun bint-i Ahmed muallime-i mekteb-i şerif der mahalle-i Karadoğan yevm 30

Kayd şode müceddeden bâ-arz-ı Abdulkerim Efendi kâdî-i Tırhala ve rüûs-ı hümâyûn fî 11 R.sene 1156

Medîne-i Tırhala'da Akovalızâde eş-Şeyh Ahmed Efendi nâm sahibü'l-hayrın Karadoğan mahallesinde hasbeten li'llâhi Teâlâ müceddeden vakf eylediği menzil, mekteb-i şerifinde nisvân ve sıbyân ta'lîm-i Kur'ân-ı azîm etmek üzere müceddeden vakf eyledikleri nükûd-ı mevkûfesinin mütevellîsi yedinden almak üzere beher yevm otuz akçe vazife ile vâkıf-ı müşârunileyh nasb u tayin etdikleri erbâb-ı istihkâkdan Rabia bint-i Ahmed nâm hatun her vechile lâyık ve mahall ü müstahikk olmağın tevcîh olunup, yedine berât-ı âlîşân verilmek bâbında inâyet ricâsına Tırhala Kadısı Abdülkerim Efendi arz etmekle vakf-ı mezbûrun kaydı Küçük Evkaf Muhasebesi'nde mestûr ve mukayyed olup, derûn-ı arzda olan muallim-i sıbyân kaydı olduğu derkenar olunmağın mûcebince tevcîh ve mahalline kayd olunmak deyu tarih-i mezbûrede bâ-rüûs-ı hümâyûn tevcîh ve kayd ve hâlâ Rabia Hatun üzerinde olduğu defterde mestûrdur. Emr u fermân devletli sultanım hazretlerinindir.

Fî 12 Ca.[Cemâziyelevvel] 1158

Berâtı hıfz ve mûcebince kasr-ı yedinden tevcîh olunmak buyuruldu.

13 Ca. [1]158

Elmaslarını Satarak Erenköy'de Kız Mektebi Açan Aziz Haydar Hanım,
Kadınlar Dünyası Dergisi Numara 139 5 Cemaziyelahir 1331

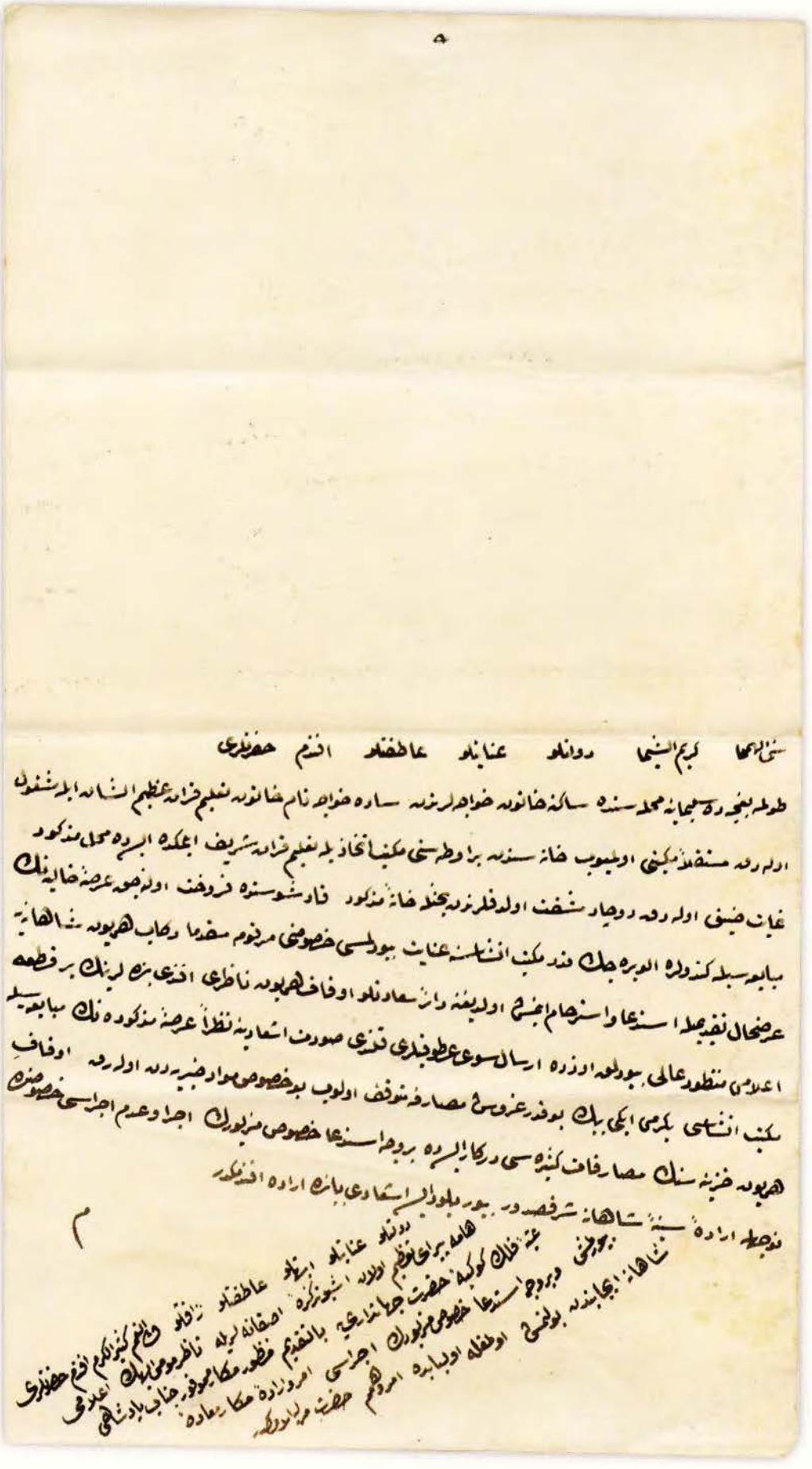

EVİNDE KIZ ÇOCUKLARINA KUR'AN ÖĞRETEN SADE HOCA HANIMA MEKTEP YAPILMASI

Dolmabahçe'de Süleymaniye mahallesinde oturan ve evinin bir odasını mektep hâline getirerek burada Kur'an öğreten kadın hocalardan Sade Hoca adlı hanımın, yerin darlığından dolayı zorluk çektiği için talebi üzerine evinin karşısındaki arsaya mektep yapılması

[1835]

Seniyyü'l-himemâ kerîmü'ş-şiyemâ devletli inâyetli âtıfetli efendim hazretleri

Dolmabahçe'de Süleymaniye mahallesinde sâkine hatun hocalarından Sade Hoca nâm hatun talim-i Kur'an-ı Azîmü'şân ile meşgul olarak müstakilen mektebi olmayıp hânesinden bir odasını mekteb ittihazıyla talim-i Kur'an-ı Şerif eylemekde ise de mahall-i mezkûr gayet dıyk olarak dûçâr-ı meşakkat olduklarından bahisle hâne-i mezkûr karşısında fürûht olunacak arsa-i hâliyenin mübâya'asıyla kendilere elverecek kadar mekteb inşasına inâyet buyurulması hususunu merkûme mukaddemâ rikâb-ı hümâyûn-ı şahaneye arzuhâl takdimiyle istid'â ve istirhâm etmiş olduğuna dair saadetli Evkâf-ı Hümâyûn nazırı efendi bendelerinin bir kıt'a ilâmı manzûr-ı âlî buyurulmak üzere irsâl-i sûy-ı atûfîleri kılındı. Suret-i iş'ârına nazaran arsa-ı mezkûrenin mübâya'asıyla mekteb inşası yirmi iki bin bu kadar kuruş masârıfa mütevakkıf olup bu husus mevâd-ı hayriyeden olarak Evkâf-ı Hümâyûn hazinesinin masarıfât-ı kesîresi derkâr ise de ber-vech-i istid'â husus-ı mezbûrun icra ve adem-i icrası hususunda ne vechile irâde-i seniyye-i şahane şeref-sudûr buyurulur ise iş'ârı bâbında irâde efendimindir.

Devletli inâyetli übbehetli âtufetli re'fetli veliyy-i ni'am kesîrü'l-kerem efendim hazretleri

Hâme-pîrâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i âsafâneleriyle nâzır-ı mûmâileyhin ilamı atebe-i felek-kevkebe-i hazret-i cihandârîye bi't-takdim manzûr-ı mekârim-mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî buyurulmuş ve ber-vech-i-istid'â husus-ı mezbûrun icrası emr u irâde-i mekârim-âde-i şahane icabından bulunmuş olmakla ol bâbda emr u himem hazret-i men lehü'l-emrindir.

(1250)

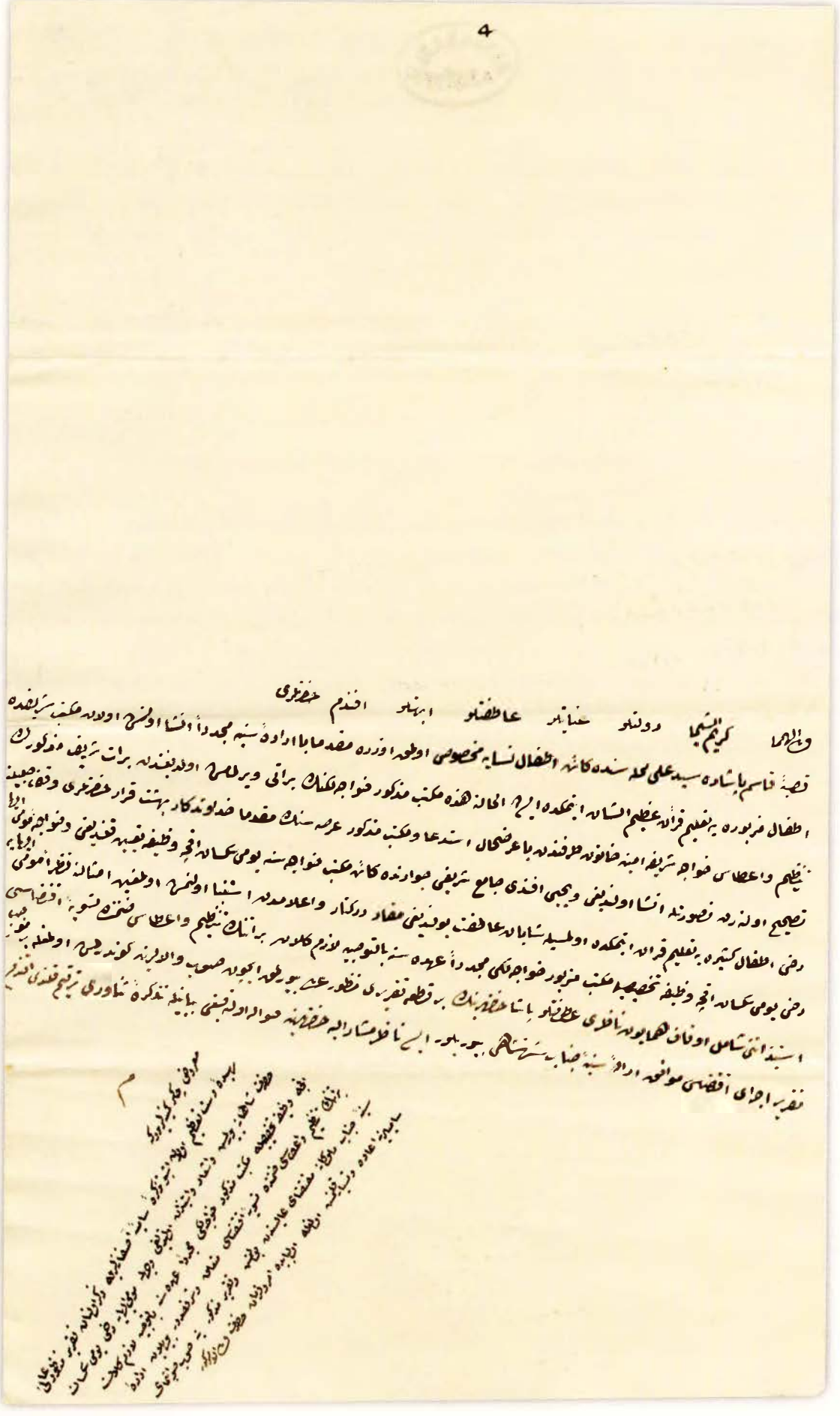

KASIMPAŞA'DAKİ KIZ MEKTEBİNE KUR'AN MUALLİMESİ TAYİNİ

Kasımpaşa'da Seyyid Ali mahallesinde bulunan kız çocuklarına mahsus mektebe Şerife Emine Hatun'un günlük seksen akçe maaşla Kur'an-ı Kerim muallimesi tayin edildiğine dair

3 Şubat 1845

Veliyyü'l-himemâ kerîmü'ş-şiyemâ devletli inâyetli âtıfetli übbehetli efendim hazretleri

Kasaba-i Kasımpaşa'da Seyyid Ali mahallesinde kâin etfâl-ı nisâya mahsus olmak üzere mukaddemâ bâ-irâde-i seniyye müceddeden inşa olunmuş olan mekteb-i şerifde etfâl-i mezbûreye talim-i Kur'an-ı Azîmü'ş-şân etmekde ise de el-hâletü hâzihî mekteb-i mezkûr hocalığının berâtı verilmemiş olduğundan berât-ı şerif-i mezkûrun tanzim ve i'tâsı hoca Şerife Emine Hatun tarafından bâ-arzuhâl istid'â ve mekteb-i mezkûr arsasının mukaddemâ hüdavendigâr-i behişt-karar hazretleri vakf-ı celîline tashih olunarak ne suretle inşa olunduğu ve Yahya Efendi Cami-i Şerifi civarında kâin mekteb hocasına yevmî seksen akçe vazife tayin kılındığı ve hoca-yı mûmâileyhâ dahi etfâl-ı kesîreye talim-i Kur'an etmekde olmasıyla şâyân-ı âtıfet bulunduğu müfâd derkenar ve ilamdan istinba olunmuş olmağın emsaline nazaran mûmâileyhâya dahi yevmî seksen akçe vazife tahsisiyle mekteb-i mezbûr hocalığı müceddeden uhdesine bi't-tevcîh lâzım gelen berâtının tanzim ve i'tâsı zımnında tesviye-i iktizâsı istîzânını şâmil Evkâf-ı Hümâyûn nazırı atûfetli paşa hazretlerinin bir kıt'a takrîri manzûr-ı âlî buyurulmak için savb-ı vâlâlarına gönderilmiş olmakla ber-mûceb-i takrîr icra-yı iktizâsı muvâfık-ı irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehinşâhî buyurulur ise nazır-ı müşârunileyh hazretlerine havale olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan takrîr manzûr-ı âlî-i hazret-i şahane buyurulmuş ve iş'âr ve istîzân olunduğu vechile mûmâileyhâya dahi yevmî seksen akçe vazife tahsisiyle mekteb-i mezkûr hocalığı müceddeden uhdesine bi't-tevcîh lâzım gelen berâtının tanzim ve i'tâsı zımnında tesviye-i iktizâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı âlîsinden bulunmuş ve takrîr-i mezkûr yine savb-ı savâb-nümâ-yı sâmîlerine iade ve tesyâr kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 25 Muharrem [12]61

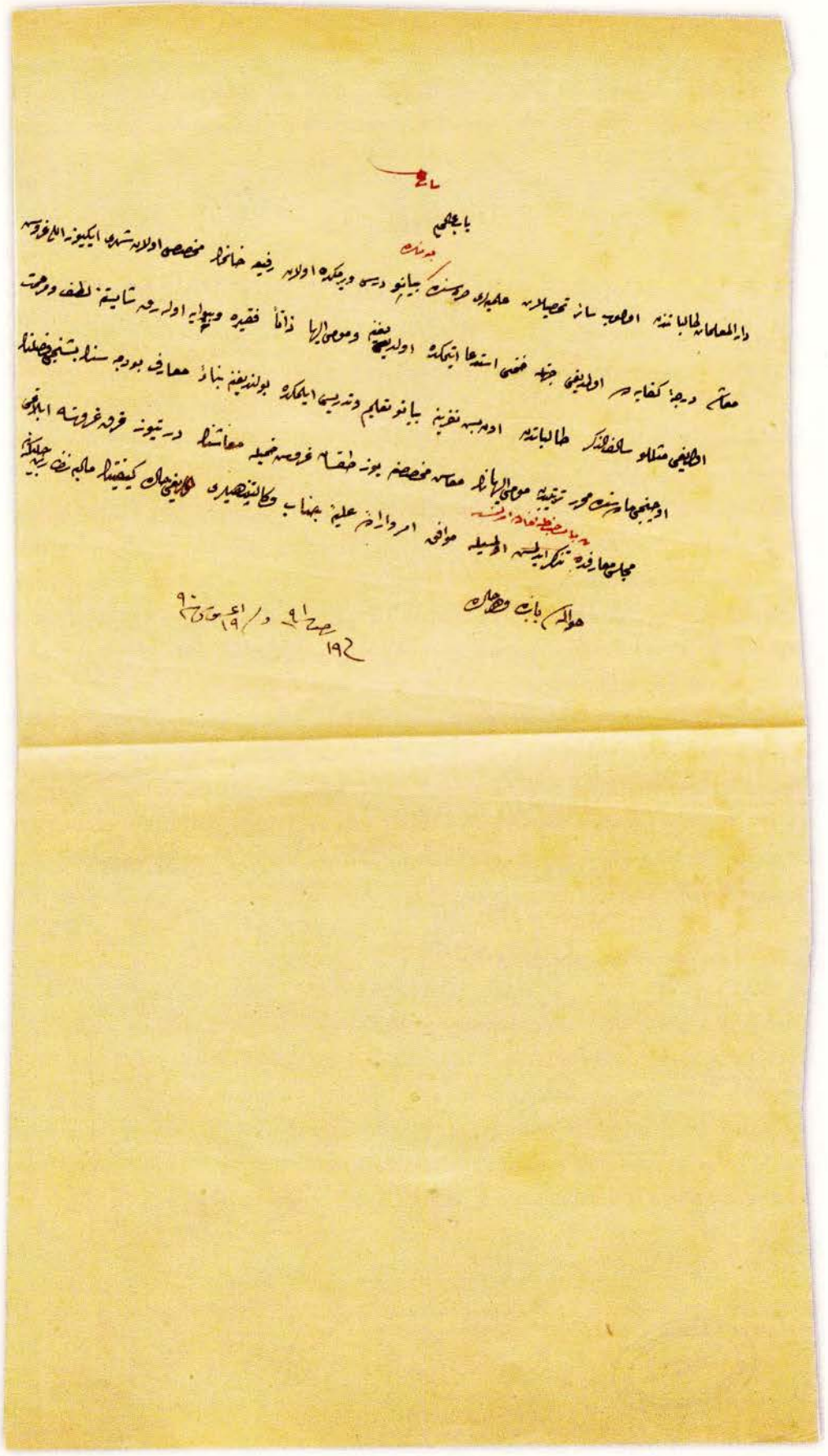

PİYANO HOCASI REFİA HANIM'IN MAAŞINA ZAM YAPILMASI

Dârülmuallimât talebesi olup aynı zamanda buradaki on beş öğrenciye piyano dersi veren Refia Hanım'ın maaşına zam yapılması hakkında Maârif Nezâreti'nin yazısı

31 Ağustos 1874

Bâbıâli'ye

Dârülmuallimât tâlibâtından olup sair tahsilât-ı ilmiyeleri sırasında bunlara piyano dersi vermekde olan Refia Hanım'ın muhassas olan şehrî iki yüz elli kuruş maaşı derece-i kifâyede olmadığı cihetle zammını istid'â etmekde olduğuna ve mûmâileyhâ zaten fakîre ve bî-vâye olarak şâyeste-i lutf u merhamet olduğu misillü sâlifü'z- zikr tâlibâtdan on beş neferine piyano talim ve tedris eylemekde bulunduğuna binâen masârıf bütçesinin beşinci faslının üçüncü maddesinde muharrer tertibden mûmâileyhânın maaş-ı muhassasına yüz doksan kuruş zammıyla maaşının dört yüz kırk kuruşa iblâğı Meclis-i Maârif'den bâ-mazbata ifade olunmuş olmasıyla muvâfık-ı emr u irâde-i aliyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri olduğu hâlde keyfiyetin Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi bâbında ve her hâlde.

Fî 19 Receb [12]91 ve fî 19 Ağustos [12]90

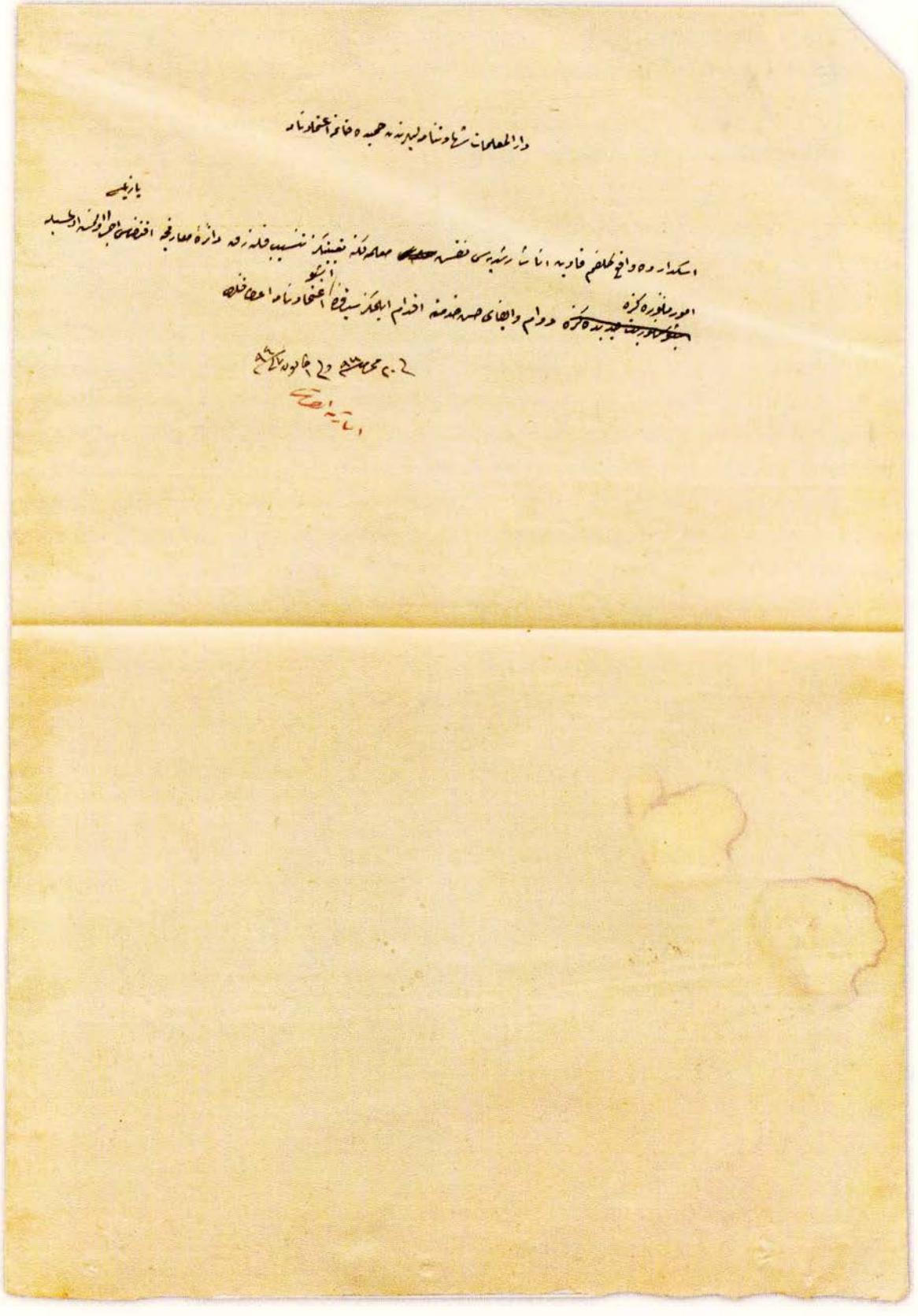

KIZ ÖĞRETMEN OKULU [DÂRÜLMUALLİMÂT] MEZUNLARINDAN HAMİDE HANIMIN MUALLİME TAYİNİ

Dârülmuallimât mezunlarından Hamide Hanım'ın Üsküdar'da bulunan Gülfem Kadın İnas Rüşdiyesi nakış muallimeliğine tayin edildiğini gösterir itimadnâme

13 Ocak 1879

Dârülmuallimât şehâdetnâmelilerinden Hamide Hanım'a itimadnâme

Yazıla

Üsküdar'da vâki Gülfem Kadın İnas Rüşdiyesi nakış muallimeliğine tayininiz tensîb kılınarak Daire-i Maârifce iktizâsı icra olunmuş olmasıyla umûr-ı memurenize devam ve ifa-yı hüsn-i hizmete ikdâm eylemeniz siyâkında işbu itimadnâme i'tâ kılındı.

Fî 20 Muharrem [12]96 ve fî 1 Kânûn-ı Sânî [12]94

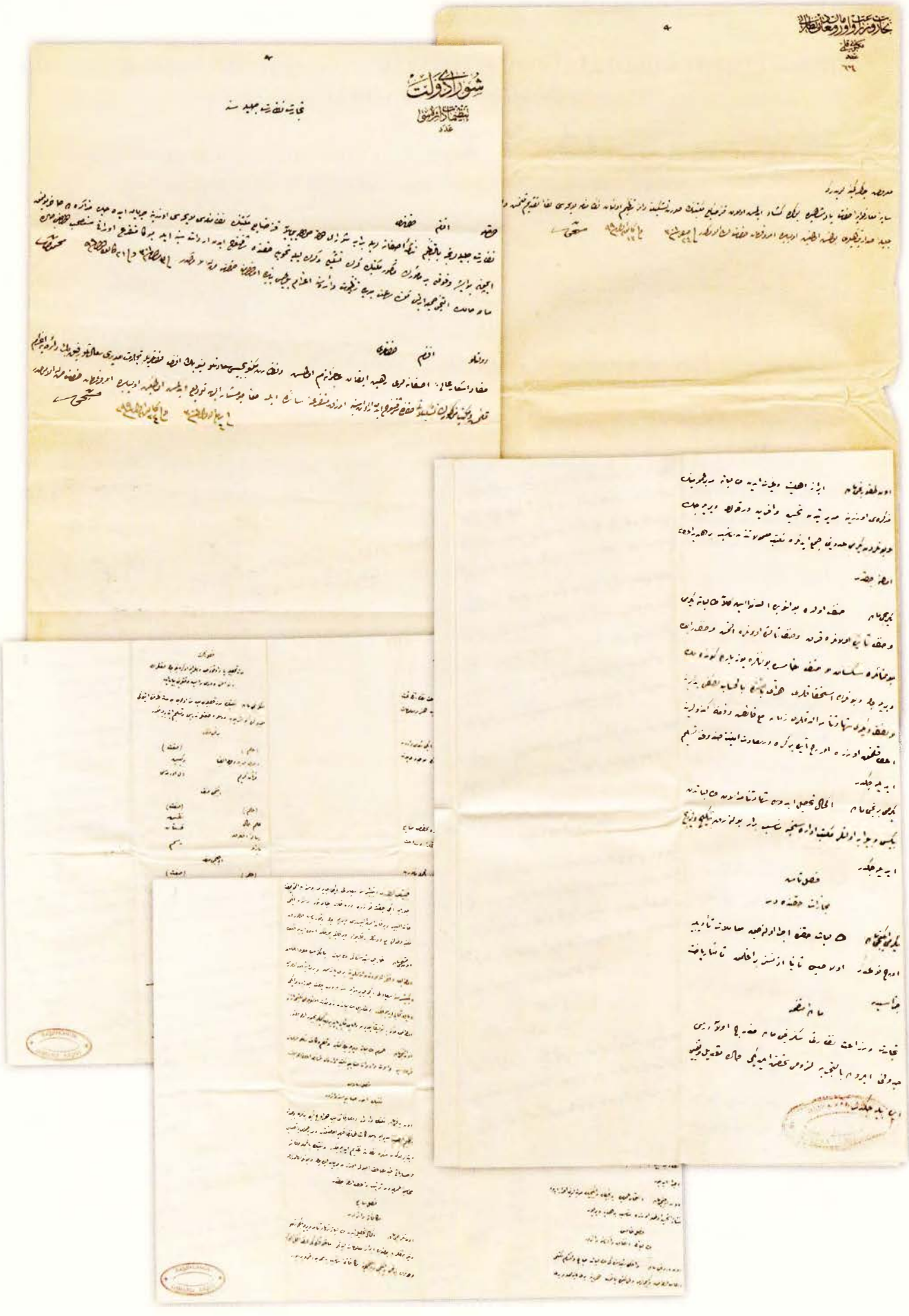

ŞD. 1176/34

KIZ SANÂYİ MEKTEBİ NİZAMNÂMESİ

Ticaret ve Sanayi ve Ziraat Nezâreti'nin idaresi altında kız çocuklarına bilgi ve beceri kazandırmaya yönelik olarak teşkil olunan Kız Sanayi Mektebi Nizamnâmesi

3 Ocak 1884

Ticaret ve Ziraat ve Orman ve Maadin Nezâreti
Mektûbî Kalemi
Aded
66

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Saye-i maârif-vâye-i hazret-i padişahîde bu kere küşâd edilmiş olan Kız Sanayi Mektebi'nin suret-i teşkiline dair tanzim olunan nizamnâme lâyihası leffen takdim kılınmış ve icra-yı icabı merhûn-ı müsaade-i celîle-i Sadâret-penahîleri bulunmuş olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Safer [1]301 ve fî 13 Kânûn-ı Evvel [12]99

Bende
Subhi

***

Şûrâ-yı Devlet
Tanzimat Dairesi

Ticaret Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Nezâret-i celîlelerince bi't-tanzim tezkire-i âsafâneleriyle beraber Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan Kız Sanayi Mektebi'nin nizamnâmesi lâyihası üzerine cereyân edecek müzâkerede hâzır bulunmak için bu işe vukûflu bir memurun mezkûr mektebin gerek teşkili ve gerek leyl[î]ye tahvîli hakkında şeref-sünûh eden ir[â]dât-ı seniyye ile buna müteferri' evrakı müstashib olduğu halde mâh-ı hâlin altıncı cumartesi günü saat yedide Tanzimat Dairesi'ne izam buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 3 Ra.[Rebîülevvel] [1]301 ve fî 21 Kânûn-ı Evvel [12]99

Bende
Mahmud

Devletli efendim hazretleri

Müfâd-ı iş'âr-ı âlî-i âsafâneleri rehin-i îkan-ı acizânem olmuş ve nezâret mektubcusu saadetli Münir Beyefendi hazretleriyle Ticaret Müdürü saadetli Refik Bey daireye izam kılınmış ve mekteb-i mezkûrun teşkilâtı hakkında şeref-sünûh eden irâdât-ı seniyye evrak-ı müteferri'a-i saire ile ma'an mir-i müşârun-ileyhe tevdî' edilmiş olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 4 Rebîülevvel [1]301 ve fî 22 Kânûn-ı Evvel [1]299

Bende
Subhi

***

Kız Sanayi Mektebi'nin Teşkiline Dair Nizamnâme

Mevâd-ı Umumiye

Birinci Madde: Kız Sanayi Mektebi, Ticaret ve Sanayi ve Ziraat Nezâreti'nin taht-ı idaresinde bulunmak üzere etfal-i inâsın iktisâb-ı hüner ve malumât eylemeleri maksadıyla teşkil olunmuşdur.

İkinci **Madde:** Kız Sanayi Mektebi'nin dahilî ve haricî nâmıyla iki şubesi vardır. Dahilî şubesinin mevcudu yetmiş beşi ve haricî şubesinin mevcudu yüz yirmi beşi tecavüz edemez.

Fasl-ı Evvel

Mektebin idaresine dairdir

Üçüncü **Madde:** Kız Sanayi Mektebi'nin idare-i umumiyesi zükûra mahsus sanayi mektebi müdürlüğüne ve idare-i dahiliye ve hususiyesi dahi Ticaret ve Ziraat Nezâreti tarafından mansub bir müdüre muhavveldir.

Dördüncü Madde: Müdür ve muallimîn ve muallimâtın ve'l-hâsıl mektebin bi'l-cümle memurîn ve hademesinin vezâif ve maaşâtı nezâretin kararnâme-i mahsusuyla tayin olunmuşdur.

Fasl-ı Sânî

Şerâit-i kabul hakkındadır

Beşinci Madde: Mekteb-i mezkûra girecek tâlibâtın sinni sekizden aşağı ve ondan yukarı olmayacakdır.

Altıncı Madde: Dahilî şubesi münhasıran yetimelere mahsus olduğundan yetime ve bî-kes ve bî-vâye olduğuna dair mahallesi tarafından ilmuhaber almayanların bu şubeye duhûlü caiz değildir.

Yedinci Madde: İlel-i müzmine ve sâriyeden biriyle ma'lûle olanlar dahi mektebe kabul olunamaz.

Fasl-ı Sâlis

Müddet-i tahsiliyeyi ve okunacak dersler ile öğrenilecek sanatların envâ'ını ve ders ve iş vakitlerini beyân eder.

Sekizinci Madde: Mektebin müddet-i tahsiliyesi beş sene olup bu müddet zarfında âtideki cedvelde gösterilen dersler ve sanatlar tedris ve talim etdirilecekdir.

Birinci Sınıf	
(İlim)	(Sanat)
Usul-i cedide vechile elifba	Dikiş
Kur'ân-ı Kerim	El örmesi

İkinci Sınıf	
(İlim)	(Sanat)
İlmihal	Nakış
Risâle-i ahlak	Fistan
Yazı	Resim

Üçüncü Sınıf	
(İlim)	(Sanat)
Muhtasar Kavâ'id-i Osmaniyye	Kanave
Yazı ve İmlâ	Biçim
Hesab	Resim

Dördüncü Sınıf	
(İlim)	(Sanat)
Muhtasar Tarih ve Coğrafya	Çiçek
Malumât-ı nâfia	Biçim
Yazı ve İnşâ	Dikişin envâ'ı

Beşinci Sınıf	
(İlim)	(Sanat)
İlm-i tedbir-i menzil	Dikiş ve resim
Hıfz-ı sıhhat	Biçimin envâ'ı

Üçüncü ve dördüncü ve beşinci sınıfda bulunan tâlibâta piyano ve musiki-i Osmanî talim etdirilecekdir.

Dokuzuncu Madde: Derslere ale's-sabah bed' olunup, vakt-i zuhrdan bir saat evvel hitâm verilecek ve öğle yemeğinden sonra tâlibât icra-yı sanatla iştigal edeceklerdir.

Onuncu Madde: Dersler kış gününde dört ve yazın beş saati tecavüz etmeyecek ve bunların tertibât ve taksimâtını mübeyyin her üç ayda bir cedvel tanzim olunup mahall-i mahsusuna ta'lik edilecekdir.

On birinci Madde: Müddet-i tahsiliyeyi ikmâl etmeksizin mektebi terk eden tâlibâtın velilerinden senevî on iki lira hesabıyla ücret-i tedrisiye taleb ve istifa olunacaktır. Ve bu suretle mektebi terk eden tâlibe haricî sınıfa mensub ise velisinden yalnız altı lira alınacakdır.

Fasl-ı Râbi'

İmtihanlara dairdir

On ikinci Madde: Her sene Mayıs'ın on beşinde dersler tatil olunarak Haziran içinde imtihan-ı umumîsi ve tevzî'-i mükâfât resmi icra olunur ve tâlibâtın imtihanları nezâretce tayin ve intihâb kılınacak heyet-i mümeyyize huzurunda muallim ve muallimeleri ma'rifetiyle icra edilir.

On üçüncü Madde: İmtihan-ı umumîde birincilik ve ikincilik mertebelerini ihrâz edenlere nişâne-i tahsîn olmak üzere münasib bir hediye verilir.

Fasl-ı Hâmis

Tâlibâtın infâk ve iksâsına dairdir

On dördüncü Madde: Dahilî şubesindeki tâlibât sabah ve akşam mektebce infâk olunacak ve geceleri dahi mektebde yatıp her birine biri yazlık ve biri kışlık olarak ikişer sene miadlı iki yeldirme ve senede altı çift çorap, iki çift kundura, dört kat çamaşır ve senede iki kat elbise ve bir kat iş elbisesi verilecek ve demirbaş olarak mektebe duhûlünde ma'a döşek bir karyola ve bir fanila yorgan ita edilecekdir.

On beşinci Madde: Haricî şubesindeki tâlibât yalnız sabahları infâk olunacak ve fukara evlâdından olanlarına biri yazlık ve biri kışlık olarak ikişer sene miadlı iki yeldirme ile senede dört çift çorap ve iki ayakkabı verilecekdir. Ve haricî tâlibâtdan zî-kudret olanlar dahi mektebce irâe olunacak numuneye tevfikan yeldirme ve ayakkabı yapdırıp giymeğe mecbur olacakdır.

On altıncı Madde: Umum tâlibâta verilecek kitab ve kalem ve kağıd misillü mühimmât-ı kırtasiye ve alât ve edevât-ı sınaiyye mekteb idaresi tarafından i'tâ olunacakdır.

Fasl-ı Sâdis

Mektebin umûr-ı hesabiyesine dairdir

On yedinci Madde: Mektebin vâridât ve masârıfâtını mübeyyin her üç ayda bir kere bir cedvel tanzim olunup müdür ile başkâtib tarafından temhîr olundukdan ve müdür-i umumîye tasdik etdirildikden

sonra nezârete takdim edilecekdir. Ve mektebin bi'l-cümle defâtir ve hesabâtı kayd-ı muzâaf usulü üzere cereyân edecek ve bunların numuneleri muhasebe-i umumiyeden tertib ve i'tâ olunacakdır.

Fasl-ı Sâbi'

Mükâfâta dairdir

On sekizinci Madde: İkmâl-i tahsil eden tâlibâta şehâdetnâme verileceği misillü diğer sınıflarda bulunup da ibrâz-ı malumât edenler ma-fevkindeki sınıfa nakl olunurlar ve bunların birinci ve ikinci ve üçüncülerine mükâfaten münasib bir hediye dahi verilir.

On dokuzuncu Madde: İbrâz-ı ehliyet ve gayret eden tâlibâta müdür-i umumînin müzekkeresi üzerine müdüriyetden tahsîn ve aferin varakaları verilecek ve bunlardan yirmi adedini cem' edenlere mekteb ma'mulâtından münasib bir hediye i'tâ olunacakdır.

Yirminci Madde: Sınıf-ı evvelde bulunup da elinden iş gelen tâlibata yirmi ve sınıf-ı sânîde olanlara kırk ve sınıf-ı sâlisde olanlara altmış ve sınıf-ı râbi'de bulunanlara seksen ve sınıf-ı hâmisde bulunanlara yüz para gündelik verilecek ve bunların istihkâkları her ay başında bi'l-hesab nısfı yedlerine ve nısf-ı diğeri şehadetnâme aldıkları zaman maa-faiz def'aten kendilerine i'tâ kılınmak üzere üç ayda bir kere Dersaâdet Emniyet Sandığı'na teslim edilecekdir.

Yirmi birinci Madde: İkmal-i tahsil edip de şehadetnâme alan tâlibâtdan bî-kes ve bî-vâye olanlar mekteb idaresince münasib bir er bulunarak tenkîh ve tezvîc edilecekdir.

Fasl-ı Sâmin

Mücâzât hakkındadır

Yirmi ikinci Madde: Tâlibât hakkında icra olunacak muamelât-ı te'dîbiye üç nev'dir. Evvela hapis, sâniyen izinsiz bırakılmak, sâlisen riyâzet cezasıdır.

Madde-i munzama

Ticaret ve Ziraat Nezâreti sekizinci madde[de] münderic olan ders cedvelini ileride bi't-tecrübe lüzumu tahakkuk etdiği halde ta'dîl ve tağyîr edebilecekdir.

MATMAZEL ESMERALDA SERVANTES'İN OSMANLI KADINLARIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Matmazel Esmeralda Servantes'in Chichago'da Maârif-i Umumiye Konferansı'nda Osmanlı kadınlarının faziletine, eğitim ve terbiyelerinin ileri seviyede olduğuna, İstanbul'da bulunan Rum, Fransız, İngiliz, Alman, Ermeni ve Musevî kız mektepleriyle ilgili bilgiler verdiği konuşmasının sureti

19 Ağustos 1893

Şikago'da Madmazel Esmeralda Servantes'in Nutku

Gazete parçasının tercümesidir:

Şikago'da maârif-i umumiyeye dair teşkil olunan kongrede Madam May Rayt Svel[?] küre-i arz nisvânı tarafından meb'ûs olan iki kadın nisvân kongresine dahil olmak için vaktiyle muvâsalat edemediklerinden bu kongrede nutuk irâd etdiklerini beyânla memâlik-i vesî'a-i şahanelerinde nisvânın manen ve maddeten terakkiyâtına gayret-i mülûkânelerine teşekküren zât-ı şevket-simât-ı hazret-i tâcdârîye bir telgrafnâme keşîde edilmesini teklif etmiş ve teklif-i mezkûr üzerine zikrolunan telgrafnâmenin irsâline karar verilmişdir.

Ahaliye mütâlaa için ne vermek lâzım geleceğine dair Rusya'da Harkof şehrinde sâkin Madam Alho Skadya tarafından mersûl bir varaka dahi okunmuşdur.

Risâlenin Tercümesidir

Matmazel Esmeralda Servantes tarafından 22 Temmuz 1893 tarihinde Şikago'da akdolunan Maârif-i Umumiye Kongresi'nde Memâlik-i Osmaniyye nisvânının terbiyesiyle edebiyatına dair irâd olunan nutukdur:

Madamlar!

Ben henüz çocuk iken dört yüzüncü sene-i keşfiyesi münasebetiyle şenlik icra eden bu güzel memleketi ilk defa ziyaret etmiş idim. Bu defaki ziyaretimde bu serginin muvaffakiyetine hizmet eden nisvân komitesi ile reiselerini selamlarım.

Ben Dersaâdet'de iken Madrid ve Barselona Cemiyet-i Sanaiye ve Raksiyeleri tarafından bir sergi için mebûs intihâb olundum. Buraya azîmet etmek üzere iken Şark nisvânının maârifine dair bazı malumât istihsâli için nisvân komitesi azâsından bir kadından hususî bir mektub aldım. Derhal bu hususda evrak-ı sahîha aradım. Memâlik-i Osmaniyye'de istatistik yokdur. Maârif-i Umumiye Nazırı Zühdü Paşa'ya müracaat etdim ise de malumât-ı matlûbeyi veremedi. Maamâfih me'yûs olmayıp tahkikâtıma devam etdim. Sebatımın beyhûde olmadığını memnunen beyân ederim.

Dersaâdet'de Avrupalılar ile Rum ve Ermeni ve Musevî mekteblerine dair daha kolay malumât alınabileceğinden mezkûr mekteblerin idarelerine dahi müracaatla malumât-ı matlûbeyi aldım. Memâlik-i Osmaniyye'ye dair kitab te'lif eden müellifler noksan malumâtdan dolayı maârif-i umumiye hususunda bazı yalan yanlış şeyler yazmışlardır. Ale'l-husus hey'et-i ictimâiyede nisvânın te'sirinden ve taife-i nisânın talim ve terakkîsinden bahs etdikleri sırada en büyük hatalara zâhib olmuşlardır.

Şark nisvânının esir ve cansız vücudlar ve harem dairesinde mahbus oldukları ve bütün vakitlerini cehâlet ve atâlet ile geçirdikleri akvâm-ı garbiyeye beyân olunmuşdur.

Bazı nisvânın böyle bir maişete mecbur oldukları ihtimalden ise de bu hâlin umuma şâmil olduğunu zannetmek Şark nisvânının alıvâl-i sahîhasını bilememekden ileri gelir. Birçok Osmanlı hanımlarının meveddetine mazhar olduğumdan ta'allüm ve terbiyelerinin bizim erbâb-ı maârifden olan nisvânımızdan dûn olmadığını tasdik ederim.

Yaşmaksız ve maiyetlerinde hizmetçi yahud bazı çocuklar veya diğer kadınlar ve câriyeler bulunmadığı hâlde sokağa çıkmamak gibi bazı âdetler kanun hükmüne girmişdir. Bazı Avrupa müellifleri Kur'an-ı Kerîm'in nisvânı cehâlete mahkûm etdiğini zanneylemişler ise de bu mahzâ hatadır. Bilakis o kitâb-ı mukaddes gerek zükûr ve gerek inâs beyninde bilâ- istisnâ neşr-i maârifi emr etmişdir.

Böyle yalan yanlış şeyler ile Şarklıları muâhaze eylemekden ise terakkîlerinde kendilerini teşvik etmek ve geçmiş hatalarını irâe ile müstakbel için kendilerine ders vermek ve kendilerini birader addetmek müreccahdır.

Dostum olan Fatma Aliye Hanım'ın "Nisvân-ı İslâm" nâm kitabında dediği vechile "Osmanlıların ahlâkını bilmek üzere memleket lisanıyla âdâtını bilmeli ve ahalinin tabîatı ile aile usulüne âşina olmalıdır."

Binâberîn komitenizin sefirinizin teklifi vechile sair memleketler gibi Memâlik-i Osmaniyye için dahi bir mebûs intihabını sizden taleb etmemesinden dolayı teessüf ederim.

Min tarafillâh idaresine memur olduğu memâlikin veli-nimeti olan şevketli Sultan Abdülhamid Han-ı sânî hazretlerinin saye-i terakkiyât-sermaye-i mülûkânelerinde Şark nisvânının tarîk-i terakkîde te'sirlerini mümkün mertebe beyân edeyim. Cülûs-ı meyâmin-me'nûs-ı hümâyûnlarından beri nisvânın çokdan beri tatil olunan talim ve terbiyeleri yine teşvik olunmuşdur. Efkâr-ı şahaneleri her türlü müşkilâtı bertaraf eyliyor. Fikr-i vâsi'-i hümâyûnları ve gayr-ı mütenâhî olan âtifet-i şahaneleri sayesinde on beş seneden beri nisvân-ı İslâmın terakkîsi harikulade suretde terakkî etmişdir. Şark nisvânının kuvâ-yı akliyelerinin tevsî'ine biraz muâvenet edildiği hâlde az vakitde bu umumî kongrede bizzat yahud bi'l-vekâle hâzır bulunacaklar idi. Beyân eylediğim vechile diyânet-i İslâmiye nisvânın terakkîsine mâni değildir.

Her türlü müessesât-ı ahrârânenin ve vezâif-i ictimâiyenin ve muâvenet-i mütekâbilenin ve kanun nazarında müsâvâtın ve aileye hürmetin ve sair şeylerin esâsını hâvî olan Kur'an-ı Kerîm yirmi ikinci suresinin otuz üçüncü ve otuz beşinci âyetlerinde nisvânın terbiyesi zükûrun terbiyesine müsâvî olmalı" ve "cenâb-ı Hak'ın matlûbu vechile zükûr ve nisvânı tefrîk etmem. Zükûr ve inâs için mükâfât ve

mücâzât birdir." diye buyurmuşdur[1]. Altıncı surenin otuz dördüncü ve otuz beşinci ayetlerinde zükûr ve inâs için terbiye ve talimin mecburî bir vazife olması emr olunmuşdur[2]. Ehâdis-i nebeviyede mümkün mertebe sa'y ve amel ve ta'allüm emr ve nisvânın maârifi neden ibaret olmak lâzım geleceği tavsiye ve beyân buyurulmuşdur.

---

[1] Matmazel Esmerelda'nın metnin ilerleyen kısmında Kazımirski mealinden bahsetmektedir. Albert De Biberstein-Kazimirski 1844 yılında "Le Koran" ismiyle Kur'ân-ı Kerîm'in Fransızca meâlini yayınlamıştır. Biz Matmazel Esmeralda'nın bahsettiği âyetleri hem Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı mealden hem de Kazımirski'nin Fransızca mealinden inceledik. Kazımirski meâlininden verdiğimiz metinlerin Fransızca'den Türkçe'ye çevirisi sayın Serra Kazma Hanımefendi tarafından yapılmıştır.
Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı Kur'an-ı Kerim mealinde Hacc Sûresi'nin 32, 33, 34 ve 35. Âyetleri şu şekildedir.
32- Bu böyle. Her kim de Allah'ın nişanelerini (kurbanlıklarını) yüceltirse şüphesiz ki bu kalplerin takvasından (Allah'a karşı gelmekten sakınmasından)dır.
33- Sizin için onlarda belli bir zamana kadar bir takım yararlar vardır. Sonra da kurbanlık olarak varacakları yer Beyt-i Atik (Kâbe)'dir.
34- Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi meşru kıldık. İşte sizin ilahınız bir tek ilahtır. Şu halde yalnız ona teslim olun. Alçak gönüllüleri müjdele!
35- Onlar, Allah anıldığı zaman kalpleri ürperen, başlarına gelen musibetlere sabreden, namazı dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda harcayan kimselerdir.
(Bkz. http://kuran.diyanet.gov.tr/Kuran.aspx#22:36)
Albert De Biberstein-Kazimirski'nin "Le Koron" isimli Fransızca mealinde 22. Surenin 33 ve 35. Âyetleri şu şekildedir.
"33. Böyle olacaktır. Allah'ın, *zekat gibi*, çeşitli ibadetlerini yerine getirenler, kalpten gelen bir Allah hürmetiyle hareket ederler.
35. Biz her bir millete onlara sürüler bahşeden Allah'ın adını ansınlar diye kutsal ibadetlear verdik. Sizin Allah'ınız tektir. Kendinizi tamamen onun irâdesine bırakın. Ve sen Muhammed! Alçakgönüllülere güzel haberler/müjdeler ver.
(Orijinal Fransızca metin için bkz. https://archive.org/stream/lekorantraductio00bibe#page/300/mode/2up)
Görüldüğü üzere Kazımirski meali ile Diyanetin meali arasında bir âyetlik fark bulunmaktadır. Netici itibarı ile Matmazel Esmerelda'nın bahsettiği ayetler ne Kur'an-ı Kerim'de ne de Kazımirski mealinde bulunmamaktadır.

[2] Altıncı Sûre olan En'âm Sûresi'nin 34 ve 35. Âyetlerinde ise geçmiş kavimlerin de peygamberlerini yalanladıklarını fakat peygamberlerin onların yalanlama ve eziyetlerine karşı sabrettikleri ve sonunda Allah'an yardımının onlara yetiştiğinden bahsedilmektedir.
Âyetlerin meali şu şekildedir.
34- Andolsun ki, senden önce de bir çok Peygamberler yalanlanmıştı da onlar yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine karşı sabretmişler ve nihayet kendilerine yardımımız yetişmişti. Allah'ın kelimelerini değiştirebilecek bir güç de yoktur. Andolsun peygamberler ile ilgili haberlerin bir kısmı sana gelmiş bulunuyor.
35- Eğer onların yüz çevirmeleri sana ağır geldiyse; bir delik açıp yerin dibine inerek, yahut bir merdiven kurup göğe çıkarak onlara bir mucize getirmeye gücün yetiyorsa durma, yap! Eğer Allah dileseydi elbette onları hidayet üzere toplardı. O halde sakın cahillerden olma.
(http://kuran.diyanet.gov.tr/Kuran.aspx#6:33)
Kazımirski mealinde de aynı âyetler şu şekildedir.
34. Senden önce havarilere yalancı muamelesi yapıldı; bizim yardımımız onlara destek sağlayana kadar suçlamalara ve haksızlıklara sebat ile dayandılar; çünkü kim Allah'ın sözlerini değiştirebilir ki? Ama sen havarilerin hikayesini bilirsin.
35. Kafirlerin hakikate mesafeli duruşu sana ağır geliyor; elbette, yapabilseydin, onlara bir mucize göstermek için yerin altında bir mağara açmayı ya da gökyüzüne çıkmak için bir merdiven yapmayı isterdin. Eğer Allah isteseydi herkesi doğru yola getirirdi. Sen cahillerden olma.
(https://archive.org/stream/lekorantraductio00bibe#page/114/mode/2up)
Her iki mealde hemen hemen aynı ifadeler yer almaktadır. Bu sefer âyet numaraları birbirini tutmaktadır. Görüldüğü gibi bu âyetlerde kadın ve erkeğin terbiyesine dair her hangi bir şey yoktur.

Cemaat-i İslâmiyenin ibtidâ-yı teşekkülünden itibaren erbâb-ı zekâ ve maârifden nisvân zikr u beyân olunmuşdur.

Asr-ı Muhammedî'den evvel betperest (putperest) Arablarda fakir oldukları zaman kızlarını öldürmek âdeti var idi. Hazret-i peygamber bu âdet-i vahşiyâneyi Kur'an-ı Kerîm'de men' etmişdir[1]. (Altıncı surenin yüz elli ikinci âyetine müracaat oluna)[2]

Kazımirski'nin Kur'an-ı Kerîm tercümesinin on altıncı surenin ikinci âyetinin ikinci notasında beyân olunduğu vechile hazret-i peygamber dört mükemmel kadın var demişlerdir[3]. Biri Firavnın zevcesi Asiya ve biri Hazret-i İsa'nın vâlidesi Meryem ve biri Hazret-i Hadice ve biri Hazret-i Fatıma'dır. Hazret-i peygamber bu kavl-i şerifle zevcesiyle kerîmesinin nâmlarını ile'l-ebed bâkî buyurmuşlardır. Cemaat-i İslâmiyede gelen meşhur nisvânın esâmîsi pek çokdur.

Ebubekir'in kerîmesi ve hazret-i peygamberin zevcesi Aişe bir şâire idi. Bir gün Hazret-i Yusuf kıssasını işitdi. Firavnın zevcesi Zeliha bir köleye alâka etmesinden dolayı Mısırlılardan kibâr nisvânın istihzâlarından kızıp kendilerini ziyafete davet ve Yusuf'un hizmet etmesini emr etmişdir. Güzel köle göründükde misafirler cümleten hüsnüne hayran olmuşlar ve ne yapdıklarını bilemeyip çakı ile meyve ayıklarken parmaklarını kesmişlerdir. Hazret-i Aişe bu kıssa üzerine bi'l-bedâhe şu meâlde bir beyt söylemişdir:

---

[1] "Hazret-i peygamber bu âdet-i vahşiyâneyi Kur'an-ı Kerîm'de men' etmişdir." İfadesi Kur'ân-ı Kerim'in hâşâ Hz. Peygamber'in yazdığı bir kitapmış gibi bir izlenim vermektedir. Bu ifade o dönemdeki bazı Hıristiyanların Kur'ân'a ve peygamber efendimize bakış açısını yansıtmaktadır.

[2] Kazımirski meâlinde 6. Sûre'nin (En'âm Sûresi) 152. Âyeti şu şekildedir.
152. Onlara de ki: Gelin, size Efendinizin sizlere neyi yasakladığını okuyayım: Hiç bir varlığı ona ortak saymayın; babalarınıza ve annelerinize cömert davranın; sefalet yüzünden çocuklarınızı öldürmeyin; sizlere de onlara da rızkınızı vereceğiz; içiniz de dışınız da ahlâksızlıktan uzak olsun; cinayet işlemeyin çünkü, adaletin gerektirdiği durumlar dışında, Allah öldürmeyi size yasaklamıştır. İşte Allah'ın sizden istediği budur/bunlardır; artık anlayasınız.
(https://archive.org/stream/lekorantraductio00bibe#page/128/mode/2up)
Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı mealde 151. âyet yukarki mealle tutarlılık göstermektedir.
151- (Ey Muhammed!) De ki: "Gelin, Rabbinizin size haram kıldığı şeyleri okuyayım: Ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anaya babaya iyi davranın. Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız. (Zina ve benzeri) çirkinliklere, bunların açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Meşrû bir hak karşılığı olmadıkça Allah'ın haram (dokunulmaz) kıldığı canı öldürmeyin. İşte size Allah bunu emretti ki aklınızı kullanasınız."

[3] Yukarda beyan olunduğu gibi bu ifadede de Kur'ân-ı Kerim'in peygamber efendimizin sözleriymiş gibi algılanması söz konusudur. 16. sûre olan Nahl sûresinin 2. âyeti Kazimirski meâlinde şu şekildedir:
2- "O irâdesiyle melekleri hizmetkarlarından istediğinin üzerine *Allah'ın* ruhu ile indirir. Onlara der ki: İnsanlara benden başka Allah olmadığını bildirin. Benden korkun."
(https://archive.org/stream/lekorantraductio00bibe#page/234/mode/2up/search/XVI)
Diyanetin meâlinde ise aynı âyet şu şekildedir:
"Allah, "Benden başka ilah yoktur. Öyle ise bana karşı gelmekten sakının" diye (insanları) uyarmaları için emrini içeren vahiy ile melekleri kullarından dilediğine indirir."
(http://kuran.diyanet.gov.tr/Kuran.aspx#16:2)
Görüldüğü üzere ne Kazimirski meâlinde ne de diyanetin meâlinde Madam Esmerelda'nın bahsettiği tarzda bir ifade yer almamaktadır.

"Eğer Zeliha'yı istihzâ eden o nisvân Yusuf'u görünce parmaklarını kesmişler ise yâ Muhammed seni görseler cebhe-i pür-zekâna hayran olarak kalblerini kesecekler idi. Mısrîler senin vech-i nûrânîni görseler Yusuf'u satın almak için para vermezler idi."

Aişe'nin eş'ârı Arabların edebiyatında şâyân-ı dikkatdir. Aişe'nin hemşîresi Esma Asr-ı Saadet'in meşâhîr-i nisâsındandır.

Kerîme-i risâlet-penâhî Fatıma belağatle meşhur olduğu gibi şiir dahi yazmışdır. Büyük bir kuvve-i hafızaya dahi mâlik idi.

İmam-ı Şafiî hazretlerinin hocası Nefise âsâr-ı edebiyesinden dolayı âlim unvanına mazhar olup Mısır'da kendi nâmıyla müsemmâ olan bir cami-i şerifde medfûndur.

Hazret-i Hüseyin'in kerîmesi Sekine âsâr-ı edebiyesi ve şecâ'ati ile büyük bir nâm kazanmışdır.

Sekine'nin hemşîresi Ribab Hazret-i Hüseyin'in bir beyti ile ile'l-ebed kesb-i şöhret etmişdir. Meâl-i beyt ber-vech-i âtîdir:

"Ey Sekine! Sen ile Ribab hâzır bulunmasınız ben o yeri sevemem. Bütün mâ-melekimi ikiniz için sarf ederim. Kimse de beni mu'âheze edemez. Zira hakikaten lâyıksınız."

Cafer-i Sâdık'ın haremi Hüsniye otuz kadar müsabaka-i edebiye ve fenniyeye dahil olmuşdur. Bu müsabakalar Harun Er-Reşid ile hükemâdan iki zât huzurlarında icra olunmuş ve müşârunileyhâ hikmet-i kanuniye ve ahlâk mükâfatını kazanmış ve Kitab-ı Hüsniye nâmıyla âsârını câmi' olan bir kitab bırakmışdır.

Zü'l-kelâ' El-Hımyerî birçok eş'âr yazmış ve hemşîresi dahi şecâ'atiyle şöhret-yâb olmuşdur.

Belâgatle müştehir olan Rabîa-i Adeviye ahlâka dair âsâr-ı nefîse yazmış ve bunlar Tezkiretü'l-Evliya'da zikr u beyân olunmuşdur.

Tâcü'd-Devle hikmet ve ahlâk üzerine şerhler yazmışdır. Şâire dahi olduğundan bazı şiirler dahi yazmışdır.

Germiyan nâmında bir prenses dahi şâire olup Şeyh Sa'di tarafından kendisine bazı eş'âr takdim olunmuşdur.

Asr-ı sâbıkda Leyla ve Fitnat Hanım'ların âsâr-ı edebiyeleri Şark erbâb-ı maârifi beyninde nümune-i imtisâl olmuşdur.

İffet Hanım meşhur bir şâireydi.

Halife Ali bin Hişam'ın mensûbâtından Haşimiye, Bin Selim'in mensûbâtından Cemile ve abîdetü't-tanburî şiir ve musikide maharetleri ile şâyân-ı tezkâr bulunmuşlardır.

Asr-ı hâzır nisvânından Şark nisvânının ahlâk ve âdâtına dair Nisvân-ı İslâm unvanıyla şâyân-ı mütâlaa bir kitab te'lif ve neşr etmiş olan Âliye Hanım birinci derecede şâyân-ı tezkârdır.

Aliye Hanım, Jorj One'[Georges Ohnet]nin Meram nâm romanını ve gazetelerden bazı mübâhisi Türkçe'ye tercüme etmişdir.

Makbûle Hanım hikmetden bahseden bir müellife olup eserleri daima Tercüman-ı Hakikat gazetesinde neşr olunmaktadır. Eserlerinin bir cild olarak neşr olunmamış olması şâyân-ı esefdir.

Merhum İsmail Paşa'nın kerîmesi Leyla Hanım Osmanlı gazetelerinde neşr olunan bazı bendleri ve eş'ârı ile ma'rûfdur.

Gülnar Hanım hikmetden bahseden bir müellifedir.

Mihrünnisâ Hanım henüz pek genç olup daha pekçok eserler neşrine muvaffak olması me'mûldür. Gazetelerde neşr olunan eserleri pekçok takdir olunmuşdur.

Zafer Hanım Fransızca ve Türkçe ve Rum ve Arab ve Farisî lisanlarına âşinâ olup biri roman olmak üzere dört kitab yazmışdır.

Kamer Hanım akâide dair bir kitab te'lif etmişdir.

Emine Semiha Hanım bir ilm-i hesab te'lif etmişdir. Bu kitabın hâsılâtı Dârülaceze'ye aiddir.

Te'lifât sahibi olan sair birçok Osmanlı hanımlarını dahi beyân edebilir isem de tatvîl-i makâl olunmamak için sarf-ı nazar edilmesine müsaadenizi rica ederim.

Bin sekiz yüz doksan üçde Dersaâdet'de Osmanlı inâs mektebleri:

Dersaâdet'de üç Osmanlı inâs mektebi bulunup ikisi on sene mukaddem Subhi Paşa tarafından te'sis olunmuşdur. Bu mektebler Madmazel Kalavas ile Madmazel Hanli'nin idare-i mâhirâneleri ile hayli muntazam bir haldedirler. Birinde yüz kadar leylî ve diğerinde yüz on dört nehârî talebe vardır. Üçüncü mekteb Üsküdar'da olup Hâlet Paşa'nın kerimesi Muhsine Hanım'ın taht-ı idaresindedir ve yüz elli tâlibesi vardır. Bu tâlibeler zât-ı merâhim-simât-ı hazret-i Padişahînin taht-ı himaye-i seniyyelerinde olup yemek ve elbiseleri taraf-ı eşref-i hazret-i Padişahîden tesviye buyurulduğu gibi kendilerine birer mikdar cihaz dahi verilerek tezvîc edilmektedirler.

Tedris olunan mevâd Türkçe ve tarih ve coğrafya-yı Osmanî ve hesab ve resim ve piyanodur. Şark ve Avrupa usulü üzere el hünerleri dahi öğrenip güzel suzenî ve Osmanlı kaliçeleri işliyorlar.

Matmazel Hanli ile Kalavasi'nin himmetleri ile bu mekteblerde büyük bir intizam görmüşüzdür.

Refika Hanım'ın taht-ı nezâretinde olan Dârülmuallimât yirmi iki seneden beri te'sis olunup yüz doksan nehari tâlibesi ve yirmi kadar muallimi bulunmaktadır. Burada resim ve piyano dahi tedris olunur. Dört sene Türkçe tahsil olunduktan sonra tâlibelere şehadetnâme i'tâ olunur ve bu şehadetnâmeyi haiz

olan hanımlar Osmanlı hânelerinde yahud vilâyetlerde inâs mekteblerinde muallimelik ederler. Bu mektebde dahi ücret alınmaz.

Derûnunda intizam-ı tâm vardır. Dârülmuallimât müdiresi erbâb-ı malumât ve zekâdan bir hanımdır. Fransız ve Alman ve İngiliz ve Rum ve Türkçe ve Ermenice lisanlarına âşinâdır.

Piyano çalar ve güzel resimler tersîm eder.

Bu mekteb tâlibelerinin iki sene evvel olduğu gibi mükâfât ile teşvik olunmamaları şâyân-ı esefdir.

İnas mekteblerinin bir listesi âtîde derc olunur:

Muallimleri mikdarı	Leylî şâkirdân	Neharî şâkirdân	Aded	
20	-	190	1	Dârülmuallimât
18	100	-	1	Kız Sanâyi Mektebi
9	-	130	1	Kız Sanâyi Mektebi
9	-	120	1	Üsküdar'daki sanâyi mektebi
56	-	958	14	Rüşdiye mektebleri
130	-	4385	65	İbtidâî mektebler
36	220	762	14	Hususî mektebler
178	320	6545	97	[toplam]

Rum İnas Mektebleri

Zapyon ve Pallas ve Yuvakimyon nâmlarıyla ma'rûf Rum inâs mekteblerinin programı Atina Dârülfünûnu programına muvâfık olup şâkirdânın ücretleri ve ağniyâdan Rumların semâhatleri ile idare olunurlar. Tedris olunan mevâd elsine-i ecnebiye ve coğrafya ve riyâziyât ve tarih ve sanâyi ve musiki ve resimdir.

Bu mektebler tarafından i'tâ olunan şehâdetnâmeler Yunan ve Fransa ve İsviçre ve Almanya dârülfünûnlarında kabul olunur.

Memâlik-i Osmaniyye'de Rum mekteblerinde müstahdem muallimeler bu mekteplerden yetişir.

Zikrolunan mektebler Rum Patrikhânesi'nin nezâreti tahtındadırlar.

Rum İnas Mekteblerinin listesidir:

Muallimler	Şâkirdân	Sunûf	Aded	
27	328	8	1	Zapyon
27	147	9	1	Pallas Mektebi
12	172	7	1	Yuvakimyon
30	1306	21	3	âdî mektebler
23	869	32	11	Yüksek mektebler
34	575	58	17	Muhtelit mektebler
52	1240	61	13	Vasat mektebler
14	596	22	8	İbtidâî mektebler
199	5233	218	55	[toplam]

Dersaâdet'te Fransız İnas Mektebleri

Pansiyona De Notr Dam Dö Sion şâkirdânının talim ve terbiyeleri için Dersaâdet'de birinci derecede inâs mektebidir. Bu mektebin fünûn ve riyâziyât ve hikmet ve elsine-i ecnebiye ve sanâyi için başka başka muallimleri bulunmaktadır. Bu mektebler iki aded olup biri Beyoğlu'nda ve diğeri Kadıköyü'ndedir. Rahibeler vasat ve fakir gürûhundan olan kızlara el işleri ve sûzenî ve sair şeyler öğretmektedirler. Rahibelerin mekteblerinde fukarâ çocukları meccânen kabul olunup gündüz yemek dahi verilir.

Madam Dov ve Şafez'in idarelerinde olan inâs mektebindeki tedrisât Notr Dam Sion Mektebi'nde olan tedrise mutâbıkdır.

Mezkûr Mekteblerin listesidir:

Muallimler	Şâkirdân	Sunûf	
30	284	12	Banka altında Pansiyona De Nort Dam
30	150	12	Kadıköyü'nde Pansiyona De Nort Dam
20	300	8	Sen Vinsan Dö Pol rahibelerinin mektebi
22	250	9	Agustin rahibelerinin mektebi
18	280	6	Sen Jozef rahibelerinin mektebi
16	250	11	Madam Dov ve Şafez'in mektebi
136	1514	58	[toplam]

Dersaâdet'te İngiliz İnas Mektebleri

İngiltere Sefâreti'nin taht-ı himayesinde olmak üzere iki aded İngiliz inâs mektebi bulunmaktadır.

Bu mekteplerden biri Madam Bordet Kotesi tarafından Beyoğlu'nda te'sis olunup arsası taraf-ı eşref-i hazret-i Padişahî'den ihsân buyurulmuşdur. Yer bulunmadığı için leylî şâkirdânı çok değildir.

Diğer mekteb bir komitenin taht-ı nezâretinde ve Miss Grabo'nun idaresindedir.

Bu iki mektebin şâkirdânı Londra Dârülmuallimâtı'nın şehâdetnâmesine kesb-i istihkâk için lâzım gelen imtihana hazırlanırlar.

Dersaâdet'te Alman İnas Mektebleri

Bu mektebler kısmen talebeler tarafından verilen ücret ve kısmen Almanya Devleti'nin muâveneti ile idare olunurlar.

Muallimler	Sınıflar	Şâkirdân	Aded	
14	16	150	1	Rüşdiye mektebi
9	6	200	1	İbtidai mektebi
23	22	250	2	[toplam]

Amerika misyonerlerinin Üsküdar'da güzel bir mektebleri bulunup orada kızlara ikinci derecede olan maârif tedris olunur.

Avusturya ve İtalya ve İran ve Bulgar ve Rusya mektebleri mezkûr hükûmetlerin muâvenetleri ile idare olunurlar.

Ermeni Mektebleri

Ermeni Katoliği ve Protestan ve Ermeni mektebleri mezkûr cemaatlerin muâveneti ve iâne-i mahsusa ile idare olunurlar. Bu mektebler âtîde zikr olunur:

Muallimler	Şâkirdân	Sunûf	
72	400	24	Cemaat mektebleri
21	150	7	Rüşdiye mektebleri
60	1030	33	Mahalle mektebleri
60	170	2	Birinci derecede mektebler
77	130	1	rüşdiye
250	1880	67	[toplam]

Musevî Mektebleri

Musevî inâs mektebleri İttifak-ı Umumî-i İsrailî Cemiyeti tarafından verilen iâne ile idare olunup bu cemiyet çocuklara kitab ve kâğıd vermekle beraber fukarâ çocuklarına elbise dahi i'tâ eder.

Cemiyet mekteblerine devam eden çocukların ekseri meccânen tahsil-i maârif etmekdedirler. Program iktizâsınca Fransızca ve İbrani ve Alman lisanlarıyla tarih ve coğrafya ve hesab ve tarih-i tabiî ve hikmet ve kimya ve resim ve şarkı ve dikiş ve el hünerleri tedris olunur. Cemiyet mekteblerinin maksadı fukarâ çocuklarına tedris-i maârif ile el işleri öğretmekdir.

Musevî Mekteblerinin listesi

Meccânen şâkirdân	Muallimler	Ücret veren şâkirdân	
298	8	27	Balat Mektebi
92	4	30	Dağhamamı Mektebi
230	8	60	Galata Mektebi
267	10	36	Hasköy Mektebi
60	6	44	Ortaköy Mektebi
967	36	201	[toplam]

Bunlardan başka ibtidâî olarak bazı hususî Musevî mektebleri dahi vardır.

Cennet-mekân Sultan Mahmud Han hazretlerinin devrinde musiki-şinâs meşhur Donizetti'nin biraderi olan Donizetti'nin taht-ı nezâretinde Musika-i Hümâyûn ilk defa teşkil olundu.

Firdevs-âşiyân Sultan Abdülmecid Han hazretlerinin asrında 1844 tarihinde Gavatelli Paşa Musika-i Hümâyûn'a tayin buyuruldu.

Cennet-mekân Sultan Abdülaziz Han hazretleri Gavatelli Paşa'yı Harem-i Hümâyûn'da bulunan Çerkes câriyelerden bir o[r]kestra teşkiline memur edip mesmû'âtıma göre cennet-mekân müşârünileyh hazretleri ekâbirden bazı zevâtı davet etdiği hâlde seksen câriyeden mürekkeb bir bando musika perde arkasından ehviye-i latife tagannî eder imiş. Ale'l-husus İmparatoriçe Öjeni bu musikaya pekçok mütehayyir olmuşdur.

Şevketli Sultan Abdülhamid Han-ı sâni hazretleri nisvândan mürekkeb bulunan mezkûr o[r]kestrayı lağv ile Musika-i Hümâyûn'u tanzim buyurmuşlardır. Musika-i Hümâyûn'da bazı pek mâhir zevât var ise de bunun için sarf olunan para hakikaten muhayyirü'l-ukûldür. Bu masârıf ile Avrupa'da olduğu gibi gıbta-bahş-ı enâm olacak derecede bir Konservatuvar Dö Müzik te'sis ve bir mükemmel o[r]kestra teşkil olunabilir.

Gerek piyano ve gerek Şark âlât-ı musikiyesinde kesb-i maharet ve mümârese eden bazı hanımlar zikr u beyân olunabilir. Ale'l-husus Hidiv-i esbak İsmail Paşa'nın kerîmesi Emine Hanım ve Halim Paşa'nın ve Hamdi ve Ferid Beylerin ve Vuds Paşa'nın kerimeleri güzel piyano çalarlar.

Zât-ı hazret-i padişahînin kerîme ve hemşîreleri dahi piyanoda maharetle temeyyüz etmişlerdir.

Zaten büyük bir zekâ ibrâz etmiş olan Şark nisvânına dair tatvîl-i makâle lüzum görmeyip bu eser-i nâçizin tanziminde icra etdiğim tedkikâta dahi nazaran isti'dâd-ı şâirâneleri bulunduğunu beyân ederim.

Şark nisvânının fikri tevsî' edildiği hâlde çocuklarına tahsil-i fünûn ve sanayii sevmeyi öğreteceklerine şübhe etmem. Zira ekseriya büyük zâtların rehber ve nâsıhları vâlideleri olduğunu pek güzel biliyorsunuz.

Şark nisvânının maârif hususunda olan hâllerini size beyâna teşebbüs etdim.

Binâberîn şevketli inâyetli Sultan Abdülhamid Han-ı sânî hazretlerinin Dersaâdet belde-i latifesi nisvânının terakkiyâtı için ikdâmât-ı celîlelerine arz-ı şükran zımnında bu büyük kongrede hâzır bulunan maârif-mend nisvânın benimle birleşmelerini arzu ve rica ederim.

Tarih-i tercüme

Fî 7 Ağustos 1309

Mütercimi
Bogos kulları

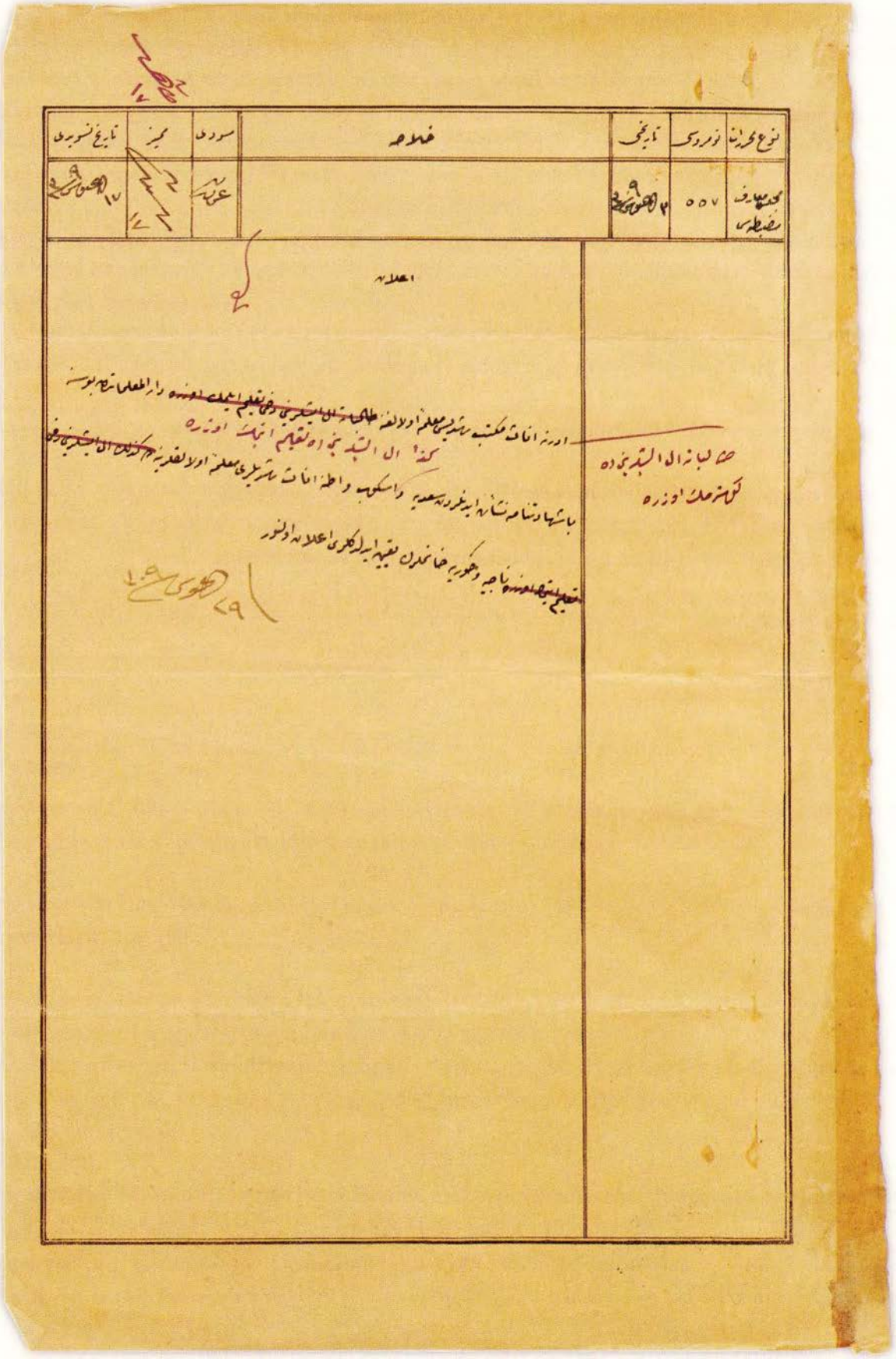

نوع محرراتنا	نومروسی	تاریخی	خلاصه	مسوده	تمیز	تاریخ تسویه
محبت عارف رضا طلعت	٥٥٧	٩ ٢		عربه		١٧

اعلامه

اورنه اناث مکتبه رشدیه معلمه اولانه طاقیاتی ایشتری ویرلمکله اعلامه تحریر اولنمشدر

کذا ال البدیوزده

کذا ال البدیوزده

باشهاد شنامه نشانه ایبلوزده سعدیه واسکوبه واطه اناث ایشتری معلمه اولانه ویرلمکله اعلامه تحریر اولنمشدر

EDİRNE, ADANA VE ÜSKÜP KIZ RÜŞDİYE MEKTEPLERİNE MUALLİME TAYİNİ

Edirne, Adana ve Üsküp Kız Rüşdiye Mekteplerine Dârülmuallimât'tan yeni mezun olan Sadiye, Naciye ve Huriye Hanım'ların tayinleri

10 Eylül 1893

Nev'-i Muharrerât: Meclis-i Maârif Mazbatası
Numarası: 557

İlân

Tâlibâta el işlerini de göstermek üzere Edirne İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallime-i ûlâlığına Dârülmuallimât'dan bu sene bâ-şehâdetnâme neş'et edenlerden Sadiye ve kezâ el işlerini de talim etmek üzere Üsküb ve Adana İnas Rüşdiyeleri muallime-i ûlâlıklarına Naciye ve Huriye Hanım'ların tayin edildikleri ilân olunur.

Fî 29 Ağustos [1]309

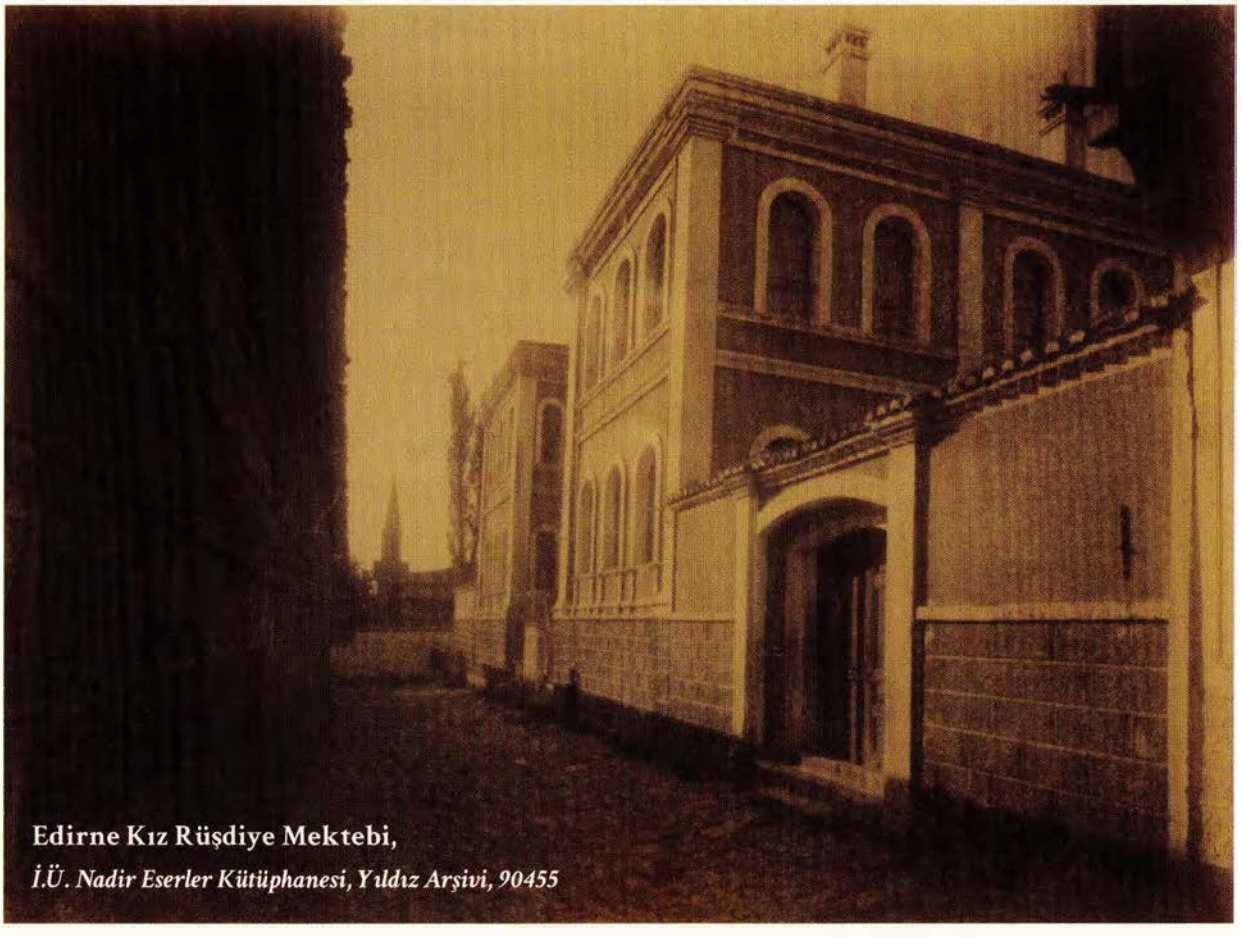

Edirne Kız Rüşdiye Mektebi,
İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Yıldız Arşivi, 90455

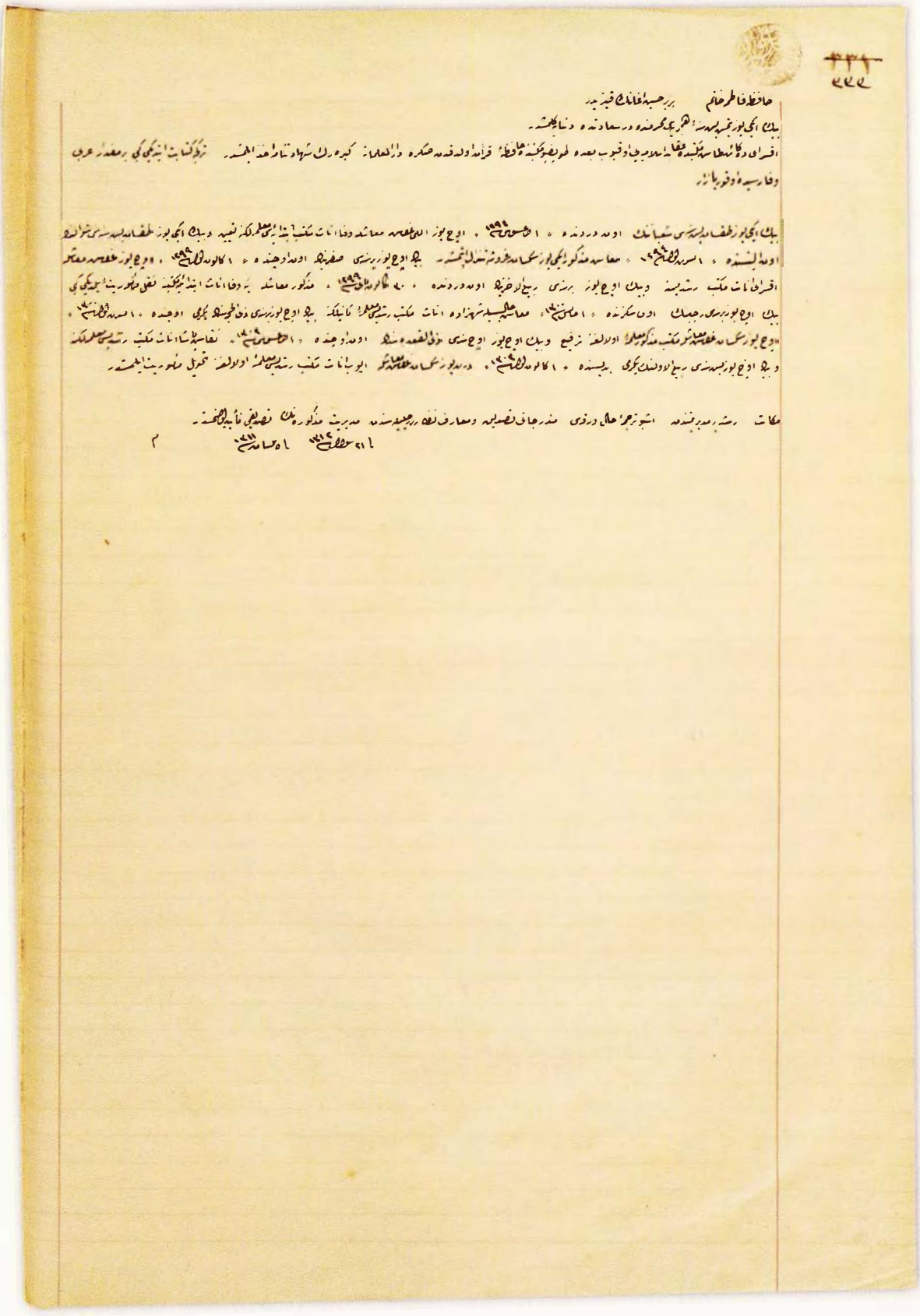

MUALLİME FATMA HANIM'IN SİCİL KAYDI

Dârülmuallimât mezunu olup Vefa, Aksaray, Şehzade ve Nakkaşpaşa inâs mekteplerinde muallimelik yapan Fatma Hanım'ın sicil kaydı

17 Nisan 1895

Hâfıze Fatma Hanım, Berber Hüseyin Ağa'nın kızıdır.

Bin iki yüz yetmiş beş sene-i hicriyesi Muharrem'inde Dersaâdet'de dünyaya gelmişdir. Aksaray'da kâin taş mektebde akâid-i İslâmiyeyi okuyup ba'dehû Topkapı Mektebi'nde hâfıze-i Kur'an olduktan sonra Dârülmuallimât'a girerek şehâdetnâme ahz eylemişdir. Türkçe kitâbet etdiği gibi bir mikdar Arabî ve Farisî de okur-yazar.

Bin iki yüz doksan beş senesi Şaban'ının on dördünde "1 Ağustos 1294" üç yüz elli kuruş maaşla Vefa İnas Mekteb-i İbtidâiyesi muallimeliğine tayin ve bin iki yüz doksan beş senesi Şevval'inin on altısında "1 Teşrîn-i Evvel 1294" maaş-ı mezkûr iki yüz seksen kuruşa tenezzül etmişdir. Bin üç yüz bir senesi Safer'inin on üçünde "1 Kânûn-ı Evvel 1299" üç yüz kuruş maaşla Aksaray İnas Mektebi Rüşdiyesi'ne ve bin üç yüz bir senesi Rebîülâhir'inin on dördünde "30 Kânûn-ı Sânî 1299" mezkûr maaşla yine Vefa İnas İbtidaiye Mektebi'ne nakl-i memuriyet eylediği gibi bin üç yüz bir senesi Receb'inin on sekizinde "1 Mayıs 1300" maaş-ı hâlisiyle Şehzade İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallime-i sânîliğine bin üç yüz bir senesi Zilhicce'sinin yirmi üçünde "1 Teşrîn-i Evvel 1300" üç yüz seksen kuruş maaşla mekteb-i mezkûr muallime-i ûlâlığına terfî' ve bin üç yüz üç senesi Zilkade'sinin on üçünde "1 Ağustos 1302" Nakkaşpaşa İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallimeliğine ve bin üç yüz beş senesi Rebîülevvel'inin yirmi yedisinde "1 Kânûn-ı Evvel 1303" dört yüz seksen kuruş maaşla Eyüb İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallime-i ûlâlığına tahvîl-i memuriyet eylemişdir.

Mekâtib-i Rüşdiye Müdüriyeti'nden işbu tercüme-i hâl varakası mündericâtı tasdik ve Maârif Nezâret-i Celîlesi'nden müdüriyet-i mezkûrenin tasdiki te'yid olunmuşdur.

Fî 21 Şevval 1312 / fî 5 Nisan 1311

Dârülaceze'de halı dokuyan kız çocukları,
BOA YEE.d. 409

İ. DH, 1360/40

DARÜLACEZE'DEKİ KADINLARA DOKUMA SANATI ÖĞRETİLMESİ

Dârülaceze'de bulunan kadınlardan çalışmaya gücü olanlara, halı ve seccade dokuma sanatını öğretmek için Haralambos Efendi ile eşinin ve erkek acezeye de marangozluk sanatını öğretmek için yine acezeden bu sanatda mahir olan Ahmed Ağa'nın istihdam edilmeleri hakkında irâde

1 Ocak 1899

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
2420

Atûfetli efendim hazretleri

Dârülaceze'deki acezeden işe güce muktedir olanlarının münasib sanatlar ile işgâli ve nessaclık san'atının dahi talimi nizamnâme ahkâmından olmasına mebnî halı ve seccade imal ve aceze-i inâsa talim ve irâe eylemek için bu san'atda mahareti olan Haralambos Efendi ile zevcesinin şehrî dört yüz kuruş maaşla istihdamları ve marangozluk san'atında mahareti olduğu anlaşılan acezeden Ahmed Ağa›ya san'at-ı mezkûru diğer aceze-i zükûrdan münasiblerine öğretmek ve çalıştığı günlere mahsus olmak üzere yevmî on kuruş i'tâsı hususuna dair Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi melfûfuyla arz ve takdim olunmuş olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 5 Şaban [1]316 / fî 7 Kânûn-ı Evvel [1]314

Sadrıazam

[İmza]

Rıfat

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Şaban [1]316 ve fî 20 Kânûn-ı Evvel [1]314

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende

Tahsîn

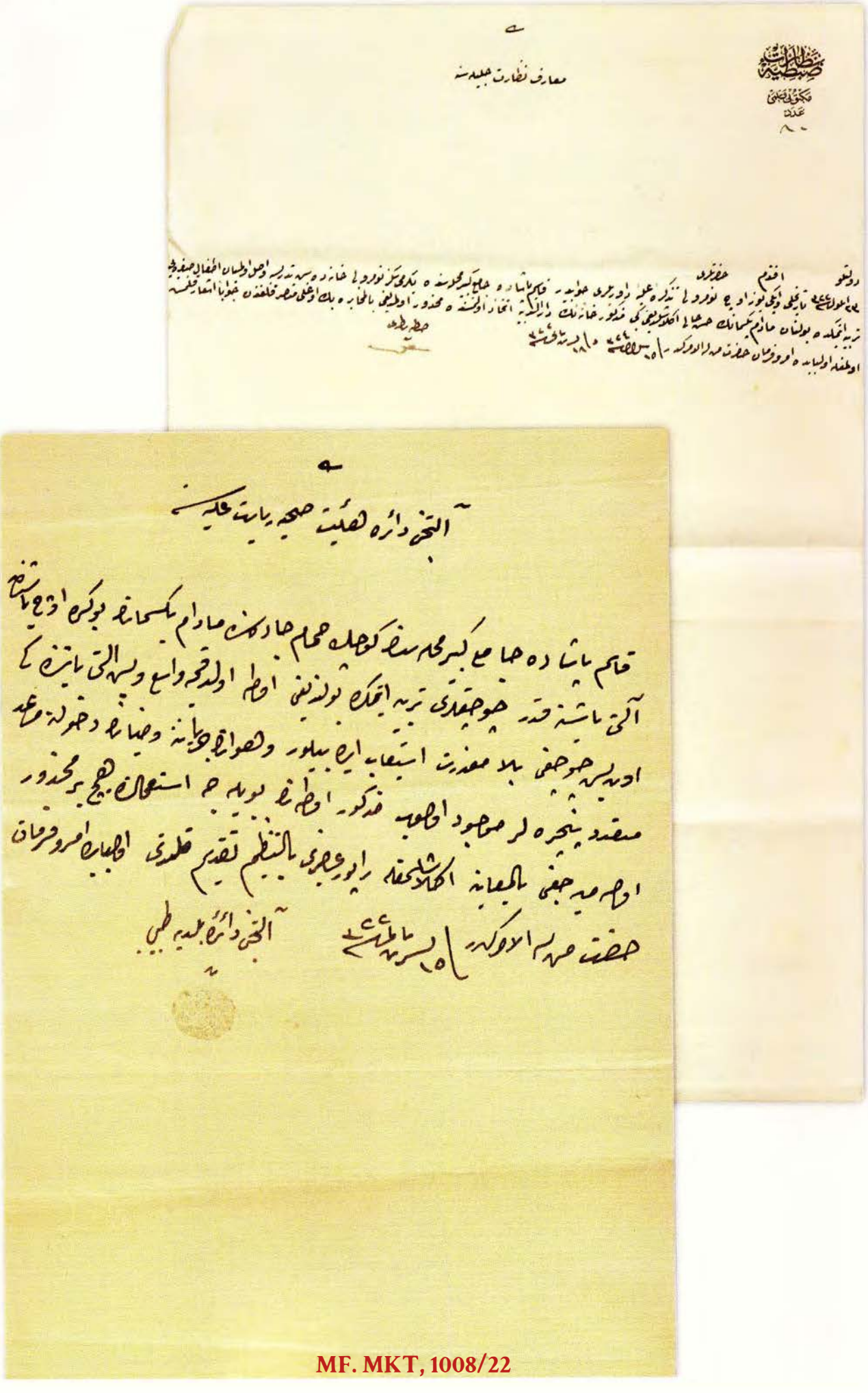

MF. MKT, 1008/22

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARA EĞİTİM VEREN MADAM YEKSİMA'YA RUHSAT VERİLMESİ

Kasımpaşa'da Madam Yeksima'nın üç-altı yaş arası çocukları terbiye etmekte bulunduğu evin dershâne olmak için gerekli sağlık şartlarını taşıdığı anlaşıldığından talep edilen ruhsatnâmesinin verildiği

20 Temmuz 1907

Altıncı Daire Hey'et-i Sıhhiye Riyâset-i Aliyyesi'ne

Kasımpaşa'da Cami-i Kebîr mahallesinin Küçükhamam caddesinde Madam Yeksima'nın bu kere üç yaşından altı yaşına kadar çocukları terbiye etmekde bulunduğu oda oldukça vâsi' ve beş altı yaşındaki on beş çocuğu bilâ- mazeret istî'âb edebilir ve havanın cereyânına ve ziyânın duhûlüne müsaid müte'addid pencereler mevcud olup mezkûr odanın böylece isti'mâlinde hiçbir mahzur olamayacağı bi'l-muayene anlaşılmakla rapor-ı acizî bi't-tanzim takdim kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 15 Teşrîn-i Sânî [1]322

Altıncı Daire-i Belediye Tabibi
[İmza]

***

Zabtiye Nezâreti
Mektubî Kalemi
Aded
80

Maârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

23 Eylül [1]322 tarihli ve iki yüz üç numaralı tezkire-i aliyye-i dâverîleri cevabıdır. Kasımpaşa'da Camii-i Kebîr mahallesinde yirmi sekiz numaralı hânede sinn-i tedrise vâsıl olmayan etfâl-i sagîreyi terbiye etmekde bulunan Madam Yeksima'nın hüsn-i hâli anlaşıldığı gibi mezkûr hânenin dârütterbiye ittihâz olunmasında mahzur olmadığı bi'l-muhabere Beyoğlu Mutasarıflığı'ndan cevaben iş'âr kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 15 Şevval [1]324 ve fî 18 Teşrîn-i Sânî [1]322

Zabtiye Nazırı
[İmza]
Safvet

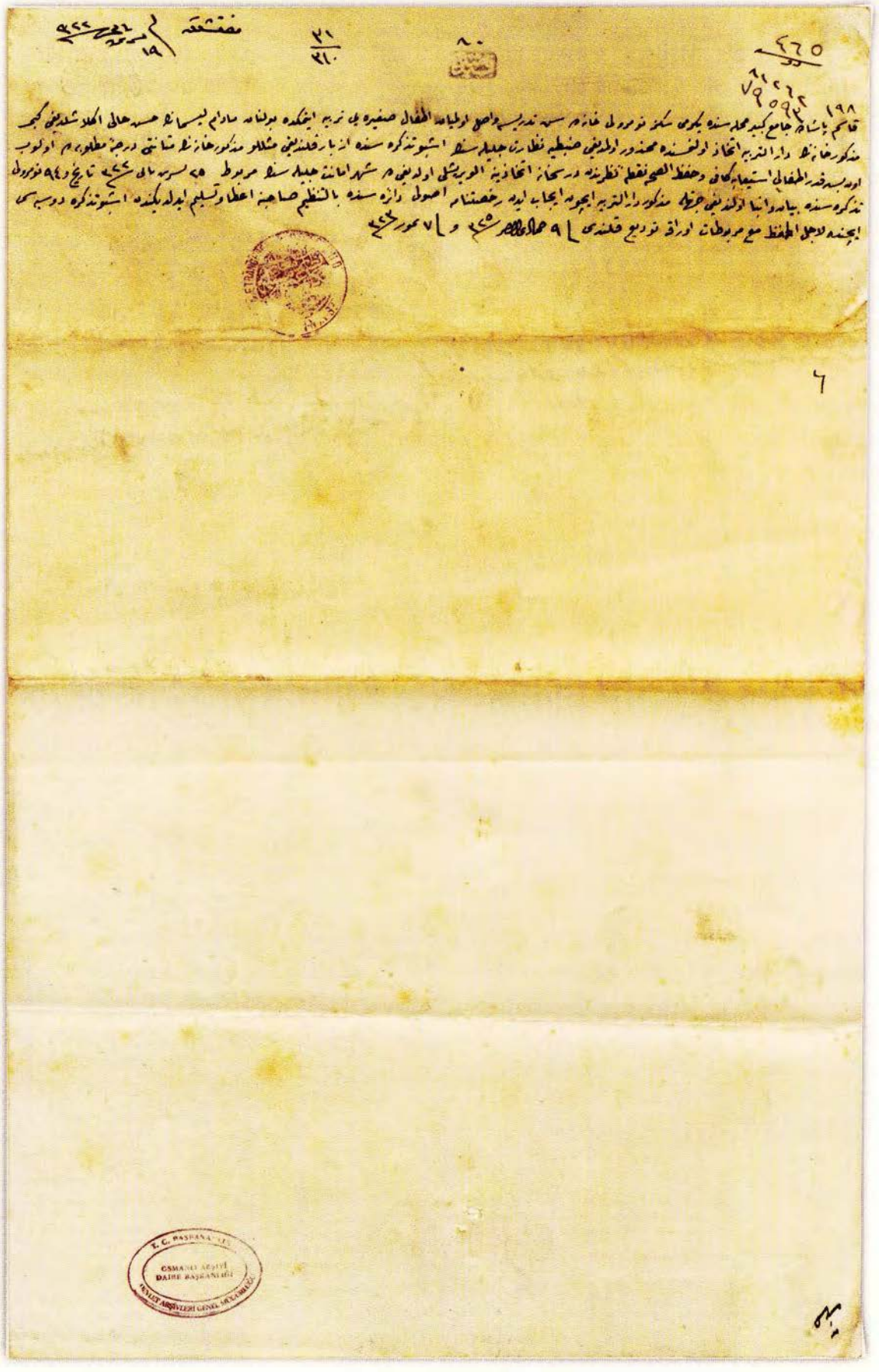

MF. MKT, 1008/22

Kasımpaşa'da Camii-i Kebîr mahallesinde yirmi sekiz numaralı hânede sinn-i tedrise vâsıl olmayan etfâl-i sagîreyi terbiye etmekde bulunan Madam Yeksima'nın hüsn-i hâli anlaşıldığı gibi mezkûr hânenin dârütterbiye ittihâz olunmasında mahzur olmadığı Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nin işbu tezkiresinde izbâr kılındığı misillü mezkûr hânenin metâneti derece-i matlûbede olup on beş kadar etfâli istî'âba kâfi ve hıfzı's-sıhha nokta-i nazarından dershâne ittihâzına elverişli olduğu da Şehremanet-i Celîlesi'nin merbût 25 Teşrîn-i Sânî [1]322 tarihli ve 94 numaralı tezkiresinde beyân ve inbâ olunduğu cihetle mezkûr dârütterbiye için icab eden ruhsatnâme usulü dairesinde bi't-tanzim sahibine i'tâ ve teslim edildiğinden işbu tezkire dosyası içinde li-ecli'l-hıfz maa-merbûtât evraka tevdî' kılındı.

Fî 9 Cemâziyelâhir [1]325 ve fî 7 Temmuz [1]323

[Mühür]

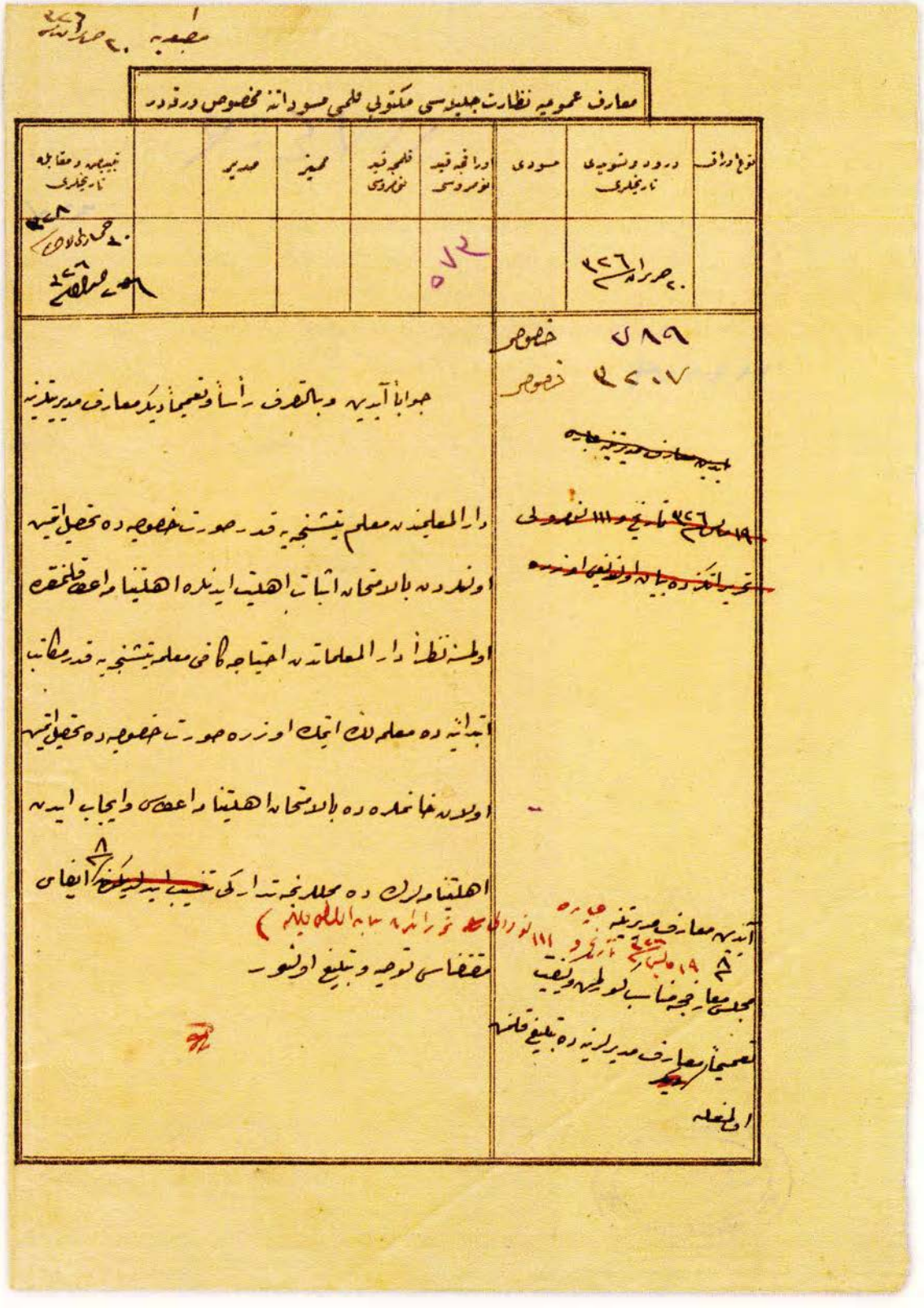

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سی مکتوبی قلمی مسودانه مخصوص ورقه‌در

نوع وراق	ورود وتسویه نمره‌جاری	مسودی	وراقه قید نومروسی	فلچه قید نومروسی	محیر	مدیر		نتیجه ومقابله نمره‌جاری
	٢٠ حزیران ٢٧٦		٥٧٢					٢٠ حزیران ٢٧٦

خصوصی ٧٨٩

خصوصی ٢٧٠٧

جواباً آیده وبالتعرف رأساً وتعمیماً دیکر معارف مدیریتلرینه

دار المعلمینده معلم یتشدیرمک حقنده صورت خصوصیه ده تحصیل اتمیه

اولنلرده بالامتحانه اثبات اهلیت ایتدیکلری اهلیتنامه اعطا قلنمق

اوزره نظارت دار المعلمات‌ده احتیاج کافی معلم یتشدیرمک حقنده مکاتب

ابتدائیه ده معلملک ایچک اوزره صورت خصوصیه ده تحصیل اتمیه

اولنلرده عامله ده بالامتحانه اهلیتنامه اعطاسی وایجاب ایدیه

اهلیتنامه‌لری ده محلدنجه تدارکی تنسیب ایدیلمکله ایفای

مقتضاسی توصیه وتبلیغ اولنور.

آیده معارف مدیریتلرینه

٢٠ حزیران ٢٧٦ تاریخ ١١١ نومرولی

تحریراتنامه‌لرینه جواب

مجلس معارف جه مناسب کورلمیه رق

تعمیماً معارف مدیریتلرینه تبلیغ قلنمشدر

١٩ ایلول ٢٧٦

İLKOKULLARDA MUALLİME OLARAK İSTİHDAM EDİLEN KADINLAR

Dârülmuallimât'dan muallimeler yetişinceye kadar özel tahsil görmüş olan hanımların imtihanla iptidai mekteplerinde muallime olarak istihdam edilmeleri

9 Temmuz 1910

Maârif-i Umumiye Nezâret-i Celîlesi Mektubî Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır Hususî 789/3207

Cevaben Aydın ve bi't-tasarruf re'sen ve ta'mimen diğer Maârif müdüriyetlerine

Dârülmuallimîn'den muallim yetişinceye kadar suret-i hususiyede tahsil etmiş olanlardan bi'l-imtihan isbat-ı ehliyet edenlere ehliyetnâme i'tâ kılınmakda olmasına nazaran Dârülmuallimât'dan ihtiyaca kâfi muallime yetişinceye kadar mekâtib-i ibtidâiyede muallimelik etmek üzere suret-i hususiyede tahsil etmiş olan hanımlara da bi'l-imtihan ehliyetnâme i'tâsı ve icab eden ehliyetnâmelerin de mahallerince tedariki Meclis-i Maârifce münasib görülmüş ve keyfiyet ta'mimen Maârif müdürlerine de tebliğ kılınmış olmakla muktezâsı tavsiye ve tebliğ olunur.

Aydın Vilâyeti'ne ibare: 19 Mayıs [1]326 tarih ve 1111 numaralı tahrirâtlarda beyân olunduğu vechile

Fî 30 Cemâziyelâhir [1]328 / fî 26 Haziran [1]326

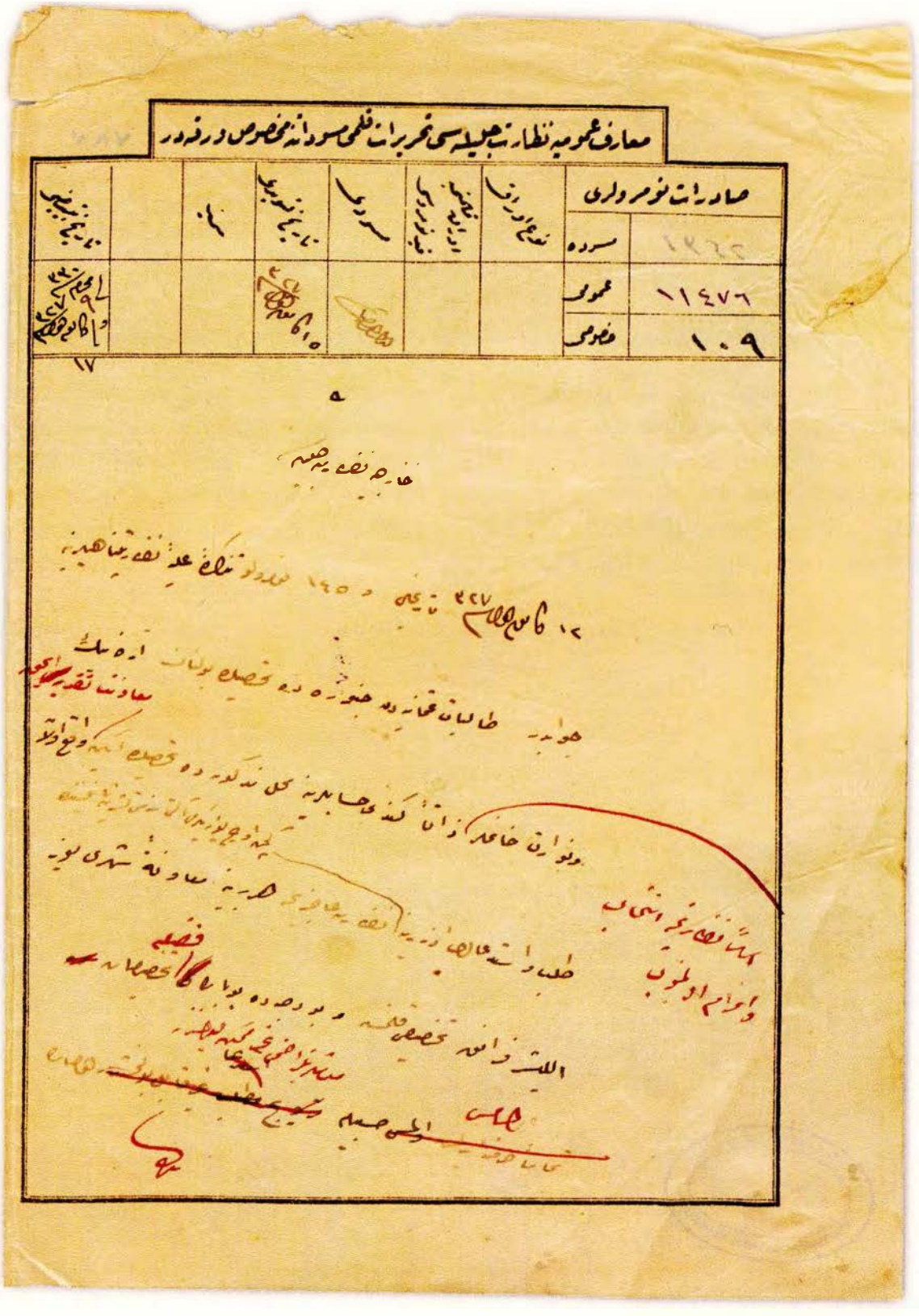

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سی تحریرات قلمیه مسوده‌سنه مخصوص ورقه‌دور

صادرات نومروللری	
مسوده	١٤٢٢
عمومی	١١٤٧٦
خصوصی	١٠٩

TAHSİL İÇİN CENEVRE'DE BULUNAN İKİ GAYRIMÜSLİM KADINA MAAŞ TAHSİSİ

Kendi imkânları ile tahsil için Cenevre'ye giden Aranik ve Nevaret adlı hanımlara maaş tahsis edilmesi

30 Aralık 1911

Maârif-i Umumiye Nezâret-i Celîlesi Tahrirât Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır

Harici ye Nezâret-i Celîlesi'ne

12 Kânûn-ı Evvel [1]327 tarihli ve 145 numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîlerine cevabdır. Tâlibât-ı Osmaniyye'den Cenevre'de tahsilde bulunan Aranik ve Nevaret Hanım'lar esasen nezâretçe intihâb ve i'zâm olunmayıp zaten kendi hesablarına mahall-i mezkûrda tahsilde iken muâvenet-i nakdiye için vâki olan taleb ve istid'âları üzerine geçen üç yüz yirmi altı senesi Teşrîn-i Sânî'sinde nezâret-i acizîce her birine muâveneten şehrî yüz ellişer frank tahsis kılınmış ve bütçede bu bâbda fazla tahsisat olmaması hasebiyle maaşlarının zammı gayr-ı mümkün bulunmuşdur ol bâbda.

Fî 9 Muharrem [1]330 ve fî 17 Kânûn-ı Evvel [1]327

معارف عمومیه نظارتی ——— دائره‌سنه مخصوص مسوده

دوسیه اولیاتی

دارالفنون و دارالمعلمین عالیه مدرس و معلمارینه
ارباب اختصاص طرفندن
دارالفنون قونفرانس صالونندہ
مأخذه مخصوص درسلر

مطبعهٔ عامره — استانبول
١٣٢٩

DÂRÜLFÜNÛN'DA HANIMLARA MAHSUS KONFERANSLAR

Dârülfünûn Konferans Salonu'nda hanımlar için dersler verileceğinin ilânı ve derslerin kimler tarafından verileceğini gösterir ders programı

4 Şubat 1914

Dârülfünûn ve Dârülmuallimîn-i Âliye müderris ve muallimleriyle erbâb-ı ihtisası tarafından hanımlara mahsus olmak üzere konferanslar verilmesi bi't-tensîb bu bâbda tanzim edilen programdan bir nüshası leffen savb-ı alîlerine ba's ü tesrîb kılınmış ve istifade-yi âmmeyi mûcib olacak böyle bir hizmeti kabul buyuracakları derkâr bulunmuş olduğundan eyyâm-ı muayyenesinde lutfen Dârülfünûn Konferans Salonu'nu teşrifle neşr ü ifâzâ-i ilm ü ma'rifete bezl-i himmet buyurmaları* rica olunur efendim.

* tasarruf: ve bi'l-vesile te'yid-i ihtiramât olunur ol bâbda[1].

Fî 8 Rebîülevvel [1]332 ve fî 22 Kânûn-ı Sânî [1]329

***

(Önyüz)

Dârülfünûn ve Dârülmuallimîn-i Âliye müderris ve muallimleriyle

erbâb-ı ihtisas tarafından

Dârülfünûn Konferans Salonu'nda

Hanımlara mahsus dersler

Matbaa-i Âmire-İstanbul

1329

[1] Tasarruf kısmı ikisinden birisini yazması için mektubu yazan kişinin tercihine bırakılmıştır.

	زوالی ساعت برنجی درس ۲ — ۳	زوالی ساعت ایکنجی درس ۳٫۱۵ — ۴٫۱۵
جمعه ایرتسی	أل ایشلری : بالمناوبه نیز صناوع مکتبی مدیرومی عادموازل قلفایر ایله دارالفنون ودارالمعلمین فن تربیه معلمی اسماعیل حقی بك	جمعه ایرتسی — تاریخ : دارالمعلمین عالیه تاریخ معلمی احسان بك ✕
پازار ایرتسی	حفظ الصحهٔ عمومیه ونسائیه وایلك طبابت : حصیه مدیر عمومیسی و طب فاکولتهسی مدرسلرندن بسیم عمر پاشا	پازار ایرتسی — ادارهٔ بدنیه واقتصاد : مؤلفین عثمانیه‌دن دارالشفقه مدیر معاونی احمد جواد بك ✕
چهارشنبه	هیئت : معارف نظارت جلیله‌سی مستشاری و دارالفنون مدیر عمومیسی صالح ذکی بك افندی	چهارشنبه — معلومات فنیه : معارف عمومیه ناظر اسبق دارالفنون مدرسلرندن سعید بك افندی حضرتلری
پنجشنبه	حقوق نسوان : دفتر خاقانی ناظری دارالفنون مدرسلرندن محمود اسعد افندی حضرتلری	پنجشنبه — فن تربیه : دارالفنون و دارالمعلمین فن تربیه معلمی اسماعیل حقی بك ✕

وفیز ضایعی یکن صنیعه

یالکز پنجشنبه کونلری برنجی درس زوالی ساعت ۱۲٫۳۰ ده درسلره کائون ثانینك یکرمی بشنجی جمعه ایرتسی کونندن اعتباراً باشلانیله‌جق‌در.

وایکنجی درس ۲٫۱۵ ده باشلایه‌جق‌در.

مطبعهٔ عامره

(Arka yüz)

Zevâlî saat Brinci ders 2-3		Zevâlî saat İkinci ders 3.15-4.15	
El işleri: Bi'l-münâvebe Kız Sanâyi Mektebi Müdiresi Madmazel Kafmayer ile Dârülfünûn ve Dârülmuallimîn fenn-i terbiye muallimi İsmail Hakkı Bey	Cumartesi	Tarih: Dârülmuallimîn-i Âliye tarih muallimi İhsan Bey	Cumartesi
Hıfzıssıhha-i umumiye ve nisâiye ve ilk tabâbet: Sıhhiye müdür-i umumîsi ve Tıb Fakültesi müderrislerinden Besim Ömer Paşa	Pazartesi	İdare-i beytiye ve iktisad: Müellifîn-i Osmaniyyeden Dârüşşafaka müdür muâvini Ahmed Cevad Bey	Pazarrtesi
Hey'et: Maârif Nezâret-i Celîlesi müsteşarı ve Dârülfünûn müdür-i umumîsi Sâlih Zeki Beyefendi	Çarşamba	Malumât-ı fenniye: Maârif-i Umumiye Nazır-ı esbakı Dârülfünûn müderrislerinden Sâ'id Beyefendi hazretleri	Çarşamba
Hukuk-ı Nisvân: Defter-i Hakanî Nazırı Dârülfünûn müderrislerinden Mahmud Esad Efendi hazretleri	Perşembe	Fenn-i Terbiye: Dârülfünûn ve Dârülmuallimîn fenn-i terbiye muallimi İsmail Hakkı Bey	Perşembe
Kız Sanâyi Mektebi Müdüriyeti'ne			
Yalnız Perşembe günleri birinci ders zevalî saat 12.30 da ve ikinci ders 2.15 de başlayacaktır.		Derslere Kânûn-ı Sânî'nin yirmi beşinci Cumartesi gününden itibaren başlanılacaktır.	

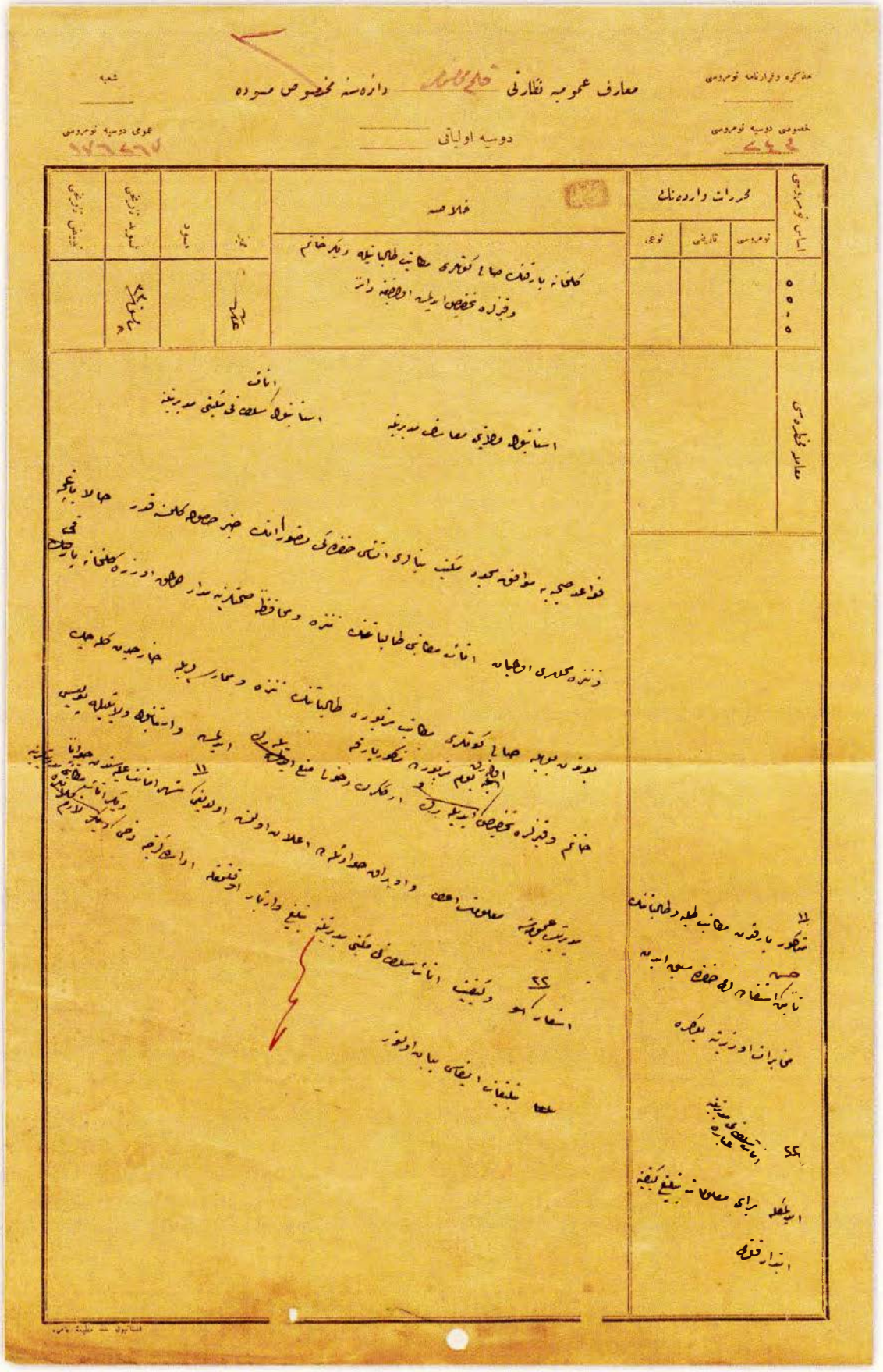

GÜLHANE PARKI'NIN SALI GÜNLERİ KIZ ÖĞRENCİLER İLE HANIMLARA TAHSİSİ

Gülhane Parkı'nın Salı günleri, standartlara uygun yeni mektep binaları inşa edilinceye kadar bahçe ve gezinti mahalleri olmayan kız mektepleri öğrencileriyle dışarıdan gelecek hanımlara tahsis edilmesi

21 Mayıs 1914

Maârif-i Umumiye Nezâreti Kalem-i Mahsus Dairesi'ne Mahsus Müsvedde

Hulâsa: Gülhâne Parkı'nın Salı günleri mekâtib tâlibâtıyla diğer hanım ve kızlara tahsis edilmiş olduğuna dair

İstanbul Vilâyeti Maârif Müdüriyetiyle İstanbul İnas Sultanî Mektebi Müdüriyeti'ne

Kavâ'id-i sıhhiyeye muvâfık mücedded mekteb binaları inşası hakkındaki tasavvurâtın hayyiz-i husûle gelmesine kadar hâlâ bahçe ve tenezzüh mahalleri olmayan inâs mekâtibi tâlibâtının tenezzüh ve muhafaza-i sıhhatlerine medâr olmak üzere Gülhâne Parkı bundan böyle Salı günleri mekâtib-i mezbûre tâlibâtının tenezzüh ve mümâreseleriyle haricden gelecek hanım ve kızlara tahsis olunarak yevm-i mezbûrda mezkûr parka erkeklerin duhûlü men' edilmiş ve İstanbul Vilâyetiyle Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne malumât i'tâ ve evrak-ı havadisle ilân olunmuş olduğu mezkûr parkdan mekâtib talebe ve tâlibâtının te'min-i hüsn-i istifadeleri hakkında sebk eden muhaberât üzerine bu kere Şehremânet-i Aliyyesi'nden cevaben iş'âr* ve keyfiyet İnas Sultanî Mektebi Müdüriyeti'ne tebliğ ve izbâr olunmakla idarenizce dahi diğer inâs mekâtibi müdüriyetlerine tebligât ifası beyân olunur.

Fî 8 Mayıs [1]330

İnas Sultanî Müdüriyeti'ne ibare

*edilmekle berâ-yı malumât tebliğ-i keyfiyete ibtidâr kılındı.

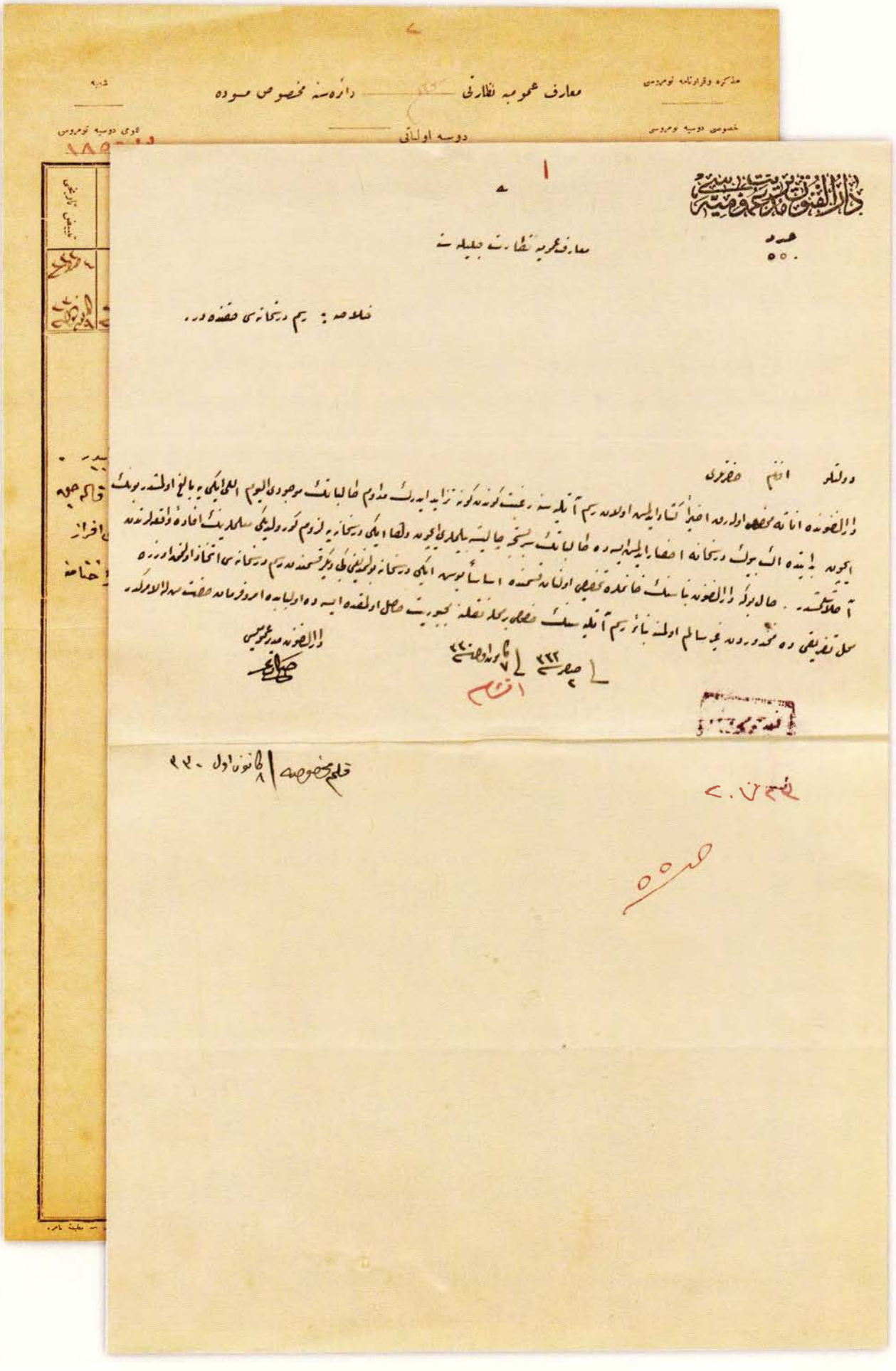

MF. MKT, 1204/18

DÂRÜLFÜNÛN'DA HANIMLAR İÇİN AÇILAN RESİM ATÖLYESİ

Dârülfünûn'da hanımlar için açılan resim atölyesi çok rağbet gördüğünden yeni bir yer tahsis edilmesi talebinde bulunulduğu, ancak nakilleri sözkonusu olan bazı mektep binalarından birinde hanımlara mahsus resim atölyesi ayrılması düşünüleceğinden şimdilik mevcut durumun devam ettirilmesi gerektiğine dair

22 Aralık 1914

Dârülfünûn Müdüriyet-i Umumiyesi
Aded
550

Maârif-i Umumiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Hulâsa: Resim dershânesi hakkındadır.

Devletli efendim hazretleri

Dârülfünûn'da inâsa mahsus olarak ahîren küşâd edilmiş olan resim atölyesine rağbet günden güne tezâyüd ederek müdâvim tâlibâtın mevcudu el-yevm elli ikiye bâliğ olmuşdur. Bunun için bidâyetde en büyük dershâne ihzâr edilmiş ise de tâlibâtın serbestçe çalışabilmeleri için daha iki dershâneye lüzum görüldüğü muallimlerinin ifade-i vâkı'alarından anlaşılmışdır. Halbuki Dârülfünûn binasının hanımlara tahsis olunan kısmında esasen boş iki dershâne bulunmadığı gibi diğer kısmından resim dershânesi ittihâz olunmak üzere mahal tefrîki de mahzurdan gayr-ı sâlim olmasına binâen resim atölyesinin hususî bir mahalle nakline mecburiyet hâsıl olmakda ise de ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 2 Safer [1]333 / fî 7 Kânûn-ı Evvel [1]330

Dârülfünûn Müdür-i Umumîsi
[İmza]

***

Maârif-i Umumiye Nezâreti Kalem-i [Mahsus] Dairesi'ne Mahsus Müsvedde

Dârülfünûn Müdüriyet-i Umumiye-i Aliyyesi'ne

7 Kânûn-ı Evvel [1]330 tarih ve beş yüz elli numaralı tezkire-i aliyyeleri cevabıdır.

Şu günlerde nakilleri icra edilmekde bulunan bazı mekâtib binalarından boş kalacak olan bir münasibinin dahilindeki dershânelerden hanımlar için de resim atölyesi ifrâz ve ittihâzı ciheti düşünülmek üzere mekâtib-i mezkûre nakliyâtı muamelesinin hitâmına kadar hâl-i hâzırın idamesi zarurî bulunmakla ol bâbda.

Fî 4 Safer [1]333 / fî 9 Kânûn-ı Evvel [1]330

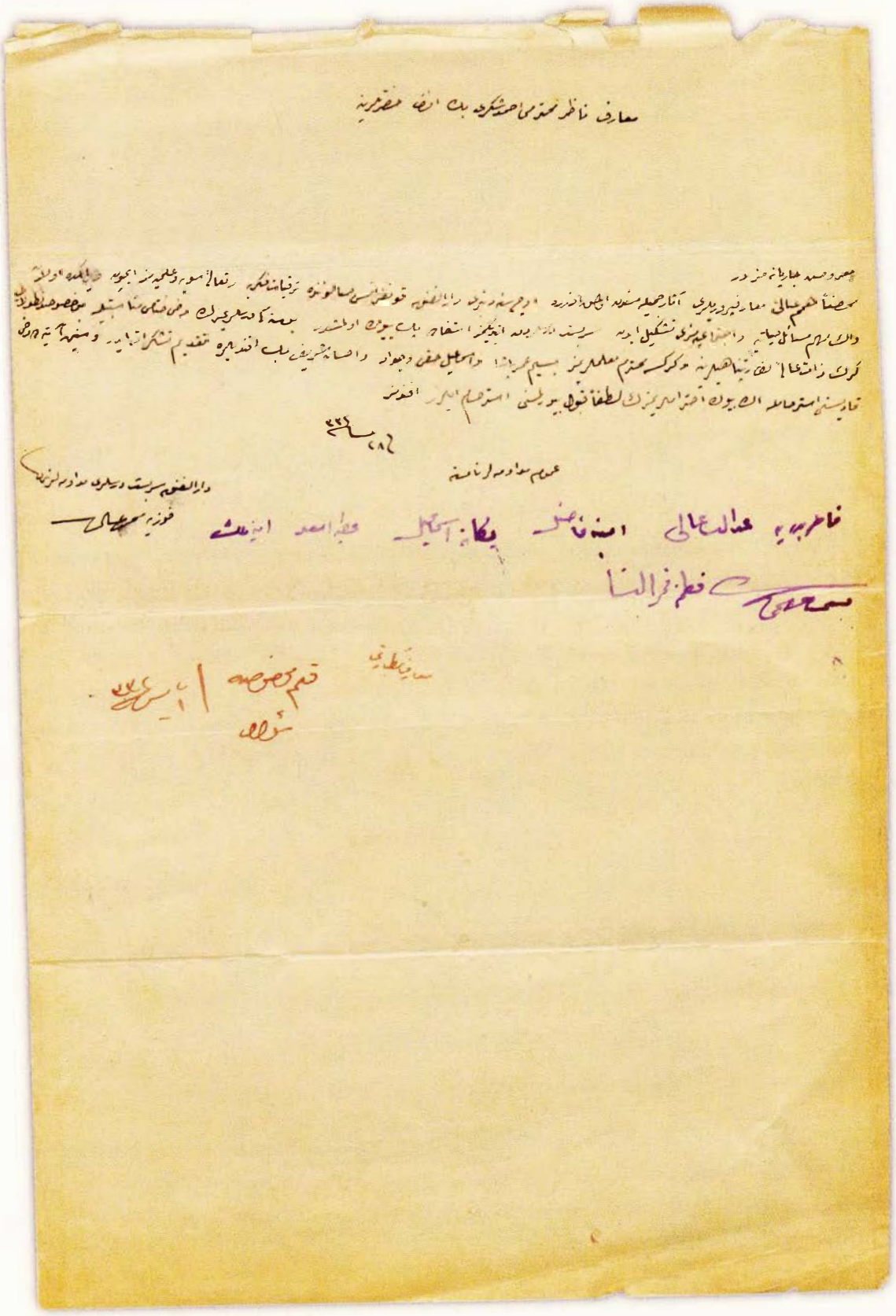

DÂRÜLFÜNÛN'DA HANIMLARA YÖNELİK DÜZENLİ SERBEST KONFERANSLAR İÇİN TEŞEKKÜR

Dârülfünûn Konferans Salonu'nda hanımlara verilmekte olan serbest derslerden memnun kaldıklarına ve bu derslerin ileriki senelerde de devam etmesini arzu ettiklerine dair bazı hanımların Maârif Nazırına teşekkür yazısı

11 Mayıs 1916

Maârif Nazır-ı muhteremi Ahmed Şükrü Beyefendi hazretlerine

Ma'rûz-ı câriyânemizdir

Mahzân himem-i âlî-i maârif-perverîleri âsâr-ı cemilesinden olmak üzere üç seneden beri Dârülfünûn konferans salonunda terakkiyât-ı fikriye ve teâlî-i seviye ve ilmiyemiz için verilmekde olan ve en mühim mesâil-i hayatiye ve ictimâiyemizi teşkil eden serbest derslerden etdiğimiz istifade pek büyük olmuştur. Bu seneki derslerimizin dahi hitâmı münasebetiyle bu hususdan dolayı gerek zât-ı âlî-i nezâret-penâhîlerine ve gerekse muhterem muallimlerimiz Besim Ömer Paşa ve İsmail Hakkı ve Cevad ve İhsan Şerif Beyefendilere takdim-i teşekkürât eder ve sinîn-i âtiyede dahi temâdîsini istirhâmla en büyük ihtirâmlarımızın lütfen kabul buyurulmasını istirhâm eyleriz efendimiz.

Fî 28 Nisan [1]332

Umum müdâvimeler nâmına

Dârülfünûn serbest dersleri müdâvimelerinden Fevziye Mehmed Ali	Emine Melek	Atiye Esad	Yegâne İsmail	Emine Fazıl
Adalet Ali	Fatma Bedriye	Fatma Fahrünnisâ	Nesime Fehmi	

Maârif Nezâreti Kalem-i Mahsus'a sual

Fî 1 Mayıs 1]332

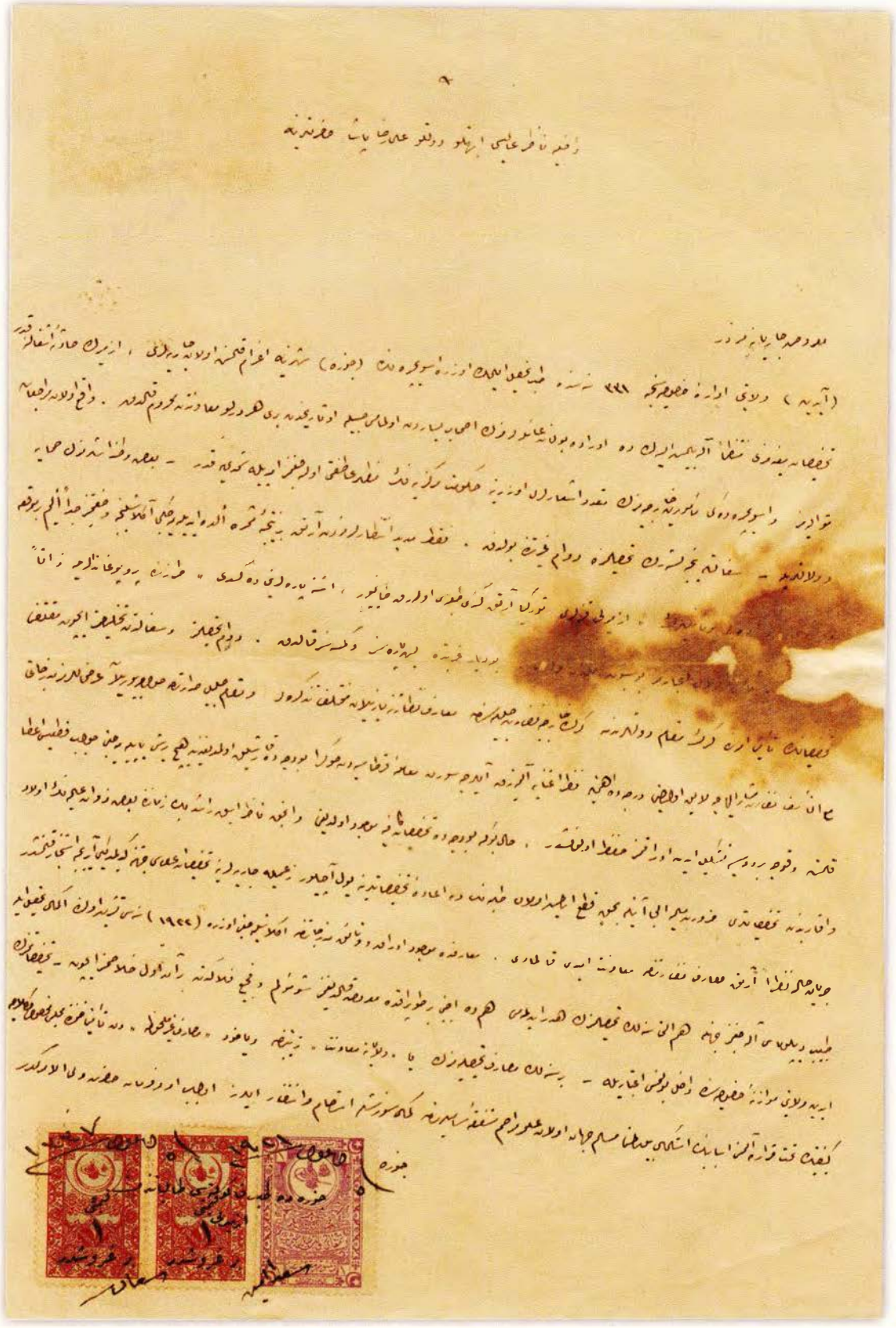

İSVİÇRE'DE TIP TAHSİLİ YAPAN HANIMLAR

Aydın Valiliği tarafından İsviçre'nin Cenevre şehrine tıp tahsil etmek üzere gönderilen Suad Mahmud ve Süeda Emin Hanımların tahsil masraflarının ödenmesi ve bu iki hanımın konu ile ilgili arzuhâlleri

27 Temmuz 1922

Dahiliye Nâzır-ı Âlîsi übbehetli devletli Ali Rıza Paşa hazretlerine

Ma'rûz-ı câriyânemizdir ki

Aydın Vilâyeti İdare-i Hususiyesince [1]331 senesinde tıb tahsil etmek üzere İsviçre'nin Cenevre şehrine i'zâm kılınmış olan câriyeleri, İzmir'in hâdise-i işgaline kadar tahsisât-ı muayyenemizi muntazaman alabilmiş isek de orada bulunan ailelerimizin ashâb-ı yesârdan olmaması hasebiyle o tarihden beri her türlü muâvenetden mahrum kaldık. Vâki olan müracaat-ı mütevâliyemiz ve İsviçre'deki memurîn-i hariciyemizin müte'addid iş'ârları üzerine hükûmet-i merkeziyenin mazhar-ı âtıfeti olacağımız ümidiyle şimdiye kadar -bazı vatandaşlarımızın himaye ve delâletleriyle- sefaletle pençeleşerek tahsilimize devam gayretinde bulunduk. Fakat medîd intizârlarımızdan artık bir netice-i semere elde edilemeyeceği anlaşılınca vaziyetimiz cidden elîm bir mevki'e [dönüştü.] Buradaki Yunânîlerin "İzmirli kızları Türkiye artık kendi talebesi olarak tanımıyor, işte paralarını da kesdi." tarzında propagandalar ile zaten [zedelenmeye] başlamış olan itibarımız büsbütün haleldâr oldu. Bu diyar-ı gurbetde beş parasız ve kimsesiz kaldık. Devam-ı tahsilimiz ve sefaletden tahlîsimiz için muktezî tahsisâtın te'mini emrinde gerek makam-ı devletlerinden gerek Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden Maârif Nezâreti'ne yazılan muhtelif tezkireler ve makam-ı celîl-i Sadâret'den havale buyurulan arzuhâllerimiz mündericâtı maa't-teessüf nezâret-i müşârunileyhâca lâyık olduğu derecede ehemmiyetle nazar-ı itinaya alınmayarak aylarca süren muamele-i kırtasiyeden sonra bütçede karşılık olmadığından hiçbir şey yapılamayacağı cevab-ı kat'îsi i'tâ kılınmış ve koca bir dosya teşkil eden evrakımız hıfz olunmuşdur. Halbuki bütçede tahsisât-ı kâfiye mevcut olduğu ve ancak nâzır-ı esbak Raşid Bey zamanında bazı zevât-ı âliyenin evlâd ve ekâribinden tahsisatları zaruret-i maliye ilcaâtıyla bi-hakkın kat' edilmiş olan talebenin de iade-i tahsisatlarına yol açılır zu'muyla câriyelerine tahsisât i'tâsı cihetine gidilmediği ayrıca istihbâr kılınmışdır. Cereyân-ı hâle nazaran artık Maârif Nezâreti'nden muâvenet ümidi kalmadı. Maârif'de mevcud evrak ve vesâik mündericâtından anlaşılacağı üzere 1922 senesi Teşrîn-i Evvel'inde ikmâl-i tahsil ile tabib diploması alacağımız cihetle hem altı senelik tahsilimizin heder edilmemesi hem de ecnebi bir toprakda ma'rûz kaldığımız şu müellim ve feci felâketden bir an evvel halâsımız için -tahsisâtımızın Aydın Vilâyeti muvâzene-i hususiyesinde dahil bulunması itibarıyla- bir senelik masârıf-ı tahsiliyemizin ya "vilâyâta muâvenet" tertibinden veyahud "masârıf-ı gayr-ı melhûze" den te'mini zımnında Meclis-i Mahsus-ı Vükelâca keyfiyetin taht-ı karara alınması esbâbının istikmâl buyurulmasını müsellem-i cihan olan ulüvv-i merâhim-i şefkat-i sâmîlerinden kemâl-i şûzişle istirhâm ve intizâr eyleriz. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Cenevre fî 5 Eylül 1337 / fî 5 Eylül 1337

Cenevre'de Tıb Fakültesi Tâlibâtından
İzmirli

Süeda Emin

Suad Mahmud

***

Dahiliye Nâzır-ı Âlîsi devletli fehâmetli Ali Rıza Paşa hazretlerine

Ma'rûz-ı câriyânemizdir:

Evvel emirde hakk-ı câriyânemizde ibzâl buyurulan lutf-ı âlî-i veliyy-i ni'amîlerinden dolayı teşekkürât-ı bî-nihâyemizi takdim ile kesb-i mübâhât eyleriz. Geçen sene vâki olan istirhâmâtımız nezd-i sâmî-i fahîmânelerinde karîn-i kabul olarak [1]337 senesine aid masârıf-ı tahsiliyemizin İstanbul Vilâyeti bütçesinden te'min ve irsâline inâyet buyurulmuşdur. Ancak İsviçre kambiyosunun pek yüksek olması hasebiyle beherimize isabet eden senedi üç yüz frank râddesinde bir para ile bu memleketde ne derece müşkilâtla yaşanacağı nezd-i sâmîlerinde müberhendir. Maamâfih câriyeleri bu mikdarı istishâr etmiyoruz. Zira geçen sene hiçbir tarafdan muâvenet göremediğimiz hengâmlarda ma'rûz kaldığımız ahvâl bizi hayatın her türlü ıztırap ve mahrumiyetleriyle ünsiyet peydâ etdirmiş olduğundan hükûmet-i müşfikamızın şu suretle bizim gibi gurbetzede ve kimsesiz biçarelere [yırtık] muâveneti giran-bahâ bir hazine gibi telakki eylemiş olmakla beraber azîm kambiyo farkı dolayısıyla mebâliğ-i mürsele bir senelik pansiyon kiralarımız ile ufak tefek borçlarımıza bile [yırtık] mukaddemâ Bern Sefâret-i Seniyyesi'nden dahi arz ve iş'âr olunduğu üzere bu sene nihayetlerine doğru tahsilimizi ikmâl ile tabibe olarak vatanımıza avdet ed[eceğiz]. Sene-i sâbıkada olduğu misillü 1338 senesi için de tahsisâtımızın irsâli hususunun icab edenlere emr u tebliğ buyurulmasını hâk-i pây-ı sâmî-i efhamîlerine yüz sürerek istirhâm ve niyaza mütecâsir olduk. Her hâlde lutf u âtıfet-i veliyy-i ni'amîlerine muntazar bulunduğumuz ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimiz [hazretlerinindir.

Fî 5 Mart 1338

İsviçre'nin Cenevre şehrinde Tıb Fakültesi tâlibâtından ve İzmir İdare-i Hususiyesince li ecli't-tahsil 1331 senesinde İsviçre'ye i'zâm edilmiş olan İzmirli câriyeleri

Suad Mahmud

Süeda Emin

***

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Nâzır Vekili Sâlih Paşa Hazretlerinden

İstanbul Vilâyet-i Aliyyesi'ne

3 Temmuz [1]338 tarihli ve 2320/308 numaralı tezkire-i aliyyelerine cevabdır.

Aydın Vilâyeti İdare-i Hususiyesince tabâbet tahsil etmek üzere Cenevre'ye i'zâm edilmiş olan Suad Mahmud ve Süeda Emin Hanım'ların masârıf-ı tahsiliyesi için Hazine-i Celîle'den i'tâ olunan iki bin beş yüz liranın karşılık ittihâzıyla vilâyet-i aliyyelerinin sene-i hâliyede mer' î olan üç yüz otuz yedi senesi masârıf-ı âdiye bütçesinin yirmi yedinci faslına o mikdar meblağın ilâvesi hususuna bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî şeref-müte'allik buyurularak suret-i masaddaka leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olduğu siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 27 Temmuz [1]338

Kadın Mahkumlar,
BOA FTG.f 281

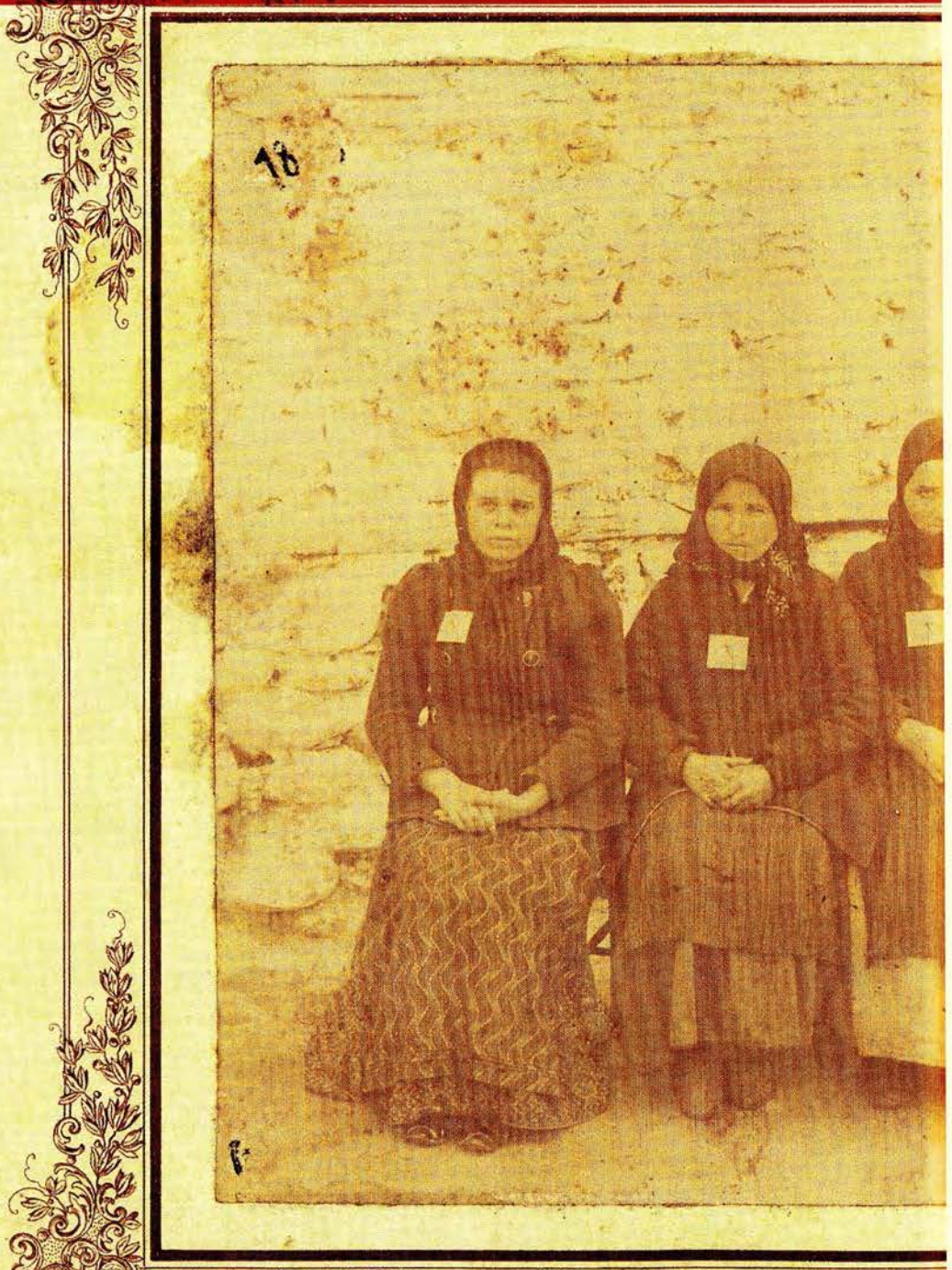

KADIN, SUÇ VE CEZA

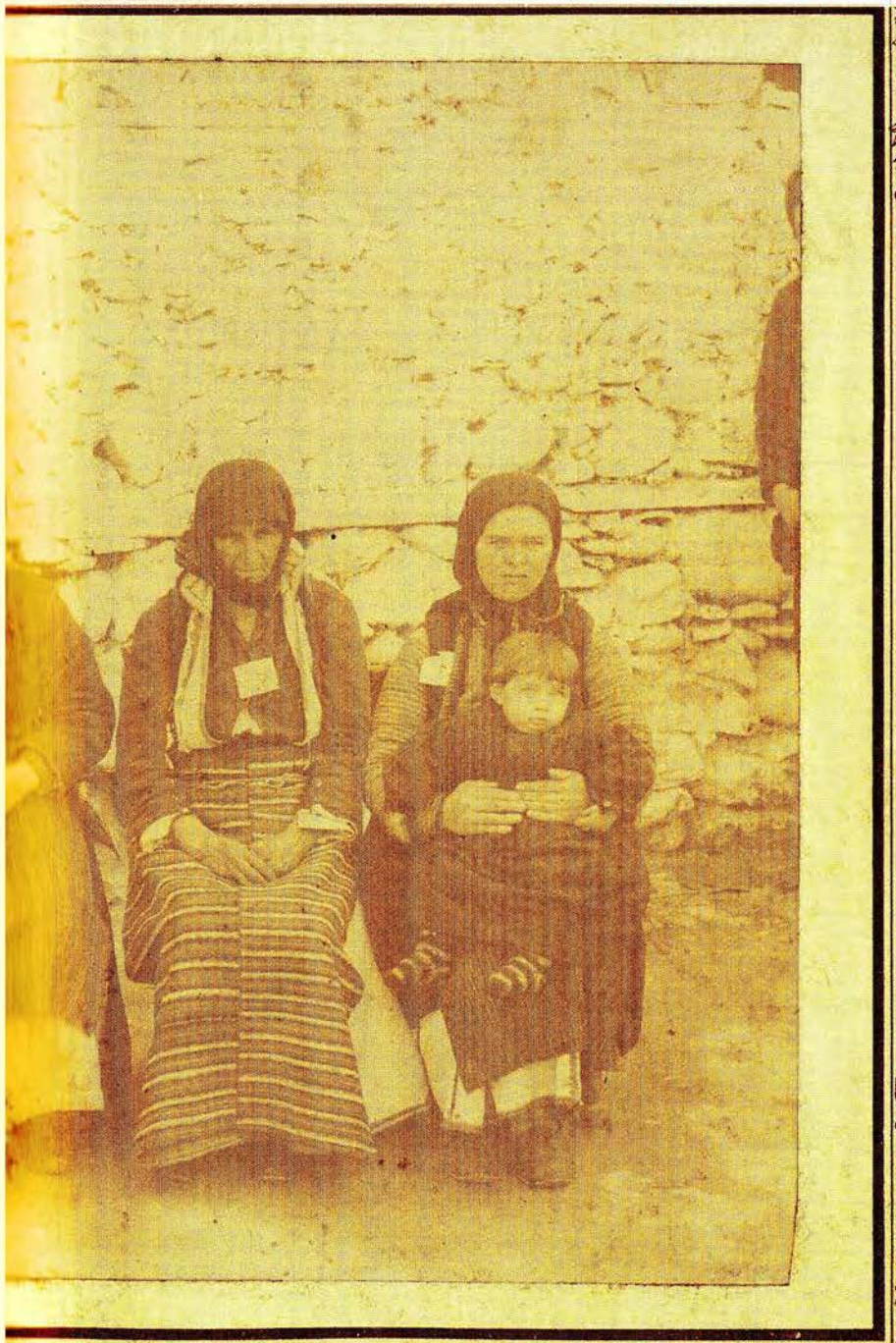

تنظم و تقدیم فوتو ایله مقید بولنه قدر ولنور در.

[5]
[11]

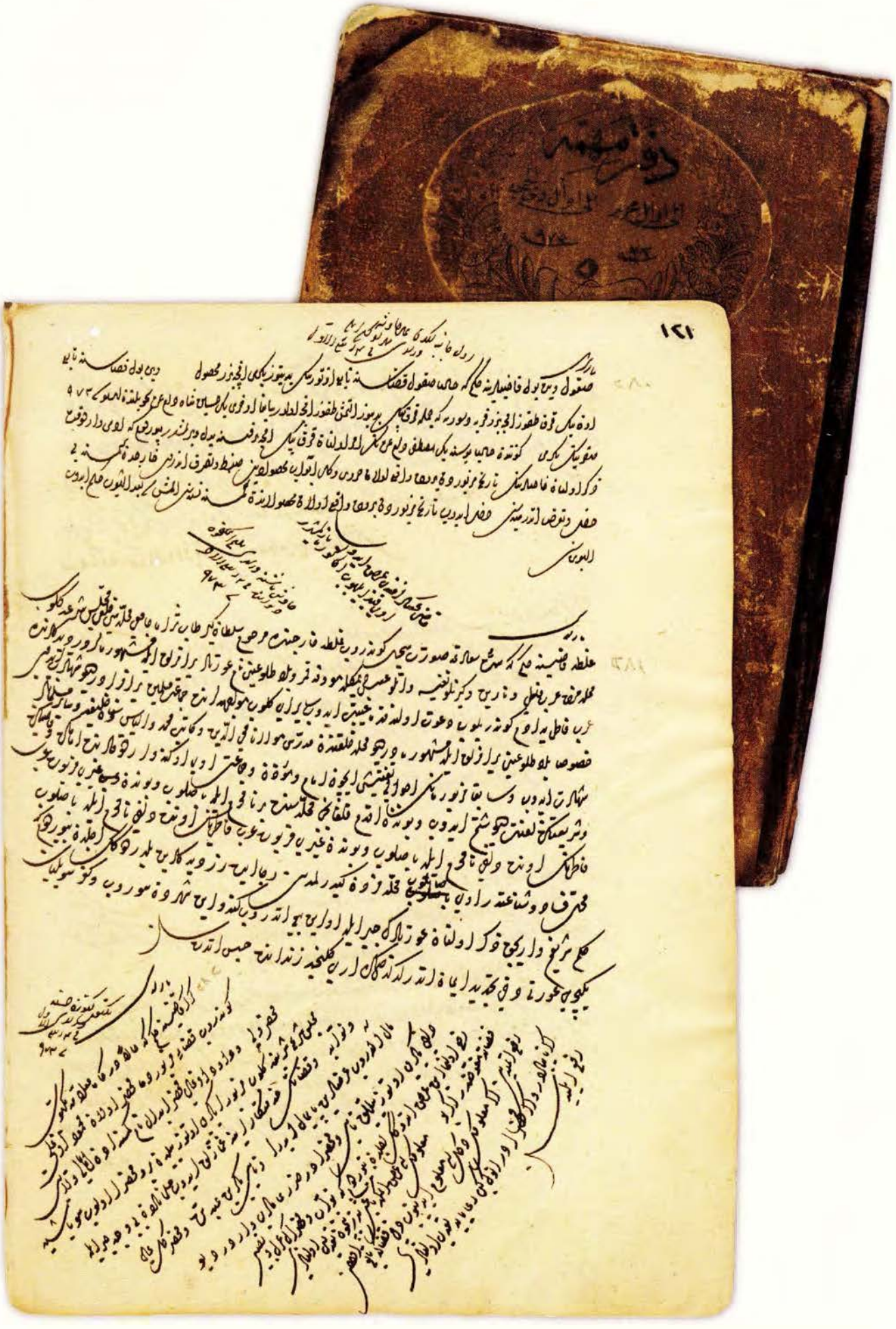

A. DVNS. MHM. 5 / Hüküm 281

UYGUNSUZ DAVRANIŞLARI GÖRÜLEN KADINLARIN SÜRGÜN EDİLMELERİ

Na-mahrem erkeklerle birlikte oldukları Sultangîr Camii mahallesi halkının şahitliğiyle sabit olan bazı kadınların evlerinin sattırılıp şehirden sürülmeleri; kadı, imam ve şeriata küfreden Balatlı Aynî isimli yeniçeri karısının ise imanı tazelettirilip kocası gelene kadar zindanda hapsettirilmesi hakkında emir

27 Ekim 1565

Yazıldı.

Kadı'asker Efendi arz edip emri kayd eyleyip âna göre yazılmışdır.

Çavuşbaşına verildi, tebliğ etmek için Dîvân'da. Fî 2 Rebîülâhir, sene 973

Galata Kadısına hüküm ki:

Südde-i saadetime sûret-i sicil gönderip Galata hâricinde merhûm Sultangîr *tâbe serâhu* camii mahallesi halkı, meclis-i şer'a gelip, mahallemizde, "Arab Fatı ve Narin ve Giritlü Nefise ve Atlu Ases dimekle ma'rûfe Kamer ve Balatlu Aynî nâm avretler yaramazlık ile meşhûrelerdir" dediklerinde Arab Fâtı'ya âdem gönderilip davet olundukda gaybet edip sâyirleri gelip muvâcehelerinde cemâ'at-i müslimîn, "yaramazlardır" deyu şehâdet edip husûsan "Balatlu Aynî yaramazlık ile meşhûredir" deyu mahalle halkından Müderris Mevlânâ Muhyiddin ve Kâtib Mehmed ve İlyas ve Sinan Halîfe ve sâyir müslimânlar şehâdet edip ve sâbıka mezbûrenin ahvâli teftiş için imâm ve mü'ezzin ve cemaat evi önüne vardıklarında "imâmınıza ve kadınıza ve şeriatınıza lanet" deyu şetm edip ve bundan akdem Kalkancı mahallesinde bir nâ-mahrem ile basılıp ve bundan gayrı mezbûre Arab Fâtı'nın evinde dahi nâ-mahrem ile basılıp mahall-i fesâd u şenâ'atdır evi satılıp mahallemizden giderilmesin ricâ ideriz" dediklerin bildirdüğün ecilden buyurdum ki:

Hükm-i şerifim varıcak zikr olunan avretlerin cebr ile evlerin bey' etdirip kendülerin şehirden sürüp ve küfür söyleyen yeniçeri avreti dahi tecdîd-i îmân etdirildikden sonra eri gelinceye zindanda habs etdüresin.

OSMANLI ARŞİVİ
C.ADL
40/2413

ERMENİLERİN DİNÎ İNANÇLARINA AYKIRI DAVRANAN KADINA SÜRGÜN CEZASI

Beyoğlu'nda ikamet eden ve daima Ermenilerin dini inançlarına aykırı davranışlarda bulunan Sara isimli kadının İzmit'in Bahçecik Köyü'ne sürgün edilmesine dair Ermeni Patriği'nin arzı ve sadrazam buyuruldusu.

9 Eylül 1829

Arzuhali mucebince hüküm buyuruldu. Fî 10 Ra.[Rebiülevvel] [12]45

Devletli, inayetli, efendim sultanım hazretleri sağ olsun.

Ermeniyân taifesinden Beyoğlu sâkinelerinden Sara nam müfside kendi halinde olmayıp daimâ âyinimize mugâyir ef'al ve hareket ile milletimizin ihtilâline müstevcibe olacağından tedibi lazım gelmeğin merâhim-i aliyyelerinden murcûdur ki: Müfside-i mesfûreyi bulunduğu mahalde mübaşir kulları marifetiyle ahz u girift ve ıslah-ı nefs oluncaya değin İznikmid'e tâbi' Bağçecik Karyesi'ne nefy ü iclâ olunup, ıtlakıçün temhîrli arzuhal-i kullarıyla emr-i âlîleri sâdır olmadıkça ıtlak ve sebîli tahliye olunmamak bâbında bir kıt'a ferman-ı âlî-şân inayet ve ihsan buyurulmak bâbında emr u ferman devletli, inâyetli efendim sultanım hazretlerinindir.

Bende
Karabet Rahib,
Patrik-i Ermeniyân-ı İstanbul ve Tevâbiuhâ Hâlâ

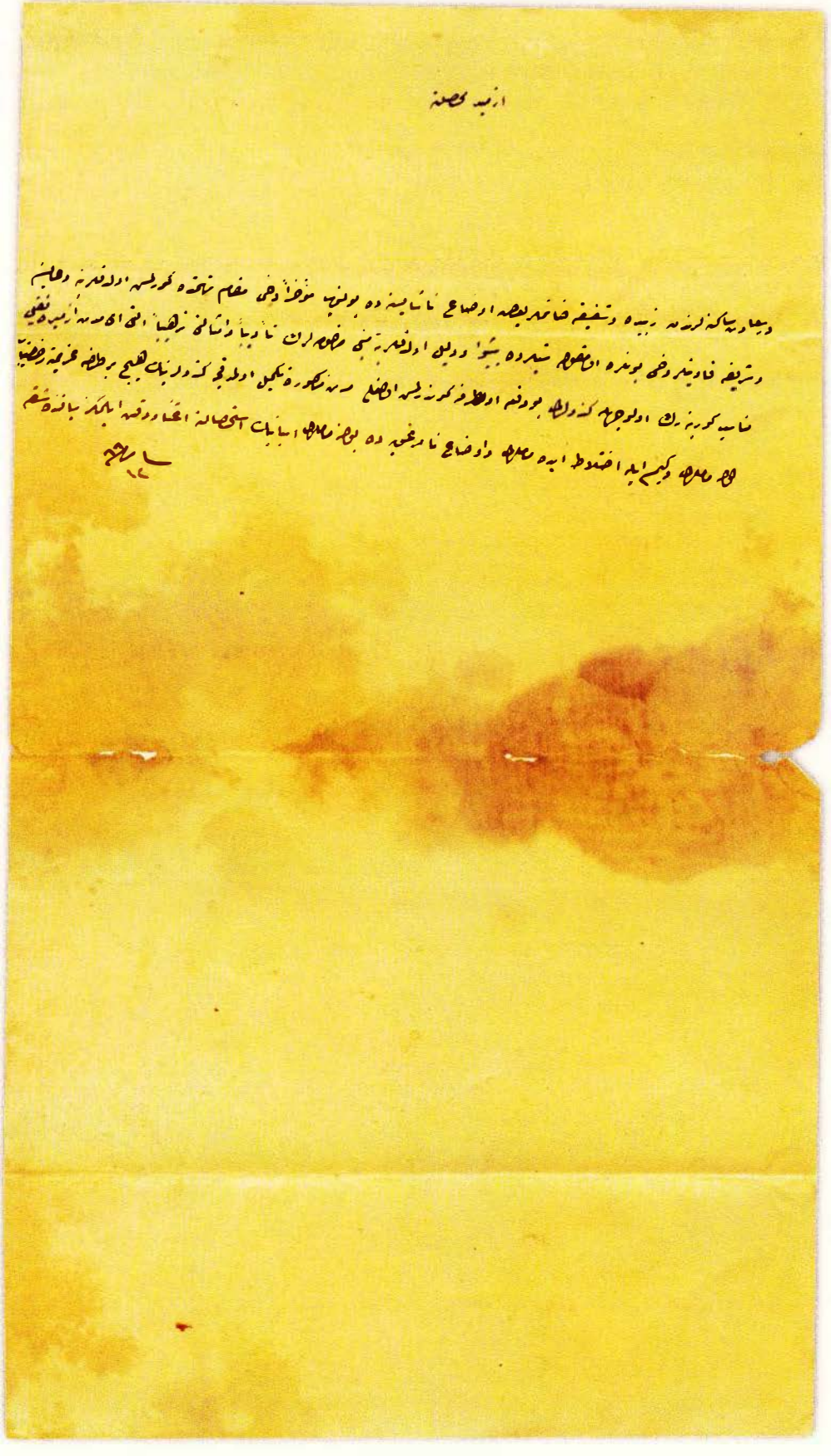

İSTANBUL'DA UYGUNSUZ DAVRANIŞLARDA BULUNAN BAZI KADINLARIN İZMİT'E SÜRÜLMESİ

İstanbul'da oturan Zübeyde, Şefika, Ayşe ve Şerife Hanım'ların uygunsuz hallerinden dolayı terbiye olunmak ve kendileri gibi olanlara ibret olması için altı ay süreyle İzmid'e sürüldükleri

25 Şubat 1850

İzmid Muhassılına

Dersaâdet sâkinelerinden Zübeyde ve Şefika Hanım'lar bazı evzâ'-ı nâ-şâyestede bulunup muahharen dahi makam-ı töhmetde görülmüş olduklarına ve Ayşe ve Şerife kadınlar dahi bunlara o makûle şeylerde pîşvâ ve delil olduklarına mebnî merkûmelerin te'dîben ve emsaline terhîben altı ay müddet İzmid'e nefyi münasib görünerek ol vechile kendileri bu defa ol tarafa gönderilmiş olmakla tekmîl olmadıkça kendilerinin hiçbir tarafa azîmete ruhsat-yâb olamamaları ve kimse ile ihtilât edememeleri ve evzâ'-ı nâ-mergûbede bulunamamaları esbâbının istihsâline itina ve dikkat eylemeniz siyâkında şukka.

Fî 12 R[ebîülâhir] [12]66

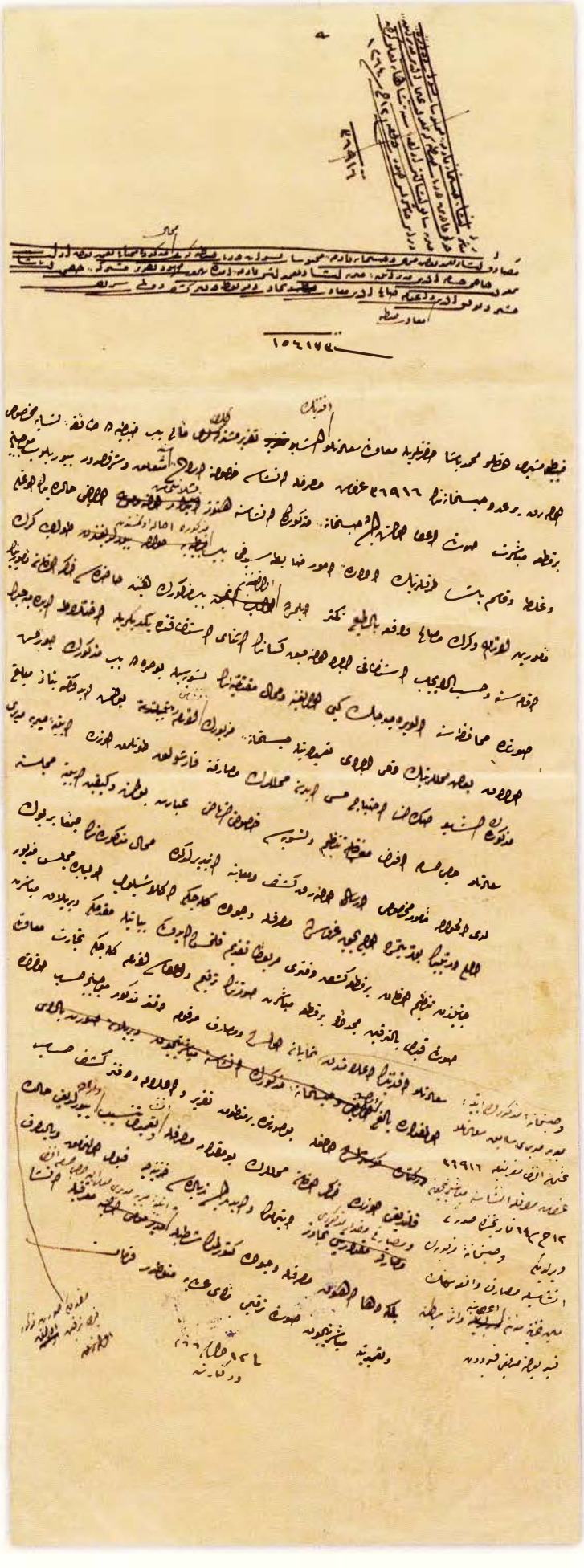

BİR KADIN HAPİSHÂNESİ İNŞASI

Resmi Binalar Müdürü Hacı Hüsam Efendi'nin sorumluluğu altında [Cağaloğlu'nda] Bâb-ı Zabtiye'de bir kadın hapishânesi ve kadın gardiyan dairesi inşaatına başlanmasına dair

19 Eylül 1850

Zabtiye müşiri devletli Mehmed Paşa hazretleriyle muâvini saadetli efendinin takrîr-i müşterekleri meâli Bâb-ı Zabtiye'de taife-yi nisâya mahsus olarak bir aded hapishânenin 36916 kuruş masrafla inşası hususuna irâde-i seniyye müte'allik ve şeref-sudûr buyurulup mûcebince bir kıt'a mübâşeret sureti i'tâ olunmuş ise de hapishâne-i mezkûrun inşasına henüz başlanmamış olduğu hâlde Beyoğlu ve Galata ve Kasımpaşa taraflarının idare-i umûr-ı zâbıtası dahi bâb-ı mezkûra ihale olunmasından dolayı gerek memurîn-i lâzıme ve gerek mesâlih-i vâkı'a bittab' tekessür eylemiş olduğundan bâb-ı mezkûrun hey'et-i hâzırası zikrolunan memûrînin ikamesine ve hasbe'l-icab istintâkı icra olunacak kisânın esnâ-yı istintâkında yekdiğeriyle ihtilât edemeyecek suretde muhafazasına elveremeyecek gibi olduğuna ve mahall-i mukteziyenin tesviyesiyle bu sırada bâb-ı mezkûrun çürümüş olan bazı mahallerinin dahi icra-yı tamirâtıyla hapishâne-i mezbûrun inşası lâzımeden bulunmuş idüğüne binâen meblağ-ı mezkûrenin işbu sonradan ihtiyaç hisseden mahallerin masârıfına karşılık tutulmak üzere Ebniye-i Mîriye Müdürü saadetli Hacı Hüsam Efendi ma'rifetiyle tanzim ve tesviyesi hususunu inhâdan ibaret bulunmuş ve keyfiyet ebniye meclisine lede'l-havale memur-ı mahsus irsâl olunarak keşf ve muayene etdirildikde mahall-i mezkûrenin cem'an bir yük elli dört bin yüz yetmiş üç buçuk kuruş masrafla vücuda geleceği anlaşılıp ol bâbda meclis-i mezbûr cânibinden tanzim olunan bir kıt'a keşif defteri merbûten takdim kılınmış idüğü beyânıyla mukaddemki verilen mübâşeret sureti kaydı bi't-tedkik müceddeden bir kıt'a mübâşeret suretinin terkîm ve i'tâsı lâzım geleceği ticaret muâvini saadetli efendinin ilâmından ve hapishâne-i mezkûrun Ebniye-i Miriye Müdürü sâbık saadetli Osman Efendi ma'rifetiyle 36916 kuruş masrafla inşasına mübâşeret için 12 C [12]64 tarihinde sureti verildiği ve hapishâne-i mezbûrun inşasıyla masârıf-ı vâkı'asının Maliye Hazinesi'nden i'tâsına dair bir gûne kayıd bulunamadığı kuyûddan nümâyân olmuş ve masârıf-ı merkûme defter-i mezkûr mûcebince hesab olundukda ol miktara bâliğ olmuş olmakla bu suret de ber-mantûk-ı takrîr ve ilâm ve defter-i keşf hesab kılındığı üzere zikrolunan mahallerin bu mikdar masrafla inşa ve tamiri tensîb buyurulduğu hâlde mukaddemki suret-i mezkûr kaydı terkîn olunmak ve masârıfı mikdar-ı mezkûru tecavüz etmemek ve eder ise ziyadesi hazinece kabul olunmamak ve bi't-tasarruf belki daha ehven masrafla vücuda getirilmek şartıyla ebniye-i miriye müdürü mûmâileyh Hacı Hüsam Efendi ma'rifetiyle inşa ve tamirine mübâşeretiçin sureti terkîmi re'y-i âlîye menûtdur fermân.

Derkenar fi 12 Za [1]266

Berây-ı mübâşeret-i

İnşa-i hapishâne lâzıme-i mahbusât-ı nisvân ve daire-i kolcu kadın der Bâb-ı Zabtiye ki be-ma'rifet-i Osman Efendi müdür-i ebniye-i miriye sâbık, inşa eş irâde-i seniyye-i şahane ta'alluk kerde ve berây-ı mübâşeret eş suret dâde fî 12 C sene 1264[1]

Kuruş

36916

Berây-ı

Masârıf-ı inşa ve tamir-i bazı mahâl ve hapishâne lâzıme-i mahbusât-ı nisvân der Bâb-ı Zabtiye ki mahâll-i mezkûre muhtac-ı tamir bûde ez an sebeb be ma'rifet-i Hacı Hüsam Efendi müdür-i ebniye-i ıniriye inşa ve tamir eş lâzıme-i âmede ber-ıûceb-i memhûr takrîr-i müştereke-i hazret-i Mehmed Paşa müşîr ve Tevfik Efendi muâvin-i Zabtiye ve ilâm-ı Sâlih Efendi muâvin-i ticaret ber merbût defter-i keşf ve fermân-ı şerif.

Kuruş

154173,5

[1] Orijinal metinde bu bölümün üzerine çizgi çekilerek iptal edilmişdir.

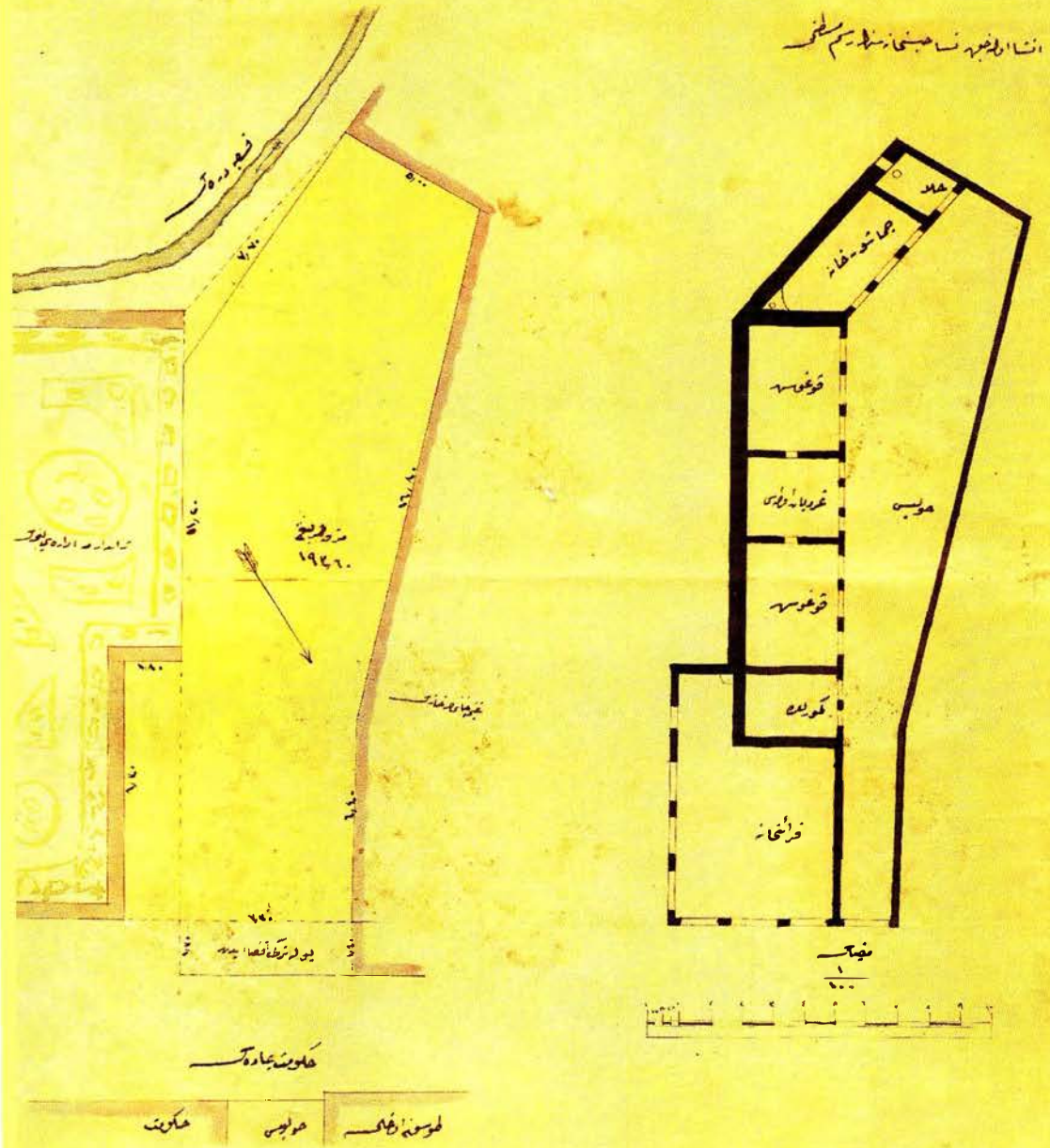

Bir kadın hapishanesi planı,
BOA PLK.p 4423

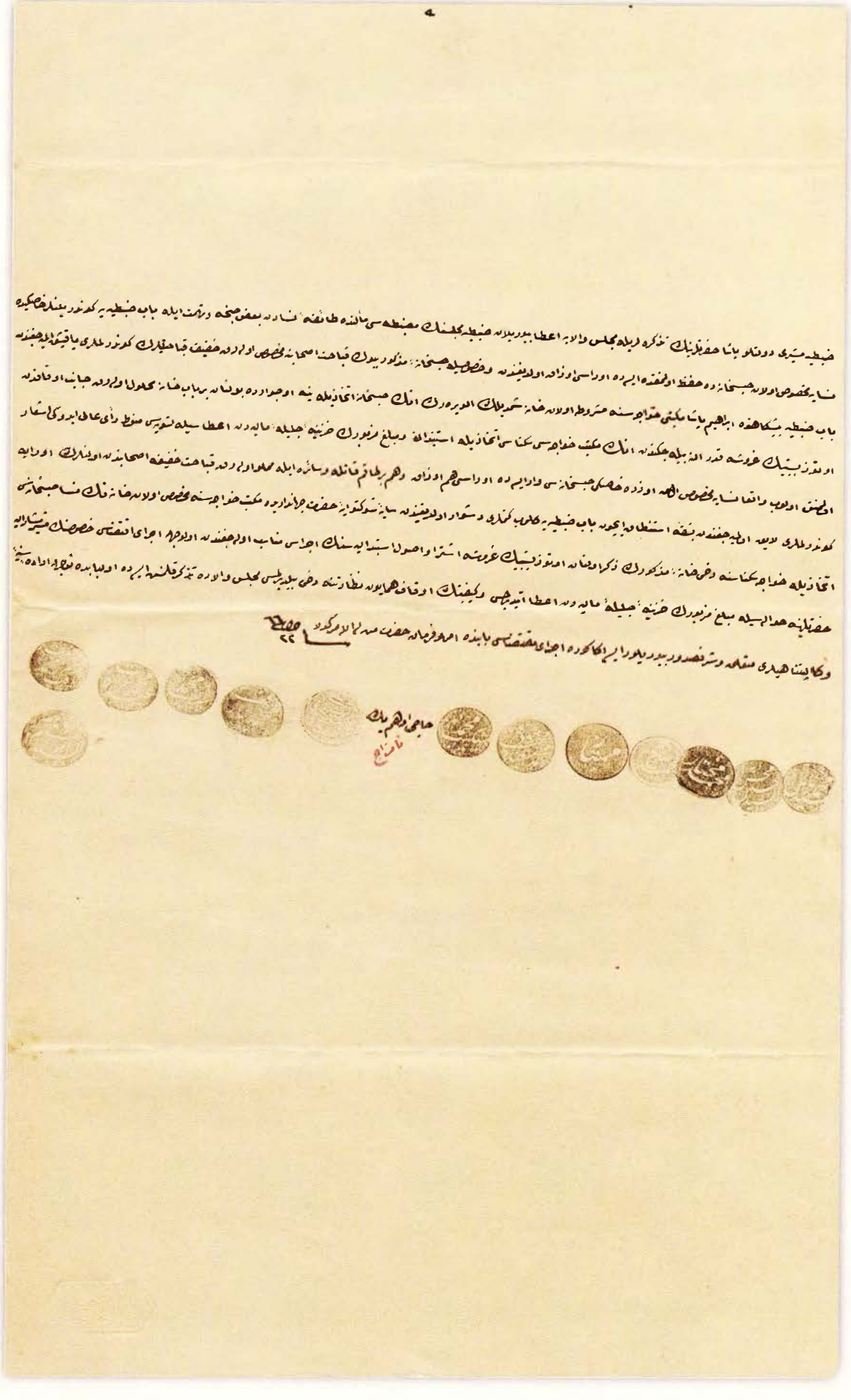

HAFİF SUÇ İŞLEYEN KADINLAR İÇİN CAĞALOĞLU'NDA BİR HÂNENİN HAPİSHÂNE OLARAK KULLANILMASI

Haseki semtindeki kadınlara mahsus hapishânede adam öldürmek gibi büyük suçlardan mahkûm kadınların bulunması sebebiyle "hafif suç" sınıfından sayılan bazı fiilleri işleyenlerin burada tutulmasının uygun olmadığı ve aynı zamanda burası [Cağaloğlu'ndaki] Bâb-ı Zabtiye'ye de uzak bulunduğu için Bâb-ı Zabtiye'nin önündeki İbrahim Paşa Mektebi hocasına tahsis edilmiş olan hânenin kadın hapishânesi olarak kullanılması hakkında irâde

10 Ekim 1850

Zabtiye müşiri devletli paşa hazretlerinin tezkireleriyle Meclis-i Vâlâ'ya i'tâ buyurulan Zabtiye Meclisi'nin mazbatası meâlinde taife-i nisâdan bazı cünha ve töhmet ile Bâb-ı Zabtiye'ye gönderilenler Haseki'de nisâya mahsus olan hapishânede hıfz olunmakda ise de orası uzak olduğundan ve hususuyla hapishâne-i mezkûr büyük kabahat ashâbına mahsus olarak hafif kabahatlilerin gönderilmeleri yakışık almayacağından Bâb-ı Zabtiye pîşgâhında İbrahim Paşa Mektebi hocasına meşrûta olan hâne şimdilik el vererek onun hapishâne ittihâzıyla yine o civarda bulunan bir bâb hâne mahlûl olarak cânib-i evkafdan otuz beş bin kuruşa kadar alınabileceğinden onun mekteb hocası süknâsı ittihâzıyla istîzânı ve meblağ-ı mezbûrun Hazine-i Celîle-i Maliye'den i'tâsıyla tesviyesi menût-ı re'y-i âlî idüğü iş'âr olunmuş olup vâkı'a nisâya mahsus olmak üzere Haseki Hapishânesi var ise de orası hem uzak ve hem bir takım kâtile ve saire ile memlû olarak kabahat-i hafife ashâbından olanların oraya gönderilmeleri lâyık olamayacağından başka istintâk için Bâb-ı Zabtiye'ye gelip gitmeleri düşvâr olduğundan saye-i şevket-vâye-i hazret-i cihandârîde mekteb hocasına mahsus olan hânenin nisâ hapishânesi ittihâzıyla hoca süknâsına dahi hâne-i mezkûrun zikrolunan otuz beş bin kuruşa iştirâ ve usul-i istibdâliyesinin icrası münasib olacağından ol vechile icra-yı iktizâsı hususunun müşîr-i müşârünileyh hazretlerine havalesiyle meblağ-ı mezbûrun Hazine-i Celîle-i Maliye'den i'tâ etdirilmesi ve keyfiyetin Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'ne dahi bildirilmesi Meclis-i Vâlâ'da tezekkür kılınmış ise de ol bâbda ne vechile irâde-i seniyye-i vekâlet-penâhîleri müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre icra-yı iktizâsı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 22 Za [Zilkade] [12]66

[Meclis-i Vâlâ azalarının Mühürleri]

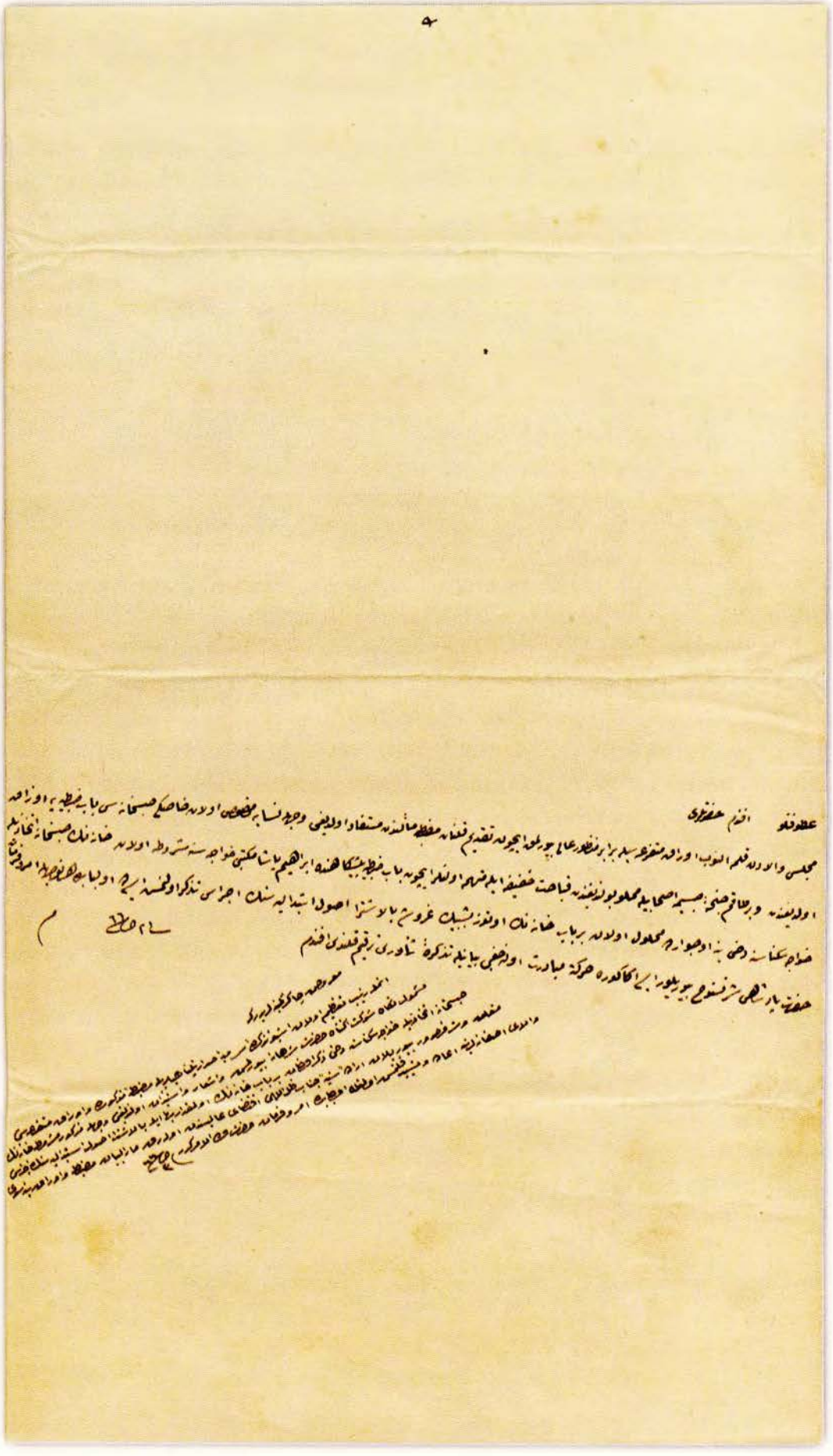

İ. MVL, 184/5548

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Vâlâ'dan kaleme alınıp varak-ı müteferri'asıyla beraber manzûr-ı âlî buyurulmak için takdim kılınan mazbata meâlinden müstefâd olduğu vechile nisâya mahsus olan Haseki Hapishânesi Bâb-ı Zabtiye'ye uzak olduğundan ve bir takım cünha-i cesîme ashâbıyla memlû bulunduğundan kabahat-i hafife ile müttehem olanlar için Bâb- Zabtiye pîşgâhında İbrahim Paşa Mektebi hocasına meşrûta olan hânenin hapishâne ittihâzıyla hoca süknâsına dahi yine o civarda mahlûl olan bir bâb hânenin otuz beş bin kuruşa bi'l-iştirâ usul-i istibdâliyesinin icrası tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i Padişahî şeref-sünûh buyurulur ise ona göre harekete mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 2 Z[ilhicce] [12]66

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-zîb-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle mazbata-i mezkûre ve evrak-ı müteferri'ası meşmûl-i nigâh-ı şevket-iktinâh-ı hazret-i şahane buyurulmuş ve iş'âr ve istîzân olunduğu vechile mezkûr meşruta hânenin hapishâne ittihâzıyla hoca süknâsına dahi zikrolunan bir bâb hânenin ol mikdar bahâ ile bi'l-iştirâ usul-i istibdâliyesinin icrası müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı zıllullahî iktizâ-yı âlîsinden olarak mârü'l-beyân mazbata ve evrak yine sûy-ı vâlâ-yı âsafânelerine iade ve tensîb kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 3 Z[ilhicce] [12]66

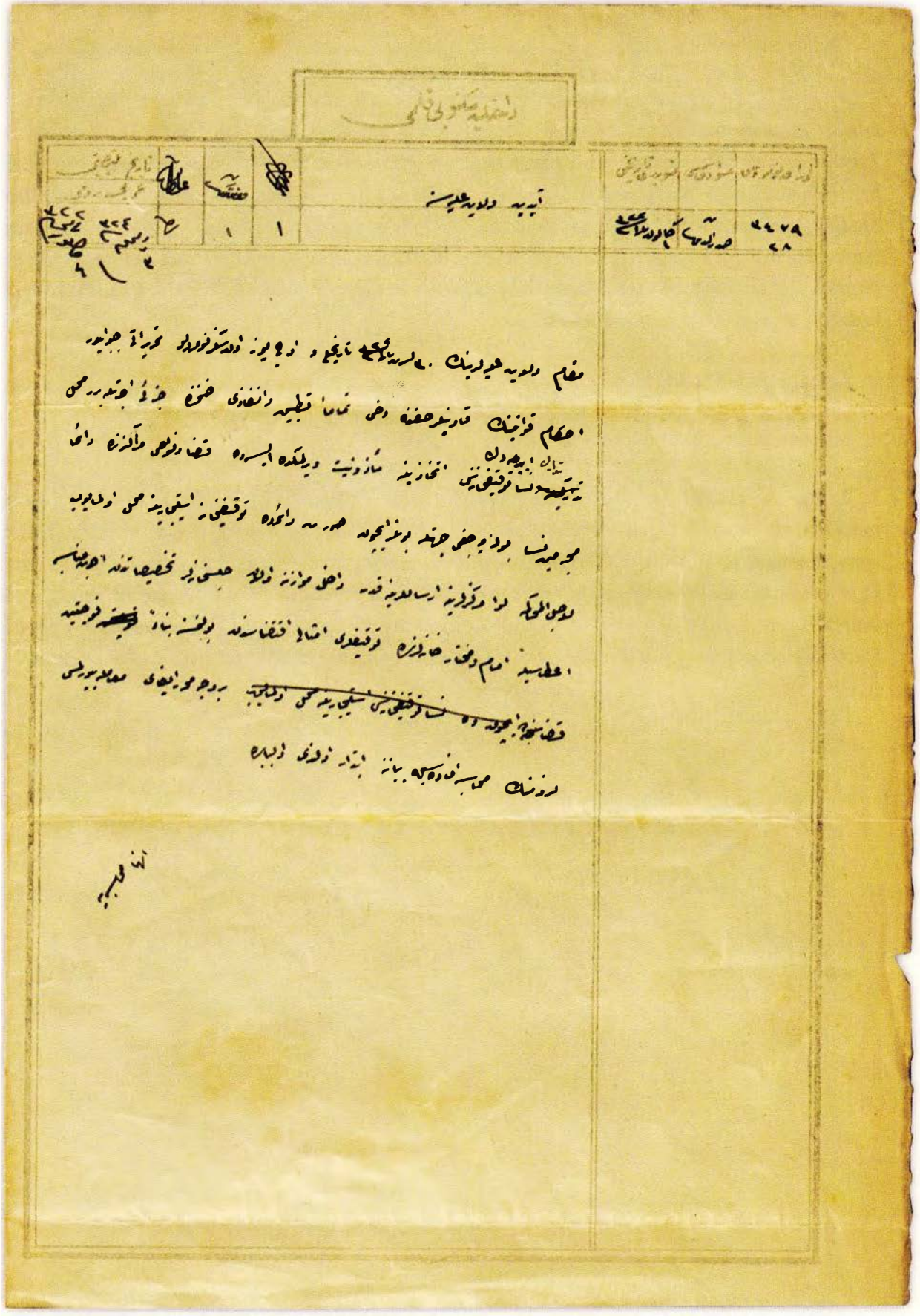

KAZA VE NAHİYELERDE TUTUKLANAN KADINLARIN İMAM VE MUHTARLARIN EVİNDE MUHAFAZA EDİLMESİ

Kaza ve nahiye merkezlerinde her zaman suç işlemiş kadın bulunamayacağından bunlar için sürekli tevkifhâne kiralanmasına gerek olmadığı, bu gibi kadınların mahkeme edilmek üzere liva merkezlerine gönderilene kadar hapishâneler tahsisâtından uygun bir ücret verilerek imam ve muhtarların hânelerinde tevkif edilmelerine dair

17 Ocak 1907

Dahiliye Mektubî Kalemi

Aydın Vilâyet-i Aliyyesi'ne

Makam-ı vilâyet-i aliyyelerinin 30 Teşrîn-i Sânî [1]322 tarihli ve üç yüz on sekiz numaralı tahrirâtı cevabıdır. Ahkâm-ı kavânînin kadınlar hakkında dahi tamamen tatbik ve infazı zımnında cüz'î ücretle birer mahal tedarik edilerek nisâ tevkifhânesi ittihâzına me'zûniyet verilmekde ise de kaza ve nevâhî merâkizinde daima mücrimîn-i nisâ bulunamayacağı cihetle bunlar için suret-i dâimede tevkifhâne istîcârına mahal olmayıp li-ecli'l-muhakeme liva merkezlerine irsâllerine kadar dahil-i muvâzene olan hapishâneler tahsisâtından ücret-i münasibe i'tâsıyla imam ve muhtâr hânelerinde tevkifleri emsali iktizâsından bulunmasına binâen Foçateyn kazasınca da ber-vech-i muharrer ifa-yı muamele buyurulması lüzumunun muhasebe ifadesiyle beyânına ibtidâr olundu ol bâbda.

Fî 3 Zilhicce [1]324 / fî 4 Kânûn-ı Sânî [1]322

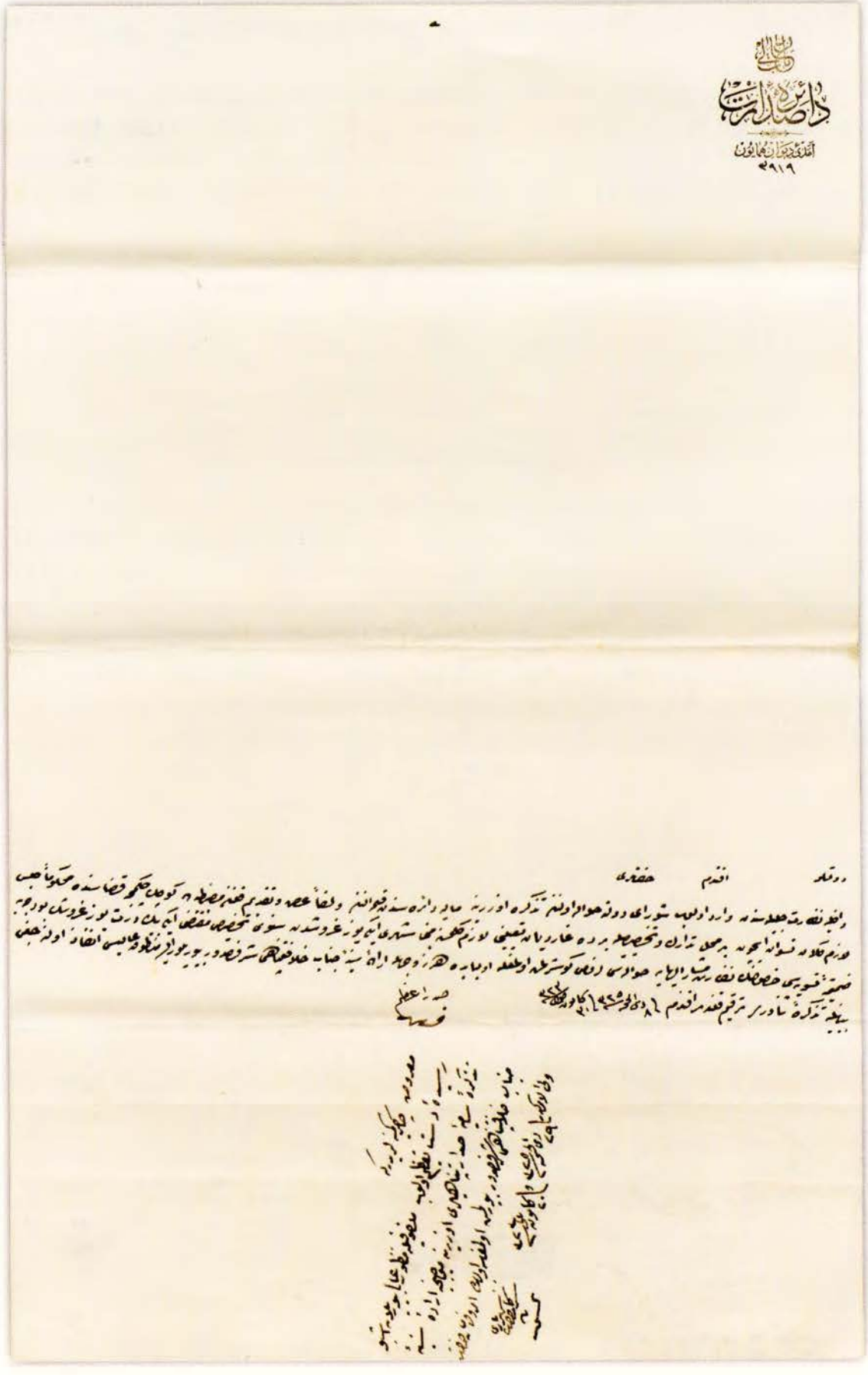

KÜÇÜKÇEKMECE'DE BİR KADIN HAPİSHÂNESİ AÇILMASI

Küçükçekmece kazasında kadın mahkûmlar için bir hapishâne tahsis edilerek bir de kadın gardiyan tayin olunması hakkında irâde

12 Şubat 1908

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
3919

Devletli efendim hazretleri

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olup Şûrâ-yı Devlet'e havale olunan tezkire üzerine Maliye Dairesi'nden kaleme alınan ve leffen arz ve takdim kılınan mazbatada Küçükçekmece kazasında mahkûmen habsi lâzım gelen nisvân için bir mahal tedarik ve tahsisiyle bir de gardiyan tayini lâzım gelmesine mebnî şehrî iki yüz kuruşdan senevî tahsisi muktezî iki bin dört yüz kuruşun bütçeye zamîmeten tesviyesi hususunun nezâret-i müşârünileyhâya havalesi lüzumu gösterilmiş olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 8 Zilhicce [1]325 / fî 30 Kânûn-ı Evvel [1]323

Sadrıazam
Ferid

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 29 Zilhicce [1]325 ve fî 30 Kânûn-ı Sânî [1]323

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende
Tahsîn

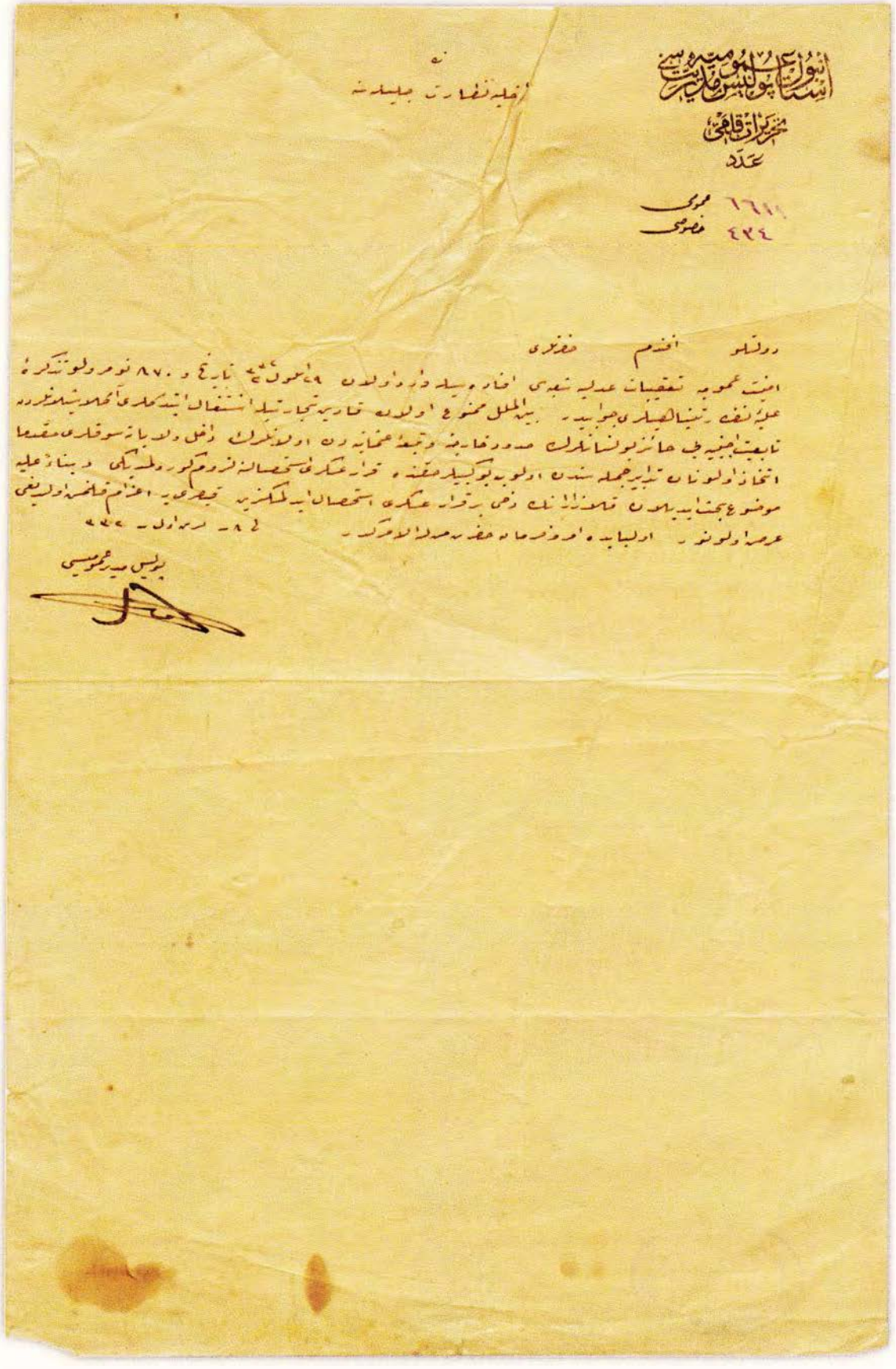

KADIN TİCARETİYLE UĞRAŞANLAR HAKKINDA ALINAN TEDBİRLER

Uluslararası anlaşmalarla yasaklanmış olan kadın ticaretiyle uğraşanların, yabancı iseler hudut dışına, Osmanlı tebaasından iseler bulundukları yerden başka bir vilâyete sürülmeleri

21 Ekim 1916

İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi
Tahrirât Kalemi
Umumî: 6611
Hususî: 434

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Emniyet-i Umumiye Takibât-ı Adliye Şubesi ifadesiyle vârid olan 29 Eylül [1]332 tarih ve 870 numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîleri cevabıdır. Beyne'l-milel memnû' olan kadın ticaretiyle iştigâl etdikleri anlaşılanlardan tâbiiyet-i ecnebiyeyi haiz bulunanların hudud haricine ve tebaa-yı Osmaniyye'den olanların dahil-i vilâyâta sevkleri mukaddemâ ittihâz olunan tedâbîr cümlesinden olup bu gibiler hakkında karar-ı askerî istihsâline lüzum görülmediği ve binâenaleyh mevzû' bahs edilen Klazara'nın dahi bir karar-ı askerî istihsâl edilmeksizin Kayseri'ye i'zâm kılınmış olduğu arz olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 8 Teşrîn-i Evvel [1]332

Polis Müdür-i Umumîsi

[İmza]

II. Abdulhamid Tuğralı Kadınlara Mahsus Şefkat Nişanı

KADINLARIN TALTİFLERİ

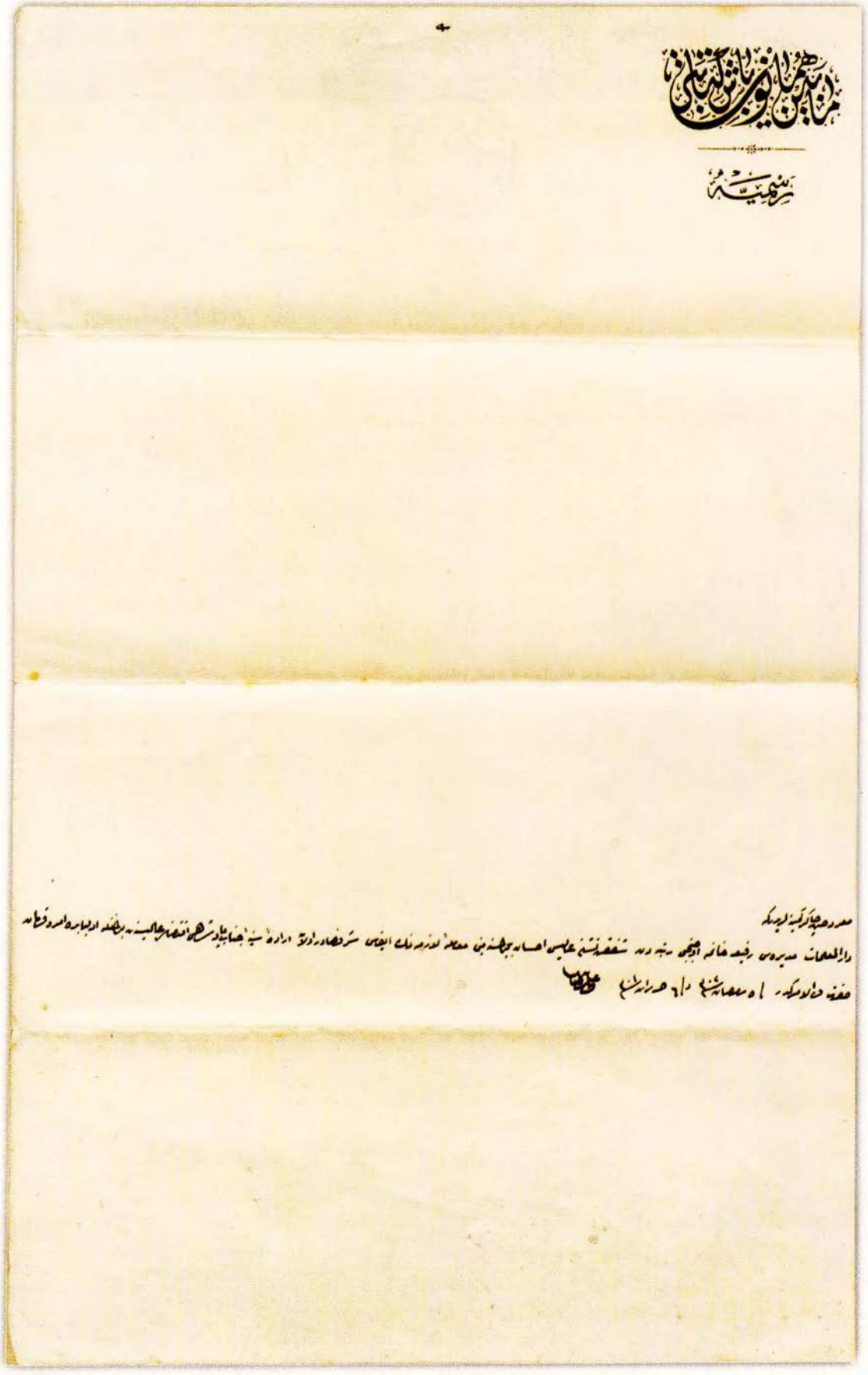

İ. DH 953/75403

KIZ ÖĞRETMEN OKULU MÜDİRESİ REFİA HANIM'A ŞEFKAT NİŞANI VERİLMESİ

Kız Öğretmen Okulu [Dârülmuallimât] Müdiresi Refia Hanım'a üçüncü rütbeden Şefkat Nişan-ı Âlîsi verilmesi hakkında irâde

18 Haziran 1885

Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbeti
Resmiyye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Dârülmuallimât Müdiresi Refia Hanım'a üçüncü rütbeden Şefkat Nişan-ı Âlîsi ihsan buyurulmasına mebnî muamele-i lâzımenin ifası şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahî iktizâ-yı âlîsinden bulunmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Ramazan [1]302, ve fî 6 Haziran [1]301

Bende:
Ali Rıza

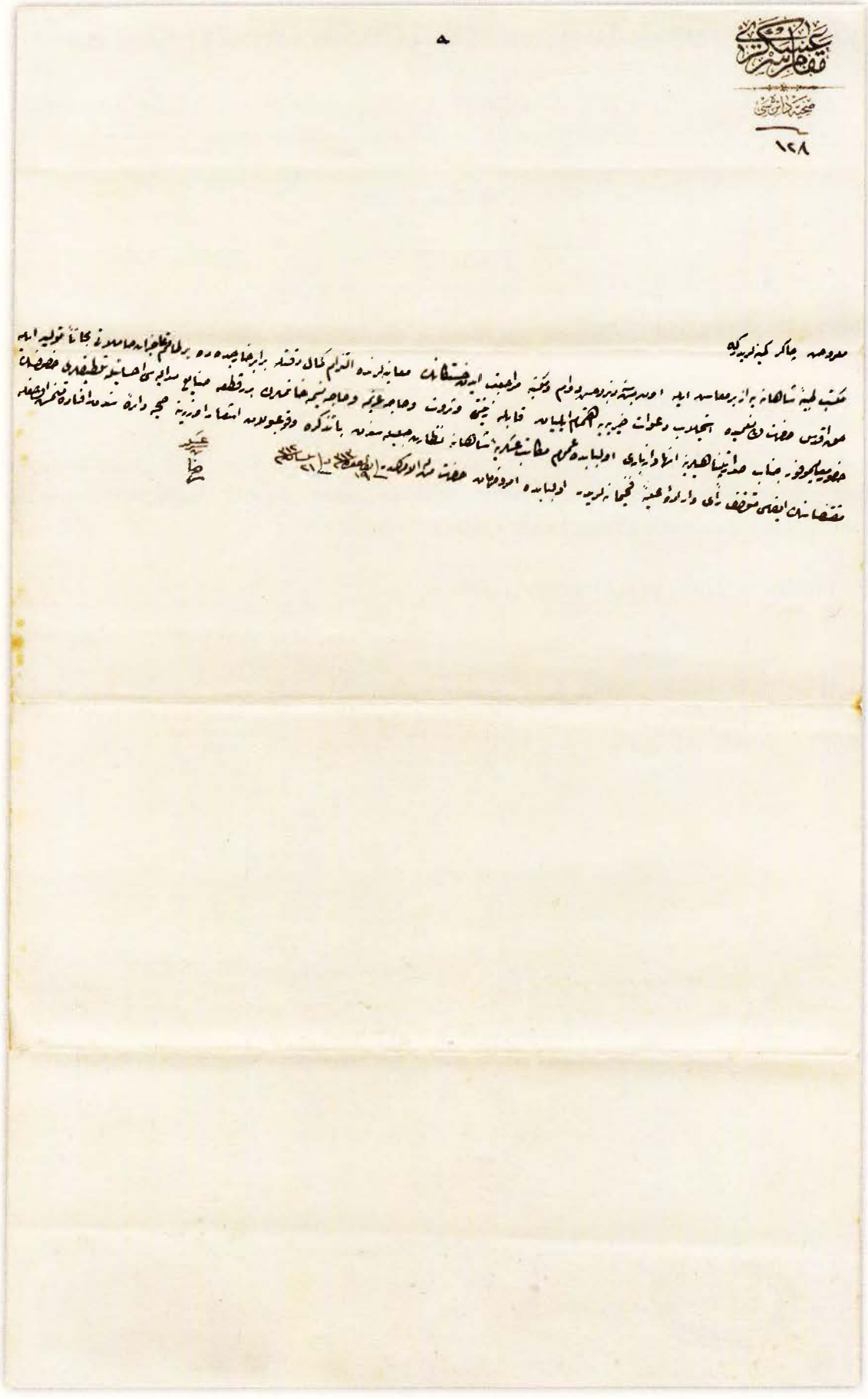

BAŞARILI HİZMETLERDE BULUNAN EBELERİN NİŞAN VERİLEREK TALTİFİ EDİLMELERİ NİŞANI VERİLMESİ

Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'de 15 seneden beri başarılı çalışmaları görülen ebelere Sanayi Madalyası verilmesine dair irâde

14 Temmuz 1896

Makam-ı Seraskerî
Sıhhiye Dairesi
Aded
128

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'ye az bir maaş ile on beş seneden beri hüsn-i devam ve mektebe müracaat eden hastagânın muayenelerinde iltizam-ı kemâl-i dikkatle beraber haricde de bir takım âcizât-ı hâmilâtı meccânen tevlîd ile hakk-ı akdes-i hazret-i veliyy-i ni'amîde isticlâb-ı da'avât-ı hayriyeye ihtimâm eyleyen kâbile Ziyneti ve Servet ve Hâcce Azime ve Hâcce Nesime hanımların birer kıt'a Sanayi Madalyası ihsânıyla taltifleri hususunun huzur-ı meâlî-mevfûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine inhâ ve izbârı ol bâbda Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkire vuku bulan iş'ar üzerine Sıhhiye Dairesi'nden ifade kılınmış olmakla muktezâsının ifası mütevakkıf-ı rey ve irâde-i aliyye-i fahîmâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 19 Zilkade [1]313 ve fî 21 Nisan [1]312

Serasker
Rıza

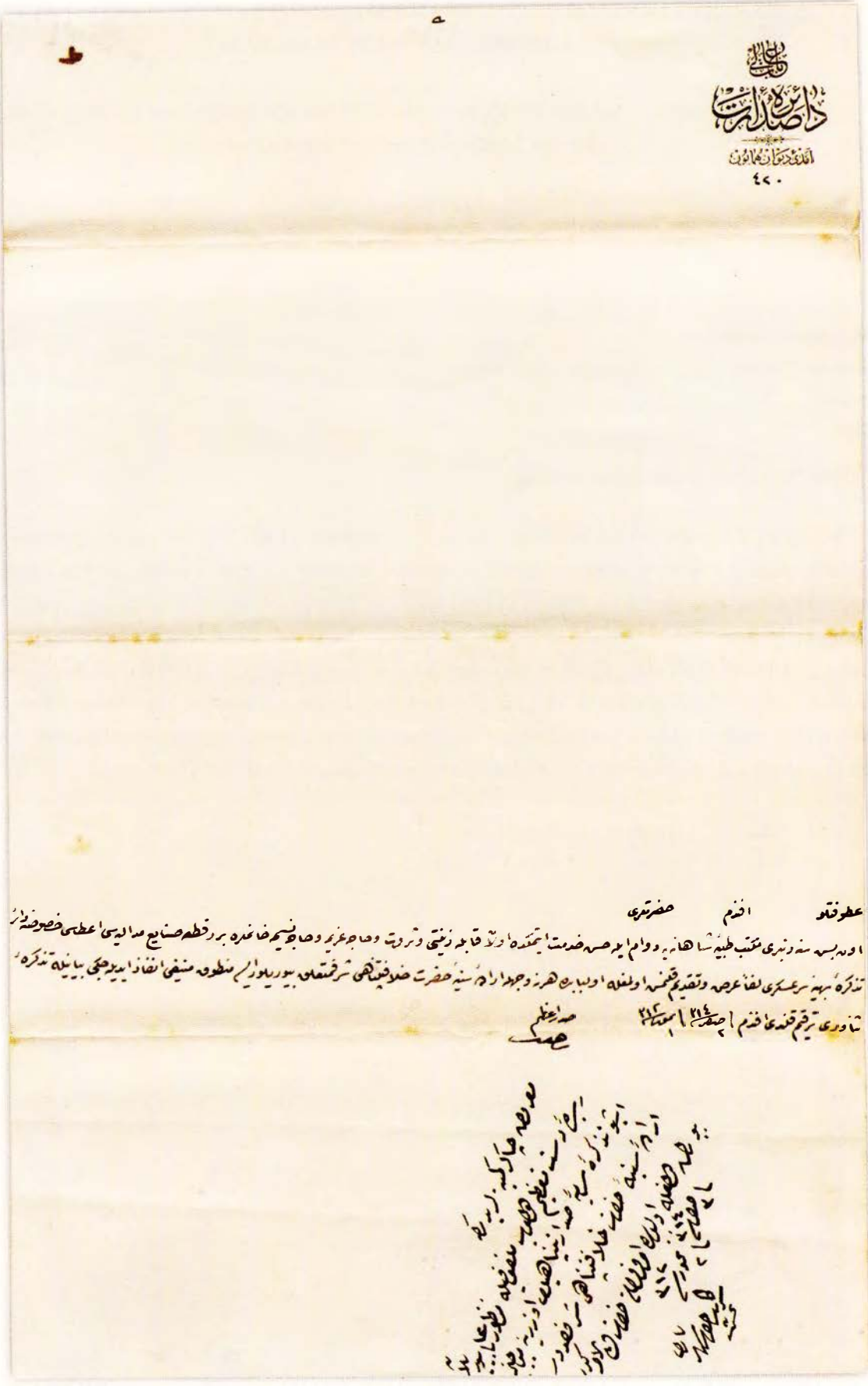

دار السعادة
اللدة ديوان همايون
٤٧٠

عطوفتلو افندم حضرتلری

اوه بسه سنه دنبری مکتب طبیه شاهانه ده دوام ایدرکه خدمت ایتمکده اولدقجه زوجه قابجه زینتی و ثروت و صاحبجه غزیه و صاحبجه نسیم فاخره بر رقطه صنایع مدالیسی اعطی خصوصنده اولان تذکره سنیه سریعسکری لفاعرضه و تقدیم قیلنمسه و لفظا اولبابده هرنه وجهله اراده سنیه حضرت خدیویه لری شرفتعلق بیوریلورایسه منطوقه منفی انفاذ ایدیلمکی بیانیله تذکره سامیه ری تقدیم قلنمغه امر افندم ۱ صفر ۱۳۲۹ / ۲۱ کانون ثانی ۳۱۲

صدر اعظم

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
420

Atûfetli efendim hazretleri,

On beş seneden beri Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'ye devam ile hüsn-i hizmet etmekde olan kâbile Ziyneti ve Servet ve Hâcce Azime ve Hâcce Nesime Hanım'lara birer kıt'a Sanayi Madalyası i'tâsı hususuna dair tezkire-i behiyye-i Seraskerî leffen arz ve takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfî infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 2 Safer [1]314 ve fî 1 Temmuz [1]312

Sadrıazam
Rıfat

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penahî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 3 Safer [1]314 / fî 2 Temmuz [1]312

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

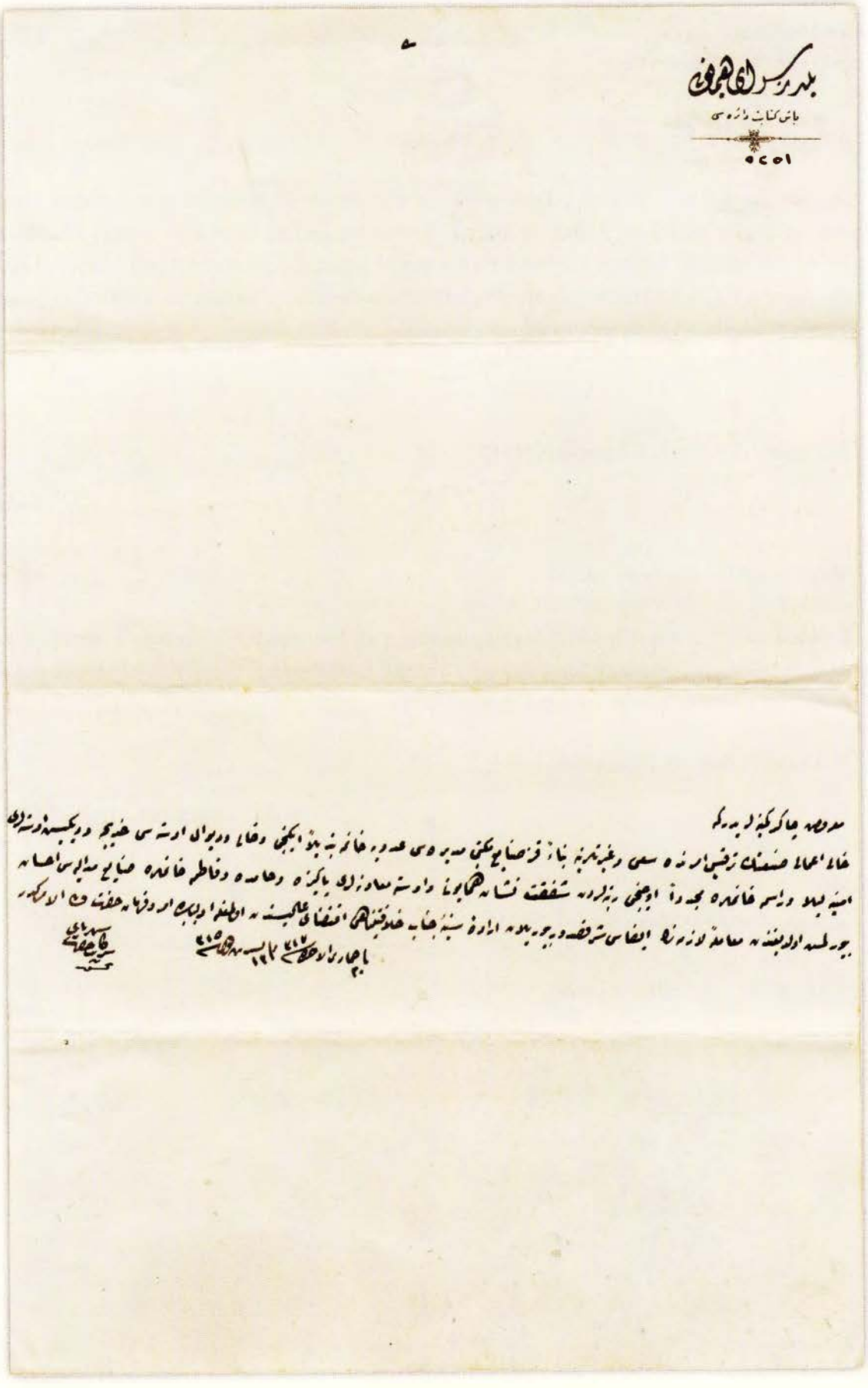

KIZ SANÂYİ MEKTEBİ MÜDİRE VE USTALARI OLAN HANIMLARA ŞEFKAT NİŞANI VERİLMESİ

Kız Sanayi Mektebi müdire ve ustalarıyla usta muavini olan hanımlara Şefkat Nişanı ve Sanayi Madalyası verilmesine dair irâde

26 Ekim 1899

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dairesi
5251

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Halı imali sanatın[ın] terakkîsi emrinde sa'y u gayretlerine binâen Kız Sanayi Mektebi Müdiresi Adviye Hanım'a tebdilen ikinci ve halı ve dival ustası Hatice ve dikiş ustaları Emine Leyla ve Rasime Hanım'lara müceddeden üçüncü rütbelerden Şefkat Nişan-ı Hümâyûnu ve usta muavineleri Pakize ve Hamide ve Fatma Hanım'lara Sanayi Madalyası ihsan buyurulmuş olduğundan muamele-i lâzımenin ifası şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Cemâziyelâhir [1]317 ve Fî 13 Teşrîn-i Evvel [1]315

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

ÇORUM İNAS MEKTEBİ MUALLİMESİ VE MUAVİNESİNE İFTİHAR MADALYASI VERİLMESİ

Çorum İnas Mektebi ve öğrencilerinin eğitim alanında günden güne göstermekte oldukları gelişimde çok büyük katkıları olan Çorum İnas Mektebi muallimesi Hatice Nuriye ve fahrî muavine Refia Hanım'lara mükâfâten İftihar Madalyası verilmesine dair Çorum İdare Meclisi ve Maârif Nezâreti'nin yazıları

16 Temmuz 1901

Meclis-i İdare-i Liva-i Çorum
257

Maârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Cülûs-ı hümâyun-ı füyûzât-meşhûn-ı hazret-i hilâfet-penâhînin yirmi beşinci sene-i devriye-i mes'ûdesinin şaşaa-pâş-ı çehre-i kemâlât olduğunu tebşîr eden rûz-ı fîrûzda teyemmünen resm-i küşâdı icra olunan Çorum İnas Mektebi'nin saye-i maârif-pirâye-i cenâb-ı tâcdârîde günden güne göstermekde olduğu âsâr-ı terakkiyât câlib-i şükrân bir derece-i fevkalâdede olup bu kere erkân ve memurîn-i liva ve ulemâ ve müttehîzân-ı memleket müvâcehelerinde imtihan-ı umumîleri bi'l-icra mektebin resm-i küşâdından mukaddem yani dokuz ay evvelîsi okuyup yazmakdan ve bi-hakkın malumât-ı esâsiye-i diniye ve nisvâna aid sanayi'-i nefîse-i medeniyeden mahrum olarak hal-i tabiî dairesinde avân-güzâr olan tâlibâta mücerreden ve yevm-i celîlü'l-kadrin kudsiyeti şevâhid-i aleniyyesindendir ki sair nisvân-ı vatanı gıbta-dâr edecek bir harika-i zekâ ve fetânetle ulûm-ı medeniyenin her kısmından pek parlak bir suretde isbat-ı ehliyet ve mevki'-i hitabetde ilm ü ma'rifetin şânını i'lâ eyleyen beliğ nutuklar irâdı ve medâyilı-i seniyye-i mülûkâneyi mutazammın manzumeler terennümüyle cümleyi müstağrak-ı beht ü hayret eylemiş oldukları gibi tâlibâtın çîre-destî-i hüner ve mehâretleriyle imal olunup mektebin hususî bir odasına vaz' ve ta'lîk edilen ve sanayi'-i nefîseye numune-nümâ-yı takdir olan eşya ve elvah-ı günâgûn efkâr-ı temâşâ-gerânı lebrîz-i nur-ı sürûr etmiş ve bu vesile-i hayriye ile de da'avât-ı mefrûze-i hazret-i veli-nimet-i bî-minnet[de] a'zamî kemâl-i şevk ü şükrân ile ref'-i kabul-gâh-ı gird-gâr kılınmışdır. Ahd-i karîbde husûle gelen işbu terakkiyât mekteb-i mezkûr mu'allimesi Hatice Nuriye ve fahrî muâvine Refia Hanım'ların netice-i himmet ve ikdâmâtı olmakla cidden cedîr-i takdir bulunmuş olduğundan izdiyâd-ı şevk ü gayretlerini mûcib olmak emsaline de bir burhân-ı imtisâl teşkil etmek üzere lütfen mûmâileyhâ hanımların münasib rütbeden birer Şefkat Nişan-ı zîşânıyla taltif ve tesrîrlerine delâlet ve inâyet-i kadr-dânî-i düstûr-ı a'zamîlerinin ibzâl buyurulması istirhâmına cür'et olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 17 Rebîülâhir [1]319 ve Fî 20 Haziran [1]317

Çorum Mutasarrıfı ile Çorum İdare Meclisi Azalarının mühürleri

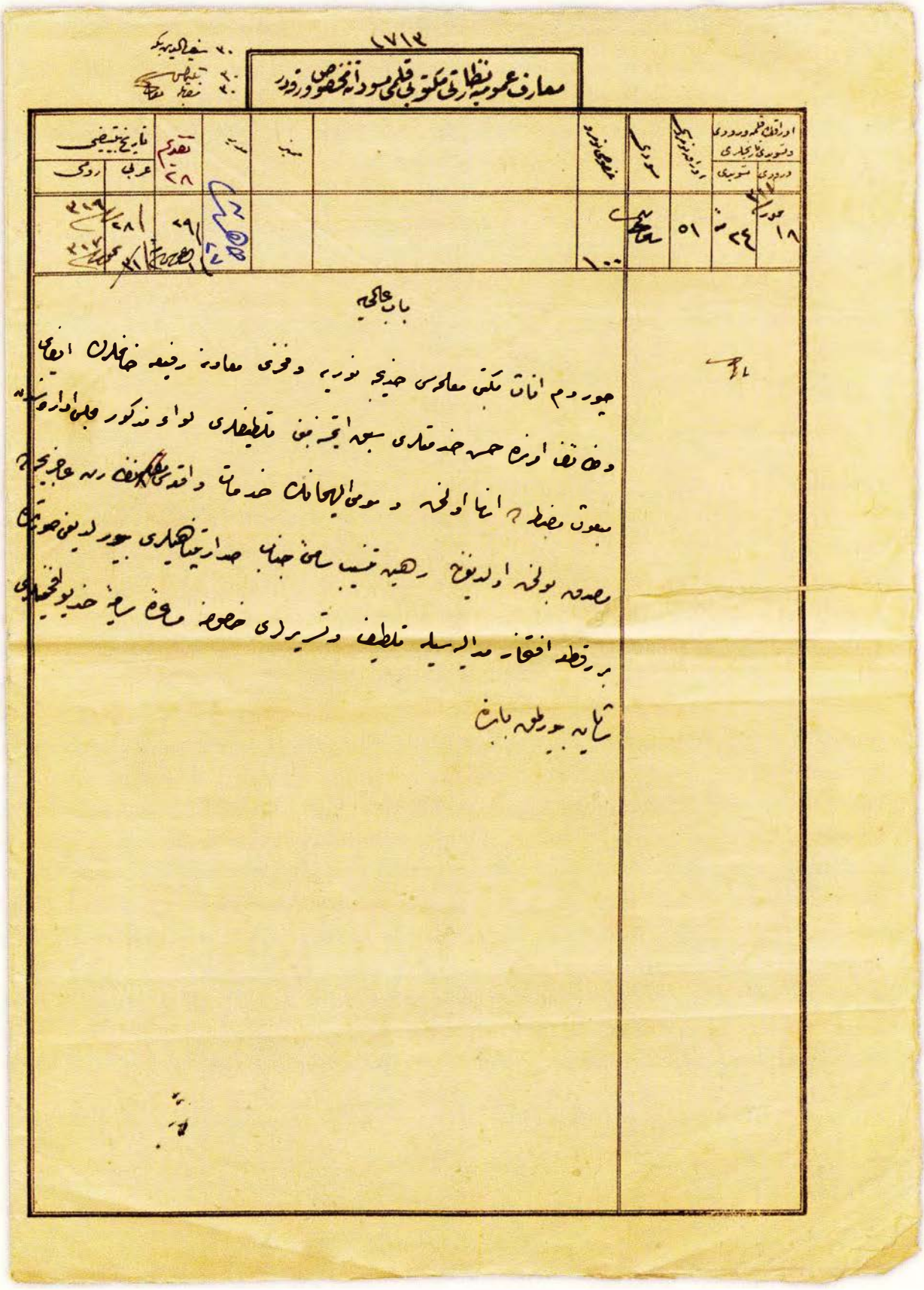

معارف عمومیه نظارتی مکتوبجی قلمی مسودات مخصوصی وزارتی

۱۹	جمادی الآخر	۲۴		۵۱									

باب عالی

جمادی الآخر ۱۳۲۴ تاریخلی و ۵۱ نومرولی تحریرات سنیه جوابیدر

جواب دوم افادات تلقی معلومی جدیجه نوریه وفوق معاونه رفیقه خانملرک افندیلری

وقف اولنمش حصه حصه مقداری سبعه اجزه نک مالیتلرینک نواب مذکوره طرفلرینه

بعوض مضبط ؟ اعطا اولنمه و سوی الحسابلرنک حسابات واقعه سی مطالعه اولنمه ایله

مصدقه بولنمه اولدیغی رقیمه تنسیب سامی جناب صدارتپناهیلری بیورلدیغی جوابنه

بر قطعه افتقاد مدالیسیله تلطیف و تسریری خصوصی مقام سامی حضرتلرینه

تمنا یه جور طرف باش

Maârif-i Umumiye Nezâreti
Mektubî Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır.
Evrak Numarası: 51
Hususî Numara: 100

Tarih-i Takdim:

29 Ra.[Rebîülevvel] [1]319

1 Ağustos [1]317

Bâbıâlî'ye

Çorum İnas Mektebi muallimesi Hatice Nuriye ve fahrî muâvine Refia Hanım'ların ifa-yı vezâif emrinde hüsn-i hizmetleri sebk etmesine mebnî taltifleri liva-i mezkûr meclis-i idaresinden meb'ûs mazbatada inhâ olunmuş ve mûmâileyhimânın hıdemât-ı vakı'ası nezâret-i âcizîce de musaddak bulunmuş olduğundan rehîn-i tensîb-i sâmî-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri buyurulduğu sûretde bir kıt'a İftihar Madalyasıyla taltif ve tesrîrleri hususuna müsaade-i sâmiye-i hidîv-i efhamîleri şâyân buyurulmak bâbında.

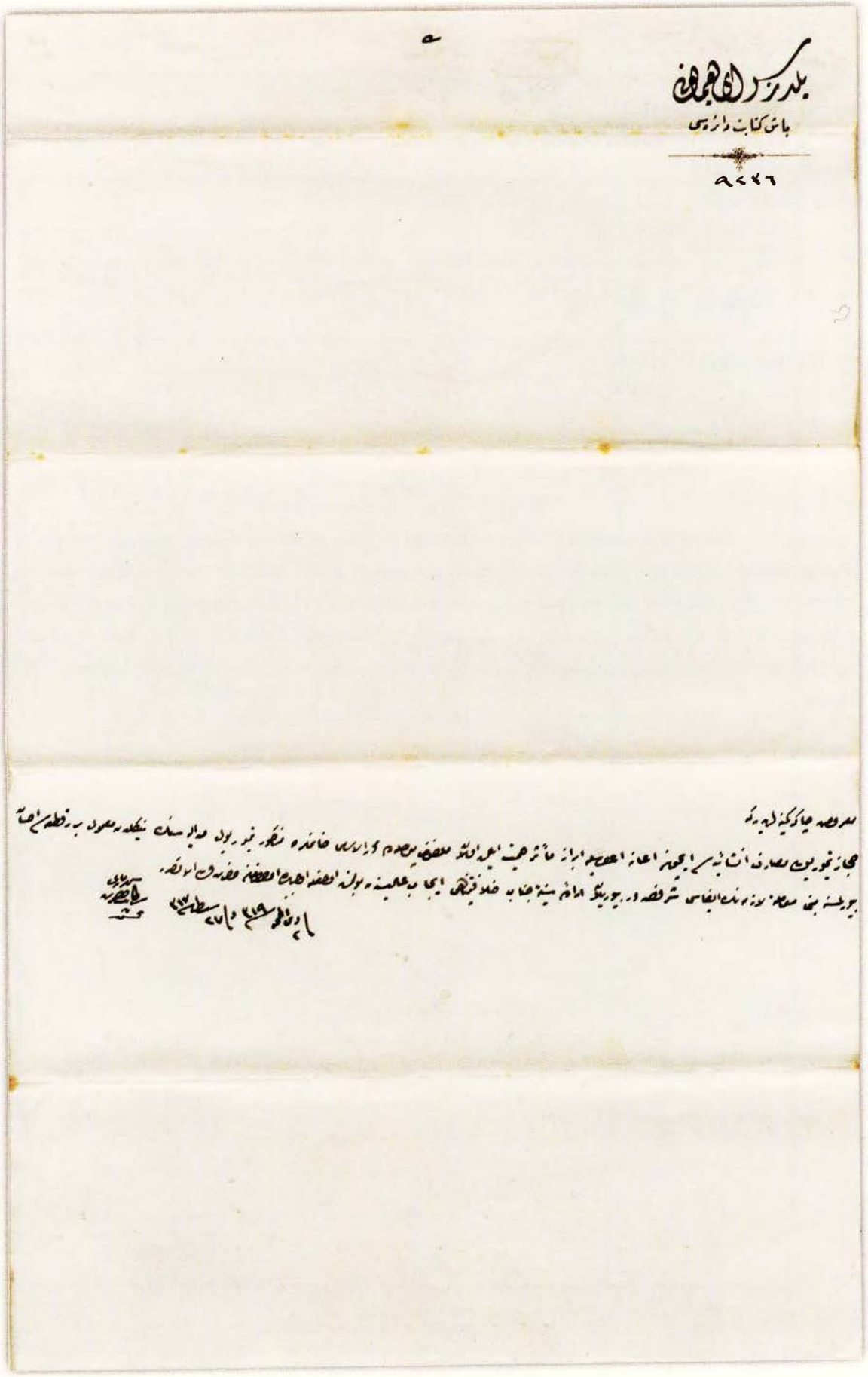

ADANA'DA BAZI HANIMLARA HİCAZ DEMİRYOLU MADALYASI VERİLMESİ

Hicaz demiryolu için yaptıkları yardımlardan dolayı Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu reise ve üyeleriyle Adana eşrafından bazı hanımlara Hicaz Demiryolu Madalyası verilmesine dair irâde

12 Mart 1902

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dairesi
9236

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hicaz Demiryolu masârıf-i inşaiyesi için iâne i'tâsıyla ibrâz-ı meâsir-i hamiyyet eylemiş olan melfûf pusulada muharrerü'l-esâmî hanımlara mezkûr demiryol madalyasının nikelden ma'mûl birer kıt'ası ihsân buyurulmasına mebnî muamele-i lâzımenin ifası şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî icab-ı âlîsinden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Zilhicce [1]319 ve fî 27 Şubat [1]317

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

عثمانلی راسی قسمنده	
۱۵	الطه محمد ثانیه سلامیه عثمانیه قوچیونی ثیشاوللی الطه ولیسی پاشا زاده حرمی خانم
۸	ثانیه سی فریده پاشا زاده حرمی خانم
۸	ثالثه سی فوزیه " متصرف پاشا زاده سی حرمی خانم
۵	الطه " " " " عضا سنده الطه - ریف لواقوصانه لی محمد پاشا زاده حرمی خانم
۵	" " " " " واشاق محمد ربه عبد الغنی پاشا زاده سی خانم
۵	" " " " " مصطفا عزیز لواحی پاشا زاده حرمی خانم
۵	" " " " " تحصیلدار ویرانشهر باسه مدیری حاجی حرمی افندی زاده حرمی خانم
۵	" " " " " الطه ده جعفر آغه یاحاجی یونس آغا جمن محمد افندی زاده حرمی خانم
۵	استانبولده محمود پاشا زاده حرمی خانم
۵	الطه استانبولده مجلس اداره ولایه عضا سنده حسن بکک والده سی خانم
۵	" " " " " " حرمی خانم

Hicaz Demiryolu Komisyon-ı Âlîsi

Osmanlı Lirası Aded	
15	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu Reise-i ûlâsı Adana Valisi Paşa'nın haremi hanım
8	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu Reise-i sâniyesi ferik paşanın haremi hanım
8	Kozan Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu reisesi Kozan mutasarrıfı paşanın büyük haremi hanım
5	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu azasından Adana Redif Liva Kumandanı Hamdi Paşa'nın haremi hanım
5	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu azasından ve eşraf-ı mahalliyeden Abdülmennan Bey'in kerimesi hanım
5	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu azasından mütekaid Mirliva Naci Paşa'nın haremi hanım
5	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu azasından Telgraf ve Posta Başmüdürü Hacı Ömer Hilmi Efendi'nin haremi hanım
5	Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu azasından Adana'da mu'teberândan Hacı Yunus Ağa yeğeni Mehmed Efendi'nin haremi hanım
5	Eşrafdan Mahmud Paşa'nın haremi hanım
5	Adana eşrafından ve Meclis-i İdare-i Vilâyet azasından Subhi Bey'in vâlidesi hanım
5	Adana eşrafından ve Meclis-i İdare-i Vilâyet azasından Subhi Bey'in haremi hanım

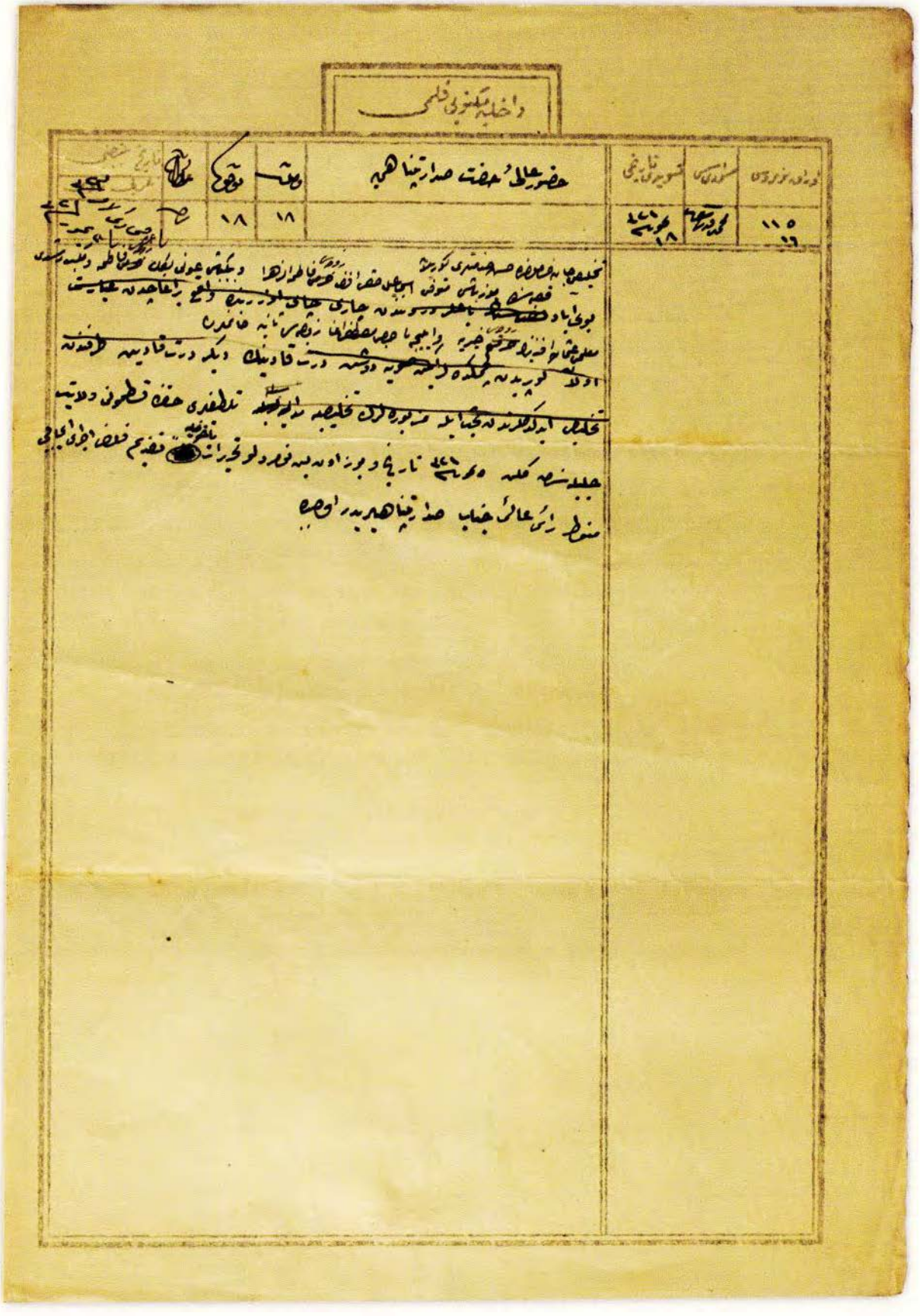

BOYABATLI BAZI KADINLARA TAHLİSİYE MADALYASI VERİLMESİ

Boyabat kazasında can kurtarma hususunda hizmetleri görülen bazı hanımların Tahlîsiye Madalyası ile ödüllendirilmeleri

3 Ağustos 1905

Dahiliye Mektubî Kalemi

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Tahlîs-i can hususunda hüsn-i hizmetleri görülen Boyabad kasabasında yüzbaşı müteveffâ İsmail Hakkı Efendi zevcesi Fâtımâtü'z-Zehra ve Binbaşı Avni Bey'in zevcesi Fatma ve mekteb-i rüşdî muallimi Osman Efendi'nin zevcesi Hayriye ve Ilıcalı Hacı Mustafa Ağa zevcesi Saniye Hanım'ların taltifleri hakkında Kastamonu Vilâyet-i Celîlesi'nden gelen 5 Temmuz [1]321 tarih ve yüz on beş numaralı tahrirât melfûfuyla takdim kılındı. İcra-yı icabı menût-ı re'y-i âlî-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleridir. Ol bâbda.

Fî Gurre-i Cemâziyelâhir [1]323 /fî 21 Temmuz [1]321

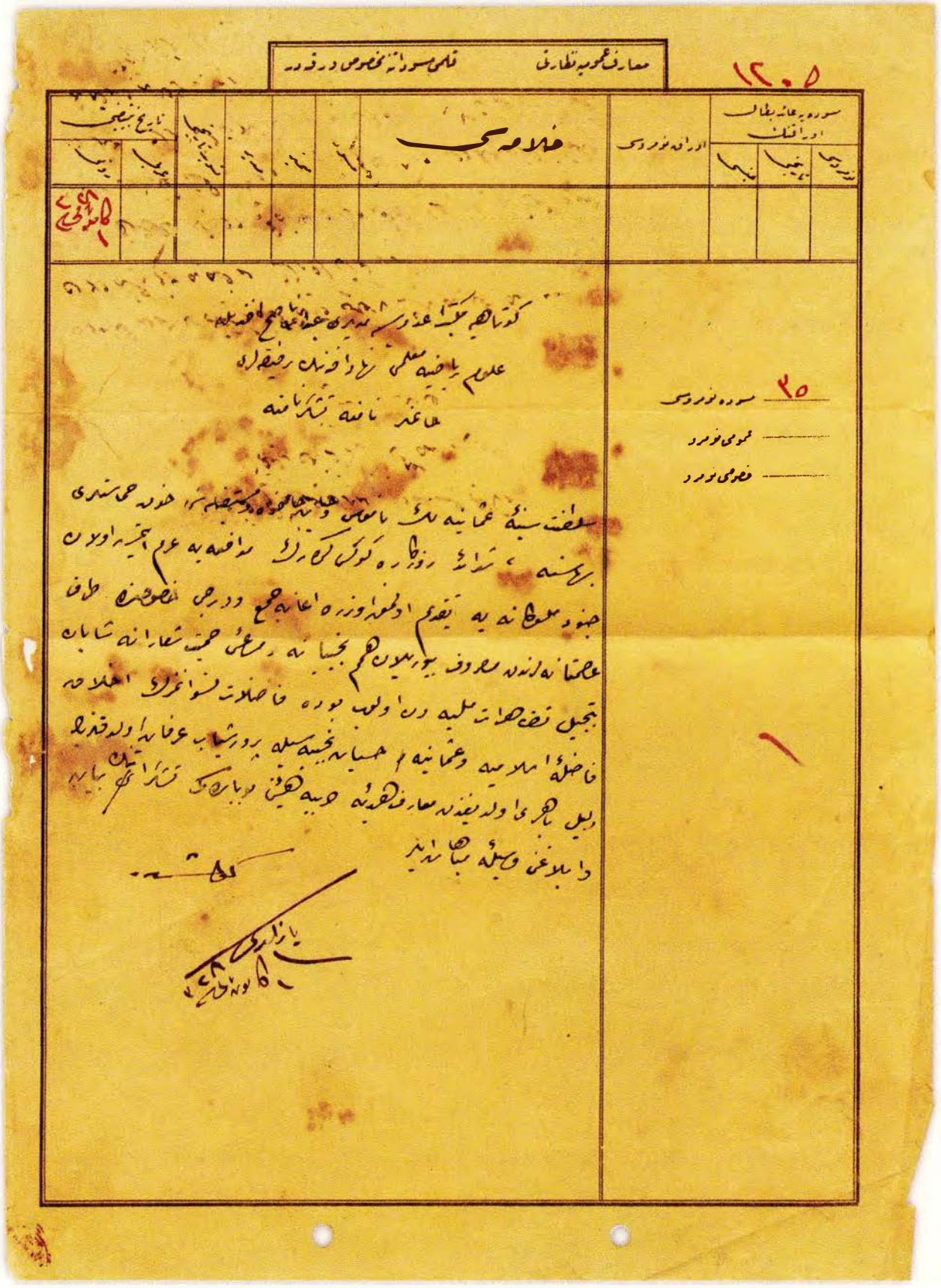

122

MF. MKT, 1183/48

ASKER İÇİN YARDIM TOPLAYAN HANIMLARA TEŞEKKÜR

Asker için yardım toplanması hususunda övgüye lâyık çalışmaları görülen hanımlara teşekkür edildiği

14 Aralık 1912

Maârif-i Umumiye Nezâreti [Mektubî] Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır

Kütahya Mekteb-i İdadîsi Müdürü Abdullah ***Nâsih Efendiyle Ulûm-ı Riyaziye Muallimi Nihad Efendi'nin refikaları hanımlar nâmına teşekkürnâme***

Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniyye'nin namusunu ve hayat-ı hâzıra ve müstakbelesini hûn-ı hamâsetleri bahâsına şedâid-i rüzgâra göğüs gererek müdafaaya azın etmiş olan cünûd-ı mülûkâneye takdim olunmak üzere iâne cem' ve derci hususunda taraf-ı ismetânelerinden masrûf buyurulan himem-i necîbâne ve mesâî-i hamiyyet-şiârâne şâyân-ı tebcîl-i tezâhürât-ı milliyeden olup bu da fâzılât-ı nisvânımızın ahlâk-ı fâzıla-i İslâmiye ve Osmaniyye hissiyât-ı necîbesiyle perveriş-yâb-ı irfan olduklarının delil-i bâhiri olduğundan Maârif Hediye-i Harbiye Hey'eti bu bâbdaki teşekkürâtının beyân ve iblâğını vesile-i mübahat eyler.

Fî 1 Kânûn-ı Sânî [1]328

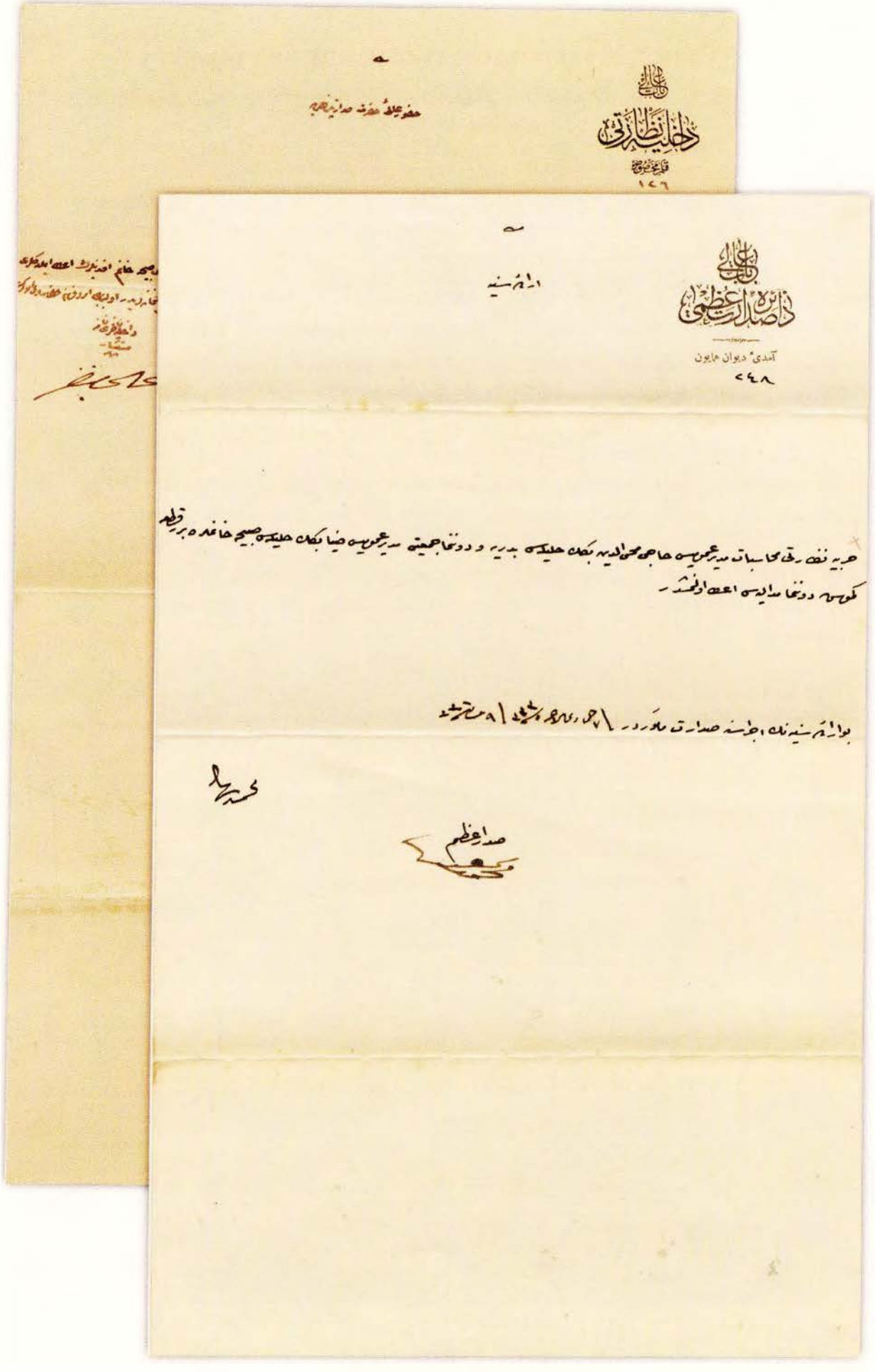

İ. TAL 501/23

OSMANLI DONANMASI'NA YARDIM EDEN HANIMLARA MADALYA VERİLMESİ

Osmanlı donanmasına yaptıkları yardımlardan dolayı Bedriye ve Sabiha Hanım'ların Gümüş Donanma Madalyası ile taltiflerine dair irâde

22 Nisan 1915

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Kalem-i Mahsus
126

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Harbiye Nezâret-i Celîlesi Muhasebât Müdür-i Umumîsi Hacı Muhyiddin Bey'in halîlesi Bedriye ve Donanma Cemiyeti Müdür-i Umumîsi Ziya Bey'in halîlesi Sabiha Hanımefendi'lerin i'tâ eyledikleri iâneden dolayı gümüş Donanma Madalyasıyla taltifleri Donanma Cemiyeti Riyâseti'nden iş'âr edilmiş olmakla icra-yı icabı menût-ı müsaade-i aliyye-i fahîmâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Cemâziyelâhir [1]333 ve fî 7 Nisan [1]331

Dahiliye Nazırı nâmına
Müsteşar
Ali Münif

***

Bâb-ı Âlî
Sadâret-i Uzmâ
Amedi-i Divan-ı Hümâyûn
248

İrâde-i seniyye

Harbiye Nezâreti Muhasebât Müdür-i Umumîsi Hacı Muhyiddin Bey'in halîlesi Bedriye ve Donanma Cemiyeti Müdür-i Umumîsi Ziya Bey'in halîlesi Sabiha Hanım'lara birer kıt'a gümüş Donanma Madalyası i'tâ olunmuşdur.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Sadâret memurdur.

Fî 7 Cemâziyelâhir [1]333 ve fî 9 Nisan [1]331

Mehmed Reşad	Sadrıazam Mehmed Said

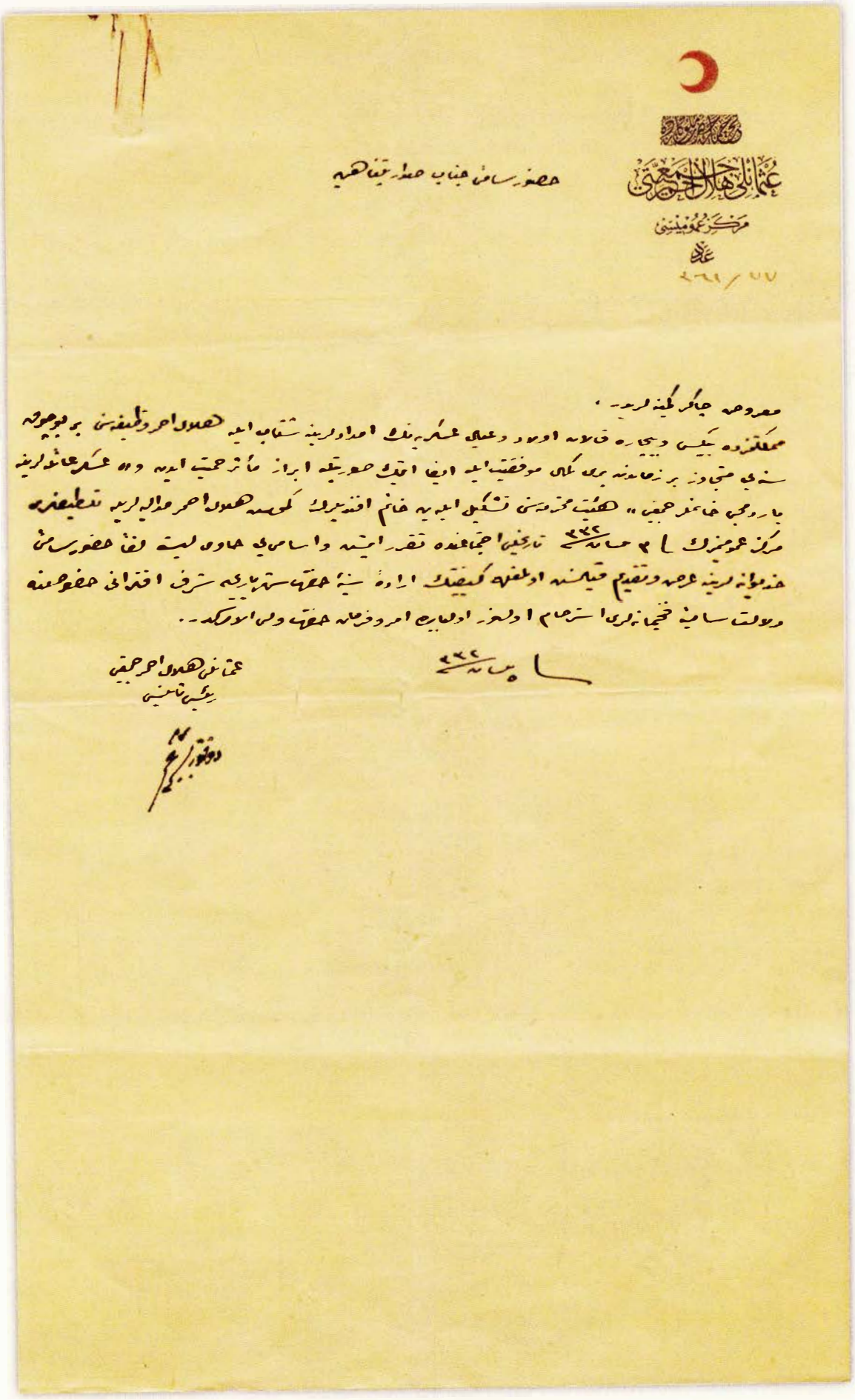

124

ASKER AİLELERİNE YARDIMCI HANIMLAR CEMİYETİ ÜYESİ BAZI KADINLARA MADALYA VERİLMESİ

Kimsesiz kalan asker aile ve çocuklarına yardım için kurulan Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti heyetini oluşturan hanımların gümüş Hilâl-i Ahmer madalyasıyla taltif edilmeleri hakkında irâde

23 Nisan 1916

Taht-ı Himaye-i Hazret-i Mülûkânede
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Merkez-i Umumiyesi
Aded
361/77

Huzur-ı Sâmî-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Memleketimizde bî-kes ve biçare kalan evlâd ü ıyâl-i askeriyenin imdadlarına şitâb ile Hilâl-i Ahmer vazifesini bir buçuk seneyi mütecâviz bir zamandan beri kemâl-i muvaffakiyet ile ifa etmek suretiyle ibrâz-ı me'ser-i hamiyyet eden ve "Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti" hey'et-i muhteremesini teşkil eyleyen hanımefendilerin gümüş Hilâl-i Ahmer madalyalarıyla taltifleri merkez-i umumîmizin fî 3 Nisan [1]332 tarihli ictimâ'ında takarrür etmiş ve esâmîyi hâvî liste leffen huzur-ı sâmî-i hidîvânelerine arz ve takdim kılınmış olmakla keyfiyetin irâde-i seniyye-i hazret-i şehriyârîye şeref-iktirânı hususuna delâlet-i sâmiye-i fahîmâneleri istirhâm olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Nisan [1]332

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Reis-i sânisi
Bende
Doktor Besim Ömer

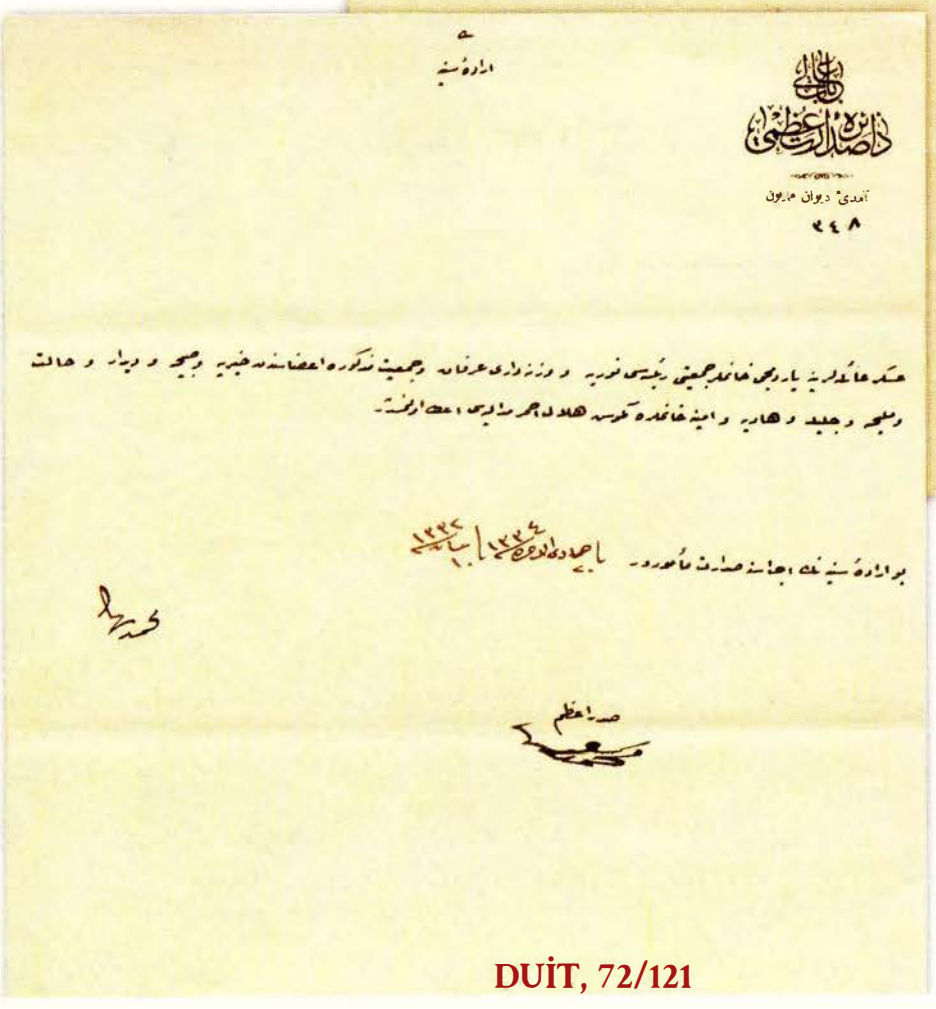

Taht-ı Himaye-i Hazret-i Mülûkâne'de
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Merkez-i Umumiyesi

Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti Reisesi	Nuriye İsmail Canbolat Hanımefendi	Gümüş Hilâl-i Ahmer Madalyası
" Veznedarı	İrfan Bedri Hanımefendi	"
" Azâsından	Hayriye Talat Hanımefendi	"
"	Sabiha Nuri Hanımefendi	"
"	Didar Arif Hanımefendi	"
"	Hâlet Zeki Hanımefendi	"
"	Meliha Kasım İzzeddin Hanımefendi	"
"	Celîle Hikmet Hanımefendi	"
"	Hadiye Selim Sırrı Hanımefendi	"
"	Emine Reşid Hanımefendi	"

[Mühür]
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Société Du Croissant Rouge Ottoman

***

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
348

İrade-i seniyye

Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti Reisesi Nuriye ve Veznedarı İrfan ve cemiyet-i mezkûre azâsından Hayriye ve Sabiha ve Didar ve Hâlet ve Meliha ve Celîle ve Hadiye ve Emine Hanım'lara gümüş Hilâl-i Ahmer Madalyası i'tâ olunmuşdur.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Sadâret memurdur.

Fî 20 Cemâziyelâhir 1334 / fî 10 Nisan 1332

Mehmed Reşad
Sadrıazam
Mehmed Sâ'id

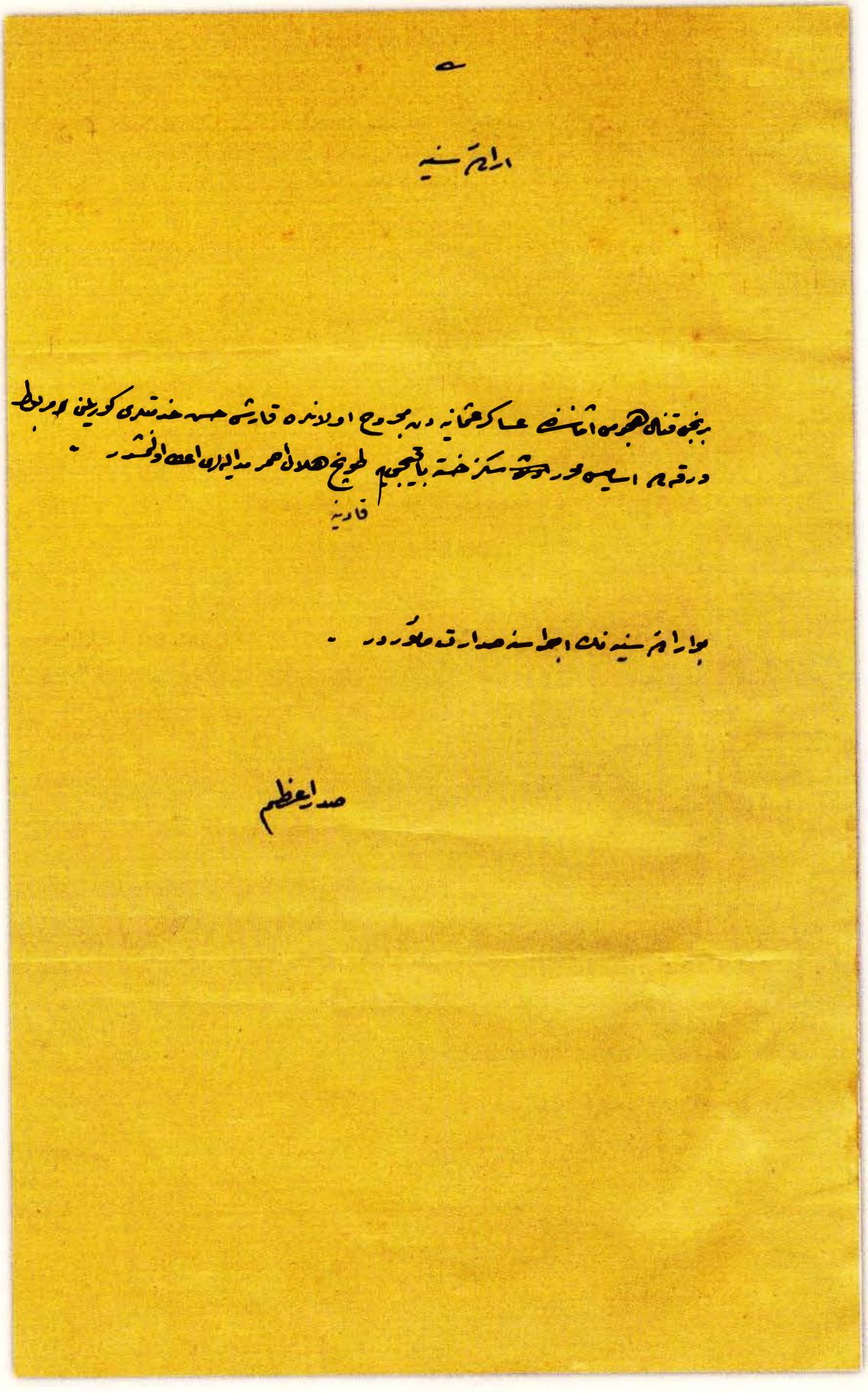

YARALI ASKERLERİN BAKIMINI YAPAN HASTABAKICI KADINLARIN MADALYA İLE TALTİFİ

Birinci Kanal hücumu esnasında yaralanan Osmanlı askerlerine hizmet eden sekiz hastabakıcı kadına Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası verildiği hakkında irâde

26 Haziran 1916

İdare-i Seniyye

Birinci Kanal hücumu esnasında asâkir-i Osmaniyye'den mecrûh olanlara karşı hüsn-i hizmetleri görülen merbût varakada esâmîsi muharrer sekiz hastabakıcı kadına Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyaları i'tâ olunmuşdur.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Sadâret memurdur.

Sadrıazam

24 Ş[aban] 1334

IV. ORDU BÖLGESİ HASTANELERİNİN KURULMASINA KATKI SAĞLAYAN KADINLARA ŞEFKAT NİŞANI VERİLMESİ

IV. Ordu bölgesinde bulunan vatan hastanelerinin kuruluşuna çalışmalarıyla katkıda bulunan Fatma İfakat, Faize, Şefika, Fehime ve Nuriye Hanım'lara Şefkat Nişanı verildiği hakkında irâde

27 Haziran 1916

Harbiye Nezâreti
Muamelât-ı Zâtiye Müdüriyeti
1074

İrâde-i Seniyye

Dördüncü Ordu ınıntıkasındaki vatan hastahânelerinin te'sisleri hususunda mâlen ve bedenen pek ziyade çalışmış olmalarından dolayı şâyân-ı taltif olan Şam Nisvân Muâvenet-i Milliye Cemiyeti reisesi Şam Mebusu Azımzâde Mehmed Paşa refikası Fatma İfakat ve cemiyet-i mezkûre azâsından âyândan Abdurrahman El-Yusuf Beyefendi'nin refikası Faize Hanım'lar ile Zahlemî Şefika Hanım Ebu Putrus'a ikinci ve Dördüncü Ordu Menzil İdare müdürlerinden Binbaşı Alaaddin Bey refikası Fehime ve Sekizinci Kolordu Ahz-ı Asker Reisi Mirlivâ Hüsnü Paşa refikası Mevhibe ve Suriye İttihad Terakki murahhası Neşet Bey'in refikası Nâfia ve Sekizinci Kolordu Ahz-ı Asker Riyâseti sertabibi Binbaşı Mustafa Bey refikası Nuriye Hanım'lara üçüncü rütbeden Şefkat Nişan ı i'tâ edilmişdir.

İşbu irâde-i seniyyenin icrasına Harbiye Nazırı memurdur.

Fî 26 Şaban 1334 / fî 14 Haziran 1332

Mehmed Reşad	Sadrıazam Mehmed Said	Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver

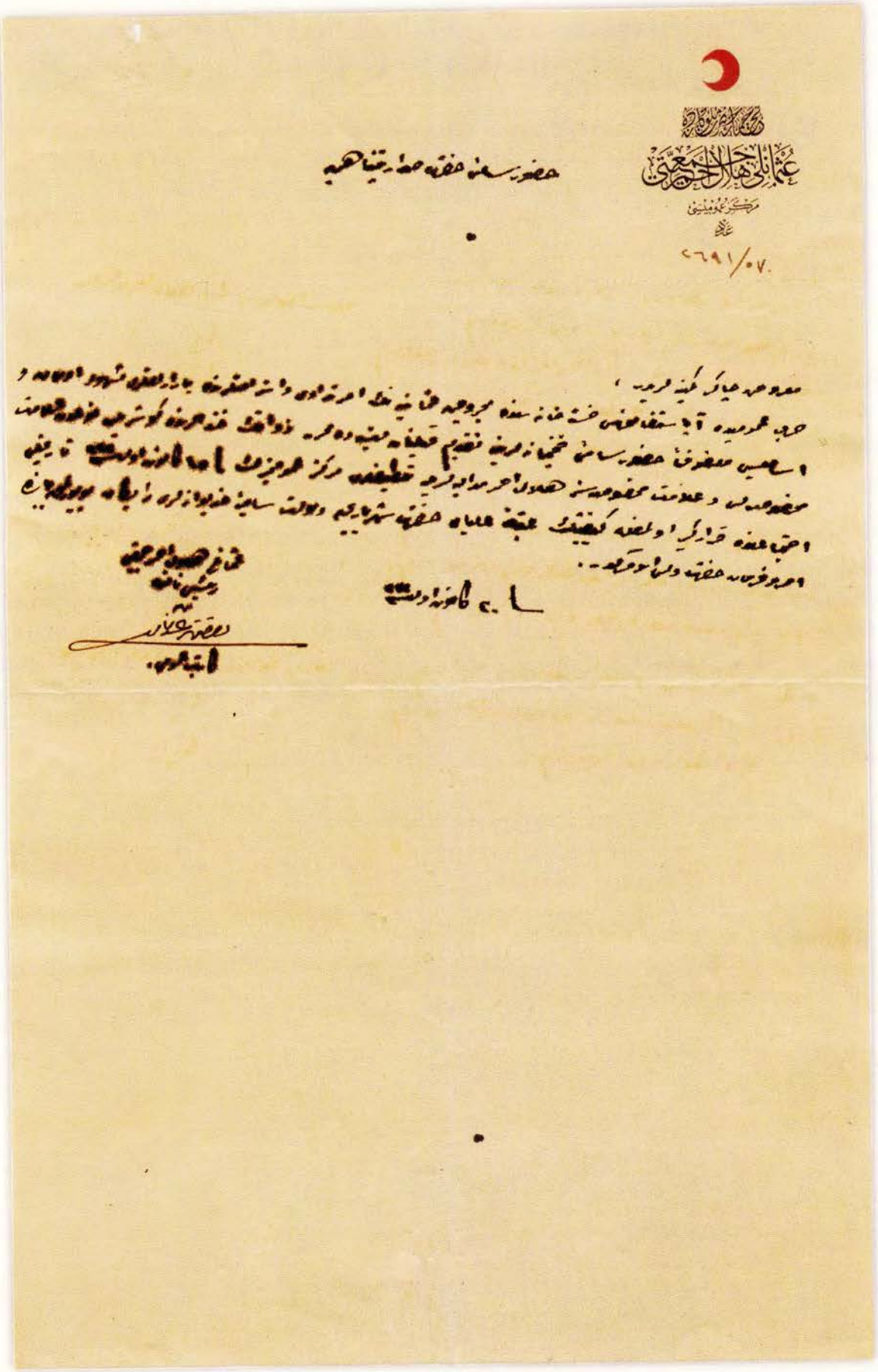

YARALI ASKERLERİ TEDAVİ EDEN HANIMLARA TUNÇ HİLÂL-İ AHMER MADALYASI VERİLMESİ

Cihan Harbi esnasında yaralanıp Ayastefanos Hastanesi'nde bulunan askerlerin bakım ve tedavileri hususunda hizmetleri görülen bazı hanımların Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası ile taltif edilmesi hakkında irâde

8 Ocak 1917

Taht-ı Himaye-i Mülûkanede
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Merkez-i Umumîsi
Aded
2691/57

Huzur-ı Sâmî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Harb-i Umumî'de Ayastefanos Hastanesi'nde mecruhîn-i Osmaniyye'nin emr-i tedavi ve istirahatlerinde yararlıkları meşhûd olan ve esâmîsi melfûfen huzur-ı sâmî-i fahîmânelerine takdim kılınan listede muharrer zevâtın hizâlarında gösterilen nev'den alâmet-i mahsusalı ve alâmet-i mahsusasız Hilâl-i Ahmer madalyalarıyla taltifleri merkez-i umumîmizin fî 15 Kânûn-ı Evvel [1]332 tarihli içtimâ'ında karargîr olmakla keyfiyetin atebe-i ulyâ-yı hazret-i şehriyârîye delâlet-i sâmiye-i hidivâneleri râygân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Kânûn-ı Evvel [1]332

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Reisi nâmına
Doktor Adnan
Kâtib-i Umumî

Taht-ı Himaye-i Mülûkanede
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Merkez-i Umumîsi
Aded

Hanımlar Ayastefanos Hastanesi'nden:

Çanakkale Kumandanı Nihat Paşa haremi Güzîde Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Haseki Hastanesi Sertabibi Ahmed Nureddin Bey'in haremi Makbûle Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası

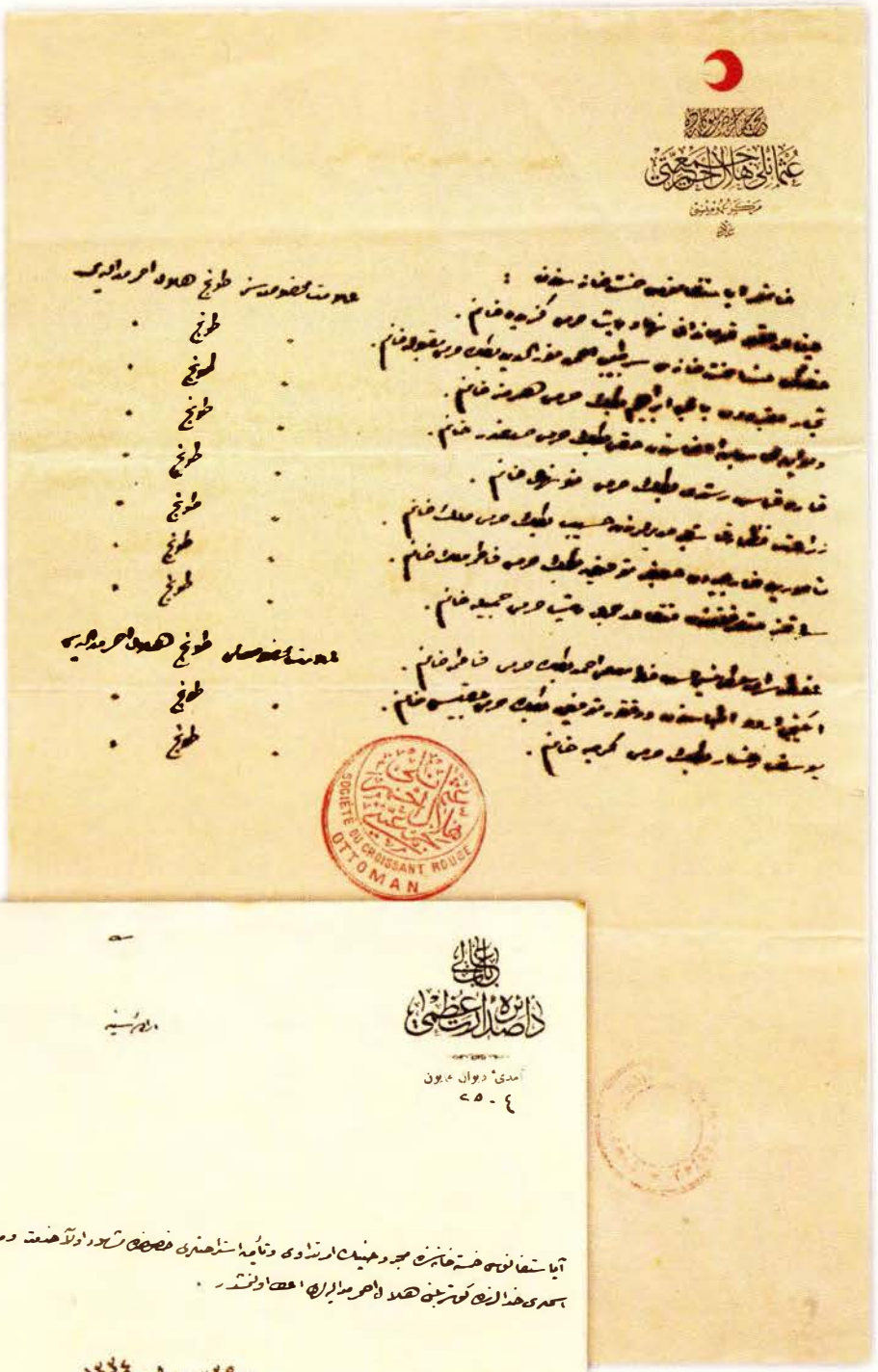

Tüccar-ı mu'tebereden Balcı İbrahim Bey'in haremi Hürmüz Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Divan-ı Muhasebat azâsından Hakkı Bey'in haremi Safder Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Karakaş Rüşdü Bey'in haremi Nevnihal Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Ziraat Nezâreti şube müdürlerinden Hasib Bey'in haremi Melek Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Memurîn-i Hariciyeden Cafer Tevfik Bey'in haremi Fatma Melek Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Sakız Mutasarrıflığı'ndan mütekaid Cemal Paşa haremi Cemile Hanım	Alâmet-i mahsusasız Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Galatasaray Sultanîsi hüsn-i hat muallimi Ahmed Bey'in haremi Fatma Hanım	Alâmet-i mahsusalı Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
İkinci Ordu etıbbâsından Doktor Tevfik Bey'in haremi Belkıs Hanım	Alâmet-i mahsusalı Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
Yusuf Ruhsar Bey'in haremi Kerîme Hanım	Alâmet-i mahsusalı Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası

[Mühür]
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
Société Du Croissant Rouge Ottoman

***

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
2504

İrâde-i Seniyye

Ayastefanos Hastahânesi'nde mecrûhînin emr-i tedavi ve te'min-i istirahatleri hususunda meşhûd olan hizmet ve muâvenetlerine binâen merbût varakada esâmîsi muharrer on bir hanıma isimleri hizalarında gösterilen Hilâl-i Ahmer madalyaları i'tâ olunmuşdur.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Sadâret memurdur.

Fî 4 Rebîülevvel 1335 / fî 26 Kânûn-ı Evvel [1]332

Mehmed Reşad
Sadrıazam
[İmza]
Mehmed Said

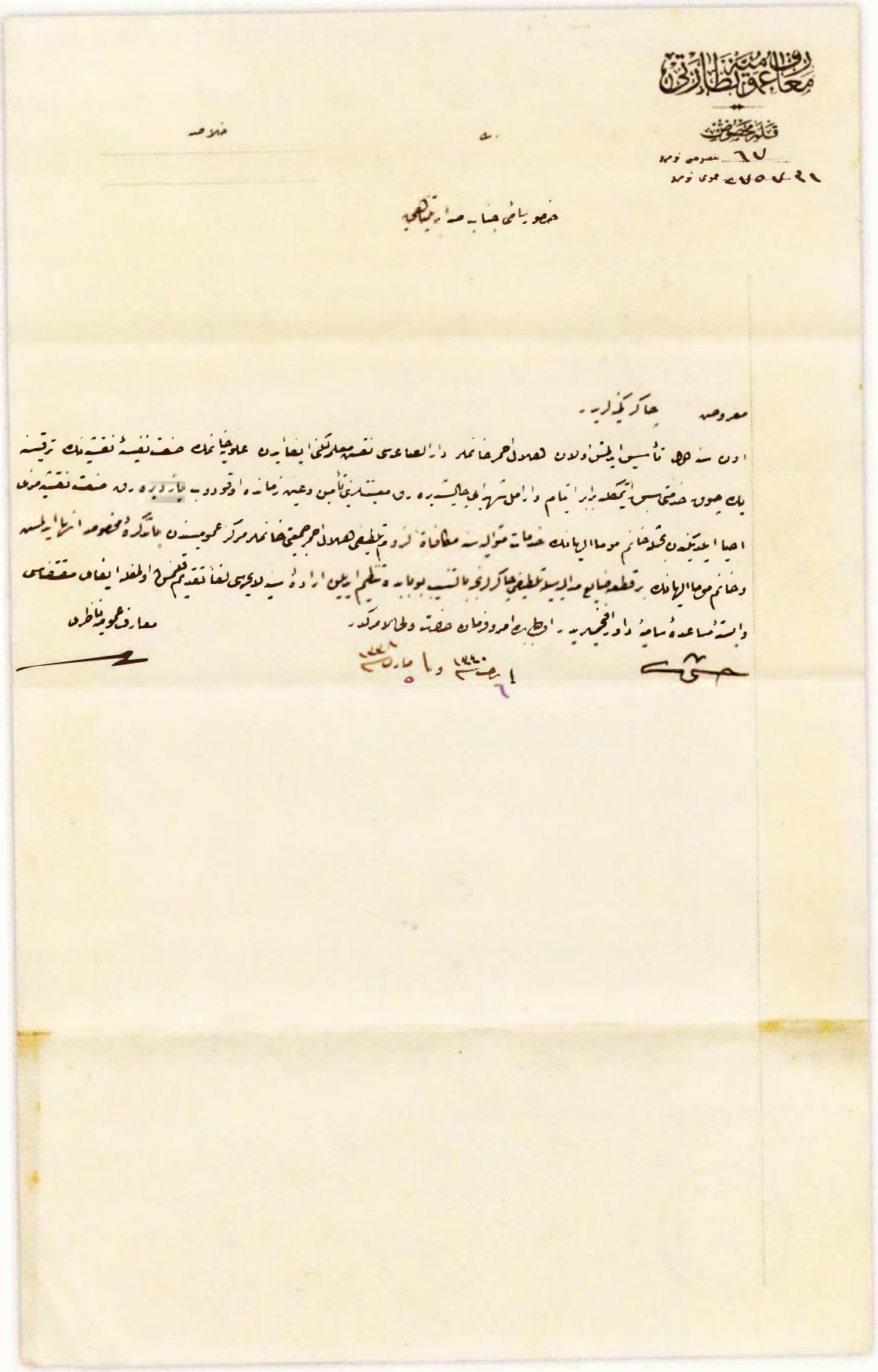

NAKIŞ MUALLİMESİ ULVİYE HANIM'A SANAYİ MADALYASI VERİLMESİ

Şehit yetim ve dullarının çalıştırılarak maişetlerini temin etmelerini sağlayan ve aynı zamanda nakış sanatının ilerlemesine de katkıda bulunan Hilâl-i Ahmer Hanımlar Dârüssınaası'nda nakış muallimesi olarak çalışan Ulviye Hanım'ın Sanâyi Madalyası ile taltif edilmesi hakkında irâde

6 Mart 1922

Maârif-i Umumiye Nezâreti
Kalem-i Mahsus
Hususî numara: 67
Umumî numara:275731

Huzur-ı Sâmî-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

On sene evvel te'sis edilmiş olan Hilâl-i Ahmer Hanımlar Dârüssınaası nakış muallimeliğini ifa eden Ulviye Hanım'ın san'at-ı nefise-i nakşiyenin terakkîsine pekçok hizmeti sebk etmekle beraber eytâm ve erâmil-i şühedâyı çalıştırarak maişetlerini te'min ve aynı zamanda okudup yazdırarak san'at-ı nakşiyemizi ihyâ eylediğinden bahisle hanım-ı mûmâileyhânın hidemât-ı mütevâliyesine mükâfâten lüzum-ı taltifi Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkez-i Umumiyesi'nden bâ-tezkire-i mahsusa inhâ edilmiş ve hanım-ı mûmâileyhânın bir kıt'a Sanâyi Madalyasıyla taltifi çâkerlerince bi't-tensîb bu bâbda tanzim edilen irâde-i seniyye lâyihası leffen takdim kılınmış olmakla ifa-yı muktezâsı vâbeste-i müsaade-i sâmiye-i dâver-i efhamîleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Receb 1340 ve fî 5 Mart 1338

Maârif-i Umumiye nazırı
[İmza]
[Abdullah] Lâmî

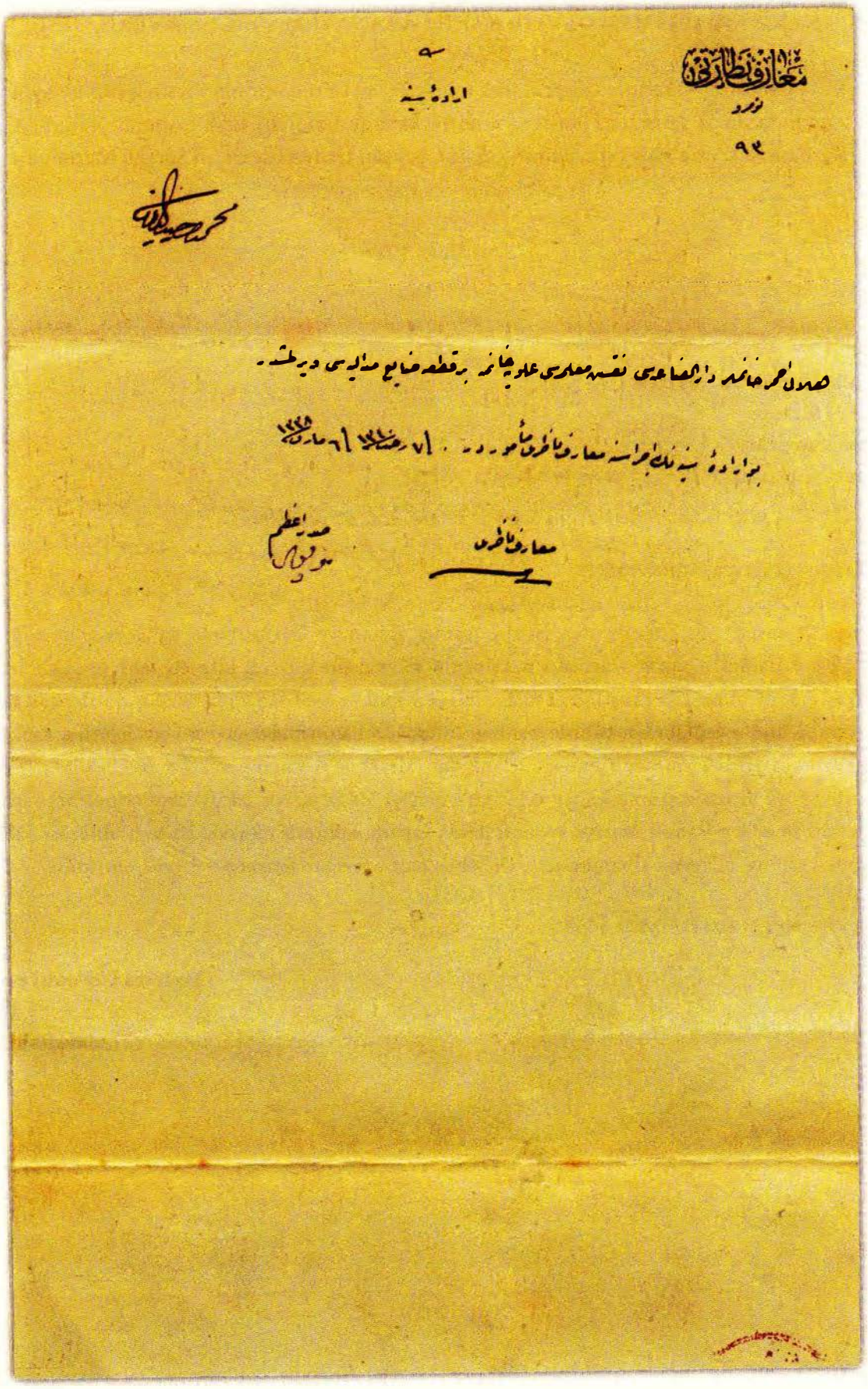

معارف نظارتی
نومرو
۹۴

۹
ارادهٔ سنیه

محمد حسین

حضرات اعضا دار الشوراسی نقسیمه معلمی علاوه یمانه برقطعه ضایع مدایسی ویرلمشدر.

بو ارادهٔ سنیه یله اجراسنه معارف نظارتی مأمور. ۱۷ رمضان ۱۳۲۵ / ۶ مارت ۱۳۲۳

معارف ناظری

صدر اعظم

Maârif Nezâreti
Numara
93

İrâde-i Seniyye

Hilâl-i Ahmer Hanımlar Dârüssınaası **Nakış** Muallimesi Ulviye Hanım'a bir kıt'a Sanâyi Madalyası verilmişdir.

Mehmed Vahidettin

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Maârif nazırı memurdur.

Fî 7 Receb 1340 / fî 6 Mart 1338

Sadrıazam	Maârif nazırı
Tevfik	[Abdullah] Lâmî

Şaire Yaşar Nezihe Hanım,
Kadınlar Dünyası Dergisi, Numara: 124, 13 Safer 1331.

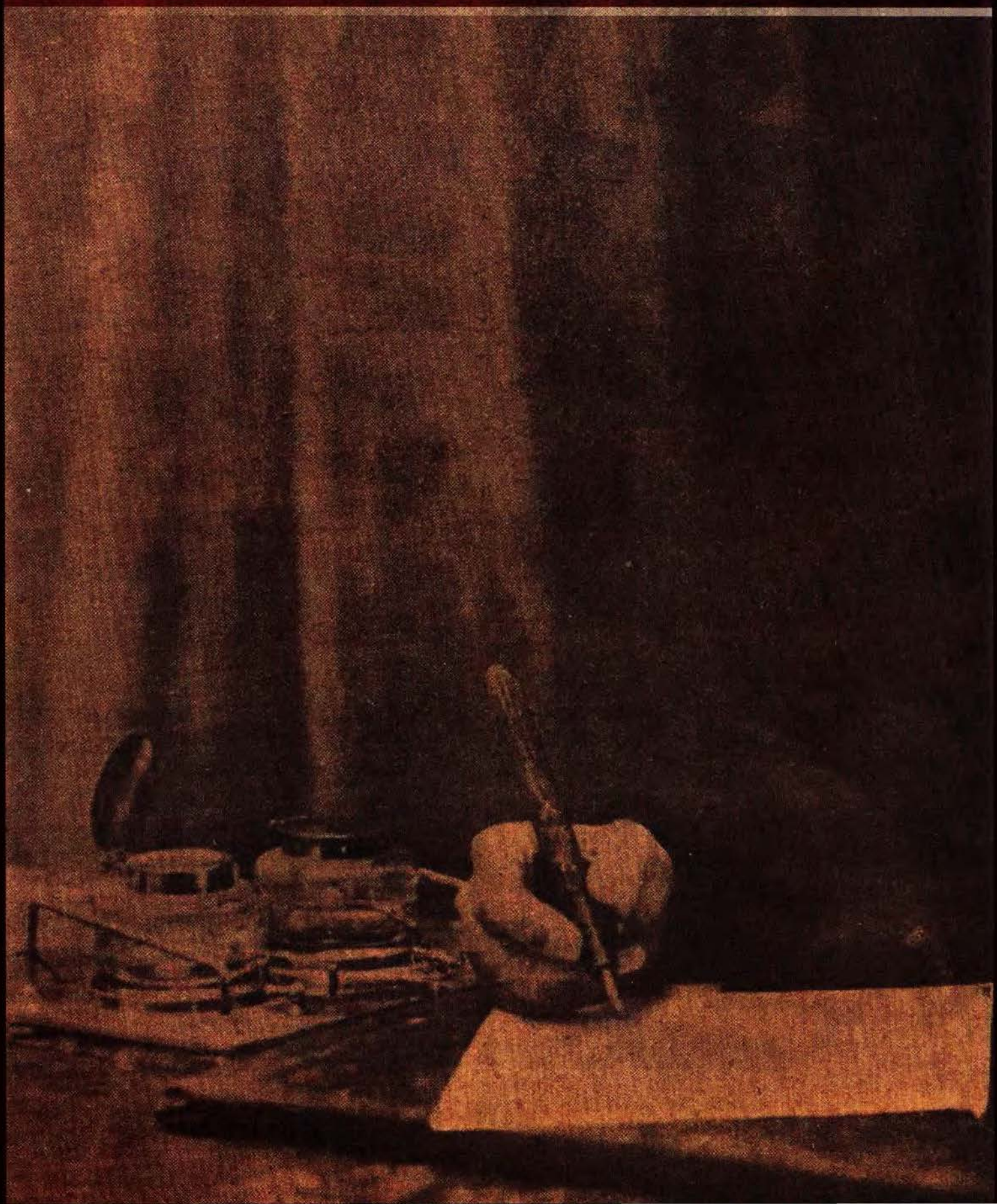

EDEBÎ VE KÜLTÜREL HAYATTA KADIN

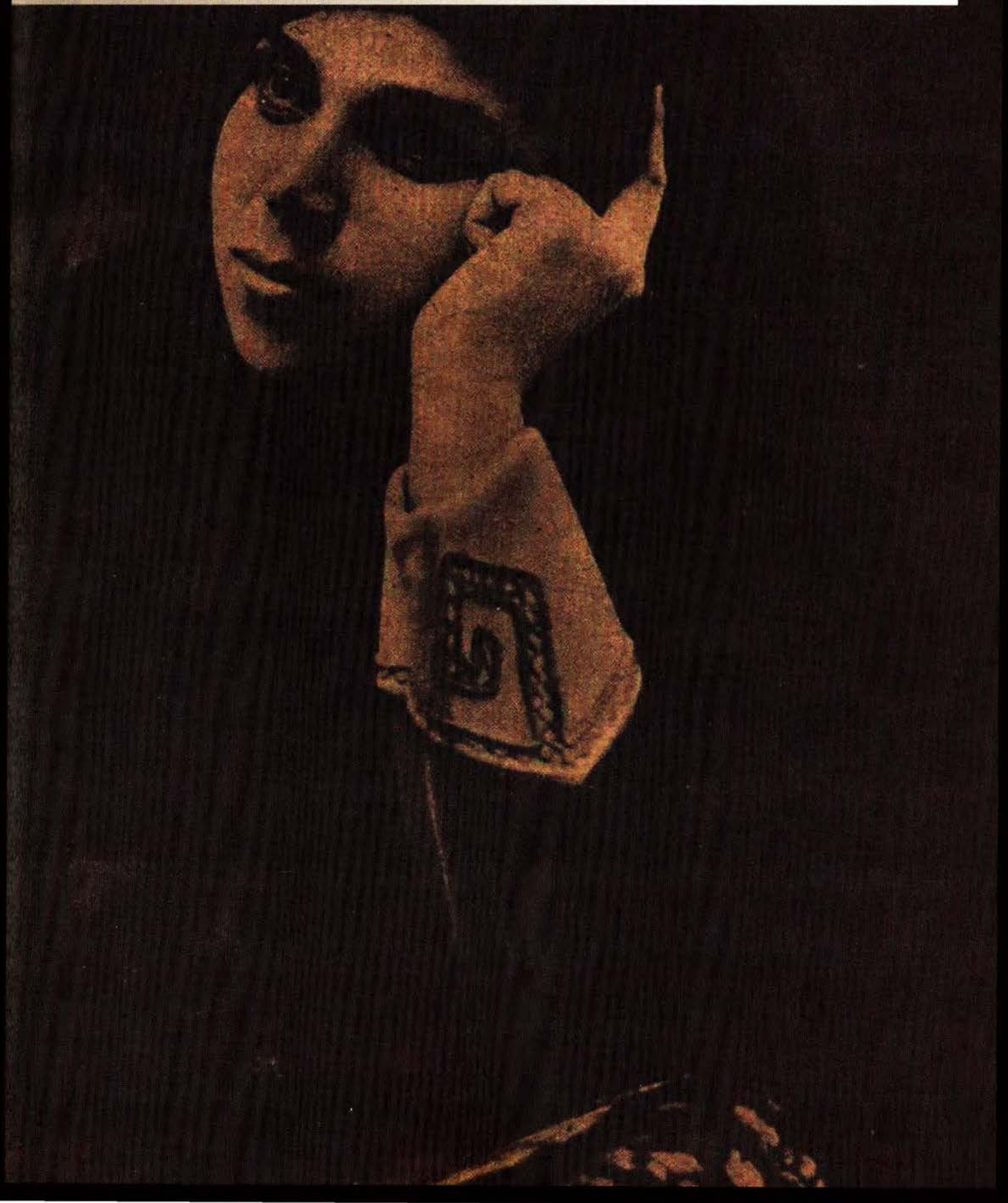

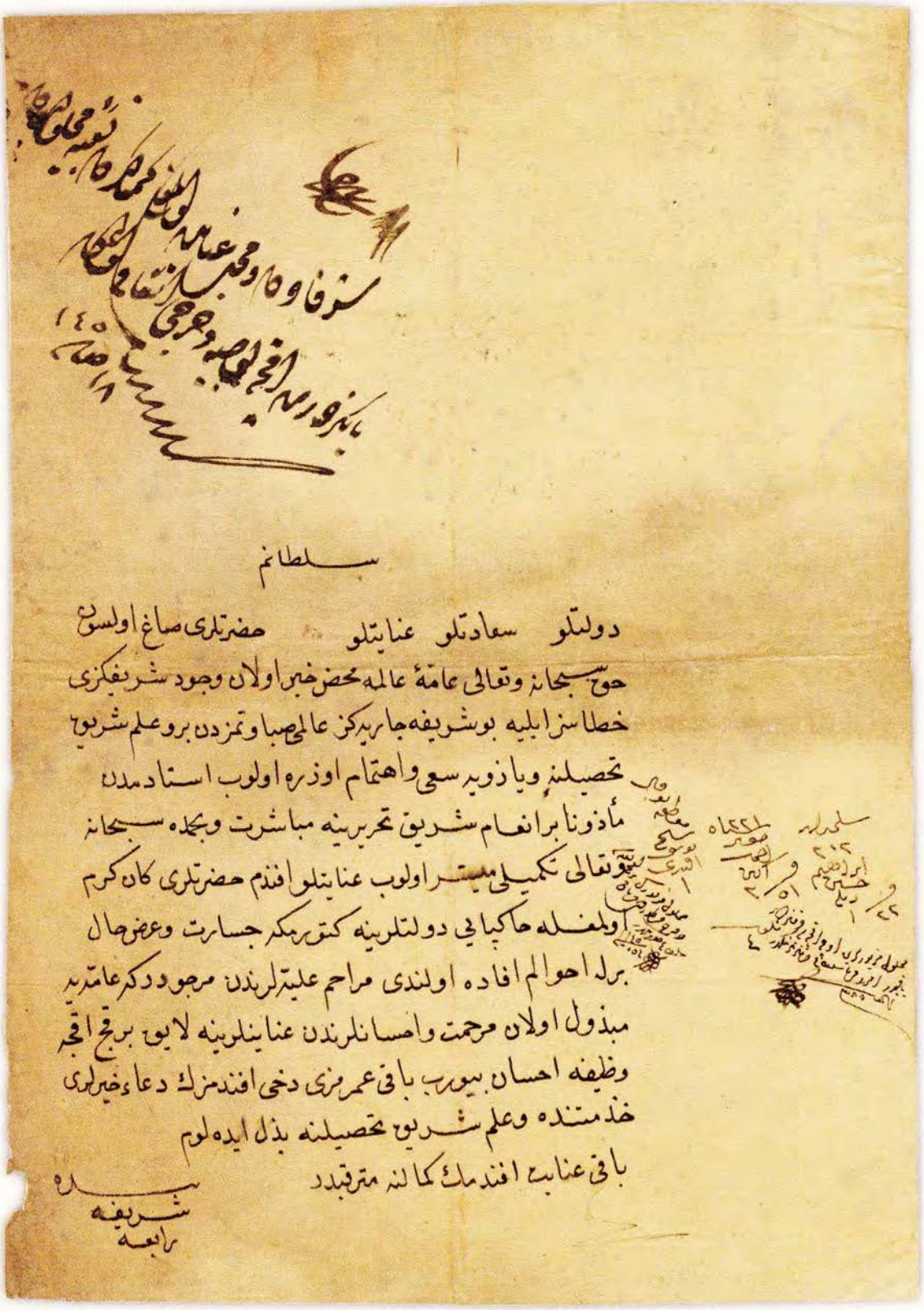

سلطانم

دولتلو سعادتلو عنايتلو حضرتلری صاغ اولسون
حق سبحانه وتعالی عامهٔ عالمه محض خیر اولان وجود شریفکزی
خطاسز ابلیه بوشریفه جاریه کز عالمی صبا وتمزدن بر وعلم شریف
تحصیلنه ویا ذوبه سعی واهتمام اوزره اولوب استادمدن
مأذونا برانعام شریف تحریرینه مباشرت وبحمده سبحانه
وتعالی تکمیلی میسر اولوب عنایتلو افندم حضرتلری کان کرم
اولمغله حاکپای دولتلرینه کتوریمکه جسارت وعرض حال
برله احوالم افاده اولندی مراحم علیه لرینه مرجود ذکر عامدیه
مبذول اولان مرحمت واحسانلرینه عنایتلرینه لایق برشکر اقجه
وظیفه احسان بیورلوب باقی عمرمزی دخی افندمزك دعاء خیرلری
خدمتنده وعلم شریف تحصیلنه بذل ایده لوم
باقی عنایت افندمك کما لنه مترقبدر

بنده
شریفه
رابعه

HATTAT ŞERİFE RABİA HANIM'A MAAŞ BAĞLANMASI

Kendi el yazısıyla yazdığı En'âm Sûresini padişaha takdim eden Hattat Şerife Rabia Hanım'a gümrükten 4 akçe maaş bağlanmasına dair buyuruldu

26 Ağustos 1732

Devletli, saadetli, inâyetli sultânım hazretleri sağ olsun

Hakk subhânehu ve Teâlâ âmme-i âleme mahz-ı hayr olan vücud-ı şerifinizi hatâsız eyleye. Bu Şerife câriyeniz âlem-i[1] sabâvetimizden beri ilm-i şerif tahsiline ve yazıya sa'y u ihtimam üzere olup, üstâdımdan me'zûnen bir En'âm-ı şerif tahrîrine mübâşeret ve bi-hamdihî sübhânehu ve Teâlâ tekmîli müyesser olup, inâyetli efendim hazretleri kân-ı kerem olmakla hâk-i pây-ı devletlerine getirmeğe cesâret ve arzuhâl birle ahvâlim ifâde olundu. Merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki âmmeye mebzûl olan merhamet ve ihsânlarından inâyetlerine lâyık birkaç akçe vazife ihsân buyurup bâkî ömrümüzü dahî efendimizin du'â-yı hayrları hizmetinde ve ilm-i şerif tahsiline bezl edelim. Bâkî inâyet efendimin kemâline müterakkıbdır.

Bende
Şerife Râbia

Şürefâdan ve mahall-i inâyet olmakla gümrükden bakiyye-i mahlûlden yalnız dört akçe tevcîh ve harcı in'âm olunmak buyuruldu. 18 S.[Safer] [1]145

Mukataa-i Tokad Şeyh Yusuf Efendi 1	Sipah 221 Hıdır [bin] Ahmed, Eğin 2 Varak 51	Silahdar 202 İbrahim [bin] Hüseyin Zile 1 Varak 22

Mahlûl-i mezbûrun bir akçe bakiyyesi defterde mestûrdur. Fermân sultânım hazretlerinindir. Fî 5 Ra.[Rebîülevvel] 1145

Mahlûl-i mezbûrların üç akçesi defterde bâkîdir. Emr u fermân sultânım hazretlerinindir.
Ber-mûceb-i defter-i hazîne

Yekûn 4

[1] Metinde " عالمی " şeklinde yazılmıştır.

C. ML 4592

VEFAT EDEN ŞAİRE LEYLA HANIM'IN MAAŞINDAN BİR KISMININ ŞAİRE ŞEREF HANIM'A TAHSİSİ

Vefat eden Meclis-i Ziraat azâsından Şakir Efendi ile Şaire Leyla Hanım'ın münhal olan maaşlarının başka kişilere bağlanması, Şaire Leyla Hanım'ın mahlûl olan maaşından bir kısmının yine kadın şairlerden Şeref Hanım'a tahsisi

23 Mayıs 1848

Maliye nazırı devletli paşa hazretleri

Meclis-i Ziraat azâsından Şakir Efendi'nin bu kere vefatı vuku'una mebnî uhdesinden münhal olan üç bin kuruş maaşından bin beş yüz kuruşun huzur-ı fâizü'n-nur-ı hazret-i zıllu'llâhîde ders mukarrirlerinden Vidinli faziletli Mustafa Efendi'ye emsali misillü tekaüdlük maaşı olmak üzere tahsiliyle berâtının bi't-tanzim efendi-i mûmâileyhe irsâli için takdimi ve kusuru olan bin beş yüz kuruşun dahi bin kuruşunun meclis-i mezkûr azâsından semâhatli Abdülhak Efendi hazretlerinin mahdûmu Hayrullah Efendi'ye ve iki yüz elli kuruşunun dahi Çavuşlar Kâtibi Ahmed Efendi'nin leffen irsâl olunan pusulada muharrerü'l-esâmî hafîd ve hafîdelerine ber-vech-i müsâvât müceddeden tahsis ve ihsânıyla iki yüz elli kuruşunun da emekdârân-ı Devlet-i Aliyye'den Mustafa ve Ahmed Ağa ile Hürmüz ve Fatıma Hatun'lara tahsis ve taksim olunması ve Şaire Leyla Hanım'ın dahi mahlûl olan iki yüz elli kuruş maaşından iki yüz kuruşun şuârâ-yı nisvândan ve hânedân-ı kadîme-i ilmiyeden Şeref Hanım'a ve elli kuruşunun dahi müteveffiye-i mûmâileyhânın mu'tekası Fatma Kadın'a inâyet kılınmış ve ilerüde mûmâileyh Hayrullah Efendi'den maaşının iki bin ve Ahmed Efendi hafîdleri maaşının dahi beşyüz kuruşa iblağıyla yine meclis-i mezkûr azâsından ve tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Askeroğlu'nun nâil olduğu yalnız beş yüz kuruş maaşına kezâlik ilerüde iki yüz elli kuruş zam ve ilavesi hususlarına irâde-i kerâmet-âde-i hazret-i mülûkâne şeref-pîrâ-yı sünûh ve sudûr buyurulmuş olmakla mûcebince ber-minvâl-i muharrer müceddeden i'tâ olunduğu ve ilerüde mahlûl vuku'unda münâsibi vechile ilâve kılınacak maaşların ahzına icra-yı icabıyla mûmâileyh Mustafa Efendi maaşı için iktizâ eden berâtın bi't-tanzim Bâbıâli'ye sür'at-i irsâli husûsuna himmet buyurula deyu buyuruldu.

Fî 11 C.[emâziyelâhir] [12]64

İktizâ-yı tesviye Masarıfât Muhasebesi'nden

Berây-ı maaş-ı mûmâileyhimâ ber-mûceb-i kuyûd

	kuruş
Maaş-ı Şakir Efendi an azâ-yı Meclis-i Ziraat	3000
Maaş-ı Şaire Leyla Hanım	0250
	3250

Mine't-tevzî'ât

Mûmâileyh fermân-ı âlî tarihi olan mâh-ı hâlin on birinci gününde vâki sâl-i hâl Mayıs'ının üçüncü gününden itibaren bin kuruş maaş tahsis olunduğu ve meclis-i mezkûr memurları maaşlarıyla beraber i'tâ olunacağı ve ilerüde mahlûl vuku'unda maaşının iki bin kuruşa iblağ kılınacağı bilinmek için meclis-i mezkûr tarafına ve Beytülmal müdürü izzetli beyefendi cânibine başka başka ilmuhaberleri tahrîri lâzım gelmekle şerh verildi.

Tarih-i merkûmdan itibaren mûmâileyhime kayd-ı hayat şartıyla müceddeden mezkûrü'l-mikdar maaş tahsis olunduğu isimlerine tasrîhan başka başka berât-ı şerif tahrîriçin tezkiresi ve mûmâileyhimden Yahya Kamil Efendi'yle Şefika Hanım'a tahsis olunan yüz yirmi beş kuruş maaşların üzerine ilerüde mahlûl vuku'unda yüz yirmi beşer kuruş daha zamla ikişer yüz ellişer kuruşa iblağ olunduğu bilinmek için Beytülmal müdürü izzetli beyefendi tarafına verilecek ilmuhabere derci lâzım gelmekle şerh verildi.

Berây-ı maaş-ı Hayrullah Efendi an azâ-yı meclis-i ziraat müceddeden tahsis-şode

1000 kuruş

Berây-ı maaş-ı mûmâileyhima müceddeden tahsis şode

	kuruş
Maaş-ı Vidinli Mustafa Efendi, mukarrir-i ders huzur-ı hümâyûn	1500
Maaş-ı Yahya Kamil Efendi, hafîd-i Ahmed Efendi, kâtib-i çavuşân	0125
Maaş-ı Şefika Hanım hafîde-i mezbûr	0125
Maaş-ı Mustafa Ağa, an emekdârân-ı Devlet-i Aliyye	0062 buçuk
Maaş-ı Ahmed Ağa an emekdârân-ı mezbûr	0062 buçuk
Maaş-ı Hürmüz Hatun	0062 buçuk
Maaş-ı Fatma Hatun	0062 buçuk
Maaş-ı Şaire Şeref Hanım	0200
Maaş-ı Fatma Kadın an mu'teka-i Şaire Leyla Hanım	0050
	2250

Yekûn

3250 kuruş

İşbu beyâz üzerine sâdır olan fermân-ı âlî şeref-sünûh buyurulan irâde-i seniyye-i şahane müfâd-ı münîfi ve merbût pusulada muharrer olduğu ve hesab-ı derkenârında gösterildiği üzere Meclis-i Ziraat azâsından Şakir Efendi ile şâire Leyla Hanım'ın vefatları cihetle mahlûl olup münhal olan üç bin iki yüz elli kuruş maaşlarının fermân-ı âlî tarihi olan mâh-ı hâlin on birinci gününde vâki sâl-i hâl Mayıs'ının üçüncü gününden itibaren iki bin iki yüz elli kuruşu bâlâda muharrerü'l-esâmî zükûr ve inâsa kayd-ı hayat şartıyla müceddeden tahsis olunduğunu mübeyyin isimlerine tasrîhan başka başka berât-ı şerif tahrîriçin tezkiresi ve kusur bin kuruşu dahi Meclis-i Ziraat azâsından Hayrullah Efendi'ye tahsis olunduğu ve meclis-i mezbûr memurları maaşlarıyla beraber i'tâ olunacağı bilinmek için meclis-i

mezkûr tarafına başka ve ilerüde mahlûl vuku'unda mûmâileyh Hayrullah Efendi'nin maaşına bin ve meclis-i mezkûr azâsından Askeroğlu'nun beş yüz kuruş maaş-ı kadimine iki yüz elli ve çavuşlar kâtibi izzetli Ahmed Efendi'nin hafîd ve hafîdesine tahsis olunan yüz yirmi beşer kuruş maaşlarına misli zam olunarak ikişer yüz ellişer kuruşa iblağ olunacağı bilinmek için Beytülmal müdürü izzetli beyefendi tarafına başka ve keyfiyet malum olmak için cümlesini câmi' olarak sergi muhasebesine başka ilmuhaberleri tahrîri bâbında fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 17 C. 1264

İlmuhaberleri yazıla

Dâde Fî 19 C. [12]64

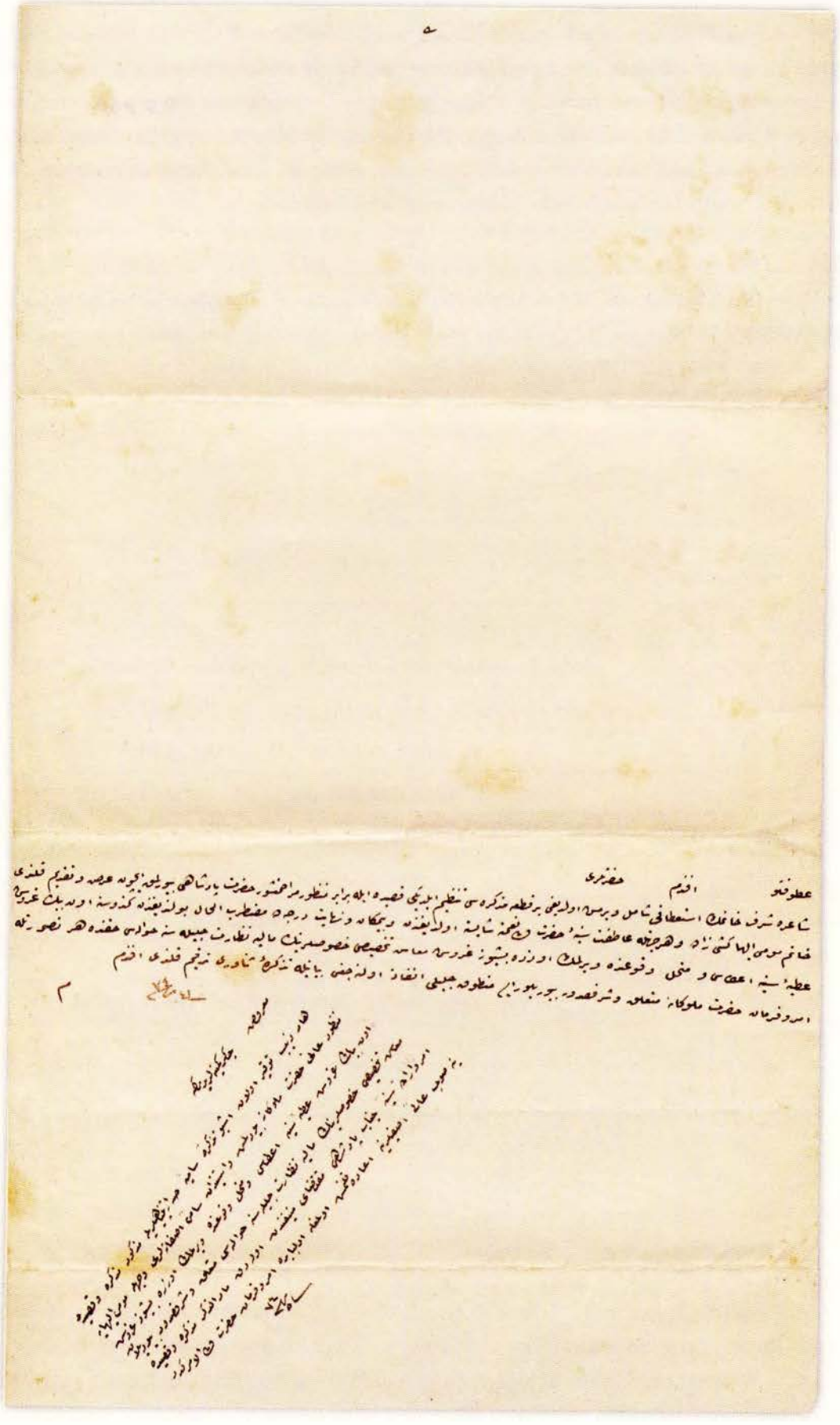

KENDİSİNE MAAŞ BAĞLANAN ŞAİRE ŞEREF HANIM'IN PADİŞAHA SUNDUĞU KASİDE

Şaire Şeref Hanım'a ihtiyacından dolayı on bin kuruş bağışta bulunulması ve aylık beşyüz kuruş maaş tahsis edilmesi hakkında irâde ile yazmış olduğu kaside

23 Kasım 1857

Atûfetli efendim hazretleri

Şaire Şeref Hanım'ın isti'tâfı şâmil vermiş olduğu bir kıt'a müzekkiresi tanzim eylediği kaside ile beraber manzûr-ı merâhim-nüşûr-ı hazret-i Padişahî buyurulmak için arz ve takdim kılındı. Hanım-ı mûmâileyhâ kişizâde ve her cihetle âtıfet-i seniyye-i hazret-i veli-nimete şâyeste olduğundan ve bî-mekân ve nihayet derecede muztaribü'l-hâl bulunduğundan kendisine on bin kuruş atiyye-i seniyye i'tâsı ve münhal vuku'unda verilmek üzere beş yüz kuruş maaş tahsisi hususlarının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi hakkında her ne suretle emr u fermân-ı hazret-i mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 4 R[ebîülâhir] [12]74

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-zîb-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle mezkûr müzekkire ve kaside manzûr-ı âlî-i hazret-i mülûkâne buyurulmuş ve istîzân-ı sâmî-i asâfâneleri vechile mûmâileyhâya on bin kuruş atiyye-i seniyye i'tâsı ve münhal vuku'unda verilmek üzere beş yüz kuruş maaş tahsisi hususlarının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî muktezâ-yı münîfinden olarak mârü'z-zikir müzekkire ve kaside yine savb-ı âlî-i asafîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 R[ebîülâhir] [12]74

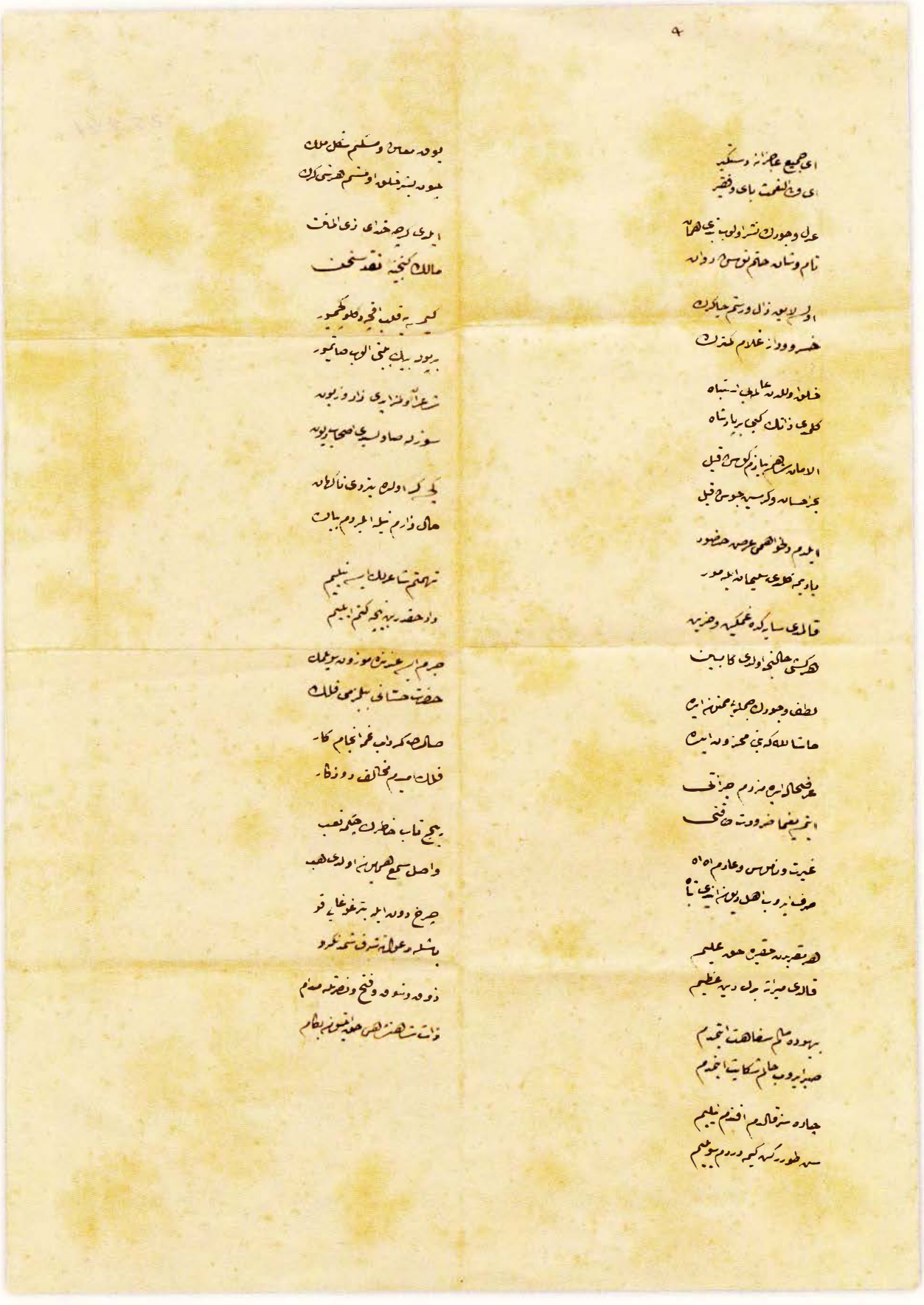

Ey cemî‘-i acizâna dest-gîr
Ey veli-nimet-i bây u fakîr

Adl u cûdun neşr olup bitti hemân
Nâm ü şân-ı hatem-i Nûşirevân

Olsa lâyık Zal ü Rüstem çâkerin
Hüsrev ü Dânâ gulâm-ı kemterin

Halk olaldan âleme bî iştibâh
Gelmedi zâtın gibi bir padişah

El-aman şahım niyazım gûş kıl
Bahr-i ihsân ve keremin cûş kıl

Eyledim dil-hâlımı arz-ı huzûr
Yâdıma geldi Süleyman ile mûr

Kalmadı sayende gamgîn ü hazîn
Her kişi halince oldu kâm-bîn

Lutf u cûdun cümleyi memnun ede
Hâşe-lillâh ki beni mahzun ede

Arz-ı hâle edemezdim cür’eti
Etmese yağma zaruret tâkati

Gayret ve namus ve ârım âh âh
Sarf edip ehl-i düyûna etdi tebâh

Her mukarrebden hakîre Hakk-ı alîm
Kaldı mirasa bedel-i deyn-i azîm

Beyhûde malım sefâhet etmedim
Sabredip halim şikâyet etmedim

Çâresiz kaldım efendim neyleyim
Sen dururken kime derdim söyleyim

Yok maaş ve meskenim şekl-i mülk
Çün beşer halk olmuşum herşey gerek

Eyledi gerçi Hüdâ-yı zi’l-minen
Mâlik-i gencine-i nakd-i sühan

Kimseye kalb akçe denlü geçmiyor
Bir pula bin beyti alıp satınıyor

Şairân olmaz idi zâr ü zebûn
Sözle savulsaydı ashâb-ı düyûn

Geçse ger ol da yeterdi nagehan
Hâl-i zârim neyle eylerdim beyân

Töhmetim şairlik ise neyleyim
Dâd-ı Hakdır ben nice ketm eyleyim

Cürm ise indinde mevzûn söylemek
Hazret-i Hassanı bilmez mi felek

Saldı girdâb-ı gâma encâm-ı kâr
Fülk-i ümidim muhalif-i rüzgâr

Piçtâb-ı hâtırın çekme ta‘b
Vâsıl-ı semm‘-i hümâyûna oldu hep

Çarh-ı dûn ile beter kavgayı ko
Başla davâta Şeref şimden geru

Zevk ü şevk ve feth ü nusretle müdâm
Zât-ı şehinşâhı Hak etsin bekâm

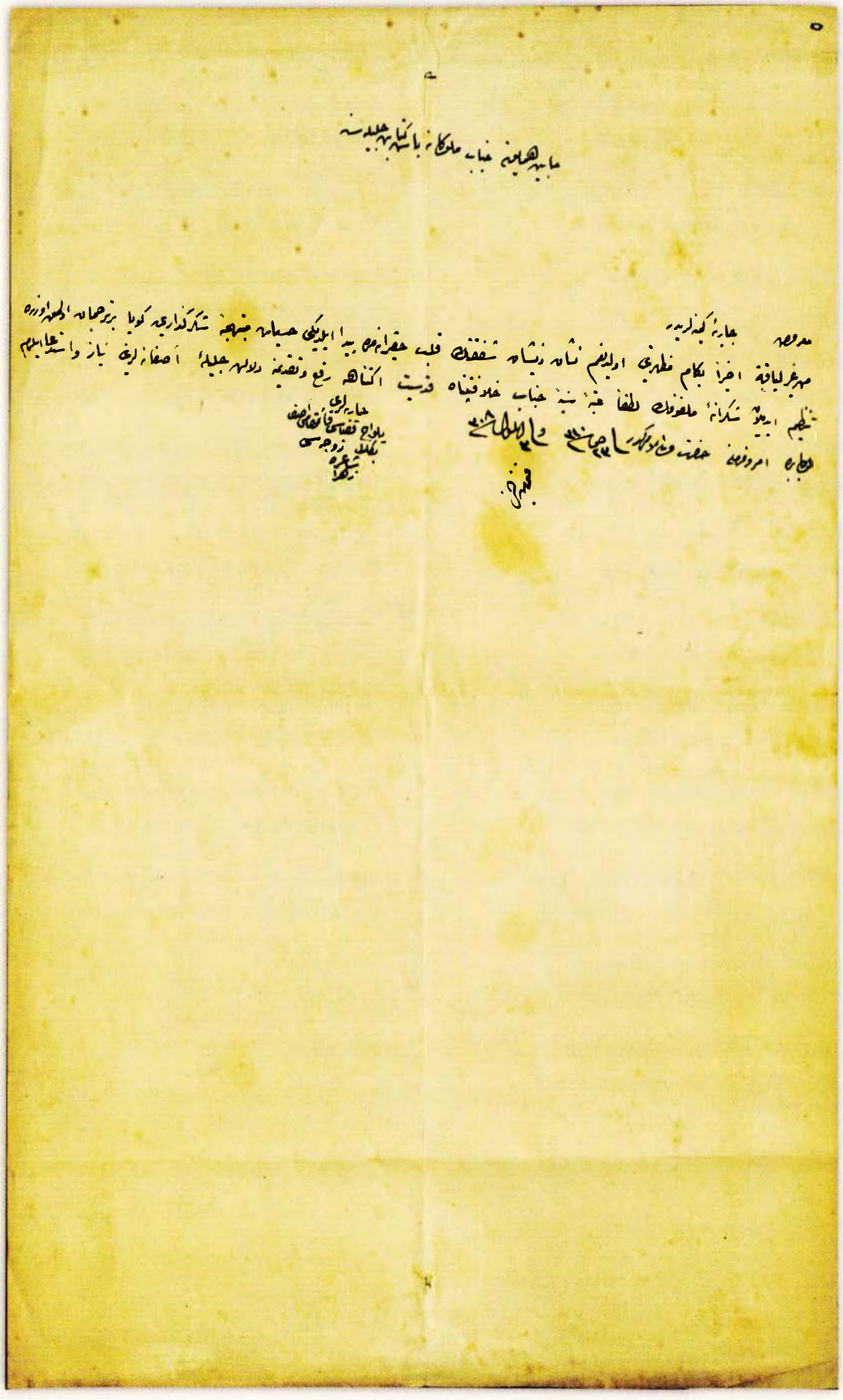

KENDİSİNE ŞEFKAT NİŞANI VERİLEN ŞAİRE ZEHRA HANIM'IN TEŞEKKÜR YAZISI VE KASİDESİ

Yalvaç kazası kaymakamı Asaf Bey'in eşi Şaire Zehra Hanım'ın kendisine verilen Şefkat Nişanı'ndan dolayı teşekkürlerini bildirdiği yazısı ve kasidesi

15 Eylül 1892

Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Cenâb-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celîlesi'ne

Ma'rûz-ı câriye-i kemîneleridir

Min-gayr-i liyakatin ahîren bekâm-ı mazhariyeti olduğum nişân-ı zîşân-ı şefkatin kalb-i hakîrânemde peydâ eylediği hissiyât-ı mübtehice-i şükr-güzârîye güya bir tercüman olmak üzere tanzim edilen şükrâne-i melfûfun lutfen atebe-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâh-ı kudsiyet-iktinâha ref' ve takdimine delâlet-i celîle-i âsafânelerini niyaz ve istid'â eylerim. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 S[afer] [1]310 ve fî 3 Eylül [1]308

Câriyeleri
Yalvaç kazası kaymakamı Asaf
Bey'in zevcesi Şaire
Zehra

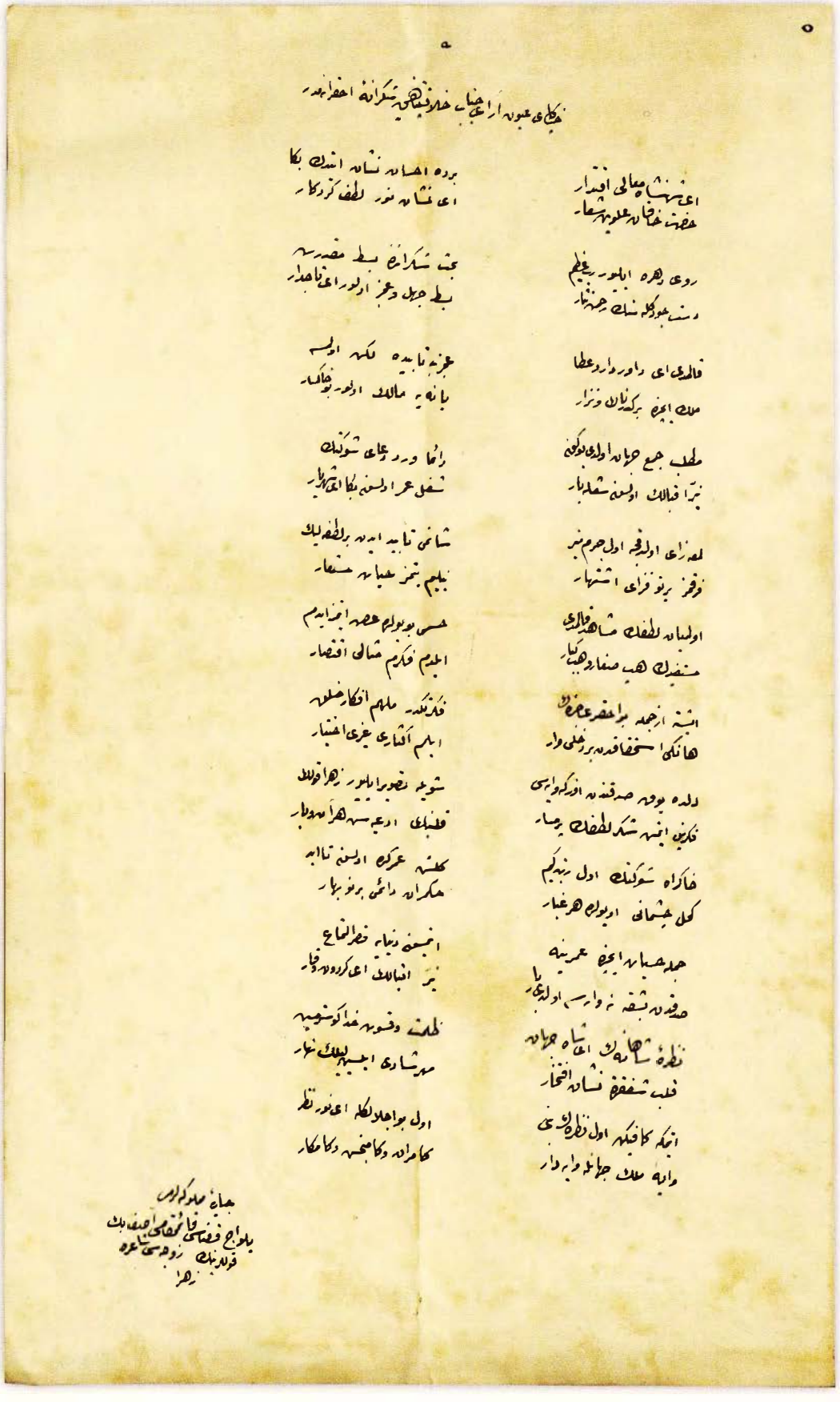

Hâk-i Pây-i Uyûn-ârâ-yı Cenâb-ı Hilâfet-penâhîye şükrâne-i ahkarânemdir

Ey şehinşah-ı maâlî-iktidar
Hazret-i hâkân-ı ulviyet-şiâr

Rûy-ı dehre eyliyor Rabb-i azîm
Dest-i cûdunla senin rahmet nisâr

Kalmadı ey dâver-i dâr u atâ
Mülk içinde bir keder-nâk ve nizâr

Matlab-ı cem'-i cihan oldu bugün
Neyyir-i ikbâlin olsun şu'le-bâr

Lem'a-zây oldukça ol cirm-i münîr
Farkımız pertev-feza-yı iştihâr

Olmayan lütfun müşâhid kalmadı
Müstefîdin hep sığâr u hep kibâr

İşte ez-cümle bu ahkar-ı âcizen
Hangi istihkâkdan bir dahli var

Dilde yok sıdkından özge vâyesi
Fikrin etmiş şükr-i lütfun pür-mesârr

Hâk-râh-ı şevketin ol rütbe kim
Kühl-i çeşmânı o yolda her gubâr

Cümle hissiyât içinde ömrüne
Sıdkdan başka ne varsa oldu bâr

Nazra-ı şahanen ey şah-ı cihan
Kalb-i şefkatde nişân-ı iftihar

Etmeğe kâfîken ol nazran beni
Vâye-i mülk-i cihanla vâyedâr

Bir de ihsân-ı nişan etdin bana
Ey nişan-ı nur, lutf-ı gird-kâr

Bahs-i şükranında bast-ı makderet
Bast-ı cehl ü acz olur ey tâcdar

Acz-i bî-tâbîde lâkin olmasa
Ya neye mâlik olur bu hâk-sâr

Daima vird-i dua-yı şevketin
Şugl-i ömür olsun bana ey şehriyâr

Şanımı te'bîd eden bir lütfa lîk
Neyleyim bitmez hayat-ı müstear

Hissimi bu yolda arz etmez idim
Eyledim fikrim misali iktisâr

Fikretindir mülhem-i efkâr-ı halk
Eylemem iksârı gayrı ihtiyar

Şöyle tasvir eyliyor Zehra kulun
Kalbinin ed'iyesin her an u bâr

Gülşen-i ömründe olsun tâ ebed
Hükümrân, daimî bir nevbahar

Etmesün dünyaya kasr-ı iltima'
Neyyir-i ikbâlin ey gerdûn-vakâr

Zulmet ü kasvet Hüdâ göstermesin
Mihr-i şâdî eylesin leylin nehâr

Ol bu iclâlinle ey nur-nazar
Kâm-rân u kâm-bahş u kâm-kâr

Câriye-i memlûkeleri
Yalvaç kazası kaymakamı Asaf Bey
Kullarının zevcesi Şaire
Zehra

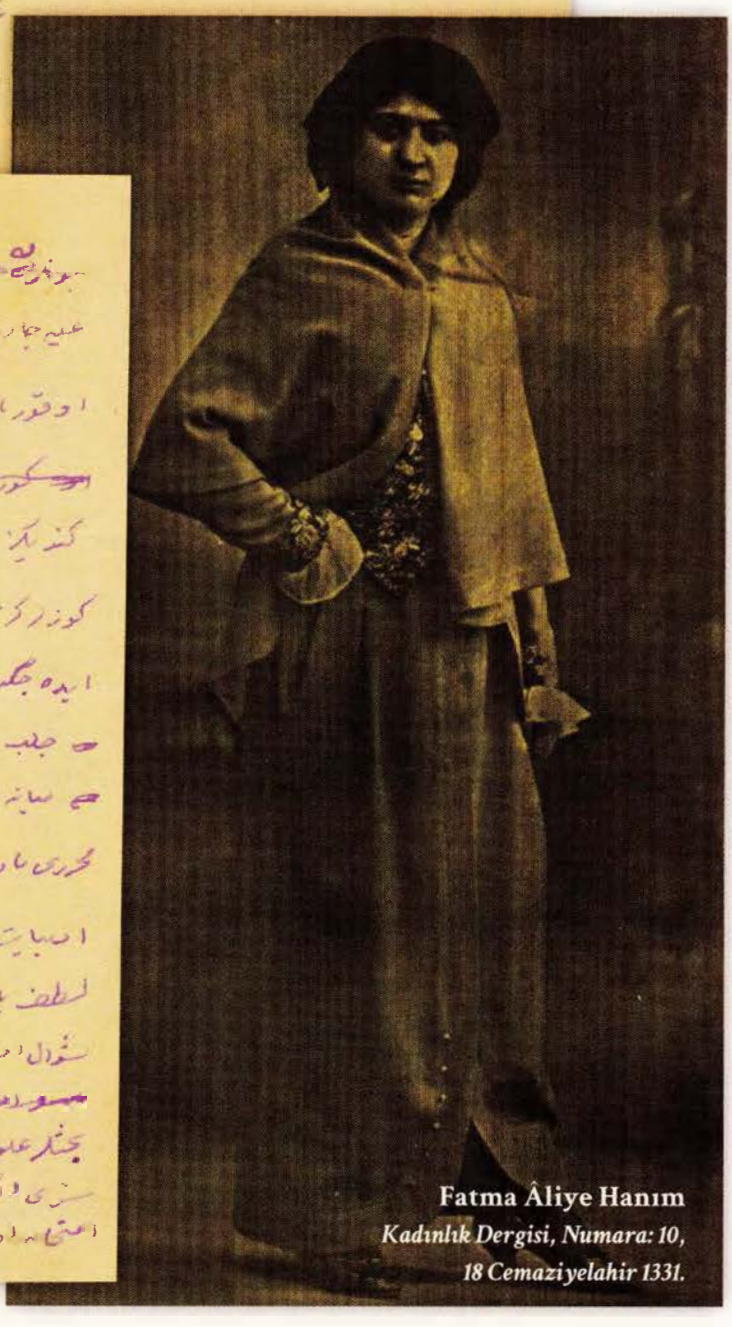

Fatma Âliye Hanım
Kadınlık Dergisi, Numara: 10, 18 Cemaziyelahir 1331.

AMERİKALI ENTELEKTÜEL BAYANLARIN FATMA ÂLİYE HANIM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

İstanbul'a gelen bazı Amerikalı entelektüel kadınların, Amerika'da adını duyup eserlerini görmüş oldukları Fatma Aliye Hanım'la bir araya geldikleri, edebiyat, felsefe ve yüksek ilimlere dair bazı mülakatlarda bulunduktan sonra Fatma Aliye Hanım'ın edebî ve ilmî seviyesini tahminlerinin fevkinde bulduklarını beyan ederek kendisinden daha büyük eserler beklediklerini bu gerçeği Amerikaya döndüklerinde anlatacaklarını söylediklerine dair arz

26 Mart 1894

Bu defa "Först Bismark" nâm vapur ile Dersaâdet'e gelmiş olan Amerika seyyahîn-i mu'teberânının madamalarından birkaçı Amerika'da nâmını işidüp âsârını görmüş oldukları Fatma Aliye câriyelerini görmek üzere Amerika sefirine müracaat eyleyerek bu geçen Çarşamba günü sâhilhâne-i çâkerîye gelmişler idi. Gelenler beş madam olup bunların biri Amerika'nın en meşhur gazetelerinden olan iki gazete başmuharririnin zevcesi imiş. Biri de pek ma'rûf ve muteber zevâtdan "Mister Lambersri"nin ilim ve fazl ile şöhret-yâb olan zevcesi olup cümlesinden a'lem olduğu cihetle Fatma Aliye câriyelerinin karşısına geçüp "Madam ben pekçok okur-yazarım. Her şeyden anlarım. Sergide sizin kitaplarınızı gördük. Nâm ve şöhretinizi işitdik. Kendinizi de görmek istedik. Yüzünüzden te'minât aldım, gözleriniz de bana çok şeyler söyledi. Sözleriniz de elbetde bu bâbdaki malumâtımızı ikmâl edecekdir" diyerek nezaketle Aliye câriyenizi âdeta imtihana celb ve davet eyleyip, miyânelerinde cereyân edecek muhavereyi istimâ' etmek üzere gazete muharriri madaması da Aliye câriyelerinin bir tarafında bulunduğu halde edebiyat ve hikemiyâta dair birçok sözler cereyân eylemiş. Lutf-ı Bârî ve te'sir-i teveccühât-ı kudsiyyet-âyât-ı hazret-i şehriyârî ile sual olunan şeylere cevab i'tâsından âciz kalmamış ve edebiyat ve mebâdî-i hikemiyâtdan başlayan bahisler ulûm-ı âliye derecesine çıkmış olduğundan Aliye câriyelerine "artık sizi anladık öğrendik. Me'mûlümüzün fevkinde bulduk" diyerek meramları imtihan olduğunu anlatmışlar.

"Ve bu hanımın te'lifâtı başka biri tarafından yazılıp kendisine isnad olunmuş zannına düşmüş idik. Lakin Fatma Aliye'yi görüp de anladığımızda ise diyoruz ki bu kitabları o yazdıktan başka bunlardan daha büyük eserler yazmağa muktedirdir. Amerika'ya avdetimizde sizi nasıl bulmuş olduğumuzu anlatacağımızdan Amerika'da nâm ve şöhretiniz daha ziyade büyüyecektir" diyerek maksadları imtihan olduğunu açığa urmuşlar. Ebhâs-ı ilmiyye ile vakit geçmiş olduğu cihetle başka söze meydan kalmamışdır.

Arz.

Fî 19 Ramazan 1311

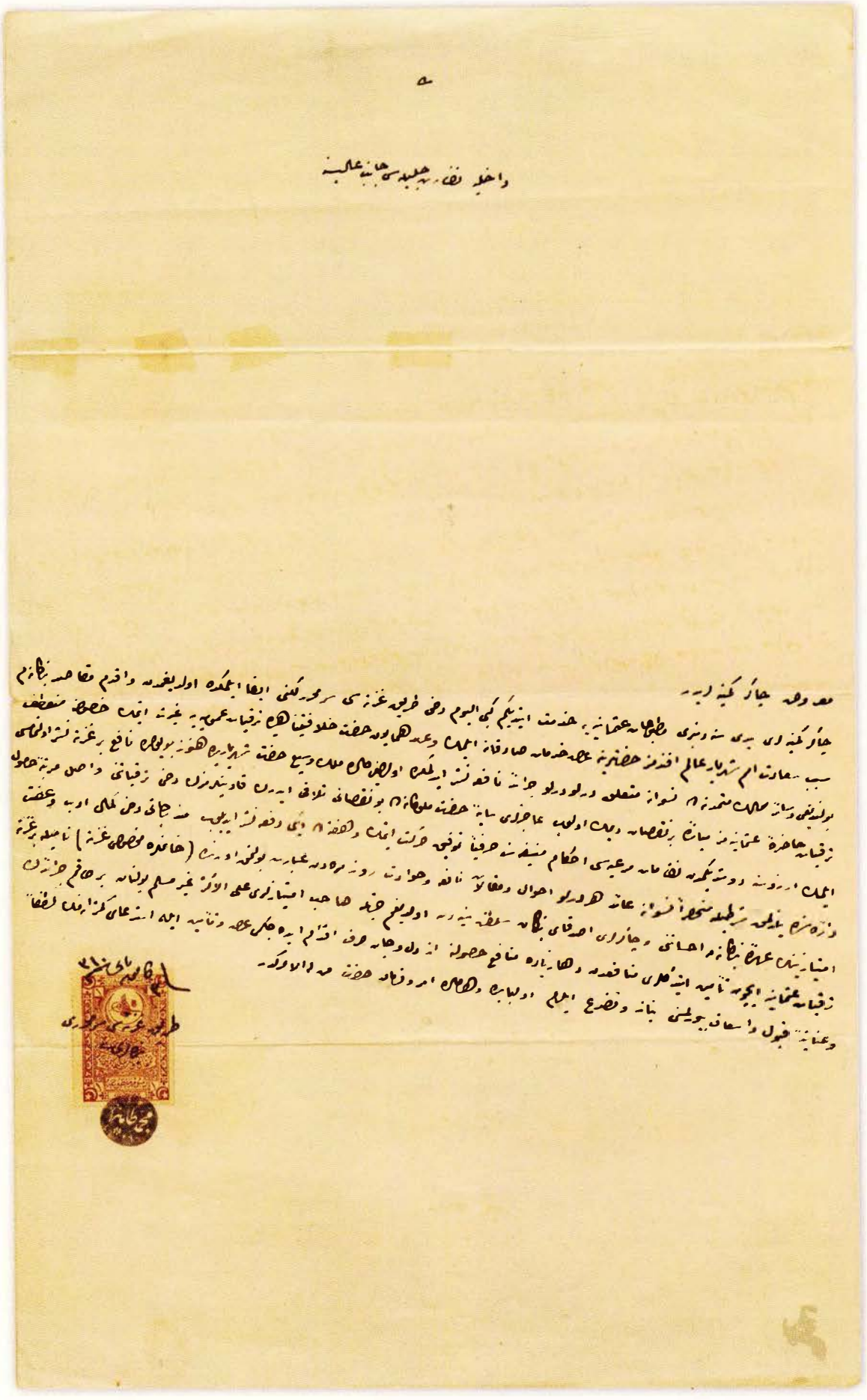

HANIMLARA MAHSUS GAZETE

Kadınlarla ilgili konulardan bahsetmek üzere "Hanımlara Mahsus Gazete" adıyla bir gazete çıkarılmasına izin verildiğine dair irâde

12 Temmuz 1895

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Çâker-i kemîneleri yedi seneden beri matbuât-ı Osmaniye'ye hizmet etdiğim gibi el-yevm dahi Tarîk gazetesi sermuharrirliğini ifa eylemekde olduğumdan ve akdem-i makâsıd-ı bendegânem sebeb-i saadet-i ümem şehriyâr-ı âlem efendimiz hazretlerine arz-ı hidemât-ı sâdıkâne eylemek ve ahd-i hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîde terakkiyât-ı umumiyeye gayret etmek hususuna mün'atıf bulunduğu ve sair memâlik-i mütemeddinede nisvâna müte'allik türlü türlü cerâid-i nâfia neşr edilmekde olduğu halde mülk-i vâsi'-i hazret-i şehriyârîde henüz bu yolda nâfi bir gazete neşr olunmaması terakkiyât-ı hâzıra-i Osmaniyyemiz miyânında bir noksan demek olup âcizleri saye-i hazret-i mülûkânede bu noksanı telâfî ederek kadınlarımızın dahi terakkiyâtını vâsıl-ı mertebe-i husûl eylemek arzusuna düştüğümden nizâmât-ı mer'iyesi ahkâm-ı münîfesine harfiyyen tevfîk-i hareket etmek ve haftada iki defa neşr edilip mündericâtı dahi kemâl-i edeb ve iffet dairesinde yazılmak şartıyla münhasıran nisvâna ait her türlü ahvâl ve makalât-ı nâfia ve havâdis-i rûz-merreden ibaret bulunmak üzere Hanımlara Mahsus Gazete nâmıyla bir gazete imtiyâzının uhde-i bendegâneme ihsânını ve çâkerleri esdika-ı bendegân-ı Saltanat-ı Seniyye'den olduğum cihetle sahib-i imtiyâzları ale'l-ekser gayr-ı müslim bulunan bir takım cerâidin terakkiyât-ı Osmaniyye için te'min etdikleri menâfi'den daha ziyade menâfi' husûlüne ez-dil ü can sarf-ı ikdâm edeceğimi arz ve te'min ile istid'â-yı kemterânemin lütfen ve inâyeten kabul ve is'âf buyurulmasını niyaz ve tazarru' eylerim. Ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 3 Kânûn-ı Sânî [1]310

Tarik Gazetesi Sermuharriri
Bendeleri
Mehmed Tahir

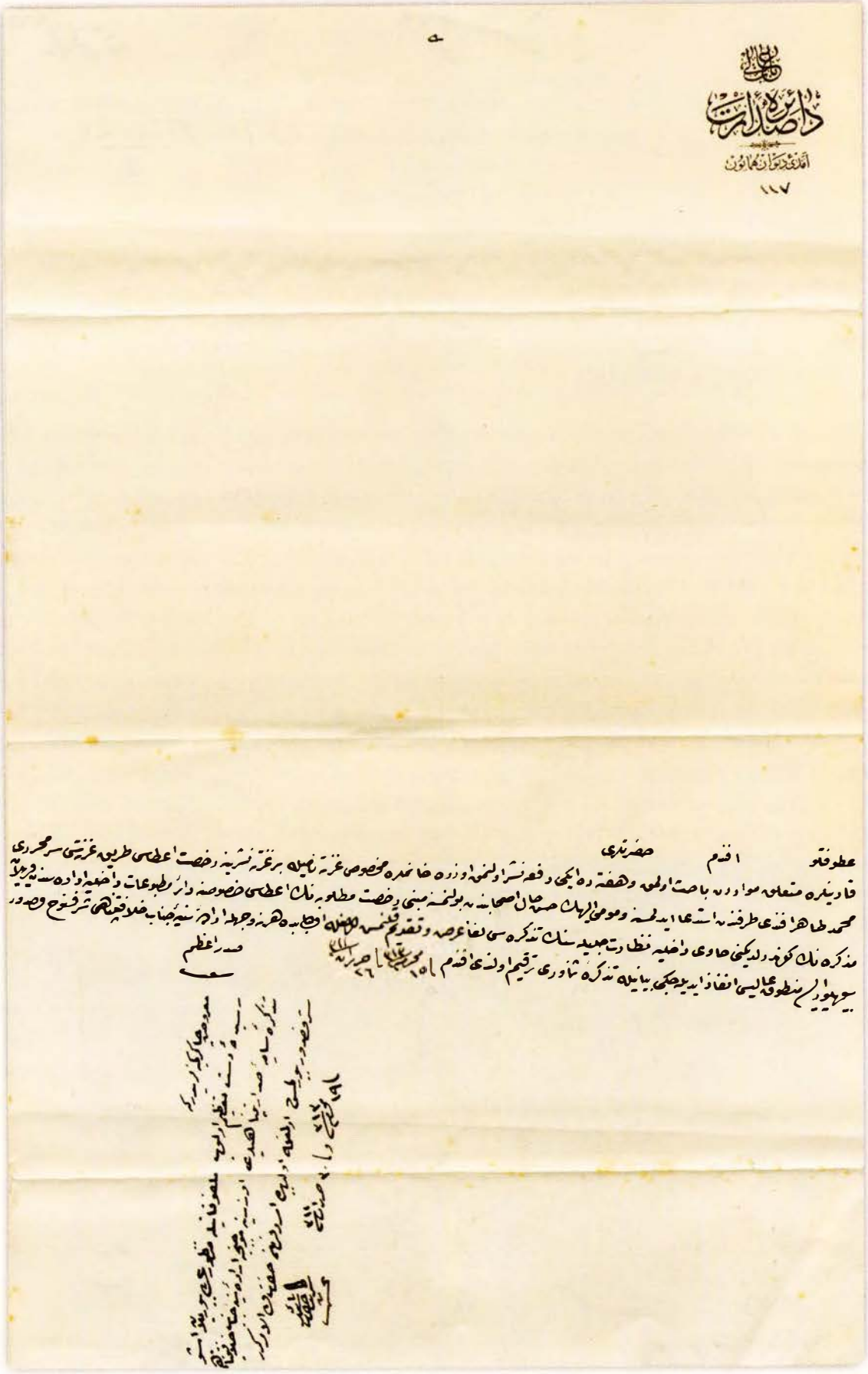

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
117

Atûfetli efendim hazretleri

Kadınlara müte'allik mevâddan bâhis olmak ve haftada iki defa neşr olunmak üzere Hanımlara Mahsus Gazete nâmıyla bir gazete neşrine ruhsat i'tâsı Tarîk gazetesi sermuharriri Mehmed Tahir Efendi tarafından istid'â edilmesine ve mûmâileyhim hüsn-i hâl ashâbından bulunmasına mebnî ruhsat-ı matlûbenin i'tâsı hususuna dair Matbûât-ı Dahiliye İdaresi'nden verilen müzekkirenin gönderildiğini hâvî Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi leffen arz ve takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 15 Muharrem [1]313 / fî 26 Haziran [1]311

Sadrıazam
[İmza]
Said

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfâtıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 19 Muharrem [1]313 ve fî 30 Haziran [1]311

Serkâtib-i Hazret-i şehriyârî
Bende
Tahsîn

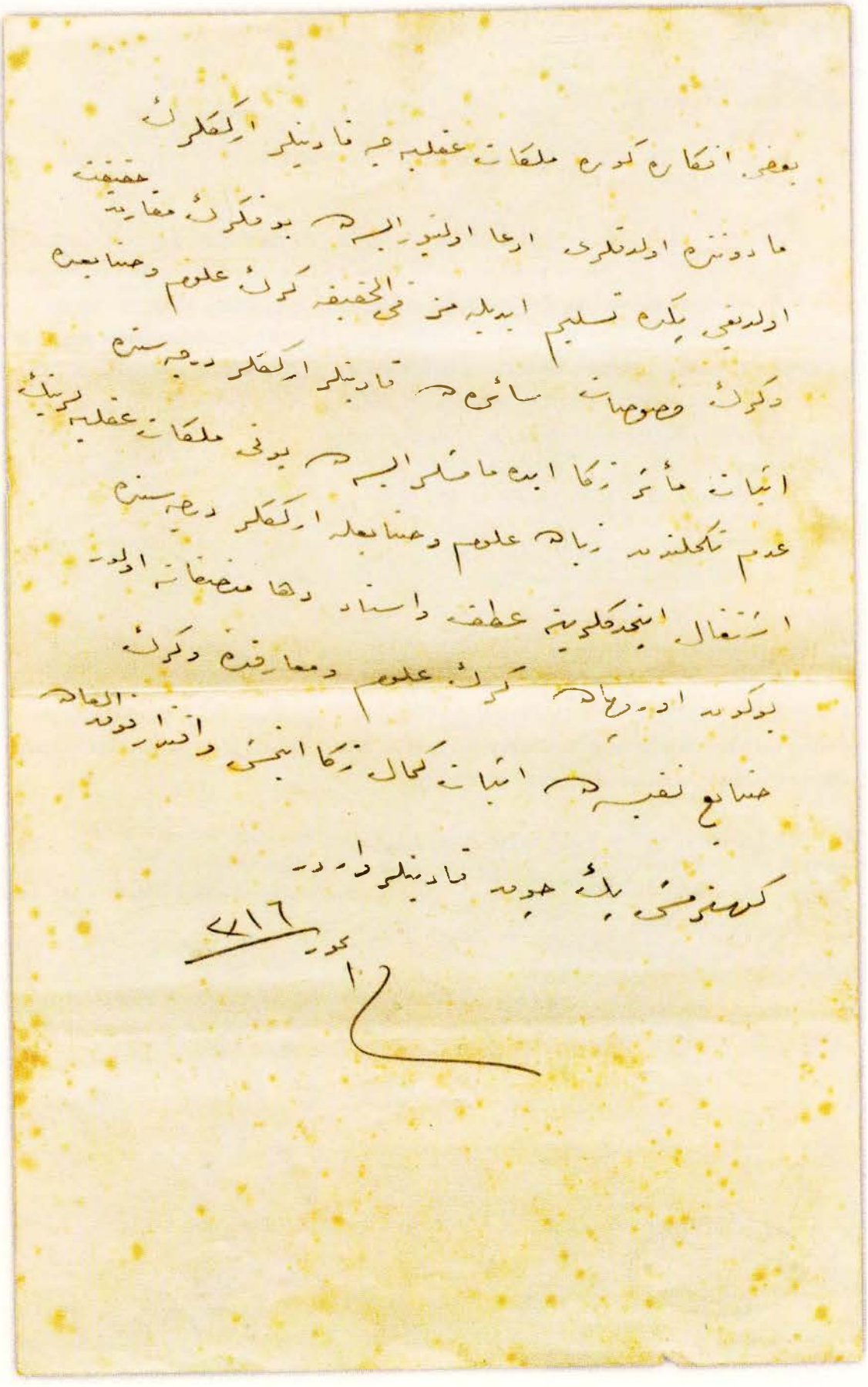

VELİAHD YUSUF İZZEDDİN EFENDİ'NİN "İLİM-SANAYİ VE KADIN"A DAİR GÖRÜŞÜ

Kadınların akılca erkeklerden aşağıda olduğu fikrinin doğru olmadığına, ilim ve sanayide erkekler derecesinde kendilerini ispat edememeleri sebebinin bu konularla erkekler kadar ilgilenmediklerine atfetmenin daha haklı bir davranış olacağına dair Veliahd Yusuf İzzeddin Efendi'nin görüşü

14 Temmuz 1900

Bazı efkâra göre melekât-ı akliyece kadınlar erkeklerin mâdûnunda oldukları iddia olunuyor ise de bu fikrin mukârin-i hakikat olduğu pek de teslim edilemez. Fi'l-hakika gerek ulûm ve sanâyide ve gerek hususât-ı sairede kadınlar erkekler derecesinde isbat-ı me'asir-i zekâ edememişler ise de bunu melekât-ı akliyelerinin adem-i tekemmülünden ziyade ulûm ve sanâyile erkekler derecesinde iştigâl etmediklerine atf ve isnâd daha muhıkkâne olur. Bugün Avrupa'da gerek ulûm ve maârifde ve gerek sanâyi'-i nefisede isbat-ı kemâl-i zekâ etmiş ve iktidar-ı fevkalâde göstermiş pek çok kadınlar vardır.

Fî 1 Temmuz [1]316

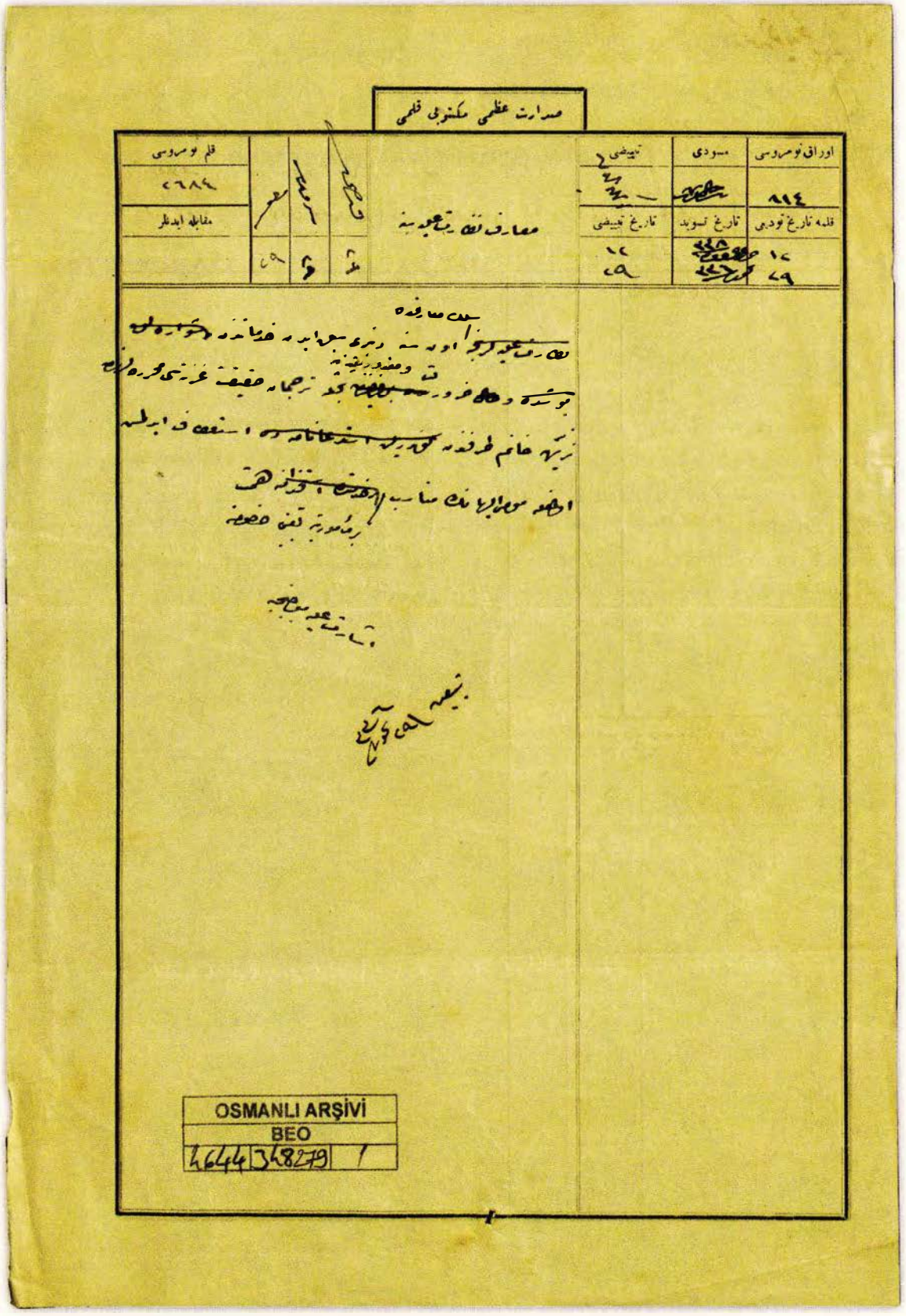
صدارت عظمی مکتوبی قلمی

اوراق نومرسوسی	مسودی	تبییضی
۹۱٤		
قلمه تاریخ تودیعی	تاریخ تسوید	تاریخ تبییضی
۱۷ ۷۹		۱۷ ۷۹

معارف نقابتجه

قلم نومرسوسی			
٦٨٤٧			
مقابله ایدنلر			

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
4644 348279 1

GAZETECİ NEZİHE HANIM'IN UYGUN BİR GÖREVE TAYİNİ

Tercüman-ı Hakikat gazetesi yazarı Nezihe Hanım'ın uygun bir göreve tayin edilmesi hakkında Maârif Nezâreti'ne yazılan yazı ve Nezihe Hanım'ın konuyla ilgili arzuhâli

29 Temmuz 1920

Sadâret-i Uzmâ Mektubî Kalemi

Maârif Nezâret-i Aliyyesi'ne

Silk-i maârifde on seneden beri sebk eden hidemâtından ve zaruret ve mağduriyetinden bahisle Tercüman-ı Hakikat gazetesi muharrirelerinden Nezihe Hanım tarafından isti'tâf edilmiş olmakla mûmâileyhânın münasib bir memuriyete tayini hususuna himmet.

İşâret-i aliyye mûcebince

Tebyîz

29 Temmuz [1]336

Fî 12 Zilkade [1]338 / fî 29 Temmuz [1]336

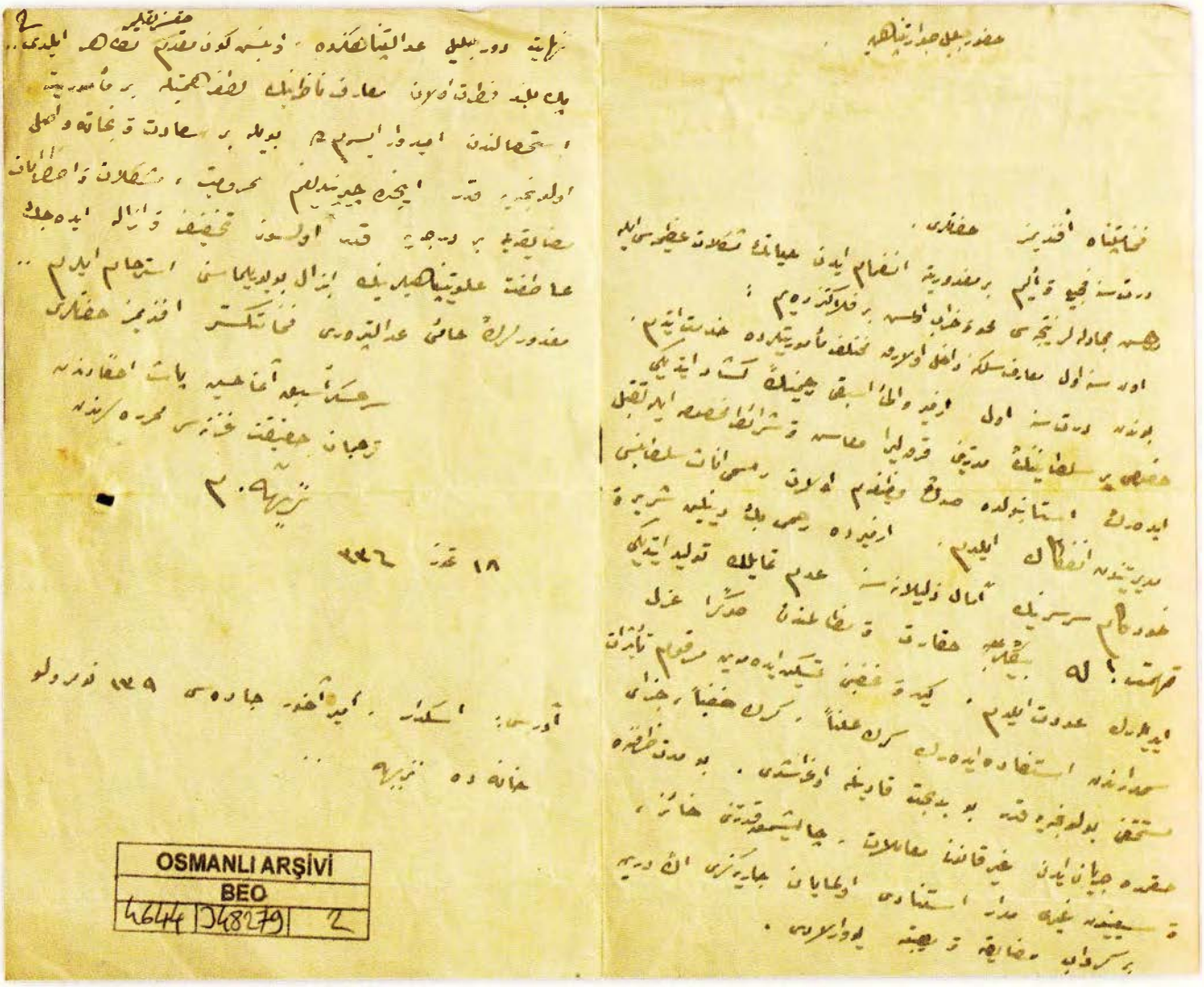

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
4644 348279 2

Huzur-ı Celîl-i Sadâret-penâhî'ye

Fehâmet-penâh efendimiz hazretleri

Dört sene feci ve elîm bir mağduriyete inzimâm eden hayatın müşkilât-i azîmesi ile müdhiş mücadeleler neticesi mahv ü harâb olmuş bir felâketzedeyim:

On sene evvel maârif silkine dahil olarak muhtelif memuriyetlerde hizmet etdim. Bundan dört sene evvel İzmir vali-i esbakı Rahmi'nin küşâd etdiği hususî bir sultanînin müdüriyetini kırk lira maaş ve şerâit-i mahsusa ile tekabbül ederek İstanbul'da son vazifem olan resmî inâs sultanîsi müdüriyetinden infikâk eyledim. İzmir'de Rahmi Bey denilen şerîr ve hodgam serserinin âmâl-i zelîlânesine adem-i temâyülün tevlîd etdiği töhmet! le binlerce hakaret ve mezâliminden sonra azl edilerek avdet eyledim. Kin ve gayzını teskin edemeyen merkûm te'sirât-ı semdârından istifade ederek gerek alenen, gerek hafiyyen ceza-yı müstehakını buluncaya kadar bu bedbaht kadınla uğraşdı. Bu müddet zarfında hakkımda cereyân eden gayr-ı kanunî muamelât çalışmak kudretini haiz ve sa'yinden gayrı medâr-ı istinâdı olmayan câriyenizi en derin bir girdab-ı müzâyaka ve musîbete yuvarladı.

Nihayet devr-i celîl-i adalet-penâhınızda on beş gün mukaddem haksızlıklar tezâhür eyledi. Pek bülend-fıtrat olan maârif nazırının lutf-ı himmetiyle bir memuriyet istihsâlinden ümidvâr isem de böyle bir saadet ve necâta vâsıl oluncaya kadar içinde çırpındığım mahrumiyet, müşkilât ve ıztırâbât-ı müzâyakayı bir dereceye kadar olsun tahfîf ve izâle edecek âtıfet-i ulviyet-penâhîlerinin ibzâl buyurulmasını istirhâm eylerim.

Mağdurların hâmî-i adâlet-perveri fehâmet-küster efendimiz hazretleri

Serasker-i esbak Ağa Hüseyin Paşa ahfâdından
Tercüman-ı Hakikat Gazetesi muharrirelerinden
Nezihe M.

18 Temmuz [1]336

Adres: Üsküdar, Emir-i Ahur Caddesi

139 Numaralı hânede Nezihe

MÜSLÜMAN KADINLARIN TİYATRODA SAHNEYE ÇIKMALARININ YASAKLANMASI

Dârülbedayi-i Osmanî Tiyatrosu'nun Kadıköyü'ndeki temsillerinde Makbûle, Afife, ve sair İslâm kadınlarının açık saçık ve erkeklerle beraber sahneye çıktıkları, bu durumun İslâmiyet'in ve Hilâfet'in şanına yakışmadığından bahsedilen kadınların bundan sonra sahneye çıkmasının yasaklanmasına dair Üsküdar Kadılığı, Dârülhikmet-i İslâmiye ve Şehremaneti'nin yazıları

7 Mart 1921

[Üsküdar]Mahkeme-i Şer'iyyesi
Aded
732

Huzur-ı Sâmî-i Cenâb-ı Meşihat-penâhî'ye

Ma'rûz-ı dâ'î-i dîrîneleridir

Vatan-ı mukaddes ve muazzezimizin envâ'-ı mesâîb ve felâkete dûçâr olduğu şu sırada kulûb-ı müslimîni cerîhadâr ve yâr u ağyâr nazarında İslâmiyeti leke-dâr edecek bir suret-i müstekrehede Kadıköyü'nde Dârülbedâyi denilen tiyatro hey'eti tarafından öteden beri aynı hıristiyan kadınlarının vaz' u tavrıyla ve tamamıyla açık bir suretde biri Makbûle ve saire nâmlarında İslâm kadınlarının sahneye çıkarıldığı bütün Üsküdar ve Kadıköy ahalisi tarafından müşâhede olunmuş olduğundan hiçbir vechile ne dinen ne ahlâken şeref-i İslâmiyet'le kâbil-i te'lif olmayan şu hâl-i elîmin ba'demâ devamına mahal bırakılmayarak hemen men'i esbâbının istikmâline müsaade-i celîle-i cenâb-ı Meşihat-penâhîlerinin şeref-erzânî buyurulması bâbında ve her hâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 16 Cumâdelûlâ 1339 ve fî 26 Kânûn-ı Sânî [1]337

[Mühür]
Üsküdar Kadılığı
[Mühür]
Ed-dâ'î
Hasan Lütfi

Serî'an Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'ye
Fî 20 Cumâdelûlâ 1339

Numara/16

Üsküdar Kadılığı'ndan makam-ı sâmî-i cenâb-ı Meşihat-penâhîleri'ne ref' ü takdim olunup hey'et-i dâiyânemize havale buyurulan işbu arîza kemâl-i teessürle mütâlaa olundu. Din ve ahlâk gibi kuyûd ve revâbıt-ı mukaddese ile mukayyed olmayan ve muhadderât unvanını taşımağa da pek selâhiyet-dâr bulunmayan bazı nisvân tarafından memleketde vahim bir ahlâksızlık teşkilâtı vücuda getirildiğine ve bir tarafdan gösterilen tesâmüh ve lâ-kaydî ve diğer cihetden görenek denilen âmil-i müessirin yardımı ile gitdikçe şiddet ve savletini arttıran bu hafî ve elîm cereyânın önün[de] bilerek bilmeyerek ne kadar çok ırzların mahv u heder olduğunu hey'etimiz tevârîh-i muhtelifede mükerreren makam-ı sâmî-i fetva-penâhîlerine arz eylemiş ve ez-cümle kıyafet-i nisvân nâmıyla her gün yeni bir şekilde meydana atılarak âdeta hıristiyan kadınlarını bile dûçâr-ı nefret ve hayret eden fezâyihin ma'tûf olduğu maksad ve gayeyi keşf ü tahmin ile bunların şedîden men'lerini istirhâm eylemiş idi.

Üsküdar Kadılığı'ndan takdim olunan bu arîza da gösteriyor ki bu vadide artık tedâbîr-i ciddiye ve kat'iye ittihâz ve tatbiki zamanı gelmiş ve hatta geçmekde bulunmuşdur. Malum-ı sâmî-i cenâb-ı Meşihat-penâhîleri bulunduğu üzere hicab-ı nisvân şer'-i âlî-i İslâmın nasûs-ı kâtı'asıyla ta'ayyün etmiş bir farîza olmakla bunun muhafazasına ihtimâm edilmesi hususunun vezâif-i mühimme-i devl[etin] birini teşkil ve şe'âir-i İslâmiyenin hâmîsi olan Hilâfet-i Muazzama'nın merkezinde bu vazife-i celîlenin mecburiyet-i ifası tezâüf edeceği nezd-i âlî-i veliyyü'n-ni'âmîlerinde müsellem bulunduğu cihetle bu ve bu gibi şer'-i şerifin bazı şeârini istihfâf kasd ve manasını tazammun eden hareketlerin tevessü'üne katiyen meydan verilmeyerek kavânîn-i devletin tecvîz eylediği her nev' vesâil-i zecriyeye bi't-tevessül hemen imha ve itfâ edilmeleri hususunun Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne bir kere daha iş'ârı cihetinin makam-ı sâmî-i fetvâ-panâhîlerine arzına karar verilmiş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 Cumâdelûlâ [1]339 / fî 2 Şubat [1]337

[Mühür]
Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye

Şehremaneti
Hey'et-i Tahrîriye Müdüriyeti
Tahrîr Şubesi
Aded: 71

Dahiliye Nezâreti Vekâlet-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ifadesiyle resîde-i dest-i ta'zîm olan 20 Şubat sene [13]37 ve 5 Mart sene [13]37 tarihli ve 65/84 numaralı tezkire-i celîle-i nezâret-penâhîleri arîza-i cevabiyesidir.

Dârülbedayi hey'etinin Kadıköyü'ndeki temsillerinde sahneye çıkarılan Makbûle, Afife ve sair nâmlarındaki İslâm kadınlarının hey'et miyânından hemen ihracı ve tebligât-ı vâkı'a ısgâ edilmediği takdirde polisçe icra-yı lu'biyâta müsaade olunmamakla beraber emanet-i acizîce verilmekde olan tahsisâtın dahi kat'ı mukarrer bulunduğu bu kere de te'kîden dâr-ı mezkûr riyâsetine tebliğ edilmiş ve cevab vürûdunda derhal arz-ı malumât edileceği tabiî bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Cumâdelâhire sene 1339 ve fî 7 Mart sene [1]337.

Şehremini Vekili
Mehmed Ali

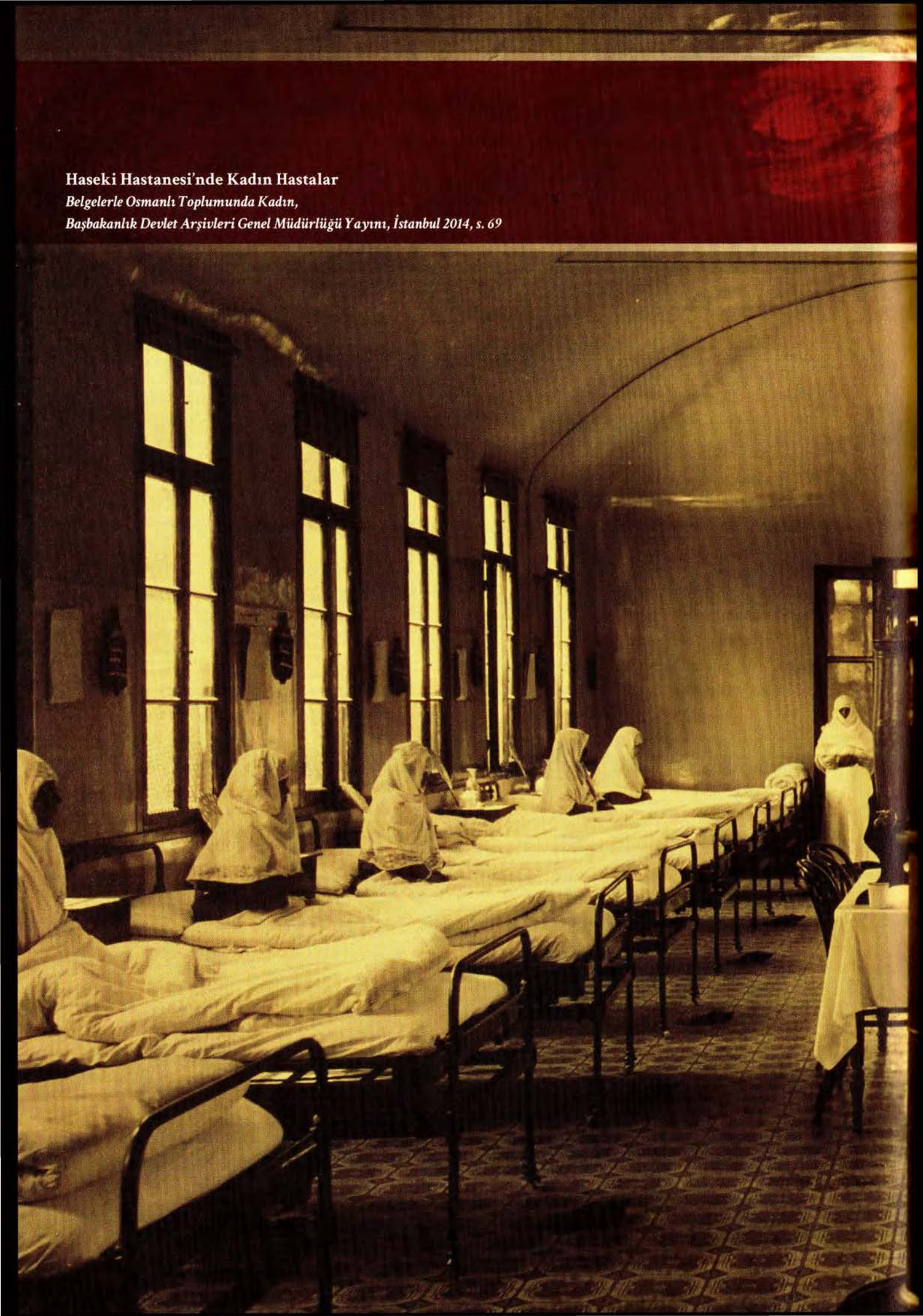

Haseki Hastanesi'nde Kadın Hastalar
Belgelerle Osmanlı Toplumunda Kadın,
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul 2014, s. 69

KADIN VE SAĞLIK

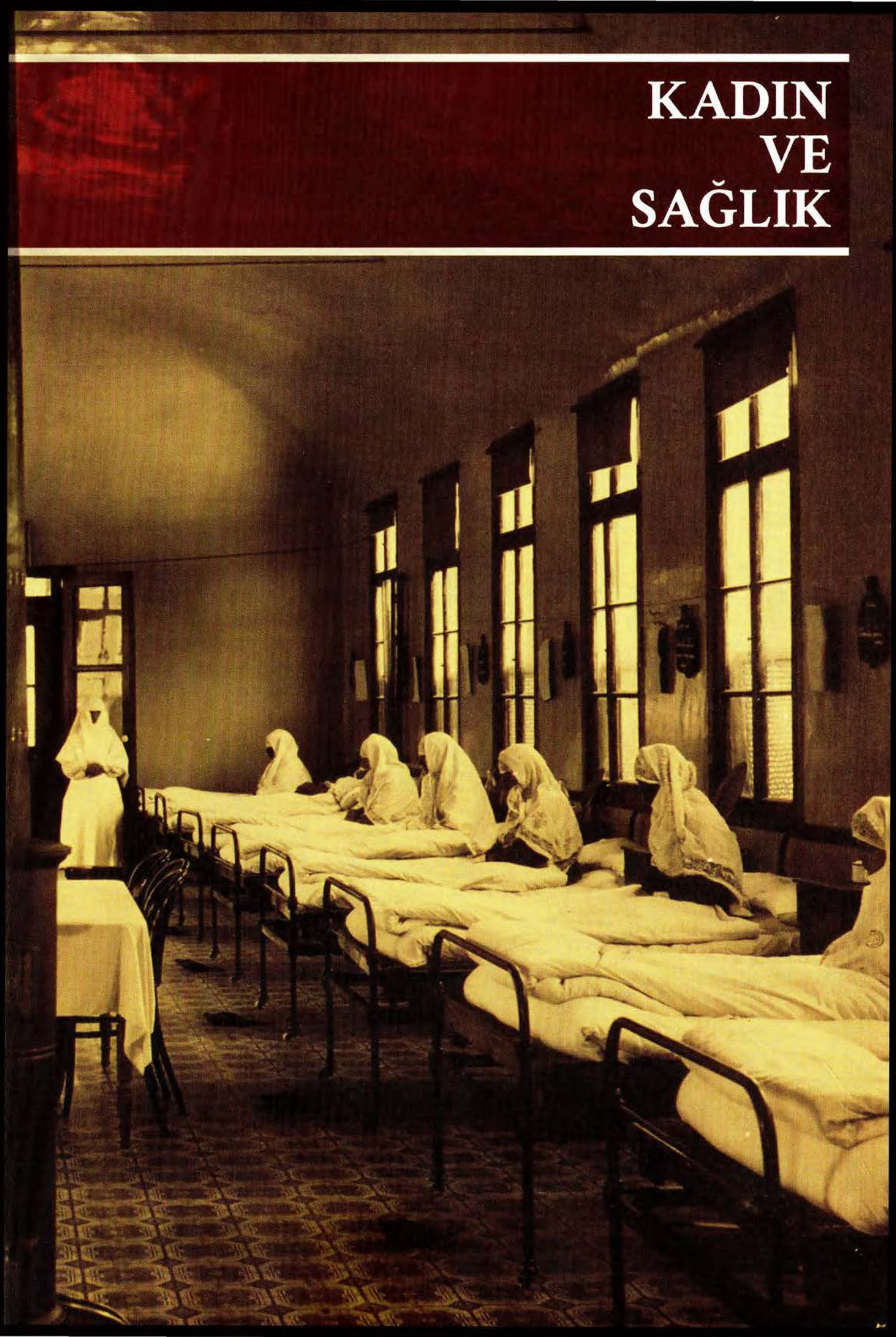

A.DVNS.MHM, 82 / Hüküm 283

HANIMLARA KAPLICA TAHSİSİ

Rüstem Paşa Evkafı'ndan Yeni Kaplıca'nın eskiden olduğu gibi haftada bir gün hanımlara tahsis edilmesi

12 Haziran 1618[1]

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Müteveffâ Rüstem Paşa'nın evkâfı mütevellîsi olan Ali *zîde mecdühû* arz-ı hâl gönderip; mahrûse-i Burusa'da müşârun-ileyhin evkâfından Yeni Kapluca, yetmiş-seksen yıldan beri haftada bir gün havâtûn taifesine işlenügelmiş iken bazı ehl-i garaz ilkâsıyla men' olunmağla vakfa gadrolduğın bildirip sâyir kaplucalar işledüği üzere haftada bir gün hâtûnlara işletmek bâbında emr-i şerifim recâsına i'lâm eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda kadîmden olıgeldiği üzere sâyir kaplucalar işlediği üzere müteveffâ-yı müşârunileyhin evkâfından olan zikrolunan kaplucada haftada bir gün havâtûn taifesine işletdürüp kadîmden olıgelene mugâyir hilâfına cevâz göstermeyesin; şer'-i şerife ve kadîmden olıgelene muhâlif kimesneye iş etdürmeyesin.

[1] Defterde 88. sayfanın başındaki 18 Cemâziyelâhir 1027 tarihi esas alınmıştır.

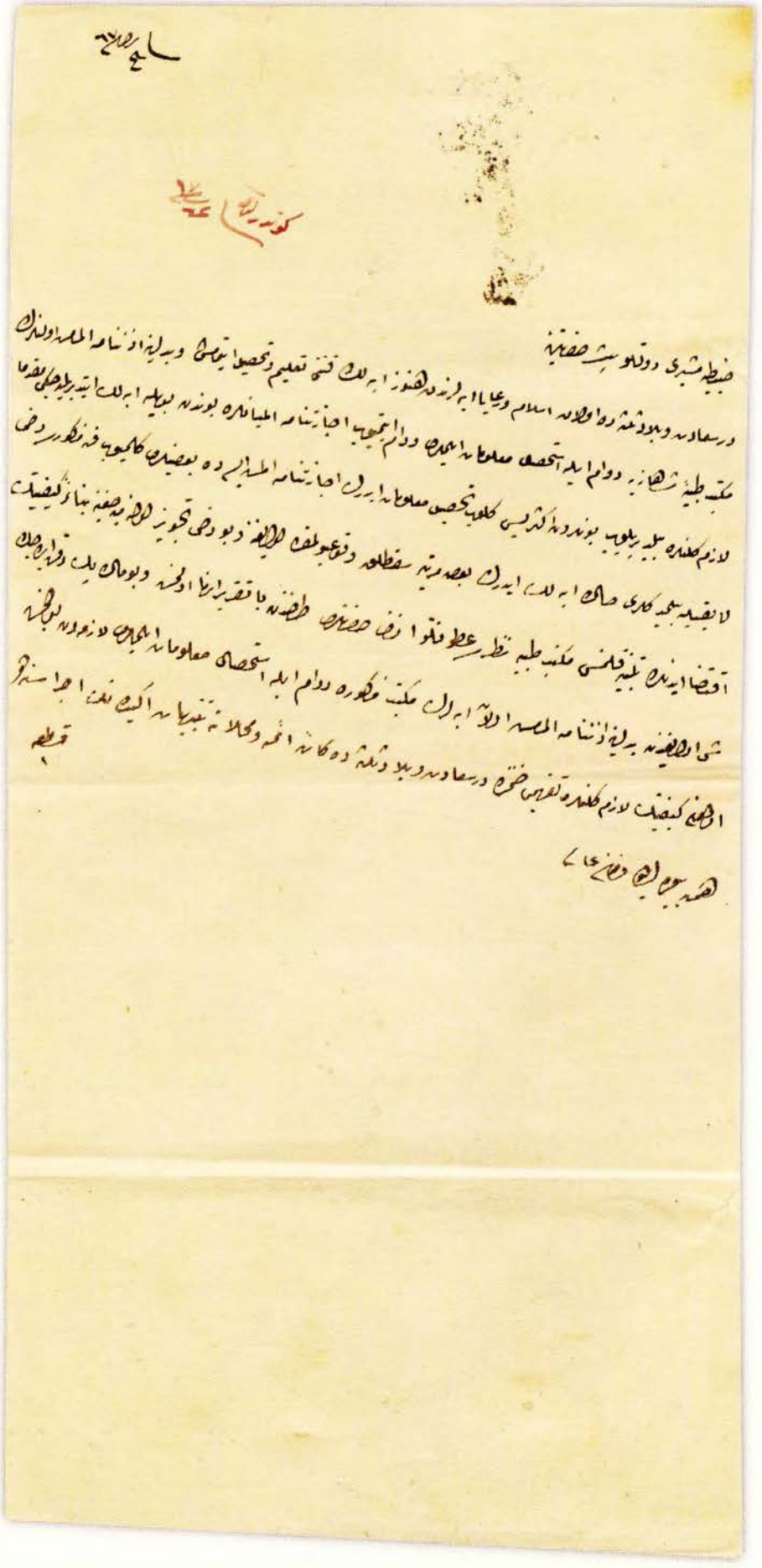

139

A.MKT.NZD, 26/48

MEKTEB-İ TIBBİYE'DEN MEZÛN OLMAYANLARA EBELİK YAPTIRILMAMASI

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse'deki (Üsküdar, Galata ve Eyüp) ebelerin Mekteb-i Tıbbiye'de eğitim görüp izinnâme almaları gerektiği, izinnâmesi olmayanlara ebelik yaptırılmaması hakkında Zabtiye müşirine yazılan yazı

28 Ekim 1859

Zabtiye müşiri devletli paşa hazretlerine

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse'de olan İslâm ve reâyâ ebelerinden henüz ebelik fennini talim ve tahsil etmemiş ve yedlerine izinnâme almamış olanların Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'ye devam ile istihsâl-i malumât eylemeleri ve devam etmeyip icazetnâme almayanlara bundan böyle ebelik etdirilmeyeceği mukaddemâ lâzım gelenlere bildirilip bunlardan ekserîsi gelip tahsil-i malumât ederek icazetnâme almış ise de bazıları gelmeyip fenn-i mezkûru dahi lâyıkıyla bilmedikleri hâlde ebelik ederek bazı mertebe sakatlık vuku bulmakda olduğuna ve bu dahi tecvîz olunamayacağına binâen keyfiyetin iktizâ edenlere tenbih kılınması Mekteb-i Tıbbiye nazırı atûfetli efendi hazretleri tarafından bâ-takrîr inhâ olunmuş ve bu madde pek dikkat edecek şey olduğundan yedlerine izinnâme almamış olan ebelerin mekteb-i mezkûra devam ile istihsâl-i malumât eylemeleri lâzımeden bulunmuş olmakla keyfiyetin lâzım gelenlere tefhîmi zımnında Dersaâdet ve bilâd-ı selâsede kâin e'imme ve mahallâta tenbihât-ı ekîdenin icrasına himmet buyurular deyu fermân-ı âlî.

Fî Selh-i Ra [Rebîülevvel] [12]67

Gönderildi Fî gurre-i R[ebîülâhir] [12]67

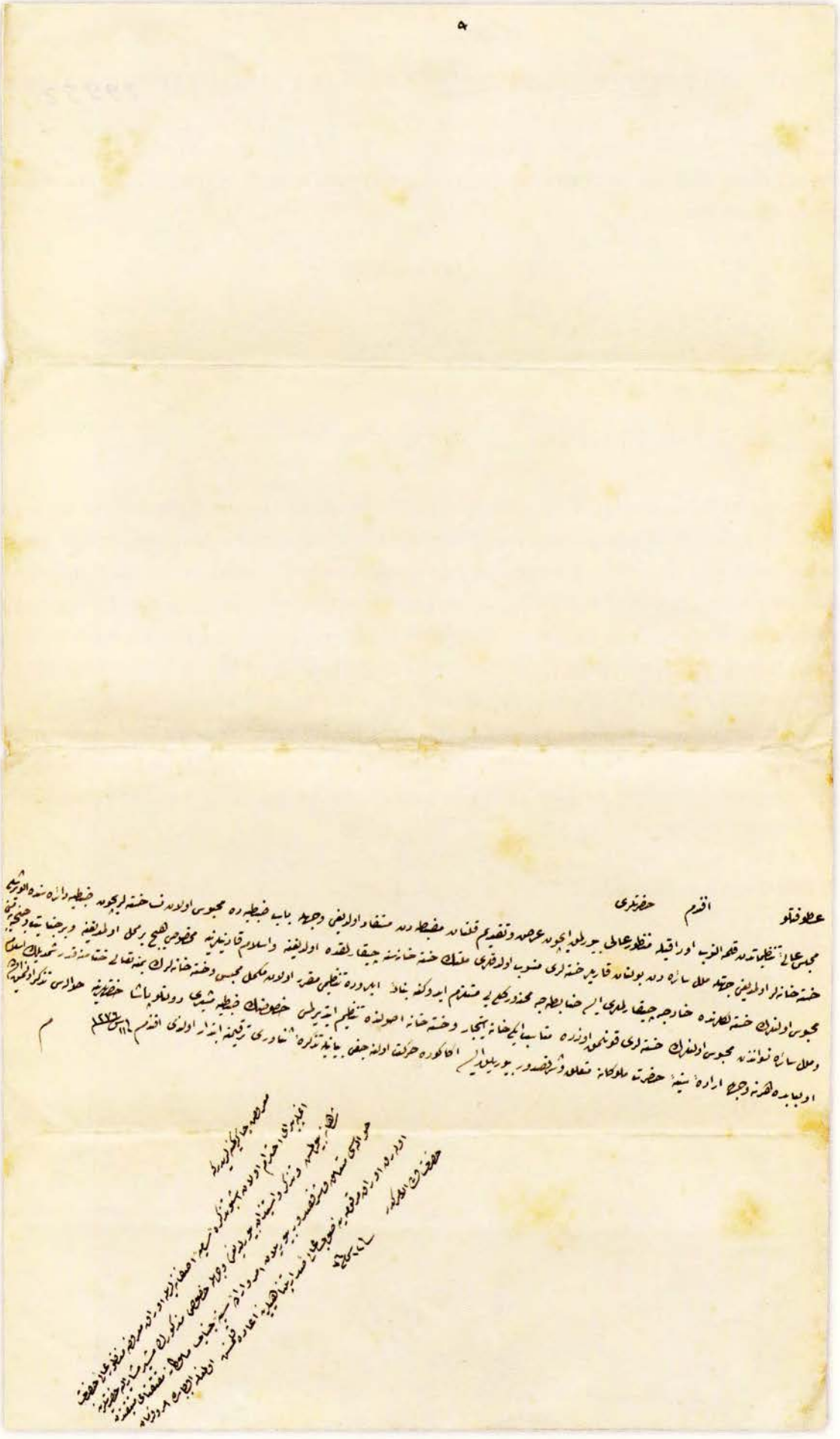

MAHPUS KADINLAR İÇİN HASTANE YAPILMASI

Bâb-ı Zabtiye'de mahpus kadınlar için Zabtiye dairesinde uygun binalar olmadığından iki hâne kiralanarak hastane yapılması hakkında irâde

5 Mart 1860

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınıp evrakıyla manzûr-ı âlî buyurulmak için arz ve takdim kılınan mazbatadan müstefâd olduğu vechile Bâb-ı Zabtiye'de mahbus olan nisâ hastalar için Zabtiye Dairesi'nde elverişli hastahâneler olmadığı cihetle milel-i saireden bulunan karılar hastaları mensub oldukları milletin hastahânesine çıkarılmakda olduğuna ve İslâm kadınlarına mahsus hiçbir mahal olmadığına ve bir cinayet ve cünhaya mebnî mahbus olanların hastalıklarında harice çıkarılmaları ise zâbıtaca mahzur-ı küllîyi müstelzim idüğüne binâen ileride tanzimi mukarrer olan mükemmel mahbes ve hastahânelerin bi-mennihi Teâlâ hitâmına kadar şimdilik İslâm ve milel-i saire nisvânından mahbus olanların hastaları konulmak üzere münasib iki hâne istîcâr ve hastahâne usulünde tanzim etdirilmesi hususunun Zabtiye Müşiri devletli paşa hazretlerine havalesi tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr olundu efendim.

Fî 11 Ş[aban] 1276

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-pîrâ-yı ihtirâm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı âlî-i hazret-i şahane buyurulmuş ve tezekkür ve istîzân buyurulduğu vechile husus-ı mezkûrun müşîr-i müşârünileyh hazretlerine havalesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı münîfinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı âlî-i Sadâret-penâhîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Ş[aban] [12]76

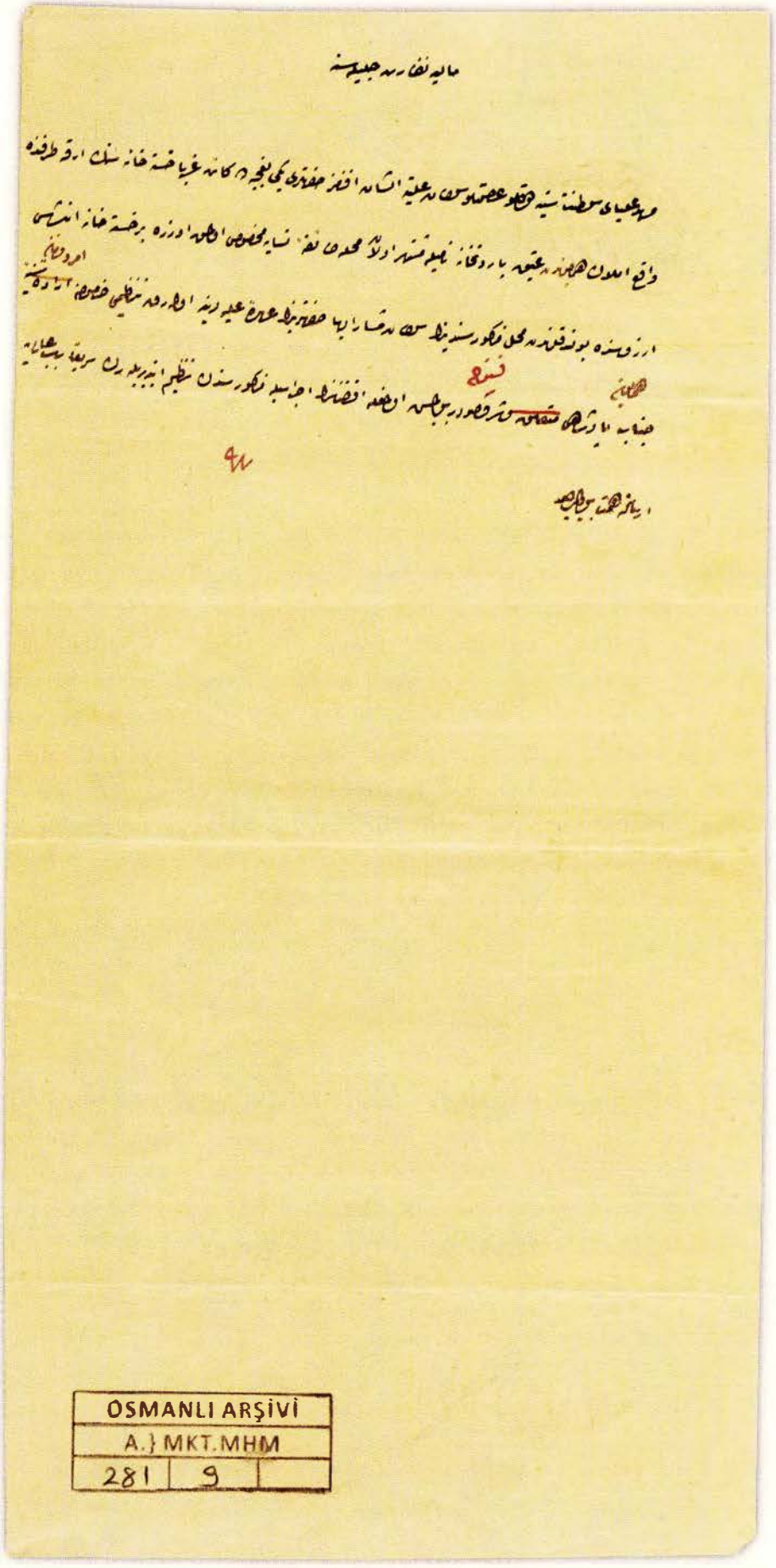

OSMANLI ARŞİVİ
A.} MKT.MHM
281 | 9

KADINLARA MAHSUS YENİ BİR HASTANE YAPILMASI

Yenibahçe'de eski Baruthâne olarak bilinen yere kadınlara mahsus bir hastane yapılacağından sözü edilen yerin senedinin padişah adına tanzim edilmesi

18 Ekim 1863

Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Mehd-i ulyâ-yı Saltanat-ı Seniyye devletli ismetli sultan-ı aliyyeti'ş-şân efendimiz hazretleri Yenibahçe'de kâin gureba hastanesinin arka tarafında vâki emlâk-ı hümâyûndan atîk baruthâne nâmıyla müştehir olan mahalle taife-i nisâya mahsus olmak üzere bir hastahâne inşası arzusunda bulunduklarından mahall-i mezkûr senedinin sultan-ı müşârunileyhâ hazretlerinin uhde-i aliyyelerine olarak tanzimi hususuna emr u fermân-ı cenâb-ı hümâyûn-ı Padişahî şeref-sünûh ve sudûr buyurulmuş olmakla iktizâsının icrasıyla mezkûr senedin tanzim etdirilerek serî'an Bâbıâli'ye irsâline himmet buyurula deyu.

Fî 5 Ca [Cemâziyelevvel] [12]80

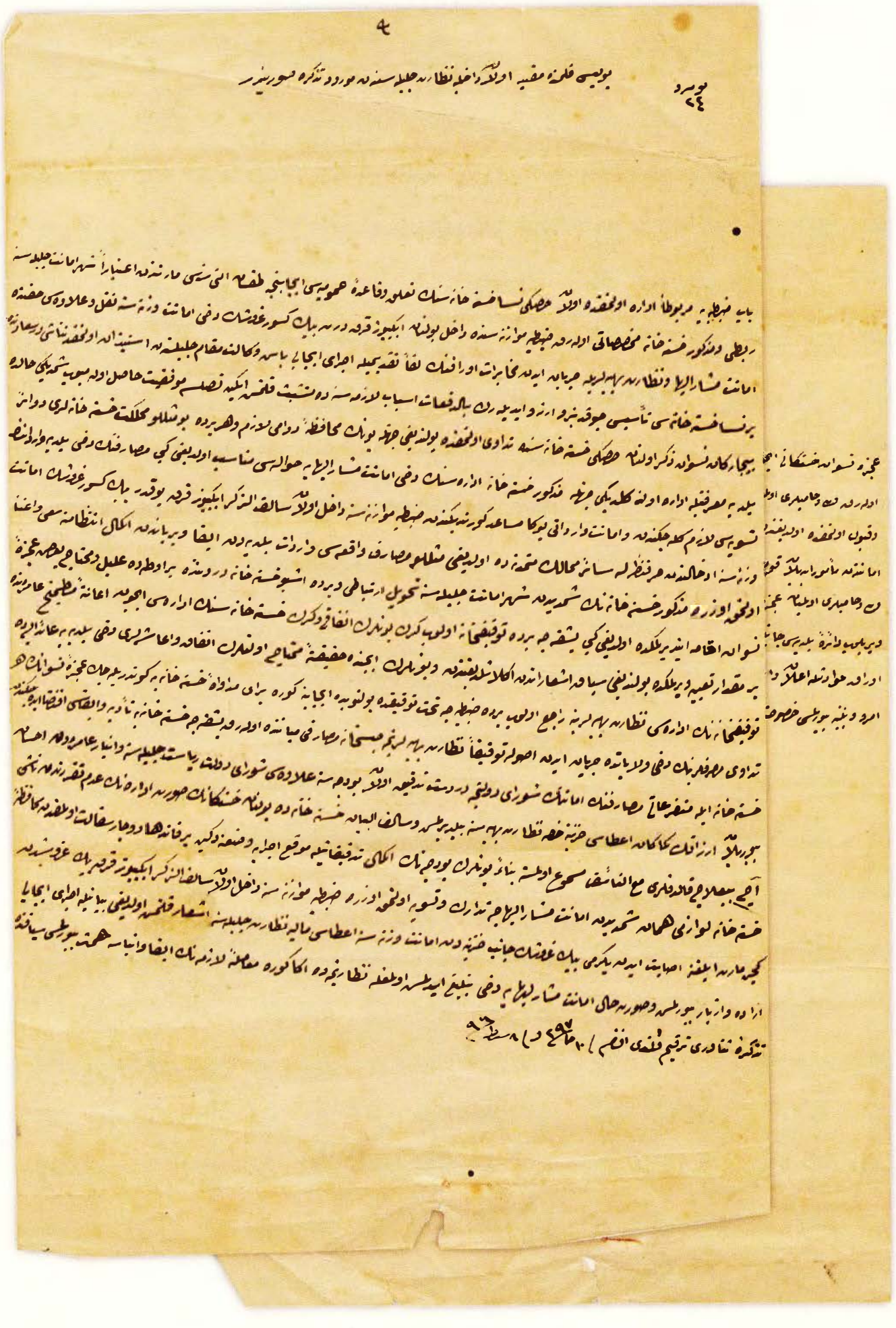

HASEKİ NİSÂ HASTANESİ'NİN ŞEHREMANETİ'NE BAĞLANMASI

Aceze, kimsesiz fakir kadınlarla yetimlerin tedavisi için kurulan ve Bâb-ı Zabtiye'ye bağlı olan Haseki Nisâ Hastanesi'nin Şehremaneti'ne bağlanması ve kuruluş amacına uygun olarak faaliyet göstermesi hakkında yazı

20 Şubat 1881

Numara
24

Polis Kalemi'nde mukayyed olan Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden mevrûd tezkire suretidir

Bâb-ı Zabtiye'ye merbûten idare olunmakda olan Haseki Nisâ Hastahânesi'nin ta'alluk ve kaide-i umumiyesi icabınca doksan altı senesi Mart'ından itibaren Şehremanet-i Celîlesi'ne rabtı ve mezkûr hastahâne muhassasâtı olarak Zabtiye muvazenesinde dahil bulunan iki yüz kırk dört bin küsûr kuruşun dahi emanet veznesine nakl ve ilâvesi hakkında emanet-i müşârunileyhâ ve nezâret-i behiyyeleriyle cereyân eden muhaberât evrakının leffen takdimiyle icra-yı icabı Başvekalet Makam-ı Celîlesi'nden istîzân olunmakdan nâşi Dersaâdet'de bir Nisâ Hastahânesi te'sisi çoktan beri arzu edilerek bi'd-defaât esbâb-ı lâzımesine de teşebbüs kılınmış iken nasılsa muvaffakiyet hâsıl olamayıp şimdiki hâlde bî-çâregân nisvân zikrolunan Haseki Hastahânesi'nde tedavi olunmakda bulunduğu cihetle bunun muhafaza-i devamı lâzım ve her yerde bu misillü memleket hastahâneleri devâir-i belediye ma'rifetiyle idare olunageldiği cihetle mezkûr hastahâne idaresinin dahi emanet-i müşârunileyhâya havalesi münasib olduğu gibi masârıfının dahi belediye vâridâtından tesviyesi lâzım geleceğinden ve emanet vâridâtı buna müsaid göründüğünden Zabtiye muvâzenesine dahil olan sâlifü'z-zikr iki yüz kırk bu kadar bin küsûr kuruşun emanet veznesine idhalinden sarf-ı nazarla sair memâlik-i mütemeddinede olduğu misillü masârıf-ı vâkı'ası vâridât-ı belediyeden ifa ve bir yandan ikmâl-i intizâmına sa'y ve itina olunmak üzere mezkûr hastahânenin şimdiden Şehremanet-i Celîlesi'ne tahvîl-i irtibâtı ve bir de işbu hastahâne derûnunda bir odada alîl ve muhtac bazı aceze-i nisvân ikame etdirilmekde olduğu gibi başkaca bir de tevkifhâne olup gerek bunların infâkı ve gerek hastahânenin idaresi için iâneten Matbah-ı Âmire'den de bir mikdar tayin verilmekde bulunduğu siyâk-ı iş'ârâtdan anlaşıldığından ve bunların içinde hakikaten muhtac olanların infâk ve iâşeleri dahi belediyeye aid ise de tevkifhânenin idaresi nezâret-i behiyyelerine râci' olup bir de Zabtiyece taht-ı tevkifde bulunup da icabına göre berây-ı müdâvât hastahâneye gönderilecek aceze-i nisvânın tedavi masraflarının dahi vilâyâtda cereyân eden usule tevfikan nezâret-i behiyyelerince hapishâne masârıfı miyânında olarak başkaca hastahâneye te'diye ve ibkâsı iktizâ edeceğinden hastahâne ile müteferri'atı masârıfının Emanet'in Şûrâ-yı Devletçe derdest-i tedkik olan bütçesine ilâvesi Şûrâ-yı Devlet Riyâset-i Celîlesi'ne ve Anbar-ı Âmire'den ihsân buyurulan erzakın kemâ-kân i'tâsı Hazine-i Hassa Nezâret-i Behiyyesi'ne bildirilmiş ve sâlifü'l-beyân hastahânede bulunan hastagânın suret-i idarenin adem-i takarrüründen nâşi aç bî-ilaç kaldıkları maa't-teessüf mesmû' olmasına binâen bunların bütçenin ikmâl-i tedkikâtıyla mevki'-i icraya vaz'ına değin bir kat daha dûçâr-ı sefalet olmakdan muhafazaan hastahâne levâzımı hemen şimdiden emanet-i müşârunileyhâca tedarik ve tesviye olunmak üzere Zabtiye muvâzenesine dahil olan sâlifü'z-zikr iki yüz kırk bin kuruşdan geçen Mart aylığına isabet eden yirmi bin kuruşun cânib-i hazineden Emanet veznesine i'tâsı Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr kılınmış olduğu beyânıyla icra-yı icabı irâde ve izbâr

buyurulmuş ve suret-i hâl Emanet-i müşârunileyhâya dahi tebliğ edilmiş olmakla nezâretce de ona göre muamele-i lâzımenin ifa ve inbâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 10 Ca [Cemâziyelevvel][1]297 ve fî 8 Şubat [12]96

Şehremanet-i Celîlesi'nden vârid olup Polis Kalemi'nde mukayyed olan tezkire suretidir

Aceze-i nisvân hastagânı için te'sis buyurulmuş olup bu kere emr u idaresi Şehremaneti'ne rabt ve ilhâk buyurulan Haseki civarında kâin hastahâne mücerred bî-kes ve bî-kudret olarak veli ve hâmîleri olmayan aceze-i nisvân ile eytâma mahsus ve münhasır bulunduğu hâlde şimdiye kadar bazı aslhâb-ı servet ve iktidar hizmetçi ve ma'tûkaları dahi i'zâm ve kabul olunmakda olduğundan maksad-ı te'sise mugayir olan bu gibi ahvâlin men'-i vuku'uyla mezkûr hastahâne idare-i umumiyesinin bir kaide-yi âdile tahtında cereyânı zımnında cânib-i Emanet'den memur edilen komisyon tarafından tanzim olunan lâyiha mûcebince minba'd zikrolunan hastahâneye kabul olunacakların ber-vech-i muharrer erbâb-ı fakr ü ihtiyaç ile veli ve hâmîleri olmayan acezeye münhasır olması için hastahâneye vürûd edeceklerin o misillülerden olup olmadığı bilinmek üzere sâkine oldukları mahalle cânibinden verilip daire-i belediyesi cânibinden tasdik olunmuş ilmuhaberleri hâmil olmaları hususunun usul ittihâzı lüzumu mezkûr komisyondan bâ-mazbata ifade ve keyfiyet evrak-ı havâdisle ilân ve işâ'a kılınmış olmakla esna-yı mahbusiyetlerinde hastalananlardan dahi yalnız kudret ve kimsesi olmayanların i'zâmı lâzım geleceğinin iktizâ edenlere emr ü tenbih buyurulması hususuna dair.

Fî 26 Şaban [12]97 ve fî 22 Temmuz [12]96

Haseki Nisa Hastanesi
Belgelerle Osmanlı Toplumunda Kadın,
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
Yayını, İstanbul 2014, s. 68

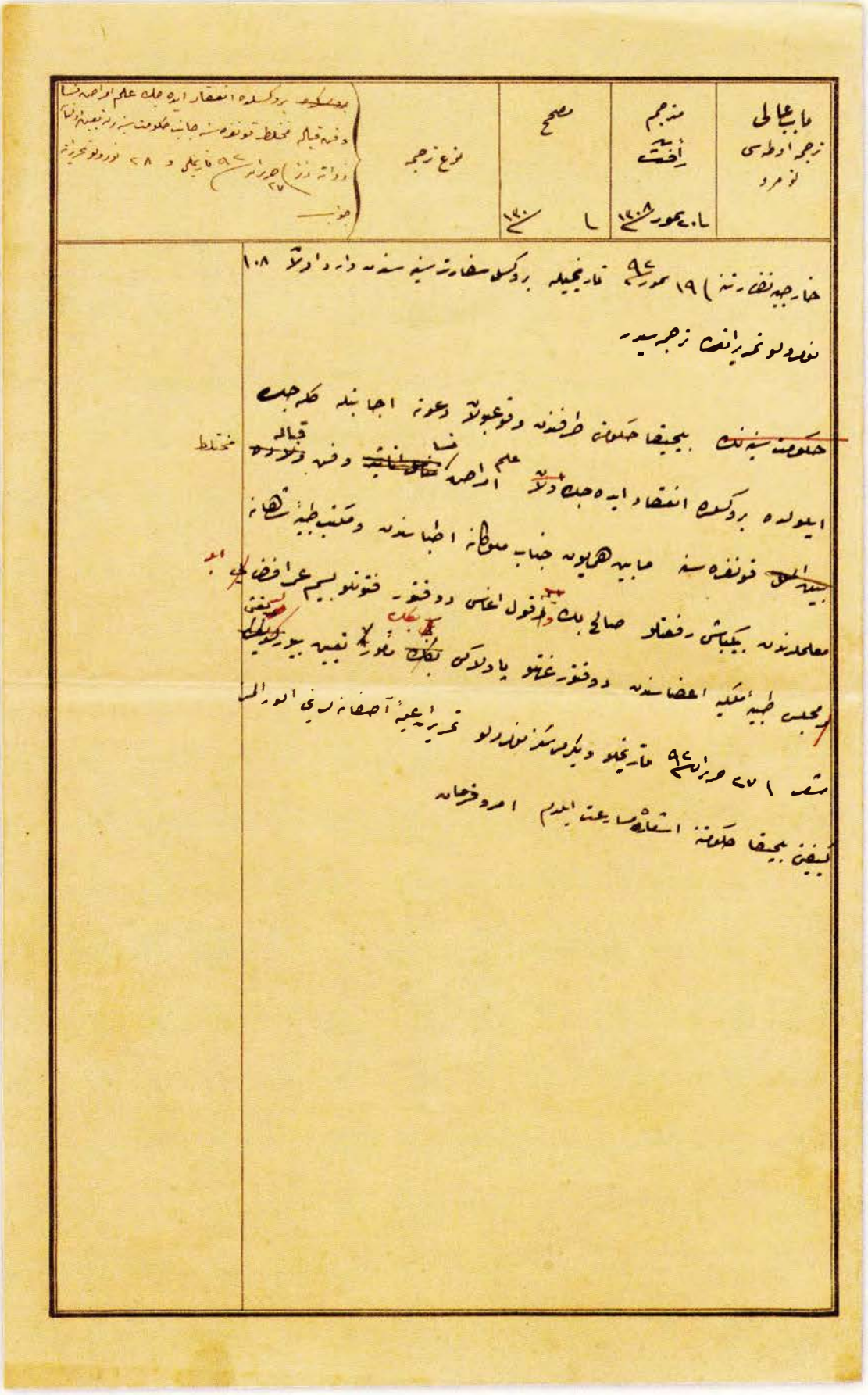

باب عالی ترجمه اوطه سی نومرو	منجم افندی ۱۰۸	مصحح ۱۴۰۷	نوع ترجمه	بعد کتبه برد کسده انعقاد ایده جلب علم اراضه فنا وفه قبالم مخلط قونوله سنه جانب حکومت سنه رد نبیه اولنا وداته دز ۲۷ جمادی الاخر ۹۷ تاریخلی و ۸۷ نومرولو تحریرات جوابی

خاصه جیه نفرینه) ۱۹ سنه ۹۷ تاریخیله برد کسلو سفارتینه سنه سنه وارد اولان ۱۰۸ نومرولو تحریراتکز ترجمه سیدر

حکومتینه بیچه حلوانه طرفنده وقوعبولان دعوه اجابتله حکم جلب قبالم مخلط ایبوله برد کسلو انعقاد ایده جلب اولنه علم اراضه فنا وفه ونوده مبنیه الحق قونغره سنه صابیه همایونه جناب صدارتپناه اعطا سنده ومتعاقب طبیه شاهانه معامله سنده بکباشی وفضلو صالح بك دام فضله قبول اعتاسی دوشونو بیم عرافضلرینه مستغنی کلمکله نبیه جوابیله بر مجلس طبیه انکیه اعضاسنده دوشونولمکله یادلکن تقاریر

KADIN HASTALIKLARI VE EBELİK BİLİMİ KONGRESİ'NE TEMSİLCİ GÖNDERİLMESİ

Brüksel'de düzenlenecek Kadın Hastalıkları ve Ebelik Bilimi Kongresi'ne Osmanlı Devleti adına Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane muallimlerinden Binbaşı Salih Bey ve Kolağası Doktor Besim Ömer Efendi ile Meclis-i Tıbbiye-i Mülkiye azâsından Doktor Pavlaki Bey'in katılacakları

1 Ağustos 1892

Bâb-ı Âlî
Tercüme Odası
Mütercim: Re'fet
20 Temmuz 1308

Nev'-i Tercüme: Brüksel'de in'ikâd edecek ilm-i emrâz-ı nisâ ve fenn-i kıbâle muhtelit kongresine cânib-i Hükûmet-i Seniyye'den tayin olunan zevâta dair fî 27 Haziran [18]92 tarihli ve 28 numaralı tahrirâta cevab

Hariciye Nezâreti'ne 19 Temmuz [18]92 tarihiyle Brüksel Sefâret-i Seniyyesi'nden vârid olan 108 numaralı tahrirâtın tercümesidir.

Belçika Hükûmeti tarafından vuku bulan davete icabetle gelecek Eylül'de Brüksel'de in'ikâd edecek ilm-i emrâz-ı nisâ ve fenn-i kıbâle muhtelit kongresine Mâbeyn-i Hümâyun-ı Cenâb-ı Mülûkâne etibbâsından ve Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane muallimlerinden Binbaşı rif'atli Salih Bey ve Kolağası Doktor fütüvvetli Besim Ömer Efendi ile Meclis-i Tıbbiye-i Mülkiye azâsından Doktor izzetli Pavlaki Bey'in memur tayin buyurulduğunu müş'ir fî 27 Haziran [18]92 tarihli ve yirmi sekiz numaralı tahrirât-ı aliyye-i âsafânelerini alır almaz keyfiyeti Belçika Hükûmeti'ne iş'âra müsâra'at eyledim emr u fermân.

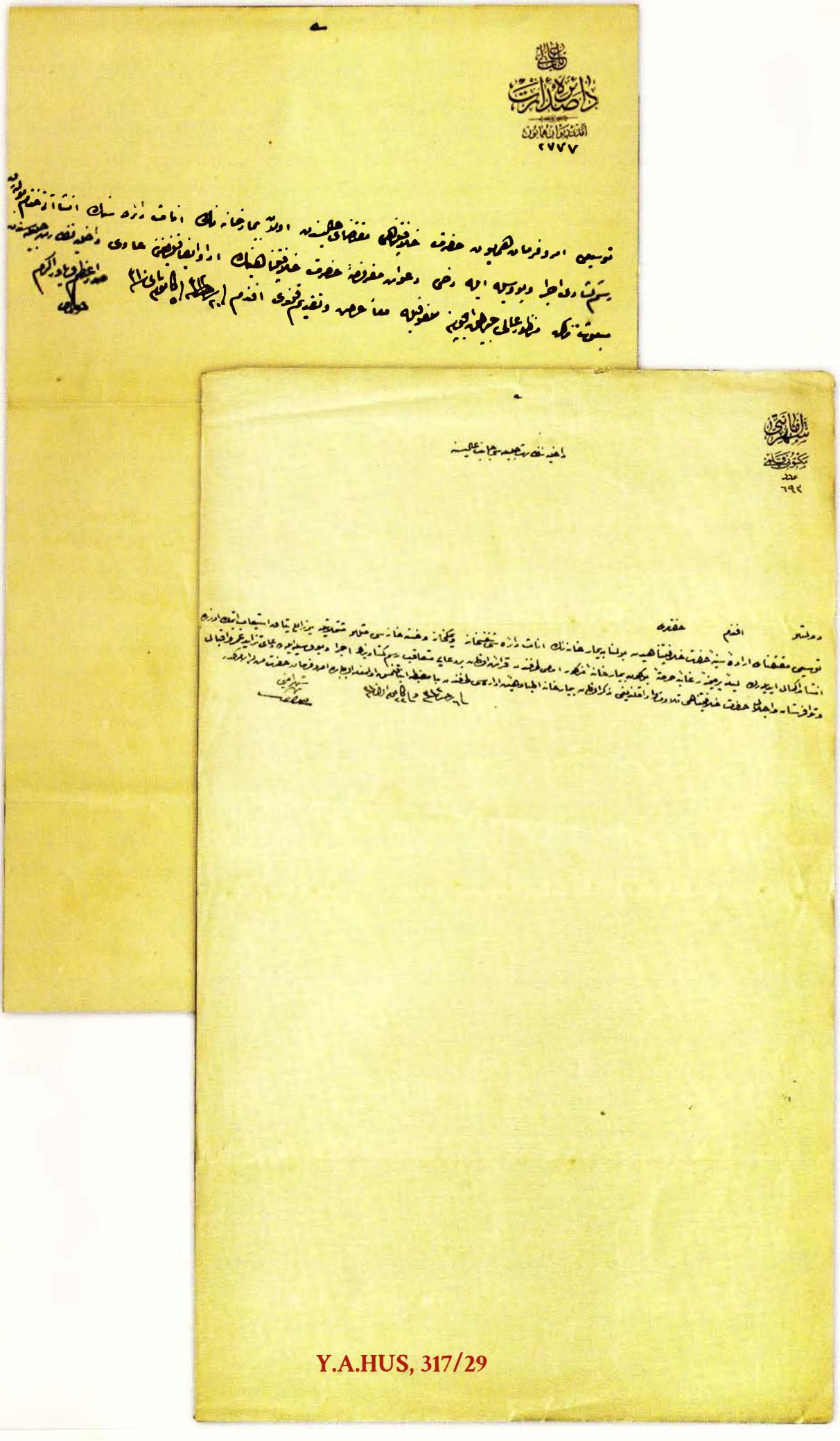

Y.A.HUS, 317/29

İSTANBUL AKIL HASTANESİ'NİN KADINLAR DAİRESİNİN GENİŞLETİLMESİ

Akıl hastanesinin genişletilen kadınlar dairesinin, yüz yatak kapasiteli ve teneffüshâne, yemekhâne, hastane gibi müştemilatıyla beraber inşaatının tamamlanarak açıldığı hakkında

17 Ocak 1895

Şehremaneti
Mektubî Kalemi
Aded
693

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Devletli efendim hazretleri

Tevsî'i muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhîden bulunan bîmarhânenin inâs dairesi teneffüshâne ve yemekhâne ve hastahânesi misillü müştemilâtıyla yüz elli yatak istî'âb etmek üzere inşa ve ikmâl edilerek leyle-i pür-meyımene-i Regaib'e hürmeten bugün bîmarhâne-i mezkûr imamı tarafından kırâet olunan bir duayı müteâkib resm-i küşâdının icra ve bu vesile ile de dua-yı tezâyüd-i ömr ü ikbâl ve tevâfür-i şân u iclâl-i hazret-i Hilâfet-penâhî tilâvet ve eda kılındığı zikrolunan bîmarhâne etıbbâ ve hey'et-i idaresi tarafından bâ-mazbata inbâ kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 6 Receb [1]312 ve fî 22 Kânûn-ı Evvel [1]310

Şehremini
Bende
[İmza]
Rıdvan

***

Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümâyûn
2777

Tevsî'i emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhî muktezâ-yı âlîsinden olan bîmarhânenin inâs dairesinin inşaâtı hitâm bularak resm-i küşâdı icra ve bu vesile ile dahi davât-ı mefrûza-i hazret-i hilâfet-penâhînin eda ve ifa kılındığını hâvî Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden meb'ûs tezkire manzûr-ı âlî buyurulmak için melfûfuyla ma'an arz ve takdim kılındı efendim.

Fî 20 Receb [1]312 / fî 5 Kânûn-ı Sânî [1]310

Sadrıazam ve Yâver-i Ekrem

Cevad

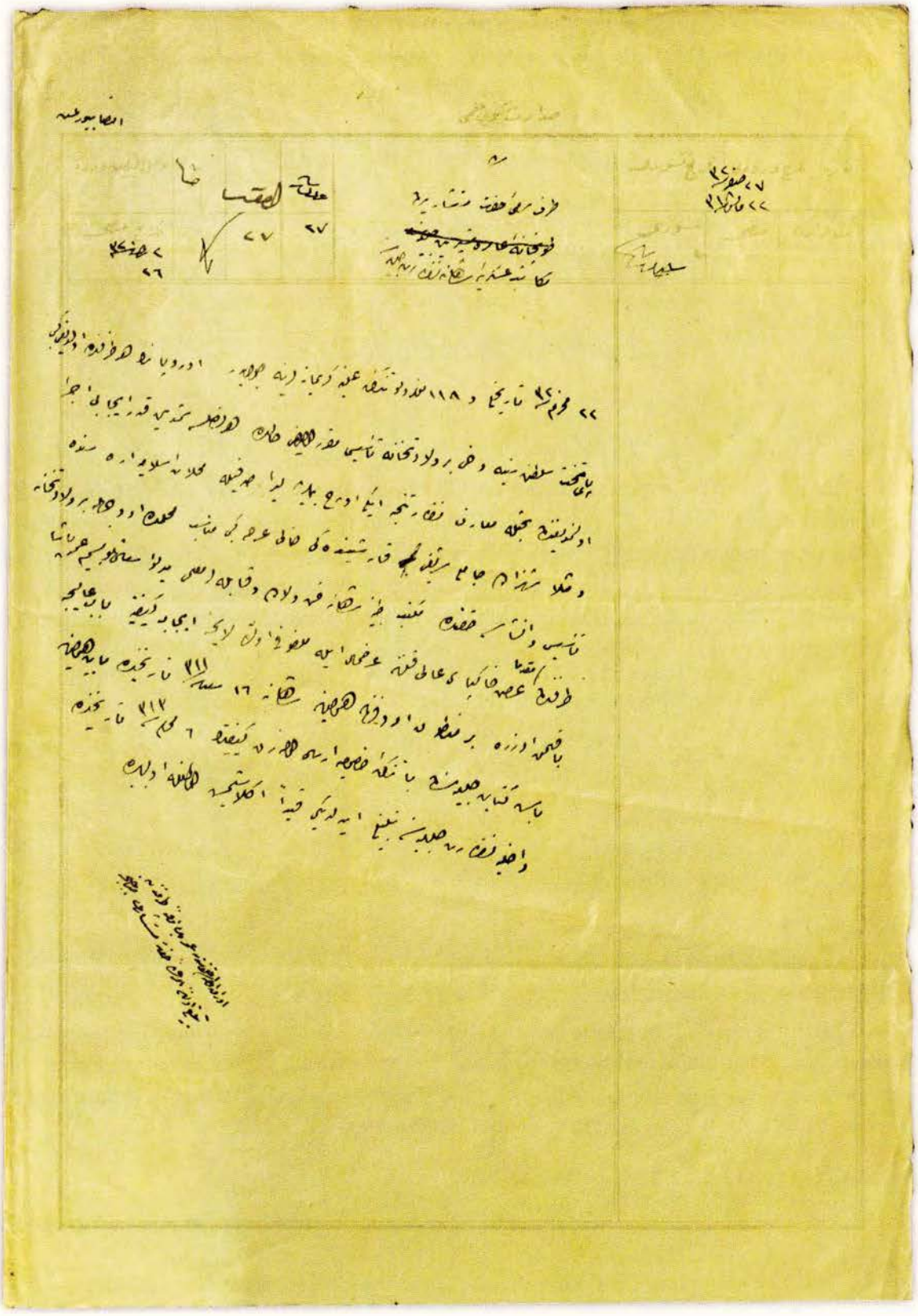

BEO, 1863/139667

İSTANBUL'DA BİR DOĞUMHÂNE AÇILMASI

Mekteb-i Tıbbiye doğum ve ebeler muallimi Mirlivâ Besim Ömer Paşa'nın İstanbul'da bir doğumhâne açılması hakkındaki talebi

8 Haziran 1902

Sadâret Mektubî Kalemi

Taraf-ı Sâmî-i Hazret-i Müsteşârî'den

Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâret-i Celîlesi'ne

22 Muharrem tarihli ve 118 numaralı tezkire-i aliyye-i kerîmanelerine cevabdır. Avrupa'nın her tarafında olduğu gibi pâyitaht-ı Saltanat-ı Seniyye'de dahi bir vilâdethâne te'sisi mukarrer olduğu hâlde her nasılsa şimdiye kadar icabı icra olunmadığından bahisle Maârif Nezâretince iki üç bin lira sarfıyla mahallât-ı İslâmiye arasında ve mesela Şehzade Cami-i Şerifi karşısındaki hâlî arsa gibi münasib mahalde o vechile bir vilâdethâne te'sis ve inşası hakkında Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane fenn-i vilâde ve kâbileler Muallimi Mirlivâ saadetli Besim Ömer Paşa tarafından mukaddemâ arz-ı hâk-i pây-i âlî kılınan arzuhâl ile melfûfu olan lâyiha icab-ı keyfiyete Bâbıâlîce bakılmak üzere ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn-ı şahane 16 Şaban [1]311 tarihinde Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbet-i Celîlesi'nden bâ-tezkire-i hususiye irsâl olunarak keyfiyetin 6 Muharrem [1]313 tarihinde Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ edildiği kayden anlaşılmış olmakla ol bâbda.

Evrak Odası hulefâsından Ömer Beyefendi tarafından tebliğ olunan emr-i âlî-i hazret-i müsteşârî mûcebince

Fî 2 Ra.[Rebîülevvel] [1]320 / fî 26 Mayıs [1]318

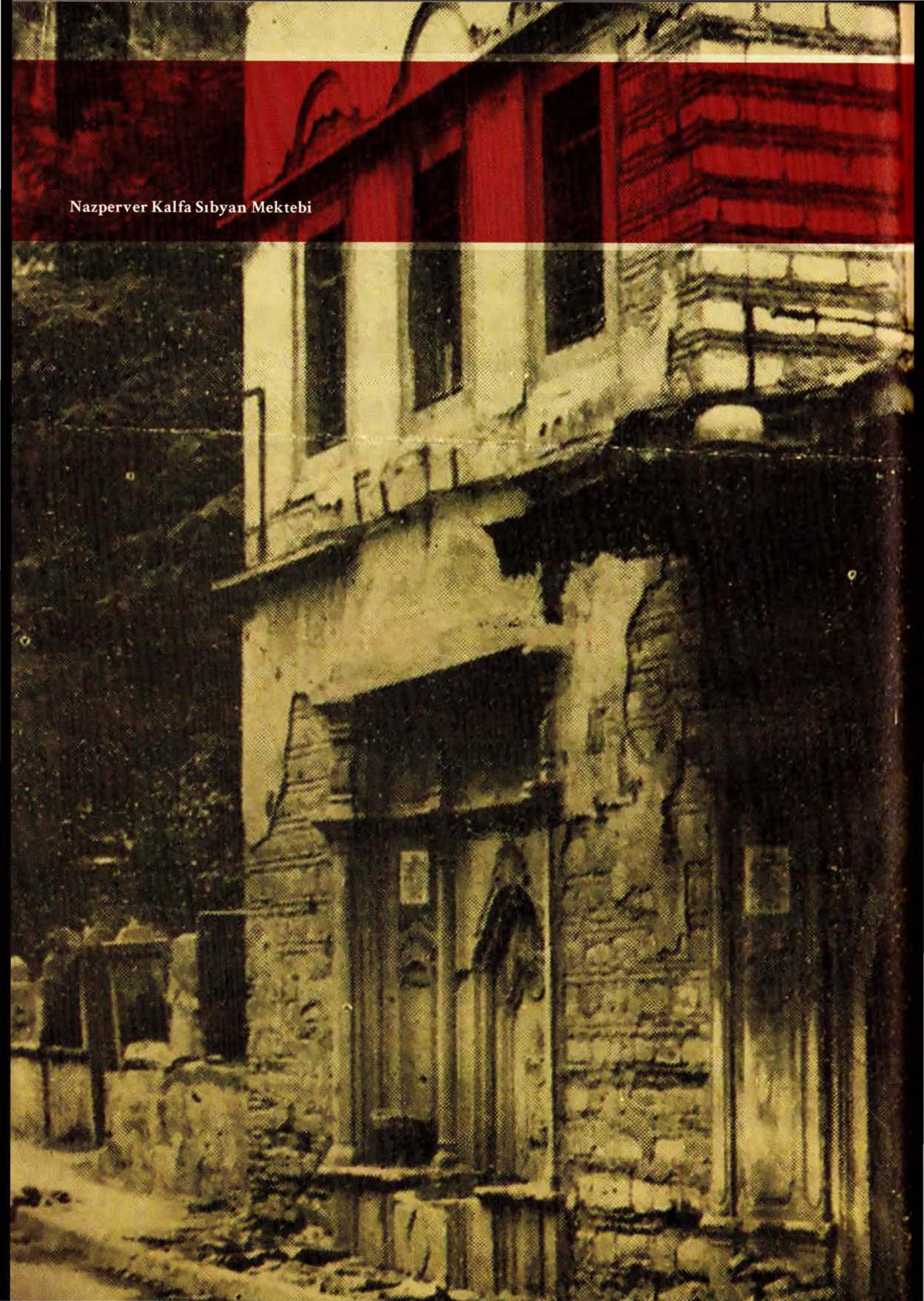
Nazperver Kalfa Sıbyan Mektebi

KADINLAR VE HAYIR ESERLERİ

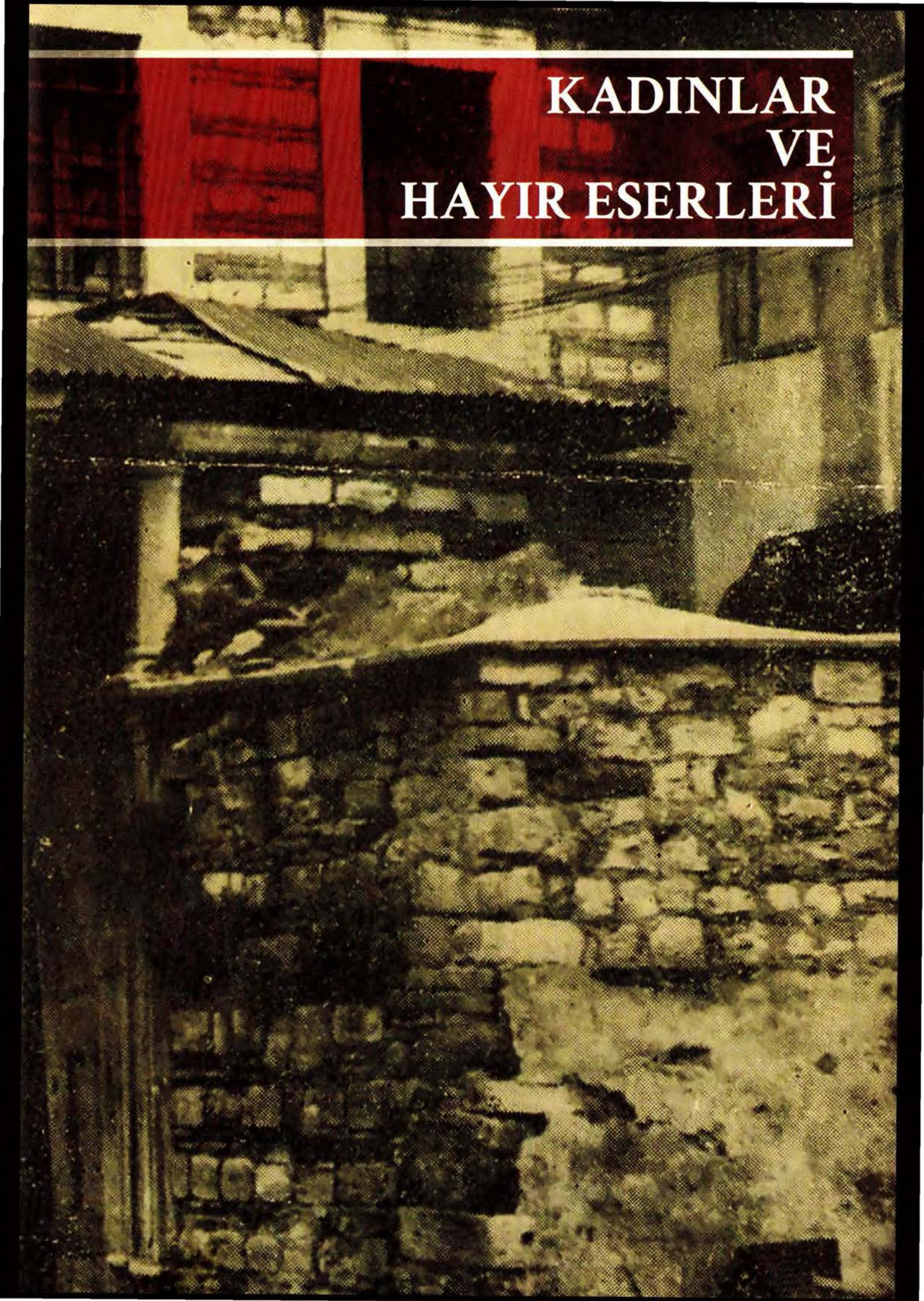

MENTEŞE'DE VALİDE SULTAN DARÜŞŞİFASI'NA DOKTOR TAYİNİ

Menteşe'de Vâlide Sultan Dârüşşifası'nın ikinci doktoru Mevlânâ Mehmed'in feragatinden dolayı yerine Mevlânâ Şeyh Mehmed'in tayini hakkında Reisületibba Mevlânâ Bedreddin Efendi'nin mektubu üzerine buyruldu

31 Ağustos 1556[1]

Reis-i etibbâ Mevlânâ Bedreddin Efendi mektub gönderip, mahruse-i Menteşe'de merhume ve mağfure Sultân hazretlerinin bina eyledikleri dârüşşifâda tabib-i sânî olan Mevlânâ Mehmed hüsn-i ihtiyarıyla ferâgat edip, şart-ı vâkıf mucebince yevmî on akçe ulûfe ile Mevlânâ Şeyh Mehmed için mahaldir deyu arz edip buyuruldu.

[1] 140 numaralı sayfanın başındaki 24 Şevval 963 tarihi esas alınmıştır.

MİHRİMAH SULTAN'IN EDİRNEKAPI'DA BİR HAMAM YAPTIRMASI

Mihrimah Sultan'a, Edirnekapı'da yaptırdığı caminin yanına bir de hamam yaptırma izni verildiğinden, kendisine müdahale edilmemesi hakkında İstanbul kadısına hüküm

8 Ağustos 1565[1]

Yazıldı.

İstanbul Kadısına hüküm ki:

Hâliyâ sa'îdetü'l-muhâdderât Sultan dâmet ismetuhâ cânibinden Dârü's-saltanati'l-Aliyye Mahmiyye-i Kostantıniyye hamâha'llâhu Teâlâ ani'l-beliyyede Edirne Kapısı'nın iç yüzünde müceddeden bina olunan camii kurbünde hamımâm binâ etmek isticâze ettiği ecilden izn-i şerifim mukârin olup buyurdum ki:

Zikr olunan cami kurbünde mülk yerinde mûmâileyhimâ cânibinden hammâm binâ istedikde şer'-i şerife muhâlif kimesneye dahl ü ta'arruz etdirmeyesin.

[1] 124. sayfada, 62 numaralı hükümden önce yazılan 11 Muharrem 973 tarihi esas alınmıştır.

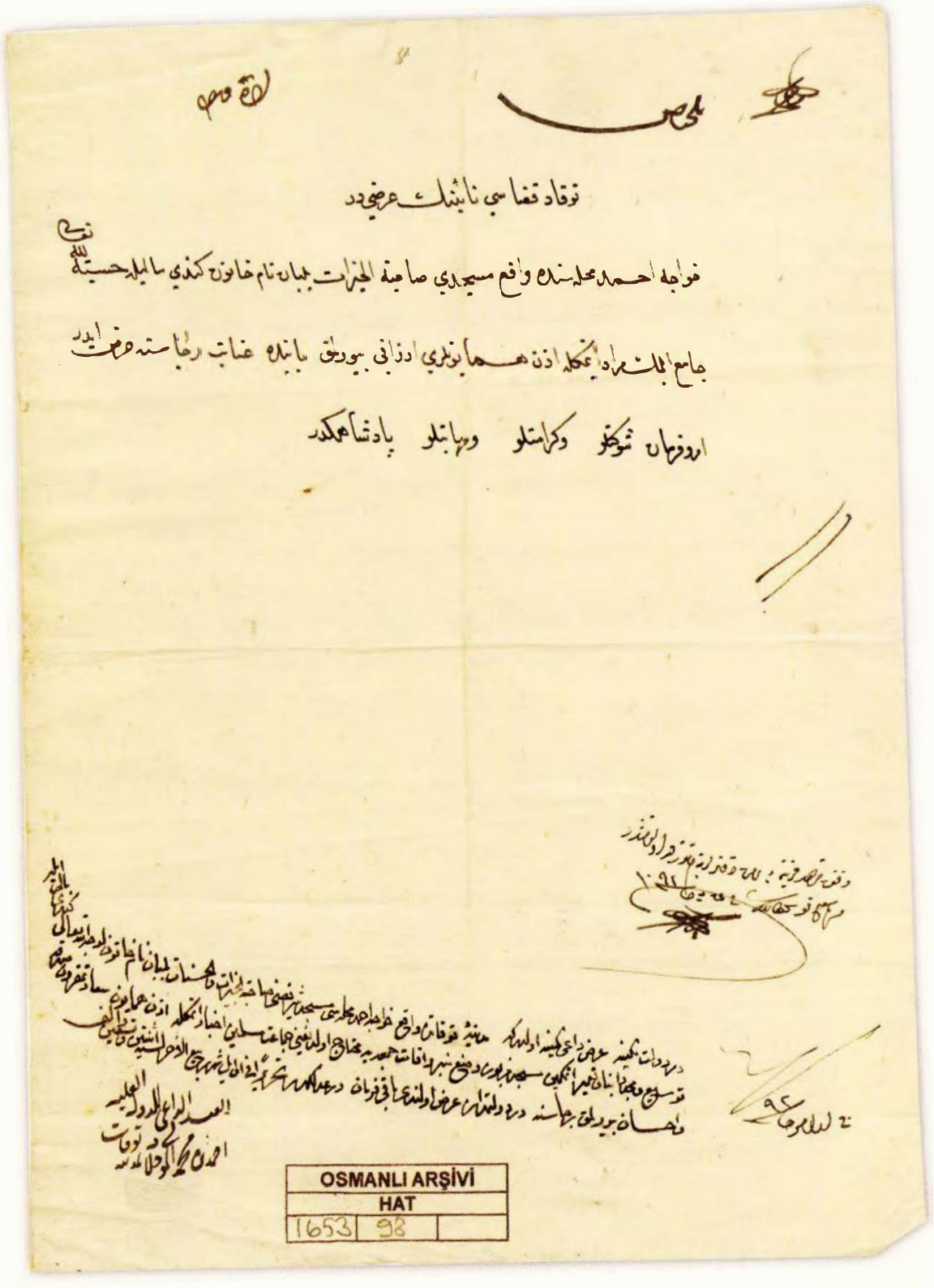

OSMANLI ARŞİVİ
HAT
1653 | 98

TOKAT'TA BALABAN HATUN'UN TAMİR ETTİRDİĞİ MESCİDİN CAMİYE ÇEVRİLMESİ

Balaban Hatun'un kendi malıyla tamir edip genişlettiği Tokat'ta Hoca Ahmet mahallesindeki mescidin camiye çevrilmesine izin verildiği

16 Temmuz 1681

İzin verile.

Telhîs:

Tokad kazası nâibinin arzıdır.

Hoca Ahmed mahallesinde vâki mescidi sahibetü'l-hayrat Balaban nâm hatun kendi malıyla hasbeten lillâhi Teâlâ cami eylemek murad etmekle izn-i hümâyûnları erzânî buyurulmak bâbında inâyet ricasına arz eder. Emr u fermân şevketli, kerâmetli ve mehâbetli padişahımındır.

Vakf-ı mezbûr Hazine-i Âmire defterlerine henüz kayd olunmamışdır. Fermân saadetli sultanımındır.

Fî Gurre-i Ca. [Cemâziyelevvel] 1092

Buyuruldu

Fî Evâhir-i Ca. [Cemâziyelevvel] [10]92

Der-i devlet-mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki

Medîne-i Tokad'da vâki Hoca Ahmed mahallesi mescid-i şerifi sahibetü'l-hayrat ve'l-hasenât Balaban nâm hatun li-vechillâhi Teâlâ kendi malı ile tevsî' ve müceddeden bina ve tamir etmeğin mescid-i mezbûra vaz'-ı minber ve ikamet-i cumaya muhtac olduğunu cemaat-i müslimîn ihbar etmekle izn-i hümâyûn-ı saadet-makrûn sadaka ve ihsân buyurulmak ricasına der-i devlet-medâra arz olundu. Bâkî fermân der-adlindir.

Tahrîran fî evâil-i şehr-i Rebîülâhir li-sene isneyn ve tis'în ve elf.

El-abdü'd-dâ'î li'd-Devleti'l-Aliyye
Ahmed bin Mehmed el-Müvellâ-hilâfe bi-medîne-i Tokad

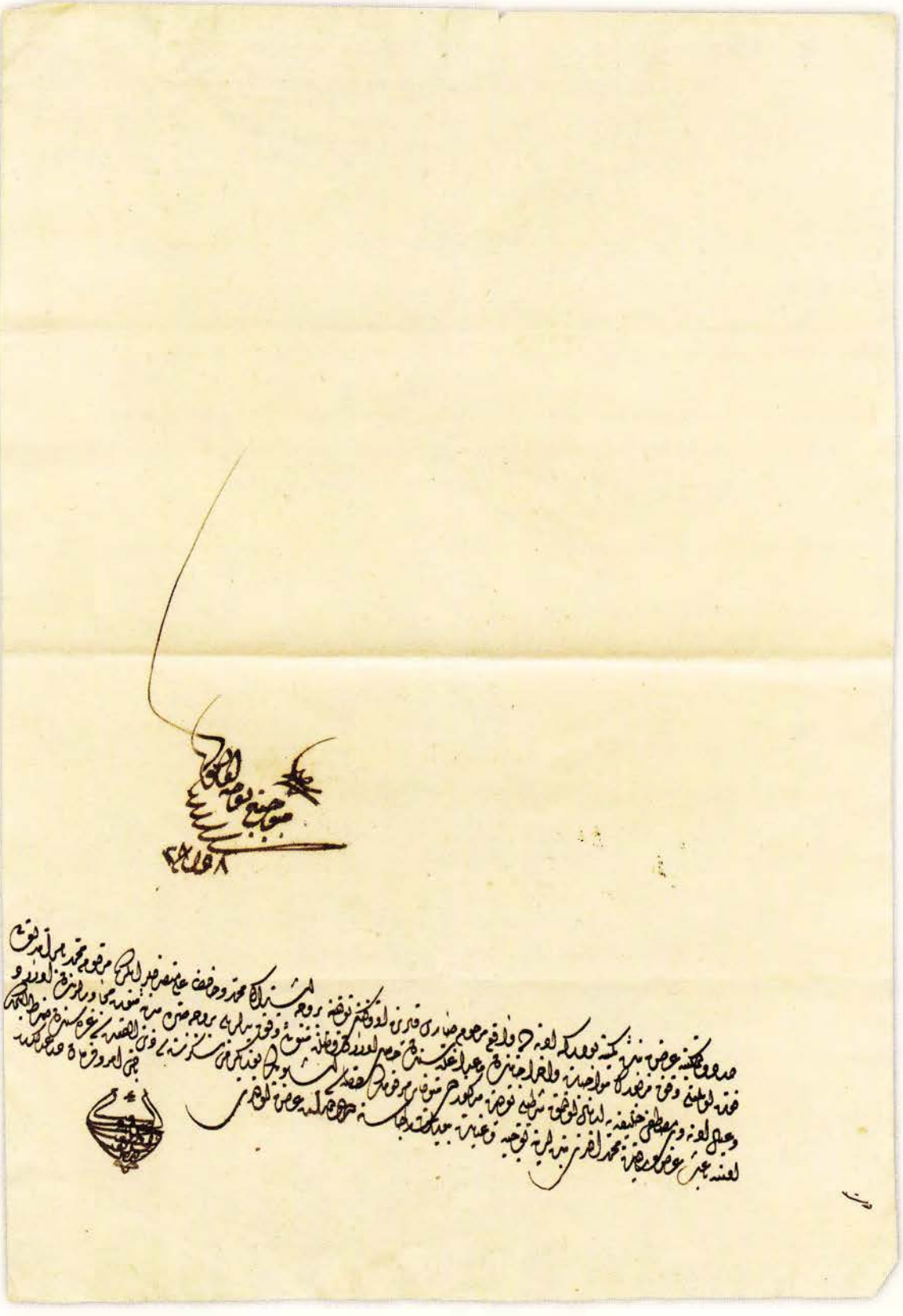

ADANA'DA SARI KADIN EVKAFI TEVLİYETİNİN TEVCİHİ

Adana'da bulunan Sarı Kadın Evkafı tevliyet görevini Hâfız Ali ile ortaklaşa tasarruf eden Muhammed'in ölümü üzerine hissesinin Mehmed Efendi'ye tevcîh edilmesi hakkında buyruldu

24 Ekim 1716

Der-i devlet mekîne arz-ı bende-i kemîne budur ki Adana'da vâki merhum Sarı Kadın Evkafı'nın tevliyetine ber-vech-i iştirak Muhammed ve Hâfız Ali mutasarrıflar iken merkûm Muhammed bi-emrillahi Teâlâ fevt olmakla vakf-ı mezbûrun mevâcibât ve ihracâtından mâadâ gallesinden hâsıl olan fazla mütevellî-i vakf yedleriyle ber-vech-i surre Medine-i Münevvere mücâvirlerinden evlâd u ıyâl Adanavî Mustafa Halifeye irsâl olunmak şartıyla tevliyet-i mezkûrda müteveffâ-yı merkûmun hissesi işbu bin yüz yirmi sekiz senesi Zilkadesi gurresinden zabt eylemek üzere bâis-i arz ve siyâkında Mehmed Efendi bendelerine tevcîh ve inâyet buyurulmak ricasına der-i devlet-medara arz olundu.

Mûcebince tevcîh olunmak buyuruldu
8 Za [Zilkade][1]128

[İmza]

KETHUDA ŞÛHÎ KADIN NÜKÛD VAKFI'NA MÜLK SATIŞI

Tophâne'de Hacı Memi mahallesinde bulunan Ümmühânî Hanım'ın evinin müştemilatıyla beraber Kethuda Şûhî Kadın Nükûd Vakfı'na satışı

20 Mart 1785

El-emru kemâ rukime fîh.

Harrerehü'l-fakîru ileyh-i azze şânuhu

Şehrîzâde Mehmed Reşid el-müvellâ-hilâfeten bi-mahkemeti Tophâne

Gufire lehümâ

(mühür)

Mehemmed Reşid

hemîşe ez lutf-i hakk bâd

Malırûse-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de el-Hâc Memi mahallesinde sâkine Ümmühânî bint-i el-Hac İsmail bin Abdurrahman nâm hatunun sadrî oğlu ve tarafından husûs-ı câi'z-zikri ikrara vekil olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifet-i şer'iyye ârifân Mehmed Ağa ibn-i el-Hâc Mustafa ve Hüseyin Çelebi ibn-i Veli nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Abdullatif Efendi ibn-i Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerif-i enverde Dârüssaadeti'ş-Şerife Ağası hazretlerinin nezâret-i aliyyelerinde olan evkafdan Enderun-ı Hümâyûn'da kethüda kadınlık rütbesiyle kâm-yâb olup bundan akdem vefat eden Şuhî Kadın ibneti Abdulmennan'ın akâra tebdilini şart ve tayin eylediği nükûd-ı mevkûfesinin bi'l-meşrûta mütevellîsi işbu bâ'isü'l-kitâb Saray-ı Atik-i Ma'mure teberdârlarından Süleyman Ağa ibn-i Hüseyin mahzarında bi'l-vekâle ikrar-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin vâlidem müvekkile-i mezbûrenin yedinde mülkü olup mahalle-i mezbûrede vâki iki tarafdan vakıf menzil ve bir tarafdan Süleyman Ağa veresesi menzili ve taraf-ı râbi'i tarîk-ı hâs ile mahdûd tûlen ve arzan be-hesâb-ı terbî'i iki yüz altmış iki zirâ' arsa üzerinde mebnî ulyâda bir cihân-nümâ ve üç bâb oda ve bir suffa ve tahta bend ve kenif ve vustâda bir bâb oda ve bir kiler ve dehliz ve kenif ve bir kârgir hamam ve camekan odası ve süflâda bir saharnıç ve bi'r-i mâ ve malıtab ve havlu ve ahur ve kömürlük ve matbah ve kenif ve sokak kapusunu hâvî bir bâb mülk menzilini bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-hukuk ve'l-merâfık tarafeynden îcâb ve kabulü hâvî şurût-ı müfsideden

ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile vakf-ı mezbûra akâr olmak için mütevellî-i merkûm Süleyman Ağa'ya bin iki yüz elli kuruşa bey' ve teslim ol dahi ber-vech-i muharrer bi't-tevliye iştirâ ve tesellüm ve kabul edip semen-i mezkûrun iki yüz yirmi [kuru]şunu nükûd-ı mevkûfe-i mezkûreden mütevellî-i merkûm yedinden bi't-tamam ahz u kabz ve mâadâ bin otuz kuruşu zikr-i âtî icâre-i mü'acceleye mahsûben taraf-ı vakfda ba'de'l-ibkâ fîmâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr vakf-ı merkûm müsakkafâtından olup vâlidem müvekkile-i mezbûre Ümmühânî Hatun'un kat'an alâka ve medhali kalmamağla mütevelli-i merkûm Süleyman Ağa menzil-i mahdûd-ı mezkûru gıbbe't-tahliyeti'ş-şer'iyye ve't-tekâbuzı'l- mer'î taraf-ı vakfda ibka eylediği meblağ-ı merkûm bin otuz kuruşu icâre-i mu'accele ve beher şehr otuzar sağ akçe icâre-i mü'eccele ile yedine verdiği memhûrlu[1] vakıf temessükü nâtık olduğu üzere müvekkile-i mezbûre vâlidem Ümmühânî Hatun'a icar ve teslim edip ol dahi ber-vech-i muharrer istîcâr ve kabul eyledikden sonra mebî'-i mezkûrun tagrîr u gabnına ve mu'accele-i mezkûrenin adem-i istîfâsına ve bi'l-cümle husus-ı mezkûra müte'allika âmme-i de'âvîden vakf-ı mezkûrun ve mütevelli-i mezbûrun zimmetini ibrâ-i âmm-ı râfi'u'l-hısâm ile ibrâ ve ıskât eyledi ve dedikde gıbbe't-tasdıkı'ş-şer'î mâ hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ü imlâ olundu. Fî'l-yevmi't-tâsi' min Cumâdelûlâ li-sene tis'a ve tis'în ve miete ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Sadullah Efendi bin İbrahim Efendi, İmam-ı Mahalle	Süleyman Efendi bin Süleyman	Ahmed Efendi bin Süleyman	Mehmed Ağa bin el-Hac Mustafa	Hüseyin Çelebi bin Veli	Ahmed bin Ömer	Mustafa Nuri bin Mustafa

Ve gayruhu.*[2]

[1] Doğru kullanışı "memhûr ya da mühürlü" şeklindedir.

[2] Bu belge, I.Abdülhamid'in haremlinde kethüdâ kadınlık yapmış olan Şûhî Kadın ibneti Abdülmennan'ın nükûd vakfının vakfiyesinin kayıtlı bulunduğu defterin müteâkib sayfalarında (varak 7-b/8-a) yer almaktadır.

Salut de CONSTANTINOPLE

2 Dames turques causant à la fenètre

BOA DH.MKT 983/4-2

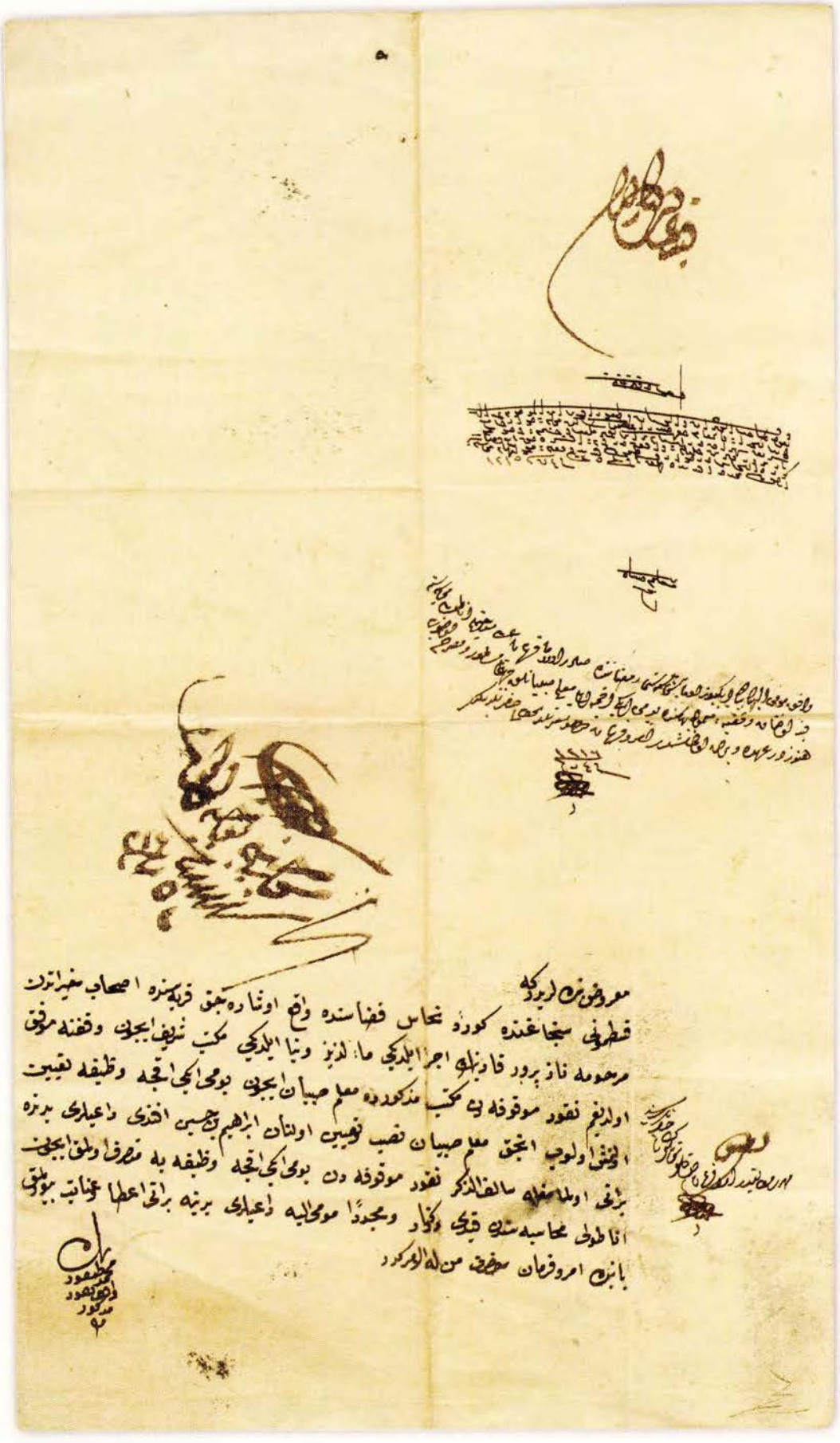

NAZPERVER KADIN'IN KÜRE KAZASINDAKİ HAYIR ESERLERİ

Kastamonu sancağının Küre-i Nühas kazası Avşaracık köyünde hayırsever Nazperver Kadın'ın içme suyu getirdiği ve bina ettiği mektebe muallim olarak tayin edilen İbrahim bin Hüseyin Efendi'ye verilecek yevmiye için para vakfettiği

15 Ağustos 1801

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Kastamonu sancağında Küre-i Nühas kazasında vâki Avşaracık karyesinde ashâb-ı hayrâtdan merhume Nazperver Kadın'ın icra eylediği mâ-i leziz ve bina eylediği mekteb-i şerif için vakfına muvaffak olduğum nukûd-ı mevkufeden mekteb-i mezkûrda muallim-i sıbyân için yevmî iki akçe vazife tayin olunmuş olup ancak muallim-i sıbyân nasb ve tayin olunan İbrahim bin Hüseyin Efendi dâileri yedinde berâtı olmamakla sâlifü'z-zikr nukûd-ı mevkûfeden yevmî iki akçe vazifeye mutasarrıf olmak için Anadolu Muhasebesi'nden kaydı derkenar ve müceddeden mûmâileyh dâ'îleri yedine berâtı i'tâ ve inâyet buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Bende
Mehmed Tayfur
Vâkıf-ı nukûd-ı mezkûr

Kaydı derkenar ola
Ber-mûceb-i defter-i hazine

Vakf-ı nukûd-ı sahibü'l-hayrât ve'l-hasenât Mehmed Tayfur Efendi ibnü'l-merhum Abdullah kâtib-i kethüdâ-i kaymakam-ı hazret-i sadrıazamî sâkin-i mahalle-i civâr-ı cami-i şerif-i Şehzade der Âsitâne berâ-yı tamir-i mekteb ve çeşme-i merhume Nazperver Kadın halîle-i vâkıf der-karye-i Avşaracık tâbi-i kaza-i Küretü'n-nühâs der-civar-ı Kastamonu kayd şud ve vakfiye-i ma'mûlün bihâ muhasebe-i Anadolu müceddeden kayd şude fermûde bâ-fermân-ı âlî fî 4 N [Ramazan] 1215

Be- cihet-i muallim-i sıbyân
Yevmiye
İki (2)

Vâkıf-ı mûmâileyhin bin iki yüz on beş senesi Ramazanında sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince Anadolu Muhasebesi'ne kayd olunan vakfiye-i mâmulün-bihâsında yevmî iki akçe ile muallim-i sıbyânlık ciheti mastûr ve musarrah olunup henüz deruhde ve berât olunmamışdır. Emr u fermân devletli saadetli sultanım hazretlerinindir. 4 R[ebiülâhir] 1216

Tatbik
Mührü mutabıkdır. Emr u fermân devletli saadetli sultanım hazretlerinindir.
Mûcebince tevcîh olunmak buyuruldu
5 R[ebiülâhir] [1]216

Kayd şud

KASTAMONU'DA ARİFE KADIN'IN BİNA ETTİRDİĞİ NUMANİYE MEDRESESİ

Kastamonu'da Arife Kadın'ın bina ettirdiği Numaniye Medresesi'nin müderrislik görevinin imtihanda başarılı olan Mehmed Abdullah'a tevcîh edilmesi

13 Ekim 1813

Devletli inâyetli kâffe-i ibâda merhametli veliyy-i ni'am kesîrü'l-kerem efendim sultanım hazretleri devlet-i ikbâl ile sağ olsun

Arzuhâl-i kullarıdır ki medine-i Kastamonu'da Hâcc[e] Arife Kadın bina ve ihdâs eylediği medrese-i Numaniyenin müderrisi Hâfız Numan Efendi bilâ-veled fevt olup ve cihet-i mezbûre mahlûle ve hizmet-i lâzımesi mu'attıla olmakla lede'l-imtihan bu kullarının istihkâkı nümâyan olduğunda eltâf-ı kerimâne-i rahîmânelerinden mütazarrı' ve müstercâdır ki cihet-i mezbûreyi bu kullarına tevcîh ve ihsân ile hâssaten çerağları zümresine idrâc buyurmaları niyazıyla arzuhâle cesaret kılındı. Bâki emr u fermân lutf u ihsân devletli inâyetli veliyy-i ni'am kesîrü'l-kerem efendim sultanım hazretlerinindir.

Kulları
Mehmed bin Abdullah
Kastamonu'dan

Kaydı aklâmdan görüle

Haremeyn-i Şerifeyn Muhasebesi'nde kaydı bulunmamışdır. Fermân devletli sultanım hazretlerinindir.
10 L.[Şevval] 1228

Anadolu Muhasebesi'nde dahi kaydı bulunmamışdır. Lâkin cihet-i mezkûrun medâr-ı aslîsi ilm-i şerif olmakla faziletli semâhatli Şeyhülislâm Mevlânâ Efendi hazretlerinin işaret-i aliyyelerine muhtacdır. Emr u fermân devletli saadetli sultanım hazretlerinindir.
10 L.[Şevval] 1228

Ber-mantûk-ı arzuhâl Haremeyn-i Şerifeyn Mukataası'nda dahi kaydı bulunmamışdır. Emr u fermân devletli saadetli sultanım hazretlerinindir.
10 L.[Şevval] 1228

Ber-mantûk-ı arzuhâl Küçük Evkâf Muhasebesi'nde dahi kaydı bulunmamışdır. Emr u fermân saadetli sultanımındır.
10 L.[Şevval] 1228

Askeriden ve Nişan-ı Hümâyûn'dan

Ber-mantûk-ı arzuhâl kaydı bulunmamışdır. Emr u fermân devletli saadetli sultanım hazretlerinindir.
11 L.[Şevval] 1228

[Mühür]

Sah

Ber-mantûk-ı arzuhâl Nişan-ı Hümâyûn tarafında dahi kaydı bulunmamışdır. Fermân devletli sultanım hazretlerinindir.

İşaretlerî mûcebince tevcîh olunmak buyuruldu
17 L.[Şevval] [1]228
Lede'l-imtihan istihkâkı zâhir olmakla tevcîh buyurulmak mercûdur. Ed-Dâ'î Dürrîzâde Es-Seyyid Abdullah Hakkı

Türk Kadın Kıyafeti,
İBB Atatürk Kitaplığı, Krt 0620

HÂCCE BAHRİ AYŞE HATUN EVKAFI

İstanbul'da Cafer Ağa mahallesinde Hâcce Bahri Ayşe Hatun Evkafı'nın tevliyetinin Mehmed Said kızı Züleyha Hatun'a tevcîh olunduğuna dair berat

17 Ekim 1816

(Tuğrâ)

Mahmud Han bin Abdulhamid el-muzaffer dâimâ

Nişân-ı şerif-i âlîşân-ı sâmî mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

İftihârü'l-havass ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn, muhtârü'l-izzi ve't-temkîn bi'l-fi'l Dârüssaâdetü'ş-şerifem ağası olup Haremeynü'ş-Şerifeyn Evkafı nâzırı olan Hafız İsa Ağa dâme ulüvvühû Divân-ı Hümâyunuma arz gönderip taht-ı nezâretinde olan evkafdan İstanbul'da Cafer Ağa mahallesinde İnadiye Hamamı nezdinde vâki merhûme Hâcce Bahri Ayşe Kadın Evkafı'nın tevliyeti tevcîhi hususuna dair vakf-ı mezkûrun mütevellîsi kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yân Ahmed Şemseddin zîde mecduhûnun takdim eylediği inhâsı fermân-ı âlişânımla Heremeyn-i Şerifeyn müfettişine havale olundukda merhum ve mağfurun-leh Şehzade Sultan Mehmed Han tâbe serâhu vakfından almak üzere İstanbul'da Cafer Ağa mahallesinde İnadiye Hamamı nezdinde merhume Hâcce Bahri Ayşe Hatun nâm sâhibetü'l-hayrın binâ eylediği mâ-i leziz çeşmesi vakfının yevmî üç akçe ile tevliyeti es-Seyyid Ahmed ibn-i Sekbanbaşı merhum Mehmed Said'in bâ-berât-ı âlişân üzerinde olduğu bade'd-derkenar mütevellî-i merkûm es-Seyyid Ahmed bundan akdem bilâ-veled fevt olup tevliyet-i mezkûr mahlûl ve hizmet-i lâzımesi mu'attal kalmakla müteveffâ-yı mezbûrun kız karındaşı Züleyha bint-i Mehmed Said zîde iffetuhâ üzerine tevcîh olunmak niyazıyla ilâm olunması vakf-ı müşârunileyhin mütevellîsi mûmâileyh Ahmed Şemseddin zîde mecduhûnun inhâsından müstefâd oldukdan sonra mûmâileyhâ Züleyha Hatun zîde iffetuhâ umûr-ı vakfı idare ve rü'yete muktedire ve her halde mahall ü müstahik olduğu meclis-i şer'de hâzirûn olan Mehmed Haşim ibn-i Abdullah ve İbrahim ibn-i İsmail nâm kimesnelerin ale't-tarîk-i şehâde haber vermeleriyle vech-i meşrûh üzere tevliyet-i mezkûr müteveffâ-yı mezkûrun mahlûlünden Züleyha Hatun üzerine tevcîh ve yedine müceddeden berât-ı âlişânım verilmek niyazıyla mûmâileyhâ Züleyha Hatun zîdet-iffetuhânın zevci ve vekil-i sâbitü'l-vekâlesi es-Seyyid el-Hac Abdi zîde mecduhunun istid'â-yı inâyet eylediğini müfettiş-i mûmâileyh Mevlânâ es-Seyyid İbrahim zîde ilmuhu memhûren i'lâm etmekle mûcebince tevliyet-i mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden mûmâileyhâ işbu râfi'-i tevki'-i refi'ü'ş-şân-ı hakânî Züleyha Hatun zîdet iffetuhâya tevcîh ve yedine berât-ı âlişânım verilmek ricasına ilam etmeğin mûcebince tevcîh ve berâtı i'tâ olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i padişahânem zuhura getirip ağa-yı müşârunileyhin arzı mûcebince bin iki yüz otuz bir senesi Zilkade'sinin on altıncı gününden bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mûmâileyhâ Züleyha Hatun bint-i Mehmed Said zîdet iffetuhâ varıp müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden tevliyet-i mezkûra mutasarrıfe olup eda-yı hizmet eyledikden sonra tayin olunan yevmî üç akçe vazifesin evkaf-ı mezkûre mahlûlünden alıp mutasarrıfe ola. Şöyle bilesiz, âlâmet-i şerife itimad kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ışrîn [min şehri] Zilkade sene ihdâ ve selâsîn ve mieteyn ve elf.

Be-makam-ı Kostantıniyye el-mahrûsa

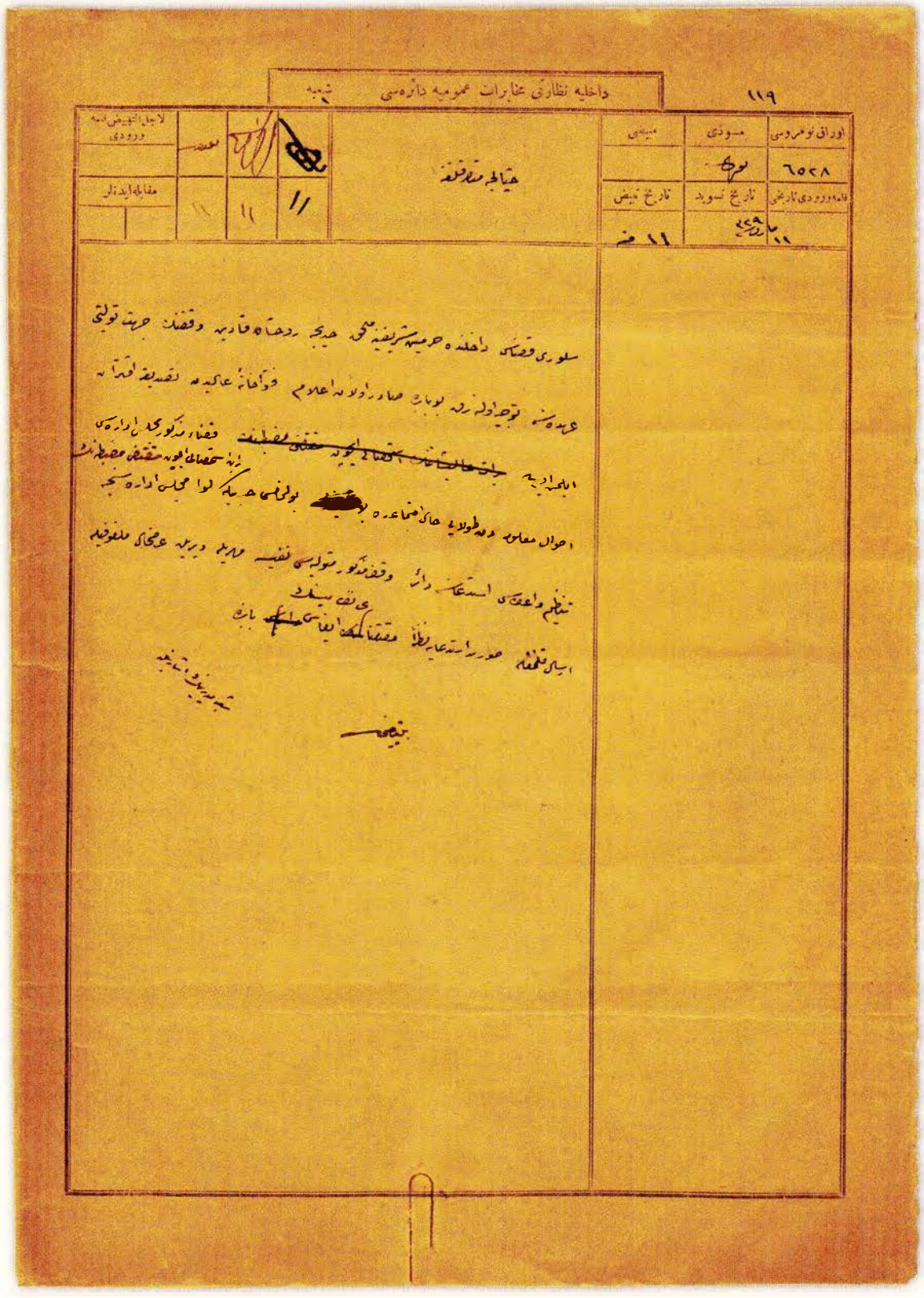

داخلیه نظارتی مخابرات عمومیه دائره‌سی — شعبه

۱۱۹

اوراق نومروسی	مسوده‌سی	مبیضه‌سی
٦٥٢٨		
قاعه‌ورودی تاریخی	تاریخ تسوید	تاریخ تبیض
۱۱		

حیاتجه متعلقه

لاجل التبییض نمره ورودی				مقابله ایدنلر

سلوری قضاسنک داخله‌ده جامع شریف محله جدیده رحمانه قاریه وقفنک جهت تولیتی

جهه‌سنه توجیه اولنان برات صادر اولمه اعلام وتأمانه عاکیده تصدیق اولنمه

قضا مذکور اداره‌سی

ایله اداره‌یه [illegible] بولونمسی حسبیله لوا مجلس اداره‌سنجه

احوال معلومه وفه‌طولایه حاکی اولمغله بو [illegible]

تنظیم واعطای استدعاسنه دائر وقفندکور متولیسی نفسنه ورلمه ویرلمه عرضحال ملفوفیله

ای نفس بیانک

ایسای نخفه حضورنه استدعایه بنا مقتضاسنک اجرا

بتبیض

SİLİVRİ'DE HATİCE RUHŞAH KADIN VAKFI'NIN TEVLİYETİ

Silivri'de bulunan Hatice Ruhşah Kadın Vakfı'nın tevliyet (vakıf işlerine bakma vazifesi) görevi kendisine verilen Nefise Hanım'ın berâtını almak için gerekli olan mazbatanın tanzim edilmesi talebi

24 Mart 1913

Dahiliye Nezâreti
Muhaberât-ı Umumiye Dairesi
Şube 1

Çatalca Mutasarrıflığı'na

Silivri kazası dahilinde Haremeyn-i Şerifeyn'e mülhak Hatice Ruhşah Kadın Vakfı'nın cihet-i tevliyeti uhdesine tevcîh olunarak bu bâbda sâdır olan ilâm Fetvahâne-i Âlî'den tasdike iktirân eylemiş ise de kaza-i mezkûr meclis-i idaresi ahvâl-i malumeden dolayı hâl-i ictimâda bulunmaması hasebiyle berât istihsâli için muktezî mazbatanın liva meclis-i idaresince tanzim ve i'tâsı istid'âsına dair vakf-ı mezkûr mütevelliyesi Nefise mührüyle verilen arzuhâl melfûfuyla irsâl kılınmakla suret-i istid'âya nazaran muktezâ-yı nizamîsinin ifası bâbında.

11 Mart [1]329

BOA TŞH.EŞ 1449

DİZİN

A

Abdi Paşa
  Bender Muhafızı 225
Abdülaziz Han, Sultan 286
Abdülhamid Han-ı sânî, Sultan 278, 286, 287
Abdülkerim Efendi
  Kevâkibîzâde, Seyyid 228
  Tırhala Kadısı 260
Abdullah Efendi
  İstanbul'da Bâb Naibi 25
Abdullah Nâsih Efendi
  Kütahya Mekteb-i İdadisi Müdürü 359
Abdülmecid Han, Sultan 286
Abdülmennan Bey
  Adana Eşrafından 354
Açık fayton 95
Adabük Köyü
  Espiye 253
Adâlet-nâme-i hümâyûn 219
Adana 169, 353, 439
Adana hâdisât-ı elîmesi 169
Adana İnas Rüşdiyesi 289
Adana Muhadderât-ı İslâmiye İane Komisyonu 353, 354
Adlî tıp Kurumu 155
Adliye Nezâreti 135, 155, 249
Adviye Hanım
  Kız Sanayi Mektebi Müdiresi 347
Afife
  Tiyatro oyuncusu 407, 409
Agobhan fabrikası 141
Agustin rahibelerinin mektebi 284
Ahmed
  Yeniçeri Ağası 225
Ahmed Cevad Bey, Dârüşşafaka Müdür Muavini 304
Ahmed Efendi, Şeyh, Akovalızade
  Tırhalada Hayır Sahibi 259
Ahmed Kemal Bey
  Mülkiye doktorluğundan mütekaid 155
Ahmed Şükrü Bey
  Maarif Nazırı 311
Aişe, Hz. 280
Akâid-i İslâmiye 291
Akdoğan Mahallesi
  Tırhala 259
akidnâme 49
Akıl hastanesi 427
Aksaray
  Istanbul 291
Aksaray İnas Mektebi Rüşdiyesi 291
Ali
  Rüstem Paşa Evkafı Mütevellisi 413
Ali bin Hişam, Halife 281
Ali Rıza Paşa
  Dahiliye Nazırı 313
Alman İnas Mektebleri 285
Almanya Devleti 285
Altıncı Daire-i Belediye Müdüriyeti 95
Amerika 395
Amerika misyonerleri 285
Amerikan bezi 185
Anadolu 169, 207
Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti Nizamnamesi 207, 208
Anadolu Muhasebesi 233, 445, 447
Anbar-ı Âmire 421
Ankara 31
Ankara Sancağı 32
Arab kadınları 79
Araplar 79
Arife Kadın
  Kastamonu Numaniye Medresesi'nin banisi 447
Âsitane-i Saadet 57, 223
Asiya
  Firavun'un zevcesi 280
Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti 363, 364
Askerî dikimhâneler 245
Askerî melbusât dikimhânesi 245
Asr-ı Muhammedî 280
Atina Dârülfünûnu 283
Avrupa 429
Avşaracık köyü
  Kastamonu Küre 445
Ayastefanos Hastahânesi 371, 372
Aydın Valiliği 313
Aydın Vilâyeti 73, 74, 299, 333
Aydın Vilâyeti İdare-i Hususiyesi 313, 314
Aydın Vilâyeti muvâzene-i hususiyesi 313

B

Bâbıâli 243
Bâb-ı Zabtiye 325, 326, 329, 330, 417, 421
Badra kadısı 55
Bahri Ayşe Hatun
  Hayrat sahibi 451
Bahriye Dikimhânesi 157, 158
Bahriye Nezâreti 158
Balaban Hatun
  Tokat'ta mescid bânisi 437
Balat Mektebi 286
Balayan fabrikasın 141
Başkadınefendi 173
Başlık parası 35
Bayezid
  İstanbul 109
Bâyin talâk 13, 19, 49
Bedreddin Efendi, Mevlânâ
  Reis-i Etibba 433
Bedriye Hanım
  Harbiye Nezâret-i Celîlesi Muhasebât Müdür-i Umumîsi Hacı Muhyiddin Bey'in eşi 361
Behiyye
  Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi Hanımlar Şubesi Reisesi 185
Belçika Hükûmeti 425
Belkıs Hanım
  İkinci Ordu Tabiblerinden Doktor Tevfik Bey'in eşi 372
Bender Kalesi 225
Bereketzâde Mahallesi
  Galata 59
Bern Sefâret-i Seniyyesi 314
Besim Ömer, Doktor
  Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Reis-i Sanisi 363
Besim Ömer Efendi, Kolağası Doktor
  Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane muallimlerinden 425
Besim Ömer Paşa
  Sıhhiye Müdürü, Tıp Fakültesi Müderrisi 304
Besim Ömer Paşa, Mirlivâ
  Mekteb-i Tıbbiye Doğum ve Ebeler Muallimi 429
Beynelmilel Anneler Cemiyeti İslâm Merkezi 203
Beynelmilel Kadınlar Müessese-i Hayriyesi 201
Beyoğlu 95, 284, 285, 325
Beyoğlu Daire-i Belediyesi 201
Beyoğlu Mutasarrıflığı 95
Beyrut 105, 106
Bezzâzistan kethüdaları 88
Bilâd-ı Selâse 415
Bîmarhâne 427
Birinci Kanal hücumu 367
Bitlis Vilâyeti 43, 45
Boduroğlu Agop'un fabrikası 140
Boduroğlu Simonik Ağa fabrikası 140
Boğaziçi 91
Boğaziçi vapur-ı hümâyûnları 91
Boğdan 223
Boğdanlı kadınlar 223
Boğdan reayâsı 223
Bolu Sancağı 57
Bordet Kotesi, Madam
  Beyoğlu İngiliz İnas Mektebi Kurucusu 285
Bostancıbaşı 82, 88
Boyabad 357
Brüksel 425
Bursa 63, 131, 139, 141, 219, 413
Bursa ipek fabrikaları 143

C-Ç

Cafer Ağa Mahallesi
  İstanbul 451
Cafer-i Sâdık 281
Çamaşırcı kadınlar 115
Câmeşuyî avretler (çamaşırcı kadınlar) 115
Câmeşuyîlik (çamaşırcılık) 115
Cami-i Kebîr Mahallesi
  Kasımpaşa 295
Çavuşbaşı 319
Cebecibaşı 88
Celîle Hikmet Hanım
  Asker Ailelerine Yarımcı Hanımlar Cemiyeti azasından 364
Çeltik Karyesi
  Bursa, Hüdavendigar Gazi Evkafı köylerinden 63
Cemile Hanım
  Sakız Mutasarrıflığından Mütekaid Cemal Bey'in eşi 372
Cemîl Paşa
  Şehremini 201
Cemiyet-i Rüsûmiye 131
Cenevre 301, 313, 314
Çengelköyü 117
Çerkes câriyeler 286
Chichago 277
Chichago Maârif-i Umumiye Konferansı 277
Çorum İdare Meclisi 349
Çorum İnas Mektebi 349, 350

D

Dağhamamı Mektebi 286
Dahiliye Nezâreti 102, 106, 109, 126, 135, 147, 213, 247, 249, 250, 282, 293, 335, 337, 397, 398, 408, 421, 427
Daire-i Maârif 269
Dârülaceze 125, 126, 250, 293
Dârülaceze hademesi 125, 126
Dârülaceze hey'et-i idaresi 126

Dârülbedayi heyeti 409
Dârülbedayi-i Osmanî Tiyatrosu 407
Dârülfünûn 303, 309
Dârülfünûn Konferans Salonu 303, 311
Dârülfünûn Müdüriyet-i Umumiyesi 309
Dârülhikmet-i İslâmiye 109, 407, 408
Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye (İstanbul) 109
Dârülmuallimât 267, 269, 282, 289, 291, 299
Dârülmuallimîn 299, 303
Dârüssaâde ağası 441, 451
Dârüşşafaka 304
Dârüşşifâ 433
Değirmenderesi köyü
İznikmid 25
Dereiçi sıbyan mektebi
Fındıklı 137
Dereköy
Garbî Karaağaç 73, 74
Dersaâdet 32, 121, 137, 149, 150, 165, 187, 225, 277, 278, 282, 284, 287, 291, 323, 395, 415, 421
Dersaâdet Bidayet Müdde-i Umumîliği 250
Dersaâdet Emniyet Sandığı 275
Dersaâdet Mülhakatı Rüsûmat Nezâreti 131
Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye 208
Devlet-i Aliyye vapurları 91
Didar Arif Hanım
Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti azasından 364
Dilencilik 203
Dingilyan fabrikası 140
Divan-ı Hümâyûn 55, 57
Divan-ı Muhasebât Riyâseti 157, 158
Doğanbaba
Garbî Karaağaç 73, 74
Dolmabahçe 263
Donanma Cemiyeti Riyâseti 361
Donanma Madalyası 361
Donizetti
Musika-i Hümayun Müdürü 286
Dördüncü Top Ustası 233
Dul Kadın ve Yetim Çocuklara İmdad Cemiyeti 215

E

Ebelik 415
Ebelik fenni 415
Ebe Mektebi 137
Edhem Bey
Beyrut Valisi 105
Dahiliye Nazırı Vekili 201
Edirne 81
Edirne İnas Mekteb-i Rüşdiyesi 289
Edirnekapı 435
Eğdir
Garbî Karaağaç 73, 74
Elbise anbarı (Sultanahmette) 122
Emine Hanım
Esbak Mısır Hidivi İsmail Paşa'nın kızı 287
Emine Reşid Hanım
Asker Ailelerine Yarımcı Hanımlar Cemiyeti azasından 364
Emine Semiha Hanım
Müellife 282
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti 199, 201, 205, 211
Emniyet-i Umumiye Takibât-ı Adliye Şubesi 337
Enderun-ı Hümâyûn 441
Ereğli maden havzası 71
Ereğli Maden-i Hümâyûnu Müdüriyeti 71
Ermenilik 208
Ermeni Maârifperver Kadınlar Cemiyeti 169
Ermeni Mektebleri 285
Ermeni milleti 39
Eruh kazası 43
Erzurum 23
Esir 223
Esma
Hz. Aişe'nin hemşiresi 281
Esmeralda Servantes, Matmazel 277
Espiye 253, 254
Evkâf-ı Hümâyûn Hazinesi 263
Eyüb İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallime-i ûlâlığı 291

F

Fatıma, Hz. 280
Fatma Aliye Hanım 278, 282, 395
Fatma Hanım
Galatasaray Sultanîsi Hat Muallimi Ahmed Bey'in eşi 372
Fatma İfakat Hanım
Şam Nisvan Muavenet-i Milliye Cemiyeti Reisesi 369
Fatma Melek Hanım
Hariciye Memurlarından Cafer Tevfik Bey'in eşi 372
Fayton 95
Fermân 36
Fetvahâne 453
Filingiri köyü 15
Fitnat Hanım
Şaire 281
Fındıklı 137
Foçateyn kazası 333
Först Bismark Vapuru 395
Frenkler 85

G

Galata 27, 59, 325, 441
Galata Bâb-ı Mahkemesi 27
Galata Mektebi 286
Garbî Karaağaç kazası 73, 74
Gavatelli Paşa
Musika-i Hümayun Müdürü 286
Georges Ohnet 282
Giovi Goviel [?] Cemiyeti 175
Godlova Köyü
Razlık 133
Grev 143
Gülfem Kadın İnas Rüşdiyesi 269
Gülhane Parkı 307
Gülnar Hanım
Müellife 282
Gümüş Donanma Madalyası 361
Gureba hastanesi 419
Güzîde Hanım
Çanakkale Kumandanı Nihat Paşa'nın eşi 371

H

Hâcce Bahri Ayşe Hatun Evkafı 451
Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn 29
Hacı Memi Mahallesi
Tophane 441
Hacı Minas fabrikası 141
Hacı Ömer Hilmi Efendi
Adana Telgraf ve Posta Başmüdürü 354
Hadice, Hz. 280
Hadiye Selim Sırrı Hanım
Asker Ailelerine Yarımcı Hanımlar Cemiyeti azasından 364
Hâfız Paşa odaları
İstanbul 19
Haleb 227
Haleb gümrüğü 227
Hâlet Zeki Hanım
Asker Ailelerine Yarımcı Hanımlar Cemiyeti azasından 364
Halife-i Râbi' Muhasebe-i Cizye 29
Halı tezgâhları 129
Halı ve ipek fabrikaları
Bursa 143
Hamdi Paşa
Adana Redif Liva Kumandanı 354
Hanımlara Mahsus Eşya Pazarı Osmanlı Anonim Şirketi 149
Hanımlara Mahsus Gazete 397, 398
Haraççı Mahallesi
İstanbul 53
Haraççı Mescidi
İstanbul 53
Haraççı Muhyiddin Mahallesi 25
Harb-i Umumî 371
Haremeyn-i Şerifeyn Muhasebesi 447
Haremeyn-i Şerifeyn Mukataası 447
Harem-i Hümâyûn 286
Harem-i Şerif
Kudüs 79
Hariciye Nezâreti 313
Hariciye Nezâreti İane Komisyonu 183, 185
Hariciye Nezâreti Muâvenet-i Mecrûhîn Komisyonu 179
Harir Bostanı 63
Harkof şehri
Rusya 277
Harun Er-Reşid
Halife 281
Haseki
İstanbul 329, 422
Haseki Hapishanesi 330
Haseki Hastanesi 421
Haseki Nisâ Hastanesi 421
Hasköy Mektebi 286
Hâssa bostancıbaşı 81
Hatice Hatun, Hâcce
Hallebli, Kevâkibîzâde neslinden 227
Hatice Nuriye
Çorum İnas Mektebi Muallimesi 349, 350
Hatice Ruhşah Kadın Vakfı 453
Hatt-ı hümâyûn 233
Hayriye Talat Hanım
Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti azasından, Talat Paşa'nın eşi 364
Hazine-i Celîle 235, 314, 329
Hazine-i Hassa Nezâreti 421
Hicaz Demiryolu 353
Hicaz Demiryolu Madalyası 353
Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkez-i Umumiyesi 375
Hilâl-i Ahmer Hanımlar Dârüssınaası 375
Hilâl-i Ahmer Madalyası 363, 371
Hıristiyan evleri 129
Hoca Ahmet Mahallesi
Tokat 437
Hora
Tekirdağ 27
Hüdavendigâr Gazi Evkafı 63
Hukuk-ı Aile Kararnâmesi 47
Hulefâ-i Mektûbî-i Sadr-ı âlî 29
Hüsam Efendi, Hacı
Ebniye-i Mîriye Müdürü 325
Hüseyin, Hz. 281
Hüsniye

Hz. Cafer-i Sadık'ın eşi 281
Hüsrev Paşa
Veziriazam 59
Hz. İsa'nın ayak izi 79
Hz. Meryem'in kabri 79

I-İ

İane Komisyonu 185
İbrahim Çavuş Mahallesi
Yayla, İstanbul 235
İbrahim el-Haydarî
Şeyhülislam 109
İbrahim Paşa Mektebi
İstanbul 329, 330
İddet nafakası 17, 29
İftihar Madalyası 349, 350
İhtiyar heyeti 47
İmam-ı Şafiî 281
İnas Sultanî Mektebi Müdüriyeti 307
İngiliz İnas Mektebleri
İstanbul 285
İngiltere Sefâreti 285
İpek fabrikaları 139, 141
İrfan Bedri Hanım
Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti Veznedarı 364
İsa Ağa, Hafız
Dârüssaade Ağası, Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı Nazırı 451
İsa, Hz. 79
İsevî 47
İsevîler 48
İslâmbol kadınları 87
İslâm hanımları 111, 165, 208
İslâm kız ve kadınları 129
İslâm ve Hıristiyan kızları 139
İsmail Hakkı
Kadınları Çalıştırma Cemiyeti Müdür-i Umumîsi 192
İsmail Hakkı Bey
Dârülfünun ve Dârülmuallimîn Fenn-i Terbiye Müderrisi 304
Musiki-i Osmanî Hanımlar Dersanesi kurucusu 109
İsmail Paşa
Mısır Hidivi 287
Isparta 129
Ispartalı İskelesi
İzmir 176
Isparta Mutasarrıflığı 129
İstanbul 81, 93, 109, 115, 121, 187, 203, 223, 323, 451
İstanbul Bidayet Müdde-i Umumîliği 249
İstanbul Gümrüğü 233
İstanbul Polis Müdüriyeti 147, 245
istihbarat memurları 147
İstihlâk-ı Millî Kadınlar Cemiyeti Hastahânesi 179
İsviçre 313
İsviçre kambiyosu 314
İtilaf Devletleri 208
İttifak-ı Umumî-i İsraili Cemiyeti 286
İzdin kazası 55
İzmir 39, 61, 74, 175, 176, 313, 404
İzmit 237, 323
İznikmid kazası 25

K

Kâbile (ebe) 137
Kâbile Mektebi 137
Kadı'asker (Kazasker) 319
Kadıköy ahalisi 407
Kadıköy Botter Hastahânesi 185
Kadıköyü 284, 407, 409
Kadınhanım Derbendi
Saidili 233
Kadın Hastalıkları ve Ebelik Bilimi Kongresi 425
Kadın işçiler 143
Kadın kolcu 131
Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi 187
Kadın terziler 157
Kadın ticareti 337
Kağıdhâne 95
Kalkancı Mahallesi
İstanbul 319
Kamer Hanım
Müellife 282
Kaplucalar 413
Kapudan paşa 88
Karaburun Kazası
İzmir 39
Karadeniz şaykası 223
Karadoğan Mahallesi
Tırhala 259
Karaferye 163
Kara Mustafa Paşa Evkafı 29
Karataş
İzmir 176
Kasımpaşa 25, 265, 295, 325
Kasr-ı Hümâyûn 141
Kassar Mahallesi
Siirt 45
Kastamonu 247, 445, 447
Kâtibe (işçibaşı, ustabaşı) 157, 158

Kavala tütün fabrikaları 141
Kayadibi 74
Garbî Karaağaç 73
Kayseri 337
Kazımirski, Albert De Biberstein
Fransızca Kuran Meali Yazarı 280
Kefalet 67, 68
Kengırı (Çankırı) 31, 32
Kerîme Hanım
Yusuf Ruhsar Bey'in eşi 372
Kethuda Şûhî Kadın Nükûd Vakfı 441
Kitab-ı Hüsniye 281
Kıbtî taifesi 25
Kırlı
Garbî Karaağaç 73, 74
Kırmızıyan Karabet Ağa fabrikası 140
Kız Sanayi Mektebi 271, 272, 283, 347
Koçvil Kadınlar Cemiyeti 175
Köleyan İpek Fabrikası 140
Konservatuvar Dö Müzik 286
Konya Vilâyeti 97, 137
Kostanbay İpek Fabrikası 140
Kostantıniyye (İstanbul) 17, 21, 53, 82, 435, 451
Koza 139
Kozlu 71
Krom madeni 74
Küçükçekmece 335
Küçük Evkaf Muhasebesi 260, 447
Küçükhamam caddesi
Kasımpaşa, Cami-i Kebir Mahallesi 295
Kudüs-i Şerif 79
Kur'an-ı Kerîm 278, 280
Küre-i Nühas kazası 445
Kütahya Mekteb-i İdadîsi 359
Kuzât-ı erba'a (İstanbul, Gala, Eyüp ve Üsküdar kadıları) 88

L

La Bien Faisant Ortaköy Kadın Cemiyeti 205
Leyla
Osmanlı Kadınlar Cemiyeti Reisesi 183
Leyla Hanım
Şaire 281, 383
Şaire, İsmail Paşa'nın kızı 282
Leylî Kız Sanayi Mektebi 122
Londra Dârülmuallimâtı 285

M

Maârif Hediye-i Harbiye Hey'eti 359
Maârif Nezâreti 291, 313, 429
Madam Dov ve Şafez'in Mektebi 284
Madrid ve Barselona Cemiyet-i Sanaiye ve Raksiyeleri 277
Mahalle imamları 87
Mahkeme-i Şer'iye
Siirt 43
Mahmud Esad Efendi
Defter-i Hakanî Nazırı. Dârülfünun Müderrislerinden 304
Mahmud, II
Padişah 233
Makbûle
Tiyatro oyuncusu 407, 409
Makbûle Hanım
Haseki Hastahânesi Başhekimi Ahmet Nureddin Bey'in eşi 371
Müellife 282
Mâlikâne Halifesi 29
Maliye Hazinesi 325
Matbah-ı Âmire 421
Matbûât-ı Dahiliye İdaresi 398
Matbûât-ı Umumiye Müdüriyeti 109
Meclis-i Âlî-i Tanzimat 417
Meclis-i Hâss-ı Vükelâ 157
Meclis-i Maârif 267, 299
Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ 97, 101, 157, 158, 241, 313
Meclis-i Mebûsân 165
Meclis-i Vâlâ 91, 117, 235, 329, 330
Meclis-i Vükelâ 71, 150, 153
Mediha Hanım
Yahya Hayati Paşa'nın kızı 73, 74
Mehir 13, 15, 17
Mehmed
Rumeli Kazaskeri 59
Mehmed Cemaleddin
Şeyhülislam 106
Mehmed Hâdî
Ticaret ve Ziraat Nazırı 73
Mehmed, Mevlânâ
Tabib-i sânî 433
Mehmed Paşa
Veziriazam 23
Zabtiye Müşiri 325
Mehmed Paşa, Azmzâde
Şam Mebusu 369
Mehmed Said Galib Efendi, Seyyid
Mektubî Sadrıazamî Hulefasından 29
Mehmed Tahir
Tarik Gazetesi Başyazarı 397, 398
Mehmed Talat
Dahiliye Nazırı 195
Mehr-i mu'accel 35
Mehr-i müeccel 17, 19, 21, 25, 35
Mekâtib-i bahriye talebesi 157

Mekâtib-i Rüşdiye İdaresi 122
Mekâtib-i Rüşdiye Müdüriyeti 291
Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiye-i Şahane 137
Mekteb-i Saadet 201
Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane 343, 344, 415, 425, 429
Mekteb-i Tıbbiye nazırı 415
Mektûbî-i Sadrıazamî hulefâsı 29
Melek
İstihlak-ı Millî Kadınlar Cemiyeti Reisesi 180
Melek Hanım
Ziraat Şube Müdürlerinden Hasib Bey'in eşi 372
Meliha Kasım İzzeddin Hanım
Asker Ailelerine Yarımcı Hanımlar Cemiyeti azasından 364
Menteşe 433
Meram
Georges Ohnet'in Romanı 282
Meryem, Hz. 79, 280
Mescid-i Aksâ 79
Meşihat 101, 102
Meşrutiyet idaresi 139
Mevhibe Hanım
Yahya Hayati Paşa'nın kızı 73, 74
Mihaliç 23
Mihal Voyvoda
Boğdan Voyvodası 223
Mihrimah Sultan 435
Mihrimah Sultan Camii
Edirnekapı 435
Mihrimah Sultan Hamamı
Edirnekapı 435
Mihrimah Sultan Mahallesi
İstanbul 21
Mihrünnisâ Hanım
Müellife 282
Mısır 221
Mısırlılar 280
Mösyö Pol fabrikası 140
Muâvenet-i Mecrûhîn Komisyonu 179
Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi Hanımlar Şubesi 185
Mudanya iskelesi 131
Muhadderât-ı İslâmiye 95, 101, 102, 105, 106, 165
Muhadderât-ı Osmaniyye Cemiyet-i Hayriyesi 163
Muhâla'a 15, 17, 29
Muhammed, Hz. 281
Muhasebe-i Cizye 29
Muhsine Hanım'
Halet Paşa'nın kızı 282
Muhyiddin Bey, Hacı
Harbiye Nezareti Muhasebat Müdür-i Umumîsi 361
Muhyiddin, Mevlana
Müderris 319
Mukavelât Muharrirliği 68
Mülkiye doktorluğu 155
Musevî inâs mektebleri 286
Musevî mektebleri 286
Musika-i Hümâyûn 286
Musiki-i Osmanî Hanımlar Dershânesi 109
Müslüman Kadını Birliği Cemiyeti 199
Mustafa Efendi, Vidinli
Ders Mukarriri 383
Mustafa Paşa
Veziriazam Mehmed Paşa'nın oğlu 23
Mustafa Paşa, Vezir
Erzurum muhafazasında 23
Musul Vilayeti 67

N

Naci Paşa, Mirliva
Adana Muhadderât-ı Osmaniye İane Komisyonu Azasından 354
Naciye Sultan
Enver Paşa'nın eşi 187
Nafaka 19, 45
Nâfia Nezâreti 141
Nakkaşpaşa İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallimeliği 291
Nazperver Kadın
Küre Avşarcık köyünden, hayrat sahibi 445
Nevnihal Hanım
Karakaş Rüşdü Bey'in eşi 372
Nezihe Hanım
Tercüman-ı Hakikat gazetesi yazarlarından 403
Niğde sancağı 137
Nihad Efendi
Kütahya Mekteb-i İdadisi Ulum-ı Riyaziye Muallimi 359
Nikâh akdi 48
Nikâh cemiyeti 40
Nikâh evrakı 47
Nikâh ilmuhaberi 47
Nisâ hapishaneleri 247
Nisâ Hastanesi 421
Nişan boğçası 40
Nisâ terzihânesi 121, 122
Nisâ tevkifhânesi 333
Siirt 43
Nisvân-ı İslâm
Fatma Aliye Hanım'ın kitabı 278, 282
Niyazlar
Garbî Karaağaç 73, 74
Notr Dam Sion Mektebi 284
Numan Efendi, Hâfız
Müderris 447

Numaniye Medresesi
Kastamonu 447
Nuriye İsmail Canbolat Hanım
Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti Reisesi 364
Nurullah Paşa
Hüdavendigar Sancağı Mutasarrıfı 63

O-Ö

Ömer bin El-Hattab
Halife 105
Ordu-yı Hümâyûn 57
Ortaköy Kadın Cemiyeti 205
Ortaköy Mektebi 286
Osman Efendi
Ebniye-i Miriye Sabık Müdürü 325
Osman Fevzi Efendi fabrikası 141
Osmanlı donanması 361
Osmanlı gazileri 183, 185
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti 173, 364, 372
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Kadınlar Şubesi 173
Osmanlı Kadınlar Cemiyeti 183
Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyeti 165, 166
Osmanlı kaliçeleri 282
Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği 213
Oyun yerleri 93

P

Pakize
Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Kadıköy Merkezi Hanımlar Şubesi Reise-i Saniyesi 185
Pallas Rum İnas Mektebi 283
Pangaltı 183
Pangaltı Rus Hastanesi 183
Pansiyona De Notr Dam Dö Sion İnas Mektebi
İstanbul 284
Pavlaki Bey, Doktor
Meclis-i Tıbbiye-i Mülkiye azasından 425
Pera Palas 169
Polis Müdüriyet-i Umumiyesi 111

R

Rabia Hanım, Şerife
Hattat 381
Rabîa-i Adeviye 281
Rahmi Bey
İzmir esbak valisi 404
Ramazan-ı şerif 93
Rapik İpek Fabrikası 140
Raşid Bey
Esbak Maarif Nazırı 313
Râziye Hanım
Vezir Mustafa Paşa'nın hemşiresi 23
Razlık 133
Refia Hanım
Çorum İnas Mektebi Fahri Muallimesi 349, 350
Dârülmuallimât Müdiresi 341
Refika Hanım
Dârülmuallimat Müdiresi 282
Refik Bey
Ticaret Müdürü 272
Resim atölyesi 309
Resm-i Damga Kanunu 215
Ribab
Hz. Hüseyin'in kızı 281
Rüesâ-yı rûhâniye 48
Rûmili Kâdî-askeri 59
Rum inâs mektebleri 283
Rumluk 208
Rus Hastahânesi
Pangaltı 183
Rüstem Paşa evkâfı 413
Rüsûmât Emaneti 131, 133
Rüûs-i Hümâyûn Kalemi' 233

S

Sabiha Hanım
Donanma Cemiyeti Müdür-i Umumîsi Ziya Bey'in eşi 361
Sabiha Nuri Hanım 364
Safder Hanım
Divan-ı Muhasebat azasından Hakkı Bey'in eşi 372
Sahratullah 79
Sâ'id Ağa, Seyyid
Sivas Sancağı Mütesellimi 36
Sâ'id Bey
Esbak Maarif Nazırı, Dârülfünun Müderrislerinden 304
Saidili kazası 233
Salde
Garbî Karaağaç 73, 74
Salih Bey, Binbaşı
Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane muallimlerinden 425
Sâlih Zeki Beyefendi
Dârülfünun Müdürü 304
Sanayi Madalyası 343, 344, 347
Sarı Kadın Evkafı 439
Adana 439
Sekine
Hz. Hüseyin'in kızı 281
Selanik 163, 165, 166
Sen Jozef rahibelerinin mektebi 284
Sen Vinsan Dö Pol rahibelerinin mektebi 284

Sepetçilik 45
Ser kassâbân 61
Seyyid Abdullah Hakkı
Şeyhülislam 448
Seyyid Ali Mahallesi
Kasımpaşa 265
Siird Bidayet Mahkemesi Hukuk Dairesi 43, 45
Silivri 453
Silivri kazası 453
Sinan Paşa, Vezir 221
Sinema 105
Sinematograf 106
Sinematografhân 105
Sivas 36, 207
Sıhhiye Dairesi 343
Sıhhiye Nezâreti 153
Sıyamî-i Rumî, Monla
Kudüs mücavirlerinden 79
Société Du Croissant Rouge Ottoman 364, 372
Subhi Bey
Adana Eşrafından ve İdare Meclisi azasından 354
Subhi Paşa 282
Süleyman
İzmir Valisi 39
Süleyman Ağa
Taberdar 441
Süleymaniye Mahallesi
Dolmabahçe 263
Sultanahmed
İstanbul 121, 122
Sultangîr Camii Mahallesi 319
Suriye 195
Suriye Nisvân Umûr-ı Hayriye Cemiyeti 195, 196
Suriye Vilayeti 67, 195

Ş

Şakir Efendi
Şam 195
Şam Nisvân Muâvenet-i Milliye Cemiyeti 369
Şarkî Rumeli 133
Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi 165
Şefkat Nişanı 341, 347, 349, 369, 391
Şehremaneti 97, 102, 407, 421, 422
Şehremini (semt) 235
Şehzade Camii 429
Şehzade İnas Mekteb-i Rüşdiyesi muallime-i sânîliği 291
Şehzade Sultan Mehmed Han Vakfı 451
Şemsi Paşa, Üsküdârî
Bolu Sancağı Mutasarıfı 57
Şeref Hanım
Şaire 383, 384, 387
Şeyh Ahmed Efendi Mektebi
Tırhala 259
Şeyh Halef Mahallesi
Siirt 43
Şeyhülislâmlık makamı 105
Şikago (Chichago) 277
Şuhî Kadın
Enderun-ı Hümayunda Kethüda Kadın 441
Şûrâ-yı Devlet 68, 71, 74, 143, 144, 150, 171, 195, 196, 213, 271
Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nâfia Dairesi 71, 74, 149
Şûrâ-yı Devlet Mülkiye ve Maârif Dairesi 196
Şûrâ-yı Devlet Nâfi'a ve Maârif Dâiresi 68
Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi 67, 97, 241

T

Tahlîsiye Madalyası 357
Tanzimat Dairesi 271
Tarîk gazetesi 397
Taş mekteb
İstanbul Aksaray 291
Teâlî-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti 171
Teberdâr 441
Tekâüd sandığı 243
Teke
Garbî Karaağaç 73, 74
Tekfurdağı 27
Tercüman-ı Hakikat gazetesi 282, 403
Terzi esnafı 88
Teşekkürnâme 359
Teselya 163
Tezkire-i Osmaniyye 47, 137
Tezkiretü'l- Evliya 281
Ticaret ve Nâfia Nezâreti 68, 143, 144
Ticaret ve Sanayi ve Ziraat Nezâreti 271, 272
Ticaret ve Ziraat Nazırı 73, 150
Ticaret ve Ziraat Nezâreti 71, 73, 74, 149, 272, 275
Tillo köyü
Siirt 45
Tirebolu 253
Tiyatro 93, 111
Tiyatro mahalleri 93
Tiyatro sahneleri 111
Tıbb-ı Adlî Müessesesi (Adlî Tıp Kurumu) 155
Tıb Fakültesi 304
Tırhala 119, 259
Tırhala Meclisi 119
Tokad Mukataası 381
Tokad naibi 437
Tokat 437
Topçubaşı 88
Tophâne 441
Topkapı Mektebi 291

Top ustası 233
Tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası 371
Türk Ocağı Konferans Salonu 109
Tuzla köyü 15

U-Ü

Ulviye Hanım
Hilâl-i Ahmer Hanımlar Dârüssınaası Nakış Muallimesi 375, 376
Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâreti 343
Uncuzâde Mahallesi
İstanbul 17
Üsküp İnas Rüşdiyesi 289
Üsküdar 91, 269, 282, 285
Üsküdar ahalisi 407
Üsküdar Kadılığı 407, 408
Üsküdar kolcusu 117

V

Vahdet-i Nisvân Cemiyeti 211
Vâlide Sultan Dârüşşifası
Menteşe 433
Vapur-ı hümâyun 91
Vatan hastaneleri 369
Vefa İnas İbtidaiye Mektebi 291
Vefa İnas Mekteb-i İbtidâiyesi muallimeliği 291
Velime ta'âmı 40

Y

Yahudi Koçvil -Giovi Goviel [?] Kadınlar Cemiyeti 175
Yahudi milleti 39
Yahya Efendi Camii 265
Yahya Hayati Paşa 73, 74
Yahya Kethüdâ odaları
Kasımpaşa 25
Yayla
İstanbul 235
Yemeni 82, 87
Yenibahçe
İstanbul 419
Yeniçeri ağası 81, 82, 88, 225
Yeni Kapluca
Bursa 413
Yenişehir
Yunanistan 163
Yıldırım Bayezid Han Evkafı 63
Yunânîler 313
Yusuf, Hz. 280
Yusuf İzzeddin Efendi
Veliahd 401
Yuvakimyon Rum İnas Mektebi 283

Z

Zabıt kâtibi 48
Zabtiye Dairesi 417
Zabtiye Meclisi 329
Zabtiye muvâzenesi 421
Zabtiye Nezâreti 102, 296
Zafer Hanım
Müellife 282
Zakarya fabrikasın 141
Zapyon Rum İnas Mektebi 283
Zehra Hanım
Şaire, Yalvaç Kaymakamı Asaf Bey'in eşi 391
Zeliha
Hz. Yusuf'un zevcesi 280
Ziraat Bankası 67
Ziya Bey
Donanma Cemiyeti Müdür-i Umumîsi 361
Zühdü Paşa
Maârif-i Umumiye Nazırı 277
Zü'l-kelâ' El-Hımyerî 281

THG
0018501
ELH
2016
THG